

Saurashtra University

Re – Accredited Grade 'B' by NAAC
(CGPA 2.93)

Solanki, Hitesh M., 2011, “સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ”, thesis PhD, Saurashtra University

<http://etheses.saurashtrauniversity.edu/id/eprint/674>

Copyright and moral rights for this thesis are retained by the author

A copy can be downloaded for personal non-commercial research or study, without prior permission or charge.

This thesis cannot be reproduced or quoted extensively from without first obtaining permission in writing from the Author.

The content must not be changed in any way or sold commercially in any format or medium without the formal permission of the Author

When referring to this work, full bibliographic details including the author, title, awarding institution and date of the thesis must be given.

Saurashtra University Theses Service
<http://etheses.saurashtrauniversity.edu>
repository@sauuni.ernet.in

સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની

શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની

સંરચના અને પ્રમાણીકરણ

**CONSTRUCTION AND STANDARDIZATION OF
TEACHER APTITUDE TEST FOR THE SECONDARY
TEACHERS OF SAURASHTRA REGION**

ડૉક્ટર ઓફ ફિલોસોફી (શિક્ષણશાસ્ત્ર) ની ઉપાધિ માટેના

નિયમો અન્વયે સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીમાં રજૂ કરેલ

મહાનિબંધ

◆ સંશોધક ◆

હિતેશ એમ. સોલંકી

એમ. એસસી. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી –૨૦૦૩

એમ. એડ. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી –૨૦૦૬

એમ. ફિલ. મદુરાઈ કામરાજ યુનિવર્સિટી –૨૦૦૯

◆ માર્ગદર્શક ◆

ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી

રાજકોટ

૨૦૧૧

**STATEMENT UNDER UNIVERSITY Ph.D. RULES
ORDI. Ph.D. 7**

I hereby declare that:

- (A) The Research work embodied in this thesis on **“CONSTRUCTION AND STANDARDIZATION OF TEACHER APTITUDE TEST FOR THE SECONDARY TEACHERS OF SAURASHTRA REGION”** submitted for Ph.D. Degree has not been submitted for any other degree of this or any other University on any previous occasion.
- (B) To the best of my knowledge no work of this type has been reported on the above subject. Since I have discovered new relation of facts, this work can be considered to be contributory to the advancement of knowledge on Psychology & Education; and
- (C) All the work presented in the thesis is original and wherever references have been made to the work of others, it has been clearly indicated as such and sources of information are included in the bibliography.

(DR. MANSUKHBHAI C. NANDANI)
Counter signed by the Guiding Teacher

Signature of the
Research Student

Date:

CERTIFICATE OF APPROVAL

This thesis directed and supervised by the Candidate's guide, has been accepted by the Research Centre, Smt. M. M. Shah College of Education, Wadhwancity (Saurashtra University, Rajkot) in the fulfillment of the requirements for the degree of

DOCTOR OF PHILOSOPHY (Education)

Title: CONSTRUCTION AND STANDARDIZATION OF
TEACHER APTITUDE TEST FOR THE
SECONDARY TEACHERS OF SAURASHTRA
REGION

Candidate: HITESH M. SOLANKI

(Dr. M. C. Nandani)

Associate Professor
Smt. M. M. Shah College
of Education,
Wadhwancity – 363035

(Dr. G. G. Nakum)

I/c. Principal
Research Centre,
Smt. M. M. Shah College
of Education,
Wadhwancity – 363035

Date:

Date:

ઋણ સ્વીકાર

પ્રસ્તુત સંશોધન કાર્યના વિષયની પસંદગીથી શરૂ કરીને સંશોધન અહેવાલના લેખન સુધી સંશોધકને અનેક વ્યક્તિઓ તથા સંસ્થાઓનો પ્રેમપૂર્ણ સહયોગ સાંપડ્યો છે. આ સૌ શિક્ષણ પ્રેમીઓનું ઋણ સ્વીકારતા ધન્યતાની લાગણી અનુભવું છું.

સંશોધનના રાહ પર ડગ ભરવાની હિંમત આપનાર અને પ્રારંભથી અંત સુધી આ શૈક્ષણિક મહાયજ્ઞને દિશા આપી સફળતા સુધી દોરી જનાર એવા મારા ગુરુવર્ય અને માર્ગદર્શકશ્રી ડો. મનસુખભાઈ સી. નંદાણીને હું ભાવપૂર્વક નમન કરું છું. સંશોધનકાર્યના સમગ્ર સમય દરમિયાન મારા સંશોધનકાર્યને વધુ સુસજ્જિત બનાવવા માટે જેમણે ખૂબ જ આત્મીયતાથી અને વાત્સલ્યભાવથી મારી ભૂલોને સુધારી છે અને સારા કાર્યને બિરદાવ્યું છે એવા મારા ગુરુવર્ય પ્રત્યે હું મારા હૃદયની લાગણી સાથે આભાર વ્યક્ત કરી તેમની પ્રેરણા, સચોટ માર્ગદર્શન અને મુશ્કેલીની પળે હૂંફ અને સાંત્વનાથી મારા સંશોધનકાર્યને પૂર્ણ સ્વરૂપ આપી શક્યો છું, હંમેશ ઋણી છું.

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી માટે ઘટકો નક્કી કરવામાં તથા કસોટી માટે કલમોની રચનામાં મદદરૂપ થનાર દરેક માધ્યમિક શિક્ષક મિત્રો તથા એજ્યુકેશન કોલેજના અધ્યાપકશ્રીઓ પ્રત્યે આ ક્ષણે આભારની લાગણી વ્યક્ત કરું છું. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પ્રાચાર્યશ્રીઓ તથા અધ્યાપકશ્રીઓનો માહિતી એકત્રીકરણ માટે સરળતા કરી આપવા બદલ તેમનો આભારી છું. તાલીમાર્થીઓનું સમજ પૂર્વક માહિતી આપવામાં સહકાર આપવા બદલ ઋણ સ્વીકારું છું. શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવનના અધ્યક્ષશ્રી તેમજ અધ્યાપકશ્રીઓનું જરૂરી માર્ગદર્શન આપવા બદલ ઋણ સ્વીકાર કરું છું.

મારી કોલેજના ઈન્ચાર્જ પ્રિન્સિપાલશ્રી ડો. ગોવિંદભાઈ નકુમનો મારા સંશોધનમાં મદદ તથા માર્ગદર્શન બદલ આભાર માનું છું. સંશોધન અહેવાલમાં ભાષાદોષ નિવારી આપવા બદલ ડો. દીપ્તિબહેન કુંડલ તથા ડો. બળવંતભાઈ વ્યાસનો આ ક્ષણે આભાર માનું છું. સમગ્ર સંશોધનકાર્ય દરમિયાન કમ્પ્યુટર પર માહિતીનું પૃથક્કરણ તથા ટેકનીકલ બાબત અંગે માર્ગદર્શન આપવા બદલ પરમ મિત્ર તથા અમારા લાઈબ્રેરીયનશ્રી ડો. નીલેશ કંટારિયાનો આ ક્ષણે આભાર માનવાનો કેમ ભૂલું ? મને સતત પ્રોત્સાહિત કરવા બદલ મારી કોલેજના અધ્યાપક ડો. શાંતિભાઈ એલ. ભોરણિયા તથા શ્રી ગમનભાઈ પટેલનો આભાર માનું છું.

મારી કોલેજના નિવૃત્ત અધ્યાપક મુરબ્બીશ્રી પ્રવીણભાઈ ભાલ, ડો. ચંદ્રકાંત ભોગયતા સાહેબ તથા ડો. જયંતભાઈ વ્યાસે માર્ગદર્શન આપ્યું છે તેમના પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરું છું.

પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્ય માટે મારા પૂ. પિતાશ્રી તથા પૂ. માતૃશ્રીએ મારા ઉપર તેમના હૃદયપૂર્વકના આશીર્વાદ વરસાવ્યા છે તથા અભ્યાસ માટે અનુકૂળતાઓ કરી આપી છે. મારા નાનાભાઈ ચિ. નીલેશ તેમજ બહેન, બનેવી અને ભાણેજોની શુભેચ્છા સદાય મળતી રહી છે. મારા પરમ મિત્ર ડૉ. કેતન ગોહેલે સંશોધનકાર્યમાં જ્યારે પણ જરૂર પડી છે ત્યારે મદદ કરીને તથા વ્યક્તિગત કટોકટીની પળોમાં મને સંભાળી લઈને મૈત્રીભાવ દર્શાવ્યો છે.

અંતમાં મારા સંશોધનકાર્યને પૂર્ણ કરવામાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે મદદ કરનાર દરેકનું ઋણ સ્વીકારું છું.

ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧

હિતેશ એમ. સોલંકી

અનુક્રમણિકા

ક્રમાંક	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
	નામાભિધાન પૃષ્ઠ	
	ઋણ સ્વીકાર	
૧	સમસ્યા કથન અને શબ્દોની વ્યાખ્યા	૧-૨૪
૧.૧	પ્રસ્તાવના	૨
૧.૨	સમસ્યા કથન	૩
૧.૩	અભ્યાસના હેતુઓ	૩
૧.૪	સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો	૩
૧.૫	સંશોધનની ઉત્કલ્પનાઓ	૪
૧.૬	સંશોધનનું મહત્ત્વ	૧૮
૧.૭	સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનો	૨૦
૧.૮	સંશોધનની મર્યાદા	૨૦
૧.૯	સંશોધનમાં વપરાયેલ શબ્દોની વ્યવહારુ વ્યાખ્યાઓ	૨૦
૧.૧૦	હવે પછીના પ્રકરણોનું આયોજન	૨૩
૨	સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા	૨૫-૮૭
૨.૧	પ્રાસ્તાવિક	૨૬
૨.૨	વિષયની સૈદ્ધાંતિક સમજ	૨૮
૨.૨.૧	અભિયોગ્યતાની સંકલ્પના	૨૮
૨.૨.૨	અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા	૩૨
૨.૨.૩	અભિયોગ્યતા માપન	૩૩
૨.૨.૪	અભિયોગ્યતા કસોટીનું મહત્ત્વ	૩૪
૨.૨.૫	અભિયોગ્યતા કસોટીનાં પરિણામોની ઉપયોગીતા	૩૪
૨.૨.૬	અભિયોગ્યતામાં સુધારો/વધારો	૩૫
૨.૨.૭	શિક્ષક અભિયોગ્યતા	૩૬
૨.૩	સંબંધિત સાહિત્યના અભ્યાસની અગત્યતા	૩૭
૨.૪	સમીક્ષાના હેતુઓ	૩૯

૨.૫	સમીક્ષા માટેના પ્રશ્નો	૩૯
૨.૬	ભારતમાં થયેલા સંશોધનો	૪૦
	૨.૬.૧ સમીક્ષા માટે વિશ્લેષણની પદ્ધતિ	૪૨
	૨.૬.૨ સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન	૭૨
૨.૭	વિદેશમાં થયેલા સંશોધનો	૭૭
	૨.૭.૧ સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન	૮૪
૨.૮	પ્રસ્તુત સંશોધનની વિશેષતા	૮૬
૩	સંશોધનની આધારશિક્ષા અને સંશોધન યોજના	૮૮-૧૧૮
૩.૧	પ્રસ્તાવના	૮૯
૩.૨	વિષયનો ઉદ્ગમ	૮૯
૩.૩	વ્યાપવિશ્વ	૯૦
૩.૪	નમૂનાની પસંદગી	૯૧
	૩.૪.૧ નમૂનાનું જિલ્લા અને જાતીયતાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૯૩
	૩.૪.૨ નમૂનાનું વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૯૪
	૩.૪.૩ નમૂનાનું વિસ્તારના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૯૫
	૩.૪.૪ નમૂનાનું પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૯૭
	૩.૪.૫ નમૂનાનું પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૧૦૦
	૩.૪.૬ નમૂનાનું માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૧૦૩
	૩.૪.૭ નમૂનાનું તાલીમાર્થીઓનું સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૧૦૬
	૩.૪.૮ નમૂનાનું તાલીમાર્થીઓનું કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ	૧૦૭
૩.૫	સંશોધન ઉપકરણ	૧૦૮
૩.૬	માહિતી પ્રાપ્તિની પ્રવિધિ	૧૧૦
૩.૭	પ્રતિયારોનું ગુણાંકન અને માહિતીનું સ્વરૂપ	૧૧૪
૩.૮	માહિતીના પૃથક્કરણની રીત	૧૧૬
૪	સંશોધન ઉપકરણની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ	૧૧૮-૧૯૪
૪.૧	પ્રસ્તાવના	૧૧૯

૪.૨	ઉપકરણ સંરચના અને પ્રમાણીકરણના સોપાનો	૧૧૯
૪.૩	અગાઉના સંશોધનોમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલા ઉપકરણોનો અભ્યાસ	૧૨૦
૪.૪	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવી	૧૨૦
૪.૫	પ્રસ્તુત ઉપકરણ માટે ઘટકોની પસંદગીની પ્રક્રિયા	૧૨૩
૪.૬	ઉપકરણના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય	૧૨૪
૪.૭	લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની સંરચના	૧૨૬
૪.૮	ક્ષમતા કસોટી વિભાગની સંરચના	૧૨૭
૪.૯	કલમોનું અને વિધાનોનું સંપાદન	૧૨૮
૪.૧૦	અજમાયશ કસોટી માટે કલમોની પસંદગી	૧૩૧
૪.૧૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું પૂર્વેક્ષણ	૧૩૨
૪.૧૨	કલમ પૃથક્કરણ	૧૩૪
	૪.૧૨.૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની કલમ પૃથક્કરણ	૧૩૪
	૪.૧૨.૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની કલમ પૃથક્કરણ	૧૪૨
૪.૧૩	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું અંતિમ સ્વરૂપ	૧૮૦
૪.૧૪	કસોટીની વિશ્વસનીયતા	૧૮૧
૪.૧૫	કસોટીની પ્રમાણભૂતતા	૧૯૦
૪.૧૬	કસોટીના સંચાલન, ગુણાંકન તથા અર્થઘટન માટેની માર્ગદર્શિકા	૧૯૪
૫	માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન	૧૯૫-૨૭૫
૫.૧	પ્રસ્તાવના	૧૯૬
૫.૨	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનું વર્ગીકરણ	૧૯૬
૫.૩	આવૃત્તિ વિતરણોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ	૧૯૯
૫.૪	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના વિવિધ જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓનું અર્થઘટન અને આલેખાત્મક રજૂઆત	૨૦૧
૫.૫	માનાંક પ્રસ્થાપન	૨૨૬
૫.૬	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો ઉપર ચલોની અસરનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન	૨૩૮
૬	સારાંશ, તારણો અને ભલામણો	૨૭૬-૩૪૧
૬.૧	પ્રસ્તાવના	૨૭૭
૬.૨	સારાંશ	૨૭૭

૬.૨.૧	સંશોધનના હેતુઓ	૨૭૭
૬.૨.૨	સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો	૨૭૮
૬.૨.૩	ઉત્કલ્પનાઓ	૨૭૮
૬.૨.૪	વ્યાપવિશ્વ અને નમૂના પસંદગી	૨૭૮
૬.૨.૫	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ	૨૭૯
૬.૨.૬	માહિતીનું વિશ્લેષણ	૨૮૪
૬.૩	સંશોધનના તારણો	૨૮૫
૬.૩.૧	લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગનાં તારણો	૨૮૫
૬.૩.૨	ક્ષમતા કસોટી વિભાગનાં તારણો	૩૦૪
૬.૩.૩	સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટીનાં તારણો	૩૨૩
૬.૪	ભાવિ સંશોધન અંગેની ભલામણો	૩૪૦
૬.૫	શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો	૩૪૧
૬.૬	ઉપસંહાર	૩૪૧
•	સંદર્ભ સૂચિ	૩૪૨
•	પરિશિષ્ટ સૂચિ	૩૪૮

સારણી સૂચિ

ક્રમાંક	સારણી ક્રમાંક	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	૨.૧	સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનની વિગત	૪૧
૨	૩.૧	શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧નાં સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા	૯૦
૩	૩.૨	નમૂનામાં સમાવિષ્ટ તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા	૯૧
૪	૩.૩	જાતીયતાના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૯૪
૫	૩.૪	વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૯૫
૬	૩.૫	વિસ્તારના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૯૬
૭	૩.૬	પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૯૮
૮	૩.૭	પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૧૦૧
૯	૩.૮	માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૧૦૪
૧૦	૩.૯	તાલીમાર્થીના સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૧૦૬
૧૧	૩.૧૦	તાલીમાર્થીના કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ	૧૦૭
૧૨	૩.૧૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતાના માપો	૧૦૯
૧૩	૩.૧૨	કસોટી સંચાલનની સમય સારણી	૧૧૨
૧૪	૪.૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોની યાદી	૧૨૧
૧૫	૪.૨	પસંદ થયેલા વીસ ઘટકોની યાદી	૧૨૨
૧૬	૪.૩	તજ્જોએ પસંદ કરેલ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઘટકો	૧૨૪
૧૭	૪.૪	વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે રચવામાં આવેલી કલમોની સંખ્યા	૧૨૯
૧૮	૪.૫	વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે રચવામાં આવેલ કલમોની સંખ્યા	૧૩૦
૧૯	૪.૬	વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે પસંદ થયેલ કલમોની સંખ્યા	૧૩૧
૨૦	૪.૭	વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે પસંદ થયેલ કલમોની સંખ્યા	૧૩૨
૨૧	૪.૮	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના અજમાયશ માટેના નમૂનાની વિગત	૧૩૩

૨૨	૪.૯	પેટાવિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટીની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો	૧૩૫
૨૩	૪.૧૦	અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૩૬
૨૪	૪.૧૧	પેટાવિભાગ : ૧ - (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટીની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો	૧૩૭
૨૫	૪.૧૨	અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૧- (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૩૮
૨૬	૪.૧૩	પેટાવિભાગ : ૨ - (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ કસોટીની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો	૧૩૯
૨૭	૪.૧૪	અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૨ - (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૪૦
૨૮	૪.૧૫	પેટાવિભાગ : ૨ - (બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ કસોટીની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો	૧૪૧
૨૯	૪.૧૬	અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૨ - (બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૪૨
૩૦	૪.૧૭	પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૧) શાબ્દિક તર્ક - અલગ પડતો શબ્દ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૪૩
૩૧	૪.૧૮	પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૨) શાબ્દિક તર્ક - ખૂટતો શબ્દ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૪૪
૩૨	૪.૧૯	પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૩) શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૪૫
૩૩	૪.૨૦	અંતિમ કસોટી પેટાવિભાગ : ૧-અ શાબ્દિક તર્ક કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૪૬
૩૪	૪.૨૧	પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૪૭
૩૫	૪.૨૨	અંતિમ કસોટી પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૪૮
૩૬	૪.૨૩	૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ -૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૪૯
૩૭	૪.૨૪	૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ -૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૦

૩૮	૪.૨૫	૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૧
૩૯	૪.૨૬	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૫૨
૪૦	૪.૨૭	૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૩
૪૧	૪.૨૮	૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૪
૪૨	૪.૨૯	૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૫
૪૩	૪.૩૦	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૫૬
૪૪	૪.૩૧	૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૭
૪૫	૪.૩૨	૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૮
૪૬	૪.૩૩	૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૫૯
૪૭	૪.૩૪	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૬૦
૪૮	૪.૩૫	૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૧
૪૯	૪.૩૬	૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૨
૫૦	૪.૩૭	૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૩
૫૧	૪.૩૮	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૬૪
૫૨	૪.૩૯	૫. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૫
૫૩	૪.૪૦	૫. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૬

૫૪	૪.૪૧	૫. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૭
૫૫	૪.૪૨	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૫. ગણિત વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૬૮
૫૬	૪.૪૩	૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૬૯
૫૭	૪.૪૪	૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૦
૫૮	૪.૪૫	૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૧
૫૯	૪.૪૬	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૭૨
૬૦	૪.૪૭	૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૩
૬૧	૪.૪૮	૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૪
૬૨	૪.૪૯	૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૫
૬૩	૪.૫૦	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૭૬
૬૪	૪.૫૧	૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૭
૬૫	૪.૫૨	૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૮
૬૬	૪.૫૩	૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો	૧૭૯
૬૭	૪.૫૪	અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ કસોટી માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી	૧૮૦
૬૮	૪.૫૫	કસોટી-પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે પાત્રોની વિગત	૧૮૨
૬૯	૪.૫૬	લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની કસોટી-પુનઃકસોટી સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી	૧૮૩
૭૦	૪.૫૭	ક્ષમતા કસોટી વિભાગની કસોટી-પુનઃકસોટી સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી	૧૮૪

૭૧	૪.૫૮	સમગ્ર કસોટીની કસોટી-પુનઃકસોટી સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી	૧૮૫
૭૨	૪.૫૯	અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે પાત્રોની વિગત	૧૮૬
૭૩	૪.૬૦	લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના એકી કલમોના પ્રાપ્તાંકો અને બેકી કલમોના પ્રાપ્તાંકોની વચ્ચે સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી	૧૮૮
૭૪	૪.૬૧	ક્ષમતા કસોટી વિભાગના એકી કલમોના પ્રાપ્તાંકો અને બેકી કલમોના પ્રાપ્તાંકોની વચ્ચે સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી	૧૮૯
૭૫	૪.૬૨	સમગ્ર કસોટીના એકી કલમોના પ્રાપ્તાંકો અને બેકી કલમોના પ્રાપ્તાંકોની વચ્ચે સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી	૧૯૦
૭૬	૪.૬૩	ડૉ. જયશ્રી જે. દીક્ષિતની કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધવા માટેના પાત્રોની વિગત	૧૯૧
૭૭	૪.૬૪	ડૉ. જયશ્રી જે. દીક્ષિતની કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધવા માટેની સહસંબંધાંક સારણી	૧૯૨
૭૮	૪.૬૫	યુનિવર્સિટીની બી. એડ્.ની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ સાથે સહસંબંધ શોધવા માટેના પાત્રોની વિગત	૧૯૩
૭૯	૪.૬૬	યુનિવર્સિટીની બી. એડ્.ની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ સાથેના સહસંબંધની સારણી	૧૯૪
૮૦	૫.૧	વિવિધ જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોનાં આવૃત્તિ વિતરણો	૧૯૭
૮૧	૫.૨	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોનાં આવૃત્તિ વિતરણોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ	૨૦૦
૮૨	૫.૩	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના શતાંશસ્થ	૨૨૭
૮૩	૫.૪	પુરુષ જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૨૮
૮૪	૫.૫	સ્ત્રી જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૨૯
૮૫	૫.૬	વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૩૦
૮૬	૫.૭	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૩૧
૮૭	૫.૮	આરક્ષિત જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૩૨
૮૮	૫.૯	બિન આરક્ષિત જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૩૩
૮૯	૫.૧૦	સમગ્ર જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ	૨૩૪
૯૦	૫.૧૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના સીગ્મા સ્કોર	૨૩૫
૯૧	૫.૧૨	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના ઝેડ સ્કોર	૨૩૬
૯૨	૫.૧૩	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના સ્ટેનાઈન સ્કોર	૨૩૭

૯૩	પ.૧૪	લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ તુલના જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, પ્રમાણવિચલન તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો	૨૩૯
૯૪	પ.૧૫	ક્ષમતા કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ તુલના જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, પ્રમાણવિચલન તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો	૨૫૨
૯૫	પ.૧૬	સમગ્ર કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ તુલના જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, પ્રમાણવિચલન તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો	૨૬૪
૯૬	૬.૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતાના માપો	૨૮૩

આલેખ સૂચિ

ક્રમાંક	આલેખ ક્રમાંક	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	પ.૧	પુરુષ તાલીમાર્થી જૂથના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૧
૨	પ.૨	સ્ત્રી તાલીમાર્થી જૂથના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૨
૩	પ.૩	વિનયન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૩
૪	પ.૪	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૪
૫	પ.૫	શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૫
૬	પ.૬	અર્ધ શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૬
૭	પ.૭	ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૭
૮	પ.૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૮
૯	પ.૯	નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૦૯
૧૦	પ.૧૦	ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૦
૧૧	પ.૧૧	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી જૂથના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૧
૧૨	પ.૧૨	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૨
૧૩	પ.૧૩	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૩
૧૪	પ.૧૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૪
૧૫	પ.૧૫	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૫

૧૬	પ.૧૬	નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૬
૧૭	પ.૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૭
૧૮	પ.૧૮	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૮
૧૯	પ.૧૯	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૧૯
૨૦	પ.૨૦	નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૨૦
૨૧	પ.૨૧	આરક્ષિત તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૨૧
૨૨	પ.૨૨	બિનઆરક્ષિત તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૨૨
૨૩	પ.૨૩	અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૨૩
૨૪	પ.૨૪	સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૨૪
૨૫	પ.૨૫	સમગ્ર તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ	૨૨૫
૨૬	પ.૨૬	પુરુષ જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૨૮
૨૭	પ.૨૭	સ્ત્રી જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૨૯
૨૮	પ.૨૮	વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૩૦
૨૯	પ.૨૯	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૩૧
૩૦	પ.૩૦	આરક્ષિત જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૩૨
૩૧	પ.૩૧	બિન આરક્ષિત જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૩૩
૩૨	પ.૩૨	સમગ્ર જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ	૨૩૪

પરિશિષ્ટ સૂચિ

પરિશિષ્ટ ક્રમાંક	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકો અંગે માર્ગદર્શન આપનાર તજજ્ઞોની યાદી	૩૪૮
૨	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોને ક્રમાંકન કરી આપનાર તજજ્ઞોની યાદી	૩૫૦
૩	તજજ્ઞોને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોને અગત્યાનુક્રમ આપવા પાઠવેલ વિનંતી પત્ર	૩૫૨
૪	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની કલમો તપાસી આપનાર તજજ્ઞોની યાદી	૩૫૫
૫	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની કલમો તપાસવા માટે નિષ્ણાતોને લખેલો વિનંતી પત્ર	૩૫૭
૬	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અજમાયશ કસોટી	૩૫૯
૭	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અજમાયશ કસોટી ઉત્તર પત્ર	૪૪૧
૮	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અજમાયશ કસોટી ગુણાંકન યાવી	૪૫૦
૯	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અંતિમ કસોટી	૪૬૪
૧૦	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અંતિમ કસોટી ઉત્તર પત્ર	૪૯૦
૧૧	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અંતિમ કસોટી ગુણાંકન યાવી	૪૯૪
૧૨	ડૉ. જે. જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી	૫૦૦
૧૩	ડૉ. જે. જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉત્તર પત્ર	૫૧૦
૧૪	ડૉ. જે. જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ગુણાંકન યાવી	૫૧૧
૧૫	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની માર્ગદર્શિકા	૫૧૨

પ્રકરણ – ૧

સમસ્યા કથન અને
શબ્દોની વ્યાખ્યા

પ્રકરણ – ૧

સમસ્યા કથન અને શબ્દોની વ્યાખ્યા

- ૧.૧ પ્રસ્તાવના
- ૧.૨ સમસ્યા કથન
- ૧.૩ અભ્યાસના હેતુઓ
- ૧.૪ સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો
- ૧.૫ સંશોધનની ઉત્કલ્પનાઓ
- ૧.૬ સંશોધનનું મહત્ત્વ
- ૧.૭ સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનો
- ૧.૮ સંશોધનની મર્યાદા
- ૧.૯ સંશોધનમાં વપરાયેલા શબ્દોની વ્યવહારુ વ્યાખ્યાઓ
- ૧.૧૦ હવે પછીના પ્રકરણોનું આયોજન

૧.૧ પ્રસ્તાવના

વર્તમાન સમયમાં સમગ્ર ગુજરાત રાજ્યમાં શિક્ષણમાં ગુણાત્મક વિકાસને અગ્રતા આપવામાં આવી રહી છે. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં ગુણવત્તા યુક્ત શિક્ષણ આપવાની રચનાત્મક સ્પર્ધા ઊભી થયેલ છે. તેમજ વિદ્યાર્થીઓને માત્ર ઔપચારિક જ્ઞાન આપવા કરતાં તેમને કેળવવાનું અને પ્રેરવાનું કાર્ય સતત ચડિયાતું ગણાય છે. શિક્ષકોની તાલીમ અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા NCTE ના પ્રસિદ્ધ થયેલા પુસ્તક Teacher Preparation માં જણાવ્યા પ્રમાણે સાંપ્રત સંક્રાંતિકાળમાં શિક્ષણ સામે અનેક પડકારો ઊભા થયા છે. તે માટે પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓના તાલીમાર્થીઓ બેકારીનો ભય, આર્થિક સંકડામણ, આણ્વિક ભય, પર્યાવરણીય પાયમાલી, મોટા પાયે રહેલી ગરીબી, જ્ઞાતિવાદ, અસહિષ્ણુતા અને સ્વચ્છંદ જીવનશૈલી સામે પૂર્ણપણે સજાગ હોવા જોઈએ. આ રીતે ઊભરતા અને ઝડપથી બદલાતા માળખાનાં પરિપ્રેક્ષ્યમાં શિક્ષણતંત્રની એ રીતે ફેર ગોઠવણી કરવી પડશે કે જેથી વિદ્યાર્થીઓને આત્મવિશ્વાસ પ્રાપ્ત કરવામાં, સભાનતા કેળવવામાં અને આત્મસન્માન જાળવવામાં મદદ કરી શકાય. ઉપરાંત શિક્ષણે વિદ્યાર્થીઓની સર્જનાત્મકતા, વિચાર કૌશલ્ય અને સમસ્યા ઉકેલ પ્રવિધિનો વિકાસ કરવામાં સહાયરૂપ બનવાનું છે.

એ સર્વસ્વીકૃત સત્ય છે કે દરેક વ્યક્તિ તેમની વિવિધ શક્તિઓ અને અભિયોગ્યતામાં એકબીજાથી ભિન્ન હોય છે. શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં વ્યક્તિની તેની અભિયોગ્યતાનાં સંદર્ભમાં ઓળખ અને પસંદગી થાય તો શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણામાં તે ઘણો મહત્ત્વનો ફાળો આપી શકે. જો કોઈ વ્યવસાય માટે પસંદ થયેલાં વ્યક્તિમાં તે વ્યવસાય માટે જરૂરી અભિયોગ્યતા ન હોય તો તે પોતાની જાતને અણગમતી જગ્યાએ આવી પડેલી વ્યક્તિ હોવાનું અનુભવે છે. તેમાંય શિક્ષણ જેવા અતિમહત્ત્વના વ્યવસાયમાં આવી વ્યક્તિ તેની પાસે આવતા અસંખ્ય વિદ્યાર્થીઓના ભવિષ્યમાં અંધકાર ફેલાવનાર શાપિત વ્યક્તિ સાબિત થાય છે. તેથી માધ્યમિક શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સફળ થવા માટે જરૂરી અભિયોગ્યતાઓ, ગુણ, લક્ષણો, શક્તિઓ ધરાવતી વ્યક્તિઓને શોધી કાઢવા માટે ગુજરાતી માધ્યમમાં એક માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની આવશ્યકતા છે. આ ક્ષેત્રમાં ઘણાં વર્ષો પહેલા પણ કામ થયેલું છે. પરંતુ છેલ્લા થોડા વર્ષોમાં માધ્યમિક શિક્ષણમાં અને માધ્યમિક શિક્ષણ પ્રશિક્ષણમાં આમૂલ પરિવર્તનો આવ્યા છે. તેથી આ બદલાયેલા પર્યાવરણના સંદર્ભમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની જરૂરિયાત ઊભી થઈ છે. હાલ ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગના તા. ૧૧-૦૨-૨૦૧૧ નાં પરિપત્રથી માધ્યમિક શિક્ષકની ભરતી માટે ટેટ(ટીયર એપ્ટીટ્યુડ ટેસ્ટ) આપવી ફરજિયાત કરી છે. આમ, ગુજરાત સરકારે પણ શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના મહત્ત્વ તથા જરૂરિયાતનો સ્વીકાર કર્યો છે. તેથી વ્યક્તિની માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા જાણવા માટે ગુજરાતી ભાષામાં અભિયોગ્યતા

કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવા માટે તથા શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર કેટલાક ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાના હેતુથી પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

૧.૨ સમસ્યા કથન

પ્રસ્તુત સંશોધનની સમસ્યાને સંશોધક દ્વારા નીચે મુજબ શબ્દબદ્ધ કરવામાં આવી હતી.

"સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ"

"CONSTRUCTION AND STANDARDIZATION OF
TEACHER APTITUDE TEST FOR THE
SECONDARY TEACHERS OF SAURASHTRA REGION"

૧.૩ સંશોધનના હેતુઓ

સંશોધકે પ્રસ્તુત અભ્યાસ માટે આ મુજબના હેતુઓ નક્કી કર્યા હતા.

૧. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકોની અભિયોગ્યતાના માપન માટે ગુજરાતી માધ્યમમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને તેનું પ્રમાણીકરણ કરવું.
૨. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના વિવિધ જૂથો માટેના માનાંકોની રચના કરવી.
૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજોના તાલીમાર્થીઓને શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપવી અને પ્રાપ્તાંકો મેળવવા.
૪. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓની શિક્ષક અભિયોગ્યતા પર તેઓની જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, વિસ્તાર, સામાજિક જૂથ, પિતાનો વ્યવસાય, માતા-પિતાની શૈક્ષણિક લાયકાત તેમજ કોલેજ સંચાલનના પ્રકાર જેવા ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવો.
૫. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનાં સંચાલન, ગુણાંકન અને અર્થઘટન માટે માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરવી.

૧.૪ સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નીચે મુજબનાં પરતંત્ર અને સ્વતંત્ર ચલોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧. પરતંત્ર ચલ : માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો

૨. સ્વતંત્ર ચલ :

ક્રમ	ચલ	ચલની કક્ષા
૧	જાતીયતા	(૧) પુરુષ (૨) સ્ત્રી
૨	વિદ્યાશાખા	(૧) વિનયન (૨) વિજ્ઞાન
૩	વિસ્તાર	(૧) શહેરી (૨) અર્ધશહેરી (૩) ગ્રામ્ય
૪	પિતાનો વ્યવસાય	(૧) શિક્ષણ (૨) નોકરી (૩) ખેતી (૪) સ્વતંત્ર વ્યવસાય (૫) અન્ય
૫	પિતાનો અભ્યાસ	(૧) ઉચ્ચ (૨) મધ્યમ (૩) નિમ્ન (૪) નિરક્ષર
૬	માતાનો અભ્યાસ	(૧) ઉચ્ચ (૨) મધ્યમ (૩) નિમ્ન (૪) નિરક્ષર
૭	સામાજિક જૂથ	(૧) આરક્ષિત (૨) બિનઆરક્ષિત
૮	કોલેજ સંચાલનનો પ્રકાર	(૧) અનુદાનિત (૨) સ્વનિર્ભર

૧.૫ સંશોધનની ઉત્કલ્પનાઓ

સંશોધક પોતાની સમસ્યાના સંદર્ભમાં કેટલાક કામચલાઉ ઉકેલો રચે છે. સંશોધનના સંભવિત પરિણામો સંબંધે તાર્કિક વિચારણા કરી જે અનુમાનિત વિધાનો રચવામાં આવે તેને ઉત્કલ્પના કહે છે. ઉત્કલ્પના એ સમસ્યાના શક્ય ઉકેલ અંગેની બૌદ્ધિક ધારણા છે. ઉત્કલ્પના એ પ્રાપ્ત પુરાવાઓ પર આધારિત એવું અનુમાનિત વિધાન છે કે જેને સંશોધક પોતાના અભ્યાસ દ્વારા ચકાસે છે.

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પર મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન બે વિભાગમાં કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રથમ વિભાગમાં માહિતીની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ અને વિવિધ માનાંકોની ગણતરી તથા બીજા વિભાગમાં સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ પરતંત્ર ચલોના સંદર્ભમાં રચેલી સત્યાશી ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી અને અર્થઘટન કરવાનું હતું. સંશોધક દ્વારા રચાયેલ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી મુખ્યત્વે બે વિભાગમાં વહેંચાયેલી છે. વિભાગ : ૧ લાક્ષણિકતા કસોટી અને વિભાગ : ૨ ક્ષમતા કસોટી. પ્રસ્તુત સંશોધન કાર્ય કરતી વખતે સંશોધકને એવું અનુભવવા મળ્યું કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના આ બંને વિભાગો ભિન્ન-ભિન્ન બાબતોનું માપન કરતા હોવાથી કસોટીના વિભાગ : ૧ અને વિભાગ : ૨ નું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન સ્વતંત્ર રીતે કરવું જોઈએ. ઉપરાંત અભિયોગ્યતામાં પ્રેરણાત્મક અને જ્ઞાનાત્મક બંને બાબતોનો સમાવેશ થાય છે તેથી માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના બંને

વિભાગમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંકોનો સરવાળો કરીને સમગ્ર અભિયોગ્યતાઆંકનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન પણ કરવું જોઈએ. આ રીતે પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિવિધ સ્વતંત્ર ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવા માટેની ઉત્કલ્પનાઓ ત્રણ વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. :

(અ) લાક્ષણિકતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ

(બ) ક્ષમતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ

(ક) સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે દરેક વિભાગની ૨૯ ઉત્કલ્પનાઓ રચી હતી. આ રીતે ત્રણેય વિભાગ મળીને કુલ સત્યાશી ઉત્કલ્પનાઓની રચના કરી હતી. સંશોધકે પહેલા સંશોધન ઉત્કલ્પનાઓની રચના કરી હતી, પછી આ ઉત્કલ્પનાઓને અંકશાસ્ત્રીય રીતે ચકાસી શકાય તે માટે તે ઉત્કલ્પનાઓને શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓમાં રૂપાંતર કરવામાં આવી હતી. નીચે ત્રણેય વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓ રજૂ કરવામાં આવી છે.

(અ) લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ :

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

■ ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

(બ) ક્ષમતા કસોટી વિભાગ પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ :

- જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના
 ૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
- વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના
 ૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
- ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ
 ૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
 ૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
 ૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.
- પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ
 ૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

૨૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

(ક) સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ :

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

૧.૬ સંશોધનનું મહત્ત્વ

દરેક કાર્યનું કોઈ મહત્ત્વ હોય જ છે. એવી રીતે સંશોધનકાર્ય માનવજીવનને ભાવિ વિકાસ માટે દિશા નિર્ધારણ કરવામાં મદદરૂપ બને છે. આજના સંશોધનો ભવિષ્યના ઘડતરમાં મહત્ત્વનો ભાગ ભજવી શકે છે. આ સંશોધન કાર્યનું મહત્ત્વ નીચે મુજબ ગણાવી શકાય.

૧. પ્રસ્તુત સંશોધન દ્વારા માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની અભિયોગ્યતાના માપન માટે ગુજરાતી ભાષામાં પ્રમાણિત ઉપકરણ પ્રાપ્ત થશે.
૨. માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની અભિયોગ્યતાના માપોના અર્થઘટન માટે વિવિધ પ્રકારના માનાંકો ઉપલબ્ધ થશે.
૩. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના માપ જાણી શકાશે.
૪. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના આંક પર તેમની જાતીયતા અને વિદ્યાશાખાના ચલની અસર જાણી શકાશે.
૫. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના આંક પર ભૌગોલીક વિસ્તાર અને કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના ચલની અસર જાણી શકાશે.
૬. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના આંક પર પિતાના વ્યવસાયના ચલની અસર જાણી શકાશે.
૭. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના આંક પર તેમના પિતાના અભ્યાસના ચલની અસર જાણી શકાશે.
૮. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના આંક પર તેમના માતાના અભ્યાસના ચલની અસર જાણી શકાશે.
૯. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના અભિયોગ્યતાના આંક પર તેમના સામાજિક જૂથના ચલની અસર જાણી શકાશે.
૧૦. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં તાલીમાર્થીઓના પ્રવેશ પ્રક્રિયાના પ્રમાણિત ઉપકરણ તરીકે પ્રસ્તુત કસોટીનો ઉપયોગ થઈ શકશે.
૧૧. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકોની શિક્ષક અભિયોગ્યતાના માપન માટે કસોટીના સંચાલન, ગુણાંકન તથા અર્થઘટન માટે માર્ગદર્શિકા પ્રાપ્ત થશે.

૧.૭ સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનો

પ્રસ્તુત સંશોધનના વ્યાપવિશ્વમાં સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના છ જિલ્લાઓમાં આવેલ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન ૮૯ શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજોમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧ દરમિયાન તાલીમ લેતા તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરેલ હતો. સંશોધકે તાલીમાર્થીઓના અભિયોગ્યતા આંક સ્વરચિત ઉપકરણ દ્વારા મેળવ્યા હતા. પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં સમગ્ર વ્યાપવિશ્વનાં ૨૮% પાત્રોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. નમૂનામાં ૫ અનુદાનિત અને ૨૯ સ્વનિર્ભર કોલેજ એમ કુલ ૩૪ કોલેજોના કસોટીના દિવસે ૬૪૨ ૭૫૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તેમજ ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧.૮ સંશોધનની મર્યાદા

કોઈપણ સંશોધનકાર્ય ક્યારેય સર્વાંગસંપૂર્ણ બની શકે નહીં. દરેક સંશોધનકાર્યને ચોક્કસ સીમાઓમાં મર્યાદિત કરવામાં આવે છે. પ્રસ્તુત સંશોધનની મર્યાદાઓ નીચે પ્રમાણે હતી.

૧. પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્યમાં જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, ભૌગોલીક વિસ્તાર, પિતાનો વ્યવસાય, માતાનો અભ્યાસ, પિતાનો અભ્યાસ, સામાજિક જૂથ તેમજ કોલેજ સંચાલનના પ્રકાર જેવા આઠ સ્વતંત્ર ચલોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ સિવાયના અન્ય ચલો પણ સંશોધનકાર્યને અસર કરી શકે છે. જે ધ્યાને લીધેલ ન હતા.
૨. પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં અંગ્રજી ભાષાના માધ્યમમાં અભ્યાસ કરતાં તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવેલો નથી.
૩. પ્રસ્તુત સંશોધન માધ્યમિક શિક્ષકો માટેનું હોવાથી પ્રસ્તુત સંશોધનમાં કોમર્સ વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો નથી.
૪. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સરકારી માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો નથી.

૧.૯ સંશોધનમાં વપરાયેલા શબ્દોની વ્યવહારુ વ્યાખ્યાઓ

એક જ શબ્દનો અર્થ જુદાં જુદાં લોકો જુદો જુદો કરતાં હોય છે. સંશોધનના સંદર્ભમાં આવી અસ્પષ્ટતા ચાલે નહીં. અભ્યાસુ સરળતાથી શબ્દનો અર્થ – સંદર્ભ સમજી શકે તે માટે સંશોધક પોતાના સંશોધનના સંદર્ભમાં ઉપયોગમાં લીધેલ પદોને કે શબ્દોને ચોક્કસ અર્થ આપીને વ્યાખ્યાયિત કરે છે. પ્રસ્તુત અભ્યાસના સંદર્ભમાં આવા કેટલાંક પદોને સંશોધકે નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કર્યા હતા.

- **અભિયોગ્યતા**

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં અભિયોગ્યતા શબ્દને તેના વ્યાપક અને પ્રચલિત અર્થમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવ્યો છે. તે પ્રમાણે અભિયોગ્યતા એટલે એવા ગુણ, લક્ષણો કે શક્તિઓનો સમૂહ કે જે ઈશ્વરદત્ત હોય, કે વ્યક્તિએ તેના જીવનકાળ દરમિયાન મેળવેલ હોય અને જે વ્યક્તિની કોઈ ચોક્કસ ક્ષેત્રમાં તાલીમ મેળવ્યા બાદ તે ક્ષેત્રમાં જ્ઞાન, કૌશલ્ય અને નિપૂણતા મેળવવાની ક્ષમતાનો નિર્દેશ કરતો હોય. આધુનિક ખ્યાલ મુજબ અભિયોગ્યતામાં જ્ઞાનાત્મક તથા પ્રેરણાત્મક બંને પાસાઓનો સમાવેશ થાય છે.

- **માધ્યમિક શિક્ષક**

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલ શબ્દ માધ્યમિક શિક્ષક એટલે યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાંથી સ્નાતક કક્ષાનો અભ્યાસ કરી માધ્યમિક શાળામાં મુખ્ય શિક્ષક, મદદનીશ શિક્ષક કે શિક્ષણ સહાયક તરીકે ફરજ બજાવનાર વ્યક્તિ.

- **વિનયન વિદ્યાશાખા**

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિનયન વિદ્યાશાખા એટલે કોઈપણ માન્ય યુનિવર્સિટીમાં ગુજરાતી, હિન્દી, સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, ઇતિહાસ કે ભૂગોળ વિષય સાથેના સ્નાતક.

- **વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા**

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા એટલે કોઈપણ માન્ય યુનિવર્સિટીમાં ગણિત કે વિજ્ઞાન (ભૌતિક, રસાયણ કે જીવવિજ્ઞાન) વિષય સાથેના સ્નાતક.

- **શહેરી વિસ્તાર**

ભૌગોલિક રીતે શહેરી વિસ્તાર એટલે સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના સાત જિલ્લાઓમાં આવેલ જિલ્લા મથક પરની સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ.

- **અર્ધશહેરી વિસ્તાર**

ભૌગોલિક રીતે અર્ધશહેરી વિસ્તાર એટલે સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના તાલુકા મથક પરની સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ.

- **ગ્રામ્ય વિસ્તાર**

ભૌગોલિક રીતે ગ્રામ્ય વિસ્તાર એટલે સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના ગામડાઓમાં આવેલ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ.

■ **પિતાનો વ્યવસાય**

શિક્ષણનાં વ્યવસાય સાથે જોડાયેલ પિતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ પ્રાથમિક, માધ્યમિક કે ઉચ્ચ શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં શિક્ષકની નોકરી કરતા હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ કોઈપણ પ્રકારની સરકારી કે ખાનગી નોકરી કરતા હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ પોતાનો સ્વતંત્ર ખેતીનો વ્યવસાય કરતા હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ પોતાનો કોઈપણ સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ કોઈપણ વ્યવસાયમાં છૂટક મજૂરી કામ કરતા હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

■ **માતા-પિતાનો અભ્યાસ**

ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓ કે માતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ કે માતાઓએ ધોરણ ૧૨ થી વધુ શિક્ષણ મેળવેલું હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓ કે માતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ કે માતાઓએ ધોરણ ૧૦ થી ૧૨ સુધીનું શિક્ષણ મેળવેલું હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓ કે માતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ કે માતાઓએ ધોરણ ૧ થી ૯ સુધીનું શિક્ષણ મેળવેલું હોય તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

નિરક્ષર પિતાઓ કે માતાઓના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી : જે તાલીમાર્થીઓના પિતાઓ કે માતાઓએ અક્ષર જ્ઞાન મેળવેલ નથી તેવા તાલીમાર્થીઓનું જૂથ.

- **અનામત જૂથ**

જે જૂથના તાલીમાર્થીઓનો એસ.સી.,એસ.ટી., કે એસ.ઈ.બી.સી. જૂથમાં સમાવેશ થતો હોય તેવું જૂથ.

- **બિનઅનામત જૂથ**

જે જૂથના તાલીમાર્થીઓનો ઉપરના કોઈપણ પ્રકારના આરક્ષણમાં સમાવેશ થતો ન હોય તેવું જૂથ.

- **અનુદાનિત કોલેજ**

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન સરકારી ગ્રાન્ટ લેતી ટ્રસ્ટ સંચાલિત શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ.

- **સ્વનિર્ભર કોલેજ**

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન સરકારી ગ્રાન્ટ ન મળતી હોય તેવી ટ્રસ્ટ સંચાલિત શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ.

- **લાક્ષણિકતા કસોટી**

સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનો પહેલો વિભાગ કે જેમાં શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ, વિદ્યાર્થીઓમાં રસ, વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલ અને શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ જેવી બાબતોનું માપન કરતી પેટા કસોટીઓનો સમાવેશ થાય છે.

- **ક્ષમતા કસોટી**

સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનાં બીજા વિભાગમાં શાબ્દિક અને અશાબ્દિક તર્ક કસોટી ઉપરાંત ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ ના અભ્યાસક્રમની પાયાની સંકલ્પનાઓ ઉપર આધારીત ગુજરાતી, હિન્દી, સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, ઈતિહાસ, ભૂગોળ, ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયનું જ્ઞાન ચકાસતી પેટા કસોટીઓનો સમાવેશ થાય છે.

૧.૧૦ હવે પછીનાં પ્રકરણોનું આયોજન

સંશોધન પ્રક્રિયાના મુખ્ય ત્રણ તબક્કાઓ છે. ૧. સંશોધનનું આયોજન ૨. આયોજનનું અમલીકરણ ૩. અહેવાલ લેખન. સંશોધન પ્રક્રિયા, પરિણામો, તથ્યો અને તારણોની સ્પષ્ટ અને સુરેખ રજૂઆત થવી ખૂબ જ જરૂરી છે. સંશોધન અહેવાલમાં સંશોધન પ્રક્રિયાનું શરૂઆતથી અંત સુધીનું સ્પષ્ટ ચિત્ર ઉપસવું જોઈએ. સંશોધન અહેવાલ વ્યવસ્થિત વિભાગોમાં રજૂ થાય તે માટે તેના પ્રકરણોનું આયોજન પણ પ્રથમથી જ વિચારી લેવું જોઈએ. પ્રસ્તુત સંશોધન અહેવાલ છ પ્રકરણોમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. હવે પછીના પ્રકરણોનું આયોજન નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રકરણ – ૨ સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા

આ પ્રકરણમાં વ્યાવસાયિક અભિયોગ્યતાને લગતાં પૂર્વે થયેલાં સંશોધનોની સમીક્ષા કરવામાં આવી છે. તેમાં ભારતમાં થયેલા સંશોધનોમાંથી કેટલાંક સુસંગત સંશોધનોની સમીક્ષા કરી પ્રસ્તુત સંશોધનની વિશેષતા દર્શાવવામાં આવી છે.

પ્રકરણ – ૩ સંશોધનની આધારશિલા અને સંશોધન યોજના

પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં વિષયનો ઉદ્ગમ, વ્યાપવિશ્વ, નમૂનાની પસંદગી, નમૂનાનું વિવિધ ચલોના સંદર્ભમાં વર્ણન, માહિતી પ્રાપ્તિના ઉપકરણો, માહિતી પ્રાપ્તિની પ્રવિધિ તથા માહિતીના વિશ્લેષણની પ્રયુક્તિઓ દર્શાવવામાં આવી છે.

પ્રકરણ – ૪ સંશોધન ઉપકરણ રચના અને પ્રમાણીકરણ

પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચનાના તમામ શાસ્ત્રીય સોપાનોની વિગતપૂર્ણ છણાવટ આપવામાં આવી છે. ઉપરાંત કસોટીની વિશ્વસનીયતા તથા પ્રમાણભૂતતા પ્રસ્થાપિત કરવાની રીતો દર્શાવવામાં આવી છે.

પ્રકરણ – ૫ માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન

આ પ્રકરણમાં માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન બે વિભાગમાં કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં પ્રથમ વિભાગમાં નમૂનામાં સમાવિષ્ટ તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તિકોનું વિવિધ જૂથોમાં વર્ગીકરણ કરી, આવૃત્તિ વિતરણોની વિવિધ લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન કર્યું છે તથા વિવિધ માનાંકો અંગે માહિતી આપી છે. બીજા વિભાગમાં શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણીના સ્વરૂપમાં પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન દર્શાવ્યું છે.

પ્રકરણ – ૬ સારાંશ, તારણો અને ભલામણો

પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં સંશોધન પ્રક્રિયાનો સારાંશ, સંશોધનના તારણો તથા ભાવિ સંશોધનો અંગે ભલામણો કરવામાં આવી છે.

પ્રકરણ — ૨

સંદર્ભ સાહિત્યની
સમીક્ષા

પ્રકરણ – ૨
સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા

- ૨.૧ પ્રાસ્તાવિક
- ૨.૨ વિષયની સૈદ્ધાંતિક સમજ
 - ૨.૨.૧ અભિયોગ્યતાની સંકલ્પના
 - ૨.૨.૨ અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા
 - ૨.૨.૩ અભિયોગ્યતા માપન
 - ૨.૨.૪ અભિયોગ્યતા કસોટીનું મહત્ત્વ
 - ૨.૨.૫ અભિયોગ્યતા કસોટીનાં પરિણામોની અગત્યતા
 - ૨.૨.૬ અભિયોગ્યતામાં સુધારો
 - ૨.૨.૭ શિક્ષક અભિયોગ્યતા
- ૨.૩ સંબંધિત સાહિત્યના અભ્યાસની અગત્યતા
- ૨.૪ સમીક્ષાના હેતુઓ
- ૨.૫ સમીક્ષા માટેના પ્રશ્નો
- ૨.૬ ભારતમાં થયેલા સંશોધનો
 - ૨.૬.૧ સમીક્ષા માટે વિશ્લેષણની પદ્ધતિ
 - ૨.૬.૨ સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન
- ૨.૭ વિદેશમાં થયેલા સંશોધનો
 - ૨.૭.૧ સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન
- ૨.૮ પ્રસ્તુત સંશોધનની વિશેષતા

૨.૧ પ્રાસ્તાવિક

કોઈપણ સંશોધકે સંશોધનકાર્ય હાથ ધરતાં પહેલાં પોતાની સમસ્યાને અનુરૂપ પૂર્વ થયેલાં સંશોધનોનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ. સંદર્ભ સાહિત્યના અભ્યાસથી કયા પ્રકારનાં કેટલાં સંશોધનો થયાં છે, આ સંશોધનોના વ્યાપવિશ્વ, નમૂનાની પસંદગી, ઉપયોગમાં લીધેલાં ઉપકરણો, માહિતીનું એકત્રીકરણ, પૃથક્કરણ, અર્થઘટનો, સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓ, પરિણામો અને તારણો અંગેની ઉપયોગી માહિતી સંશોધકને મળી રહે છે. તદુપરાંત, પૂર્વેનાં સંશોધનોનાં તારણો પરથી કઈ કઈ બાબતો ખૂટે છે, તેની પૂર્તિ કરવાના હેતુથી કયા વિષયો પર સંશોધનકાર્ય કરવાની આવશ્યકતા છે વગેરે બાબતો જાણી શકાય છે. સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષાની આવશ્યકતા જી. જે. મૌલીએ¹ આ રીતે વ્યક્ત કરી છે.

"Man is the only animal that does not have to begin a new in every generation, but can take advantage of the knowledge which has accumulated through the centuries. This fact is of particular importance in research which operates as a continuous function of ever-closer approximation to the truth. The investigator can be sure that his problem does not exist in a vacuum and that considerable work has already been done on problems, which are directly related to his proposed investigation".

સંશોધન અભ્યાસ સાથે સંકળાયેલા સંદર્ભો જેવાં કે જ્ઞાનકોશ, પુસ્તકો, પત્રિકાઓ, અહેવાલો, પ્રકાશિત અને અપ્રકાશિત શોધ નિબંધોનો અભ્યાસ સંશોધનની સૈદ્ધાંતિક ભૂમિકાને સ્પષ્ટ કરે છે. સંશોધકે પોતાના અભ્યાસ અન્વયે વિવિધ ઉપકરણોનો ઉપયોગ કર્યો હોય છે. એની સાર્થકતા સમજાય છે અને વૈજ્ઞાનિક દષ્ટિકોણ પ્રાપ્ત થાય છે. આ સંદર્ભમાં એલ.પી.મેહરોત્રાનું² કથન આ પ્રમાણે છે.

"One of the essential aspects of a research is to review the related literature. The investigator should know that his problem is not absolutely new but a lot of work has already been done on the problem which he proposes to study and therefore his effort should be acquaint himself with

¹ G.J.Mouly, **The Science of Educational Research**, New Delhi, Eurasia Publishing House Pvt., Ltd. 1977, P.111.

² L.P.Mehrotra, **Introduction to Psychological Testing Research Methods and statistical Management**, Allahbad, P.322.

All the connected literature contributed previously by other investigators as far as possible. Such a systematic, through and relevant review of material promotes a greater understanding of the problem and resumes the avoidance of unnecessary duplication. It also helps him to make a comparative study of his findings with those of others and thus evaluate and interpret their significance."

માણસ જ એક એવું પ્રાણી છે કે જે સદીઓથી સચવાયેલા જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરી જાણે છે. એટલું જ નહિ, પરંતુ એમાં વિકાસ પણ કરી શકે છે. ખાસ કરીને સંશોધનના પરિપ્રેક્ષ્યમાં આ ભૂમિકા નોંધપાત્ર બને છે. આના સમર્થનમાં સી.વી.ગુડ³ નોંધે છે:

The keys to the vast storehouse of published literature may open doors to sources of significant problems and explanatory hypothesis and provide helpful orientation for definition of the problem, background for selection of procedure and comparative data for interpretation of results. In order to be creative and original, one must read extensively and critically as a stimulus to thinking".

આના અનુસંધાનમાં જે.ડબલ્યુ.બેસ્ટ⁴ અનુમોદન આપતા નોંધે છે :

"Practically all human knowledge can be found in books and libraries. Unlike other animals that must start a new with each generation, Man builds upon the accumulated and recorded knowledge of the past. His constant adding to the vast store of knowledge makes possible progress in all areas of human endeavor".

સંશોધક હંમેશા પોતાના રસ વિષયના અનુસંધાનમાં ક્ષેત્ર પસંદ કરે છે. આવા પસંદ કરેલા ક્ષેત્ર વિશે સંશોધકને સંબંધિત ક્ષેત્ર વિશે સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક સાહિત્ય મળી રહે છે કે જેના પાયા ઉપર પોતાનું સંશોધન કઈ દિશાસૂચન કરે છે. તેનો ખ્યાલ આવે છે. વ્યાવહારિક દૃષ્ટિએ સમગ્ર માનવજ્ઞાન પુસ્તકો અને પુસ્તકાલયોમાં પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. અન્ય જીવો પ્રત્યેક પેઢીથી નવો પ્રારંભ કરે છે. માનવ

³ C.V.Good, **Research in Education**, Macmillan, 1959.

⁴ J.W.Best , **Research in Education**, Prentice Hall, 1959, P.30.

સમાજ સ્વાનુભવો સુરક્ષિત રાખી જ્ઞાનના પ્રવાહમાં નિરંતર ઉમેરો કરે એવા બધાં જ ક્ષેત્રોના વિકાસના કારણભૂત બને છે.

આ પ્રકારનો અભ્યાસ સંશોધકને માટે દીવાદાંડીરૂપ બને છે અને આગળનો માર્ગ કંડારી આપે છે. સંબંધિત સાહિત્યના અભ્યાસનો સંપર્ક રાખવો એને માટે ઘણો ઉપયોગી પૂરવાર થાય છે.

૨.૨ વિષયની સૈદ્ધાંતિક સમજ

૨.૨.૧ અભિયોગ્યતાની સંકલ્પના

ઘણા વિદ્યાર્થીઓ બુદ્ધિશાળી હોય છે, પરંતુ તેઓ બધા વિષયોમાં કૌશલ્ય દાખવી શકતા નથી. એટલે કે સફળતા અને સિદ્ધિ માટે ગર્ભિત શક્તિઅનિવાર્ય છે. આ વિશિષ્ટ ગર્ભિત શક્તિને મનોવિજ્ઞાનમાં અભિયોગ્યતા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. મનોવૈજ્ઞાનિકોએ બુદ્ધિના ખ્યાલને સ્પષ્ટ કર્યો અને તેના માપન માટેની અનેક કસોટીઓ રચી. તેના વિનિયોગ દ્વારા જીવનના અનેક ક્ષેત્રોની સમસ્યાઓનો ઉકેલ મળ્યો છે. પરંતુ બુદ્ધિ બધે જ અને બધી જ બાબતોમાં સફળતા માટે એકમાત્ર પરિબળ નથી. આજે મનોવૈજ્ઞાનિકો આ માટે અભિયોગ્યતાની જાણકારી અને માપનને મહત્વના ગણે છે.

શક્તિ, બુદ્ધિ, અભિયોગ્યતા અને સિદ્ધિ એ શબ્દો ઘણીવાર એક બીજાના પર્યાયો તરીકે વપરાય છે. કાર્ય કરવા માટેની મનોવૈજ્ઞાનિક પરિસ્થિતિઓ એટલે શક્તિ, બુદ્ધિ, સિદ્ધિ અને અભિયોગ્યતા શક્તિના પ્રકારો છે.

બુદ્ધિ, સામાન્ય માનસિક શક્તિનો પર્યાય છે. બુદ્ધિ કોઈપણ ક્ષેત્રમાં શીખવા તથા કાર્ય કરવા માટેની શક્તિ છે. બુદ્ધિની સરખામણીમાં અભિયોગ્યતા વિશિષ્ટ ક્ષેત્રમાં શીખવા તથા કાર્ય કરવા માટેની શક્તિ છે. અભિયોગ્યતા અને સિદ્ધિ વચ્ચે પણ તફાવત છે. સિદ્ધિ ચોક્કસ વિષયના નિયત અભ્યાસક્રમનાં તાજેતરના અધ્યયનના પરિણામ સ્વરૂપની શક્તિ છે. તેની સરખામણીમાં અભિયોગ્યતા વ્યાપક અને સર્વગ્રાહી અનુભવો દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલી શક્તિને આવરી લે છે. વિદ્યાર્થી જેમ અભ્યાસમાં આગળ વધે છે તેમ તેમ સિદ્ધિ અને અભિયોગ્યતા વચ્ચેનો તફાવત ઘટતો જાય છે. કારણકે વિદ્યાર્થીઓએ સંગ્રહીત કરેલું જ્ઞાન ઉચ્ચ અભ્યાસમાં સફળતાનો આધાર બને છે.

લગભગ ૧૯૮૦ નાં દાયકા સુધી અભિયોગ્યતાનો આ અર્થ હતો, પરંતુ વીસમી સદીના છેલ્લા દાયકામાં મનોવિજ્ઞાનમાં અભિયોગ્યતાનો અર્થ બદલાયો. આ માટે રિચાર્ડ સ્નો નામના અમેરિકી મનોવૈજ્ઞાનિકનાં ચિંતન, સંશોધન અને લેખનનો મોટો ફાળો હતો. અગાઉ અભિયોગ્યતા કેવળ જ્ઞાનાત્મક પાસાની બનેલી મનાતી હતી. પરંતુ સ્નોના મતે અભિયોગ્યતાને જ્ઞાનના પાસા ઉપરાંત પ્રેરણાનું પાસું પણ છે. અભિયોગ્યતા બહુપરિમાણાત્મક ખ્યાલ છે.

Aptitude refers to a natural or acquired capacity or ability especially a tendency, capacity or inclination to learn or understand (Webster's Medical Dictionary, 2002)

તાજેતરમાં શન લૌ અને રોબર્ટ રોજર નામનાં સ્નોનાં બે શિષ્યોએ વર્ષ ૨૦૦૨ માં કરેલ એક સંશોધનમાં સ્નોના વિચારોનો આધાર લઈને અભિયોગ્યતાનો બહુપરિમાણાત્મક ખ્યાલ સ્પષ્ટ કર્યો છે. સ્નોના મતે વ્યક્તિ કાર્ય કરે છે. વ્યક્તિના કાર્ય એટલે કે Performance નાં પરિણામો ઉપર આ ત્રણ બાબતો અસર કરે છે. (૧) વ્યક્તિની કાર્ય કરવાની ક્ષમતા (૨) વ્યક્તિની કાર્ય કરવા માટેની પ્રતિબદ્ધતા અને વ્યક્તિ જેમાં રહીને કાર્ય કરે કરે છે તે પરિસ્થિતિઓ.

Warren ની Dictionary માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે અભિયોગ્યતા એટલે “Aptitude is a condition or a set of Characteristic regarded as Symptomatic of an individual's ability to acquire with some training, some knowledge, skills or set of responses such as ability to speak a language.”

“ અભિયોગ્યતા એ અમુક સ્થિતિ અથવા લક્ષણોનો સમૂહ છે કે જે વ્યક્તિ અમુક વિશિષ્ટ બાબત જેવી કે અમુક ભાષા શીખવી કે સંગીત શીખવું કે યાંત્રિક કાર્ય કરવું વગેરેમાં તાલીમ મેળવેતો વિશિષ્ટ જ્ઞાન કે કૌશલ્ય શીખવાની ક્ષમતા ધરાવે છે તેનો નિર્દેશ કરે છે.”^૫

ગુડ શિક્ષણનાં શબ્દકોશમાં અભિયોગ્યતાનો અર્થ લખે છે કે,

“A pronounced innate capacity for or ability in agiven line of Endeavour such as a particular art, school subject' of vocation.”^૬

સ્નોના આધુનિક મનોવૈજ્ઞાનિક તારણ પ્રમાણે અભિયોગ્યતા ક્ષમતા અને પ્રતિબદ્ધતાની બનેલી હોય છે. એટલે અભિયોગ્યતાના બે પાસા છે (૧) જ્ઞાન અને (૨) પ્રેરણા. ઉદાહરણ તરીકે સંગીતની અભિયોગ્યતા એટલે સંગીત અંગેનું જ્ઞાન તથા સમજ અને સંગીતનું સર્જન કરવા માટેની પ્રેરણા, ઈચ્છા કે ઝંખના. આ રીતે અભિયોગ્યતાને બે પાસા હોવાથી તે બહુપરિમાણાત્મક છે. અભિયોગ્યતા વ્યક્તિને ક્ષમતા અને પ્રતિબદ્ધતા બે સમાંતર માર્ગો દ્વારા કાર્યના પરિણામ સુધી પહોંચાડે છે.

સ્નોના ખ્યાલ પ્રમાણે અભિયોગ્યતાના જ્ઞાનાત્મક અને પ્રેરણાત્મક પાસાઓનો થોડો વિસ્તારથી પરિચય કરીએ.

^૫ કે. જી. દેસાઈ અને એચ. જી. દેસાઈ, મનોવૈજ્ઞાનિક માપન, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, પૃ.૩.

^૬ C.V.Good, Dictionary of Education, New York : Mc. Graw Hill Book Company, 1945.

● **અભિયોગ્યતાનું જ્ઞાનાત્મક પાસું**

અભિયોગ્યતાના જ્ઞાનાત્મક પાસાનો વધારે પરિચય કરવા આપણે નીચેની ત્રણ બાબતો જોઈશું:

૧. અભિયોગ્યતાના જ્ઞાનાત્મક પાસામાં શાનો સમાવેશ થાય છે ?
૨. અભિયોગ્યતાનું જ્ઞાનાત્મક પાસું કાર્યમાં કઈ રીતે ઉતરે છે ?
૩. અભિયોગ્યતાનું જ્ઞાનાત્મક પાસું કયા કયા સ્વરૂપે પ્રતિબિંબિત થાય છે ?

અહીં નીચે જણાવેલ જુદી જુદી ચાર બાબતોનો સમાવેશ અભિયોગ્યતાના જ્ઞાનાત્મક પાસામાં થાય છે.

૧. જે તે વિશિષ્ટ બાબત વિષેનાં જ્ઞાન અને સમજ.
૨. જ્ઞાન અને સમજ ચોક્કસ પરિસ્થિતિ સાથે સુસંગત છે કે નહિ તે જોવાની શક્તિ.
૩. નવી પરિસ્થિતિમાં જ્ઞાનનો મૌલિક કે સર્જનાત્મક ઉપયોગ કરવાની શક્તિ.
૪. અવકાશીય શક્તિ એટલે કે ઝીણવટપૂર્વક જોવાની, દ્રશ્ય પદાર્થો અને તેમના વિવિધ રૂપાંતરોની કલ્પના કરવાની શક્તિ.

અભિયોગ્યતાનું જ્ઞાનાત્મક પાસું આપણા કાર્યમાં નિમ્નલિખિત ચાર સોપાનો દ્વારા ઉતરે છે :

૧. જ્ઞાનાત્મક શક્તિઓ સક્રિય થાય છે.
૨. જ્ઞાનાત્મક શક્તિઓને વ્યક્તિ યાદ કરે છે.
૩. જ્ઞાનાત્મક શક્તિઓનું વ્યક્તિ સંયોજન કરે છે.
૪. કાર્યના સ્તરે જ્ઞાનાત્મક શક્તિઓનો અમલ થાય છે.

અભિયોગ્યતાનું આ જ્ઞાનાત્મક પાસું એટલે કે જ્ઞાનાત્મક શક્તિઓ જુદાં જુદાં પાંચ રૂપોમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે : (૧) અગાઉ કરેલું અધ્યયન (૨) માનસિક યોજના (૩) જ્ઞાન અને કૌશલ્ય (૪) વર્તન અને (૫) સમસ્યા ઉકેલવાની પ્રયુક્તિઓ

આમ, અભિયોગ્યતાનું જ્ઞાનાત્મક પાસું વિવિધ જ્ઞાનાત્મક શક્તિઓનું બનેલું હાય છે અને તે આપણા વર્તનમાં ક્રમિક સોપાનો દ્વારા ઉતરીને જુદા જુદા સ્વરૂપમાં દેખા દે છે.

● **અભિયોગ્યતાનું પ્રેરણાત્મક પાસું**

આધુનિક મનોવૈજ્ઞાનિકોના મતે અભિયોગ્યતાના પ્રેરણાત્મક પાસામાં આ બે બાબતોનો સમાવેશ થાય છે.

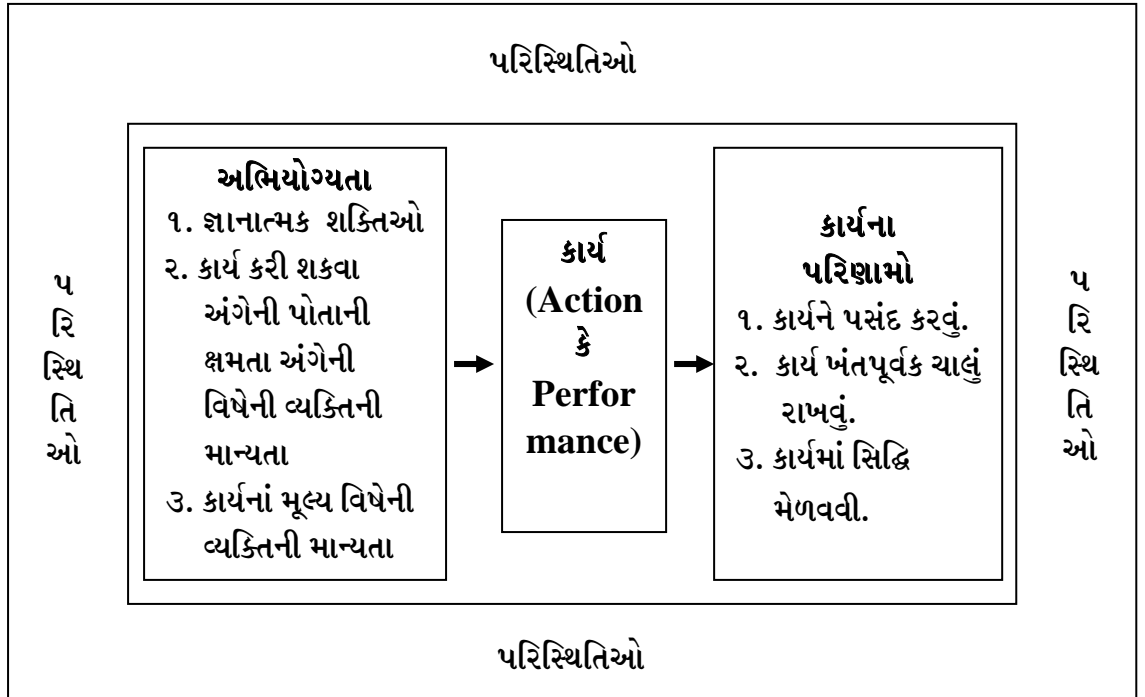
૧. કાર્યના મૂલ્ય વિષે વ્યક્તિની માન્યતાઓ. એટલે કે કાર્યનું મહત્ત્વ, કાર્યની ઉપયોગીતા, તથા કાર્ય કરવા માટે સમય, શક્તિ અને સાધનોના રોકાણના સ્વરૂપમાં કાર્ય કરવા પાછળ થનારા ખર્ચ વિષેની માન્યતાઓ. સામાન્ય રીતે વ્યક્તિની માન્યતા મુજબ કાર્યનું મૂલ્ય જેમ ઊંચું તેમ તે કાર્ય પસંદ કરીને તેને કરવા માટેની પ્રરણા પણ ઊંચી.

૨. ચોક્કસ કાર્ય કરી શકવા અંગેની પોતાની ક્ષમતા વિષેની માન્યતા. આ માન્યતાને આલ્બર્ટ બાન્દુરાએ વ્યક્તિની સ્વ-સાધકતા (Self Efficacy) એવું નામ આપ્યું છે.

આ પ્રેરણાત્મક માન્યતાઓ ચોક્કસ કાર્યનાં ધ્યેયોને સિદ્ધ કરવા માટેનાં દિશા અને ગતિ આપવા માટે સક્રિય થાય છે. પ્રેરણાત્મક બાબતો નીચેનાં સ્વરૂપોમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે.

૧. વ્યક્તિ કાર્ય કરવા માટે તૈયાર થાય છે.
૨. વ્યક્તિ જોર, જોશ, બળ ને ઝનૂનપૂર્વક કાર્ય કરે છે.
૩. વ્યક્તિ કાર્યમાં રહેલા પડકારોને ઝીલી લે છે.
૪. વ્યક્તિ કાર્ય પુરું ન થાય ત્યાં સુધી અવરોધો વચ્ચે પણ ખંતપૂર્વક તે ચાલુ રાખે છે.
૫. વ્યક્તિ ચોક્કસ કાર્યની પસંદગી કરે છે.

ટૂંકમાં, વ્યક્તિ જ્ઞાન અને પ્રેરણા દ્વારા કાર્ય કરે છે. અને તેમ કરીને કાર્યનાં પરિણામો મેળવે છે. કાર્યને પસંદ કરવું, કાર્ય ખંતપૂર્વક ચાલું રાખવું, અને કાર્યમાં સિદ્ધિ હાંસલ કરવી તે કાર્યનાં મુખ્ય પરિણામો છે. અભિયોગ્યતાનો આધુનિક અર્થ વ્યાપક છે. નીચેની આકૃતિ સ્નોના અભિયોગ્યતાના ખ્યાલને મૂર્ત કરે છે.

આકૃતિ – ૧ રિચાર્ડ સ્નોનો કાર્ય માટેની અભિયોગ્યતાનો ખ્યાલ

અભિયોગ્યતા શબ્દને સામાન્ય માણસો તથા વ્યવસાયિક માર્ગદર્શન આપનાર મનોવૈજ્ઞાનિકો પણ બહુ તાત્વિક અર્થમાં વાપરતા નથી પણ વિશાળ અર્થમાં તેનો ઉપયોગ કરે છે. મનોવૈજ્ઞાનિકો તેને બે અલગ અર્થમાં વાપરે છે.

૧. જ્યારે કારકૂની અભિયોગ્યતા કે દાકતરીવિદ્યા માટેની અભિયોગ્યતા (Clerical aptitude for officer or aptitude for medical proffession) કહે છે ત્યારે એ વ્યવસાયોમાં જરૂરી ઘણી બધી નાની અભિશક્તિઓ (abilities) નો વિશાળ (global) અર્થમાં સમાવેશ કરે છે.

૨. જ્યારે પ્રત્યક્ષીકરણની ઝડપ (perceptual speed) ને એક અભિયોગ્યતા ગણવામાં આવે છે ત્યારે તે એક વિશિષ્ટ શક્તિના અર્થમાં વપરાય છે.

આ બંનેમાં તફાવત એ પણ છે કે પહેલા અર્થમાં કોઈ એક વ્યવસાયમાં જરૂરી અનેક અભિશક્તિઓનો સમૂહ અભિયોગ્યતા ગણાય છે, જ્યારે બીજા અર્થમાં એક વિશિષ્ટ શક્તિ છે, જે ઘણા વ્યવસાયોમાં જરૂરી હોય છે. બંને અર્થમાં અભિયોગ્યતાનો વ્યવસાય સાથે સંબંધ છે. પહેલામાં અભિયોગ્યતા વિશાળ અર્થમાં વપરાય છે જ્યારે બીજામાં એક એકમ લક્ષણ છે.

અભિયોગ્યતાએ અત્યારની સ્થિતિ કે ક્ષમતા છે. એ સમયે વ્યક્તિએ તાલીમ લીધી નથી અને તેથી તે વ્યવસાયનું શાસ્ત્ર કે યાંત્રિક જ્ઞાન ધરાવતો નથી, પરંતુ જો તે વ્યવસાયમાં તાલીમ મેળવે તો તેમાં કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરી શકે કે નહી તે તેની અત્યારની ક્ષમતા અથવા સ્થિતિ ઉપરથી આગાહી કરી શકાય છે.

કૌશલ્યનો અર્થ એ થાય કે અમુક કાર્ય સરળતાથી કે ચોક્કસાઈથી કરવાની શક્તિ. નૈપૂણ્યનો અર્થ માત્ર વાજાંત્ર વગાડવાનું કૌશલ્ય નહિ. પરંતુ એની સાથેની ઘણી બધી બાબતોનો તેમાં સમાવેશ થાય છે.

આમ, અભિયોગ્યતા એ એવા લક્ષણોનું સંયોજન છે કે જે વ્યક્તિની જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાની શક્તિ કે સંયોજીત પ્રતિક્રિયાઓની ભાત વ્યક્ત કરવાની શક્તિનો નિર્દેશ કરે છે. અભિયોગ્યતાએ કૌશલ્ય નથી કે નથી નૈપૂણ્ય. એ માત્ર અત્યારની એવી પરિસ્થિતિ છે કે જેના ઉપરથી એવો નિર્દેશ કરી શકાય કે એ વ્યક્તિને તાલીમ મળે તો કૌશલ્ય કે નૈપૂણ્ય પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

૨.૨.૨ અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા

અભિયોગ્યતાની સમજ અને વ્યાખ્યાઓ પરથી નીચે પ્રમાણેની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવી શકાય:

૧. અભિયોગ્યતા એ 'વર્તમાન શક્તિ' છે, જેમાં પૂર્વઅનુભવની સવિશેષ અસર હોય છે.
૨. અભિયોગ્યતામાં વારસાનું મહત્ત્વ છે. પરંતુ તેની અભિવ્યક્તિ અને વિકાસ માટે તાલીમ અને શિક્ષણ અગત્યનાં છે.
૩. અભિયોગ્યતાએ વ્યક્તિની કોઈ ચોક્કસ બાબતમાં તાલીમ માટેની યોગ્યતા સૂચિત કરે છે.
૪. અભિયોગ્યતા સુષુપ્ત અને મૂળભૂત શક્તિ છે. જે તાલીમથી અભિવ્યક્ત થાય છે કે વિકાસ પામે છે.
૫. એક વ્યક્તિમાં પણ વિવિધ અભિયોગ્યતાના પ્રમાણમાં તફાવત હોય છે.
૬. અભિયોગ્યતા એ અમુક સ્થિતિ અથવા લક્ષણોનો સમૂહ છે.

૭. અભિયોગ્યતા લાંબા સમય સ્થિર હોવી જરૂરી છે.
૮. અભિયોગ્યતાનું માપન વ્યક્તિના અભ્યાસના ક્ષેત્રમાં કે વ્યવસાયના ક્ષેત્રમાં સફળતા કે નિષ્ફળતા વિશેની આગાહી કરે છે.
૯. અભિયોગ્યતા નિશ્ચિત પ્રકારની ક્રિયામાં કુશળતા દર્શાવે છે.
૧૦. કોઈ નિશ્ચિત શાળાકીય વિષય કે વિશિષ્ટ હેતુના સંદર્ભમાં અભિયોગ્યતા તેમજ તેના ઘટકો સુવ્યાખ્યાયિત હોય છે.
૧૧. અભિયોગ્યતા કસોટી નિદાનાત્મક મૂલ્ય ધરાવે છે.

૨.૨.૩ અભિયોગ્યતા માપન

મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓની શરૂઆત બુદ્ધિ કસોટીઓની રચનાથી થઈ, પરંતુ થોડા જ સમયમાં મનોવિજ્ઞાનીઓને માનસિક શક્તિઓની વિવિધતાનો ખ્યાલ આવવા માંડ્યો. બુદ્ધિને દરેક વ્યવહારમાં વપરાતી એક સાર્વત્રિક માનસિક શક્તિ તરીકે કેટલાકે ગણી, કેટલાકે વળી બુદ્ધિને મનુષ્યના દરેકે દરેક માનસિક વ્યવહારમાં વપરાતી જોવાને બદલે કેટલાક વિશિષ્ટ વ્યવહારોમાં વિશિષ્ટ પ્રકારની શક્તિઓને ઓળખી, જેમકે સંગીત શીખવામાં મનુષ્યની બુદ્ધિ કરતા તેની સંગીતની વિશિષ્ટ શક્તિ હોવી જરૂરી છે. આથી અભિયોગ્યતા વધુ અગત્યની છે. દરેક પ્રખર બુદ્ધિવાળો માણસ ઉચ્ચ પ્રકારનો સંગીતશાસ્ત્રી નથી બની શકતો. એ જ પ્રમાણે યાંત્રિક કાર્ય કરવામાં, કારકુની કામ કરવામાં, આંકડાઓનો ઉપયોગ કરવામાં તથા આંગળીઓ કે હાથનો ઉપયોગ કરવામાં બુદ્ધિ ઉપરાંત ચોક્કસ પ્રકારની વિશિષ્ટ શક્તિઓની જરૂર પડે છે જેમને અભિયોગ્યતા કહેવામાં આવે છે.

એલ. એન. થર્સ્ટન જેવા અમેરિકન મનોવિજ્ઞાનીએ તો બુદ્ધિ જેવો સાર્વત્રિક ખ્યાલ છોડી દેવા અને માત્ર અભિયોગ્યતાનો જ ખ્યાલ અપનાવવા પદ્ધતિઓથી સાબિતીઓ આપીને અનુરોધ કર્યો. આવી અભિયોગ્યતાની અનેક કસોટીઓની રચના ૧૯૨૦ પછી શરૂ થઈ. ધીમે ધીમે ભાષાની અભિયોગ્યતા, આંકડાની અભિયોગ્યતા, સંગીત શક્તિ, યાંત્રિક અભિયોગ્યતા, અંગુલી કૌશલ્ય વગેરે બહોળા અર્થવાળી અભિયોગ્યતાઓનો ખ્યાલ પણ વિકસવા લાગ્યો.

અભિયોગ્યતા ફક્ત વ્યવસાય કે શૈક્ષણિક સફળતા માટે જ અગત્યની વસ્તુ નથી, પરંતુ જીવનના દરેક ક્ષેત્રમાં સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવા અને સફળતાના સોપાનો સર કરવા માટે અનિવાર્ય છે. આજના યંત્રયુગમાં અને ઔદ્યોગિકરણની વ્યાપકતાના સંદર્ભમાં જૂની માન્યતાઓ, પરંપરાઓ અને પદ્ધતિઓ ચાલી શકે તેમ નથી. અભિયોગ્યતાની જાણકારી પ્રાપ્ત કરવા માટે તેનું માપન અનિવાર્ય છે. આ બાબતની તો હવે સૌ કોઈને પ્રતીતિ થઈ જ ચૂકી છે. શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન, આયોજન અને તેના દ્વારા વ્યક્તિના વિકાસાર્થે પણ અભિયોગ્યતાના જ્ઞાન અને માપન મહત્ત્વનાં છે એમાં કોઈ શંકા નથી.

અભિયોગ્યતા કસોટી વિદ્યાર્થીમાં રહેલી કુશળતાને માપે છે. આવા પ્રકારની અભિયોગ્યતા કસોટી એ ભવિષ્યની જરૂરીયાતની ધારણાને આધારે કાર્યક્ષમતા માપે છે. તે આંકડાકીય સંભાવના હોય છે, પણ તે ચોક્કસ હોતી નથી. માત્ર આગાહી હોય છે. અભિયોગ્યતા કસોટીના આધારે કોઈપણ વ્યક્તિ અભ્યોસ કે ધંધામાં સફળ થશે કે નહી તેનું અનુમાન કરી શકાય છે.

આમ, અભિયોગ્યતા માપનથી શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન વધુ ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ આપી શકાય.

૨.૨.૪ અભિયોગ્યતા કસોટીનું મહત્ત્વ

અભિયોગ્યતા કસોટીનું મહત્ત્વ નીચેની બાબતો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.

- અભિયોગ્યતા કસોટી ભવિષ્યની શૈક્ષણિક સિદ્ધિઓ અંગે આગાહી કરે છે.
- એક સરખી પરિસ્થિતિમાં કામ કરતા જુદા જુદા વિદ્યાર્થીઓનાં કાર્યશૈલીની તુલના કરે છે.
- તે વિદ્યાર્થીઓની ક્ષમતાઓ અને મર્યાદાઓ દર્શાવે છે.
- તે વ્યક્તિગત બાબતોમાં વિવિધ બાબતોનો નિર્દેશ કરે છે.
- તે કેટલાક બાળકોમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓ દર્શાવે છે. આમ તેઓની શૈક્ષણિક તકોની સુધારણા થઈ શકે છે.
- તે મુશ્કેલ પરિસ્થિતિઓમાં કામ કરતાં બાળકો માટે ઉપયોગી થાય છે.

૨.૨.૫ અભિયોગ્યતા કસોટીના પરિણામોની ઉપયોગીતા

There is a strong agreement among educationist and psychologist on the utility of aptitude test in the process of educational and vocational decision, about placement, streaming, admission and classification of student and job seekers (Gay, 1980; Maacklem, 1990).

- સૂચનાત્મક
 - ◆ શિક્ષક તેઓનાં વિદ્યાર્થીઓની કક્ષાને ધ્યાનમાં લઈ અભ્યાસક્રમ સુધારણા માટે ઉપયોગમાં લઈ શકે છે.
 - ◆ જે વિદ્યાર્થીઓ અન્ય કરતાં વધારે જુદા પડતા હોય તેનાં સ્વાધ્યાય તૈયાર કરવામાં ઉપયોગી થાય છે.
 - ◆ અભિયોગ્યતા કસોટીનાં પ્રાપ્તકો વાસ્તવમાં વિદ્યાર્થીઓની અપેક્ષાઓ જાણવામાં ઉપયોગી થઈ શકે છે.

- ◆ જે વિદ્યાર્થીઓ આગાહીસૂચક અભિયોગ્યતા પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં પાછળ રહી જાય છે તેના વિશેની જે તે વર્ગખંડ અંગેની વ્યક્તિગત માહિતી મેળવવામાં ઉપયોગી બને છે.
- ◆ સમગ્ર વર્ગ આગાહી સૂચક પ્રાપ્તાંક મેળવવામાં પાછળ રહેતો હોય તો તેઓનાં અભ્યાસક્રમ, હેતુઓ, શિક્ષણની પદ્ધતિ અથવા વિદ્યાર્થીઓના લક્ષણો અંગે સંશોધન કરવામાં ઉપયોગી થઈ શકે.

● વહીવટી

- ◆ અભિયોગ્યતા કસોટી પ્રાપ્તાંક માધ્યમિક કક્ષાના વિદ્યાર્થીઓની કક્ષા નક્કી કરવામાં, કોલેજ કક્ષાએ કાર્યક્રમો તૈયાર કરવા માટે કેટલા પ્રમાણમાં મહત્ત્વ આપવું તે નક્કી કરે છે.
- ◆ અભિયોગ્યતા કસોટી વિદ્યાર્થીઓની વ્યક્તિગત બાબતોમાંથી કઈ બાબત જલ્દી કરવી તે અંગે વિશેષ ધ્યાન આપવામાં ઉપયોગી બને છે. જેમ કે સમૂહ અને વ્યાવસાયિક તાલીમ કાર્યક્રમો અંગેની આગાહી કરવી.

● માર્ગદર્શન

- ◆ અભિયોગ્યતા કસોટીનો ઉપયોગ બાળકોની વાસ્તવિક ક્ષમતાઓ જાણવામાં અને તે અંગેની શક્યતા દર્શાવવામાં ઉપયોગી થાય છે, તેમજ વિદ્યાર્થીઓને પોતાની શક્તિઓ અને મર્યાદાઓ જાણવામાં ઉપયોગી બને છે.

૨.૨.૬ અભિયોગ્યતામાં સુધારો / વધારો

જો કે અભ્યાસ દર્શાવે છે કે અભિયોગ્યતા પ્રાપ્તાંક સુધારી શકાતો નથી. બીજા સંશોધનો દર્શાવે છે કે દરેક કિસ્સાઓમાં આમ બનતું નથી. આ પ્રકારની શૈક્ષણિક અભિયોગ્યતા કસોટીઓ જેમાં ઘણા પ્રશ્નો હોય છે જે વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં લઈને બનાવેલા હોય છે. ખાસ કરીને ગણિતના વિષયમાં વિશિષ્ટ પ્રકારની તાલીમથી યોગ્ય કલમોમાં તેઓનો દેખાવ સુધારી શકાય છે.

કેટલાક તજજ્ઞો માને છે કે ટૂંકા ગાળાની ગોખણપટ્ટી અભિયોગ્યતા કસોટી પ્રાપ્તાંકોને અસર કરતી નથી. છતાં લાંબા ગાળાના જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્યો સામાન્ય કસોટી પરની ક્ષમતાઓમાં સુધારો લાવી શકે છે. જ્ઞાનાત્મક સિદ્ધાંતો અને સંશોધનો દર્શાવે છે કે વિદ્યાર્થીઓને તાલીમ આપવાથી શીખવાની વ્યૂહરચનાઓ દ્વારા તેઓની શીખવાની શક્તિઓમાં વધારો થઈ શકે છે. શૈક્ષણિક અભિયોગ્યતા સુધારવી શક્ય બને છે જે વ્યવસ્થિત અભ્યાસક્રમ અને શીખવવાની વ્યૂહરચનાની તાલીમ આપવાથી વૈચારીક અભિગમોનો વિકાસ થાય છે. તેમજ વિવિધ કાર્યો અને અભિગમોમાં સુધારો થઈ શકે છે.

અભિયોગ્યતા સુધારવાની તાલીમ આપ્યા બાદ જાણવા મળતી બાબતો :

- ◆ અભિયોગ્યતા માટેનો પ્રયત્ન સારી રીતે મહાવરો અને પ્રતિયાર આપવાથી કેળવી શકાય છે.
- ◆ અભિયોગ્યતા સુધારવામાં લાંબા સમયના શૈક્ષણિક પ્રયત્નો જરૂર ઉપયોગી થાય છે.
- ◆ વિદ્યાર્થીઓની શક્તિઓ અને તાલીમ આપવાની પદ્ધતિ પણ અસર કરે છે.
- ◆ વિચારેલી વ્યૂહરચના દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રયત્ન વિદ્યાર્થીઓની અભિયોગ્યતા ચકાસવા માટે વધારે બંધબેસે છે.
- ◆ જ્યારે વિદ્યાર્થીઓ તાલીમ અંગેની જાણકારી મેળવી લે છે ત્યારે મહાવરો અને પ્રતિયાર વધારે અસરકારક બને છે.
- ◆ ઉચ્ચ અભિયોગ્યતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે પરાણે આપવામાં આવતી તાલીમ નુકશાન કરે છે.
- ◆ અભિયોગ્યતાનાં બૌદ્ધિક પાસાઓ અન્ય કરતા તાલીમ દ્વારા વધારે સરળતાથી જાણી શકાય છે.

૨.૨.૭ શિક્ષક અભિયોગ્યતા

શિક્ષક અભિયોગ્યતા પર ઘણા પાસાઓ આધાર રાખે છે. જેમ કે વ્યક્તિગત પ્રયત્ન, બૌદ્ધિક ક્ષમતા, સ્વભાવગત લાક્ષણિકતાઓ વગેરે શિક્ષકને વધારે સજાગ બનાવે છે, અને તેઓના દેખાવ પર અસર કરે છે.

દુશ્યંત કૌર, " શૈક્ષણિક સિદ્ધિ, શિક્ષક અભિયોગ્યતા અને વ્યક્તિગત પ્રયત્ન પ્રાથમિક શિક્ષક તાલીમને સફળ બનાવે છે."

વિલીયમ કુલ્લી અને પૌલ લોહનેસ દર્શાવે છે કે,

"yesterday's achivement is today's ability and tommorow's aptitude."

"ગઈકાલની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ આજની ક્ષમતા છે અને આવતીકાલની અભિયોગ્યતા છે."

Teaching needs three qualities. Knowledge is first, communication skill is second, aptitude is the third (The Hindu, 2002. Sept. 3).

શિક્ષણમાં ત્રણ ગુણવત્તા જરૂરી છે. પહેલા જ્ઞાન, બીજું પ્રત્યાયન કૌશલ્ય અને ત્રીજી અભિયોગ્યતા (ધ હિન્દુ, ૨૦૦૨, સપ્ટે. ૩).

૨.૩ સંબંધિત સાહિત્યના અભ્યાસની અગત્યતા

સંબંધિત સાહિત્યનો અભ્યાસ સમસ્યાના ક્ષેત્રમાં પ્રકાશિત સામગ્રીની ઓળખ આપે છે અને તત્કથિત વિચારો અને પરિણામોના વિકાસ આધારિત વાચનસૂઝ પૂરી પાડે છે.

સાંપ્રત સમયમાં દરેક ક્ષેત્રમાં જ્ઞાનનો વિસ્ફોટ થયો છે. એમાં શૈક્ષણિક સંશોધનનું ક્ષેત્ર સમાવિષ્ટ થયા વિના ન રહી શકે. સંબંધિત અભ્યાસને આનુસંગિક અભ્યાસો કયા કયા થયા છે, કઈ પદ્ધતિઓ અપનાવી છે, જે તે ક્ષેત્રમાં એનું શું આગવું પ્રદાન છે. આવી બાબતોની ચકાસણીથી સંબંધિત સાહિત્યની અગત્ય વધી જાય છે. આવા અભ્યાસની અગત્ય એલ.પી.મહેરોત્રા⁷ નીચેના શબ્દોમાં સમજાવે છે.

"A through review of the background studies helps the investigator in the clarification of his problem, in developing an insight to formulate a clear cut hypothesis, in planning an adequate research design and the rigorous and insightful interpretation of his findings. It also adds to his repository of knowledge contributing to his scholarship".

આ પ્રમાણે સંબંધિત સાહિત્યનો અભ્યાસ સમસ્યા સ્પષ્ટ કરવામાં મદદરૂપ બને છે અને વિશેષ અભ્યાસ માટે દિશાસૂઝ બની દીવાદાંડીરૂપ કાર્ય કરે છે. સંબંધિત સાહિત્યના અભ્યાસની અગત્ય આર.એ.શર્મા⁸ નીચેની રીતે વિશ્લેષિત કરે છે :

૧. "સંશોધનકાર્યની યોજના બનાવવા માટે પ્રારંભિક અવલોકનો સંશોધનકર્તા માટે સૈદ્ધાંતિક ભૂમિકા પૂરી પાડે છે અને ભિન્ન ભિન્ન સિદ્ધાંતો અને ધારણાઓ સમજવામાં ઉપયોગી બને છે.
૨. સંશોધનકર્તા માટે એ આવશ્યક છે કે પોતાની સમસ્યા સાથે સંબંધિત અન્ય સંશોધકો દ્વારા થયેલ સંશોધનોથી પૂરેપૂરા માહિતગાર થાય.
૩. સંશોધનના ક્ષેત્રમાં કેટલું અને કેવા પ્રકારનું કાર્ય થયું છે તેની જાણકારી પ્રાપ્ત થાય છે.
૪. હાથ ધરવામાં આવેલ સંશોધન અભ્યાસ માટે કેવા પ્રકારની પ્રવિધિ ઉપયોગી બનશે અને કેવા પ્રકારનાં ઉપકરણો અસરકારક બનશે એ માહિતી પૂરી પાડે છે.
૫. સંબંધિત સાહિત્ય સાથે સંકળાયેલ વિચાર, વ્યાખ્યાઓ અને પરિકલ્પનાઓ પ્રદાન કરે છે. જે નવી સમસ્યા પસંદગી માટે ઉપયોગી બની શકે છે.

⁷ L.P.Mehrotra, Introduction to Psychological Testing, Research Methods and statistical Measurement, Allahabad, P.333.

⁸ આર.એ.શર્મા, શિક્ષા અનુસંધાન, લાયક બુક ડીપો, મેરઠ, ૧૯૮૬, પૃ.૭૧.

૬. આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયોગો માટેની અજમાયશનું માર્ગદર્શન મળે છે.
૭. પસંદિત અભ્યાસનું પારિભાષિકરણ, ધારણા અને સીમાંકન માટે સહાયક બને છે.
૮. પ્રાપ્ત નિષ્કર્ષના વિશ્લેષણ માટે સૂઝ પેદા કરે છે અને સમર્થન માટે આધાર પ્રદાન કરે છે.
૯. સંશોધન કર્તાના જ્ઞાન, કુશળતા અને તેની સ્પષ્ટતાનો ખ્યાલ આવે છે.
૧૦. સંશોધનની યોગ્ય સૂઝ, અભ્યાસ વિશેની રૂપરેખા, એમાં જણાતી ત્રુટિઓ વિશે જાગૃતિ પ્રદાન કરે છે. આમ થવાથી સંશોધનકાર્યમાં આત્મવિશ્વાસનું પ્રગટીકરણ થાય છે.

સંશોધક જે સમસ્યા હાથ પર લે છે તેની ભૂમિકા સમજવામાં સાહિત્યના અધ્યયનની અગત્ય ઘણી બધી વધી જાય છે. સંશોધકનું દષ્ટિક્ષ્ણક તો વિતરે છે અને સ્પષ્ટ પ્રકાશ સાંપડે છે એટલું જ નહિ, પરંતુ આના વિશેના હેતુઓ પણ સ્પષ્ટપણે દેખાય છે. બી.ડબલ્યુ.ટેકમેન^૯ આવા સાહિત્યની અગત્ય વિશેના હેતુઓ નોંધતા આ પ્રમાણે કહે છે :

૧. સંશોધક જે સંશોધન હાથ પર લે છે તેના વિશેના અગત્યનાં ચલોની ખોજ થઈ શકે છે.
૨. જરૂરિયાતોના સંદર્ભમાં કઈ કાર્યદિશા સૂચવે છે તેનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપે છે.
૩. દૂરગામી અભ્યાસોનું અનુસંધાન કરી આપે છે.
૪. હાથ ધરાયેલ અભ્યાસ વિશે પ્રસ્તુત સંબંધ અભ્યાસની યોગ્યતા અને અર્થ સમજાવે છે.
૫. સંશોધક પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ પર લે છે ત્યારે સંશોધનના સંદર્ભમાં જે ઉત્કલ્પનાઓ બાંધે છે તેનો બરાબર સંદર્ભ જળવાયો છે કે નહીં તેની ચકાસણી કરવાનો મોકો મળે છે.
૬. સાંપ્રત પ્રવાહો સામે સંશોધકે હાથ ધરેલું સંશોધન અને લેખકોએ આપેલું માર્ગદર્શન આ બંને કેટલે અંશે માર્ગદર્શક બની રહે છે તેનો રાહ ચીંધે છે.
૭. પૂર્વ અભ્યાસની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ કઈ કઈ છે તેના સાચાં પાસાંઓનું દર્શન થાય છે. આના ઉપરથી સંશોધક પોતાના સંશોધનમાં કંઈક નવી પૂરણી કરી શકવા સમર્થ બને છે.
૮. સંશોધક જે ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરવા ધારે છે તેની સાર્થકતાનો ખ્યાલ આવે છે.
૯. નવું દિશાસૂચન સાંપડે છે.

^૯ B.W.Tackman, *Fundamentals of Educational Research*, Layka Book Depot., Meerut, 1986, P.67.

આમ જોઈએ તો સંશોધકને માટે જે કોઈ પસંદિત ક્ષેત્ર હોય, તેમાં પ્રવેશ કરતાં પહેલાં એને માટેની જાગૃતિપૂર્વકનું વાંચન અને ચયન ખૂબ જ જરૂરી છે. દરેક ક્ષેત્ર સ્વયં સમયાંતરે વિકાસ પામતું જ રહે છે અને એ ક્ષેત્રના વિકાસશીલ સોપાનો પ્રગતિસૂચક બનતા જ રહે છે. દરેક સંશોધક આ સંદર્ભમાં, પોતે નવીનીકરણની દિશા લાઘે એમ ઈચ્છતો હોય છે. આમ બને છે એટલે ભૂતકાળનું દર્શન કરવું એને માટે અનિવાર્ય બને છે. એને માટે ભૂતકાળ એ એક આરસી તરીકે પૂરવાર થાય છે. શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં પણ અપરંપાર નવા સંશોધનો થતાં જ રહે છે. સાંપ્રત પરિસ્થિતિ સાથે તાલ મિલાવવા માટે સંશોધકે પોતે હાથ ધરેલ સંશોધનની અગત્ય સમજી લેવી હિતાવહ બને છે. કેટલીકવાર એવું બને કે કાંઈ દિશાસૂચન વિના સંશોધક પોતાના રસના વિષયના સંશોધનમાં આગળ વધે, પરંતુ આવી પરિસ્થિતિમાં એમનો સંપર્ક નવી પરિસ્થિતિના સંદર્ભમાં ઊણો ઊતરે એવો સંભવ હોય છે, એટલે દરેક ક્ષેત્રોની જેમ શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં પણ જે નવીનીકરણો અને નવા આયામો, બદલાતા પરિવર્તનો સાથે, આવી રહ્યા છે. તેના સંપર્કમાં રહેવું અનિવાર્ય બની રહે છે.

૨.૪ સમીક્ષાના હેતુઓ

સમીક્ષા માટેના હેતુઓ નીચે પ્રમાણે નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા.

- (૧) શિક્ષકોની અભિયોગ્યતા કસોટી વિષયક અગાઉ થયેલાં સંશોધનોનો અભ્યાસ કરી પ્રસ્તુત સંશોધન અંગે સમજ પ્રાપ્ત કરવી.
- (૨) અગાઉ થઈ ગયેલાં સંશોધનોમાં ઉપયોગમાં લીધેલ નમૂના પસંદગીની પ્રયુક્તિઓ, સંશોધન ઉપકરણો, માહિતી એકત્રીકરણની રીતો, પ્રાપ્ત માહિતીનું વિશ્લેષણ, અર્થઘટનો, પરિણામો અને તારણોની જાણકારી મેળવવી.
- (૩) વિવિધ સંશોધનોમાં અભિયોગ્યતા કસોટીનો કયા ચલોનાં સંદર્ભમાં અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો તે જાણવું.
- (૪) વિવિધ સંશોધનોમાં ચલો સાથેના સંબંધોનાં સ્વરૂપો જાણવા.
- (૫) વિવિધ સંશોધનોમાં તાલીમાર્થીઓના અભિયોગ્યતા પ્રાપ્તકો સાથે તાલીમાર્થીઓની જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, વિસ્તાર, સામાજિક સ્થિતિ, માતા-પિતાનો અભ્યાસ અને વ્યવસાય જેવાં સ્વતંત્ર ચલોના સંબંધોનો અભ્યાસ થયો છે કે કેમ તે જાણવું.
- (૬) તેમના પરીણામો કેવા હતા તે જાણવું.

૨.૫ સમીક્ષા માટેના પ્રશ્નો

સંશોધકે સંબંધિત સાહિત્યનો અભ્યાસ કરતાં પહેલાં કેટલાક પ્રશ્નો રચ્યા હતા. તે પ્રશ્નોના સંદર્ભમાં વિવિધ સંશોધનોની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી. જે આ પ્રમાણે છે.

૧. આ પ્રકારનાં સંશોધનોની સંખ્યા જાણવી.
૨. નમૂના પસંદગીમાં કેટલાં પાત્રોનો સમાવેશ કર્યો હતો ?
૩. નમૂનાનું સ્વરૂપ કેવું હતું ?
૪. નમૂનો કઈ રીતે પસંદ કરવામાં આવ્યો હતો ?
૫. માહિતી એકત્રીકરણ માટે કયાં કયાં ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો ?
૬. માહિતી વિશ્લેષણ માટે કઈ કઈ રીતો ઉપયોગમાં લેવામાં આવી હતી ?
૭. અભ્યાસને અંતે કેવાં પરિણામો પ્રાપ્ત થયા હતાં ?

સંશોધનની સમીક્ષા નીચેનાં બે વિભાગોમાં કરવામાં આવી હતી

(૧) ભારતમાં થયેલા સંશોધનો (૨) વિદેશમાં થયેલા સંશોધનો

૨.૬ ભારતમાં થયેલા સંશોધનો

પસંદ થયેલ સમસ્યાને સમજવામાં સહાયરૂપ થાય અને સંશોધન પ્રક્રિયાને દિશા મળે તે માટે વિવિધ સંશોધન અહેવાલો, પુસ્તકો, મહાનિબંધો તથા એમ.બી.બૂચના શિક્ષણના સંશોધનોનાં સર્વેક્ષણોનો અભ્યાસ કરી પૂર્વે થયેલાં સંશોધનોની સમીક્ષા કરી હતી. આવા સંશોધનોની વિગત સારણી ૨.૧ માં મૂકેલી છે. સારણી પછી તેની સમીક્ષા કરવામાં આવેલ છે.

જુદી જુદી વ્યાવસાયિક અભિયોગ્યતાને લગતા કુલ સાડત્રીસ સંશોધનોની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી. જેમાંથી બત્રીસ સંશોધનો પીએચ. ડી. કક્ષાના હતા. એક સંશોધન ડી. ફિલ. તથા એક સંશોધન ડી. સાયન્સની ડીગ્રી માટેનું હતું. બે સંશોધન પ્રોજેક્ટ એન.સી.ઈ.આર.ટી. દિલ્હીના હતા. જ્યારે એક સંશોધન પ્રોજેક્ટ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીનો હતો. સાહિત્યની સમીક્ષામાં જે યુનિવર્સિટીના એક એક સંશોધનોનો સમાવેશ થયો છે તે યુનિવર્સિટીઓના નામ આ પ્રમાણે છે. ભાવનગર યુનિવર્સિટી, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, એસ. પી. યુનિવર્સિટી, આગ્રા યુનિવર્સિટી, વિશ્વભારતી યુનિવર્સિટી, ભોપાલ યુનિવર્સિટી, બોમ્બે યુનિવર્સિટી, દિલ્હી યુનિવર્સિટી, પંજાબ યુનિવર્સિટી, મેરઠ યુનિવર્સિટી, પતીયાલા યુનિવર્સિટી, એસ. એ. જી. યુનિવર્સિટી, જે. આઈ. ડબલ્યુ. યુનિવર્સિટી, એમ. સુખ. યુનિવર્સિટી અને ઉત્કલ યુનિવર્સિટી. આ ઉપરાંત સમીક્ષામાં જે યુનિવર્સિટીના બે કે તેથી વધુ સંશોધનોનો સમાવેશ થયો છે તે યુનિવર્સિટીઓના નામ આ પ્રમાણે છે. એન. સી. ઈ. આર. ટી. - ૨, નાગપુર યુનિવર્સિટી - ૨, કુરુક્ષેત્ર યુનિવર્સિટી - ૨, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી - ૪, કલકત્તા યુનિવર્સિટી - ૪ અને એમ. એસ. યુનિવર્સિટી - ૬. આ સાડત્રીસ સંશોધનમાં પ્રાથમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના - ૬, માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના - ૫, શિક્ષણ વ્યવસાય અભિયોગ્યતાના - ૧૦, વિજ્ઞાન વિષય અભિયોગ્યતાના - ૩, મ્યુઝિકલ અભિયોગ્યતાનું - ૧, ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતાનું - ૧ તેમજ

અન્ય વ્યવસાય અભિયોગ્યતાના – ૧૧ સંશોધનોની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી. આ મુજબ ભારતની વિવિધ યુનિવર્સિટી અને એક શૈક્ષણિક સંશોધન સંસ્થામાં થયેલાં કુલ સાડત્રીસ સંશોધનોની સમીક્ષા કરવામાં આવી છે. આ સંશોધનનો સમયગાળો ૧૯૬૨ થી ૨૦૦૮ સુધીનો હતો.

સારણી ૨.૧

સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનોની વિગત

ક્રમ	સંશોધકનું નામ	વર્ષ	ડીગ્રી	યુનિવર્સિટી
૧	જયમ્મ એમ. એસ.	૧૯૬૨	પીએચ.ડી.	એમ. એસ. યુનિવર્સિટી
૨	શાહ એમ. એમ.	૧૯૬૨	પીએચ.ડી.	એમ. એસ. યુનિવર્સિટી
૩	દવે બી.એમ.	૧૯૬૪	પીએચ.ડી.	એસ. પી. યુનિવર્સિટી
૪	રોય બીના	૧૯૬૫	પીએચ.ડી.	દિલ્હી યુનિવર્સિટી
૫	મુખર્જી એમ.	૧૯૬૬	ડી. ફિલ.	કલકત્તા યુનિવર્સિટી
૬	ભટ્ટાચાર્ય એસ. અને શાહ એમ. એમ.	૧૯૬૬	પીએચ.ડી.	એમ. એસ. યુનિવર્સિટી
૭	દેબ. એમ.	૧૯૬૮	ડી. સાયન્સ	કલકત્તા યુનિવર્સિટી
૮	પાંડે કે. પી.	૧૯૬૮	પીએચ.ડી.	જિવાજી યુનિવર્સિટી
૯	શર્મા એસ. એન.	૧૯૬૯	પીએચ.ડી.	પતીયાલા યુનિવર્સિટી
૧૦	પ્રસાદ એમ. એમ.	૧૯૭૦	પીએચ.ડી.	સાગર યુનિવર્સિટી
૧૧	ભાવસાર એસ. જે.	૧૯૭૦	પીએચ.ડી.	બોમ્બે યુનિવર્સિટી
૧૨	વેંકટરામન સી.	૧૯૭૦	પીએચ.ડી.	એમ. એસ. યુનિવર્સિટી
૧૩	દેબનાથ એચ. એન.	૧૯૭૧	પીએચ.ડી.	વિશ્વભારતી યુનિવર્સિટી
૧૪	શર્મા આર. એ.	૧૯૭૧	ડી. ફીલ.	મેરઠ યુનિવર્સિટી
૧૫	શમંતારોય જી. કે.	૧૯૭૧	પીએચ.ડી.	એસ. એ. એમ. યુનિવર્સિટી
૧૬	મહેતા વી. બી.	૧૯૭૨	પીએચ.ડી.	નાગપુર યુનિવર્સિટી
૧૭	પંડ્યા બી. જી.	૧૯૭૨	પીએચ.ડી.	બોમ્બે યુનિવર્સિટી
૧૮	પ્રતાપ એસ.	૧૯૭૨	પીએચ.ડી.	એમ. એસ. યુનિવર્સિટી
૧૯	ભાવસાર એસ. જે.	૧૯૭૪	સંશોધન પ્રોજેક્ટ	સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
૨૦	શરન એસ. એ.	૧૯૭૫	પીએચ.ડી.	આગ્રા યુનિવર્સિટી
૨૧	ઉપાધ્યાય બી.એમ.	૧૯૭૬	પીએચ.ડી.	સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી

સારણી ૨.૧ (ચાલું)

સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનની વિગત

ક્રમ	સંશોધકનું નામ	વર્ષ	ડીગ્રી	યુનિવર્સિટી
૨૨	પટેલ પી. એમ.	૧૯૭૬	સંશોધન પ્રોજેક્ટ	એન.સી.ઈ.આર.ટી.
૨૩	સોફ્ટ એસ. એલ.	૧૯૭૭	પીએચ.ડી.	પંજાબ યુનિવર્સિટી
૨૪	ચટ્ટોપાધ્યાય એસ.	૧૯૭૯	પીએચ.ડી.	કલકત્તા યુનિવર્સિટી
૨૫	પટેલ ડી. પી.	૧૯૮૦	પીએચ.ડી.	ગુજરાત યુનિવર્સિટી
૨૬	ગોયલ જે. સી., સાભરવાલ એન., તિવારી એ. ડી.	૧૯૮૪	સંશોધન પ્રોજેક્ટ	એન. સી. ઈ. આર. ટી.
૨૭	પાટીલ જી. જી.	૧૯૮૪	પીએચ.ડી.	નાગપુર યુનિવર્સિટી
૨૮	શર્મા આર. સી.	૧૯૮૪	પીએચ.ડી.	મોહનલાલ સુખડીયા યુનિવર્સિટી
૨૯	સોમ પી.	૧૯૮૪	પીએચ.ડી.	કલકત્તા યુનિવર્સિટી
૩૦	સ્વાઈન એસ.કે.	૧૯૮૬	પીએચ.ડી.	કુરુક્ષેત્ર યુનિવર્સિટી
૩૧	દુબે રાજેશ્વરી	૧૯૮૬	પીએચ.ડી.	ભોપાલ યુનિવર્સિટી
૩૨	મહાપાત્ર પી. એલ.	૧૯૮૭	પીએચ.ડી.	ઉત્કલ યુનિવર્સિટી
૩૩	બનમાલીદાસ	૧૯૮૭	પીએચ.ડી.	કુરુક્ષેત્ર યુનિવર્સિટી
૩૪	શુક્લ ડી. એસ.	૧૯૮૭	પીએચ.ડી.	ગુજરાત યુનિવર્સિટી
૩૫	ટમાલિયા એમ. યુ.	૨૦૦૧	પીએચ.ડી.	સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
૩૬	દીક્ષિત જયશ્રી જે.	૨૦૦૭	પીએચ.ડી.	ભાવનગર યુનિવર્સિટી
૩૭	કંટારિયા એન. એમ.	૨૦૦૮	પીએચ.ડી.	સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી

૨.૬.૧ સમીક્ષા માટે વિશ્લેષણની પદ્ધતિ

સમીક્ષા માટે પસંદ થયેલા દરેક સંશોધનોની લાક્ષણિકતાઓ નોંધવામાં આવી હતી. દરેક સંશોધનનો વિષય, સંશોધનનો હેતુ, નમૂનાનું કદ અને સ્વરૂપ, નમૂના પસંદગીની પ્રયુક્તિ, ઉપકરણો, માહિતી પૃથક્કરણની રીત અને મુખ્ય તારણો નોંધવામાં આવ્યા છે. દરેક સંશોધનોના પરિણામોનું અર્થઘટન આ લાક્ષણિકતાઓને આધારે કરવામાં આવ્યું હતું. મોટાભાગની માહિતી એમ. બી બૂચના શૈક્ષણિક સંશોધનોનાં સર્વેક્ષણોમાંથી લેવામાં આવી હતી.

૧ જયમ્મા એમ. એસ. (૧૯૬૨)¹⁰

- સમસ્યા : મૈસુર રાજ્યના પ્રાથમિક શિક્ષકો માટેની શિક્ષણ દક્ષતા આગાહી સંશોધિનીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ શિક્ષકોની શિક્ષણ દક્ષતા માપન માટે પ્રમાણિત ઉપકરણ વિકસાવવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સંશોધકે સંશોધિનીની સંરચના કરી હતી. તેમાં બે વિભાગ હતા. વિભાગ—અ માં ૬૫ કલમો હતી. જેના ઉત્તર સંપૂર્ણ હકારથી સંપૂર્ણ નકાર સુધીના પંચબિંદુ સ્કેલ ઉપર આપવાના હતા. વિભાગ—બ માં ૩૫ કલમો હતી. જેના ઉત્તર આપેલ પાંચ વિકલ્પોમાંથી એક વિકલ્પની પસંદગી કરીને આપવાનો હતો.
- નમૂનો : ૬૦ સંસ્થાઓના ૫૦૦ શિક્ષકોનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો. તેમાંથી ૧૯૮ સ્ત્રી શિક્ષકો તથા ૩૦૨ પુરુષ શિક્ષકો નમૂનામાં હતા. નમૂનામાં શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના, જુનીયર પ્રાયમરી સ્કુલના, સીનીયર પ્રાયમરી સ્કુલના તથા તાલીમી સંસ્થાઓના શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : કાઈ—સ્કવેર કસોટી, બાઈસીરીયલ—સહસંબંધાંક, કલમોનું સરળતામૂલ્ય, ફેક્ટર એનાલિસિસ કરવામાં આવ્યું હતું.
- મુખ્ય તારણો : (૧) શિક્ષણ—કાર્ય દક્ષતાના મળેલા બે મુખ્ય ઘટકો વ્યાવસાયિક કૌશલ્ય અને વ્યાવસાયમાં રસ હતા. (૨) શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સફળતા ઉપર જાતીયતા કે વિસ્તારની અસર જોવા મળી નહોતી. (૩) વ્યાવસાયિક સફળતા માટે તાલીમ, અનુભવ અને શૈક્ષણિક લાયકાત મહત્વના ઘટકો હતા.

૨ શાહ એમ. એમ. (૧૯૬૨)¹¹

- સમસ્યા : માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ શિક્ષક અભિયોગ્યતાના માપન માટે પ્રમાણિત ઉપકરણ વિકસાવવાનો હતો.

¹⁰ M. S. Jayamma, Construction and Standardization of an Inventory for Predicting Teacher Efficiency (for the Primary School teacher of Mysore State), Ph.D. Edu. M. S. U., 1962.

¹¹ M. M. Shah, An Aptitude Test for Secondary School Teacher – Construction and Standardization, Ph.D. Edu. M. S. U., 1962.

- **ઉપકરણ :** અભિયોગ્યતાના ઘટકો નક્કી કરવા માટે બી. એડ. કોલેજોના અધ્યાપકો, યુનિવર્સિટીમાં આવેલા શિક્ષણ વિભાગના અધ્યાપકો, માધ્યમિક શાળાના આચાર્યો, અનુભવી શિક્ષકો અને સફળ શિક્ષકોની મદદ લેવામાં આવી હતી. આ રીતે નક્કી થયેલાં ઘટકોના આધારે પાંચ પેટા કસોટીવાળી કસોટીની રચના કરવામાં આવી હતી. જેમાં માનસિક શક્તિઓ, વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ, અનુકૂલનક્ષમતા, વ્યાવસાયિક માહિતી અને વ્યવસાયમાં રસના માપન માટેની કસોટીઓની સમાવેશ થતો હતો. પ્રાથમિક કક્ષાની કસોટીમાં ૧૮૩ કલમો હતી. મોટા ભાગની કલમો બહુવિકલ્પ પ્રકારની હતી. ૧૫૩ તાલીમાર્થીઓ ઉપર કસોટીની પૂર્વ અજમાયશ કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણને અંતે ૧૪૩ કલમો અજમાયશ માટે મૂકવામાં આવી હતી કસોટીની અજમાયશ પૂનાની પાંચ બી. એડ. કોલેજોના ૩૭૧ તાલીમાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણને અંતે ૧૨૦ કલમો અંતિમ કસોટી માટે પસંદ કરવામાં આવી હતી.
- **નમૂનો :** અંતિમ કસોટી વડોદરા, અમદાવાદ, પોરબંદર, બોમ્બે અને પૂનાની બી. એડ. કોલેજોના ૫૩૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** દરેક પેટાકસોટી માટે નિયતસંબંધ સમીકરણની ગણતરી કરવામાં આવી હતી. થર્સ્ટન પદ્ધતિ દ્વારા અવયવ પૃથક્કરણ કરવામાં આવ્યું હતું.
- **વિશ્વસનીયતા :** કસોટીનો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૮૦ મળ્યો હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** કસોટીનો પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૫૦ મળેલો હતો.
- **માનાંકો :** શતાંશસ્થ, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો અને ટી-સ્કોર વગેરે માનાંકો સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

૩ દવે બી. એમ. (૧૯૬૪)¹²

- **સમસ્યા :** વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા માપવાનો હતો અને સત્તાઘીશો માટે વિજ્ઞાનપ્રવાહ માટે વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી તથા વિજ્ઞાનપ્રવાહમાં અસાધારણ પ્રતિભાવાળા વિદ્યાર્થીઓની ઓળખ માટે પ્રમાણિત ઉપકરણ તૈયાર કરવાનો હતો.

¹² B. M. Dave, Construction and Standardization of Scientific Aptitude Test, Ph.D. Edu., SPU, 1964.

- **ઉપકરણ :** વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા શબ્દ અહીં આ રીતે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યો હતો (૧) વૈજ્ઞાનિક સમજ (૨) યાંત્રિક તર્કશક્તિ (૩) સંખ્યા શક્તિ (૪) અવકાશીય સંબંધ (૫) વૈજ્ઞાનિક માહિતી. આ ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને ૧૮૦ કલમો વાળી પ્રારંભિક અજમાયશ કસોટી રચવામાં આવી હતી. તેની અજમાયશ ગુજરાત રાજ્યની જુદી જુદી તેર શાળાઓના દસમાં ધોરણના ઉચ્ચ વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા તથા નીચી વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા વાળા ૩૭૦ વિદ્યાર્થીઓના એવા બે જૂથ ઉપર કરવામાં આવી હતી. અંતિમ કસોટીમાં ૧૦૦ કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ કસોટી માટે પચાસ મિનિટની સમયમર્યાદા રાખવામાં આવી હતી.
- **નમૂનો :** ગુજરાત રાજ્યના સાત જિલ્લાઓમાંથી બત્રીસ માધ્યમિક શાળાના તથા ત્રણ કોર્ચીંગ ક્લાસના કુલ ૧,૨૧૮ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણવિચલનની ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી. જેનો આંક અનુક્રમે ૨૮.૧૭, ૨૮.૦૦ અને ૯.૯૦ હતો.
- **વિશ્વસનીયતા :** અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ, કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિ, રેશનલ ઈકવીવેલેન્સ પદ્ધતિ અને એનાલીસીસ ઓફ વેરાઈન્સ પદ્ધતિથી શોધવામાં આવેલો કસોટીનો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૯૨, ૦.૯૨, ૦.૯૧ અને ૦.૮૯ મળ્યો હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** કસોટીની પ્રમાણભૂતતા વિષયવસ્તુ, સહસામયિક, આગાહીસૂચક અને અન્યપાત્ર યથાર્થતા જેવી રીતે શોધવામાં આવી હતી.

૪ રોય બીના (૧૯૬૫)¹³

- **સમસ્યા :** શિક્ષકોની વ્યાવસાયિક તાલીમ દરમિયાનની સફળતા અને શાળામાં શિક્ષક તરીકેની સફળતા વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુઓ (૧) તાલીમ દરમિયાન શિક્ષકોની સૈદ્ધાંતિક વિષયોની સફળતામાં જાતીય તફાવત છે કે નહીં તે શોધવું (૨) તાલીમ દરમિયાન શિક્ષકોની પ્રાયોગિક કાર્યની સફળતામાં જાતીય તફાવત છે કે નહીં તે શોધવું (૩) તાલીમ દરમિયાન અપાયેલા માર્ક અને શાળામાં આચાર્યશ્રીએ આપેલા માર્ક વચ્ચે તફાવત છે કે કેમ તે શોધવું (૪) તાલીમ દરમિયાન અપાયેલા માર્ક અને વિદ્યાર્થીઓના રેટીંગ વચ્ચે તફાવત છે કે કેમ તે શોધવું.

¹³ Roy Bina, **Relationship between the Measures of success of Teachers as students under training and as teachers in schools**, Ph. D. Edu., Del. U., 1965.

- ઉપકરણ : (૧) તાલીમ દરમિયાનના સૈદ્ધાંતિક પેપરના માર્ક (૨) તાલીમ દરમિયાનના પ્રાયોગિક કાર્યના માર્ક (૩) શાળામાં આચાર્યશ્રીના શિક્ષક માટેના ગુણાંકન (૪) શાળામાં વિદ્યાર્થીઓના શિક્ષક માટેના ગુણાંકન.
- મુખ્ય તારણો : (૧) શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક અનુભવની સમાન ભૂમિકા ધરાવનાર વ્યક્તિઓ શિક્ષણની અસરકારકતાની બાબતમાં સમાન હતા. (૨) શિક્ષકોના મૂલ્યાંકનમાં તાલીમી કોલેજનો સ્ટાફ અને આચાર્યો સમાન હતા. (૩) શિક્ષકની અસરકારકતામાં શિક્ષકની શિક્ષણ પ્રક્રિયાના દિશાસૂચક તરીકેની ભૂમિકા સૌથી મહત્ત્વની હતી. (૪) સફળ સ્ત્રી શિક્ષકો તથા પુરુષ શિક્ષકો વચ્ચે ભિન્નતાની કોઈ લાક્ષણિક તરેહ જોવા મળી નથી.

૫ મુખર્જી એમ. (૧૯૬૬) ¹⁴

- સમસ્યા : વિશેષ અભિયોગ્યતા કસોટી સમૂહની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ વિશેષ અભિયોગ્યતા કસોટી સમૂહની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સાત પેટા કસોટીઓ વાળી આ અભિયોગ્યતા કસોટીમાં અંગ્રજી જ્ઞાન, કારકૂની અભિયોગ્યતા, ગણિત જ્ઞાન અને અભિયોગ્યતા, વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન અને અભિયોગ્યતા, યાંત્રિક સમજ, શાબ્દિક તર્કશક્તિ અને અશાબ્દિક તર્કશક્તિ જેવી બાબતો માપતી કસોટીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- નમૂનો : ધોરણ આઠના ૨,૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- વિશ્વસનીયતા : કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી શોધવામાં આવેલો કસોટીનો વિશ્વસનીયતા આંક ઊંચો જોવા મળ્યો હતો.
- પ્રમાણભૂતતા : કસોટીની પ્રમાણભૂતતા શાળાના ગુણ સાથે સહસંબંધ શોધી મેળવવામાં આવી હતી જે ૦.૭૦ હતી.

૬ ભટ્ટાચાર્ય એસ. અને શાહ એમ. એમ. (૧૯૬૬) ¹⁵

- સમસ્યા : શિક્ષક અસરકારકતા સંશોધિનીનું પ્રમાણીકરણ.
- નમૂનો : ગુજરાત રાજ્યના ૧,૦૦૦ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની તાલીમ લેતા તાલીમાર્થીઓ.

¹⁴ M. Mukherjee, Construction and Standardization of Differential Aptitude Test Battery, D.Phil. Psy., Cal. U., 1966.

¹⁵ Bhattacharya, S. and Shah M. M., Try-out and Standardization of Teacher Efficiency Inventory, Centre of Advanced Study in Education, M. S. U., Baroda, 1966.

- **પ્રક્રિયા :** સંશોધનિકાના પ્રથમ વિભાગ માટે શિક્ષકના વલણના માપન અંગેની દ્વિ-બિંદુ સ્કેલવળી ૧૦૦ કલમો રચવામાં આવી હતી. બીજા વિભાગમાં વર્ગખંડ પરિસ્થિતિમાં શિક્ષકની સજ્જતાના માપન માટેની ૬૦ કલમો રચવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણ પછી પ્રથમ વિભાગ માટે ૫૦ અને બીજા વિભાગ માટે ૩૦ કલમોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.
- **વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણભૂતતા :** અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી શોધવામાં આવેલો વિશ્વસતા આંક પ્રથમ વિભાગ માટે ૦.૭૫ બીજા વિભાગ માટે ૦.૭૮ અને સમગ્ર કસોટી માટે ૦.૮૧ મળ્યો હતો. ટેસ્ટના સ્કોર અને આચાર્યોના રેટીંગ વચ્ચેનો સહસંબંધ ૦.૬૩ મળ્યો હતો. આંતરિક પ્રાયોગિક કાર્યના માર્ક અને ટેસ્ટ સ્કોર વચ્ચેનો સહસંબંધ ૦.૭૨ હતો.

૭ દેબ, એમ. (૧૯૬૮)¹⁶

- **સમસ્યા :** એન્જનીયરીંગ અભ્યાસક્રમ માટે વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી માટે કસોટી સમૂહની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ એન્જનીયરીંગ અભ્યાસક્રમ માટે વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી માટે કસોટી સમૂહની સંરચના કરવાનો હતો.
- **ઉપકરણ :** આ કસોટી સમૂહમાં ચાર પેટા કસોટીઓનો સમાવેશ થતો હતો. (૧) બોઝ અને દત્તાની ગ્રુપ ઈન્ટેલિજન્સ કસોટી (૨) દેબની એન્જનીયરીંગ અભિયોગ્યતા કસોટી (૩) દેબની સુધારેલી સ્ટ્રોંગ વોકેશનલ ઈન્ટરેસ્ટ બ્લેન્ક કસોટી (૪) શાહા અને ગાયેન દ્વારા વપરાયેલ બર્નરુટર પર્સનાલીટી ઈન્વેન્ટરી.
- **નમૂનો :** જાધવપુર એન્જનીયરીંગ કોલેજોના ૧૯૬૩-૬૪ ના ધોરણ બાર પાસ કરેલા ૭૬૦ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- **વિશ્વસનીયતા :** કસોટીનો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૬૬ જોવા મળ્યો હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** કસોટીની પ્રમાણભૂતતા કોલેજની પરીક્ષાના ગુણ સાથે સહસંબંધ શોધી મેળવવામાં આવી હતી જે ૦.૬૪ થી ૦.૬૭ હતી.

¹⁶ M. Deb, Development of a standardized Battery of Test for selection of Engineering students, D.S.C. Psy., Cal. U., 1968.

૮ પાંડે કે. પી. (૧૯૬૮) ¹⁷

- સમસ્યા : બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરમાં તાલીમાર્થી તરીકેની પસંદગી માટેની પ્રાથમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- વિષય વસ્તુ : કસોટીમાં નીચેની આઠ બાબતોનો સમાવેશ થતો હતો.
(૧) વ્યાવસાયિક જ્ઞાન (૨) શબ્દ ભંડોળ (૩) અનુમાનિક તર્ક (૪) સંખ્યા શ્રેણીઓ (૫) સાંખ્યિક તર્ક (૬) તાર્કિક પસંદગી (૭) સામાન્ય માહિતી (૮) વાંચન અર્થગ્રહણ.
- નમૂનો : અંતિમ કસોટી ઉત્તરપ્રદેશના પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના ૧૧૯૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. જેમાં ૬૫૦ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૫૪૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરી : સમગ્ર નમૂનાની વિસ્તરણની વિષમતા ૦.૪૦૮ અને કકૂદતા ૦.૨૨૭ હતી. એટલે કે વિસ્તરણ થોડા પ્રમાણમાં ઋણબાજુ વિષમ અને કૂટ કકૂદતાવાળું હતું. માનાંકોમાં શતાંશસ્થ અને T સ્કોરની ગણતરી સમગ્ર નમૂના માટે, પુરુષ તાલીમાર્થીઓના જૂથ માટે અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના જૂથ માટે તથા વિવિધ શૈક્ષણિક લાયકાત જૂથ માટે કરવામાં આવી હતી. કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનો સુપરવાઈઝરના રેટીંગ સાથેનો સહસંબંધાંક ૦.૪૯ તથા વાર્ષિક પરીક્ષાના માર્ક્સ સાથેનો સહસંબંધાંક ૦.૬૨ હતો.

૯ શર્મા એસ. એન. (૧૯૬૯) ¹⁸

- સમસ્યા : પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની શિક્ષણ અભિયોગ્યતા કસોટી.
- હેતુ : અભ્યાસનો મુખ્ય હેતુ પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની શિક્ષણ અભિયોગ્યતાના માપન માટે હિન્દી ભાષામાં કસોટીની રચના કરવાનો હતો.
- નમૂનો : અંતિમ કસોટી વિવિધ તાલીમી કોલેજોના યાદચ્છિક રીતે લીધેલા ૫૦૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. જેમાં ૩૮૦ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૧૨૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો.

¹⁷ K. P. Pandey, *Construction and standardization of a Teacher Aptitude Test* (to be used for selection purposes in the Institutions of Teacher Education for Primary Level), Ph.D. Edu., Jiw. U., 1968.

¹⁸ S. N. Sharma, *A Teaching Aptitude Test for Elementary School Teachers*, Ph.D. Edu., Pat. U., 1969.

- **પ્રક્રિયા :** સંશોધકે જોબ એનાલીસીસ દ્વારા શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સફળતા માટે જરૂરી ૨૧ લક્ષણોની યાદી તૈયાર કરી હતી. આ યાદી ૨૭૫ તજજ્ઞોને મોકલીને તેમની પસંદગીને આધારે છ ઘટકોનો કસોટીમાં સમાવેશ કર્યો હતો. તજજ્ઞો તરીકે ટ્રેનીંગ કોલેજના આચાર્યો અને અધ્યાપકો પ્રાથમિક શાળાના આચાર્યો અને પ્રાથમિક શાળાના અનુભવી શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો પસંદ થયેલા છ ઘટકોમાં માનસિક શક્તિઓ, બાળકો તરફનું વલણ, અનુકૂળ ક્ષમતા, વ્યાવસાયિક માહિતી, વ્યવસાયમાં રસ અને વિષયવસ્તુનું જ્ઞાનનો સમાવેશ થતો હતો. કસોટી માટે ૨૧૩ કલમોનો પ્રાથમિક ડ્રાફ્ટ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો. તેમાંથી ૧૦ નિષ્ણાંતોના માર્ગદર્શનને આધારે ૧૪૫ કલમો રાખવામાં આવી હતી. આ કસોટીને બે ટ્રેનીંગ કોલેજના યાદચ્છિક રીતે લીધેલા ૩૭૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. કલમ પૃથ્થકરણને અંતે અંતિમ કસોટીમાં ૧૨૦ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરી :** અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ, કસોટી પુનઃકસોટી પદ્ધતિ તથા K-R ફોર્મ્યુલા-૨૦ ને આધારે મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૯૮, ૦.૯૭ અને ૦.૮૯ હતો. આંતરિક ગુણ સાથે તથા અધ્યાપકોના રેટીંગ સાથે કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનો સહસંબંધ અનુક્રમે ૦.૩૬ અને ૦.૪૨ મળ્યો હતો. પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો, ટી-પ્રાપ્તાંકો, શતાંશસ્થ અને લેટરગ્રેડ માનાંકોની ગણતરી કરવામાં આવી હતી.

૧૦ પ્રસાદ એમ. એમ. (૧૯૭૦)¹⁹

- **સમસ્યા :** પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની વ્યાવસાયિક ક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ પ્રાથમિક શાળાના પુરુષ શિક્ષકો તથા સ્ત્રી શિક્ષકોની વ્યાવસાયિક ક્ષમતાનું નીચેની ત્રણ બાબતોને અનુલક્ષીને મૂલ્યાંકન કરવાનો હતો. (૧) વર્ગખંડ શિક્ષણની ક્ષમતા (૨) અભ્યાસ વિષયક પ્રવૃત્તિઓના સંચાલનની ક્ષમતા (૩) શાળા-સમાજ સાથે સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓના સંચાલનની ક્ષમતા.
- **નમૂનો :** નમૂનામાં ૧૯૫૧ પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો તથા ધોરણ-૮ ના ૧૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- **ઉપકરણો :** (૧) બુદ્ધિ કસોટી (૨) શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી (૩) શિક્ષકની વ્યાવસાયિક ક્ષમતા માપન માટેની કસોટી

¹⁹ M. M. Prasad, Evaluation of Professional Efficiency (Aptitude) of Primary School Teachers in Service, Ph.D. Edu. Sag. Uni., 1970.

- તારણો : (૧) શિક્ષકની કાર્યક્ષમતાના માપન માટે પ્રમાણિત ઉપકરણ વિકસાવવામાં આવ્યું. (૨) શિક્ષણના કાર્યક્ષમતાના માપનની વિવિધ રીતોનું સમીક્ષાત્મક મૂલ્યાંકન કર્યું.

૧૧ ભાવસાર એસ. જે. (૧૯૭૦)²⁰

- સમસ્યા : સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારની માધ્યમિક શાળાના ધોરણ ૯, ૧૦ અને ૧૧ ના વિદ્યાર્થીઓ માટે સંખ્યાશક્તિ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ સંખ્યાશક્તિ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સંશોધક દ્વારા ચૌદ પેટા કસોટીઓ રચવામાં આવી હતી. આ પેટા કસોટીઓમાં પૂર્ણાંક, અપૂર્ણાંક, દશાંશ, ટકાવારી, ગુણોત્તર અને પ્રમાણ, વર્ગ, વર્ગમૂળ, ઘન, ઘનમૂળ, સરાસરી, સ્થાનકિંમત, ગુરુતમ સાધારણ અવયવ, લઘુતમ સાધારણ અવયવ અને શ્રેણીઓ જેવી ગાણિતિક સમજ ચકાસતી બાબતનો ધ્યાનમાં રાખી કસોટીની રચના કરવામાં આવી હતી. પ્રારંભિક અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ૧૦૦ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો અને તેની અજમાયશ ૩૭૦ વિદ્યાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણમાં અજમાયશ કસોટીના પ્રાપ્તકોના આધારે સરળતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્યની ગણતરી કરવામાં આવી હતી અને અંતિમ કસોટી માટે કુલ પચાસ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.
- નમૂનો : નમૂનામાં શહેરી, અર્ધશહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારની શાળાઓના કુલ ૫,૪૩૧ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- વિશ્વસનીયતા : અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ અને કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિ દ્વારા મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૮૪ અને ૦.૯૪ હતો.
- પ્રમાણભૂતતા : કસોટીનો પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૪૩ થી ૦.૭૫ મળેલો હતો.
- માનાંકો : શતાંશસ્થ, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તકો, રૂપાંતરિત પ્રમાણિત પ્રાપ્તકો, સ્ટેનાઈન અને લેટર ગ્રેડસ વગેરે માનાંકો સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.
- તારણો : (૧) સંખ્યાશક્તિ કસોટીની બાબતમાં છોકરાઓ છોકરીઓ કરતાં સાર્થક રીતે ચડિયાતા હતા. (૨) શહેરી અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થી વચ્ચે સંખ્યાશક્તિ કસોટીના પ્રાપ્તકોમાં નોંધપાત્ર તફાવત જોવા મળેલ ન હતો. (૩) સંખ્યાશક્તિ કસોટીની બાબતમાં ગ્રામ્ય વિસ્તારના છોકરાઓ શહેરી વિસ્તારના છોકરાઓ કરતાં ચડિયાતા હતા.

²⁰ S. J. Bhavsar, Construction and Standardization of Numerical Aptitude Test for the Students of Standards IX, X and XI of Secondary School of Saurashtra Area, Ph.D. Edu. Sau. uni., 1970.

૧૨ વેંકટરામન, સી. (૧૯૭૦)²¹

- સમસ્યા : વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ ધોરણ-૯ ના વિદ્યાર્થીઓ માટે વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી સમૂહ બનાવવાનો હતો.
- ઉપકરણ : આ અભિયોગ્યતા કસોટી સંખ્યાશક્તિ, સ્થાનસંબંધ, તર્કશક્તિ, યાંત્રિકશક્તિ, આંતરસંબંધ, કાર્યકારણ સંબંધ અને પ્રયોગાત્મક માહિતીના આધારે અર્થઘટન કરવાની શક્તિ જેવા સાત ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર કરવામાં આવી હતી. પ્રારંભિક કસોટી માટે સંશોધક દ્વારા ૧૫૩ કલમો રચવામાં આવી હતી. પ્રારંભિક અજમાયશ ધોરણ નવના ૨૨૦ વિદ્યાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણમાં અજમાયશ કસોટીના પ્રાપ્તાંકોના આધારે સરળતા મૂલ્યની ગણતરી કરવામાં આવી હતી અને અંતિમ કસોટી માટે કુલ ૧૪૮ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. કસોટીની સમયમર્યાદા ૧૨૦ મિનિટની રાખવામાં આવી હતી.
- નમૂનો : આંધ્રપ્રદેશની શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારની ઓગણચાલીસ શાળામાંથી સંચાલનના પ્રકાર અને જાતીયતાને ધ્યાનમાં રાખી કુલ ૨,૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : થર્સ્ટન અવયવી પૃથક્કરણ પદ્ધતિ દ્વારા પાંચ અવયવો મળ્યા હતા, જ્યારે ક્રુયર્સ પદ્ધતિ દ્વારા ચાર અવયવોની હાજરી જોવા મળી હતી.
- વિશ્વસનીયતા : અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ અને કે-આર પદ્ધતિ દ્વારા મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૮૮ અને ૦.૯૦ હતો.
- પ્રમાણભૂતતા : વિજ્ઞાનની વાર્ષિક પરીક્ષાના ગુણ અને શિક્ષકોના રેટીંગ સાથે સહસંબંધ શોધી મેળવવામાં આવેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૭૨ થી ૦.૭૬ હતો.
- માનાંકો : ગ્રેડ, શતાંશસ્થ, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો, ટી પ્રાપ્તાંક વગેરે માનાંકો સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

²¹ C.Venkatraman, Construction and Standardization of an Aptitude Test in Science, Ph.D. Edu., MSU, 1970.

૧૩ દેબનાથ એચ. એન. (૧૯૭૧) ²²

- સમસ્યા : શિક્ષણ કાર્યક્ષમતા : માપન અને નિશ્ચાયકો.
- હેતુ : (૧) શિક્ષણ કાર્યક્ષમતાના નિશ્ચાયકોનો અભ્યાસ કરવો. (૨) શિક્ષણ પાઠોના સમીક્ષાત્મક અવલોકન દ્વારા શિક્ષણ કાર્યક્ષમતાના ઘટકોનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપકરણ : (૧) પ્રશ્નાવલિ (૨) શિક્ષણના પાઠોના અવલોકન માટેનું મૂલ્યાંકન પત્રક
- નમૂનો : નમૂનામાં પશ્ચિમ બંગાળના ૨૨૬ આચાર્યોની અને ૨૨ તાલીમી કોલેજોના અધ્યાપકોની યાદચ્છિક રીતે પસંદગી કરવામાં આવી હતી.
- તારણો : (૧) શિક્ષણ કાર્યક્ષમતાના મહત્વના ઘટકો આ પ્રમાણે મળ્યા હતા. વિષયવસ્તુનું જ્ઞાન, શિક્ષણ પદ્ધતિમાં પ્રભુત્વ, શૈક્ષણિક લાયકાત, અભિવ્યક્તિનો પ્રકાર, વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિપૂર્ણ વલણ, શિસ્ત, વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક સાધનોનો યોગ્ય ઉપયોગ અને પ્રશ્નો પુછવાની કલા. (૨) ઉંમર, અનુભવ, શૈક્ષણિક લાયકાત અને વ્યવસાયી તાલીમનો શિક્ષણ કાર્યક્ષમતા સાથે સંબંધ જોવા મળ્યો હતો.

૧૪ શર્મા આર. એ. (૧૯૭૧) ²³

- સમસ્યા : પ્રાથમિક કક્ષાએ શિક્ષક અસરકારકતાના નિશ્ચાયકો અને એક વર્ષની તાલીમબાદના અનુકાર્ય વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ.
- ઉપકરણ : (૧) શિક્ષકની અસરકારકતા માપવા માટેનો રેટીંગ સ્કેલ (૨) શિક્ષકના વ્યક્તિત્વના માપન માટેનો રેટીંગ સ્કેલ (૩) પાન્ટેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી (૪) વર્ગશિક્ષણના મૂલ્યાંકન માટેનું મૂલ્યાંકન પત્રક (૫) શિક્ષકની માહિતી માટેનું પત્રક (૬) મીનેસોટા શિક્ષક વલણ સંશોધિની
- નમૂનો : અભ્યાસમાં ઉત્તર પ્રદેશની સામાન્ય સરકારી શાળાના ૭૦૦ શિક્ષકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૨૬૯ સ્ત્રી શિક્ષિકા તથા ૪૩૧ પુરુષ શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : માહિતીના પૃથ્થકરણ માટે બહુચલીય સહસંબંધની ટેકનીકનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. નીચેના વિવિધ ચલો માટે નિયત સંબંધ સમીકરણ શોધવામાં આવ્યા હતા.

²² H. N. Debnath, Teaching Efficiency, its measurement and some Determinants. Ph.D. Edu., Viswa Bharti 4, 1971.

²³ R. A. Sharma, A Study of The Relationship of Predictors of Teacher Effectiveness of Elementary level and Follow-up after one year of Training, D.Phil Edu., Mee U, 1971.

(૧) વ્યક્તિત્વ રેટીંગ સ્કોર (૨) વર્ગખંડ રેટીંગ સ્કોર અને (૩) વાર્ષિક સૈદ્ધાંતિક પરીક્ષાના માર્ક

- તારણો : (૧) શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી તથા શૈક્ષણિક ગ્રેડ સાથે શિક્ષકના વ્યાખ્યાનને ઋણ સંબંધ જોવા મળ્યો હતો. (૨) શિક્ષકના પરોક્ષ પ્રભાવને શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી તથા શૈક્ષણિક ગ્રેડ સાથે ઉચો ધન સહસંબંધ જોવા મળ્યો હતો. (૩) નીચેના પાંચ નિશ્ચાયકોની અસરકારકતા ઉપર અહીં આપેલા ક્રમ અનુસાર અસર જોવા મળી હતી. શિક્ષક અભિયોગ્યતા, શૈક્ષણિક ગ્રેડ, સામાજિક આર્થિક સ્થિતિ, શૈક્ષણિક અનુભવ અને ઉંમર.

૧૫ શમન્તારોય જી. કે. (૧૯૭૧) ²⁴

- સમસ્યા : શિક્ષકનું વલણ અને તેના શિક્ષણ ક્ષમતા સાથેના સંબંધનો અભ્યાસ.
- હેતુઓ : (૧) શિક્ષકના વલણ અને શિક્ષકના અનુકૂલન વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કરવો. (૨) શિક્ષકના વલણ અને શિક્ષણ ક્ષમતા વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કરવો. (૩) શિક્ષકના અનુકૂલન અને શિક્ષણ ક્ષમતા વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપકરણ : (૧) શિક્ષક વલણ માપદંડ (૨) સ્કોર કાર્ડ (૩) બેલની અનુકૂલન સંશોધનિકા શિક્ષકની શિક્ષણ ક્ષમતા માપવા માટે.
- નમૂનો : ઓરીસ્સા રાજ્યની માધ્યમિક શાળાના ૩૨૦ શિક્ષકોનો (બસો અડસઠ પુરુષ તથા બાવન સ્ત્રીઓ) નમૂનો સ્તરીકૃત યાદચ્છિક પદ્ધતિથી લેવામાં આવ્યો હતો.
- તારણો : (૧) શિક્ષકના વલણ અને તેની શિક્ષણ ક્ષમતા વચ્ચે ધન સહસંબંધ જોવા મળ્યો હતો. (૨) શિક્ષકના અનુકૂલન અને તેની શિક્ષણ ક્ષમતાના ચલો વચ્ચે પણ ધન સહસંબંધ જોવા મળ્યો હતો.

૧૬ મહેતા વી. બી. (૧૯૭૨) ²⁵

- સમસ્યા : શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયના તાલીમી શિક્ષકોની શિક્ષણ ક્ષમતાનું અવયવ પૃથ્થકરણ.
- ઉપકરણ : (૧) કેટલની ૧૬ PF કસોટી (૨) DATB કસોટી (Differential Aptitude Tests Battery) (૩) અલપોર્ટ, વર્નોન અને લિન્ડગ્રીનીમૂલ્ય કસોટી.
- નમૂનો : છ જિલ્લાના શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયના કુલ ૪૮૮ તાલીમી શિક્ષકોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો.

²⁴ G. K. Samantaroy, A study of Teacher Attitude and its Relationship with Teaching Efficiency, Ph.D. Edu., Sam. U., 1971.

²⁵ V. B. Mehta, A Factorial Analysis of Teaching Ability of Graduate Pupil Teachers of secondary Teachers Training colleges, Ph.D. Edu., Nag. U., 1972.

- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : મધ્યક, પ્રમાણવિચલન, સહસંબંધાંક વેરીમેજ રોટેટેડ ફેક્ટર મેટ્રીક્સ
- તારણો : (૧) શિક્ષણ ક્ષમતાનો સંબંધ તાલીમાર્થીઓની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથે જોવા મળ્યો હતો. (૨) તાલીમાર્થીઓના પ્રાયોગિક પાઠના કુલ માર્ક સાથે શિક્ષણ ક્ષમતાનો ઉચો સંબંધ જોવા મળ્યો હતો. (૩) પુરુષ તાલીમાર્થીઓ શાબ્દિક તર્કકસોટીમાં સૈદ્ધાંતિક મૂલ્યમાં અને આર્થિક મૂલ્યમાં સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ કરતા ચઢિયાતા હતા. (૪) સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ સૌંદર્યાત્મક મૂલ્યમાં અને ધાર્મિક મૂલ્યમાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ કરતા ચઢિયાતા હતા. (૫) સૈદ્ધાંતિક વિષયોમાં સફળતા અને વર્ગશિક્ષણમાં સફળતા વચ્ચે કોઈ સંબંધ જોવા મળ્યો ન હતો.

૧૭ પંડ્યા, બી. જી. (૧૯૭૨)²⁶

- સમસ્યા : શિક્ષકો માટે વ્યાવસાયિક કસોટી.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ શિક્ષણના વ્યવસાય માટે સફળ વ્યાવસાયિક બનવા માટેના જુદા જુદા ગુણો માપવા માટે કસોટી બનાવવાનો હતો.
- ઉપકરણ : ચાલીસ જેટલા નિષ્ણાત અને અનુભવી શિક્ષણ સંચાલકોના અભિપ્રાયના આધારે જુદા જુદા ગુણ લક્ષણ સમાવતી સાત પેટા કસોટીઓમાં વહેંચાયેલી કસોટીની રચના કરવામાં આવી હતી. તે કસોટીને ગ્રેટર બોમ્બેના માધ્યમિક શાળાના પાંચ અનુભવી આચાર્યોને તપાસવા માટે આપવામાં આવી અને તેના અભિપ્રાયના આધારે કલમોમાં જરૂરી સુધારા કરવામાં આવ્યા હતા. ઉલ્હાસનગરની બી. એડ. કોલેજોના ૩૫૦ તાલીમાર્થીઓ ઉપર કસોટીની અજમાયશ કરવામાં આવી હતી. ભાષાકીય મુશ્કેલીને કારણે મુખ્ય કસોટી જેવી જ કસોટી અંગ્રેજી, મરાઠી, ગુજરાતી અને હિન્દી ભાષામાં તૈયાર કરવામાં આવી હતી, અને તેને બોમ્બે શહેરના ૪૦૦ તાલીમાર્થીઓ ઉપર અજમાયશ કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણના અધારે કલમોમાં જરૂરી ફેરફાર કરવામાં આવ્યા હતા.
- નમૂનો : બોમ્બે, ઉલ્હાસનગર, પૂના અને નાસિકની જુદી જુદી બી. એડ. કોલેજોના ૧૫૦૦ તાલીમાર્થીઓને અંતિમ કસોટી આપવામાં આવી હતી.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : સરેરાશ, મધ્યસ્થ, પ્રમાણવિચલન વગેરેની ગણતરીઓ કરવામાં આવી

²⁶ B. G. Pandya, Professional Test for Teachers, Ph.D. Edu., Bom. U., 1972.

- **વિશ્વસનીયતા** : કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી અને અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી વિશ્વસનીયતા આંક મેળવવામાં આવ્યો હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા** : સહસામયિક પ્રમાણભૂતતા શોધવામાં આવી હતી.
- **માનાંકો** : શતાંશસ્થ, સ્ટેનાઈન સ્કોર, ઝેડ સ્કોર, ટી-સ્કોર વગેરે માનાંકો સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

૧૮ પ્રતાપ, એસ. (૧૯૭૨)²⁷

- **સમસ્યા** : એન્જનીયરીંગ અને ટેકનોલોજીના વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રવેશ કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- **હેતુ** : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ એન્જનીયરીંગ અને ટેકનોલોજીના વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રવેશ કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનો હતો.
- **ઉપકરણ** : સંશોધક દ્વારા આઠ પેટા કસોટીઓની રચના કરવામાં આવી (૧) વર્ગીકરણ (૨) સામ્યતા (૩) અંકશક્તિ (૪) શબ્દિક તર્કશક્તિ (૫) ચિત્રમય તર્કશક્તિ (૬) અવકાશીય સંબંધ (૭) યાંત્રિક (૮) વિજ્ઞાન. દરેક પેટાકસોટી દીઠ પચાસ કલમો રાખવામાં આવી હતી. આ કસોટીની પૂર્વ પ્રારંભિક અજમાયશ એન્જનીયરીંગની જુદી જુદી શાખાના ૧૦૦ વિદ્યાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ દરેક પેટા કસોટીમાં વીસ કલમોનો રાખીને કસોટી બે વિભાગમાં વહેંચી દેવામાં આવી હતી. આ કસોટીની પ્રારંભિક અજમાયશ રુરકી યુનિવર્સિટીના એન્જનીયરીંગના વિદ્યાર્થીઓ ઉપર અજમાયશ કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણના અધારે અંતિમ કસોટી માટે દરેક પેટાકસોટી દીઠ દસ કલમોને પંસદ કરવામાં આવી હતી. કસોટીની સમય મર્યાદા ચાલીસ મિનિટ રાખવામાં આવી હતી.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ** : સરેરાશ અને મધ્યસ્થ અનુક્રમે ૪૪.૭૨ અને ૪૬.૩૨ હતા. વિરૂપતા -૦.૪૩ અને કુદતા ૦.૨૫ હતી.
- **વિશ્વસનીયતા** : સમાંતર ફર્મા પદ્ધતિથી વિશ્વસનીયતા આંક મેળવવામાં આવ્યો હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા** : વિષયવસ્તુ અને આગાહી સૂચક પ્રમાણભૂતતા શોધવામાં આવી હતી.
- **માનાંકો** : શતાંશસ્થ, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંક અને ટી-સ્કોર વગેરે માનાંકો સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

²⁷ S. Pratap, Construction and Standardization of an Entrance Test for Students in Engineering and Technology, Ph.D. Psy., M.S.Uni. 1972.

૧૯ ભાવસાર, એસ. જે. (૧૯૭૪)²⁸

- સમસ્યા : પ્રી-યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ માટે કારકૂની અભિયોગ્યતા કસોટીની રચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુઓ આ મુજબ હતા. (૧) સંચાલકો, નોકરીદાતા તથા અધિકારીઓને સારી કારકૂની યોગ્યતા વાળા ઉમેદવારની ઓળખવા માટે મદદરૂપ થવા માટે પ્રમાણિત ઉપકરણની રચના કરવી. (૨) કારકૂની યોગ્યતાનો જાતીયતા આધારિત તફાવતનો અભ્યાસ કરવો. (૩) વિનયન, વાણિજ્ય અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે કારકૂની યોગ્યતાની સરખામણી કરવી.
- ઉપકરણ : સંશોધક દ્વારા જુદી જુદી કારકૂની અભિયોગ્યતા કસોટીઓના અભ્યાસ, કારકૂની કાર્યના નિરીક્ષણ દ્વારા તથા કારકૂન તરીકે કાર્ય કરતાં કેટલીક વ્યક્તિઓની રૂબરૂ મુલકાત દ્વારા મળેલી માહિતીના આધારે કસોટીના પ્રાથમિક સ્વરૂપ માટે છ જેટલી પેટાકસોટીઓ તૈયાર કરવામાં આવી હતી. આ કસોટીની પ્રારંભિક અજમાયશ ૧૬૦ વિદ્યાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. અંતિમ કસોટીમાં છ પેટાકસોટીઓ (૧) નામ ચકાસણી (૨) નાણાકીય બાબતની ચકાસણી (૩) વાક્ય ચકાસણી (૪) સરવાળા અને બાદબાકી (૫) ટેબલ અને રેડી-રેકનરનો ઉપયોગ (૬) અંગ્રેજી આલ્ફાબેટ પ્રમાણે વર્ગીકરણ જેવી કસોટીમાં કુલ ૧૫૦ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો.
- નમૂનો : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની જુદી જુદી કોલેજોના પ્રી-આર્ટ્સ, પ્રી-સાયન્સ તથા પ્રી-કોમર્સના ૮૫૪ છોકરાઓ અને ૫૨૨ છોકરીઓ એમ કુલ ૧,૪૭૬ વિદ્યાર્થીઓને અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : સરેરાશ, મધ્યસ્થ, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ અને વિરૂપતા શોધવામાં આવી હતી.
- વિશ્વસનીયતા : કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૭૩ હતો.
- પ્રમાણભૂતતા : આવયિક પ્રમાણભૂતતા શોધવામાં આવી હતી.
- તારણો : (૧) કારકૂની યોગ્યતામાં જાતીયતા આધારિત તફાવત જોવા મળેલ ન હતો. (૨) કારકૂની યોગ્યતામાં વિદ્યાશાખા આધારિત તફાવત જોવા મળેલ ન હતો.

²⁸ S. J. Bhavsar, *Developing and Standardizing a Clerical Ability Test for Pre-University Student*, Dept. of Edu., Sau. U., 1974.

૨૦ શરન, એસ. એ. (૧૯૭૫) ²⁹

- સમસ્યા : શિક્ષકોના શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણ અને શિક્ષણની કક્ષા તથા અનુભવની માત્રા સાથે સંબંધિત કેટલાક વ્યક્તિત્વ ચલોનો અભ્યાસ.
- ઉપકરણ : (૧) ચેટરજીનો અશાબ્દિક પ્રેફરન્સ રેકોર્ડ (૨) વ્યક્તિત્વ પરખ પ્રશ્નાવલિ (૩) એડવર્ડનો પર્સનલ પ્રેફરન્સ શેડ્યૂલ
- નમૂનો : નમૂનામાં ઉત્તર પ્રદેશના પશ્ચિમ વિભાગના ચાર જિલ્લાના ૧૦૦૦ શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો. જેમાં ૫૧૦ પુરુષ શિક્ષકો તથા ૪૯૦ સ્ત્રી શિક્ષકો હતા.
- તારણો : (૧) શિક્ષકોના શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણો હકારાત્મક હતા. (૨) રસ તથા શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણ વચ્ચે ધન સહસંબંધ હતો. (૩) અનુકૂલન અને શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણ વચ્ચે કોઈ સંબંધ નથી. (૪) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ કેળવવામાં સિદ્ધિની જરૂરિયાત, સ્વાયતતા અને સહનશક્તિની કોઈ અસર જોવા મળી નહતી. (૫) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણને શિક્ષણના અનુભવ તથા ઉંમર સાથે સંબંધ જોવા મળ્યો નહતો. (૬) શિક્ષણની કક્ષા તથા શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણ વચ્ચે ધન સહસંબંધ હતો.

૨૧ ઉપાધ્યાય, બી. એમ. (૧૯૭૬) ³⁰

- સમસ્યા : માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકો માટેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનાં મુખ્ય હેતુઓ આ મુજબ હતા. (૧) ગુજરાતી ભાષામાં માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવું. (૨) શિક્ષણકાર્યની સફળતા ઉપર જાતીયતા, સામાજિક દરજ્જો, ઉંમર અને શિક્ષણકાર્યના અનુભવની અસરોનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપકરણ : સંશોધકે વિવિધ સંદર્ભ સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરીને શિક્ષણકાર્યની સફળતા માટે મહત્વના સોળ ઘટકો તારવ્યાં હતાં. આ ઘટકોને માધ્યમિક શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલા ૧૦૦ વ્યક્તિઓ દ્વારા ક્રમાંકન કરાવી છ મહત્વનાં ઘટકો અલગ તારવી કલમો રચવામાં આવી હતી. કસોટી બે વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. પ્રથમ વિભાગમાં નિષ્ણાતો પાસે ક્રમાંકન

²⁹ S. A. Saran, Study of Teachers Aptitude towards Teaching Profession and certain personality variables as Related to their Level of Education and Amount of Experience, Ph.D. Psy., Agra., U., 1975.

³⁰ B. M. Upadhyaya, Construction and Standardization of the Aptitude Test for Secondary School Teachers, Ph.D.Psy, Sau. U., 1976.

કરાવેલ છ ઘટકો આધારિત ૧૮૦ કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી. જ્યારે વિભાગ-૨ માં શાળા વિષયવસ્તુને લગતા ૧૬૦ પ્રશ્નો હતા. આમ, કસોટીના પ્રારંભિક સ્વરૂપમાં ૩૪૦ કલમો હતી. કસોટીની પૂર્વ પ્રારંભિક અજમાયશ બે બી.એડ્. કોલેજોના ૧૩૦ તાલીમાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. પૂર્વ પ્રારંભિક તબક્કામાં ૩૪૦ કલમોમાંથી ૨૧૦ કલમો પ્રારંભિક અજમાયશ કસોટી માટે પસંદ કરવામાં આવી હતી. અજમાયશ કસોટી બી.એડ્. કોલેજના ૮૦૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓને આધારે અંતિમ કસોટી માટે ૧૨૫ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.

- **નમૂનો :** અંતિમ કસોટી સ્તરીકૃત યાદચ્છિક પદ્ધતિ પ્રમાણે લીધેલા ૧,૪૦૯ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. આ નમૂનો ગુજરાતની વિવિધ યુનિવર્સિટીઓની અઢાર શિક્ષણની કોલેજોમાંથી લેવામાં આવ્યો હતો.
- **વિશ્વસનીયતા :** કસોટીનો અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૮૧ હતો. ફલેનગન સૂત્ર દ્વારા મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૮૪ હતો. કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૭૭ હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી અને તાલીમાર્થીઓના યુનિવર્સિટી પરીક્ષામાં મળેલ ગુણ વચ્ચેનો સહસંબંધ ૦.૩૨ થી ૦.૩૯ હતો. જ્યારે અન્ય કસોટી સાથેનો સહસંબંધ ૦.૩૦ થી ૦.૪૮ હતો અને આચાર્યોના રેટીંગ સાથેનો સહસંબંધ ૦.૩૨ થી ૦.૪૮ હતો.
- **તારણો :** (૧) માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની શિક્ષણ અભિયોગ્યતા ઉપર જાતીયતાની કોઈ અસર જોવા મળી નથી. (૨) શિક્ષકોની શિક્ષણ અભિયોગ્યતા ઉપર સામાજિક આર્થિક દરજ્જાની કોઈ અસર જોવા મળતી નથી. (૩) વિજ્ઞાનના સ્નાતક તાલીમાર્થીઓ શિક્ષણ અભિયોગ્યતાની બાબતમાં વિનયનના સ્નાતક તાલીમાર્થીઓ કરતાં ચડિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૨ પટેલ, પી. એમ. (૧૯૭૬)^{૩૧}

- સમસ્યા : વિશેષ અભિયોગ્યતા કસોટી સમૂહ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ હિન્દી ભાષી વિસ્તારના ધોરણ-૮ ના વિદ્યાર્થીઓની વિકસતી શક્તિઓના માપન માટે ઉપકરણ બનાવવાનો હતો તથા તેમને માર્ગદર્શન અને સલાહ આપવામાં ઉપયોગી બનવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સંશોધકે અગિયાર પેટા કસોટીઓ વાળી કસોટી સમૂહની રચના કરી હતી. અજમાયશ અને કલમ પૃથક્કરણના અધારે અંતિમ કસોટીનું સ્વરૂપ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. અગિયાર પેટા કસોટીઓમાં (૧) શબ્દાર્થ (૨) શાબ્દિક તર્કશક્તિ (૩) શબ્દ જ્ઞાન (૪) અશાબ્દિક તર્કશક્તિ (૫) દ્વિપરિમાણીય અવકાશીય પ્રત્યક્ષીકરણ (૬) ત્રિપરિમાણીય અવકાશીય પ્રત્યક્ષીકરણ (૭) અંક શ્રેણીઓ (૮) અંકશક્તિ (૯) ઝડપ અને ચોકસાઈ (૧૦) સરવાળા (૧૧) બાદબાકી જેવી કસોટીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- વિશ્વસનીયતા : કસોટીની વિશ્વસનીયતા શોધવામાં આવી હતી.
- માનાંકો : શતાંશસ્થ તથા ટી-સ્કોર માનાંકો સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા.

૨૩ સોફ્ટ એસ. એલ. (૧૯૭૭)^{૩૨}

- સમસ્યા : માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની શિક્ષણ અસરકારકતાના માપન માટેના સ્વમૂલ્યાંકન માપદંડની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : (૧) પંજાબ માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની શિક્ષણ અસરકારકતાના મૂલ્યાંકન માટે સ્વમૂલ્યાંકન માપદંડની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવું. (૨) શિક્ષકોના સ્વમૂલ્યાંકન અને તેમના આચાર્યોના મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો સહસંબંધ શોધવો. (૩) શિક્ષકોની શિક્ષણ સફળતા ઉપર જાતીયતા, શૈક્ષણિક અનુભવ અને શાળાના પ્રકારની અસરનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપકરણ : સંશોધક રચિત સ્વમૂલ્યાંકન માપદંડના પંચબિંદુ માપદંડમાં ૪૩ કલમો હતી.
- નમૂનો : નમૂનામાં પંજાબના ૧૨ જિલ્લાઓના ૫૫૦ માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો. તેમાં ૩૫૦ પુરુષ શિક્ષકો તથા ૨૦૦ સ્ત્રી શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો. તેમાં ૧૪૦ વિજ્ઞાનના શિક્ષકો તથા ૪૧૦ અન્ય વિષયના શિક્ષકો હતા. તેમાંથી ૩૦૨

^{૩૧} P. M. Patel, *Differential Aptitude Test Battery*, NCERT, New Delhi, 1976.

^{૩૨} S. L. Sofat, *Construction and standardization of self-Education Scale of Teaching Effectiveness of Secondary Teachers*, Ph.D.Edu., Punjab. U., 1977.

શિક્ષકો ૧૦ વર્ષથી ઓછો શૈક્ષણિક અનુભવ ધરાવનાર તથા ૨૪૮ શિક્ષકો ૧૦ વર્ષથી વધુ શૈક્ષણિક અનુભવ ધરાવનાર હતા.

- તારણો : (૧) શિક્ષકોના સ્વમૂલ્યાંકન અને તેમના આચાર્યો તથા વિદ્યાર્થીઓએ કરેલા મૂલ્યાંકન વચ્ચે ધન સાર્થક સંબંધ જોવા મળ્યો હતો. (૨) સ્ત્રી શિક્ષકો પુરુષ શિક્ષકો કરતા વધુ અસરકારક હતા. (૩) સરકારી તથા ખાનગી શાળામાં કાર્ય કરતા શિક્ષકો સમાન રીતે અસરકારક હતા. (૪) કન્યાશાળામાં કામ કરતા શિક્ષકો કુમાર કે મિશ્રશાળાના શિક્ષકો કરતા વધારે અસરકારક હતા. (૫) શૈક્ષણિક અનુભવની તેમની અસરકારકતા ઉપર કોઈ અસર જોવા મળી ન હતી.

૨૪ ચટ્ટોપાધ્યાય, એસ. (૧૯૭૯)^{૩૩}

- સમસ્યા : નર્સ વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી માટે મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની સંરચના.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ નર્સીંગ તાલીમમાં સફળ થઈ શકે તેવા વિદ્યાર્થીઓને શોધવા માટે મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની રચના કરવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સંશોધકે ભારતના તથા વિદેશના નર્સીંગ શિક્ષણને લગતા વિવિધ સંદર્ભ સ્ત્રોતોનો અભ્યાસ કરીને ઉપકરણની રચના કરી હતી. આ કસોટીમાં પાંચ પેટાકસોટીઓ આવેલી હતી જેવી કે, શાબ્દિક શક્તિ, અંકશક્તિ, કુદરતીવિજ્ઞાન, સમાજવિજ્ઞાન અને આરોગ્ય વિજ્ઞાનને લગતી કસોટીઓ આવેલી હતી. કસોટીની પ્રારંભિક અજમાયશ ૪૦૦ તાલીમાર્થીઓ ઉપર કરવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણમાં સરળતા મૂલ્ય અને કલમ યથાર્થતાની ગણતરીના અધારે અંતિમ કસોટીમાં ૧૦૪ કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- નમૂનો : કલકત્તાના જુદા જુદા નર્સીંગ ટ્રેનીંગ સેન્ટરના ૧૨૦૦ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- વિશ્વસનીયતા : કસોટીનો અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૭૧ હતો.
- પ્રમાણભૂતતા : આગાહીસૂચક યથાર્થતા પરીક્ષાના ગુણ તથા કસોટીના પ્રાપ્તાંક વચ્ચેનો સહસંબંધ શોધી મેળવવામાં આવેલ જે યથાર્થતા આંક ઘણો ઉચો જોવા મળેલ હતો.
- માનાંક : શતાંશસ્થ અને પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંક દ્વારા માનાંક સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

^{૩૩} S. Chattopadhyaya, Construction of a Psychological Test for Selecting the Student Nurses, Ph.D.Psy., Cal. U., 1979.

૨૫ પટેલ, ડી. પી. (૧૯૮૦)^{૩૪}

- સમસ્યા : ગુજરાત રાજ્યના પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનો હતો.
- ઉપકરણ : પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની સફળતા માટે યોગદાન આપી શકે તેવા ઓગણીસ ઘટકોની યાદી બનાવી તેને શિક્ષણક્ષેત્રના ૧૫૦ તજજ્ઞ વ્યક્તિઓ દ્વારા ક્રમાંકન કરાવી દસ મહત્ત્વનાં ઘટકો અલગ તારવી કલમો રચવામાં આવી હતી. પૂર્વ પ્રારંભિક કસોટી ૨૦૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. અજમાયશ કસોટી ચાર જિલ્લાના ૫૦૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. જેમાં ૨૫૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ તથા ૨૫૦ પુરુષ તાલીમાર્થી હતા. કલમ પૃથક્કરણના અધારે ૧૨૫ કલમો અંતિમ કસોટી માટે પસંદ કરવામાં આવી હતી અને ચાર પેટાકસોટી વાળી અંતિમ કસોટી બનાવવામાં આવી હતી.
- નમૂનો : અંતિમ કસોટી ગુજરાત રાજ્યના પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના પ્રથમ વર્ષમાં તાલીમ લેતાં કુલ ૧૭૦૦ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. જેમાં ૮૫૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ તથા ૮૫૦ પુરુષ તાલીમાર્થી હતા.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : સરાસરી ૭૮.૮૫ તથા મધ્યસ્થ ૮૦.૫૯ હતા.
- વિશ્વસનીયતા : કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૪૮ હતો. કસોટીનો અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૭૨ હતો. કુડર રિચાર્ડસન વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૭૫ હતો.
- પ્રમાણભૂતતા : પ્રાથમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી અને બાહ્ય પરીક્ષા વચ્ચેનો સહસંબંધ ૦.૮૪ હતો અને આંતરિક પરીક્ષા સાથેનો સહસંબંધ ૦.૯૦ હતો.
- માનાંક : શતાંશસ્થ, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો અને ટી પ્રાપ્તાંકો વગેરે માનાંક સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

^{૩૪} D. P. Patel, Construction and Standardization of an Aptitude Test for Primary School Teachers in Gujarat State, Ph.D. Edu., Sau. U., 1980.

૨૬ ગોયલ, જે. સી., સાભરવાલ એન., તિવારી એ. ડી. (૧૯૮૪)^{૩૫}

- સમસ્યા : ભારતમાં માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની તાલીમી સંસ્થામાં પ્રવેશ માટેના ઉપકરણની સંરચના.
- હેતુ : (૧) આશાવાદી શિક્ષકોની પસંદગી માટે મદદરૂપ થઈ શકે તેવા ઘટકોની ઓળખ કરવી. (૨) આવા ઘટકોનો તાલીમાર્થીઓએ તેમની વાર્ષિક પરીક્ષામાં મેળવેલા સિદ્ધિ પ્રાપ્તિઓ સાથેનો સંબંધ શોધવો (૩) શિક્ષણની કોલેજોમાં પ્રવેશ ઈચ્છતા ઉમેદવારોની પસંદગી માટે વિશ્વસનીય અને પ્રમાણભૂત કસોટી માળાની સંરચના કરવી. (૪) માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની તાલીમી સંસ્થાઓમાં ઉમેદવારની પસંદગી માટે દરેક ઘટકને યોગ્ય ભારાંક આપીને ધોરણો (Criteria) નક્કી કરવા.
- ઉપકરણ : વ્યક્તિગત માહિતી પૃષ્ઠ, મૂલાકાત પત્રક, વલણમાપદંડ, બુદ્ધિ કસોટી, વ્યક્તિત્વ માપન સંશોધનિકા
- નમૂનો : નમૂનામાં ૭૪૯ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જેમાંથી ૩૨૫ શિક્ષણની પ્રાદેશિક કોલેજોના તાલીમાર્થીઓ હતા. જ્યારે ૩૯૭ તાલીમાર્થીઓ સરકમરી કોલેજોના હતા.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : ટી કસોટી, પરિબળ ગુણાકાર સહસંબંધાંક
- તારણો : (૧) તાલીમાર્થીઓના તમામ છ જૂથો – પુરુષ–સ્ત્રી, પરણિત–અપરણિત, શહેરી–ગ્રામ્ય, સ્નાતક–અનુસ્નાતક, વિજ્ઞાન–વિનિયન અને અનુભવી–બિનઅનુભવી એકબીજાથી તેમના પૂર્વ શૈક્ષણિક રેકોર્ડની બાબતમાં જુદા પડતા હતા. (૨) તાલીમાર્થીઓએ મેળવેલ કુલ માર્ક અને તેમના અનુભવ પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે કોઈ સંબંધ જોવા મળ્યો નથી. (૩) બુદ્ધિઆંક વલણ અને વ્યક્તિત્વ તાલીમાર્થીની સફળતાની આગાહી માટે શ્રેષ્ઠ ઘટકો સાબિત થયા હતા.

^{૩૫} Goyal, J. C., Sabharwal, N., Tewari A. D., Developing Tools for admission to secondary Teacher Training Institutions in India, NCERT, 1984..

૨૭ પાટિલ જી. જી. (૧૯૮૪)^{૩૬}

- સમસ્યા : બી. એડ્. કોલેજના તાલીમાર્થીઓના બુદ્ધિઆંક, રસ અને વલણનો તેમની સિદ્ધિના સહાયક ઘટકો તરીકેનો અભ્યાસ.
- હેતુ : (૧) તાલીમાર્થીઓની જાતીયતા, શૈક્ષણિક લાયકાત અને અનુભવની બી. એડ્. ના ફરજિયાત વિષયોમાં તેમની સિદ્ધિ ઉપર અસરનો અભ્યાસ કરવો. (૨) તાલીમાર્થીઓની જાતીયતા, શૈક્ષણિક લાયકાત, અનુભવ, બુદ્ધિઆંક, રસ અને વલણના સંબંધોનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપકરણ : (૧) ઘણી ઘટા રચિત શાબ્દિક બુદ્ધિ કસોટી (૨) આદ્યજીવાલીયાનો શિક્ષક વલણમાપદંડ (૩) ડેવોન રસ સંશોધિની પરથી રૂપાંતરિત રસ સંશોધિની
- નમૂનો : નમૂનામાં નાગપુર યુનિવર્સિટીના બી. એડ્. કોલેજના ૫૦૦ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જેમાં પુરુષો-સ્ત્રીઓ, અનુભવી અને બિનઅનુભવી સ્નાતક અને અનુસ્નાતક તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ, ક્રાંતિક ગુણોત્તર, સહવિચરણ પૃથક્કરણ અને સહસંબંધાંકોની ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી.
- તારણો : (૧) ચાર ફરજિયાત વિષયોનો સિદ્ધિની બાબતમાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ, સ્નાતક અને અનુસ્નાતક તથા અનુભવી અને બિનઅનુભવી તાલીમાર્થીઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત હતો નહીં. (૨) બુદ્ધિઆંકની બાબતમાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ અને અનુભવી અને બિનઅનુભવી તાલીમાર્થીઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત જોવા મળ્યો હતો. (૩) રસની બાબતમાં પણ પુરુષ-સ્ત્રી તથા અનુભવી અને બિનઅનુભવી તાલીમાર્થીઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત જોવા મળ્યો હતો. (૪) સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનું શિક્ષણ પ્રત્યેનું વલણ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ કરતાં વધારે હકારાત્મક હતું.

^{૩૬} G. G. Patil, A Differential study of Intelligence, Interest and Attitude of The B. Ed. College students as contributory factors to wards their Achievements in the compulsory subjects, Ph. D. Edu., Nag. U., 1984..

૨૮ શર્મા આર. સી. (૧૯૮૪)^{૩૭}

- સમસ્યા : આશાવાદી શિક્ષકોના શિક્ષક અભિયોગ્યતા, બૌદ્ધિક કક્ષા તથા નૈતિકતાનો અભ્યાસ.
- હેતુ : (૧) આશાવાદી શિક્ષકોના શિક્ષક અભિયોગ્યતા, બૌદ્ધિક કક્ષા તથા નૈતિકતાનો અભ્યાસ. (૨) આ ઘટકોના સંદર્ભમાં પુરુષ તથા સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓની તુલના કરવી. (૩) આ ઘટકોના સંદર્ભમાં વિવિધ વિદ્યાશાખાના શિક્ષકોની તુલના કરવી.
- ઉપકરણ : શિક્ષણ અભિયોગ્યતા કસોટી, જૂથ માનસિક શક્તિ કસોટી અને સંશોધક રચિત શિક્ષક નૈતિકતા કસોટીનો માહિતી મેળવવા માટે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- નમૂનો : નમૂનામાં રાજસ્થાનની ત્રણ યુનિવર્સિટીની ૧૦ શિક્ષક તાલીમી કોલેજોના ૪૧૨ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- તારણો : (૧) આશરે ૭૫.૧ તાલીમાર્થીઓ શિક્ષક અભિયોગ્યતા અને માનસિક શક્તિઓની બાબતમાં સરાસરીથી નીચેના પ્રાપ્તાંકો મેળવતા હતા. (૨) જાતીયતા અને વિદ્યાશાખા પ્રમાણે તુલના કરતાં શિક્ષણ અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સાર્થક તફાવત જોવા મળ્યા હતા. (૩) આશાવાદી શિક્ષકોની બાબતમાં શિક્ષક અભિયોગ્યતા, બૌદ્ધિક કક્ષા અને નૈતિકતા વચ્ચે ધન સહસંબંધ જોવા મળ્યો હતો.

૨૯ સોમ, પી. (૧૯૮૪)^{૩૮}

- સમસ્યા : શિક્ષકોની વ્યક્તિત્વ તરાહ અને શિક્ષણ પ્રત્યેનું તેમનું વલણ તથા સંબંધિત ક્ષેત્રો.
- હેતુ : (૧) શિક્ષકોની વ્યક્તિત્વ તરાહનો અભ્યાસ કરવો. (૨) બહિર્મૂખ વ્યક્તિત્વમાં જાતીયતા અને શૈક્ષણિક અનુભવના સંદર્ભમાં ચલિતતાનો અભ્યાસ કરવો. (૩) શિક્ષકોના શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણ અને વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેના વલણની તરાહનો અભ્યાસ કરવો. (૪) બહિર્મૂખ વ્યક્તિત્વની શિક્ષણ પ્રત્યેના વલણ, શિક્ષણના વ્યવસાય અને વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેના વલણના ઘડતરમાં અસરનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપકરણ : Eysenck અને Wilson ની વ્યક્તિત્વ સંશોધિની.

^{૩૭} R. C. Sharma, *Teaching Aptitude, Intellectual Level and Morality of Prospective Teachers*, Ph. D. Edu., M. Sukh. U., 1984..

^{૩૮} P. Som, *Teachers Personality pattern and their Attitudes towards Teaching and Related Areas*, Ph. D. Edu., Cal. U., 1984.

- **ନମୁନା** : ନମୁନାମା ୭୫ ସର୍ବିକ୍ଷମା ଡୋୟ ତେବା ପୁରୁଷ ଶିକ୍ଷକୋ ୫୫ ସର୍ବିକ୍ଷମା ଡୋୟ ତେବା ସ୍ତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷକୋ ଭୀ. ଐଡ଼. କୋଲେଜନା ୫୦ ପୁରୁଷ ଠାଲୀକାର୍ଥୀଓ ତଥା ୫୦ ସ୍ତ୍ରୀ ଠାଲୀକାର୍ଥୀଓନୋ ସମାବେଶ ଥତୋ ଉତୋ.
- **ତାରଣୋ** : (୧) କାଧ୍ୟକ୍ଷିକ ଶାଳନା ଶିକ୍ଷକୋ ଆନ୍ତରକ୍ଷୁକ୍ଷି କେ ଉଡ଼ିକ୍ଷୁକ୍ଷି ବ୍ୟକ୍ଷିତ୍ବ ଘରାବତା ନଥୀ. (୨) ଶିକ୍ଷକୋ ପ୍ରତ୍ୟେନା ବଲଣନୀ ଉାଉତକାମା ଶିକ୍ଷକୋ କାକାନ୍ୟ କାଲୁକ୍ଷ ପଢ଼ୟା ଉତା. (୩) ସ୍ତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷକୋ ଶିକ୍ଷଣ, ଶିକ୍ଷଣନା ବ୍ୟବକାୟ ଅନେ ବିଘାର୍ଥୀଓ ପ୍ରତ୍ୟେନା ବଲଣନୀ ଉାଉତକାମା ପୁରୁଷ ଶିକ୍ଷକୋ କରତାମା ବଘାରେ ଯଢ଼ିୟାତା ଉତା.

୩୦ **ସ୍ଵାର୍ଷନ, ଐକ୍ଷ. କେ. (୧୯୯୫)** ³⁹

- **କ୍ଷକ୍ଷୟା** : ଓରକ୍ଷିକ୍ଷାନା ଘୋରଣ-୧୦ ନା ବିଘାର୍ଥୀଓ କାଟେ ଓରକ୍ଷିକ୍ଷା ଠାକାକାମା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅକ୍ଷିକ୍ଷୟତା କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀନୀ କ୍ଷନ୍ୟନା ଅନେ ପ୍ରକାଣୀକରଣ.
- **ଊତୁ** : ଆ କ୍ଷକ୍ଷୋଘନନୋ କ୍ଷୁକ୍ଷୟ ଊତୁ ଓରକ୍ଷିକ୍ଷା ରାକ୍ଷୟନା ଘୋରଣ-୧୦ ନା ବିଘାର୍ଥୀଓ କାଟେ ଓରକ୍ଷିକ୍ଷା ଠାକାକାମା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅକ୍ଷିକ୍ଷୟତା କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀନୀ କ୍ଷନ୍ୟନା ଅନେ ପ୍ରକାଣୀକରଣନୋ ଅନେ ତେକନାକାମା ରଊଲୀ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଯୋକ୍ଷୟତାନେ ଓକ୍ଷଣକ୍ଷବାନୋ ଉତୋ.
- **ଓକ୍ଷକ୍ଷରଣ** : କ୍ଷକ୍ଷୋଘକ୍ଷେ ଐକ୍ଷକ୍ଷନୀକ୍ଷରୀକ୍ଷ କୋଲେଜନା ପକ୍ଷିକ୍ଷ ଅଘ୍ୟାକ୍ଷକ୍ଷୋନୀ କ୍ଷଘଘଥୀ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଯୋକ୍ଷୟତା କାଟେ କ୍ଷକ୍ଷରୀ ଐବା ପାନ୍ୟ ଘଟକୋ ଅଲକ୍ଷ ତାରବ୍ୟା ଉତା. ଆ ପାନ୍ୟ ଘଟକୋକାମା କାକାନ୍ୟ କ୍ଷୁକ୍ଷି, ଅବକାଶୀୟ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍, କ୍ଷକ୍ଷକ୍ଷ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଥଘଟନ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍ ଅନେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କାଊକ୍ଷିତୀନୋ କ୍ଷକ୍ଷାବେଶ ଥତୋ ଉତୋ. ଆ ପାନ୍ୟ ଘଟକୋନେ ଘ୍ୟାନକାମା କ୍ଷଈନେ ରକ୍ଷେଲୀ କ୍ଷରବାକାମା ଆବେଲୀ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅକ୍ଷିକ୍ଷୟତା କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀ କ୍ଷେ ବିକ୍ଷାକ୍ଷକାମା ବଊକ୍ଷାକ୍ଷେଲୀ ଉତୀ. ପ୍ରଥକ୍ଷ ବିକ୍ଷାକ୍ଷକାମା କାକାନ୍ୟ କ୍ଷୁକ୍ଷି, ଅବକାଶୀୟ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍ ଅନେ କ୍ଷକ୍ଷକ୍ଷ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍ନେ ଯକାକ୍ଷକ୍ଷି ଉାଉତକାକ୍ଷି କ୍ଷକ୍ଷକ୍ଷ ଉତୀ. କ୍ଷିକ୍ଷା ବିକ୍ଷାକ୍ଷକାମା ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଥଘଟନ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍ ଅନେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କାଊକ୍ଷିତୀନେ ଯକାକ୍ଷକ୍ଷି କ୍ଷକ୍ଷକ୍ଷ ଉତୀ. କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀନୀ କ୍ଷକ୍ଷୟକ୍ଷୟାଘା ପ୍ରଥକ୍ଷ ବିକ୍ଷାକ୍ଷ କାଟେ ପିକ୍ଷାକ୍ଷାଲୀକ୍ଷ କ୍ଷିକ୍ଷିକ୍ଷକ୍ଷି ଉତୀ କ୍ଷୟାରେ କ୍ଷିକ୍ଷା ବିକ୍ଷାକ୍ଷ କାଟେ କ୍ଷକ୍ଷୟ କ୍ଷୟାଘା ବୀକ୍ଷ କ୍ଷିକ୍ଷିକ୍ଷକ୍ଷି ଉତୀ.
- **କ୍ଷକ୍ଷୟା** : ଓରକ୍ଷିକ୍ଷା ରାକ୍ଷୟନା ତେର କ୍ଷିକ୍ଷାକ୍ଷୋକାମାକ୍ଷି ୧୫୫୦ ବିଘାର୍ଥୀଓନୋ କ୍ଷକ୍ଷାବେଶ କ୍ଷକ୍ଷୟାକାମା କ୍ଷରବାକାମା ଆବ୍ୟୋ ଉତୋ.
- **ବିକ୍ଷ୍ଵକ୍ଷନୀକ୍ଷୟତା** : କାକାନ୍ୟ କ୍ଷୁକ୍ଷି କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀନୋ କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀ-କ୍ଷୁକ୍ଷ:କ୍ଷକ୍ଷୋଟୀ ପଘ୍ଷକ୍ଷିକ୍ଷି କ୍ଷଣେଲୋ ବିକ୍ଷ୍ଵକ୍ଷନୀକ୍ଷୟତା ଆକ୍ଷ ୦.୯୫ ଉତୋ. କ୍ଷୟାରେ ଅବକାଶୀୟ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍, କ୍ଷକ୍ଷକ୍ଷ କ୍ଷକ୍ଷିତ୍, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଥଘଟନ

³⁹ S. K. Swain, Construction and Standardization of Mechanical Aptitude Test in Oriya for 10th Class Students of Orissa, Ph.D. Edu., Kur. U., 1986.

શક્તિ અને યાંત્રિક માહિતીની કસોટીઓનો અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૭૬, ૦.૬૯, ૦.૯૩ અને ૦.૮૪ હતો.

- **પ્રમાણભૂતતા :** કસોટીની યથાર્થતા સફળ ફીટર, વાયરમેન તથા ડ્રાફ્ટ્સમેનની વ્યાવસાયિક સફળતા સાથે સહસંબંધ શોધી મેળવવામાં આવેલ હતી.

૩૧ દુબે, રાજેશ્વરી. (૧૯૮૬)⁴⁰

- **સમસ્યા :** તાલીમી શિક્ષકોનાં માહિતી કૌશલ્યોના સફળતા પૂર્વકના સંધાન અંગેના વ્યક્તિત્વ લક્ષણોનો અભ્યાસ.
- **હેતુ :** (૧) માહિતી કૌશલ્યોના સંધાન અંગેના ઘટકો ઉપર ઉચ્ચ અને નિમ્ન પ્રાપ્તાંકો મેળવનાર પુરુષ અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓની ઓળખ કરવી. (૨) તાલીમી શિક્ષકોનાં વિવિધ ઘટકો ઉપરના પ્રાપ્તાંકો અને તેઓના માહિતી કૌશલ્યો સંધાન ઘટકો ઉપરના પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સંબંધ શોધવો. (૩) તાલીમી શિક્ષકોનાં બુદ્ધિ કસોટી ઉપરના પ્રાપ્તાંકો અને માહિતી કૌશલ્ય સંધાન ઘટકો ઉપરના પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સંબંધ શોધવો. (૪) તાલીમી શિક્ષકોનાં બુદ્ધિ કસોટી ઉપરના પ્રાપ્તાંકો અને શિક્ષણ પ્રત્યેના વલણના પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સંબંધ શોધવો. (૫) માહિતી કૌશલ્યોના સંધાન અંગેના ઘટકો ઉપર ઉચ્ચ અને નિમ્ન પ્રાપ્તાંકો મેળવનાર પુરુષ અને સ્ત્રી તાલીમી શિક્ષકોના વિવિધ વ્યક્તિત્વ ઘટકો, બુદ્ધિ આંક અને શિક્ષણ પ્રત્યેના વલણોના આંતર સંબંધો શોધવા.
- **ઉપકરણ :** (૧) કપૂર દ્વારા રૂપાંતરિત કેટલની 16 PF પ્રશ્નાવલિનું હિન્દી રૂપાંતર (૨) રાવ દ્વારા રૂપાંતરિત સંસ્કૃતિ નિરપેક્ષ બુદ્ધિ કસોટી (Form 'B' Scale-3) (૩) આહલુવાલિયા કૃત શિક્ષક વલણ માપદંડ (૪) પાસી દેશમુખ અને શર્મા દ્વારા રચિત ઈન્દોર શિક્ષણ મૂલ્યાંકન માપદંડ.
- **નમૂનો :** નમૂનામાં બી. એડ્. કોલેજનાં ૨૪૧ તાલીમી શિક્ષકોનો સમાવેશ થતો હતો. જેમાં ૯૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૧૪૪ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ હતા.
- **તારણો :** (૧) કૌશલ્ય સંધાન કસોટીના પ્રાપ્તાંક અને બુદ્ધિ કસોટીના પ્રાપ્તાંક વચ્ચેના સહસંબંધમાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ માટે ઋણ સહસંબંધ મળ્યો હતો. (૨) કૌશલ્ય સંધાન કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો અને શિક્ષણ પ્રત્યેના વલણ વચ્ચે કોઈ સંબંધ જોવા મળ્યો નહતો. (૩) બુદ્ધિ આંક અને શિક્ષણ પ્રત્યેના વલણ વચ્ચે કોઈ સંબંધો જોવા મળ્યો નહતો.

⁴⁰ Dwbe. Rajeshwari, Study of the personality Traits of Pupil. Teachers towards successful Integration of Instructional skills, Ph.D. Edu., Bhopal U., 1986.

૩૨ મહાપાત્રા પી. એલ. (૧૯૮૭)⁴¹

- સમસ્યા : બુદ્ધિ, વલણ અને વ્યવસાયિક રસની શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સફળતાના સંદર્ભમાં ભૂમિકાની તુલના.
- હેતુ : (૧) શિક્ષકની સફળતાના માપન માટે માપદંડની રચના કરવી. (૨) શિક્ષણમાં સફળતા અને બુદ્ધિ, વલણ તથા રસ વચ્ચેનો સંબંધ શોધવો.
- ઉપકરણ : પટેલની શિક્ષક ક્ષમતા સંશોધિની, સંશોધક દ્વારા રચિત શિક્ષણ સફળતા માપદંડ, કેટલની (Cattell) સંસ્કૃતિ નિરપેક્ષ બુદ્ધિ કસોટી (Scale-3), આહલુવાલિયાની શિક્ષક વલણ માપદંડ, સમુલની (Samul) વ્યવસાયિક રસ સંશોધિની.
- નમૂનો : નમૂનામાં ઓરીસ્સાની છ સરકારી બી. એડ્. કોલેજના તથા એક મહિલા તાલીમ કોલેજના ૪૨૦ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે.
- તારણો : (૧) અભ્યાસમાં લીધેલા ચારેય ચલો ઉપર પ્રાદેશિક પછાતપણાની કોઈ અસર જોવા મળી નથી. (૨) શિક્ષણમાં સફળતા, બુદ્ધિ, શિક્ષણ પ્રત્યેનું વલણ અને વ્યવસાયિક રસ ઉપર જાતીયતાની અસર જોવા મળી હતી. (૩) શિક્ષણમાં સફળતા ચલનો બુદ્ધિ, વલણ અને રસ સાથેનો સહસંબંધાંક અનુક્રમે ૦.૩૮, ૦.૨૭ અને ૦.૨૫ જોવા મળ્યો હતો. (૪) શિક્ષણમાં સફળતાના આગાહી સૂચકો તરીકે ત્રણે ચલોમાંથી બુદ્ધિ વધારે અસરકારક આગાહી સૂચક ચલ હતું.

૩૩ બનમાલીદાસ (૧૯૮૭)⁴²

- સમસ્યા : ઓરિસ્સાના ધોરણ-૧૦ ના વિદ્યાર્થીઓ માટે ઓરિયા ભાષામાં વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ ઓરિસ્સાના રાજ્યના ધોરણ-૧૦ ના વિદ્યાર્થીઓની વૈજ્ઞાનિક શક્તિ ઓળખવા માટે ઓરિયા ભાષામાં પ્રમાણિત કસોટી બનાવવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સંશોધકે વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતાના માપન ચાર પેટાકસોટીઓ વાળા ઉપકરણની રચના કરી હતી. (૧) સામાન્ય બુદ્ધિકસોટી (૨) તર્કશક્તિ કસોટી (૩) વ્યાવહારિક સમજશક્તિ કસોટી (૪) વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનની કસોટીનો સમાવેશ થતો હતો. અજમાયશ કસોટી ૨૦૦ વિદ્યાર્થીઓ ઉપર અજમાવવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણમાં

⁴¹ P. L. Mahapatra, *Comparative Role of Intelligence, Attitude and vocational Interest towards success in Teaching*, Ph.D. Edu., Utkal U., 1987.

⁴² Banmalidas, *Construction and Standardization of a Scientific Aptitude Test in Oriya for the 10th Class Students of Orissa*, Ph.D. Edu., Kur. U., 1987.

સરળતા મૂલ્ય અને કલમ યથાર્થતાની ગણતરીના અધારે અંતિમ કસોટીમાં ૨૧૫ કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. કસોટીની સમયમર્યાદા ૧૦૦ મિનિટ રાખવામાં આવી હતી.

- **નમૂનો :** ઓરિસ્સા રાજ્યના તેર જિલ્લાઓમાંથી ૧૪૫૦ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- **વિશ્વસનીયતા :** ચારેય પેટાકસોટીઓનો કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૮૧, ૦.૮૧, ૦.૮૨ અને ૦.૮૦ હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** કસોટીની પ્રમાણભૂતતા વિજ્ઞાન અને ગણિતની પરીક્ષાના ગુણ સાથે સહસંબંધ શોધી મેળવવામાં આવેલ હતી.
- **માનાંક :** પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંક દ્વારા માનાંક સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.

૩૪ શુક્લ, ડી. એસ. (૧૯૮૭)⁴³

- **સમસ્યા :** ગુજરાતી બાળકો માટે મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ ગુજરાત રાજ્યના ધોરણ પાંચ થી નવ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ માટે મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા કસોટી બનાવવાનો હતો.
- **ઉપકરણ :** સંશોધકે ચાર ઘટકો (૧) સ્વરમાત્રામાં ભેદપરખ (૨) સૂરલંબાઈ (૩) સૂર સ્મૃતિ (૪) લય ભેદપરખ જેવા ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને કસોટીની રચના કરવામાં આવી હતી. અજમાયશ કસોટી માટે ૧૪૫ કલમો રચવામાં આવી હતી. ૧૦૦ વિદ્યાર્થીઓને અજમાયશ કસોટી આપવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણના અધારે અંતિમ કસોટીમાં ઓગણસીતેર કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. કસોટીની સમયમર્યાદા બેતાલીસ મિનિટ રાખવામાં આવી હતી.
- **નમૂનો :** ગુજરાત રાજ્યના દસ જિલ્લાઓની ઓગણત્રીસ જુદી જુદી શાળાઓના ૬૪૦ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ નમૂનામાં કરવામાં આવ્યો હતો.
- **વિશ્વસનીયતા :** કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી તથા અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક અનુક્રમે ૦.૭૫ અને ૦.૮૦ હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** (૧) નિષ્ણાતોના અભિપ્રાયના આધારે કસોટીની પ્રમાણભૂતતા શોધવામાં આવી હતી ઓગણસીતેર કલમોમાંથી બાંસઠ કલમો મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા માટે યોગ્ય

⁴³ D. S. Shukla, *The Construction and Standardization of a Musical Aptitude Test for Gujarati Children*, Ph.D. Edu., Guj. U., 1987.

હતી. (૨) શિક્ષકોના ૧૦૮ વિદ્યાર્થીઓના શિક્ષકોના રેટીંગ સાથે મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનો સહસંબંધ શોધી સહસામયિક યથાર્થતા શોધવામાં આવી હતી.

- **માનાંક :** શતાંશસ્થ માનાંક સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.
- **તારણ :** સંશોધનનું મુખ્ય તારણ એ જોવા મળ્યું હતું કે મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકમાં જાતીયતા આધારિત સાર્થક તફાવત જોવા મળ્યો ન હતો.

૩૫ ટમાલિયા, એમ. યુ. (૨૦૦૧) ⁴⁴

- **સમસ્યા :** પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ અને જુદા જુદા ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાનો હતો.
- **ઉપકરણ :** સંશોધકે શિક્ષણક્ષેત્રના તજજ્ઞોની મદદ તેમજ વિવિધ સંદર્ભ સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરીને સફળ શિક્ષક થવા માટેના જરૂરી વીસ ઘટકો અલગ તારવ્યાં આ ઘટકોને શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલા ૧૨૫ વ્યક્તિઓ દ્વારા ક્રમાંકન કરાવી નવ મહત્ત્વનાં ઘટકો અલગ તારવી કલમો રચવામાં આવી હતી. કસોટી બે વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ વિભાગ-૨ સિદ્ધિ કસોટી વિભાગ. પ્રથમ વિભાગમાં નિષ્ણાતો પાસે ક્રમાંકન કરાવેલ નવ ઘટકો આધારિત ૧૬૦ કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી, જ્યારે વિભાગ-૨ માં ધોરણ પાંચ, છ અને સાતના વિષયોના વિષયવસ્તુને લગતા ૧૬૨ પ્રશ્નો હતા. આમ, કસોટીના પ્રારંભિક સ્વરૂપમાં ૩૨૨ કલમો હતી. અજમાયશ કસોટી ચાર પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના ૧૨૫ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણના અધારે અંતિમ કસોટી માટે ૧૩૪ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.
- **નમૂનો :** અંતિમ કસોટી સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના સાત જિલ્લાઓમાં આવેલા કુલ વીસ પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના પ્રથમ વર્ષમાં તાલીમ લેતા કુલ ૮૦૧ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ અને ટી-મૂલ્ય શોધવામાં આવ્યા હતા.

⁴⁴ M. U. Tamaliya, Construction and Standardization of an Aptitude Test for Primary School Teachers, Ph.D. Edu., Sau. U., 2001.

- **વિશ્વસનીયતા :** કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૫૯ હતો. કસોટીનો અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૮૦ હતો. ફલેનગન સૂત્ર દ્વારા મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૬૩ હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** પ્રાથમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી અને અન્ય કસોટી (ડી. પી. પટેલ) વચ્ચેનો સહસંબંધ ૦.૭૦ હતો. શિક્ષકોના રેટીંગ સાથેનો સહસંબંધ ૦.૬૩ હતો. શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથેનો સહસંબંધ ૦.૫૫ હતો.
- **માનાંક :** શતાંશસ્થ, સિગ્મા સ્કોર, ઝેડ સ્કોર અને સ્ટેનાઈન સ્કોર વગેરે માનાંક સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.
- **તારણો :** (૧) પ્રાથમિક શિક્ષકોની અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકમાં સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનું જૂથ પુરુષ તાલીમાર્થીઓના જૂથ કરતાં ચડિયાતું હતું. (૨) વાણિજ્ય અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાનાં તાલીમાર્થીઓ પ્રાથમિક શિક્ષકોની અભિયોગ્યતા બાબતમાં વિનયનના વિદ્યાશાખાનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૩૬ દીક્ષિત, જે. જે. (૨૦૦૭)⁴⁵

- **સમસ્યા :** માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની રચના અને યથાર્થીકરણ.
- **હેતુ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ અને જુદા જુદા ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાનો હતો.
- **ઉપકરણ :** સંશોધકે કેલિફોર્નિયા સ્ટેટમાં વપરાતી CBEST Test ને આધારભૂત ગણી તેના આધારે માધ્યમિક અભિયોગ્યતા કસોટી રચી હતી. CBEST Test મુજબ સંશોધકે વાંચન, લેખન અને ગણન એમ ત્રણ કૌશલ્યોને ધ્યાનમાં રાખી કસોટીની રચના કરી હતી.
- **નમૂનો :** અંતિમ અભ્યાસ માટે નવ અનુદાન લેતી સહશિક્ષણ ધરાવતી બી. એડ્. કોલેજો તેમજ એક મહિલા કોલેજમાંથી આશરે ૧૦૦૦ પ્રશિક્ષણાર્થીઓ તેમજ ૧૦ સ્વનિર્ભર સહશિક્ષણ ધરાવતી બી. એડ્. કોલેજોમાંથી ૭૫૮ એમ કુલ ૧૭૫૮ પ્રશિક્ષણાર્થીઓ વ્યાપવિશ્વમાંથી યાદ્ચ જૂમખા પદ્ધતિએ નમૂનામાં પસંદ થયા હતા.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** નિબંધ પ્રકારની કલમનું સરળતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્યની ગણતરી કરવામાં આવી હતી. બહુવિકલ્પવરણી કસોટીનું કલમ પ્રતિચાર સિદ્ધાંતનાં ત્રિ-લક્ષણાત્મક ઘાતાંકીય મોડેલ વડે વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું હતું. આ માટે

⁴⁵ J. J. Dixit, Construction and Standardization of Secondary Teacher Aptitude Test, Ph.D. Edu., Bhav. U., 2007.

PCLOGIST નામનાં વિશિષ્ટ કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામનો ઉપયોગ થયો હતો. તેમજ ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી માટે SPSS નામના જાણીતા કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

- વિશ્વસનીયતા : ક્રોનબેક આલ્ફાઅંક મુજબ કસોટીની વિશ્વસનીયતા ૦.૭૪ અને સ્પિયરમેન બ્રાઉનના સૂત્ર મુજબ વિશ્વસનીયતા ૦.૭૫ હતી.
- પ્રમાણભૂતતા : અવયવ વિશ્લેષણ દ્વારા માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તકોની ઘટક યથાર્થતા ચકાસવામાં આવી હતી.
- તારણો : (૧) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પર તાલીમાર્થીઓની સરાસરી ૩૧.૭૨ હતી. (૨) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરેરાશકો પર જાતીયતાની અસર સાર્થક જોવા મળી હતી. પુરુષ તાલીમાર્થીઓ કરતાં સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનાં સરેરાશકો સાર્થક રીતે યદિયાતા જોવા મળ્યા હતા. (૩) અનામત કક્ષાના તાલીમાર્થીઓ અને બિનઅનામત કક્ષાના તાલીમાર્થીઓનાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરનાં સરેરાશકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત હતો. બિનઅનામત કક્ષાના તાલીમાર્થીઓ સાર્થક રીતે યદિયાતા જોવા મળ્યા હતા. (૪) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરેરાશકો પર વિદ્યાશાખાની અસર સાર્થક જોવા મળી હતી. વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ સરેરાશકો અને વાણિજ્ય વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓનાં સરેરાશકો કરતાં વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓનાં સરેરાશકો ક્રમશઃ સાર્થક રીતે ઉચ્ચતર જોવા મળ્યા હતા.

૩૭ કંટારિયા, એન. એમ. (૨૦૦૮)⁴⁶

- સમસ્યા : ગુજરાત રાજ્યના ગ્રંથપાલો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- હેતુ : આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ ગ્રંથપાલો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ અને જુદા જુદા ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાનો હતો.
- ઉપકરણ : સંશોધકે શિક્ષણક્ષેત્રના તજજ્ઞોની મદદ તેમજ વિવિધ સંદર્ભ સ્ત્રોતોનો ઉપયોગ કરીને સફળ ગ્રંથપાલ થવા માટેના જરૂરી ઓગણીસ ઘટકો અલગ તારવ્યાં આ ઘટકોને આ ક્ષેત્ર સાથે સંકળાયેલા તજજ્ઞોના અભિપ્રાયને આધારે ક્રમાંકન કરાવી સાત મહત્વનાં ઘટકો અલગ તારવી કલમો રચવામાં આવી હતી. કસોટી બે વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી.

⁴⁶ N. M. Kantaria, Construction and Standardization of an Aptitude Test for The Librarians of Gujarat State, Ph.D. Lib., Sau. U., 2008.

વિભાગ-૧ જ્ઞાનાત્મક કસોટી વિભાગ વિભાગ-૨ પ્રેરણાત્મક કસોટી વિભાગ. પ્રથમ વિભાગમાં નિષ્ણાતો પાસે ક્રમાંકન કરાવેલ ત્રણ ઘટકો આધારિત ૧૫૫ કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી, જ્યારે વિભાગ-૨ અન્ય ચાર ઘટકો આધારિત ૧૮૦ કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી. આમ, કસોટીના પ્રારંભિક સ્વરૂપમાં ૩૩૫ કલમો હતી. અજમાયશ કસોટી પાંચ ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાન ભવનના ૧૦૫ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. કલમ પૃથક્કરણના અધારે અંતિમ કસોટી માટે વિભાગ-૧ માં ૫૩ અને વિભાગ-૨ માં ૬૦ મળીને કુલ ૧૧૩ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.

- **નમૂનો :** ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલ યુનિવર્સિટી કે કોલેજ કક્ષાએ ચાલતા આઠ ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાન ભવનનાં વર્ષ ૨૦૦૭-૨૦૦૮ ના સ્નાતક કક્ષાના કુલ ૧૮૪ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ અને ટી-મૂલ્ય શોધવામાં આવ્યા હતા.
- **વિશ્વસનીયતા :** કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૭૩ હતો. કસોટીનો અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી મળેલો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૮૯ હતો.
- **પ્રમાણભૂતતા :** ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતા કસોટી અને શૈક્ષણિક સિદ્ધિ વચ્ચેનો સહસંબંધ ૦.૫૫ હતો.
- **માનાંક :** શતાંશસ્થ, સિગ્મા સ્કોર, ઝેડ સ્કોર અને સ્ટેનાઈન સ્કોર વગેરે માનાંક સ્થાપવામાં આવ્યા હતા.
- **તારણો :** (૧) ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંક પર જાતીયતા, સામાજિક જૂથ, ભૌગોલિક વિસ્તાર, પિતાનો વ્યવસાય, માતાનો વ્યવસાય, પિતાના અભ્યાસ અને માતાના અભ્યાસ ચલની કોઈ અસર જોવા મળતી નથી. (૨) વિનયનના વિદ્યાશાખાનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં અન્ય વિદ્યાશાખાનાં તાલીમાર્થીઓ ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા હતા.

૨.૬.૨ સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનોની લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન

- **સમસ્યા :** સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનોની સમસ્યામાં સારું એવું વૈવિધ્ય જોવા મળ્યું હતું. અહીંયા જુદી જુદી વ્યાવસાયિક અભિયોગ્યતાને લગતાં સંશોધનોનો અભ્યાસ સંશોધકે કર્યો હતો. શિક્ષક અભિયોગ્યતાને લગતા કુલ નવ સંશોધનો છે. તેમાંથી પાંડે કે. પી. (૧૯૬૮), શર્મા એસ. એન. (૧૯૬૯), પટેલ ડી. પી. (૧૯૮૦) અને ટમાલિયા એમ. યુ. (૨૦૦૧)

એ પ્રાથમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરી હતી. જ્યારે શાહ એમ. એમ. (૧૯૬૨), પંડ્યા બી. જી. (૧૯૭૨), ઉપાધ્યાય બી. એમ. (૧૯૭૬), ગોયલ, જે. સી., સાભરવાલ એન., તિવારી એ. ડી. (૧૯૮૪) અને દીક્ષિત જે. જે. (૨૦૦૭) એ માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરી હતી. વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતાને લગતા કુલ ત્રણ સંશોધનો છે. દવે બી. એમ. (૧૯૬૪), વૈકટરામન સી. (૧૯૭૦) અને બનમાલીદાસ (૧૯૮૭) એ વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરી હતી. વિશેષ અભિયોગ્યતાને લગતાં કુલ બે સંશોધનો છે. મુખર્જી એમ. (૧૯૬૬) અને પટેલ પી. એમ. (૧૯૭૬) એ વિશેષ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરી હતી. સ્વાઈન એસ. કે. (૧૯૮૬) એ યાંત્રિક શક્તિ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરી હતી. દેબ એમ. (૧૯૬૮) અને પ્રતાપ એસ. (૧૯૭૨) એ એન્જનીયરીંગ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરી હતી. ભાવસાર એસ. જે. (૧૯૭૦) એ સંખ્યા શક્તિ અભિયોગ્યતા કસોટીની રચના તથા ૧૯૭૪ માં કારકૂની અભિયોગ્યતાની સંરચના ઉપર સંશોધન કર્યું હતું. ચટ્ટોપાધ્યાય એસ. (૧૯૭૯) એ નર્સીંગ અભ્યાસક્રમની પસંદગી માટે મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની રચના ઉપર સંશોધન કર્યું હતું. શુક્લ ડી. એસ. (૧૯૮૭) એ મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના ઉપર સંશોધન કર્યું હતું. શિક્ષકની અસરકારકતા અંગેના સંશોધનો થયા છે. જેમાં જયમ્મા એમ. એસ. (૧૯૬૨) એ પ્રાથમિક શિક્ષકોની કાર્યદક્ષતા, ભટ્ટાચાર્ય એસ. એન. અને શાહ એમ. એમ. (૧૯૬૬) એ શિક્ષક અસરકારકતા સંશોધનનું પ્રમાણીકરણ, પ્રસાદ એમ. (૧૯૭૦) એ શિક્ષકોની વ્યાવસાયિક ક્ષમતા, દેબનાથ એચ. એન. (૧૯૭૧) એ શિક્ષકોની કાર્યક્ષમતા, શર્મા આર. એ. (૧૯૭૧) એ શિક્ષક અસરકારકતાના નિશ્ચાયકો, મહેતા વી. બી. (૧૯૭૨) એ તાલીમી શિક્ષકોની શિક્ષણ ક્ષમતાના ઘટકોનું પૃથક્કરણ, સાફ્ટ એસ. એલ. (૧૯૭૭) એ શિક્ષણ અસરકારકતાના માપન માટે સ્વમૂલ્યાંકન માપદંડની સંરચનાનો અભ્યાસ કર્યો હતો. અન્ય સંશોધકોએ શિક્ષકોની સફળતા કે ક્ષમતા સાથે સંબંધિત ચલોનો અભ્યાસ કર્યો હતો. જેમાં સમંતારોય જી. કે. (૧૯૭૧) એ શિક્ષકોનું વલણ અને વ્યવસાયમાં સફળતા સાથેનો સંબંધ, સરન એસ. એ. (૧૯૭૫) એ શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના શિક્ષકોના વલણ અને કેટલાક વ્યક્તિત્વ ચલો સાથેના સંબંધનો અભ્યાસ કર્યો હતો. પાટીલ જી. જી. (૧૯૮૪) એ બી. એડ્. કોલેજના તાલીમાર્થીઓના બુદ્ધિઆંક, રસ અને વલણનો તેમની શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથેના સંબંધનો અભ્યાસ કર્યો હતો. મહાપાત્રા પી. એલ. (૧૯૮૭) એ બુદ્ધિ, વલણ અને વ્યાવસાયિક રસની શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સફળતાનાં સંદર્ભમાં અભ્યાસ કર્યો હતો. સોમ પી. (૧૯૮૪) એ શિક્ષકોની વ્યક્તિત્વ તરાહ અને

શિક્ષણ પ્રત્યેનું તેમનું વલણ તથા સંબંધિત ક્ષેત્રોનો અભ્યાસ કર્યો હતો. શર્મા આર. સી. (૧૯૮૪) એ શિક્ષકોના શિક્ષક અભિયોગ્યતા બૌદ્ધિક કક્ષા અને નૈતિકતાનો અભ્યાસ કર્યો હતો. રોય બીના (૧૯૬૫) શિક્ષકોની વ્યવસાયિક તાલીમની સફળતા અને શાળામાં શિક્ષક તરીકેની સફળતા વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કર્યો હતો. દુબે રાજેશ્વરી (૧૯૮૬) એ તાલીમી શિક્ષકોનાં માહિતી કૌશલ્યોના સફળતા પૂર્વકના સંધાન અંગેના વ્યક્તિત્વ લક્ષણોનો અભ્યાસ કર્યો હતો. કંટારિયા એન. એમ. (૨૦૦૮) એ ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણનો અભ્યાસ કર્યો હતો.

- **નમૂનો :** સમીક્ષા માટે પસંદ થયેલા સંશોધનોના નમૂનાના કદમાં વિવિધતા જોવા મળી હતી. જેમાં ઓછા ૧૪૮ પાત્રો કંટારિયા એન. એમ. (૨૦૦૮) ના સંશોધનમાં હતાં. જ્યારે સૌથી વધારે ૫૪૩૧ પાત્રો ભાવસાર એસ. જે. (૧૯૭૦) ના સંશોધનમાં હતાં. સમીક્ષામાં સમાવેલ સાડત્રીસ સંશોધનો માંથી પંદર સંશોધનોમાં નમૂના તરીકે માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ લેવામાં આવ્યા હતા. તે સંશોધકોના નામ આ પ્રમાણે છે, દવે બી. એમ. (૧૯૬૪), મુખર્જી એમ. (૧૯૬૬), ભટ્ટાચાર્ય એસ. અને શાહ એમ. એમ. (૧૯૬૬), પ્રસાદ એમ. એમ. (૧૯૭૦), ભાવસાર એસ. જે. (૧૯૭૦), વેક્ટરામન સી. (૧૯૭૦), દેબનાથ એચ. એન. (૧૯૭૧), શર્મા આર. એ. (૧૯૭૧), સમંતારોય જી. કે. (૧૯૭૧), સરન એસ. એ. (૧૯૭૫), પટેલ પી. એમ. (૧૯૭૬), સોફ્ટ એસ. એલ. (૧૯૭૭), સોમ પી. (૧૯૮૪), સ્વાઈન એસ. કે. (૧૯૮૬) અને બનમાલીદાસ (૧૯૮૭). અગિયાર સંશોધનોમાં નમૂના તરીકે શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયના તાલીમાર્થીઓ લેવામાં આવ્યા હતા. તે સંશોધકોના નામ આ પ્રમાણે છે, શાહ એમ. એમ. (૧૯૬૨), મહેતા વી. બી. (૧૯૭૨), પંડ્યા બી. જી. (૧૯૭૨), ઉપાધ્યાય બી. એમ. (૧૯૭૬), ગોયેલ જે. સી. (૧૯૮૪), પાટીલ જી. જી. (૧૯૮૪), શર્મા આર. સી. (૧૯૮૪), દુબે રાજેશ્વરી (૧૯૮૬), મહાપાત્રા પી. એલ. (૧૯૮૭), દીક્ષિત જે. જે. (૨૦૦૭) અને કંટારિયા એન. એમ. (૨૦૦૮). છ સંશોધનોમાં નમૂના તરીકે પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના તાલીમાર્થીઓ લેવામાં આવ્યા હતા. તે સંશોધકોના નામ આ પ્રમાણે છે, જયમ્મા એમ. એસ. (૧૯૬૨), પાંડે કે. પી. (૧૯૬૮), શર્મા એસ. એન. (૧૯૬૮), પટેલ ડી. પી. (૧૯૮૦) અને ટમાલિયા એમ. યુ. (૨૦૦૧). દેબ એમ. (૧૯૬૮) અને પ્રતાપ એસ. (૧૯૭૨) એ સંશોધનમાં નમૂના તરીકે એન્જનીયરીંગ કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓ, ચટ્ટોપાધ્યાય એસ. (૧૯૭૯) એ સંશોધનમાં નમૂના તરીકે નર્સીંગ ટ્રેનીંગ સેન્ટરના વિદ્યાર્થીઓ, શુક્લ ડી. એસ. (૧૯૮૭) એ સંશોધનમાં નમૂના તરીકે પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળાના

વિદ્યાર્થીઓ, ભાવસાર એસ. જે. (૧૯૭૪) એ યુનિવર્સિટી સંલગ્ન કોલેજના વિદ્યાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરેલો હતો. જ્યારે એક સંશોધનના નમૂના વિશે માહિતી મળી શકી નથી.

- ઉપકરણો : સમીક્ષા માટે પસંદ કરાયેલા સંશોધનમાં સંશોધકોએ સ્વરચિત ઉપકરણોનો ઉપયોગ માહિતી મેળવવા માટે કર્યો હતો. ઘણા સંશોધકોએ સ્વરચિત ઉપકરણની સાથે તૈયાર ઉપકરણો દ્વારા પણ માહિતી પ્રાપ્ત કરી હતી. સંશોધકોએ નીચેના જેવા ઉપકરણોની રચના કરી હતી.

- (૧) પ્રાથમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૨) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૩) સામાન્ય માનસિક શક્તિ કસોટી
- (૪) યાંત્રિક અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૫) વૈજ્ઞાનિક અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૬) વિશેષ અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૭) એન્જનીયરીંગ તથા ટેકનોલોજીના અભ્યાસમાં પ્રવેશ માટેની કસોટી
- (૮) સંખ્યાશક્તિ અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૯) કારકૂની અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૧૦) નર્સ વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી માટે મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી
- (૧૧) મ્યુઝીકલ અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૧૨) શિક્ષક નૈતિકતા કસોટી
- (૧૩) શિક્ષક સફળતા માપદંડ
- (૧૪) શિક્ષક દક્ષતા સંશોધિની
- (૧૫) ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતા કસોટી

સંશોધકોએ નીચેના જેવા તૈયાર ઉપકરણોનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

- (૧) બોઝ અને દત્તાની ગ્રુપ ઈન્ટેલિજન્સ કસોટી
- (૨) બર્નરુટર પર્સનાલીટી ઈન્વેન્ટરી
- (૩) બુદ્ધિ કસોટી
- (૪) શિક્ષક વ્યાવસાયિક કસોટી
- (૫) પાન્ડેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી
- (૬) મીનેસોટા શિક્ષક વલણ સંશોધિની
- (૭) બેલની અનુકૂલન સંશોધનિકા

- (૮) કેટલની ૧૬ PF કસોટી
- (૯) DATB કસોટી (Differential Aptitude Tests Battery)
- (૧૦) અલપોર્ટ, વર્નોન અને લિન્ડગ્રીની મૂલ્ય કસોટી
- (૧૧) ચેટરજીનો અશાબ્દિક પ્રેફરન્સ રેકોર્ડ
- (૧૨) વ્યક્તિત્વ પરખ પ્રશ્નાવલિ
- (૧૩) એડવર્ડનો પર્સનલ પ્રેફરન્સ શેડ્યૂલ
- (૧૪) ઘણી ઘટા રચિત શાબ્દિક બુદ્ધિ કસોટી
- (૧૫) આદજીવાલિયાનો શિક્ષક વલણ માપદંડ
- (૧૬) ડેવોન રસ સંશોધિની પરથી રૂપાંતરિત રસ સંશોધિની
- (૧૭) Eysenck અને Wilson ની વ્યક્તિત્વ સંશોધિની
- (૧૮) કપૂર દ્વારા રૂપાંતરિત કેટલની 16 PF પ્રશ્નાવલિનું હિન્દી રૂપાંતર
- (૧૯) રાવ દ્વારા રૂપાંતરિત સંસ્કૃતિ નિરપેક્ષ બુદ્ધિ કસોટી (Form 'B' Scale-3)
- (૨૦) આહલુવાલિયા કૃત શિક્ષક વલણ માપદંડ
- (૨૧) પાસી, દેશમુખ અને શર્મા દ્વારા રચિત ઈન્દોર શિક્ષણ મૂલ્યાંકન માપદંડ
- (૨૨) પટેલની શિક્ષક ક્ષમતા સંશોધિની
- (૨૩) સમૂલ (Samul)ની વ્યાવસાયિક રસ સંશોધિની

- **અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિ :** સમીક્ષ માટે પસંદ કરાયેલા સંશોધનમાં ઉપકરણની સંરચનામાં અને માહિતી મળ્યા બાદ તેના પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન માટે જુદી જુદી અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓનો ઉપયોગ કરેલ હતો તે આ મુજબ હતી. સરાસરી, મધ્યસ્થ, પ્રમાણ વિચલન, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ, ટી-ગુણોત્તર, કલમોનું સરળતા મૂલ્ય, કલમોનું તારવણી મૂલ્ય, અવયવ પૃથક્કરણ, વિતરણની કકુદતા અને વિરૂપતા, માનાંકોની ગણતરીમાં શતાંશસ્થ, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો, ટી-પ્રાપ્તાંકો, સ્ટેનાઈન, ઝેડ સ્કોર, સિગ્મા સ્કોર, કાર્ડ-સ્કવેર, બાઈસીરીયલ-સહસંબંધાંક , ફેક્ટર એનાલીસીસ, સહસંબંધાંક, બહુયલીય સહસંબંધ, વેરીમેક્ષ રોટેટેડ ફેક્ટર મેટ્રીક્સ, ક્રાંતિક ગુણોત્તર, સહવિચરણ પૃથક્કરણ, ત્રિ-લક્ષણાત્મક ઘાતાંકીય મોડેલ.

૨.૭ વિદેશમાં થયેલા સંશોધનો

પસંદ થયેલ સમસ્યાને સમજવા માટે દેશમાં થયેલ સંશોધનો ઉપરાંત વિદેશમાં થયેલ સંશોધનો માટે ઈન્ટરનેટ દ્વારા માહિતી મેળવવામાં આવી હતી. સમસ્યાને અનુરૂપ પીએચ.ડી. સ્તરનાં સંશોધનો,

સંશોધન પેપર તથા સંશોધન અહેવાલ મેળવવામાં આવ્યા હતા. જેમાં કુલ છ સંશોધનોની માહિતી મળી હતી અને તેની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી. એક સંશોધન પીએચ. ડી. કક્ષાનું હતું. જ્યારે બાકીના પાંચ સંશોધન અહેવાલ હતા. પીએચ. ડી. કક્ષાનું સંશોધન અરીદ એગ્રીકલ્ચર યુનિવર્સિટી – રાવલપીંડી, પાકિસ્તાનનું હતું. જ્યારે બાકીના સંશોધન અહેવાલો વિવિધ યુનિવર્સિટી જેવી કે હોંગકોંગ શહેર યુનિવર્સિટી-ચીન, રાષ્ટ્રીય ચંગુહવા શિક્ષણ યુનિવર્સિટી-તાઈવાન, ચીન, ઈબાદાન યુનિવર્સિટી – નાઈઝિરીયા, રાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સંસ્થા-વોશીંગ્ટનના હતા. આ સંશોધનનો સમયગાળો ૧૯૭૮ થી ૨૦૦૮ સુધીનો હતો.

૧ ઈકસ્ટ્રોમ, આર. બી. (૧૯૭૮)⁴⁷

- સમસ્યા : શિક્ષક અભિયોગ્યતા, અધ્યાપન વર્તનો અને વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ વચ્ચેનો સંબંધ.
- હેતુઓ : આ સંશોધનનાં મુખ્ય હેતુઓ નીચે મુજબ હતાં.
 - પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકો અને તેનાં વિદ્યાર્થીઓ માટેના મોડેલની ચર્ચા કરવી.
 - કેટલીક અભિયોગ્યતા કે જે અધ્યાપન વર્તન સંબંધિત છે તેવું આપણે માનતા હતાં તે આ મોડલ દ્વારા ઓળખવાનો પ્રયત્ન કરવો.
 - અધ્યાપન વર્તનની વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ પર થતી અસર તપાસવી.
- ઉપકરણ : સંશોધકે પ્રથમિક શાળાનાં શિક્ષકોનાં વર્તનનું વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ પર અસર કરતું એક મોડેલ રજૂ કર્યું હતું. જેમાં સાત વિવિધ વિભાગો હતા. આ વિભાગોમાં (૧) Verbal Fluency (૨) Memory (૩) Reasoning (૪) Flexibility (૫) Cognitive Style (૬) Knowledge Scores (૭) Attitude Scores.
- નમૂનો : સંશોધનમાં ૪૨ દ્વિતિય સ્તરનાં અને ૫૫ પાંચમાં સ્તરનાં શિક્ષકો અને આ શિક્ષકો પાસે અભ્યાસ કરેલા વિદ્યાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : અવયવ પૃથક્કરણ અને સહસંબંધાંક દ્વારા ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી.
- તારણો : (૧) અભિયોગ્યતાનો એક ઘટક મહત્વાકાંક્ષાનું સ્તર એ શૈક્ષણિક વર્તન સાથે દૃઢપણે જોડાયેલું હતું. ઓછી મહત્વાકાંક્ષા ધરાવતા શિક્ષકને વર્ગખંડની વ્યવસ્થામાં શિક્ષકની હાજરી વગર જ વિદ્યાર્થીઓ પોતાની રીતે સ્વતંત્ર કામ કરે તેવું વધારે પસંદ હતું. (૨) વધુ

⁴⁷ R. B. Ekstrom, **Relationship Between Teacher Aptitudes, Teaching Behaviors, and Pupil Outcomes.** National Institute of Education(DEEW), Washington, Reserch Articla, American Association of Colleges for Teacher Education, Chicago, Illincis, February 22, 1978.

<http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED156621.pdf>

ફલેક્સીબલ શિક્ષક વિવિધ સંગઠીત વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કર્યા સિવાય વિદ્યાર્થીઓની મુશ્કેલીઓનો જવાબ સારી રીતે આપી શકે છે. (૩) શાબ્દિક વાક્યોટા શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓની ગુણવત્તા સાથે સંબંધ દર્શાવે છે. જ્યારે તાર્કિક ક્ષમતા આ માપોનાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે શૈક્ષણિક વર્તનની ગુણવત્તા સાથે નકારાત્મક રીતે જોડાયેલ છે.

૨ આઈક્યોટ્યોની, એ. આઈ. (૧૯૮૬) ⁴⁸

- **સમસ્યા :** નાઈઝીરીયન દેશના કુડુના રાજ્યની વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતા કસોટીનું પ્રમાણીકરણ.
- **હેતુઓ :** આ સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓનાં વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતા પ્રાપ્તાંક પર વિસ્તાર ચલની અસર તપાસવી.
- **ઉપકરણ :** સંશોધકે વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતા કસોટીની રચના કરી હતી. આ કસોટીમાં આઠ સ્વતંત્ર વિભાગો હતા. આ વિભાગોમાં (૧) શાબ્દિક તર્ક (VR), (૨) અંક શક્તિ (NA), (૩) કલ્પના શક્તિ (CSA), (૪) યાંત્રિક તર્ક (MR), (૫) અવકાશીય સંબંધો (SR), (૬) ભાષ ઉપયોગ – સ્પેલિંગ (LU-1) (૭) ભાષ ઉપયોગ – ગ્રામર (LU-2)
- **નમૂનો :** નાઈઝીરીયાના કુડુના રાજ્યની આઠ માધ્યમિક શાળાની ૭૫ છોકરીઓ અને ૩૨૫ છોકરાઓ મળીને કુલ ૪૦૦ વિદ્યાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- **તારણો :** (૧) ગ્રામ્ય વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ કરતા શહેરી વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા. (૨) વિદ્યાર્થીઓની પાશ્ચાત્ ભૂમિકાની વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતા પર અસર જોવા મળી હતી.

૩ હુસૈન સૌકત. (૨૦૦૪) ⁴⁹

- **સમસ્યા :** માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓનું વ્યાવસાયિક વલણ વિકસાવવામાં શિક્ષક તાલીમની અસરકારકતા.
- **હેતુઓ :** આ સંશોધનનાં મુખ્ય હેતુઓ નીચે મુજબ હતાં.
 - માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓનું વ્યાવસાયિક વલણ માપવા માટે વિશ્વસનીય અને પ્રમાણભૂત માપદંડ વિકસાવવો.

⁴⁸ A. I. Iketuonye, **Experimental differences in tested aptitudes**. Nigerian Journal of Counseling and Development, 1(2). 20-30. Nigeria, 1986.

⁴⁹ Hussain Shaukat, **Effectiveness of Teacher Training in developing professional Attitude of Prospective Secondary Teachers**, Ph. D. thesis, University of Arid Agriculture, Ravalpindi, Pakistan, 2004.

<http://eprints.hec.gov.pk/483/>

- પંજાબની વિવિધ શિક્ષક તાલીમી સંસ્થાના માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના વ્યાવસાયિક વલણનાં વિકાસનું માપન કરવું.
- માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓનું વ્યાવસાયિક વલણ વિકસાવવામાં શિક્ષક તાલીમની અસરકારકતા તપાસવી.
- માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓનું વ્યાવસાયિક વલણ વિકસાવવામાં શિક્ષક તાલીમી સંસ્થાની અસરકારકતાની શિક્ષક વ્યવસાયનાં સંદર્ભમાં તુલના કરવી.
- પાકિસ્તાનમાં શિક્ષક તાલીમનાં વિકાસ માટેનાં યોગ્ય ઉપાયોનું સૂચન કરવું.
- ઉપકરણ : સંશોધકે શિક્ષકનાં વ્યવસાય પ્રત્યેનાં વલણ માપદંડની લિકર્ટ પદ્ધતિએ સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કર્યું હતું.
- નમૂનો : સંશોધકે નમૂનાનું વિભાગીકરણ Final, Mid અને New એમ ત્રણ જૂથમાં કર્યું હતું. દરેક જૂથમાં યાદચ્છીક રીતે ૨૫ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને ૨૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા. આમ, ત્રણ જૂથના મળીને કુલ ૧૫૦ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : સરાસરી, ટી-મૂલ્ય અને કાઈ સ્કવેર દ્વારા ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી.
- તારણો : (૧) શિક્ષક વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણમાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ કરતા સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનાં વલણનો વિકાસ વધુ જોવા મળ્યો હતો. (૨) એક વર્ષનાં (૧૪+૧) અને બે વર્ષનાં (૧૪+૨) શિક્ષક તાલીમી કાર્યક્રમ કરતા ત્રણ વર્ષનો (૧૨+૩) શિક્ષક તાલીમી કાર્યક્રમ વધુ અસરકારક હતો. (૩) શિક્ષક વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણનાં વિકાસમાં તાલીમાર્થીઓનાં વાલીનાં વ્યવસાયની કોઈ અસર જોવા મળતી નથી. (૪) શિક્ષક વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણનાં વિકાસમાં વિનયન અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાનાં સ્નાતકો વચ્ચે કોઈ તફાવત જોવા મળતો ન હતો.

૪ રોબર્ટ, ટી. વાય. વુ. (૨૦૦૫)⁵⁰

⁵⁰ T. Y. Wu. Robert, **Relationship Between Teachers' Teaching Effectiveness and school Effectiveness in Comprehensive High Schools in Taiwan, Republic of China**, National Changhua University of Education, Changhua City Taiwan, Republic of China. Reserch Paper, International Congress for School Effectiveness and Improvement Conference, Barcelona, Spain, January 2-5, 2005.

- **સમસ્યા :** ચીનના તાઈવાન શહેરની માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા અને શાળાની કાર્યસાધકતા વચ્ચેનો સંબંધ.
- **પ્રશ્નો :** આ સંશોધનનાં મુખ્ય પ્રશ્નો નીચે મુજબ હતાં.
 - માધ્યમિક શાળાઓમાં શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા અને શાળાની કાર્યસાધકતા અંગેની વર્તમાન સ્થિતિ શું છે ?
 - શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા અને શાળાની કાર્યસાધકતાને અસરકરતા મુખ્ય ચલો વચ્ચેનો સંબંધ શું છે ?
 - શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા અને શાળાની કાર્યસાધકતા વચ્ચે શું સંબંધ છે ?
 - જુદી જુદી શૈક્ષણિક કાર્ય સાધકતાવળા શિક્ષકોની શાળાની કાર્યસાધકતામાં શું તફાવત જોવા મળે છે ?
 - સામાન્ય ચલો અને શિક્ષકની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતાના ચલો કયા છે કે જે શાળાની કાર્યસાધકતા વિશે સારું અનુમાન કરી શકે છે ?
- **ઉપકરણ :** શિક્ષકની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા માપદંડ અને શાળાની કાર્યસાધકતા પ્રશ્નોત્તરીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ત્રણ વિભાગો હતા. સામાન્ય માહિતી, શિક્ષકની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા માપદંડ અને શાળાની કાર્યસાધકતાની પ્રશ્નોત્તરી. આ દરેક વિભાગમાં પંચબિંદુ લિકર્ટ માપદંડનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. શિક્ષકોના શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા માપદંડમાં ૫૬ કલમો અને શાળાની કાર્યસાધકતા પ્રશ્નોત્તરીમાં ૫૧ કલમો હતી.
- **નમૂનો :** સંશોધકે તાઈવાનની માધ્યમિક શાળાનાં ૮૩૨ શિક્ષકોનો નમૂનામાં સમાવેશ કર્યો હતો.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** આવૃત્તિ વિતરણ, સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, અવયવ પૃથક્કરણ, ક્રોનબેક આલ્ફા, One-Way ANOVA, One-Way MANOVA, સ્કીફી મેથડ, કેનોનીકલ એનાલીસીસ અને સ્ટેપ વાઈઝ રીગ્રેશન મોડેલ દ્વારા ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી.
- **વિશ્વસનીયતા :** શિક્ષકની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા માપદંડની વિશ્વસનીયતા ૫૪.૯૧% જોવા મળી હતી. જ્યારે શાળાની કાર્યસાધકતા પ્રશ્નોત્તરીની વિશ્વસનીયતા તજજ્ઞો દ્વારા ચકાસવામાં આવી હતી.

- **પ્રમાણભૂતતા :** શિક્ષકની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા માપદંડ અને શાળાની કાર્યસાધકતા પ્રશ્નોત્તરીની પ્રમાણભૂતતા ૦.૯૭ જોવા મળી હતી.
- **તારણો :** (૧) કોમ્પ્રીહેન્સીવ માધ્યમિક શાળાનાં શિક્ષકો સ્વ કાર્યસાધકતાના પરિબળ સિવાય અન્ય પરિબળોમાં અસરકારક રીતે તેમનું કાર્ય કરે છે. (૨) શિક્ષકો માને છે કે શાળા પાસે ઉચ્ચ કક્ષાની નેતાગીરી ધરાવતા આચાર્ય, શાળાનું યોગ્ય પર્યાવરણ અને સગવડતાઓ, શિક્ષકોનો વ્યવસાય સંતોષ, વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ, શાળાનું વાતાવરણ, શિક્ષણ અને મૂલ્યાંકન, અભ્યાસક્રમનું યોગ્ય અમલીકરણ, વાલી અને સમાજનું પ્રદાન, અને વહીવટી સહકાર હોવા જોઈએ. (૩) જાતિ, ઉંમર, શૈક્ષણિક અનુભવ, શૈક્ષણિક પ્રોગ્રામ, શાળાની સંખ્યા, શાળાનો પ્રકાર અને શાળાનો ઈતિહાસ શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા પર અસર કરે છે. જ્યારે શિક્ષકનું શૈક્ષણિક સ્તર, પદ, શાળાનો વિસ્તાર અને શાળાની પશ્ચાતભૂમિકા શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા પર અસર કરતા નથી. (૪) ખાસ કરીને પુરુષ શિક્ષક, અનુભવી શિક્ષક, શૈક્ષણિક કાર્યક્રમમાં જોડાયેલ શિક્ષક, મોટી શાળાનો શિક્ષક, સ્વનિર્ભર શાળાનો શિક્ષક અને જૂની શાળાનો શિક્ષક અન્ય કરતાં વધુ અસરકારક રીતે શિખવે છે. (૫) શાળાએ ઉત્સાહી સ્ત્રી શિક્ષક, ઓછો અનુભવ ધરાવતા શિક્ષક, શૈક્ષણિક કાર્યક્રમમાં જોડાયેલ શિક્ષક, નાની શાળાનાં શિક્ષકો, લોકશાળાનાં શિક્ષકો અને ટૂંકો ઈતિહાસ ધરાવતી શાળાના શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા સુધારવી જરૂરી છે કે જેથી તેઓ અસરકારક રીતે શિખવી શકે. (૬) જાતિ, ઉંમર, શૈક્ષણિક અનુભવ, શૈક્ષણિક પ્રોગ્રામ, શાળાનો વિસ્તાર, શાળાનો પ્રકાર, શાળાનો ઉદ્ભવ અને શાળાનો ઈતિહાસ શાળાની કાર્યસાધકતા પર અસર કરે છે. (૭) શિક્ષકનું શૈક્ષણિક સ્તર અને પદ શાળાની કાર્યસાધકતા પર અસર કરતા નથી. (૮) ખાસ કરીને પુરુષ શિક્ષક, જૂનાં શિક્ષકો, અનુભવી શિક્ષક, શૈક્ષણિક કાર્યક્રમમાં જોડાયેલ શિક્ષક, સ્વનિર્ભર શાળાનો શિક્ષક અને જૂની શાળાનો શિક્ષક શાળાની કાર્યસાધકતા પર અસર કરે છે. (૯) શાળાની કાર્યસાધકતા સુધારવા સ્ત્રી શિક્ષકો, યુવાન શિક્ષકો, ઓછા અનુભવી શિક્ષકો, શૈક્ષણિક કાર્યક્રમ સાથે જોડાયેલા શિક્ષકો, લોકશાળાનાં શિક્ષકો, વોકેશનલ શાળાનાં શિક્ષકો અને ટૂંકો ઈતિહાસ ધરાવતી શાળાનાં શિક્ષકોનાં દેખાવ પર ધ્યાન આપવું જોઈએ. (૧૦) શિક્ષકની શૈક્ષણિક કાર્યસાધકતા અને શાળાની કાર્યસાધકતા વચ્ચે ધન સંબંધ જોવા મળ્યો હતો.

૫ અરીયો, એ. ઓ. (૨૦૦૭)⁵¹

- સમસ્યા : નાઈઝીરીયન ઉચ્ચત્તર માધ્યમિક શાળાનાં વિદ્યાર્થીઓ માટે સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી (GSAT)ની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ.
- પ્રશ્નો : આ સંશોધનનાં મુખ્ય પ્રશ્નો નીચે મુજબ હતાં.
 - સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી (GSAT) નુ આંતરીક સાતત્ય કેટલું છે ?
 - સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી (GSAT) નુ તારવણી મૂલ્ય કેટલું છે ?
 - સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી (GSAT) નુ કઠીનતા મૂલ્ય કેટલું છે ?
 - સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી (GSAT) ના પેટાવિભાગો વચ્ચેનો સંબંધ કેવો છે ?
- ઉપકરણ : સંશોધકે સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટી (GSAT) ની રચના કરી હતી. કસોટી પાંચ વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. વિભાગ-૧ બાયોલોજી (BIO), વિભાગ-૨ કેમીસ્ટ્રી (CHE), વિભાગ-૩ સામાન્ય તર્ક (GER), વિભાગ-૪ ગણિત (MAT) અને વિભાગ-૫ ફિઝીકસ (PHY). અજમાયશ કસોટીમાં દરેક વિભાગમાં ૧૬ કલમો રાખવામાં આવી હતી. આ કલમો બહુવિકલ્પ પ્રશ્ન પ્રકારની હતી. જેમાં એક કલમના ચાર ઉત્તર વિકલ્પો રાખવામાં આવ્યા હતાં. સરળતા અને તારવણી મૂલ્યનાં આધારે અંતિમ કસોટીમાં દરેક વિભાગમાં ૧૦ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. આમ, અંતિમ કસોટીમાં કુલ ૫૦ કલમો રાખવામાં આવી હતી.
- નમૂનો : નાઈઝીરીયાના Federal Owned School નાં ૨૪ છોકરાઓ અને ૨૦ છોકરીઓ તથા Voluntary Owned School નાં ૮૬ છોકરાઓ અને ૪૯ છોકરીઓ મળીને કુલ ૨૨૧ વિદ્યાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.
- અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ : ક્રુડર રિચાર્ડસન પદ્ધતિ દ્વારા ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી.

⁵¹ A. O. Ariyo, Construction and Validation of a General Science Aptitude Test (GSAT) for Nigerian Junior Secondary School Graduates, Reserch Artical, Institute of Education, University of Ibadan., Nigeria, 2007.

<http://www.unilorin.edu.ng/ejournals/index.php/ije/article/viewFile/165/64>

- **વિશ્વસનીયતા** : સમગ્ર કસોટીનો વિશ્વસનીયતા આંક ૦.૯૦ હતો. જ્યારે કસોટીનું તારવણી મૂલ્ય ૦.૩૭ અને કઠીનતા મૂલ્ય ૦.૩૯ હતું.
- **પ્રમાણભૂતતા** : કસોટીનાં દરેક વિભાગો વચ્ચેનો આંતરીક સહસંબંધ ઉચો જોવા મળ્યો હતો તેમજ દરેક વિભાગનો સમગ્ર કસોટી સાથેનો સહસંબંધ પણ ઉચો જોવા મળ્યો હતો.
- **તારણો** : (૧) કસોટીનો આંતરીક સહસંબંધ ઉચો જોવા મળ્યો હતો જેથી કસોટી વિશ્વસનીય હતી. (૨) માધ્યમિક માંથી ઉચ્ચતર માધ્યમિકમાં વિદ્યાર્થીઓનાં પ્રવેશ માટે સમગ્ર દેશમાં લઈ શકાય. (૩) કસોટીનું તારવણી મૂલ્ય ૦.૩૭ અને કઠીનતા મૂલ્ય ૦. ૩૯ હતું તેથી કસોટી પ્રમાણભૂત હતી.

૬ ચ્યુંગ, હોય. યાન. (૨૦૦૮)⁵²

- **સમસ્યા** : શિક્ષક કાર્યસાધકતા : હોંગકોંગ અને શાંઘાઈ શહેરનાં પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ.
- **હેતુઓ** : આ સંશોધનનાં મુખ્ય હેતુઓ નીચે મુજબ હતાં.
 - હોંગકોંગ અને શાંઘાઈ શહેરનાં પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકોની શિક્ષક કાર્યસાધકતાની તુલના કરવી.
 - શિક્ષક કાર્યસાધકતાને અસર કરતાં ઘટકોની ચકાસણી કરવી.
- **ઉપકરણ** : સંશોધકે મૂળ કસોટી અંગ્રેજીમાં Teachers' Sense of Efficacy Scale(TES) કે જેનાં રચયિતા Toschenmen-moran અને Hoy (2001) નો ઉપયોગ કર્યો હતો.

Toschenmen-moran અને Hoy રચિત અંગ્રેજી આવૃત્તિ Teachers' Sense of Efficacy Scale(TES) નું Chinies Varsion Kennedy અને Hui દ્વારા ૨૦૦૬ માં કરવામાં આવ્યું હતું. આ કસોટીનો હોંગ કોંગ અને શાંઘાઈ વર્જનનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. જે કસોટીઓ નીચે મુજબ હતી.

(૧) Hong Kong Version of the Teachers' Sense of Efficacy Scale(HK-TSE)

⁵² H. Y. Cheung, **Teacher Efficacy : A Comparative Study of Hong Kong and Shanghai Primary In-Service Teachers**, Reserch Artical, The City University of Hong Kong, China. The Australian Educational Researcher, Volume 35, Number 1, April, 2008. <http://www.aare.edu.au/aer/online/0801g.pdf>

(૨) Shanghai Version of the Teachers' Sense of Efficacy Scale(S-TSE)

(૩) Questionnaire for factors that contributed to Teacher Efficacy

- **નમૂનો :** ચીનનાં હોંગકોંગ શહેરનાં ૭૨૫ અને સંઘાઈ શહેરનાં ૫૭૫ પ્રાથમિક શિક્ષકોનો નમૂનામાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં હોંગકોંગ શહેરનાં ૬૧૦ પુરુષ શિક્ષકો અને ૧૧૫ સ્ત્રી શિક્ષકો હતા. જ્યારે સંઘાઈ શહેરનાં ૬૫ પુરુષ શિક્ષકો અને ૫૧૦ સ્ત્રી શિક્ષકો હતા.
- **અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ :** માહિતીના પૃથક્કરણ માટે ક્રોન બેક આલ્ફા અને રીગ્રેશન એનાલીસીસ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજ ટી-ટેસ્ટ કરવામાં આવી હતી.
- **પ્રમાણભૂતતા :** ક્રોન બેક આલ્ફા દ્વારા પ્રમાણભૂતતા શોધવામાં આવી હતી. જે ૦.૭૦ હતી.
- **તારણો :** (૧) સમાન્ય શિક્ષક કાર્ય સાધકતાના સંદર્ભમાં હોંગકોંગ અને શાંઘાઈ શહેરનાં પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકોમાં તફાવત જોવા મળ્યો હતો. (૨) હોંગકોંગ શહેરનાં પ્રાથમિક શિક્ષકો કરતાં શાંઘાઈ શહેરનાં પ્રાથમિક શિક્ષકો શિક્ષક અસરકારકતામાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતાં. (૩) વધુ શૈક્ષણિક અનુભવ ધરાવતા શિક્ષકોની શિક્ષક અસરકારકતા વધુ જોવા મળી હતી. (૪) શિક્ષક અસરકારકતા પર વિસ્તારની હકારાત્મક અસર જોવા મળી હતી. (૫) પુરુષ શિક્ષકો કરતાં સ્ત્રી શિક્ષકોની શિક્ષક અસરકારકતા વધુ જોવા મળી હતી. (૬) શિક્ષક અસરકારકતા પર મુખ્ય ત્રણ ઘટકો જેવા કે પોતાના વિદ્યાર્થીઓ પરનો વિશ્વાસ, જે યુનિવર્સિટી માંથી તાલીમ લીધી છે તે અને દરરોજનાં શૈક્ષણિક કાર્યો દ્વારા મેળવેલ અનુભવ અસર કરતા હતાં.

૨.૭.૧ સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનોની લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન

- **સમસ્યા :** સમીક્ષામાં સમાવિષ્ટ સંશોધનોની સમસ્યામાં સારું એવું વૈવિધ્ય જોવા મળ્યું હતું. અહીંયા શિક્ષકોની અભિયોગ્યતાને અસર કરતા વિવિધ ઘટકોને લગતાં સંશોધનોનો અભ્યાસ સંશોધકે કર્યો હતો. ઈક્સટ્રોમ આર. બી. (૧૯૭૮)એ શિક્ષક અભિયોગ્યતા, અધ્યાપન વર્તનો અને વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ કર્યો હતો. આઈક્યોટયોની (૧૯૮૬)એ વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતા કસોટીનું પ્રમાણીકરણ કર્યું હતું. હુસૈન સૌકત (૨૦૦૪)એ શિક્ષક તાલીમની અસરકારકતાનો અભ્યાસ કર્યો હતો. રોબર્ટ ટી. વાય. બુ (૨૦૦૫)એ શિક્ષકોની શૈક્ષણિક કાર્ય-સાધકતા અને શાળાની કાર્ય-સાધકતા વચ્ચેનાં

સંબંધનો અભ્યાસ કર્યો હતો. અરીયો એ. ઓ. (૨૦૦૭)એ ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કર્યું હતું. હોય યાન ચ્યુંગ (૨૦૦૮)એ શિક્ષક અસરકારકતાનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કર્યો હતો.

- **નમૂનો :** સમીક્ષા માટે પસંદ થયેલા સંશોધનોના નમૂનાના કદમાં વિવિધતા જોવા મળી હતી. જેમાં સૌથી ઓછા ૯૭ પાત્રો ઈકસ્ટ્રોમ આર. બી. (૧૯૭૮) ના સંશોધનમાં હતાં. જ્યારે સૌથી વધારે ૧૧૨૦ પાત્રો હોય યાન ચ્યુંગ (૨૦૦૮) ના સંશોધનમાં હતાં. ઈકસ્ટ્રોમ આર. બી.(૧૯૭૮) અને હોય યાન ચ્યુંગ (૨૦૦૮) એ નમૂના તરીકે પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકોનો સમાવેશ કરેલો હતો. આઈક્યોટયોની (૧૯૮૬) એ નમૂના તરીકે માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ કરેલો હતો. હુસૈન સૌકત (૨૦૦૪)એ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓ, રોબર્ટ ટી. વાય. હુ (૨૦૦૫)એ માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકો અને અરીયો એ. ઓ. (૨૦૦૭)એ ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓનો નમૂના તરીકે સમાવેશ કરેલો હતો.
- **ઉપકરણો :** સમીક્ષા માટે પસંદ કરાયેલા સંશોધનમાં કેટલાક સંશોધકોએ સ્વરચિત ઉપકરણોનો ઉપયોગ માહિતી મેળવવા માટે કર્યો હતો. જ્યારે બીજા સંશોધકોએ સ્વરચિત ઉપકરણની સાથે તૈયાર ઉપકરણો દ્વારા પણ માહિતી પ્રાપ્ત કરી હતી. સંશોધકોએ નીચેના જેવા ઉપકરણોનો ઉપયોગ કર્યો હતો.
 - (૧) પ્રાથમિક શિક્ષકોના વર્તનનું વિદ્યાર્થીઓની સિદ્ધિ પર અસક કરતું મોડેલ
 - (૨) વૈવિધ્ય અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના
 - (૩) શિક્ષકોનાં વ્યવસાય પ્રત્યનો વલણ માપદંડ
 - (૪) શૈક્ષણિક કાર્ય-સાધકતા માપદંડની સંરચના
 - (૫) શાળાની કાર્ય-સાધકતા પ્રશ્નોત્તરીની સંરચના
 - (૬) સામાન્ય વિજ્ઞાન અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના
 - (૭) Hong Kong Version of the Teachers' sense of Efficacy Scale (HK-TSE)
 - (૮) Shanghai Version of the Teachers' sense of Efficacy Scale (S-TSE)
 - (૯) Questionnaire for factors that contributed to Teacher Efficacy
- **અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિ :** સમીક્ષા માટે પસંદ કરાયેલા સંશોધનમાં ઉપકરણની સંરચનામાં અને માહિતી મળ્યા બાદ તેના પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન માટે જુદી જુદી અંકશાસ્ત્રીય

પ્રયુક્તિઓનો ઉપયોગ કરેલ હતો તે આ મુજબ હતી. આવૃત્તિ વિતરણ, સરાસરી, મધ્યસ્થ, પ્રમાણ વિચલન, ટી-ગુણોત્તર, અવયવ પૃથક્કરણ, કાર્થ-સ્કવેર, સહસંબંધાંક, ફેક્ટર એનાલીસીસ, ક્રોન બેક આલ્ફા, રીગ્રેશન એનાલીસીસ, ક્રુડર રિચાર્ડસન, પ્રમાણવિચલન, One-Way ANOVA, One-Way MANOVA, સ્કીફી મેથડ, કેનોનીકલ એનાલીસીસ અને સ્ટેપ વાઈઝ રીગ્રેશન.

૨.૮ પ્રસ્તુત સંશોધનની વિશેષતા

અગાઉ થયેલા જુદી જુદી વ્યાવસાયિક અભિયોગ્યતાને લગતા સંશોધનોની સમીક્ષા અને તેના પૃથક્કરણના સંદર્ભમાં પ્રસ્તુત સંશોધનની વિશેષતા નીચે પ્રમાણે છે.

- (૧) પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવા માટે માધ્યમિક શાળાનાં શિક્ષકો, આચાર્યો, પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના આચાર્યો તથા અધ્યાપકો, યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આચાર્યો તથા અધ્યાપકો તેમજ યુનિવર્સિટીમાં આવેલ શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવનના અધ્યક્ષશ્રી, અધ્યાપકશ્રીઓનો રૂબરૂ અને પત્ર દ્વારા સંપર્ક કર્યો હતો. તેમની પાસેથી સફળ શિક્ષક થવા માટે વ્યક્તિમાં કયા ગુણો, લક્ષણો, વિશિષ્ટ આવડતો, કૌશલ્યો કે ક્ષમતાઓ હોવી જોઈએ તેની માહિતી ચર્ચા દ્વારા કે લિખિત સ્વરૂપમાં મેળવવામાં આવી હતી. આ ઉપરાંત આ વિષયને લગતાં કેટલાંક સંદર્ભ પુસ્તકોના અને અગાઉ થયેલા સંશોધનોના અભ્યાસ દ્વારા પણ અભિયોગ્યતાના ઘટકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવા તથા તેમના માર્ગદર્શન માટે આ ક્ષેત્રના કુલ પચ્ચીસ તજજ્ઞની રૂબરૂ મુલાકાત લીધેલ હતી. આ પ્રક્રિયાના આધારે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ચાલીસ ઘટકો તારવવામાં આવ્યાં હતાં.

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના તારવેલા ચાલીસ ઘટકોમાંથી માર્ગદર્શકશ્રી સાથે ચર્ચા વિચારણાના અંતે કસોટીના હેતુઓની સિદ્ધિ અર્થે ઉપયોગી બને તેવા વીસ ઘટકોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. આ ઘટકોમાંથી સૌથી મહત્ત્વનાં છ ઘટકો તજજ્ઞોના અભિપ્રાયને આધારે અલગ તારવી અને તે ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપકરણની સંરચના કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. આ ઘટકોની યાદી નીચે મુજબ છે.

- ૧ શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ
- ૨ વિષયવસ્તુ પરનું પ્રભુત્વ

- ૩ શિક્ષણનાં વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ
- ૪ વિદ્યાર્થીઓમાં રસ
- ૫ વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ
- ૬ તર્કશક્તિ

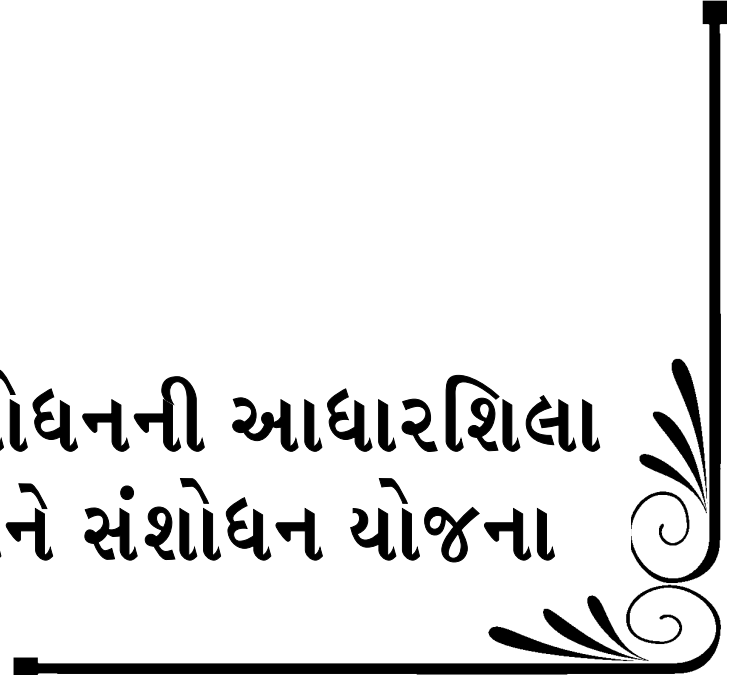
- (૨) પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે ઉપકરણની સંરચના ઉપરાંત પ્રમાણીકરણના તમામ શાસ્ત્રીય સોપાનોને અનુસરીને વિવિધ માનાંકો પ્રસ્થાપિત કર્યા છે. ઉપરાંત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, તાલીમીસ્થળનો ભૌગોલિક વિસ્તાર, પિતાનો વ્યવસાય, પિતાનો અભ્યાસ, માતાનો અભ્યાસ, સામાજિક સ્તર, અને કોલેજ સંચાલનનો પ્રકાર જેવા સ્વતંત્ર ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો.
- (૩) પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન ૩૪ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ના કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ કર્યો હતો.

આમ, પ્રસ્તુત સંશોધન આ પહેલા થયેલા સંશોધનોની સરખામણીએ નમૂનાની દૃષ્ટિએ, ચલોની સંખ્યાની દૃષ્ટિએ, ઉપકરણની સંરચનાની દૃષ્ટિએ, નમૂનાના ચલોની અસર તપાસવાની દૃષ્ટિએ જુદું પડતું હતું. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા જાણવા માટેનું ગુજરાતી ભાષામાં સંશોધકે લીધેલા નમૂના ઉપરનું આ પ્રથમ સંશોધન હોવાનું સંશોધકનું નમ્ર મંતવ્ય છે.

પ્રકરણ – ૩

સંશોધનની આધારશિલા
અને સંશોધન યોજના

પ્રકરણ – ૩

સંશોધનની આધારશિક્ષા અને સંશોધન યોજના

- ૩.૧ પ્રસ્તાવના
- ૩.૨ વિષયનો ઉદ્દગમ
- ૩.૩ વ્યાપવિશ્વ
- ૩.૪ નમૂનાની પસંદગી
 - ૩.૪.૧ નમૂનાનું જિલ્લા અને જાતીયતાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૨ નમૂનાનું વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૩ નમૂનાનું વિસ્તારના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૪ નમૂનાનું પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૫ નમૂનાનું પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૬ નમૂનાનું માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૭ નમૂનાનું તાલીમાર્થીના સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
 - ૩.૪.૮ નમૂનાનું તાલીમાર્થીઓનું કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ
- ૩.૫ સંશોધન ઉપકરણ
- ૩.૬ માહિતી પ્રાપ્તિની પ્રવિધિ
- ૩.૭ પ્રતિચારોનું ગુણાંકન અને માહિતીનું સ્વરૂપ
- ૩.૮ માહિતીના પૃથક્કરણની રીત

૩.૧ પ્રસ્તાવના

કોઈપણ કાર્યની સફળતાનો આધાર તેના કાળજીપૂર્વકના આયોજન ઉપર છે. સંશોધનની રૂપરેખા એ સંશોધકને દિશા સૂચવતી તાર્કિક યોજના છે. સંશોધકને પોતાની શક્તિ, સમય અને સાધનોનો સમુચિત ઉપયોગ થાય તે માટે આયોજન મદદરૂપ થાય છે. સંશોધકે સંશોધનકાર્ય શરૂ કરતાં પહેલાં પોતાની ક્ષમતાઓ, સગવડો અને મર્યાદાઓને ધ્યાનમાં લઈને ઉચિત આયોજન કરવું જોઈએ. પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં સંશોધકે સંશોધન માટે તૈયાર કરેલી સંશોધન યોજના રજૂ કરી છે તેમાં વિષયનો ઉદ્દગમ, વ્યાપવિશ્વ, નમૂના પસંદગી, નમૂનાનું વિવિધ ચલોના સંદર્ભમાં વર્ણન, માહિતી પ્રાપ્તિની પ્રવિધિ, સંશોધન ઉપકરણ, માહિતીના પૃથક્કરણની રીતો વિગેરે મુદ્દાઓનો સમાવેશ કરેલ છે.

૩.૨ વિષયનો ઉદ્દગમ

વર્તમાન સમયમાં એકવીસમી સદીનો સમાવેશ જ્ઞાન અને માહિતીપ્રધાન યુગમાં થાય છે. નવીન શોધખોળો અને આધુનિક ટેકનોલોજીના કારણે સમગ્ર માનવજીવન પ્રભાવિત થયું છે. આના પ્રભાવમાંથી શિક્ષણનું ક્ષેત્ર બાકાત રહી શકે નહીં. શિક્ષણમાં નવી ટેકનોલોજીના કારણે શિક્ષણનો પ્રવાહ અફાટ બન્યો જેના કારણે શિક્ષણક્ષેત્રના સફળ સંચાલન માટે વિશિષ્ટ કૌશલ્ય, વિદ્યાર્થીઓમાં રસ, શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ, વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ, શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેની અભિરુચિની આવશ્યકતાની અનુભૂતિ થવા લાગી.

આજના સ્પર્ધાત્મક યુગમાં કોઈ પણ વ્યવસાયમાં સફળતા માટે વ્યક્તિમાં વ્યાવસાયિક નિપુણતાની જરૂરિયાત રહે છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં બદલાતી જતી આર્થિક, સામાજિક, રાજકીય અને ટેકનોલોજીકલ પરિસ્થિતિના પરિપ્રેક્ષ્યમાં શિક્ષક પાસે વિશિષ્ટ ક્ષમતાની અપેક્ષાઓ વધી છે. તેથી જ એકવીસમી સદીનો શિક્ષક સંપૂર્ણ પ્રશિક્ષિત હોવો જરૂરી છે. શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં વ્યક્તિની ઓળખ અને પસંદગી તેની અભિયોગ્યતાનાં સંદર્ભમાં થાય તો શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણામાં તે ઘણો મહત્ત્વનો ફાળો આપી શકે. જો કોઈ વ્યવસાય માટે પસંદ થયેલ વ્યક્તિમાં તે વ્યવસાય માટે જરૂરી અભિયોગ્યતા ન હોય તો તે પોતાની જાતને અણગમતી જગ્યાએ આવી પડેલી વ્યક્તિ અનુભવે છે. તેમાંય શિક્ષણ જેવા અતિમહત્ત્વના વ્યવસાયમાં આવી વ્યક્તિ તેની પાસે આવતા અસંખ્ય વિદ્યાર્થીઓના ભવિષ્યમાં અંધકાર ફેલાવનાર શાપિત વ્યક્તિ સાબિત થાય છે. જો કોઈ રીતે એમ વિશ્વાસપૂર્વક કહી શકાય કે જે વ્યક્તિ શિક્ષક તરીકે વ્યવસાયમાં જોડાઈ રહી છે તે તેના વ્યવસાય માટે જરૂરી કૌશલ્ય તથા અભિરુચિ ધરાવે છે તો શિક્ષક પ્રશિક્ષણ વ્યવસાયની તાલીમ પછીની નીપજોની શક્યતા ઊજળી છે એમ કહી શકાય. આ બાબત શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી દ્વારા જાણી શકાય. તેથી માધ્યમિક શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સફળ થવા માટે જરૂરી અભિયોગ્યતાઓ, ગુણ, લક્ષણો, શક્તિઓ ધરાવતી વ્યક્તિઓને

શોધી કાઢવા માટે ગુજરાતી માધ્યમમાં એક માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની આવશ્યકતા છે. ગુજરાત સરકારે પણ શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના મહત્ત્વ તથા જરૂરિયાતનો સ્વીકાર કર્યો છે. આમ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા જાણવા માટે ગુજરાતી ભાષામાં કસોટીની રચના કરવા અને પ્રમાણીકરણ કરવા તથા માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર કેટલાંક ચલોની અસર તપાસવાના હેતુથી પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરેલ હતું.

૩.૩ વ્યાપવિશ્વ

પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્યનાં વ્યાપવિશ્વમાં સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના સાત જિલ્લાઓમાં આવેલ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧ દરમિયાન તાલીમ લેતા તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરેલ હતો. વ્યાપવિશ્વમાં કુલ ૮૮ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં તાલીમ લઈ રહેલા કુલ ૭૫૦૭ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. વ્યાપવિશ્વમાં સમાવિષ્ટ તાલીમાર્થીઓની સંખ્યાની વિગત સારણી ૩.૧ માં મૂકવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૧

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧નાં સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના

તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા

જાતીયતા		વિદ્યાશાખા		કોલેજ પ્રકાર		સામાજિક જૂથ	
પુરુષ	સ્ત્રી	વિનયન	વિજ્ઞાન	અનુદાનિત	સ્વનિર્ભર	બિન અનામત	અનામત
૩૩૯૮	૪૧૦૯	૬૪૩૧	૧૦૭૬	૫૩૬	૬૯૭૧	૩૦૯૧	૪૪૧૬
૭૫૦૭		૭૫૦૭		૭૫૦૭		૭૫૦૭	

સારણી ૩.૧ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૧ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે વ્યાપવિશ્વમાં સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજોમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧ દરમિયાન તાલીમ લેતા ૭૫૦૭ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે. તેમાં ૩૩૯૮ પુરુષ તથા ૪૧૦૯ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ હતા. વિનયન વિદ્યાશાખાના ૬૪૩૧ તથા વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના ૧૦૭૬ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. વ્યાપવિશ્વમાં અનુદાનિત કોલેજોના ૫૩૬ તથા સ્વનિર્ભર કોલેજોના ૬૯૭૧ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. તેજ રીતે ૩૦૯૧ બિનઅનામત તથા ૪૪૧૬ અનામત તાલીમાર્થીઓ હતા.

૩.૪ નમૂનાની પસંદગી

પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્યમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનું હતું. આ ઉપરાંત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર કેટલાંક ચલોની અસરનો અભ્યાસ પણ કરવાનો હતો. આ માટે સંશોધનના નમૂનામાં સમગ્ર વ્યાપવિશ્વનાં ૨૮% પાત્રો યાદચ્છીક સ્તરીકરણ પદ્ધતિથી લેવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. આ માટે સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના છ જિલ્લાઓમાં આવેલી અનુદાનિત તથા સ્વનિર્ભર કોલેજોની યાદી બનાવવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ દરેક જિલ્લામાંથી ૨૮% કોલેજોની યાદચ્છીક રીતે પસંદ ગીકરવામાં આવી હતી. નમૂનામાં સમાવિષ્ટ તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૨ માં દર્શાવી છે.

સારણી ૩.૨

નમૂનામાં સમાવિષ્ટ તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	કોલેજનો પ્રકાર	તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા		
			પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ
૧	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – વઢવાણ શહેર.	અનુ.	૨૫	૩૭	૬૨
૨	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ (મહિલા બી.એડ.) – સુરેન્દ્રનગર	અનુ.	–	૫૭	૫૭
૩	શ્રી ડી. જી. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય – અલિયાબાડા.	અનુ.	૧૪	૨૪	૩૮
૪	શ્રી શારદાપીઠ આર્ટ્સ, કોમર્સ એન્ડ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – દ્વારકા.	અનુ.	૧૧	૧૯	૩૦
૫	શ્રીમતી જે. જે. કુંડલિયા ગ્રેજ્યુએટ ટીચર્સ કોલેજ – રાજકોટ.	અનુ.	૩૨	૪૪	૭૬
૬	પંચશીલ બી.એડ. કોલેજ – રાજકોટ	સ્વ.	૪૨	૪૯	૯૧
૭	શ્રી તક્ષશીલા બી.એડ. કોલેજ – હળવદ	સ્વ.	૩૧	૨૬	૫૭
૮	ડો. વી. આર. ગોઢાણીયા બી.એડ. કોલેજ – પોરબંદર	સ્વ.	૧૩	૬૭	૮૦
૯	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ ટીચર્સ એજ્યુકેશન – રાજકોટ.	સ્વ.	૫૩	૩૨	૮૫
૧૦	શ્રીમતી જે. એન. ભાટુ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – જૂનાગઢ.	સ્વ.	૩૫	૫૩	૮૮

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	કોલેજનો પ્રકાર	તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા		
			પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ
૧૧	સ્વ. એમ. જે. કુંડલિયા એજ્યુકેશન અન્ડ ફિઝિકલ એજ્યુકેશન કોલેજ - રાજકોટ.	સ્વ.	-	૭૧	૭૧
૧૨	શ્રી ગ્રામ સાર્વજનિક એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ્. કોલેજ - અમરાપુર.	સ્વ.	૪૮	૨૫	૭૩
૧૩	નચિકેતા મહિલા બી.એડ્. કોલેજ - રાજકોટ.	સ્વ.	-	૬૪	૬૪
૧૪	મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતિ બી.એડ્. કોલેજ - ટંકારા.	સ્વ.	૯	૧૯	૨૮
૧૫	સ્વ. રતિલાલ વઘાસિયા સ્મારક ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ્. કોલેજ - ભૂતવડ.	સ્વ.	૫૦	૫૮	૧૦૮
૧૬	હરીવંદના બી.એડ્. કોલેજ - રાજકોટ.	સ્વ.	૬	૧૫	૨૧
૧૭	શ્રી નવયુગ બી.એડ્. કોલેજ - વીરપર નદી.	સ્વ.	૩૬	૪૨	૭૮
૧૮	શ્રી એમ. પી. પટેલ બી.એડ્. કોલેજ - જોધપર નદી.	સ્વ.	૨૦	૪૦	૬૦
૧૯	રેવાબેન ઓધવજી પટેલ વુમન્સ કોલેજ (બી.એડ્.)- ટંકારા.	સ્વ.	-	૭૦	૭૦
૨૦	ડૉ. સુભાષ બી.એડ્. કોલેજ - જૂનાગઢ.	સ્વ.	૨૮	૫૧	૭૯
૨૧	શ્રી વી. જી. સોલંકી બી.એડ્. કોલેજ - કોડીનાર.	સ્વ.	૨૬	૩૩	૫૯
૨૨	સોમનાથ બી.એડ્. કોલેજ - કોડીનાર.	સ્વ.	૩૦	૩૧	૬૧
૨૩	શ્રીમતી વી. બી. નાંદોળા બી.એડ્. કોલેજ - ભાયા.	સ્વ.	૩૬	૨૦	૫૬
૨૪	શ્રી મહાવીર બી.એડ્. કોલેજ - ધાંગધા.	સ્વ.	૧૮	૪૨	૬૦
૨૫	ઉમિયાજી પરિવાર ટ્રસ્ટ સંચાલિત મહિલા બી.એડ્. કોલેજ - ધોળ.	સ્વ.	-	૭૬	૭૬
૨૬	શ્રીમતી મિનાક્ષીબેન દવે કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - જામનગર.	સ્વ.	૨૦	૩૧	૫૧
૨૭	શ્રીમતી શાંતાબેન આર. હેરમા બી.એડ્. કોલેજ - સતાપર.	સ્વ.	૩૦	૫૨	૮૨

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	કોલેજનો પ્રકાર	તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા		
			પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ
૨૮	શ્રીમતી એસ. બી. ગાર્ડી કોમર્સ એન્ડ બી.એડ. કોલેજ - ધ્રોલ.	સ્વ.	૨૬	૩૨	૫૮
૨૯	શ્રી ધર્મજીવનદાસ સ્વામી બી. એડ. કોલેજ - તરવડા.	સ્વ.	૩૯	-	૩૯
૩૦	ગાયત્રી ગુરુ કૃપા બી. એડ. કોલેજ - લાઠી.	સ્વ.	૧૭	૨૧	૩૮
૩૧	શ્રીમતી એમ. જે. ગજેરા બી.એડ. (મહિલા) કોલેજ - અમરેલી.	સ્વ.	-	૬૯	૬૯
૩૨	સૌરાષ્ટ્ર ગાંધીજી ગ્રામોદ્ધાર ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ - ગોપાલધામ.	સ્વ.	૩૬	૧૦	૪૬
૩૩	જૂનાગઢ કેળવણી મંડળ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ - જૂનાગઢ.	સ્વ.	૪	૧૯	૨૩
૩૪	શ્રી બી. વી. શાહ બી. એડ. કોલેજ - વઢવાણ.	સ્વ.	૨૧	૪૬	૬૭
કુલ			૭૫૭	૧૩૪૫	૨૧૦૨

સારણી ૩.૨ નું અર્થઘટન

નમૂનામાં ૫ અનુદાનિત અને ૨૯ સ્વનિર્ભર કોલેજોના ૭૫૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તેમજ ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૪.૧ નમૂનાનું જિલ્લા અને જાતીયતાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

ઉપરોક્ત તેત્રીસ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજોને જિલ્લાના સંદર્ભમાં ૯ જિલ્લાઓમાં વિભાજિત કરવામાં આવી હતી.

નીચે સારણી ૩.૩માં જિલ્લાનું નામ તથા નમૂનામાં સમાવિષ્ટ સ્ત્રી - પુરુષ તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૩

જાતીયતાના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા		
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ
૧	પોરબંદર	૧૩	૬૭	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૧૫૯	૨૦૭	૩૬૬
૩	જામનગર	૧૦૨	૨૩૪	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૩૩૨	૫૩૯	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૯૫	૨૦૮	૩૦૩
૬	અમરેલી	૫૬	૯૦	૧૪૬
	કુલ	૭૫૭	૧૩૪૫	૨૧૦૨

સારણી ૩.૩ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૩ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના છ જિલ્લાઓની કુલ તેત્રીસ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ૭૫૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જિલ્લાઓ મુજબ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના ૧૩ પુરુષ તથા ૬૭ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૮૦ તાલીમાર્થીઓ હતા. જૂનાગઢ જિલ્લાના ૧૫૯ પુરુષ તથા ૨૦૭ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૩૬૬ તાલીમાર્થીઓ હતા. જામનગર જિલ્લાના ૧૦૨ પુરુષ તથા ૨૩૪ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૩૩૬ તાલીમાર્થીઓ હતા. રાજકોટ જિલ્લાના ૩૩૨ પુરુષ તથા ૫૩૯ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૮૭૧ તાલીમાર્થીઓ હતા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ૯૫ પુરુષ તથા ૨૦૮ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૩૦૩ તાલીમાર્થીઓ હતા. અમરેલી જિલ્લાના ૫૬ પુરુષ તથા ૯૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૧૪૬ તાલીમાર્થીઓ હતા.

૩.૪.૨ નમૂનાનું વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ તથા વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક જિલ્લાના આ બંને વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૪ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૪

વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	વિનયન			વિજ્ઞાન			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	૮	૬૩	૭૧	૫	૪	૯	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૧૩૧	૧૮૬	૩૧૭	૨૮	૨૧	૪૯	૩૬૬
૩	જામનગર	૮૯	૨૧૦	૨૯૯	૧૩	૨૪	૩૭	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૨૬૦	૪૬૫	૭૨૫	૭૨	૭૪	૧૪૬	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૭૪	૧૭૪	૨૪૮	૨૧	૩૪	૫૫	૩૦૩
૬	અમરેલી	૪૯	૮૯	૧૩૮	૭	૧	૮	૧૪૬
	કુલ	૬૧૧	૧૧૮૭	૧૭૯૮	૧૪૬	૧૫૮	૩૦૪	૨૧૦૨

સારણી ૩.૪ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૪ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં વિનયન વિદ્યાશાખાના ૬૧૧ પુરુષો તથા ૧૧૮૭ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૧૭૯૮ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના ૧૪૬ પુરુષો તથા ૧૫૮ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૩૦૪ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં જિલ્લા મુજબ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના વિનયન વિદ્યાશાખાના ૭૧ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના ૯ તાલીમાર્થીઓ હતા. જૂનાગઢ જિલ્લાના વિનયન વિદ્યાશાખાના ૩૧૭ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના ૪૯ તાલીમાર્થીઓ હતા. જામનગર જિલ્લાના વિનયન વિદ્યાશાખાના ૨૯૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના ૩૭ તાલીમાર્થીઓ હતા. રાજકોટ જિલ્લાના વિનયન વિદ્યાશાખાના ૭૨૫ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના ૧૪૬ તાલીમાર્થીઓ હતા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના વિનયન વિદ્યાશાખાના ૨૪૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના ૫૫ તાલીમાર્થીઓ હતા. અમરેલી જિલ્લાના વિનયન વિદ્યાશાખાના ૧૩૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના ૮ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો.

૩.૪.૩ નમૂનાનું વિસ્તારના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને વિસ્તારના સંદર્ભમાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ તથા ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક જિલ્લામાં આ ત્રણ વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૫ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૫
વિસ્તારના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	શહેરી વિસ્તાર			અર્ધશહેરી વિસ્તાર			ગ્રામ્ય વિસ્તાર			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	૧૩	૬૭	૮૦	—	—	—	—	—	—	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૬૭	૧૨૩	૧૯૦	૫૬	૬૪	૧૨૦	૩૬	૨૦	૫૬	૩૬૬
૩	જામનગર	—	—	—	૩૮	૧૨૭	૧૬૫	૬૪	૧૦૭	૧૭૧	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૧૩૩	૨૭૫	૪૦૮	૪૫	૧૩૧	૧૭૬	૧૫૪	૧૩૩	૨૮૭	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	—	૫૭	૫૭	૮૫	૧૫૧	૨૪૬	—	—	—	૩૦૩
૬	અમરેલી	—	૬૯	૬૯	૧૭	૨૧	૩૮	૩૯	—	૩૯	૧૪૬
	કુલ	૨૧૩	૫૯૧	૮૦૪	૨૫૧	૪૯૪	૭૪૫	૨૯૩	૨૬૦	૫૫૩	૨૧૦૨

સારણી ૩.૫ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૫ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં વિસ્તારના સંદર્ભમાં શહેરી વિસ્તારના ૨૧૩ પુરુષો તથા ૫૯૧ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૮૦૪ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. અર્ધશહેરી વિસ્તારના ૨૫૧ પુરુષો તથા ૪૯૪ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૭૪૫ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જ્યારે ગ્રામ્ય વિસ્તારના ૨૯૩ પુરુષો તથા ૨૬૦ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૫૫૩ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. વિસ્તારના સંદર્ભમાં જિલ્લા મુજબ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના શહેરી વિસ્તાર જૂથના ૮૦ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ અને ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથના એકપણ તાલીમાર્થીઓ ન હતા. જૂનાગઢ જિલ્લાના શહેરી વિસ્તાર જૂથના ૧૯૦ તાલીમાર્થીઓ હતા, અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથના ૧૨૦ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથના ૫૬ તાલીમાર્થીઓ હતા. જામનગર જિલ્લાના શહેરી વિસ્તાર જૂથના એકપણ તાલીમાર્થી ન હતા, અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથના ૧૫૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથના ૧૭૧ તાલીમાર્થીઓ હતા. રાજકોટ જિલ્લાના શહેરી વિસ્તાર જૂથના ૪૦૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથના ૧૭૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથના ૨૮૭ તાલીમાર્થીઓ હતા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના શહેરી વિસ્તાર જૂથના ૫૭ તાલીમાર્થીઓ હતા, અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથના ૨૪૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથના એકપણ તાલીમાર્થી ન હતા. અમરેલી જિલ્લાના શહેરી વિસ્તાર જૂથના ૬૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથના ૩૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથના ૩૯ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો.

૩.૪.૪ નમૂનાનું પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, નોકરી કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, ખેતી કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ તથા અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક જિલ્લાની આ ત્રણેય જૂથના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૬ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૬

પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	શિક્ષણ			નોકરી			ખેતી			સ્વતંત્ર વ્યવસાય			અન્ય વ્યવસાય			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	—	૩	૩	૭	૧૮	૨૫	૨	૧૬	૧૮	૨	૧૭	૧૯	૨	૧૩	૧૫	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૧૨	૯	૨૧	૩૦	૫૨	૮૨	૯૦	૯૦	૧૮૦	૧૭	૪૦	૫૭	૧૦	૧૬	૨૬	૩૬૬
૩	જામનગર	૫	૫	૧૦	૧૫	૬૪	૭૯	૬૧	૧૦૬	૧૬૭	૧૩	૪૩	૫૬	૮	૧૬	૨૪	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૧૮	૩૧	૪૯	૩૯	૧૨૫	૧૬૪	૧૯૯	૨૨૯	૪૨૮	૪૯	૧૨૭	૧૭૬	૨૭	૨૭	૫૪	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૪	૧૯	૨૩	૧૮	૬૮	૮૬	૪૮	૪૭	૯૫	૧૧	૪૫	૫૬	૧૪	૨૯	૪૩	૩૦૩
૬	અમરેલી	૫	૩	૮	૮	૪૧	૪૯	૨૫	૧૯	૪૪	૧૧	૨૫	૩૬	૭	૨	૯	૧૪૬
	કુલ	૪૪	૭૦	૧૧૪	૧૧૭	૩૬૮	૪૮૫	૪૨૫	૫૦૭	૯૩૨	૧૦૩	૨૯૭	૪૦૦	૬૮	૧૦૩	૧૭૧	૨૧૦૨

પિતાના સંતાન જૂથનાં ૪૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, ખેતી કરતા પિતાના સંતાન જૂથનાં ૪૪ તાલીમાર્થીઓ હતા, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથનાં ૩૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથનાં ૯ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો.

૩.૪.૫ નમૂનાનું પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નિરક્ષર પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, નિમ્ન અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, મધ્યમ અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ તથા ઉચ્ચ અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક જિલ્લાના આ ત્રણેય જૂથના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૭ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૭

પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	નિરક્ષર પિતાના સંતાનો			નિમ્ન અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાનો			મધ્યમ અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાનો			ઉચ્ચ અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાનો			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	૩	૬	૯	૩	૩૫	૩૮	૧	૧૨	૧૩	૬	૧૪	૨૦	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૨૭	૨૨	૪૯	૬૦	૬૧	૧૨૧	૩૯	૫૧	૯૦	૩૩	૭૩	૧૦૬	૩૬૬
૩	જામનગર	૨૬	૨૪	૫૦	૪૯	૮૦	૧૨૯	૧૪	૮૪	૯૮	૧૩	૪૬	૫૯	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૬૫	૨૨	૮૭	૧૩૯	૧૭૮	૩૧૭	૭૭	૧૯૦	૨૬૭	૫૧	૧૪૯	૨૦૦	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૧૨	૧૫	૨૭	૩૯	૫૯	૯૮	૨૩	૬૬	૮૯	૨૧	૬૮	૮૯	૩૦૩
૬	અમરેલી	૬	૧	૭	૨૫	૨૫	૫૦	૧૨	૨૮	૪૦	૧૩	૩૬	૪૯	૧૪૬
	કુલ	૧૩૯	૯૦	૨૨૯	૩૧૫	૪૩૮	૭૫૩	૧૬૬	૪૩૧	૫૯૭	૧૩૭	૩૮૬	૫૨૩	૨૧૦૨

૩.૪.૬ નમૂનાનું માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, નિમ્ન અભ્યાસવાળા માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ, મધ્યમ અભ્યાસવાળા માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ તથા ઉચ્ચ અભ્યાસવાળા માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક જિલ્લાના આ ત્રણેય જૂથના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૮ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૮

માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	નિરક્ષર માતાના સંતાનો			નિમ્ન અભ્યાસવાળા માતાના સંતાનો			મધ્યમ અભ્યાસવાળા માતાના સંતાનો			ઉચ્ચ અભ્યાસવાળા માતાના સંતાનો			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	૫	૧૮	૨૩	૪	૩૩	૩૭	૩	૧૧	૧૪	૧	૫	૬	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૭૩	૫૪	૧૨૭	૬૦	૮૭	૧૪૭	૨૦	૪૯	૬૯	૬	૧૭	૨૩	૩૬૬
૩	જામનગર	૪૭	૬૩	૧૧૦	૪૨	૧૦૨	૧૪૪	૧૦	૫૩	૬૩	૩	૧૬	૧૯	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૧૪૨	૯૬	૨૩૮	૧૨૬	૨૪૮	૩૭૪	૪૫	૧૪૧	૧૮૬	૧૯	૫૪	૭૩	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૩૧	૪૭	૭૮	૪૮	૯૧	૧૩૯	૧૨	૫૪	૬૬	૪	૧૬	૨૦	૩૦૩
૬	અમરેલી	૧૪	૭	૨૧	૨૮	૪૬	૭૪	૧૧	૨૨	૩૩	૩	૧૫	૧૮	૧૪૬
	કુલ	૩૧૨	૨૮૫	૫૯૭	૩૦૮	૬૦૭	૯૧૫	૧૦૧	૩૩૦	૪૩૧	૩૬	૧૨૩	૧૫૯	૨૧૦૨

સારણી ૩.૮ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૮ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૩૧૨ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૨૮૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૫૯૭ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૩૦૮ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૬૦૭ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૯૧૫ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૦૧ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ ૩૩૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૪૩૧ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૩૬ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૧૨૩ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૧૫૯ તાલીમાર્થીઓ હતા. માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં જિલ્લા મુજબ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૨૩ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યાર નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૩૭ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૪ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૬ તાલીમાર્થીઓ હતા. જૂનાગઢ જિલ્લાના નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૨૭ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યાર નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૪૭ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૬૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૨૩ તાલીમાર્થીઓ હતા. જામનગર જિલ્લાના નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૧૦ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યાર નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૪૪ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૬૩ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૯ તાલીમાર્થીઓ હતા. રાજકોટ જિલ્લાના નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૨૩૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યાર નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૩૭૪ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૮૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૭૩ તાલીમાર્થીઓ હતા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૭૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યાર નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૩૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૬૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૨૦ તાલીમાર્થીઓ હતા. અમરેલી જિલ્લાના નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથમાં ૨૧ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યાર નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૭૪ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૩૩ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથમાં ૧૮ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો.

૩.૪.૭ નમૂનાનું તાલીમાર્થીના સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ તથા બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક ઝોનના આ બંને જૂથના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૯ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૯

તાલીમાર્થીના સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	આરક્ષિત			બિન આરક્ષિત			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	૬	૫૫	૬૧	૭	૧૨	૧૯	૮૦
૨	જૂનાગઢ	૧૪૨	૧૫૨	૨૯૪	૧૭	૫૫	૭૨	૩૬૬
૩	જામનગર	૭૬	૧૩૨	૨૦૮	૨૬	૧૦૨	૧૨૮	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૨૪૭	૨૩૪	૪૮૧	૮૫	૩૦૫	૩૯૦	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૭૮	૧૨૫	૨૦૩	૧૭	૮૩	૧૦૦	૩૦૩
૬	અમરેલી	૩૭	૪૧	૭૮	૧૯	૪૯	૬૮	૧૪૬
	કુલ	૫૮૬	૭૩૯	૧૩૨૫	૧૭૧	૬૦૬	૭૭૭	૨૧૦૨

સારણી ૩.૯ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૯ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં આરક્ષિત જૂથના ૫૮૬ પુરુષો તથા ૭૩૯ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૧૩૨૫ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૧૭૧ પુરુષો તથા ૬૦૬ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૭૭૭ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. સામાજિક દરજ્જાના સંદર્ભમાં જિલ્લા મુજબ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લાના આરક્ષિત જૂથના ૬૧ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૧૯ તાલીમાર્થીઓ હતા. જૂનાગઢ જિલ્લાના આરક્ષિત જૂથના ૨૯૪ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૭૨ તાલીમાર્થીઓ હતા. જામનગર જિલ્લાના આરક્ષિત જૂથના ૨૦૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૧૨૮ તાલીમાર્થીઓ હતા. રાજકોટ જિલ્લાના આરક્ષિત જૂથના ૪૮૧ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૩૯૦ તાલીમાર્થીઓ હતા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના આરક્ષિત જૂથના ૨૦૩ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૧૦૦ તાલીમાર્થીઓ હતા. અમરેલી જિલ્લાના આરક્ષિત જૂથના ૭૮ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે બિનઆરક્ષિત જૂથના ૬૮ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો.

૩.૪.૮ નમૂનાનું તાલીમાર્થીઓનું કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં વર્ગીકરણ

નમૂનાના પાત્રોને કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં અનુદાનિત કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ તથા સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક જિલ્લાના આ બંને જૂથના તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૩.૧૦ માં દર્શાવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૧૦

તાલીમાર્થીના કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં નમૂનાનું વર્ગીકરણ

ક્રમ	જિલ્લાનું નામ	અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થીઓ			સ્વનિર્ભર કોલેજ તાલીમાર્થીઓ			એકંદર કુલ
		પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	પોરબંદર	—	—	—	૧૩	૬૭	૮૦	૮૦
૨	જૂનાગઢ	—	—	—	૧૫૯	૨૦૭	૩૬૬	૩૬૬
૩	જામનગર	૨૬	૪૩	૬૯	૭૬	૧૯૧	૨૬૭	૩૩૬
૪	રાજકોટ	૩૨	૪૪	૭૬	૩૦૦	૪૯૫	૭૯૫	૮૭૧
૫	સુરેન્દ્રનગર	૨૫	૯૪	૧૧૯	૭૦	૧૧૪	૧૮૪	૩૦૩
૬	અમરેલી	—	—	—	૫૬	૯૦	૧૪૬	૧૪૬
	કુલ	૮૩	૧૮૧	૨૬૪	૬૭૪	૧૧૬૪	૧૧૩૮	૨૧૦૨

સારણી ૩.૧૦ નું અર્થઘટન

સારણી ૩.૧૦ નું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં અનુદાનિત કોલેજ જૂથના ૮૩ પુરુષો તથા ૧૮૧ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૨૬૪ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૬૭૪ પુરુષો તથા ૧૧૬૪ સ્ત્રીઓ મળીને કુલ ૧૧૩૮ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના સંદર્ભમાં જિલ્લા મુજબ જોઈએ તો પોરબંદર જિલ્લામાં અનુદાનિત કોલેજ ન હોવાથી એક પણ તાલીમાર્થી ન હતા જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૮૦ તાલીમાર્થીઓ હતા. જૂનાગઢ જિલ્લાના અનુદાનિત કોલેજ જૂથના એક પણ તાલીમાર્થી ન હતા, જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૩૬૬ તાલીમાર્થીઓ હતા. જામનગર જિલ્લાના અનુદાનિત કોલેજ જૂથના ૬૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૨૬૭ તાલીમાર્થીઓ હતા. રાજકોટ જિલ્લાના અનુદાનિત કોલેજ જૂથના ૭૬ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૭૯૫ તાલીમાર્થીઓ હતા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના

અનુદાનિત કોલેજ જૂથના ૧૧૯ તાલીમાર્થીઓ હતા, જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૧૮૪ તાલીમાર્થીઓ હતા. અમરેલી જિલ્લામાં એકપણ અનુદાનિત કોલેજ ન હોવાથી અનુદાનિત કોલેજ જૂથના એક પણ તાલીમાર્થી ન હતા, જ્યારે સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના ૧૪૬ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનામાં સમાવેશ થતો હતો.

૩.૫ સંશોધન ઉપકરણ

(૧) શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી

પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્યમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા પ્રાપ્તાંક મેળવવા માટે સંશોધકે સ્વરચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનો ઉપયોગ કર્યો હતો. કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કસોટી સંરચનાના શાસ્ત્રીય સોપાનો અનુસાર કરવામાં આવ્યું હતું. આ અંગેની સંપૂર્ણ વિગત હવે પછી પ્રકરણ-૪ માં આપવામાં આવી છે. નીચે કસોટી અંગેની જરૂરી વિગતો આપવામાં આવી છે.

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના કસોટીપત્ર તથા ઉત્તરપત્ર અલગ રાખવામાં આવ્યા છે. સમગ્ર કસોટીમાં કુલ બે વિભાગો છે. પ્રથમ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટીઓ અને બીજો વિભાગ ક્ષમતા કસોટીઓનો બનેલો છે. તેમાં વિભાગ-૧માં ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં ૨૨ ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં ૨૨ ૨-(અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ ૨-(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ વિગેરે બાબતોના માપન માટેની ચાર પેટા કસોટીઓનો સમાવેશ થાય છે. વિભાગ-૨માં ૧-(અ) શાબ્દિક તર્કશક્તિ કસોટી ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્કશક્તિ કસોટી (૨) વિષયવસ્તુ કસોટી ૧. ગુજરાતી, ૨. હિન્દી, ૩. સંસ્કૃત, ૪. અંગ્રેજી, ૫. ગણિત, ૬. વિજ્ઞાન, ૭. ઈતિહાસ, અને ૮. ભૂગોળ જેવી દસ કસોટીઓનો સમાવેશ થાય છે.

(૨) કસોટીનો સામાન્ય માહિતી વિભાગ

નમૂનાના પાત્રો પાસેથી આ સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો અંગેની માહિતી મેળવવામાં આવી હતી. આ માટે ઉત્તરપત્રમાં સામાન્ય માહિતી વિભાગ રાખવામાં આવ્યો હતો. તેમાં નમૂનાના પાત્રોની જુદી જુદી વિગત જેવી કે કોલેજનું નામ, કોલેજનો પ્રકાર, કોલેજનો વિસ્તાર, જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, પિતાનો વ્યવસાય, પિતાનો અભ્યાસ, માતાનો અભ્યાસ તથા સામાજિક જૂથ અંગેની માહિતી માંગવામાં આવી હતી.

કસોટીની વિશ્વસનીયતા

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતા નીચેની બે રીતો દ્વારા મેળવવામાં આવી હતી.

૧. કસોટી-પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા : આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૧૧ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો લેવામાં આવ્યો હતો. તેમને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી પ્રાપ્તકો મેળવવામાં આવ્યા હતા તેવા તાલીમાર્થીઓને પચીસ દિવસ પછી ફરી કસોટી આપી પ્રાપ્તકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તકોની આ બે શ્રેણી વચ્ચે પરિભળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો.

૨. અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા : આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૩૦ તાલીમાર્થીઓએ કસોટીની એકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તક અને બેકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તક નોંધવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિભળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે અર્ધકસોટી વિશ્વસનીયતા આંક મળે છે. તે પરથી સ્પીઅરમેન બ્રાઉન સૂત્ર વડે આખી કસોટીની વિશ્વસનીયતા શોધવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત બે પદ્ધતિએ મેળવેલ વિશ્વસનીયતા આંકની ગણતરી ત્રણ વિભાગમાં કરવામાં આવી હતી. (૧) લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ (૨) ક્ષમતા કસોટી વિભાગ અને (૩) સમગ્ર માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી માટે વિશ્વસનીયતા આ રીતે મળેલ વિશ્વસનીયતાના માપો સારણી ૩.૧૦ માં દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

સારણી ૩.૧૧

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતાના માપો

ક્રમ	વિશ્વસનીયતાની પદ્ધતિ	મળેલ વિશ્વસનીયતા આંક		
		લાક્ષણિકતા કસોટી	ક્ષમતા કસોટી	સમગ્ર કસોટી
૧	કસોટી-પુનઃકસોટી	૦.૭૫	૦.૭૯	૦.૮૪
૨	અર્ધવિચ્છેદન	૦.૮૦	૦.૮૫	૦.૮૭

સારણી ૩.૧૧ માં દર્શાવવામાં આવ્યા પ્રમાણે કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિથી શોધવામાં આવેલ વિશ્વસનીયતા આંક લાક્ષણિકતા કસોટીનો ૦.૭૫, ક્ષમતા કસોટીનો ૦.૭૯ તથા સમગ્ર કસોટીનો ૦.૮૪ મળેલ હતો. જ્યારે અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિથી શોધવામાં આવેલ વિશ્વસનીયતા આંક લાક્ષણિકતા કસોટીનો ૦.૮૦, ક્ષમતા કસોટીનો ૦.૮૫ તથા સમગ્ર કસોટીનો ૦.૮૭ મળેલ હતો.

કસોટીની પ્રમાણભૂતતા

માધ્યમિક શિક્ષક કસોટીની માનદંડ સંબંધિત પ્રમાણભૂતતા નીચેની રીત દ્વારા મેળવવામાં આવી હતી.

૧. અન્ય કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી ૨૧૮ તાલીમાર્થીઓના ડો. જયશ્રી જે. દીક્ષિત રચિત આજ પ્રકારની પ્રમાણભૂત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી તેના પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રાપ્તાંકો અને સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીત દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૫૪ હતો.

૨. શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી લગભગ ૨૬૮ તાલીમાર્થીઓના સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો અને તે તાલીમાર્થીઓએ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની શિક્ષણની સ્નાતક કક્ષાની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ આ બંને પ્રાપ્તાંકોની શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે મળેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૫૫ હતો.

૩.૬ માહિતી પ્રાપ્તિની પ્રવિધિ

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની કુલ યોત્રીસ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આચાર્યશ્રીઓને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સંચાલન માટે તારીખ તથા સમય ફાળવવા માટે પત્ર દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. આચાર્યશ્રીઓએ ફાળવેલી તારીખે તથા સમયે સંશોધક માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં માહિતીના એકત્રીકરણ માટે પહોંચી જતાં હતા. ત્યાર પછી વર્ગમાં જઈ તાલીમાર્થીઓને પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્ય અને કસોટી તથા કસોટીના પ્રતિયારો કેવી રીતે આપવા તેના વિશે પ્રાથમિક સમજ આપતા હતા. સંશોધક દ્વારા તેઓને માહિતી પ્રાપ્તિનો હેતુ, તેમના પ્રતિયારોનું મહત્ત્વ, તેને આપેલ માહિતીનો ઉપયોગ ફક્ત સંશોધનના હેતુ માટે કરવામાં આવશે તથા તેના દ્વારા પ્રાપ્ત માહિતી ખાનગી રહેશે તથા તેના દ્વારા મળેલ પ્રતિયારોની તેમની પરીક્ષાના પરિણામો ઉપર કોઈ અસર નહીં થાય તેવી બાહેધરી આપી તાલીમાર્થીઓનો વિશ્વાસ સંપાદન કરવામાં આવતો હતો. ત્યારબાદ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી તથા તેના ઉત્તરપત્રોની વહેંચણી કરવામાં આવતી હતી.

સૌ પ્રથમ ઉત્તરપત્રમાં રાખેલા સામાન્ય માહિતી વિભાગમાં તાલીમાર્થીએ આપવાની માહિતી અંગે સંપૂર્ણ સમજૂતી આપવામાં આવતી હતી. તેમાં તાલીમાર્થીની કોલેજનું નામ, કોલેજનો પ્રકાર, કોલેજનો વિસ્તાર, જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, પિતાનો વ્યવસાય, પિતાનો અભ્યાસ, માતાનો અભ્યાસ તથા

સામાજિક જૂથ અંગે તાલીમાર્થી માત્ર $\sqrt{\quad}$ ની નિશાની કરીને માહિતી આપી શકે તેવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.

તાલીમાર્થીઓની સામાન્ય માહિતી વિભાગમાં વિગતો સંપૂર્ણપણે લખાઈ ગયા પછી માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રતિયારો આપવાનું કહેવામાં આવતું હતું. તેમાં સૌ પ્રથમ કસોટીમાં આપવામાં આવેલી સૂચનાઓ વર્ગ સમક્ષ વાંચી સંભળાવવામાં આવતી હતી અને કસોટીના પ્રતિયારો આપવા માટે વધુમાં વધુ ૧.૩૦ કલાકનો સમય નિર્ધારિત કરેલ છે તેવું જણાવવામાં આવતું હતું. વિભાગ-૧માં બે પેટાવિભાગમાં કસોટીઓ હતી. પ્રથમ પેટાવિભાગમાં આવેલ બે કસોટીઓમાં શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ અને વિદ્યાર્થીઓમાં રસ અંગેની કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં દસ દસ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો જે લિકર્ટ પદ્ધતિએ તૈયાર કરેલ માપદંડ છે. તેના પ્રતિયારો ત્રિબિંદુ માપદંડ પર આપવાના હતા. બીજા પેટાવિભાગમાં આવેલ બે કસોટીમાં શિક્ષકોનું વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ અને શિક્ષકોનું વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણનું માપન કરતી કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં દસ દસ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો જે લિકર્ટ પદ્ધતિએ તૈયાર કરેલ વલણમાપદંડ છે. તેના પ્રતિયારો પંચબિંદુ માપદંડ પર આપવાના હતા.

વિભાગ-૨માં પણ બે પેટાવિભાગમાં કસોટીઓ હતી. આ બંને પેટાવિભાગની કસોટીઓ બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની હતી. પ્રથમ પેટાવિભાગમાં આવેલ બે કસોટીઓમાં શાબ્દિક તર્કશક્તિની અને અશાબ્દિક તર્કશક્તિની કસોટીની કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં દસ દસ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો દરેક કલમની નીચે જવાબી વિકલ્પો હતા. પ્રતિયારદાતાએ ઉત્તરપત્રમાં સાચા વિકલ્પ અક્ષર નીચેનું વર્તુળ ઘૂંટીને ઉત્તર આપવાનો હતો. બીજા પેટાવિભાગમાં આવેલ આઠ કસોટીમાં ગુજરાતી, હિન્દી, સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, ગણિત, વિજ્ઞાન, ઇતિહાસ અને ભૂગોળ વિષયવસ્તુની કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં ચોવીસ ચોવીસ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો દરેક કલમની નીચે જવાબી વિકલ્પો હતા. પ્રતિયારદાતાએ આ વિભાગમાં માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલા બે વિષયવસ્તુના ઉત્તરો ઉત્તરપત્રમાં સાચા વિકલ્પ અક્ષર નીચેનું વર્તુળ ઘૂંટીને આપવાના હતા.

દરેક સ્થળે વર્ગમાં કસોટીનું કામ સરળતાથી ચાલતું હતું. તાલીમાર્થીઓ કોઈપણ પ્રકારના ખચકાટ વિના પ્રતિયારો આપતા હતા, જરૂર જણાય ત્યાં સંશોધકને પૂછી સ્પષ્ટતા મેળવતા હતા. કસોટી પૂર્ણ થયા બાદ સંશોધક કસોટી અને ઉત્તરપત્ર એકત્ર કરી તાલીમાર્થીઓનો આભાર માની વર્ગ છોડતાં હતા. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આચાર્યશ્રીઓએ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સંચાલન માટે સારો રસ દાખવ્યો હતો. આ રીતે નમૂનામાં સમાવિષ્ટ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની કુલ યોત્રીસ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓએ કસોટી પર પ્રતિભાવ આપ્યા હતા. કસોટી સંચાલનની સમયની વિગત સારણી ૩.૧૨ માં મૂકવામાં આવી છે.

સારણી ૩.૧૨
કસોટી સંચાલનની સમય સારણી

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	કસોટી આપ્યા તારીખ
૧	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – વઢવાણ શહેર.	૩૧-૦૭-૧૦
૨	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ (મહિલા બી.એડ.) – સુરેન્દ્રનગર	૧૯-૦૭-૧૦
૩	શ્રી ડી. જી. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય – અલિયાબાડા.	૨૦-૦૯-૧૦
૪	શ્રી શારદાપીઠ આર્ટ્સ, કોમર્સ એન્ડ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – દ્વારકા	૨૫-૦૯-૧૦
૫	શ્રીમતી જે. જે. કુંડલિયા ગ્રેજ્યુએટ ટીચર્સ કોલેજ – રાજકોટ.	૨૧-૦૮-૧૦
૬	પંચશીલ બી.એડ. કોલેજ – રાજકોટ	૨૯-૦૭-૧૦
૭	શ્રી તક્ષશીલા બી.એડ. કોલેજ – હળવદ	૨૭-૦૮-૧૦
૮	ડો. વી. આર. ગોઢાણીયા બી.એડ. કોલેજ – પોરબંદર	૨૩-૦૭-૧૦
૯	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ ટીચર્સ એજ્યુકેશન – રાજકોટ.	૨૧-૦૮-૧૦
૧૦	શ્રીમતી જે. એન. ભાટુ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – જૂનાગઢ.	૧૬-૦૯-૧૦
૧૧	સ્વ. એમ. જે. કુંડલિયા એજ્યુકેશન અન્ડ ફિઝિકલ એજ્યુકેશન કોલેજ – રાજકોટ.	૩૦-૦૮-૧૦
૧૨	શ્રી ગ્રામ સાર્વજનિક એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ – અમરાપુર.	૦૯-૧૦-૧૦
૧૩	સ્વ. રતિલાલ વઘાસિયા સ્મારક ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ – ભૂતવડ.	૦૨-૧૦-૧૦
૧૪	મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતિ બી.એડ. કોલેજ – ટંકારા.	૦૯-૧૦-૧૦
૧૫	શ્રી નવયુગ બી.એડ. કોલેજ – વીરપર નદી.	૨૯-૦૯-૧૦
૧૬	શ્રી એમ. પી. પટેલ બી.એડ. કોલેજ – જોધપર નદી.	૨૮-૦૯-૧૦
૧૭	રેવાબેન ઓધવજી પટેલ વુમન્સ કોલેજ (બી.એડ.) – ટંકારા.	૦૬-૧૦-૧૦

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	કસોટી આપ્યા તારીખ
૧૮	ડો. સુભાષ બી.એડ્. કોલેજ - જૂનાગઢ.	૨૧-૦૮-૧૦
૧૯	શ્રી વી. જી. સોલંકી બી.એડ્. કોલેજ - કોડીનાર.	૦૭-૧૦-૧૦
૨૦	સોમનાથ બી.એડ્. કોલેજ - કોડીનાર.	૦૭-૧૦-૧૦
૨૧	શ્રીમતી વી. બી. નાંદોળા બી.એડ્. કોલેજ - ભાયા.	૦૫-૧૦-૧૦
૨૨	શ્રી મહાવીર બી.એડ્. કોલેજ - ઘાંગઘા.	૨૨-૦૭-૧૦
૨૩	ઉમિયાજી પરિવાર ટ્રસ્ટ સંચાલિત મહિલા બી.એડ્. કોલેજ - ઘોળ.	૨૫-૦૮-૧૦
૨૪	શ્રીમતી મિનાક્ષીબેન દવે કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - જામનગર.	૨૦-૦૮-૧૦
૨૫	શ્રીમતી શાંતાબેન આર. હેરમા બી.એડ્. કોલેજ - સતાપર.	૧૮-૦૮-૧૦
૨૬	શ્રીમતી એસ. બી. ગાર્ડી કોમર્સ એન્ડ બી.એડ્. કોલેજ - ધ્રોલ.	૨૬-૦૮-૧૦
૨૭	શ્રી ધર્મજીવનદાસ સ્વામી બી. એડ્. કોલેજ - તરવડા.	૦૬-૧૦-૧૦
૨૮	ગાયત્રી ગુરૂ કૃપા બી. એડ્. કોલેજ - લાઠી.	૦૪-૧૦-૧૦
૨૯	શ્રીમતી એમ. જે. ગજેરા બી.એડ્. (મહિલા) કોલેજ - અમરેલી.	૧૪-૧૦-૧૦
૩૦	સૌરાષ્ટ્ર ગાંધીજી ગ્રામોદ્ધાર ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ્. કોલેજ - ગોપાલધામ.	૦૯-૧૦-૧૦
૩૧	જૂનાગઢ કેળવણી મંડળ સંચાલિત બી.એડ્. કોલેજ - જૂનાગઢ.	૨૭-૦૮-૧૦
૩૨	હરીવંદના બી.એડ્. કોલેજ - રાજકોટ.	૨૯-૦૭-૧૦
૩૩	નચિકેતા મહિલા બી.એડ્. કોલેજ - રાજકોટ.	૩૧-૦૮-૧૦
૩૪	શ્રી બી. વી. શાહ બી. એડ્. કોલેજ - વઢવાણ.	૨૬-૦૮-૧૦

ઉપરની સારણી ૩.૧૧ માં દર્શાવ્યા મુજબ સંશોધકે માહિતીનું એકત્રીકરણ કામ અઢી માસ જેટલા સમયમાં પૂર્ણ કરેલ હતું.

૩.૭ પ્રતિયારોનું ગુણાંકન અને માહિતીનું સ્વરૂપ

પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં સમાવિષ્ટ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપરના પ્રતિયારોનું ગુણાંકન નીચે પ્રમાણે કરવામાં આવ્યું હતું.

કસોટી વિભાગ-૧ ના પ્રતિયારોનું ગુણાંકન

કસોટી વિભાગ-૧માં બે પેટાવિભાગમાં કસોટીઓ હતી. પ્રથમ પેટાવિભાગમાં આવેલ બે કસોટીઓમાં શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ અને વિદ્યાર્થીઓમાં રસ અંગેની કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં હકારાત્મક અને નકારાત્મક પ્રકારના વિધાનો મળી દસ-દસ કલમો હતી. ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં વિધાનોનાં ક્રમ દર્શાવેલ હતા તથા આડી હરોળમાં હા, તટસ્થ અને ના વિકલ્પો દર્શાવતા અંગ્રજી મૂળાક્ષરો A, B અને C આપેલા હતા. દરેક ક્રમની સામે હા, તટસ્થ અને ના વિકલ્પોના ઉત્તર દર્શાવવા વર્તુળ આપેલ હતા. પ્રતિયારદાતાએ કસોટીમાંથી વિધાન વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે વિધાનના ક્રમ સામે પોતાના અભિપ્રાય મુજબ કોઈ એક વિકલ્પના વર્તુળને ઘૂંટીને પોતાનો પ્રતિયાર આપવાનો હતો. આ કસોટીનું ગુણાંકન આ રીતે કરવામાં આવેલ હતું. હકારાત્મક વિધાનના હા (A) માટે ત્રણ ગુણ, તટસ્થ (B) માટે બે ગુણ અને ના (C) માટે એક ગુણ આપવામાં આવ્યો હતો. તેનાથી વિરુદ્ધ નકારાત્મક વિધાનો માટે વિકલ્પ A, B અને C માટે અનુક્રમે ૧, ૨, અને ૩ ગુણ આપવામાં આવ્યા હતા. આમ આ બંને કસોટીઓનો મહત્તમ ગુણભાર (૩૦ + ૩૦) ૬૦ થતો હતો. બીજા પેટાવિભાગમાં આવેલ બે કસોટીમાં શિક્ષકોનું વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ અને શિક્ષકોનું વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણનું માપન કરતી કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં હકારાત્મક અને નકારાત્મક પ્રકારના વિધાનો મળી દસ-દસ કલમો દરેક વલણ માપદંડમાં હતી. ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં વિધાનોનાં ક્રમ દર્શાવેલ હતા તથા આડી હરોળમાં સંપૂર્ણ સંમત, સંમત, તટસ્થ, અસંમત, સંપૂર્ણ અસંમત વિકલ્પો દર્શાવતા અંગ્રજી મૂળાક્ષરો A, B, C, D અને E આપેલા હતા. દરેક ક્રમની સામે સંપૂર્ણ સંમત, સંમત, તટસ્થ, અસંમત, સંપૂર્ણ અસંમત વિકલ્પોના ઉત્તર દર્શાવવા વર્તુળ આપેલ હતા. પ્રતિયારદાતાએ કસોટીમાંથી વિધાન વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે વિધાનના ક્રમ સામે પોતાના અભિપ્રાય મુજબ કોઈ એક વિકલ્પના વર્તુળને ઘૂંટીને પોતાનો પ્રતિયાર આપવાનો હતો. આ કસોટીનું ગુણાંકન આ રીતે કરવામાં આવેલ હતું. હકારાત્મક વિધાન સંપૂર્ણ સંમત (A) માટે પાંચ ગુણ, સંમત (B) માટે ચાર ગુણ, તટસ્થ (C) માટે ત્રણ ગુણ, અસંમત (D) માટે બે ગુણ, સંપૂર્ણ અસંમત (E) માટે એક ગુણ આપવામાં આવ્યો હતો. તેનાથી વિરુદ્ધ નકારાત્મક વિધાનો

માટે વિકલ્પ A,B,C,D અને E માટે અનુક્રમે ૧, ૨, ૩, ૪ અને ૫ ગુણ આપવામાં આવ્યા હતા. આમ આ બંને કસોટીઓનો મહત્તમ ગુણભાર (૫૦ + ૫૦) ૧૦૦ થતો હતો. આમ આ વિભાગની ચારેય પેટા કસોટીઓનો કુલ મહત્તમ ગુણભાર ૬૦ + ૧૦૦ = ૧૬૦ થતો હતો. જો કોઈ ઉત્તરદાતાએ એક વિધાનના એકથી વધુ ઉત્તર દર્શાવ્યા હોય તેવા સંજોગોમાં તેના ઉત્તરને અમાન્ય ગણવામાં આવ્યો હતો. ગુણાંકન યાવી પરિશિષ્ટમાં-૧૧ મૂકવામાં આવી છે.

કસોટી વિભાગ-૨ ના પ્રતિચારોનું ગુણાંકન

કસોટી વિભાગ-૨માં બે પેટાવિભાગમાં કસોટીઓ હતી. આ બંને પેટાવિભાગની કસોટીઓ બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની હતી. પ્રથમ પેટાવિભાગમાં આવેલ બે કસોટીઓમાં શાબ્દિક તર્કશક્તિની અને અશાબ્દિક તર્કશક્તિની કસોટીની કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં દસ દસ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો દરેક કલમની નીચે જવાબી વિકલ્પો હતા. ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં કલમના ક્રમ મૂકેલ હતા તથા આડી હરોળમાં ઉત્તર વિકલ્પો દર્શાવતા અંગ્રજી મૂળાક્ષરો A, B, C અને D આપેલા હતા. દરેક ક્રમની સામે ઉત્તર વિકલ્પોના ઉત્તર દર્શાવવા વર્તળ આપેલ હતા. પ્રતિચારદાતાએ કસોટીમાંથી કલમ વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે કલમના ક્રમ સામે આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચા વિકલ્પના વર્તુળને ઘૂંટીને પોતાનો પ્રતિચાર આપવાનો હતો. દરેક પેટા વિભાગમાં એક સાચા ઉત્તરનો એક ગુણ આપવાનો હતો. આમ આ બંને વિભાગની કુલ ૨૦ કલમો હતી અને તેનો મહત્તમ ગુણભાર (૧૦ + ૧૦) ૨૦ થતો હતો. બીજા પેટાવિભાગમાં આવેલ આઠ કસોટીમાં ગુજરાતી, હિન્દી, સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, ગણિત, વિજ્ઞાન, ઈતિહાસ અને ભૂગોળ વિષયવસ્તુની કલમો હતી. દરેક કસોટીમાં ચોવીસ ચોવીસ કલમોનો સમાવેશ થતો હતો દરેક કલમની નીચે જવાબી વિકલ્પો હતા. ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં કલમના ક્રમ મૂકેલ હતા તથા આડી હરોળમાં ઉત્તર વિકલ્પો દર્શાવતા અંગ્રજી મૂળાક્ષરો A, B, C અને D આપેલા હતા. દરેક ક્રમની સામે ઉત્તર વિકલ્પોના ઉત્તર દર્શાવવા વર્તળ આપેલ હતા. પ્રતિચારદાતાએ કસોટીમાંથી કલમ વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે કલમના ક્રમ સામે આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચા વિકલ્પના વર્તુળને ઘૂંટીને પોતાનો પ્રતિચાર આપવાનો હતો. દરેક પેટા કસોટીમાં એક સાચા ઉત્તરનો એક ગુણ આપવાનો હતો. આમ પ્રતિચારદાતાએ આ વિભાગમાં માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલા બે વિષયવસ્તુ સંબંધિત પ્રશ્નોના ઉત્તરો ઉત્તરપત્રમાં આપવાના હતા. આ બંને વિભાગની કુલ ૪૮ કલમો હતી અને તેનો મહત્તમ ગુણભાર (૨૪ + ૨૪) ૪૮ થતો હતો. આ આઠેય કસોટીઓની ગુણાંકન યાવી પરિશિષ્ટમાં-૧૧ મૂકવામાં આવી છે.

૩.૮ માહિતીના પૃથક્કરણની રીત

પ્રસ્તુત સંશોધનકાર્ય માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનું હતું ઉપરાંત તાલીમાર્થીઓની માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર કેટલાંક ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાનો હેતુ પણ હતો. તેથી પ્રસ્તુત સંશોધનનું પૃથક્કરણ બે વિભાગમાં કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રથમ વિભાગમાં નમૂનાના વિવિધ જૂથોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓનું વિશ્લેષણ તથા અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું અને નમૂનાના પાત્રો માટે વિવિધ માનાંકોની ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી. જેમાં સ્ટેનાઈન સ્કોર, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો તથા ટી પ્રાપ્તાંકોની ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી. બીજા વિભાગમાં વિવિધ જૂથોની શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી. આ માટે સમગ્ર નમૂનાનું નીચે પ્રમાણે ચોવીસ જૂથોમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

- (૧) પુરુષ તાલીમાર્થીઓ
- (૨) સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ
- (૩) વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૪) વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૫) શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ
- (૬) અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ
- (૭) ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ
- (૮) શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૯) નોકરી કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૦) ખેતી કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૧) સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૨) અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૩) ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૪) મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૫) નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૬) નિરક્ષર પિતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૭) ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૮) મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૧૯) નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૨૦) નિરક્ષર માતાના સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓ

- (૨૧) બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૨૨) આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૨૩) અનુદાનિત કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- (૨૪) સ્વનિર્ભર કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ

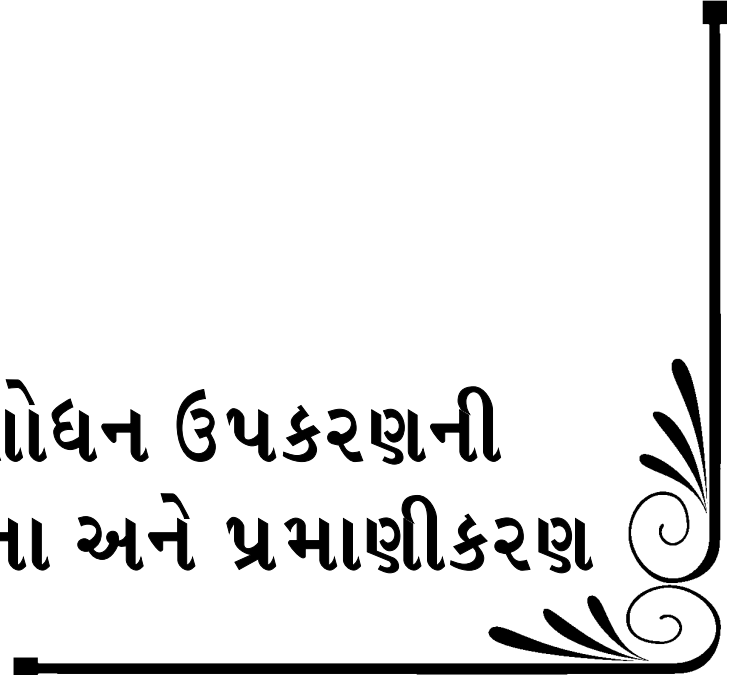
ઉપરોક્ત દરેક જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોનું આવૃત્તિ વિતરણ બનાવી દરેક જૂથની સરાસરી, પ્રમાણ વિચલન, સરાસરીનો તફાવત, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ અને ટી-ગુણોત્તર જેવી અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ કરવામાં આવી હતી. જૂથોની સરાસરી વચ્ચેના તફાવતની સાર્થકતાની ૦.૦૫ અને ૦.૦૧ કક્ષાઓ સ્વીકારવામાં આવી હતી.

હવે પછીના પ્રકરણમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના તથા પ્રમાણીકરણની પ્રક્રિયાનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.

પ્રકરણ – ૪

સંશોધન ઉપકરણની
સંરચના અને પ્રમાણીકરણ

પ્રકરણ – ૪

સંશોધન ઉપકરણની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ

- ૪.૧ પ્રસ્તાવના
- ૪.૨ ઉપકરણ સંરચના અને પ્રમાણીકરણનાં સોપાનો
- ૪.૩ અગાઉના સંશોધનોમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલાં ઉપકરણોનો અભ્યાસ
- ૪.૪ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવી
- ૪.૫ ઉપકરણ માટે ઘટકોની પસંદગીની પ્રક્રિયા
- ૪.૬ ઉપકરણના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય
- ૪.૭ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની સંરચના
- ૪.૮ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની સંરચના
- ૪.૯ કલમોનું અને વિધાનોનું સંપાદન
- ૪.૧૦ અજમાયશ કસોટી માટે કલમોની પસંદગી
- ૪.૧૧ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું પૂર્વેક્ષણ
- ૪.૧૨ કલમ પૃથક્કરણ
 - ૪.૧૨.૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની કલમોનું પૃથક્કરણ
 - ૪.૧૨.૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગનું કલમ પૃથક્કરણ
- ૪.૧૩ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું અંતિમ સ્વરૂપ
- ૪.૧૪ કસોટીની વિશ્વસનીયતા
- ૪.૧૫ કસોટીની પ્રમાણભૂતતા
- ૪.૧૬ કસોટીના સંચાલન, ગુણાંકન તથા અર્થઘટન માટેની માર્ગદર્શિકા

૪.૧ પ્રસ્તાવના

સંશોધનના પરિણામોની શુદ્ધતાનો મુખ્ય આધાર મળેલી માહિતી ઉપર છે. માહિતીનો આધાર સંશોધનના હેતુઓને અનુરૂપ ઉપકરણ ઉપર છે. તેથી સંશોધનમાં ઉપકરણનું સ્થાન હાર્દરૂપ છે. જો ઉપકરણની સંરચના તેના શાસ્ત્રીય અને તાર્કિક સોપાનોને અનુસરીને થઈ હોય તો મળેલી માહિતી વિશ્વસનીય હોય અને આવી માહિતીને આધારે તારવેલા તારણો પ્રમાણભૂત અને ફળદાયી બની રહે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે માધ્યમિક શિક્ષક માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવાનું નક્કી કર્યું હતું. પ્રસ્તુત ઉપકરણની સંરચના અને પ્રમાણીકરણના શાસ્ત્રીય સોપાનોની વિગતો આ પ્રકરણમાં રજૂ કરવામાં આવી છે.

૪.૨ ઉપકરણ સંરચના અને પ્રમાણીકરણનાં સોપાનો

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ નીચેનાં સોપાનો અનુસાર કરવામાં આવ્યું હતું.

- (૧) અગાઉના સંશોધનોમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલાં ઉપકરણોનો અભ્યાસ
- (૨) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવી
- (૩) પ્રસ્તુત ઉપકરણ માટે ઘટકોની પસંદગીની પ્રક્રિયા
- (૪) ઉપકરણના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય
- (૫) લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય
- (૬) ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય
- (૭) વિવિધ વિભાગો માટે પ્રશ્નોની સંરચના
- (૮) વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી વિધાનોનું એકત્રીકરણ તથા વિધાનોની રચના
- (૯) વિધાનોનું સંપાદન
- (૧૦) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું પૂર્વેક્ષણ
- (૧૧) કલમ પૃથક્કરણ
- (૧૨) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું અંતિમ સ્વરૂપ
- (૧૩) કસોટીની વિશ્વસનીયતા
- (૧૪) કસોટીની પ્રમાણભૂતતા
- (૧૫) કસોટીની માર્ગદર્શિકા

૪.૩ અગાઉના સંશોધનોમાં ઉપયોગોમાં લેવામાં આવેલા ઉપકરણોનો અભ્યાસ

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચનામાં માર્ગદર્શન અને દિશાસૂચન મળે તે માટે સંશોધકે ગુજરાતી ભાષામાં ઉપલબ્ધ નીચેની ત્રણ અભિયોગ્યતા કસોટીનો અભ્યાસ કર્યો હતો. ઉપરાંત ત્રણે સંશોધકોના પીએચ. ડી.ના મહાનિબંધો મેળવીને સંશોધન પ્રક્રિયા અંગે અભ્યાસ કર્યો હતો.

(૧) સંશોધક : એમ. યુ. ટમાલિયા

વિષય : પ્રાથમિક શાળાનાં શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ
સંશોધન કેન્દ્ર : અનુસ્નાતક શિક્ષણ કેન્દ્ર, શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન ,

વઢવાણ શહેર.

સંશોધન વર્ષ : ૨૦૦૧

(૨) સંશોધક : બી. એમ. ઉપાધ્યાય

વિષય : માધ્યમિક શાળાનાં શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ
સંશોધન કેન્દ્ર : પી. જી. સેન્ટર ઈન એજ્યુકેશન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, ભાવનગર.

સંશોધન વર્ષ : ૧૯૭૬

(૩) સંશોધક : જયશ્રી. જે. દીક્ષિત

વિષય : માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને યથાર્થીકરણ
સંશોધન કેન્દ્ર : શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી, ભાવનગર.

સંશોધન વર્ષ : ૨૦૦૭

૪.૪ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવી

સંશોધકે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવા માટે માધ્યમિક શાળાનાં શિક્ષકો, આચાર્યો, પ્રાથમિક બુનિયાદી અધ્યાપન મંદિરના આચાર્યો તથા અધ્યાપકો, યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આચાર્યો તથા અધ્યાપકો તેમજ યુનિવર્સિટીમાં આવેલ શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવનના અધ્યક્ષશ્રી, અધ્યાપકશ્રીઓનો રૂબરૂ અને પત્ર દ્વારા સંપર્ક કર્યો હતો. તેમની પાસેથી સફળ શિક્ષક થવા માટે વ્યક્તિમાં કયાં ગુણો, લક્ષણો, વિશિષ્ટ આવડતો, કૌશલ્યો કે ક્ષમતાઓ હોવી જોઈએ તેની માહિતી ચર્ચા દ્વારા કે લિખિત સ્વરૂપમાં મેળવવામાં આવી હતી. આ ઉપરાંત આ વિષયને લગતાં કેટલાંક સંદર્ભ પુસ્તકોના અને અગાઉ થયેલાં સંશોધનોના અભ્યાસ દ્વારા પણ અભિયોગ્યતાના ઘટકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવા તથા તેમના માર્ગદર્શન માટે આ ક્ષેત્રના કુલ પરચીસ તજજ્ઞની રૂબરૂ મુલાકાત લીધેલ હતી. આ તજજ્ઞોનાં નામ, સંસ્થાનું નામ તથા તેમના હોદ્દાની યાદી પરિશિષ્ટ-૧ માં મૂકવામાં આવી છે.

ઉપરની પ્રક્રિયાના આધારે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ચાલીસ ઘટકો તારવવામાં આવ્યાં હતાં. આ ઘટકોની યાદી નીચે સારણી ૪.૧ માં આપવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી

ક્રમ	ઘટક	ક્રમ	ઘટક
૧	શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ	૨૧	વિદ્યામાં નિષ્ઠા
૨	વર્ગવ્યવહાર	૨૨	વ્યવસાય અંગેની માહિતી
૩	બાળકો પ્રત્યે પ્રેમ	૨૩	શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અંગેનું જ્ઞાન
૪	વિદ્યાર્થીનાં જીવનની ગુણવત્તા પ્રત્યે કાળજી	૨૪	વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓ સમજવાની આવડત
૫	બાળકની પ્રગતિમાં રસ	૨૫	સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિનાં આયોજનનું કૌશલ્ય
૬	શિક્ષક – વિદ્યાર્થી સંબંધ	૨૬	જીવનના મૂળભૂત મૂલ્યોમાં શ્રદ્ધા
૭	બાળમનોવિજ્ઞાનનું જ્ઞાન	૨૭	વાંચનરસ
૮	વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ	૨૮	શૈક્ષણિક સાધનો જાતે બનાવવાની આવડત
૯	તર્કશક્તિ	૨૯	શિક્ષણનાં સિદ્ધાંતો અંગેનું જ્ઞાન
૧૦	વ્યવસાય પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા	૩૦	પોતાની જાત માટેનો ખ્યાલ
૧૧	વિષયવસ્તુનું ઊંડાણપૂર્વકનું જ્ઞાન	૩૧	શીખતા રહેવાની વૃત્તિ
૧૨	સામાન્ય જ્ઞાન	૩૨	વર્ગ વ્યવસ્થાપન કૌશલ્ય
૧૩	ઉચ્ચ બુદ્ધિકક્ષા	૩૩	ભૂલો, તોફાનો પ્રત્યે સહિષ્ણુતા
૧૪	વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી કામ લેવાની આવડત	૩૪	માતા-પિતા કે વાલી સાથે સંપર્ક સ્થાપવાની આવડત
૧૫	અસરકારક પ્રત્યાયનક્ષમતા	૩૫	વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ
૧૬	શિક્ષકની સાંવેગિક સ્થિરતા	૩૬	શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિમાં રસ
૧૭	શિક્ષણકાર્યની આવડત	૩૭	માનસિક સ્વાસ્થ્ય
૧૮	સમાજ પ્રત્યેનું વલણ	૩૮	કાર્યનિષ્ઠા
૧૯	વૈજ્ઞાનિક દષ્ટિકોણ	૩૯	સંશોધનવૃત્તિ
૨૦	અનુકૂલન ક્ષમતા	૪૦	કમ્પ્યુટરશિક્ષણ પ્રત્યેનું વલણ

સરણી ૪.૧માં ઉપરોક્ત દર્શાવેલા ચાલીસ (૪૦) અભિયોગ્યતા ઘટકોમાંથી માર્ગદર્શકશ્રી સાથે ચર્ચા વિચારણાના અંતે કસોટીના હેતુઓની સિદ્ધિઅર્થે ઉપયોગી બને તેવા વીસ ઘટકોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી, આ રીતે પસંદ થયેલા મુખ્ય વીસ ઘટકોની યાદી સારણી ૪.૨ માં આપવામાં આવી છે. આ ઘટકોમાંથી સૌથી મહત્વનાં છ ઘટકો તજજ્ઞોના અભિપ્રાયને આધારે અલગ તારવી અને તે ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપકરણની સંરચના કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

સારણી ૪.૨

પસંદ થયેલા મુખ્ય વીસ ઘટકોની યાદી

ક્રમ	ગુણ –લક્ષણો / ઘટકો
૧	વિદ્યાર્થીઓમાં રસ
૨	શિક્ષણનાં વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ
૩	સમાજ પ્રત્યેનું વલણ
૪	શિક્ષક – વિદ્યાર્થી સંબંધ
૫	શિક્ષણનાં વ્યવસાયમાં રસ
૬	અધ્યાપનકાર્યની ક્ષમતા
૭	શિક્ષકની સાંવેગિક સ્થિરતા
૮	અનુકૂલન ક્ષમતા
૯	વાંચન રસ
૧૦	કમ્પ્યુટર શિક્ષણ પ્રત્યેનું વલણ
૧૧	સામાન્ય જ્ઞાન
૧૨	વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ
૧૩	માતા-પિતા-વાલી સાથેનો સંપર્ક
૧૪	વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટીકોણ
૧૫	વ્યવસાય પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા
૧૬	તર્કશક્તિ
૧૭	મનોવિજ્ઞાનનું જ્ઞાન
૧૮	ઉચ્ચ બુદ્ધિક્ષા
૧૯	વિષયવસ્તુ પરનું પ્રભુત્વ
૨૦	શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિમાં રસ

૪.૫ ઉપકરણ માટે ઘટકોની પસંદગીની પ્રક્રિયા

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના તારવેલા વીસ ઘટકોમાંથી વ્યવસાયમાં તેની જરૂરિયાતના સંદર્ભમાં દરેક ઘટકનું ક્રમાંકન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આચાર્યો, અધ્યાપકો, યુનિવર્સિટીમાં આવેલ શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવનના અધ્યક્ષશ્રી, અધ્યાપકશ્રીઓનો તેમજ શિક્ષણ અને સંશોધન સાથે સંકળાયેલા ત્રેવીસ તજજ્ઞોને મોકલવામાં આવ્યું હતું. તેમાંથી ઓગણીસ તજજ્ઞોએ ક્રમાંકન કરી આપેલ હતું. આ તજજ્ઞોના નામ તથા અન્ય વિગતો પરિશિષ્ટ-૨ માં રજૂ કરેલ છે. આ તમામ તજજ્ઞોને એક વિનંતી પત્ર પાઠવવામાં આવ્યો હતો. પત્રમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના તારવેલા વીસ ઘટકોની યાદી હતી. દરેક ઘટક સામે એક ખાલી ખાનું હતું, જેમાં તજજ્ઞોને જે તે ઘટક સામે વ્યવસાયમાં તેના મહત્ત્વ અનુસાર ક્રમાંકન કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. આ માટે નીચે મુજબ વિનંતી કરવામાં આવી હતી.

આ યાદીમાં આપેલાં લક્ષણોની સામે રાખેલી જગ્યામાં તે લક્ષણોને તેમની અગત્ય પ્રમાણે ક્રમ આપવા નમ્ર વિનંતી છે. જે લક્ષણ સૌથી મહત્ત્વનું લાગે તેની સામે શબ્દમાં "એક" તેથી ઉતરતા મહત્ત્વના લક્ષણ સામે "બે" એ રીતે ક્રમ આપશો. જો કોઈ બે લક્ષણ સમાન મહત્ત્વનાં લાગે તો તે બન્નેને એક જ ક્રમ આપશો. દા.ત. આપ બે સમાન મહત્ત્વનાં લક્ષણો "એ" અને "બી"ને એક સમાન ક્રમ 'પાંચ' આપો છો તો તે પછીના ઉતરતા મહત્ત્વના લક્ષણને "છ" નંબર ન આપતાં સાતમો ક્રમ આપશો. તેમ કરવાથી છેલ્લા લક્ષણને 'વીસમો' ક્રમ આપી શકાશે. આપના અનુભવે આ યાદીમાં આપ્યા સિવાયનાં અન્ય લક્ષણો સમાવવાની જરૂર જણાય તો તે ઉમેરશો અને તેને પછી તેના મહત્ત્વ મુજબ ક્રમ આપશો. તજજ્ઞોને મોકલેલા આ વિનંતી પત્રની એક નકલ પરિશિષ્ટ-૩ માં મૂકવામાં આવી છે.

તજજ્ઞોને પોતાના પ્રતિયારો સત્વરે પરત આપવા માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી. મોટાભાગના તજજ્ઞોના પ્રતિયારો સંશોધકને સમયસર મળી ગયા હતા. બાકી રહી ગયેલા પ્રતિયારો માટે તજજ્ઞોને પત્ર દ્વારા વિનંતી કરી પ્રતિયારો મેળવી લેવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે કુલ ઓગણીસ તજજ્ઞો પાસેથી પ્રતિયાર મેળવવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ તજજ્ઞોએ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોને કરેલ ક્રમાંકન ઉપરથી એક સારણી બનાવવામાં આવી હતી જેમાં પ્રથમ હરોળમાં તજજ્ઞોના નામ લખવામાં આવ્યા હતા તથા ત્યાર પછીની વીસ હરોળમાં દરેક ઘટકને તજજ્ઞોએ આપેલ ક્રમ દર્શાવામાં આવ્યો હતો.

ક્રમના સરવાળા કે સરાસરી થઈ શકે નહીં. તેથી ક્રમાંકને પ્રાપ્તાંકમાં ફેરવવામાં આવ્યા હતા. આ માટે ક્રમાંક ૧ને ૨૦ પ્રાપ્તાંક આપવામાં આવ્યો હતો. ક્રમાંક ૨ ને ૧૯ પ્રાપ્તાંક આપવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે ઉતરતાક્રમમાં પ્રાપ્તાંક આપવામાં આવ્યા હતા. જેથી ક્રમાંક ૨૦ ને ૧ પ્રાપ્તાંક આપવામાં આવ્યો હતો. આ પરથી દરેક ઘટકના કુલ પ્રાપ્તાંક અને સરાસરી પ્રાપ્તાંક મેળવવામાં આવ્યા હતા અને સરાસરી પ્રાપ્તાંકોના ઉતરતા ક્રમમાં અગત્યાનુક્રમ આપવામાં આવ્યા હતા.

આ પ્રક્રિયાના અંતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના વીસ ઘટકોમાંથી વ્યવસાયમાં તેની જરૂરિયાત અનુસાર ક્રમને આધારે સૌથી મહત્વના છ ઘટકો તારવવામાં આવ્યાં હતાં. આ ઘટકોની યાદી તેમના અગ્રતાક્રમ અનુસાર સારણી ૪.૩ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩

તજજોએ પસંદ કરેલ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઘટકો

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઘટકો
૧	શિક્ષણનાં વ્યવસાયમાં રસ
૨	વિષયવસ્તુ પરનું પ્રભુત્વ
૩	શિક્ષણનાં વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ
૪	વિદ્યાર્થીઓમાં રસ
૫	વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ
૬	તર્કશક્તિ

ઉપરોક્ત સારણી ૪.૩ માં દર્શાવવામાં આવેલ છ ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. કસોટીના સ્વરૂપ અને વિભાગો અંગે માર્ગદર્શકશ્રી સાથે ચર્ચા કરીને નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. જેની વિગતો હવે પછીના મુદ્દામાં રજૂ કરવામાં આવી છે.

૪.૬ ઉપકરણના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય

તજજોએ પસંદ કરેલા છ ઘટકોનો અભ્યાસ કરતાં માલૂમ પડ્યું કે તેને બે વિભાગમાં જુદા પાડી શકાય છે. વ્યક્તિના લાક્ષણિક વર્તન અંગેના ઘટકો અને વ્યક્તિની જ્ઞાનાત્મક શક્તિ અંગેના ઘટકો. તેથી માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના મુખ્ય બે વિભાગોમાં કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું. વિભાગ-૧ : લાક્ષણિકતા કસોટી અને વિભાગ-૨ : ક્ષમતા કસોટી.

વિભાગ-૧ : લાક્ષણિકતા કસોટી

અભિયોગ્યતાની આધુનિક વિચારસરણી અનુસાર અભિયોગ્યતા બહુપરિમાણાત્મક ખ્યાલ છે. અભિયોગ્યતાને જ્ઞાનનાં પાસાં ઉપરાંત પ્રેરણાનું પાસું પણ છે. આ ખ્યાલ અનુસાર વ્યક્તિની અભિયોગ્યતા ઉપર વ્યક્તિની ક્ષમતા અને લાક્ષણિક વર્તનનોની અસર પડે છે. આધુનિક મનોવૈજ્ઞાનિક રિચાર્ડ સ્નોના તારણ પ્રમાણે અભિયોગ્યતા ક્ષમતા અને લાક્ષણિક વર્તનની બનેલી હોય છે. ક્ષમતા જ્ઞાનાત્મક છે અને લાક્ષણિક વર્તનો ભાવાત્મક કે પ્રેરણાત્મક છે. વ્યક્તિના લાક્ષણિક વર્તનોમાં રસ, રુચિ

અને વલણ જેવી અનેક બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. તજજ્ઞોએ પસંદ કરી આપેલા ઘટકોમાંથી નીચેના ઘટકોનો વ્યક્તિના લાક્ષણિક વર્તનોના પાસામાં સમાવેશ થાય છે.

૧. શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ
૨. વિદ્યાર્થીઓમાં રસ
૩. વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ
૪. શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ

ઉપરોક્ત ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ-૧ માટે નીચે મુજબ બે પેટા કસોટીઓ રચવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ

પેટા વિભાગ : ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ

પેટા વિભાગ : ૨-(અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ

પેટા વિભાગ : ૨-(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ

વિભાગ-૨ : ક્ષમતા કસોટી

અભિયોગ્યતા કસોટીમાં અગત્યનો ઘટક વ્યક્તિનું જ્ઞાનાત્મક પાસું છે. જ્ઞાનાત્મક પાસાંમાં વિવિધ જ્ઞાન જેમકે અંક શક્તિ, અમૂર્ત વિચારણાની શક્તિ, તર્ક શક્તિ, અવકાશીય શક્તિ, યાંત્રિક શક્તિ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. તજજ્ઞોએ પસંદ કરી આપેલા માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઘટકોમાંથી નીચેના ઘટકોનો વ્યક્તિના જ્ઞાનાત્મક ક્ષમતાના પાસામાં સમાવેશ થાય છે.

૧. તર્ક શક્તિ
૨. વિષયવસ્તુનું જ્ઞાન

ઉપરોક્ત ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને ક્ષમતા કસોટી વિભાગ-૨ માટે નીચે મુજબ બે પેટા કસોટીઓ રચવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શાબ્દિક તર્ક

પેટા વિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક

પેટા વિભાગ : ૨ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓએ પોતાના સ્નાતકના વિષયને અનુરૂપ પસંદ કરેલા નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિષયો.

૧. ગુજરાતી	૫. ગણિત
૨. હિન્દી	૬. વિજ્ઞાન
૩. સંસ્કૃત	૭. ઈતિહાસ
૪. અંગ્રેજી	૮. ભૂગોળ

આમ, માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીમાં મુખ્ય બે વિભાગો રાખવામાં આવ્યા હતા. જેમાં પ્રથમ વિભાગમાં રસ અને વલણનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો તેમજ બીજા વિભાગમાં તર્ક શક્તિ અને આઠ વિષયવસ્તુનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સ્વરૂપ અંગે નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો. કસોટીપત્ર ફરીથી ઉપયોગમાં લઈ શકાય અને પ્રતિયારોનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે અનુકૂળતા રહે તે હેતુથી કસોટીપત્ર તથા ઉત્તરપત્ર અલગ અલગ રાખવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. હવે પછી બંને વિભાગની સંરચના અંગેની વિગતો ક્રમશઃ રજૂ કરવામાં આવી છે.

૪.૭ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની સંરચના

આ કસોટીઓમાં વિધાનોની રચના કરવા માટે સંદર્ભ પુસ્તકો, અગાઉ થયેલાં સંશોધનો, અનુભવી અધ્યાપકશ્રીઓ, પીએચ. ડી. ની પદવી માટે માર્ગદર્શન આપનારા માર્ગદર્શકશ્રીઓ તથા શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવનના અધ્યાપકશ્રીઓના સહકારથી સંશોધકે આ વિભાગની પેટા કસોટીઓ માટે હકારાત્મક અને નકારાત્મક કલમોની રચના કરી હતી. કલમોની રચના નીચેના માનદંડોને ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં આવી હતી.

- ૧ એક કરતાં વધારે અર્થ નીકળતા હોય તેવી કોઈ કલમ ન હોવી જોઈએ.
- ૨ કલમોની ભાષા સાદી, સ્પષ્ટ અને સરળ હોવી જોઈએ.
- ૩ કલમો બને એટલી ટૂંકી હોવી જોઈએ, વીસ શબ્દથી મોટી કલમ ન હોવી જોઈએ.
- ૪ કલમ એક સાદા વાક્યથી બનેલી હોવી જોઈએ, સંયુક્ત કે મિશ્ર વાક્યની બનેલી કલમ ન હોવી જોઈએ.
- ૫ એક કલમમાં એક જ વિચાર રજૂ કરેલ હોવો જોઈએ.
- ૬ જે બાબત માટે માપનતુલા બનાવવી હોય તેને અનુરૂપ શબ્દો હોવા જોઈએ.
- ૭ માહિતીદર્શક કલમો ન હોવી જોઈએ.
- ૮ એવી કલમો એકત્ર કરવી જોઈએ કે જે વ્યાપક રીતે તમામ પાત્રોને લાગુ પડતી હોય. દા.ત. મને ગણિત વિષય ગમે છે, કારણ કે તે વ્યવહારમાં ઉપયોગી છે.
- ૯ કલમો વર્તમાનકાળને રજૂ કરતી હોય તેવી હોવી જોઈએ. જો ભૂતકાળને રજૂ કરતી હોય તો માહિતી ભૂતકાળનાં સંદર્ભમાં મળવાની શક્યતા છે.
- ૧૦ બધા, મોટાભાગે, ઘણું કરીને જેવા શબ્દો કલમમાં ઉપયોગમાં ન લેવા જોઈએ.
- ૧૧ હંમેશા, ક્યારેય નહીં, કદાપી નહીં જેવા શબ્દો ચોકસાઈપૂર્વક વાપરવા જોઈએ.
- ૧૨ કલમમાં બે નકાર ન હોવા જોઈએ.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ અંગેના માપદંડમાં વ્યવસાય પ્રત્યેના રસ અંગેની હકારાત્મક અને નકારાત્મક કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ અંગેના માપદંડમાં વિદ્યાર્થીઓમાં રસ અંગેની હકારાત્મક અને નકારાત્મક કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૨-(અ) શિક્ષકોના વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેના લિકર્ટ પદ્ધતિના વલણ માપદંડમાં વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેના શિક્ષકના વલણ અંગેના હકારાત્મક અને નકારાત્મક કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૨-(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેના લિકર્ટ પદ્ધતિના વલણ માપદંડમાં વ્યવસાય પ્રત્યેના વલણ અંગેના હકારાત્મક અને નકારાત્મક કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી.

આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બે પેટા કસોટીઓ માટે કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી. તેમાં પેટા વિભાગ-૧ની બન્ને કસોટીઓ ત્રિભિંદુ માપદંડ અને પેટા વિભાગ-૨ની બન્ને કસોટી માટે પંચભિંદુ માપદંડની રચના કરવામાં આવી હતી.

૪.૮ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની સંરચના

અભિયોગ્યતામાં જ્ઞાનાત્મક પાસાંની અગત્ય ખૂબ જ રહેલી છે. જ્ઞાનાત્મક પાસાના પાયામાં રહેલાં તર્કશક્તિ અને વિષયવસ્તુક્ષમતા જેવા બે ઘટકોની પેટાકસોટી રચવાનું માર્ગદર્શકશ્રી સાથેની ચર્ચાના અંતે નક્કી કરવામાં આવ્યું. જેમાં પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શાબ્દિક તર્ક ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક પેટા વિભાગ : ૨માં તાલીમાર્થીએ તાલીમી અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખીને દરેક વિષયવસ્તુની કુલ આઠ પેટા કસોટી રચવાનું માર્ગદર્શકશ્રી સાથેની ચર્ચાના અંતે નક્કી કરવામાં આવ્યું. જેમાં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ, ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ, ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ, ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ, ૫. ગણિત વિષયવસ્તુ, ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ, ૭. ઇતિહાસ વિષયવસ્તુ અને ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ. આ આઠ કસોટીમાંથી તાલીમાર્થીએ પોતાના સ્નાતક કક્ષાના વિષયને અનુરૂપ પસંદ કરેલા બે વિષયની કસોટી આપવાની હતી. આ વિભાગની કસોટીઓમાં બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની કલમોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. પેટા વિભાગ : ૨ વિષયવસ્તુ કસોટીઓની કલમોની રચના કરવા માટે ધોરણ ૮,૯ અને ૧૦ ના જે તે વિષયના અભ્યાસક્રમની મૂળભૂત સંકલ્પના આધારિત બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની કલમોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. આ કલમોની સંરચના માટે જે તે વિષયના માધ્યમિક શાળાના અનુભવી શિક્ષકો તેમજ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના જે તે વિષયના અધ્યાપકોનો સહકાર લેવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે સંશદક પોતે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના અનુસ્નાતક તેમજ માધ્યમિક

શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ગણિત – વિજ્ઞાન વિષયના અધ્યાપક હોવાથી ગણિત અને વિજ્ઞાન વિષયની કલમોની સંરચના જાતે જ કરેલ હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧(અ) શાબ્દિક તર્ક (૧) અલગ પડતો શબ્દ : શાબ્દિક તર્કમાં પ્રત્યેક કલમમાં પાંચ શબ્દોનું જૂથ આપવામાં આવ્યું હતું. એ પાંચ શબ્દોમાંનો એક શબ્દ બાકીના ચાર શબ્દોથી જુદો પડતો હતો. ચાર શબ્દોમાં અર્થની રીતે અથવા સંબંધની રીતે કોઈને કોઈ પ્રકારનું સામ્ય હતું. કસોટી આપનારે બધા શબ્દોનો અભ્યાસ કરી કયા ચાર શબ્દોમાં સામ્ય છે અને કયો શબ્દ સામ્ય ધરાવતો નથી એ શોધી કાઢવાનું હતું. આ કસોટી બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧(અ) શાબ્દિક તર્ક (૨) ખૂટતો શબ્દ : શાબ્દિક તર્કમાં પ્રત્યેક કલમમાં :: ચિહ્નની ડાબી બાજુની બાબતો વચ્ચે જેવો સંબંધ હતો તેવો જ સંબંધ :: ચિહ્નની જમણી બાજુની બાબતો વચ્ચે પણ હતો. કસોટીની કલમમાં :: ની કોઈ એક બાજુએ ખૂટતી બાબત માટે ? ની નિશાની મૂકેલી હતી. તાલીમાર્થીએ આપેલી બે બાબતો વચ્ચેનો સંબંધ વિચારી તેવોજ સંબંધ સામેની બાજુએ પણ રચાય તેવો શબ્દ આપેલા ચાર વિકલ્પમાંથી શોધવાનો હતો. આ કસોટી પણ બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧(અ) શાબ્દિક તર્ક (૩) શબ્દ કારણ સંબંધ : શાબ્દિક તર્કમાં કેટલાક વાક્યો આપેલા હતાં. પ્રત્યેક વાક્યના બે ભાગ હતા. વાક્યના પ્રથમ અને અંતિમ શબ્દના સ્થાન ખાલી હતા, અને તે યોગ્ય અર્થ અનુસાર શોધવાનાં હતા. આ બંને શબ્દો પ્રત્યેક વાક્ય નીચે આપેલી પાંચ જોડીમાંથી એક જોડીમાં હતા. સાચી જોડીનો પ્રથમ શબ્દ વાક્યની પહેલી અને એજ જોડીનો બીજો શબ્દ બીજી ખાલી જગ્યા પર બંધ બેસતો આવશે. આ પાંચ જોડીને A, B, C, D, E અક્ષરો વડે દર્શાવેલ હતી. સાચી જોડીનો અક્ષર શોધવાનો હતો. આ કસોટી પણ બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની હતી.

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧-(બ) વિષયવસ્તુ કસોટીઓની કલમોની રચના કરવા માટે ધોરણ ૮,૯ અને ૧૦ ના જે તે અભ્યાસક્રમની મૂળભૂત સંકલ્પના આધારીત બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની કલમોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. પ્રત્યેક કલમમાં એક પ્રશ્ન આપેલ હાતો અને તેની નીચે ચાર ઉત્તર વિકલ્પો મૂકવામાં આવ્યા હતા. આ ચાર ઉત્તર વિકલ્પો માંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું.

૪.૯ કલમોનું અને વિધાનોનું સંપાદન

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના બે વિભાગો નક્કી થયા પછી બંને વિભાગોની પેટા કસોટીઓ માટે કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના વિભાગ-૧ ની જુદી જુદી ચાર કસોટીઓ માટે સંશોધક દ્વારા રચવામાં આવેલ કલમોની વિગત સારણી ૪.૪ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪

વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે રચવામાં આવેલી
કલમોની સંખ્યા

વિભાગ	કસોટી	કલમોની સંખ્યા		કુલ
		હકારાત્મક	નકારાત્મક	કલમો
૧-(અ)	શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ	૫૧	૩૮	૮૯
૧-(બ)	વિદ્યાર્થીઓમાં રસ	૩૭	૪૪	૮૧
૨-(અ)	વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ	૪૨	૪૭	૮૯
૨-(બ)	શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ	૩૦	૨૯	૫૯
			કુલ	૩૧૮

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના વિભાગ-૨ ની જુદી જુદી બાર પેટા કસોટીઓ માટે જે તે વિષયના માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકોની મદદથી સંશોધક દ્વારા રચવામાં આવેલ કલમોની વિગત સારણી ૪.૫ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫

વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે
રચવામાં આવેલ કલમોની સંખ્યા

વિભાગ	કસોટી	કલમો			કુલ કલમો
૧-(અ)	૧. શાબ્દિક તર્ક - અલગ પડતો શબ્દ	૨૦			૨૦
	૨. શાબ્દિક તર્ક - ખૂટતો શબ્દ	૨૦			૨૦
	૩. શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધ	૩૫			૩૫
૧-(બ)	અશાબ્દિક તર્ક	૪૫			૪૫
		ધો. - ૮	ધો. - ૯	ધો. - ૧૦	
૨.	૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ	૫૦	૫૦	૫૦	૧૫૦
	૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ	૪૫	૪૫	૫૦	૧૪૦
	૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ	૬૫	૭૦	૬૫	૨૦૦
	૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ	૭૦	૭૫	૭૫	૨૨૦
	૫. ગણિત વિષયવસ્તુ	૫૦	૫૦	૫૦	૧૫૦
	૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ	૫૦	૫૦	૫૦	૧૫૦
	૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ	૪૫	૪૫	૪૫	૧૩૫
	૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ	૪૫	૪૦	૪૫	૧૩૦
		કુલ			૧૩૯૫

આમ, માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા માટે ઉપર મુજબ ૧૩૯૫ કલમો તથા વિદ્યાનોની રચના કરવામાં આવી હતી. અજમાયશ કસોટી માટે આમાંથી યોગ્ય કલમો પસંદ કરવા તથા તેમાં જરૂરી સુધારણા કરવા માટે તજજ્ઞોનોનું માર્ગદર્શન લેવાનું નક્કી કરવામાં આવેલ હતું. આ માટે શિક્ષણ વિદ્યાશાખાના નિષ્ણાતો, માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના જે તે વિષયના અધ્યાપકો તેમજ જે તે વિષયના માધ્યમિક શાળાના અનુભવી શિક્ષકોએ તજજ્ઞીય માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. તેમની યાદી પરિશિષ્ટ-૪ માં મૂકવામાં આવી છે.

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી માટે રચવામાં આવેલ કલમોને એક વિનંતીપત્ર સાથે નિષ્ણાતોને તપાસવા માટે મોકલવામાં આવી હતી. પત્રમાં સંશોધનના વિષયની સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી હતી ઉપરાંત કસોટીના સ્વરૂપ વિશે પણ માહિતી આપેલી હતી. જે ઘટકોને ધ્યાનમાં લઈ કલમો રચવામાં આવી હતી તે પણ દર્શાવ્યા હતા. નિષ્ણાતોને દરેક કલમો યોગ્ય છે કે અયોગ્ય છે તે વિશે અભિપ્રાય ખરાં-ખોટાંની નિશાની દ્વારા દર્શાવવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. કોઈ કલમમાં શાબ્દિક ફેરફાર કરવાનું જરૂરી જણાય તો કરવાનું કહેવામાં આવેલ તથા કોઈ ઘટક માટે નવી કલમ ઉમેરવાની જરૂર જણાય તો ઉમેરવા માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી. નિષ્ણાતોએ વીસ દિવસમાં પોતાના અભિપ્રાયો મોકલી આપ્યા હતા. નિષ્ણાતોને મોકલાવેલ પત્રની એક નકલ પરિશિષ્ટ-૫ માં મૂકવામાં આવી છે.

૪.૧૦ અજમાયશ કસોટી માટે કલમોની પસંદગી

આમ, માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ તથા વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગ માટે રચેલી કલમોનું સંપાદન કરી અજમાયશ કસોટી માટે નિષ્ણાતોના અભિપ્રાયને આધારે કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.

વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ માટે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અજમાયશ કસોટીની વિવિધ પેટા કસોટીવાર પસંદ થયેલી કલમોની સંખ્યા સારણી ૪.૬ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૬

વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે પસંદ થયેલ કલમોની સંખ્યા

વિભાગ	કસોટી	કલમોની સંખ્યા		કુલ કલમો
		હકારાત્મક	નકારાત્મક	
૧-(અ)	શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ	૪૦	૪૦	૮૦
૧-(બ)	વિદ્યાર્થીઓમાં રસ	૪૦	૪૦	૮૦
૨-(અ)	વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ	૪૦	૪૦	૮૦
૨-(બ)	શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ	૪૦	૪૦	૮૦
કુલ				૩૨૦

વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગ માટે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા અજમાયશ કસોટીની વિવિધ પેટા કસોટીવાર પસંદ થયેલી કલમોની સંખ્યા સારણી ૪.૭ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૭

વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની પેટાકસોટીઓ માટે
પસંદ થયેલ કલમોની સંખ્યા

વિભાગ	કસોટી	કલમો			કુલ કલમો
૧-(અ)	૧. શાબ્દિક તર્ક - અલગ પડતો શબ્દ	૧૨			૧૨
	૨. શાબ્દિક તર્ક - ખૂટતો શબ્દ	૧૨			૧૨
	૩. શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધ	૧૫			૧૫
૧-(બ)	અશાબ્દિક તર્ક	૩૬			૩૬
		ધો. - ૮	ધો. - ૯	ધો. - ૧૦	
૨	૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ	૩૨	૩૨	૩૨	૯૬
	૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ	૩૦	૨૯	૩૨	૯૧
	૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ	૩૨	૩૨	૩૦	૯૪
	૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ	૩૨	૩૨	૩૨	૯૬
	૫. ગણિત વિષયવસ્તુ	૩૨	૩૨	૩૨	૯૬
	૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ	૩૨	૩૨	૩૨	૯૬
	૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ	૩૧	૩૨	૩૧	૯૪
	૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ	૩૨	૨૯	૨૯	૯૦
		કુલ			૮૨૮

૪.૧૧ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું પૂર્વેક્ષણ

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની અજમાયશ માટે સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન ૯ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો યાદચ્છિક રીતે લેવામાં આવ્યો હતો. આ ૯ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નામ, અજમાયશની તારીખ તથા તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા સારણી ૪.૮ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૮

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના અજમાયશ માટેના નમૂનાની વિગત

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	અજમાયશની તારીખ	તાલીમાર્થીઓની સંખ્યા
૧	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર.	૩૧-૦૭-૨૦૦૯	૭૦
૨	શ્રી એ. વી. જે. ઓઝા ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ બી. એડ્. કોલેજ - લખતર.	૦૪-૦૮-૨૦૦૯	૮૬
૩	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ ટીચર્સ એજ્યુકેશન - રાજકોટ.	૦૮-૦૮-૨૦૦૯	૮૯
૪	શ્રી જે. કે. એમ. બી. એડ્. કોલેજ - જૂનાગઢ.	૧૭-૦૮-૨૦૦૯	૬૩
૫	શ્રી ડી. જી. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય - અલિયાબાડા.	૧૨-૦૮-૨૦૦૯	૫૨
૬	શ્રી શારદાપીઠ આર્ટ્સ, કોમર્સ એન્ડ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - દ્વારકા	૧૪-૦૮-૨૦૦૯	૫૫
કુલ			૪૧૫

સારણી ૪.૮ માં દર્શાવ્યા મુજબ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની અજમાયશ માટે ૯ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ૪૧૫ પાત્રોને પસંદ કરવામાં આવ્યાં હતાં.

અજમાયશ માટે પસંદ થયેલ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આચાર્યશ્રીઓનો ટેલિફોન દ્વારા સંપર્ક કરીને કસોટીના અજમાયશ માટે અનુમતિ તથા અનુકૂળ તારીખ અને સમય મેળવવામાં આવ્યા હતા. આચાર્યશ્રીઓએ ફાળવેલ તારીખે અને સમયે સંશોધક જરૂરી સાહિત્ય સાથે લઈને જે તે માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજે પહોંચી જતા હતા.

સંશોધક આચાર્યશ્રીએ ફાળવેલ સમયે વર્ગખંડમાં જઈને તાલીમાર્થીઓને સંશોધનનો હેતુ સમજાવી સંશોધનમાં તેમના સહકારનું મહત્ત્વ સમજાવતા હતા. ત્યારબાદ કસોટીપત્ર તથા ઉત્તરપત્ર તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવતા હતા. કસોટીપત્રમાં પ્રથમ પેઈજ પર આપવામાં આવેલી સમાન્ય સૂચનાઓ વાંચી સંભળાવામાં આવતી હતી અને ત્યાર પછી કસોટીના ઉત્તર આપવાનું કહેવામાં આવતું હતું. કસોટીના ઉત્તરો આપવા માટે ચોક્કસ કોઈ સમયગાળો નિશ્ચત કરવામાં આવ્યો ન હતો. આમ છતાં મોટાભાગના તાલીમાર્થીઓ ત્રણ કલાકમાં કસોટીના ઉત્તરો આપવાનું કામ પૂર્ણ કરતાં હતાં. કસોટીના

ઉત્તરો આપવાનું કામ સંતોષજનક રીતે ચાલતું હતું. કસોટી દરમ્યાન તાલીમાર્થીઓના કોઈ પ્રશ્નો હોય તો તેનો સંતોષકારક જવાબ સંશોધક દ્વારા આપવામાં આવતો હતો. અજમાયશ કસોટીની એક નકલ પરિશિષ્ટ – ૬ માં મૂકવામાં આવી છે. અજમાયશ કસોટીનું ઉત્તરપત્ર અને ગુણાંકન યાવીની એક નકલ અનુક્રમે પરિશિષ્ટ – ૭ અને પરિશિષ્ટ – ૮ માં મૂકવામાં આવી છે.

૪.૧૨ કલમ પૃથક્કરણ

અજમાયશ કસોટીમાં સમાવિષ્ટ બંને વિભાગોના પ્રપ્તાંકોનું કલમ પૃથક્કરણ નીચે મુજબ કરવામાં આવ્યું હતું.

૪.૧૨.૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની કલમોનું પૃથક્કરણ

લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ માટે અજમાયશ કસોટી આપેલ ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓના ઉત્તરોનું ગુણાંકન કરવામાં આવ્યું. પ્રથમ પેટા વિભાગ – ૧ની બન્ને કસોટીઓમાં હકારાત્મક કલમના વિકલ્પો હા, અનિશ્ચિત તથા ના માટે ૩, ૨ અને ૧ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. જ્યારે નકારાત્મક કલમો માટે ૧, ૨ અને ૩ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. પેટા વિભાગ – ૨ની બન્ને કસોટીઓમાં હકારાત્મક કલમના વિકલ્પો સંપૂર્ણ સંમત, સંમત, તટસ્થ, અસંમત તથા સંપૂર્ણ અસંમત માટે અનુક્રમે ૫, ૪, ૩, ૨ અને ૧ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. જ્યારે નકારાત્મક કલમ માટે ૧, ૨, ૩, ૪ અને ૫ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. આ રીતે વિભાગ:૧ ની કસોટીઓનું ગુણાંકન કરવામાં આવ્યું હતું. આ પેટા કસોટીઓની કલમોના ગુણાંકનના અધારે એડવર્ડ સૂચવેલા સૂત્ર મુજબ 'ટી' ગુણોત્તર શોધવામાં આવ્યો હતો. આ 'ટી' ગુણોત્તર શોધવા માટે કુલ ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓમાંથી સૌથી વધુ પ્રાપ્તાંકો મેળવનાર ૨૭ % તાલીમાર્થીઓનું જૂથ એટલે કે ઉપલા ૧૧૨ તાલીમાર્થીઓને ઉચ્ચ પ્રાપ્તાંક જૂથ તથા સૌથી ઓછા પ્રાપ્તાંકો મેળવનાર ૨૭ % તાલીમાર્થીઓનું જૂથ એટલે કે નીચેના ૧૧૨ તાલીમાર્થીઓને નિમ્ન પ્રાપ્તાંક જૂથ તરીકે ઓળખવામાં આવ્યાં હતાં.

હવે પછી સારણી ૪.૯ માં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ – ૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટીની કલમોના 'ટી' ગુણોત્તર તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટીમાં કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૯

પેટાવિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટીની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧	હકારાત્મક	૧.૯૨	અસ્વીકાર
૨	નકારાત્મક	૫.૨૬	અસ્વીકાર
૩	હકારાત્મક	૨.૩૯	અસ્વીકાર
૪	હકારાત્મક	૦.૭૪	અસ્વીકાર
૫	નકારાત્મક	૫.૩૫	અસ્વીકાર
૬	નકારાત્મક	૭.૨૯	અસ્વીકાર
૭	નકારાત્મક	૯.૦૧	સ્વીકાર
૮	હકારાત્મક	૪.૭૧	અસ્વીકાર
૯	હકારાત્મક	૩.૬૧	અસ્વીકાર
૧૦	હકારાત્મક	૫.૧૭	અસ્વીકાર
૧૧	નકારાત્મક	૫.૪૩	અસ્વીકાર
૧૨	હકારાત્મક	૩.૨૬	અસ્વીકાર
૧૩	નકારાત્મક	૬.૫૫	અસ્વીકાર
૧૪	નકારાત્મક	૬.૦૪	અસ્વીકાર
૧૫	હકારાત્મક	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૧૬	હકારાત્મક	૪.૨૪	અસ્વીકાર
૧૭	નકારાત્મક	૪.૬૭	અસ્વીકાર
૧૮	હકારાત્મક	૫.૪૨	અસ્વીકાર
૧૯	હકારાત્મક	૫.૮૪	સ્વીકાર
૨૦	નકારાત્મક	૬.૨૦	અસ્વીકાર

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૨૧	નકારાત્મક	૯.૬૬	સ્વીકાર
૨૨	હકારાત્મક	૨.૪૭	અસ્વીકાર
૨૩	નકારાત્મક	૩.૨૦	અસ્વીકાર
૨૪	નકારાત્મક	૬.૩૮	અસ્વીકાર
૨૫	હકારાત્મક	૯.૨૪	સ્વીકાર
૨૬	નકારાત્મક	૬.૮૭	અસ્વીકાર
૨૭	હકારાત્મક	૬.૦૪	સ્વીકાર
૨૮	નકારાત્મક	૪.૦૪	અસ્વીકાર
૨૯	નકારાત્મક	૭.૦૨	અસ્વીકાર
૩૦	હકારાત્મક	૪.૩૫	અસ્વીકાર
૩૧	નકારાત્મક	૯.૬૩	સ્વીકાર
૩૨	હકારાત્મક	૩.૧૭	અસ્વીકાર
૩૩	હકારાત્મક	૬.૮૮	સ્વીકાર
૩૪	નકારાત્મક	૯.૫૦	સ્વીકાર
૩૫	હકારાત્મક	૫.૪૧	અસ્વીકાર
૩૬	નકારાત્મક	૬.૭૧	અસ્વીકાર
૩૭	હકારાત્મક	૨.૫૯	અસ્વીકાર
૩૮	નકારાત્મક	૧૦.૪૭	સ્વીકાર
૩૯	હકારાત્મક	૫.૫૫	સ્વીકાર
૪૦	નકારાત્મક	૬.૮૭	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન :: સારણી ૪.૯નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ચાલીસ કલમો હતી. તેમાં રહેલા વીસ હકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૦.૩૮ થી ૯.૨૪ તથા નકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૩.૨૦ થી ૧૦.૪૭ સુધીના હતા. તેમાંથી સૌથી ઊંચા ટી મૂલ્યવાળી પાંચ હકારાત્મક તથા પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અંતિમ કસોટીમાં પસંદ થયેલ કલમોની વિગત સારણી ૪.૧૦ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪. ૧૦

અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટી
માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય
૧	૭	નકારાત્મક	૯.૦૧
૨	૧૯	હકારાત્મક	૫.૮૪
૩	૨૧	નકારાત્મક	૯.૬૬
૪	૨૫	હકારાત્મક	૯.૨૪
૫	૨૭	હકારાત્મક	૬.૦૪
૬	૩૧	નકારાત્મક	૯.૬૩
૭	૩૩	હકારાત્મક	૬.૮૮
૮	૩૪	નકારાત્મક	૯.૫૦
૯	૨૨	નકારાત્મક	૫.૮૪
૧૦	૩૯	હકારાત્મક	૫.૫૫

સારણી અવલોકન :: સારણી ૪.૧૦ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ કસોટીમાં પાંચ હકારાત્મક અને પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. પસંદ થયેલી હકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૫.૫૫ થી ૯.૨૪ સુધીનું હતું તથા નકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૯.૦૧ થી ૧૦.૪૭ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૧૧માં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ - ૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટીની કલમોના 'ટી' ગુણોત્તર તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટીમાં કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૧

પેટાવિભાગ : ૧ – (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટીની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧	હકારાત્મક	૪.૨૧	અસ્વીકાર
૨	હકારાત્મક	૨.૯૨	અસ્વીકાર
૩	નકારાત્મક	૮.૦૧	અસ્વીકાર
૪	હકારાત્મક	૩.૪૨	અસ્વીકાર
૫	નકારાત્મક	૯.૦૨	અસ્વીકાર
૬	નકારાત્મક	૮.૯૭	અસ્વીકાર
૭	હકારાત્મક	૩.૯૧	અસ્વીકાર
૮	નકારાત્મક	૭.૯૮	અસ્વીકાર
૯	નકારાત્મક	૬.૮૮	અસ્વીકાર
૧૦	હકારાત્મક	૪.૯૮	સ્વીકાર
૧૧	નકારાત્મક	૭.૭૦	અસ્વીકાર
૧૨	નકારાત્મક	૯.૫૧	સ્વીકાર
૧૩	નકારાત્મક	૬.૩૪	અસ્વીકાર
૧૪	હકારાત્મક	૪.૯૯	સ્વીકાર
૧૫	નકારાત્મક	૯.૪૧	સ્વીકાર
૧૬	હકારાત્મક	૩.૭૭	અસ્વીકાર
૧૭	નકારાત્મક	૬.૯૪	અસ્વીકાર
૧૮	હકારાત્મક	૪.૧૭	અસ્વીકાર
૧૯	હકારાત્મક	૪.૯૮	સ્વીકાર
૨૦	નકારાત્મક	૪.૫૬	અસ્વીકાર

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૨૧	હકારાત્મક	૨.૪૨	અસ્વીકાર
૨૨	હકારાત્મક	૪.૦૩	અસ્વીકાર
૨૩	હકારાત્મક	૩.૯૪	અસ્વીકાર
૨૪	નકારાત્મક	૮.૮૧	અસ્વીકાર
૨૫	નકારાત્મક	૬.૮૪	અસ્વીકાર
૨૬	હકારાત્મક	૬.૪૨	સ્વીકાર
૨૭	નકારાત્મક	૭.૦૮	અસ્વીકાર
૨૮	નકારાત્મક	૧૧.૩૨	સ્વીકાર
૨૯	હકારાત્મક	૨.૫૩	અસ્વીકાર
૩૦	હકારાત્મક	૩.૮૦	અસ્વીકાર
૩૧	નકારાત્મક	૭.૯૬	અસ્વીકાર
૩૨	નકારાત્મક	૧૧.૫૨	સ્વીકાર
૩૩	હકારાત્મક	૪.૨૦	અસ્વીકાર
૩૪	નકારાત્મક	૯.૮૮	સ્વીકાર
૩૫	હકારાત્મક	૩.૭૫	અસ્વીકાર
૩૬	નકારાત્મક	૮.૮૦	અસ્વીકાર
૩૭	હકારાત્મક	૩.૨૧	અસ્વીકાર
૩૮	નકારાત્મક	૪.૪૦	અસ્વીકાર
૩૯	હકારાત્મક	૧.૫૩	અસ્વીકાર
૪૦	હકારાત્મક	૪.૯૦	સ્વીકાર

સારણી અવલોકન :: સારણી ૪.૧૧નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧ – (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ચાલીસ કલમો હતા. તેમાં રહેલા વીસ હકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૧.૫૩ થી ૬.૪૨ તથા નકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૪.૪૦ થી ૧૧.૫૨ સુધીના હતા. તેમાંથી સૌથી ઊંચા ટી મૂલ્યવાળી પાંચ હકારાત્મક તથા પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અંતિમ કસોટીમાં પસંદ થયેલ કલમોની વિગત સારણી ૪.૧૨ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૨

અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૧- (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટી
માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય
૧	૧૦	હકારાત્મક	૪.૯૮
૨	૧૨	નકારાત્મક	૯.૫૧
૩	૧૪	હકારાત્મક	૪.૯૯
૪	૧૫	નકારાત્મક	૯.૪૧
૫	૧૯	હકારાત્મક	૪.૯૮
૬	૨૬	હકારાત્મક	૬.૪૨
૭	૨૮	નકારાત્મક	૧૧.૩૨
૮	૩૨	નકારાત્મક	૧૧.૫૨
૯	૩૪	નકારાત્મક	૯.૮૮
૧૦	૪૦	હકારાત્મક	૪.૯૦

સારણી અવલોકન :: સારણી ૪.૧૨ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧- (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ કસોટીમાં પાંચ હકારાત્મક અને પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. પસંદ થયેલી હકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૪.૯૦ થી ૬.૪૨ સુધીનું હતું તથા નકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૯.૪૧ થી ૧૧.૫૨ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૧૩માં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ - ૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૨-(અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ કસોટીની કલમોના 'ટી' ગુણોત્તર તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટીમાં કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૩

પેટાવિભાગ : ૨ – (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ માપદંડની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧	હકારાત્મક	૪.૪૮	અસ્વીકાર
૨	હકારાત્મક	૫.૫૮	અસ્વીકાર
૩	નકારાત્મક	૮.૧૭	અસ્વીકાર
૪	નકારાત્મક	૭.૭૧	અસ્વીકાર
૫	નકારાત્મક	૭.૨૧	અસ્વીકાર
૬	હકારાત્મક	૫.૩૩	અસ્વીકાર
૭	હકારાત્મક	૪.૦૮	અસ્વીકાર
૮	નકારાત્મક	૧૧.૨૮	સ્વીકાર
૯	હકારાત્મક	૭.૩૮	સ્વીકાર
૧૦	નકારાત્મક	૫.૧૫	અસ્વીકાર
૧૧	હકારાત્મક	૨.૮૮	અસ્વીકાર
૧૨	નકારાત્મક	૧૧.૫૦	સ્વીકાર
૧૩	નકારાત્મક	૭.૧૮	અસ્વીકાર
૧૪	હકારાત્મક	૪.૮૮	અસ્વીકાર
૧૫	હકારાત્મક	૪.૯૭	અસ્વીકાર
૧૬	હકારાત્મક	૩.૯૩	અસ્વીકાર
૧૭	નકારાત્મક	૬.૪૮	અસ્વીકાર
૧૮	નકારાત્મક	૮.૦૪	અસ્વીકાર
૧૯	હકારાત્મક	૪.૮૧	અસ્વીકાર
૨૦	નકારાત્મક	૭.૪૮	અસ્વીકાર

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૨૧	હકારાત્મક	૪.૩૨	અસ્વીકાર
૨૨	હકારાત્મક	૫.૫૫	અસ્વીકાર
૨૩	નકારાત્મક	૯.૦૨	અસ્વીકાર
૨૪	નકારાત્મક	૧૦.૧૮	અસ્વીકાર
૨૫	નકારાત્મક	૪.૩૮	અસ્વીકાર
૨૬	હકારાત્મક	૪.૭૨	અસ્વીકાર
૨૭	હકારાત્મક	૫.૭૪	સ્વીકાર
૨૮	નકારાત્મક	૧૦.૦૫	અસ્વીકાર
૨૯	હકારાત્મક	૩.૭૮	અસ્વીકાર
૩૦	નકારાત્મક	૧૧.૫૬	સ્વીકાર
૩૧	હકારાત્મક	૭.૫૭	સ્વીકાર
૩૨	હકારાત્મક	૫.૫૮	અસ્વીકાર
૩૩	હકારાત્મક	૬.૨૬	સ્વીકાર
૩૪	નકારાત્મક	૮.૯૪	અસ્વીકાર
૩૫	નકારાત્મક	૧૦.૬૮	સ્વીકાર
૩૬	નકારાત્મક	૧૫.૧૮	સ્વીકાર
૩૭	હકારાત્મક	૫.૧૪	અસ્વીકાર
૩૮	હકારાત્મક	૭.૬૩	સ્વીકાર
૩૯	નકારાત્મક	૮.૧૮	અસ્વીકાર
૪૦	નકારાત્મક	૮.૫૨	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : : સારણી ૪.૧૩નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૨ – (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ માપદંડની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ચાલીસ કલમો હતા. તેમાં ૨૭લા વીસ હકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૨.૮૮ થી ૭.૬૩ તથા નકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૪.૩૮ થી ૧૫.૧૮ સુધીના હતા. તેમાંથી સૌથી ઊંચા ટી મૂલ્યવાળી પાંચ હકારાત્મક તથા પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અંતિમ કસોટીમાં પસંદ થયેલા કલમોની વિગત સારણી ૪.૧૪ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૪

અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૨ – (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ માપદંડ
માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય
૧	૮	નકારાત્મક	૧૧.૨૮
૨	૯	હકારાત્મક	૭.૩૯
૩	૧૨	નકારાત્મક	૧૧.૫૦
૪	૨૭	હકારાત્મક	૫.૭૪
૫	૩૦	નકારાત્મક	૧૧.૫૬
૬	૩૧	હકારાત્મક	૭.૫૭
૭	૩૩	હકારાત્મક	૬.૨૬
૮	૩૫	નકારાત્મક	૧૦.૬૯
૯	૩૬	નકારાત્મક	૧૫.૧૯
૧૦	૩૮	હકારાત્મક	૭.૬૩

સારણી અવલોકન :: સારણી ૪.૧૪ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૨ – (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ માપદંડમાં પાંચ હકારાત્મક અને પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. પસંદ થયેલી હકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૫.૭૪ થી ૭.૬૩ સુધીનું હતું તથા નકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૧૦.૬૯ થી ૧૫.૧૯ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૧૫માં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ – ૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૨–(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ કસોટીની કલમોના 'ટી' ગુણોત્તર તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટીમાં કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૫

પેટાવિભાગ : ૨ – (બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ માપદંડની કલમોના 'ટી' મૂલ્યો

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧	નકારાત્મક	૯.૫૧	અસ્વીકાર
૨	નકારાત્મક	૮.૩૭	અસ્વીકાર
૩	હકારાત્મક	૪.૦૨	અસ્વીકાર
૪	નકારાત્મક	૯.૦૦	અસ્વીકાર
૫	હકારાત્મક	૬.૮૭	અસ્વીકાર
૬	હકારાત્મક	૬.૯૯	અસ્વીકાર
૭	નકારાત્મક	૬.૪૭	અસ્વીકાર
૮	નકારાત્મક	૬.૪૦	અસ્વીકાર
૯	હકારાત્મક	૧૧.૫૩	સ્વીકાર
૧૦	નકારાત્મક	૯.૧૦	અસ્વીકાર
૧૧	હકારાત્મક	૯.૦૫	સ્વીકાર
૧૨	હકારાત્મક	૫.૩૯	અસ્વીકાર
૧૩	નકારાત્મક	૯.૨૭	અસ્વીકાર
૧૪	નકારાત્મક	૭.૦૮	અસ્વીકાર
૧૫	નકારાત્મક	૧૦.૬૨	સ્વીકાર
૧૬	હકારાત્મક	૬.૯૫	અસ્વીકાર
૧૭	હકારાત્મક	૬.૩૨	અસ્વીકાર
૧૮	નકારાત્મક	૭.૬૯	અસ્વીકાર
૧૯	નકારાત્મક	૯.૮૫	અસ્વીકાર
૨૦	હકારાત્મક	૬.૦૦	અસ્વીકાર

કલમ ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૨૧	નકારાત્મક	૧૦.૧૦	સ્વીકાર
૨૨	નકારાત્મક	૮.૭૩	અસ્વીકાર
૨૩	હકારાત્મક	૯.૦૭	સ્વીકાર
૨૪	હકારાત્મક	૭.૩૨	અસ્વીકાર
૨૫	હકારાત્મક	૮.૪૧	સ્વીકાર
૨૬	નકારાત્મક	૧૧.૧૯	સ્વીકાર
૨૭	હકારાત્મક	૮.૨૪	અસ્વીકાર
૨૮	હકારાત્મક	૯.૩૭	સ્વીકાર
૨૯	હકારાત્મક	૬.૭૮	અસ્વીકાર
૩૦	નકારાત્મક	૮.૭૯	અસ્વીકાર
૩૧	નકારાત્મક	૮.૦૪	અસ્વીકાર
૩૨	હકારાત્મક	૫.૬૪	અસ્વીકાર
૩૩	હકારાત્મક	૬.૩૬	અસ્વીકાર
૩૪	હકારાત્મક	૫.૫૬	અસ્વીકાર
૩૫	નકારાત્મક	૯.૯૦	સ્વીકાર
૩૬	હકારાત્મક	૭.૧૧	અસ્વીકાર
૩૭	નકારાત્મક	૧૧.૬૬	સ્વીકાર
૩૮	હકારાત્મક	૮.૩૪	અસ્વીકાર
૩૯	નકારાત્મક	૯.૬૯	અસ્વીકાર
૪૦	નકારાત્મક	૬.૮૩	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : : સારણી ૪.૧૫નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૨ – (બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ માપદંડની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ચાલીસ કલમો હતા. તેમાં રહેલા વીસ હકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૪.૦૨ થી ૧૧.૫૩ તથા નકારાત્મક કલમોના ટી મૂલ્ય ૬.૪૦ થી ૧૧.૬૬ સુધીના હતા. તેમાંથી સૌથી ઊંચા ટી મૂલ્યવાળી પાંચ હકારાત્મક તથા પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અંતિમ કસોટીમાં પસંદ થયેલ કલમોની વિગત સારણી ૪.૧૬ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૬

અંતિમ કસોટીમાં પેટાવિભાગ : ૨ – (બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ માપદંડ
માટે પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	કલમનો પ્રકાર	ટી મૂલ્ય
૧	૯	હકારાત્મક	૧૧.૫૩
૨	૧૧	હકારાત્મક	૯.૦૫
૩	૧૫	નકારાત્મક	૧૦.૬૨
૪	૨૧	નકારાત્મક	૧૦.૧૦
૫	૨૩	હકારાત્મક	૯.૦૭
૬	૨૫	હકારાત્મક	૮.૪૧
૭	૨૬	નકારાત્મક	૧૧.૧૯
૮	૨૮	હકારાત્મક	૯.૩૭
૯	૩૫	નકારાત્મક	૯.૯૦
૧૦	૩૭	નકારાત્મક	૧૧.૬૬

સારણી અવલોકન :: સારણી ૪.૧૬ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૨ – (બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ માપદંડમાં પાંચ હકારાત્મક અને પાંચ નકારાત્મક એમ દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. પસંદ થયેલી હકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૮.૪૧ થી ૧૧.૫૩ સુધીનું હતું તથા નકારાત્મક કલમોનું ટી મૂલ્ય ૯.૯૦ થી ૧૧.૬૬ સુધીનું હતું.

૪.૧૨.૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગનું કલમ પૃથક્કરણ

ક્ષમતા કસોટી વિભાગ માટે અજમાયશ કસોટી આપેલ ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓના ઉત્તરોનું ગુણાંકન કરવામાં આવ્યું. દરેક પેટાકસોટીઓમાં દરેક સાચા ઉત્તર માટે ૧ ગુણ તથા ખોટા ઉત્તર માટે ૦ (શૂન્ય) ગુણ આપવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓની ઉત્તરવહીનું ગુણાંકન કરી દરેક તાલીમાર્થીઓએ મેળવેલ કુલ ગુણ મેળવવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ તાલીમાર્થીઓની ઉત્તરવહીને તેમણે મેળવેલ કુલ ગુણના આધારે ઉત્તરતા ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવી હતી. કલમોના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્ય શોધવા માટે કુલ ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓમાંથી સૌથી વધુ પ્રાપ્તાંકો મેળવનાર ઉપલા ૨૭ % તાલીમાર્થીઓના (એટલે કે ૧૧૨ તાલીમાર્થીઓ) જૂથને ઉચ્ચ પ્રાપ્તાંક જૂથ તથા સૌથી ઓછા પ્રાપ્તાંકો મેળવનાર નીચલા ૨૭ % તાલીમાર્થીઓના (એટલે કે ૧૧૨ તાલીમાર્થીઓ) જૂથને નિમ્ન પ્રાપ્તાંક જૂથ તરીકે ઓળખવામાં આવ્યું હતું. અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓને આધારે બધી પેટાકસોટીના દરેક પ્રશ્નનું સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્ય શોધવામાં આવ્યા હતા.

હવે પછી સારણી ૪.૧૭માં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ – ૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૧) શાબ્દિક તર્ક – અલગ પડતો શબ્દ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમનો સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૭

પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૧) શાબ્દિક તર્ક – અલગ પડતો શબ્દ કસોટીની કલમોના
સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧	૦.૯૦	૦.૧૬	અસ્વીકાર	૭	૦.૭૧	૦.૫૦	અસ્વીકાર
૨	૦.૦૪	૦.૦૪	અસ્વીકાર	૮	૦.૭૮	૦.૩૪	અસ્વીકાર
૩	૦.૪૧	૦.૫૪	સ્વીકાર	૯	૦.૬૮	૦.૬૪	સ્વીકાર
૪	૦.૬૬	૦.૪૬	અસ્વીકાર	૧૦	૦.૪૬	૦.૫૫	સ્વીકાર
૫	૦.૮૬	૦.૨૮	અસ્વીકાર	૧૧	૦.૭૩	૦.૪૫	અસ્વીકાર
૬	૦.૮૬	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૧૨	૦.૮૫	૦.૨૮	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૧૭ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૧) શાબ્દિક તર્ક – અલગ પડતો શબ્દ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બાર કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૪ થી ૦.૯૦ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૪ થી ૦.૬૪ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી ત્રણ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૧૮ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ- ૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૨) શાબ્દિક તર્ક – ખૂટતો શબ્દ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યો તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૮

પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૨) શાબ્દિક તર્ક - ખૂટતો શબ્દ કસોટીની કલમોના

સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૩	૦.૪૪	૦.૫૫	અસ્વીકાર	૧૯	૦.૪૨	૦.૬૮	સ્વીકાર
૧૪	૦.૫૦	૦.૪૧	અસ્વીકાર	૨૦	૦.૫૯	૦.૫૯	અસ્વીકાર
૧૫	૦.૭૫	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૨૧	૦.૬૨	૦.૫૮	અસ્વીકાર
૧૬	૦.૭૦	૦.૫૯	અસ્વીકાર	૨૨	૦.૭૫	૦.૪૦	અસ્વીકાર
૧૭	૦.૫૮	૦.૭૭	સ્વીકાર	૨૩	૦.૫૮	૦.૫૧	અસ્વીકાર
૧૮	૦.૪૬	૦.૫૯	સ્વીકાર	૨૪	૦.૭૩	૦.૩૦	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૧૮ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૨) શાબ્દિક તર્ક - ખૂટતો શબ્દ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બાર કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૭૫ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૩૦ થી ૦.૭૭ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી ત્રણ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૧૮ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ- ૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૩) શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યો તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૧૯

પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૩) શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધ કસોટીની કલમોના

સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૨૫	૦.૩૫	૦.૪૭	અસ્વીકાર	૩૩	૦.૧૯	૦.૩૭	અસ્વીકાર
૨૬	૦.૩૩	૦.૪૪	અસ્વીકાર	૩૪	૦.૬૪	૦.૫૬	સ્વીકાર
૨૭	૦.૪૬	૦.૪૬	સ્વીકાર	૩૫	૦.૩૩	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૨૮	૦.૪૨	૦.૫૬	સ્વીકાર	૩૬	૦.૨૬	૦.૪૪	અસ્વીકાર
૨૯	૦.૨૧	૦.૩૦	અસ્વીકાર	૩૭	૦.૦૮	૦.૦૬	અસ્વીકાર
૩૦	૦.૧૯	૦.૧૭	અસ્વીકાર	૩૮	૦.૬૬	૦.૪૫	અસ્વીકાર
૩૧	૦.૩૯	૦.૪૬	સ્વીકાર	૩૯	૦.૪૭	૦.૩૭	અસ્વીકાર
૩૨	૦.૨૯	૦.૪૦	અસ્વીકાર				

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૧૯ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૩) શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ પંદર કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૮ થી ૦.૬૬ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૬ થી ૦.૫૬ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી ચાર કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૦ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ : ૧-(અ-૧), ૧-(અ-૨) અને ૧-(અ-૩) કસોટીમાં પસંદ થયેલી કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૦

અંતિમ કસોટી પેટાવિભાગ : ૧-અ શાબ્દિક તર્ક કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
૧-(અ-૧)			
૧	૧૦	૦.૪૬	૦.૫૫
૨	૯	૦.૬૮	૦.૬૪
૩	૩	૦.૪૧	૦.૫૪
૧-(અ-૨)			
૪	૧૭	૦.૫૮	૦.૭૭
૫	૧૮	૦.૪૬	૦.૫૯
૬	૧૯	૦.૪૨	૦.૬૮
૧-(અ-૩)			
૭	૨૭	૦.૪૬	૦.૪૬
૮	૨૮	૦.૪૨	૦.૫૬
૯	૩૧	૦.૩૯	૦.૪૬
૧૦	૩૪	૦.૬૪	૦.૫૬

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૦ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-અ શાબ્દિક તર્ક કસોટીમાં કુલ દસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૧-(અ-૧) શાબ્દિક તર્ક - અલગ પડતો શબ્દની પસંદ થયેલ ત્રણ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૬૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૫૪ થી ૦.૬૪ સુધીનું હતું. ૧-(અ-૨) શાબ્દિક તર્ક - ખૂટતો શબ્દની પસંદ થયેલ ત્રણ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૫૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૫૯ થી ૦.૭૭ સુધીનું હતું. તેમજ ૧-(અ-૩) શાબ્દિક તર્ક - શબ્દ કારણ સંબંધની પસંદ થયેલ ચાર કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૯ થી ૦.૬૪ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૬ થી ૦.૫૬ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૨૧ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ- ૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૧

પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧	૦.૫૨	૦.૭૦	સ્વીકાર	૧૯	૦.૬૨	૦.૭૧	અસ્વીકાર
૨	૦.૨૯	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૨૦	૦.૪૫	૦.૫૭	અસ્વીકાર
૩	૦.૩૯	૦.૪૬	અસ્વીકાર	૨૧	૦.૪૦	૦.૬૦	અસ્વીકાર
૪	૦.૩૫	૦.૫૨	અસ્વીકાર	૨૨	૦.૪૯	૦.૫૯	અસ્વીકાર
૫	૦.૩૮	૦.૪૬	અસ્વીકાર	૨૩	૦.૪૮	૦.૭૯	સ્વીકાર
૬	૦.૫૨	૦.૬૫	સ્વીકાર	૨૪	૦.૨૪	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૭	૦.૫૪	૦.૭૧	સ્વીકાર	૨૫	૦.૪૬	૦.૬૩	અસ્વીકાર
૮	૦.૩૫	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૨૬	૦.૬૦	૦.૪૮	અસ્વીકાર
૯	૦.૫૦	૦.૬૫	સ્વીકાર	૨૭	૦.૪૦	૦.૫૬	અસ્વીકાર
૧૦	૦.૪૨	૦.૪૬	અસ્વીકાર	૨૮	૦.૫૫	૦.૬૫	સ્વીકાર
૧૧	૦.૪૦	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૨૯	૦.૩૪	૦.૩૨	અસ્વીકાર
૧૨	૦.૪૭	૦.૭૮	સ્વીકાર	૩૦	૦.૪૪	૦.૫૧	અસ્વીકાર
૧૩	૦.૫૨	૦.૬૩	સ્વીકાર	૩૧	૦.૬૨	૦.૫૯	અસ્વીકાર
૧૪	૦.૪૮	૦.૬૮	સ્વીકાર	૩૨	૦.૧૯	૦.૧૦	અસ્વીકાર
૧૫	૦.૪૩	૦.૪૭	અસ્વીકાર	૩૩	૦.૩૮	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૬	૦.૬૧	૦.૬૩	અસ્વીકાર	૩૪	૦.૩૫	૦.૫૦	અસ્વીકાર
૧૭	૦.૫૯	૦.૭૨	સ્વીકાર	૩૫	૦.૪૩	૦.૬૪	અસ્વીકાર
૧૮	૦.૪૪	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૩૬	૦.૪૧	૦.૫૧	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૧ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ છત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૯ થી ૦.૬૨ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૧૦ થી ૦.૭૯ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી દશ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૨ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટીમાં પસંદ થયેલી કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૨

અંતિમ કસોટી પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દીક તર્ક કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
૧	૧	૦.૫૨	૦.૭૦
૨	૬	૦.૫૨	૦.૬૫
૩	૭	૦.૫૪	૦.૭૧
૪	૯	૦.૫૦	૦.૬૫
૫	૧૨	૦.૪૭	૦.૭૮
૬	૧૩	૦.૫૨	૦.૬૩
૭	૧૪	૦.૪૮	૦.૬૮
૮	૧૭	૦.૫૯	૦.૭૨
૯	૨૩	૦.૪૮	૦.૭૯
૧૦	૨૮	૦.૫૯	૦.૭૨

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૨ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પેટાવિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દીક તર્ક કસોટીમાં કુલ દસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૭ થી ૦.૫૯ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૬૩ થી ૦.૭૯ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૨૩, ૪.૨૪ અને ૪.૨૫ માં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગની ૨.૧ ગુજરાતી વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૩

૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૭૫	૦.૧૧	અસ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૪૫	૦.૨૬	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૫૭	૦.૪૦	સ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૪૫	૦.૪૦	સ્વીકાર
૮.૩	૦.૪૫	૦.૦૨	અસ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૧૫	-૦.૦૯	અસ્વીકાર
૮.૪	૦.૪૧	૦.૧૯	અસ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૩૯	૦.૨૧	અસ્વીકાર
૮.૫	૦.૫૯	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૩૧	૦.૨૬	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૨૪	-૦.૦૫	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૭૦	૦.૪૯	સ્વીકાર
૮.૭	૦.૩૧	૦.૦૫	અસ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૫૦	૦.૧૬	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૩૨	૦.૦૯	અસ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૩૬	-૦.૦૯	અસ્વીકાર
૮.૯	૦.૨૨	૦.૦૫	અસ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૬૦	૦.૪૯	સ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૪૩	૦.૩૭	સ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૫૦	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૬૯	૦.૪૭	સ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૭૯	૦.૨૧	અસ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૨૭	૦.૦૫	અસ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૫૭	૦.૩૭	સ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૫૨	૦.૪૦	સ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૩૦	૦.૨૮	અસ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૫૮	૦.૪૦	અસ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૨૯	૦.૩૦	અસ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૫૮	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૮.૩૧	૦.૭૭	૦.૩૯	અસ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૪૬	૦.૧૧	અસ્વીકાર	૮.૩૨	૦.૫૪	૦.૧૬	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૩ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૫ થી ૦.૭૫ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૦૯ થી ૦.૪૯ હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૪ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૪

૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૩૩	૦.૩૯	સ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૧૪	-૦.૦૭	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૩૯	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૨૭	૦.૧૬	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૩૧	૦.૪૦	સ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૨૫	૦.૧૬	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૩૩	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૨૩	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૯.૫	૦.૧૮	-૦.૦૪	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૦૮	૦.૦૫	અસ્વીકાર
૯.૬	૦.૫૩	૦.૪૨	સ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૩૯	૦.૦૭	અસ્વીકાર
૯.૭	૦.૨૧	૦.૩૨	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૨૫	૦.૨૫	અસ્વીકાર
૯.૮	૦.૫૯	૦.૪૦	સ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૧૮	-૦.૦૫	અસ્વીકાર
૯.૯	૦.૨૫	૦.૧૪	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૧૨	૦.૧૪	અસ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૩૫	૦.૦૪	અસ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૩૫	૦.૧૪	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૨૦	-૦.૦૫	અસ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૧૯	-૦.૦૭	અસ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૪૫	૦.૪૦	સ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૪૬	૦.૪૬	સ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૩૨	-૦.૦૯	અસ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૩૪	૦.૪૦	સ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૨૪	૦.૧૬	અસ્વીકાર	૯.૩૦	૦.૪૮	૦.૨૬	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૧૮	-૦.૦૭	અસ્વીકાર	૯.૩૧	૦.૩૮	૦.૪૪	સ્વીકાર
૯.૧૬	૦.૩૦	-૦.૦૭	અસ્વીકાર	૯.૩૨	૦.૨૯	૦.૦૯	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૪ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૮ થી ૦.૫૯ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૦૭ થી ૦.૪૬ હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૫ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૫

૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૫૦	૦.૫૮	સ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૩૧	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૫૧	૦.૩૯	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૨૬	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૨૭	૦.૧૬	અસ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૫૦	૦.૩૦	અસ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૩૪	૦.૧૬	અસ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૪૭	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૪૦	૦.૩૫	અસ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૩૭	૦.૩૯	અસ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૫૮	૦.૪૬	સ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૩૨	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૬૦	૦.૪૯	સ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૨૭	૦.૦૫	અસ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૩૨	૦.૨૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૬૬	૦.૫૪	સ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૫૬	૦.૩૫	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૪૨	૦.૪૨	સ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૫૪	૦.૪૦	સ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૩૨	૦.૨૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૩૩	૦.૬૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૩૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૧૯	૦.૧૪	અસ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૪૨	૦.૪૨	સ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૬૭	૦.૫૬	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૫૦	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૨૮	૦.૦૪	અસ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૫૧	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૨૬	૦.૨૧	અસ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૨૬	૦.૦૭	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૩૬	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૧૦.૩૨	૦.૫૮	૦.૪૬	સ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૫ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૯ થી ૦.૬૭ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૪ થી ૦.૬૦ હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૬ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૬

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				૯.૫	૯.૧૨	૦.૪૫	૦.૪૦
૯.૧	૯.૨	૦.૫૭	૦.૪૦	૯.૬	૯.૨૮	૦.૪૬	૦.૪૬
૯.૨	૯.૧૦	૦.૪૩	૦.૩૭	૯.૭	૯.૨૯	૦.૩૪	૦.૪૦
૯.૩	૯.૧૧	૦.૬૯	૦.૪૭	૯.૮	૯.૩૧	૦.૩૮	૦.૪૪
૯.૪	૯.૧૩	૦.૫૨	૦.૪૦	ધોરણ – ૧૦			
૯.૫	૯.૧૮	૦.૪૫	૦.૪૦	૧૦.૧	૧૦.૧	૦.૫૦	૦.૫૮
૯.૬	૯.૨૨	૦.૭૦	૦.૪૯	૧૦.૨	૧૦.૬	૦.૫૮	૦.૪૬
૯.૭	૯.૨૫	૦.૬૦	૦.૪૯	૧૦.૩	૧૦.૭	૦.૬૦	૦.૪૯
૯.૮	૯.૨૮	૦.૫૭	૦.૩૭	૧૦.૪	૧૦.૧૦	૦.૫૪	૦.૪૦
ધોરણ – ૯				૧૦.૫	૧૦.૨૪	૦.૬૬	૦.૫૪
૯.૧	૯.૧	૦.૩૩	૦.૩૯	૧૦.૬	૧૦.૨૫	૦.૪૨	૦.૪૨
૯.૨	૯.૩	૦.૩૧	૦.૪૦	૧૦.૭	૧૦.૨૮	૦.૪૨	૦.૪૨
૯.૩	૯.૬	૦.૫૩	૦.૪૨	૧૦.૮	૧૦.૩૨	૦.૫૮	૦.૪૬
૯.૪	૯.૮	૦.૫૯	૦.૪૦	પસંદ થયેલ કુલ કલમો			૨૪

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૬ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૩ થી ૦.૭૦ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૩૭ થી ૦.૪૯ સુધીનું હતું. ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૧ થી ૦.૫૯ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૩૯ થી ૦.૪૬ સુધીનું હતું. તેમજ ૧. ગુજરાતી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૬૬ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૦ થી ૦.૫૮ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૨૭, ૪.૨૮ અને ૪.૨૯ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૭

૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૫૮	૦.૨૬	અસ્વીકાર	૮.૧૬	૦.૫૩	૦.૪૨	સ્વીકાર
૮.૨	૦.૪૬	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૪૬	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૩	૦.૩૬	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૭૮	૦.૨૮	અસ્વીકાર
૮.૪	૦.૬૪	૦.૬૧	સ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૪૫	૦.૪૨	સ્વીકાર
૮.૫	૦.૪૬	૦.૪૫	સ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૩૩	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૧૬	-૦.૦૫	અસ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૨૦	૦.૩૪	અસ્વીકાર
૮.૭	૦.૬૧	૦.૨૧	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૩૦	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૭૯	૦.૩૨	અસ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૫૪	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૯	૦.૩૭	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૫૧	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૭૦	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૧૮	૦.૨૬	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૫૩	૦.૪૭	સ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૦૮	૦.૦૫	અસ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૬૧	૦.૩૨	અસ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૪૨	૦.૨૬	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૨૬	૦.૨૬	અસ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૫૩	૦.૫૩	સ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૨૨	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૨૦	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૩૪	૦.૪૨	સ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૫૦	૦.૫૩	સ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૭ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૮ થી ૦.૭૦ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૦૫ થી ૦.૬૧ હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૮ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૮

૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૪૩	૦.૬૧	સ્વીકાર	૯.૧૬	૦.૧૮	૦.૧૬	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૨૨	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૭૮	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૨૨	૦.૧૩	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૮૬	૦.૨૮	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૩૭	૦.૨૬	અસ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૩૭	૦.૦૫	અસ્વીકાર
૯.૫	૦.૬૩	૦.૬૩	સ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૨૫	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૯.૬	૦.૩૬	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૭૬	૦.૩૭	અસ્વીકાર
૯.૭	૦.૪૬	૦.૨૮	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૨૨	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૯.૮	૦.૪૯	૦.૨૮	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૪૫	૦.૧૬	અસ્વીકાર
૯.૯	૦.૫૩	૦.૧૬	અસ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૫૫	૦.૬૩	સ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૪૭	૦.૪૨	સ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૩૨	૦.૨૬	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૬૪	૦.૫૫	સ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૩૪	૦.૪૭	સ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૨૫	અ૦.૧૩	અસ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૪૫	૦.૧૬	અસ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૩૪	૦.૧૬	અસ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૨૮	૦.૧૧	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૫૦	૦.૪૨	સ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૪૭	૦.૧૧	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૩૮	૦.૪૫	સ્વીકાર				

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૮ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ઓગણત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૮ થી ૦.૮૬ તથા તારવણી મૂલ્ય –૦.૧૩ થી ૦.૬૩ હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૨૯ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૨૯

૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૪૬	૦.૩૯	સ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૪૧	૦.૩૪	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૩૩	-૦.૦૩	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૪૨	-૦.૦૫	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૫૪	૦.૫૦	સ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૨૬	૦.૨૧	અસ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૨૧	૦.૧૧	અસ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૬૩	૦.૩૨	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૩૮	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૧૧	-૦.૧૬	અસ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૪૭	૦.૭૪	સ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૨૮	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૫૫	૦.૪૨	સ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૪૯	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૫૫	૦.૪૭	સ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૫૭	૦.૩૪	અસ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૪૨	૦.૨૬	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૫૪	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૬૮	૦.૫૩	અસ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૩૩	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૬૮	૦.૩૭	અસ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૬૩	૦.૪૨	સ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૫૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૩૯	૦.૩૨	અસ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૩૭	૦.૪૨	સ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૨૮	-૦.૧૩	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૩૩	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૩૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૧૧	૦.૦૫	અસ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૪૫	૦.૨૧	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૫૧	૦.૫૫	સ્વીકાર	૧૦.૩૨	૦.૨૯	૦.૧૬	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૨૯ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૧ થી ૦.૬૮ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૬ થી ૦.૭૪ હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૦ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૦

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				૯.૫	૯.૧૪	૦.૫૦	૦.૪૨
૯.૧	૯.૪	૦.૬૪	૦.૬૧	૯.૬	૯.૧૫	૦.૩૮	૦.૪૫
૯.૨	૯.૫	૦.૪૬	૦.૪૫	૯.૭	૯.૨૪	૦.૫૫	૦.૬૩
૯.૩	૯.૧૧	૦.૫૩	૦.૪૭	૯.૮	૯.૨૬	૦.૩૪	૦.૪૭
૯.૪	૯.૧૫	૦.૩૪	૦.૪૨	ધોરણ – ૧૦			
૯.૫	૯.૧૬	૦.૫૩	૦.૪૨	૧૦.૧	૧૦.૩	૦.૫૪	૦.૫૦
૯.૬	૯.૧૯	૦.૪૫	૦.૪૨	૧૦.૨	૧૦.૬	૦.૪૭	૦.૭૪
૯.૭	૯.૨૮	૦.૫૩	૦.૫૩	૧૦.૩	૧૦.૭	૦.૫૫	૦.૪૨
૯.૮	૯.૩૦	૦.૫૦	૦.૫૩	૧૦.૪	૧૦.૮	૦.૫૫	૦.૪૭
ધોરણ – ૯				૧૦.૫	૧૦.૧	૦.૪૬	૦.૩૯
૯.૧	૯.૧	૦.૪૩	૦.૬૧	૧૦.૬	૧૦.૧૩	૦.૩૭	૦.૪૨
૯.૨	૯.૫	૦.૬૩	૦.૬૩	૧૦.૭	૧૦.૧૬	૦.૫૧	૦.૫૫
૯.૩	૯.૧૦	૦.૪૭	૦.૪૨	૧૦.૮	૧૦.૨૭	૦.૬૩	૦.૪૨
૯.૪	૯.૧૧	૦.૬૪	૦.૫૫	પસંદ થયેલ કુલ કલમો		૨૪	

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૦ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૪ થી ૦.૬૪ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૬૧ સુધીનું હતું. ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૮ થી ૦.૬૪ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૬૩ સુધીનું હતું. તેમજ ૨. હિન્દી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૭ થી ૦.૬૩ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૩૯ થી ૦.૭૪ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૩૧, ૪.૩૨ અને ૪.૩૩ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૧

૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૭૯	૦.૧૯	અસ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૩૮	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૩૩	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૬૦	૦.૫૮	સ્વીકાર
૮.૩	૦.૧૭	૦.૦૪	અસ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૪૬	૦.૪૬	સ્વીકાર
૮.૪	૦.૬૫	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૪૨	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૮.૫	૦.૪૪	૦.૧૯	અસ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૪૬	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૫૮	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૪૨	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૮.૭	૦.૩૫	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૩૭	૦.૧૯	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૯૦	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૪૮	૦.૫૮	સ્વીકાર
૮.૯	૦.૫૪	૦.૫૪	સ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૪૬	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૩૧	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૪૦	૦.૦૪	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૨૫	૦.૨૭	અસ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૩૩	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૬૦	૦.૩૫	અસ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૨૫	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૪૬	૦.૫૪	સ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૨૭	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૩૧	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૬૨	૦.૫૪	સ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૪૪	૦.૪૨	સ્વીકાર	૮.૩૧	૦.૩૮	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૧૫	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૩૨	૦.૪૮	૦.૪૨	સ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૧ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૫ થી ૦.૭૯ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૪ થી ૦.૫૮ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૨ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૨

૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૩૮	-૦.૧૫	અસ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૩૩	૦.૧૯	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૬૫	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૩૫	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૭૩	૦.૪૬	અસ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૨૫	-૦.૧૯	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૪૨	૦.૫૪	સ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૫૦	૦.૬૨	સ્વીકાર
૯.૫	૦.૩૭	૦.૦૪	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૪૮	૦.૫૦	સ્વીકાર
૯.૬	૦.૫૮	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૪૦	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૯.૭	૦.૬૯	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૭૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૮	૦.૫૨	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૪૬	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૯.૯	૦.૭૫	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૩૩	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૪૨	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૩૩	૦.૧૯	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૬૩	૦.૫૦	સ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૪૦	૦.૫૦	સ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૪૪	૦.૫૦	સ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૪૦	૦.૫૦	સ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૪૨	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૪૬	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૫૪	૦.૬૨	સ્વીકાર	૯.૩૦	૦.૫૦	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૨૭	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૯.૩૧	૦.૭૧	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૧૬	૦.૫૪	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૯.૩૨	૦.૧૭	૦.૨૭	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૨ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૭ થી ૦.૭૯ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૯ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૩ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૩

૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૩૫	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૨૭	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૨૫	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૩૭	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૫૬	૦.૫૮	સ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૪૪	૦.૪૨	સ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૪૬	૦.૬૨	સ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૩૧	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૬૯	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૨૭	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૩૩	૦.૨૭	અસ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૨૯	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૨૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૨૩	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૫૪	૦.૪૬	સ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૨૧	૦.૦૪	અસ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૩૧	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૪૪	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૧૯	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૫૮	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૪૮	૦.૫૮	સ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૨૭	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૩૫	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૦૬	૦.૦૪	અસ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૨૫	૦.૩૫	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૩૭	૦.૪૨	સ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૪૪	૦.૬૫	સ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૩૮	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૩૮	૦.૪૬	સ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૨૭	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૫૨	-૦.૦૪	અસ્વીકાર	૧૦.૩૨	૦.૩૩	૦.૦૪	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૩ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૬ થી ૦.૫૮ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૦૪ થી ૦.૬૫ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૪ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૪

અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				ધોરણ – ૧૦			
૮.૧	૮.૯	૦.૫૪	૦.૫૪	૧૦.૧	૧૦.૩	૦.૫૬	૦.૫૮
૮.૨	૮.૧૩	૦.૪૬	૦.૫૪	૧૦.૨	૧૦.૧૧	૦.૪૮	૦.૫૮
૮.૩	૮.૧૫	૦.૪૪	૦.૪૨	૧૦.૩	૧૦.૪	૦.૪૬	૦.૬૨
૮.૪	૮.૧૮	૦.૬૦	૦.૫૮	૧૦.૪	૧૦.૮	૦.૫૪	૦.૪૬
૮.૫	૮.૧૯	૦.૪૬	૦.૪૬	૧૦.૫	૧૦.૧૪	૦.૪૪	૦.૬૫
૮.૬	૮.૩૦	૦.૬૨	૦.૫૪	૧૦.૬	૧૦.૧૫	૦.૩૮	૦.૪૬
૮.૭	૮.૨૪	૦.૪૮	૦.૫૮	૧૦.૭	૧૦.૧૯	૦.૪૪	૦.૪૨
૮.૮	૮.૩૨	૦.૪૮	૦.૪૨	૧૦.૮	૧૦.૨૯	૦.૩૭	૦.૪૨
ધોરણ – ૯				પસંદ થયેલ કુલ કલમો			
૯.૧	૯.૪	૦.૪૨	૦.૫૪	૨૪			
૯.૨	૯.૧૧	૦.૬૩	૦.૫૦				
૯.૩	૯.૧૪	૦.૫૪	૦.૬૨				
૯.૪	૯.૧૨	૦.૪૪	૦.૫૦				

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૪ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૪ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૫૮ સુધીનું હતું. ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૦ થી ૦.૫૪ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૫૦ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું. તેમજ ૩. સંસ્કૃત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૭ થી ૦.૫૬ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૬૫ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૩૫, ૪.૩૬ અને ૪.૩૭ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૫

૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૮૭	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૪૩	૦.૨૦	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૭૩	૦.૧૩	અસ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૩૩	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૩	૧.૦૦	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૨૭	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૪	૦.૬૦	૦.૬૭	સ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૬૩	૦.૬૦	સ્વીકાર
૮.૫	૦.૪૩	૦.૪૭	સ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૭૩	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૯૭	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૭૩	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૭	૦.૫૦	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૮૭	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૮૦	૦.૪૦	અસ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૩૦	૦.૪૭	સ્વીકાર
૮.૯	૦.૯૦	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૭૩	૦.૧૩	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૩૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૮૦	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૯૦	૦.૦૭	અસ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૧૭	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૫૩	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૧.૦૦	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૬૩	૦.૬૦	સ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૪૦	૦.૪૦	સ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૬૭	૦.૫૩	સ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૫૭	૦.૪૭	સ્વીકાર	૮.૩૧	૦.૨૩	-૦.૪૭	અસ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૪૦	૦.૨૭	અસ્વીકાર	૮.૩૨	૦.૬૦	૦.૧૩	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૫ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૭ થી ૧.૦૦ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૦ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૬ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૬

૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૯૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૮૭	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૪૦	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૯૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૭૩	૦.૨૭	અસ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૫૭	૦.૦૭	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૬૩	૦.૪૭	સ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૩૭	૦.૬૦	સ્વીકાર
૯.૫	૦.૯૭	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૬	૦.૫૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૬૭	૦.૪૦	સ્વીકાર
૯.૭	૦.૫૦	૦.૪૭	સ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૬૦	૦.૫૩	સ્વીકાર
૯.૮	૦.૧૭	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૪૦	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૯.૯	૦.૬૩	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૬૭	૦.૪૦	સ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૪૩	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૭૭	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૬૦	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૬૭	-૦.૨૭	અસ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૬૦	૦.૫૩	સ્વીકાર	૯.૩૦	૦.૫૭	૦.૦૭	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૩૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૯.૩૧	૦.૫૦	૦.૪૭	સ્વીકાર
૯.૧૬	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૯.૩૨	૦.૭૩	૦.૨૭	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૬ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૭ થી ૦.૦૯ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૨૭ થી ૦.૬૦ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૭ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૭

૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૪૦	૦.૨૭	અસ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૭૦	૦.૬૦	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૫૭	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૭૦	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૭૭	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૭૭	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૩૦	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૬૦	-૦.૧૩	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૬૦	૦.૫૩	સ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૫૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૫૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૮૩	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૬૩	૦.૬૦	સ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૪૭	૦.૫૩	સ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૪૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૮૩	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૭૩	૦.૪૦	અસ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૬૦	૦.૪૦	સ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૪૭	૦.૪૦	સ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૭૦	૦.૦૭	અસ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૬૦	૦.૪૦	સ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૬૩	૦.૪૭	સ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૬૦	૦.૪૦	સ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૮૭	૦.૨૭	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૭૦	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૭૭	૦.૪૭	અસ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૮૭	૦.૨૭	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૯૦	૦.૨૦	અસ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૭૩	૦.૨૦	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૮૦	૦.૪૦	અસ્વીકાર	૧૦.૩૨	૦.૩૭	૦.૨૦	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૭ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૦ થી ૦.૯૦ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૨૭ થી ૦.૬૦ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૩૭ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૮

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				૯.૫	૯.૧૪	૦.૬૦	૦.૫૩
૯.૧	૯.૪	૦.૬૦	૦.૬૭	૯.૬	૯.૨૨	૦.૬૭	૦.૪૦
૯.૨	૯.૫	૦.૪૩	૦.૪૭	૯.૭	૯.૨૩	૦.૬૦	૦.૫૩
૯.૩	૯.૧૪	૦.૪૦	૦.૪૦	૯.૮	૯.૩૧	૦.૫૦	૦.૪૭
૯.૪	૯.૧૫	૦.૫૭	૦.૪૭	ધોરણ – ૧૦			
૯.૫	૯.૨૦	૦.૬૩	૦.૬૦	૧૦.૧	૧૦.૫	૦.૬૦	૦.૫૩
૯.૬	૯.૨૪	૦.૩૦	૦.૪૭	૧૦.૨	૧૦.૧૨	૦.૬૩	૦.૪૭
૯.૭	૯.૨૯	૦.૬૩	૦.૬૦	૧૦.૩	૧૦.૮	૦.૪૭	૦.૫૩
૯.૮	૯.૩૦	૦.૬૭	૦.૫૩	૧૦.૪	૧૦.૧૦	૦.૬૦	૦.૪૦
ધોરણ – ૯				૧૦.૫	૧૦.૨૩	૦.૬૩	૦.૬૦
૯.૧	૯.૪	૦.૬૩	૦.૪૭	૧૦.૬	૧૦.૨૬	૦.૪૭	૦.૪૦
૯.૨	૯.૭	૦.૫૦	૦.૪૭	૧૦.૭	૧૦.૨૭	૦.૬૦	૦.૪૦
૯.૩	૯.૧૦	૦.૬૭	૦.૪૦	૧૦.૮	૧૦.૨૮	૦.૬૦	૦.૪૦
૯.૪	૯.૨૦	૦.૩૭	૦.૬૦	પસંદ થયેલ કુલ કલમો		૨૪	

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૮ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૦ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૦ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું. ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૭ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૦ થી ૦.૬૦ સુધીનું હતું. તેમજ ૪. અંગ્રેજી વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૭ થી ૦.૬૩ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૦ થી ૦.૬૦ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૩૮, ૪.૪૦ અને ૪.૪૧ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં પ. ગણિત વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૩૯

પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૯૬	-૦.૦૮	અસ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૭૧	૦.૫૮	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૮૮	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૩૮	૦.૪૨	સ્વીકાર
૮.૩	૦.૭૧	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૫૦	૦.૬૭	સ્વીકાર
૮.૪	૦.૮૮	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૯૬	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૮.૫	૦.૭૫	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૭૧	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૭૧	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૫૪	૦.૪૨	સ્વીકાર
૮.૭	૦.૬૩	૦.૪૨	સ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૯૨	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૪૬	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૩૯	૦.૫૮	સ્વીકાર
૮.૯	૦.૫૦	૦.૧૭	અસ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૫૮	૦.૧૭	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૩૮	૦.૪૨	સ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૨૫	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૭૯	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૫૦	૦.૫૦	સ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૫૪	૦.૫૮	સ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૭૫	૦.૧૭	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૪૨	૦.૧૭	અસ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૫૪	૦.૨૫	અસ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૬૭	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૩૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૭૫	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૮.૩૧	૦.૮૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૫૮	૦.૧૭	અસ્વીકાર	૮.૩૨	૦.૫૪	-૦.૦૮	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૩૯ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૨૫ થી ૦.૯૬ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૦૮ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૦ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૦

પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૫૦	૦.૬૭	સ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૦૦	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૬૭	૦.૬૭	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૭૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૫૦	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૫૦	૦.૫૦	સ્વીકાર
૯.૪	૦.૭૧	૦.૫૮	અસ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૨૫	૦.૧૭	અસ્વીકાર
૯.૫	૦.૩૮	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૨૫	૦.૧૭	અસ્વીકાર
૯.૬	૦.૨૯	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૫૮	૦.૫૦	સ્વીકાર
૯.૭	૦.૩૮	-૦.૨૫	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૫૦	૧.૦૦	સ્વીકાર
૯.૮	૦.૫૪	૦.૪૨	સ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૪૬	૦.૫૮	સ્વીકાર
૯.૯	૦.૧૭	૦.૧૭	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૫૪	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૩૮	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૭૧	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૭૯	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૪૨	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૨૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૭૧	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૭૯	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૩૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૫૮	૦.૫૦	સ્વીકાર	૯.૩૦	૦.૩૮	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૭૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૯.૩૧	૦.૦૮	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૯.૧૬	૦.૫૮	૦.૫૦	સ્વીકાર	૯.૩૨	૦.૩૮	૦.૪૨	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૦ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૦ થી ૦.૭૯ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૨૫ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૧ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૧

૫. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૩૩	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૭૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૬૭	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૨૫	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૪૨	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૩૩	૦.૩૩	અસ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૬૭	૦.૫૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૪૨	૦.૫૦	સ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૨૯	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૫૮	૦.૬૭	સ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૧૩	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૩૮	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૭૯	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૪૬	૦.૫૮	સ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૬૩	૦.૭૫	અસ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૬૩	૦.૨૫	અસ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૬૭	૦.૩૩	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૫૮	૦.૫૦	સ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૨૯	૦.૨૫	અસ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૦૪	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૪૬	૦.૪૨	સ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૪૬	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૧૩	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૪૨	૦.૬૭	સ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૨૯	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૪૬	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૨૫	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૪૬	૦.૭૫	સ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૩૮	૦.૪૨	અસ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૩૮	૦.૪૨	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૫૦	૦.૫૦	સ્વીકાર	૧૦.૩૨	૦.૫૦	૦.૩૩	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૧નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૫. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૪ થી ૦.૭૯ તથા તારવણી મૂલ્ય –૦.૦૦ થી ૦.૭૫ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૨ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૫. ગણિત વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૨

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં પ. ગણિત વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				૯.૫	૯.૧૬	૦.૫૮	૦.૫૦
૯.૧	૯.૭	૦.૬૩	૦.૪૨	૯.૬	૯.૧૯	૦.૫૦	૦.૫૦
૯.૨	૯.૧૦	૦.૩૮	૦.૪૨	૯.૭	૯.૨૨	૦.૫૮	૦.૫૦
૯.૩	૯.૧૨	૦.૫૪	૦.૫૮	૯.૮	૯.૨૪	૦.૪૬	૦.૫૮
૯.૪	૯.૧૮	૦.૩૮	૦.૪૨	ધોરણ – ૧૦			
૯.૫	૯.૧૯	૦.૫૦	૦.૬૭	૧૦.૧	૧૦.૧૧	૦.૪૬	૦.૪૨
૯.૬	૯.૨૨	૦.૫૪	૦.૪૨	૧૦.૨	૧૦.૧૬	૦.૫૦	૦.૫૦
૯.૭	૯.૨૪	૦.૩૮	૦.૫૮	૧૦.૩	૧૦.૨૦	૦.૪૨	૦.૫૦
૯.૮	૯.૨૭	૦.૫૦	૦.૫૦	૧૦.૪	૧૦.૨૧	૦.૫૮	૦.૬૭
ધોરણ – ૯				૧૦.૫	૧૦.૨૩	૦.૪૬	૦.૫૮
૯.૧	૯.૧	૦.૫૦	૦.૬૭	૧૦.૬	૧૦.૨૫	૦.૫૮	૦.૫૦
૯.૨	૯.૮	૦.૫૪	૦.૪૨	૧૦.૭	૧૦.૨૮	૦.૪૨	૦.૬૭
૯.૩	૯.૨૩	૦.૫૦	૧.૦૦	૧૦.૮	૧૦.૩૦	૦.૪૬	૦.૭૫
૯.૪	૯.૧૪	૦.૫૮	૦.૫૦	પસંદ થયેલ કુલ કલમો			૨૪

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૨ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે પ. ગણિત વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૮ થી ૦.૬૩ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૬૭ સુધીનું હતું. પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૬ થી ૦.૫૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૧.૦૦ સુધીનું હતું. તેમજ પ. ગણિત વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૫૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૭૫ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૪૩, ૪.૪૪ અને ૪.૪૫ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૩

૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૫૮	૦.૫૪	સ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૬૯	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૦૮	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૨૭	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૮.૩	૦.૫૮	૦.૬૯	સ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૭૩	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૮.૪	૦.૪૬	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૭૩	૦.૫૪	અસ્વીકાર
૮.૫	૦.૬૫	૦.૫૪	સ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૫૦	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૭૩	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૫૮	૦.૬૯	સ્વીકાર
૮.૭	૦.૮૧	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૫૦	૦.૫૪	સ્વીકાર
૮.૮	૦.૮૫	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૩૫	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૮.૯	૦.૮૫	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૮૧	-૦.૦૮	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૫૪	૦.૪૬	સ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૭૩	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૭૭	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૩૧	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૧૨	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૧૫	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૬૨	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૫૮	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૨૭	-૦.૦૮	અસ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૫૪	-૦.૧૫	અસ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૪૬	૦.૪૬	સ્વીકાર	૮.૩૧	૦.૧૯	-૦.૦૮	અસ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૫૪	૦.૬૨	સ્વીકાર	૮.૩૨	૦.૬૨	૦.૩૧	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૩ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૮ થી ૦.૮૫ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૫ થી ૦.૬૯ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૪ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૪

૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૮૫	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૭૭	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૬૫	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૪૨	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૭૭	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૬૯	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૬૨	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૫૮	૦.૬૯	સ્વીકાર
૯.૫	૦.૫૪	૦.૪૬	સ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૩૮	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૯.૬	૦.૬૯	-૦.૧૫	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૬૫	૦.૫૪	અસ્વીકાર
૯.૭	૦.૬૯	૦.૬૨	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૬૨	૦.૭૭	સ્વીકાર
૯.૮	૦.૫૦	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૨૩	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૯.૯	૦.૪૬	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૫૪	૦.૬૨	સ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૬૫	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૪૨	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૫૪	૦.૭૭	સ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૬૨	૦.૪૬	સ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૫૪	૦.૭૭	સ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૩૮	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૫૪	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૬૯	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૪૨	૦.૬૯	સ્વીકાર	૯.૩૦	૦.૬૫	૦.૫૪	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૮૧	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૯.૩૧	૦.૨૭	૦.૨૩	અસ્વીકાર
૯.૧૬	૦.૮૧	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૯.૩૨	૦.૬૫	૦.૨૩	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૪ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૨૩ થી ૦.૮૫ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૫ થી ૦.૭૭ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૫ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૫

૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૬૨	૦.૭૭	સ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૨૭	૦.૦૮	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૮૧	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૩૮	૦.૬૨	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૫૮	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૪૬	૦.૭૭	સ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૫૦	૦.૬૯	સ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૭૭	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૪૨	૦.૨૩	અસ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૪૬	૦.૭૭	સ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૩૫	૦.૦૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૬૨	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૫૮	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૩૧	૦.૩૧	અસ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૩૮	૦.૬૨	અસ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૪૨	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૪૨	૦.૩૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૫૮	૦.૮૫	સ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૬૨	૦.૭૭	સ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૫૦	૦.૫૪	અસ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૫૪	૦.૭૭	સ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૬૯	૦.૪૬	અસ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૩૮	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૭૩	૦.૫૪	અસ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૨૩	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૩૮	૦.૧૫	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૩૮	૦.૧૫	અસ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૫૮	૦.૩૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૬૫	૦.૫૪	અસ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૬૨	૦.૬૨	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૫૪	૦.૩૧	અસ્વીકાર	૧૦.૩૨	૦.૫૦	૦.૬૯	સ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૫નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૨૩ થી ૦.૮૧ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૮ થી ૦.૮૫ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૬ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૬

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				૯.૫	૯.૨૦	૦.૫૮	૦.૬૯
૯.૧	૯.૧	૦.૫૮	૦.૫૪	૯.૬	૯.૨૩	૦.૬૨	૦.૭૭
૯.૨	૯.૩	૦.૫૮	૦.૬૯	૯.૭	૯.૨૫	૦.૫૪	૦.૬૨
૯.૩	૯.૫	૦.૬૫	૦.૫૪	૯.૮	૯.૨૭	૦.૬૨	૦.૪૬
૯.૪	૯.૧૦	૦.૫૪	૦.૪૬	ધોરણ – ૧૦			
૯.૫	૯.૧૫	૦.૪૬	૦.૪૬	૧૦.૧	૧૦.૧	૦.૬૨	૦.૭૭
૯.૬	૯.૧૬	૦.૫૪	૦.૬૨	૧૦.૨	૧૦.૪	૦.૫૦	૦.૬૯
૯.૭	૯.૨૨	૦.૫૮	૦.૬૯	૧૦.૩	૧૦.૧૦	૦.૬૨	૦.૭૭
૯.૮	૯.૨૩	૦.૫૦	૦.૫૪	૧૦.૪	૧૦.૧૧	૦.૫૪	૦.૭૭
ધોરણ – ૯				૧૦.૫	૧૦.૧૯	૦.૪૬	૦.૭૭
૯.૧	૯.૫	૦.૫૪	૦.૪૬	૧૦.૬	૧૦.૨૧	૦.૪૬	૦.૭૭
૯.૨	૯.૧૧	૦.૫૪	૦.૭૭	૧૦.૭	૧૦.૨૫	૦.૫૮	૦.૮૫
૯.૩	૯.૧૨	૦.૫૪	૦.૭૭	૧૦.૮	૧૦.૩૨	૦.૫૦	૦.૬૯
૯.૪	૯.૧૪	૦.૪૨	૦.૬૯	પસંદ થયેલ કુલ કલમો		૨૪	

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૬ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૬ થી ૦.૬૫ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૬ થી ૦.૬૯ સુધીનું હતું. ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૨ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૬ થી ૦.૭૭ સુધીનું હતું. તેમજ ૬. વિજ્ઞાન વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૬ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૬૯ થી ૦.૮૫ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૪૭, ૪.૪૮ અને ૪.૪૯ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૭

૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૭૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૮૮	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૮.૩	૦.૭૧	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૪	૦.૬૨	૦.૫૩	સ્વીકાર
૮.૫	૦.૭૪	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૬૨	૦.૪૧	સ્વીકાર
૮.૭	૦.૬૨	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૧૨	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૮.૯	૦.૭૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૭૪	૦.૪૧	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૬૨	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૬૫	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૮૨	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૭૯	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૩૮	૦.૨૯	અસ્વીકાર

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧૭	૦.૫૯	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૧૮	૦.૨૧	-૦.૦૬	અસ્વીકાર
૮.૧૯	૦.૭૪	-૦.૦૬	અસ્વીકાર
૮.૨૦	૦.૨૯	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૮.૨૧	૦.૪૭	૦.૪૭	સ્વીકાર
૮.૨૨	૦.૨૬	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૨૩	૦.૬૨	૦.૪૧	સ્વીકાર
૮.૨૪	૦.૮૫	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૮.૨૫	૦.૫૯	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૮.૨૬	૦.૫૯	૦.૪૭	સ્વીકાર
૮.૨૭	૦.૩૨	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૨૮	૦.૩૨	૦.૪૧	સ્વીકાર
૮.૨૯	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર
૮.૩૦	૦.૫૦	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૮.૩૧	૦.૭૯	-૦.૦૬	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૭ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ એકત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૨ થી ૦.૮૮ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૮ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૮માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૮

૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૮૨	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૫૦	-૦.૦૬	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૭૧	૦.૩૫	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૩૨	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૯.૩	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૭૧	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૬૫	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૮૫	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૯.૫	૦.૭૧	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર
૯.૬	૦.૪૧	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૫૩	૦.૪૭	સ્વીકાર
૯.૭	૦.૮૨	૦.૩૫	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૨૯	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૮	૦.૬૫	૦.૪૭	સ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૬૮	૦.૫૩	સ્વીકાર
૯.૯	૦.૨૪	-૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૬૮	-૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૩૮	૦.૫૩	સ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૧૮	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૨૯	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૭૪	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૨૪	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૮૨	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૫૯	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૫૩	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૯.૩૦	૦.૨૧	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૨૧	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૯.૩૧	૦.૪૪	૦.૫૩	સ્વીકાર
૯.૧૬	૦.૫૩	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૯.૩૨	૦.૪૭	૦.૧૨	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૮ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૮ થી ૦.૮૫ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૮ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૪૮માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૪૯

૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૭૪	-૦.૦૬	સ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૧૫	૦.૦૬	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૬૨	૦.૪૧	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૨૬	-૦.૦૬	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૦૬	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૬૮	૦.૧૮	સ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૩૫	૦.૨૪	સ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૮૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૪૪	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૩૫	૦.૧૨	સ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૭૧	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૩૫	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૪૭	૦.૪૭	અસ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૮૮	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૫૦	૦.૦૬	અસ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૬૮	૦.૪૧	અસ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૪૪	૦.૪૧	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૨૬	૦.૪૧	સ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૩૨	૦.૨૯	સ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૫૦	૦.૪૧	અસ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૬૮	૦.૧૮	સ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૫૦	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૬૮	૦.૫૩	અસ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૩૫	૦.૪૭	અસ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૦૯	-૦.૧૮	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૪૪	૦.૫૩	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૬૫	૦.૪૭	અસ્વીકાર	૧૦.૩૦	૦.૪૧	-૦.૧૨	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૫૩	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૧૦.૩૧	૦.૬૮	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૧૦.૧૬	૦.૭૪	૦.૧૮	અસ્વીકાર				

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૪૯નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૬ થી ૦.૮૮ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૮ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૫૦ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૦

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				૯.૫	૯.૨૧	૦.૫૬	૦.૪૧
૯.૧	૯.૪	૦.૬૨	૦.૫૩	૯.૬	૯.૨૨	૦.૫૩	૦.૪૭
૯.૨	૯.૬	૦.૬૨	૦.૪૧	૯.૭	૯.૨૪	૦.૬૮	૦.૫૩
૯.૩	૯.૧૪	૦.૫૬	૦.૪૧	૯.૮	૯.૩૧	૦.૪૪	૦.૫૩
૯.૪	૯.૨૧	૦.૪૭	૦.૪૭	ધોરણ – ૧૦			
૯.૫	૯.૨૩	૦.૬૨	૦.૪૧	૧૦.૧	૧૦.૨	૦.૬૨	૦.૪૧
૯.૬	૯.૨૬	૦.૫૯	૦.૪૭	૧૦.૨	૧૦.૭	૦.૪૭	૦.૪૭
૯.૭	૯.૨૮	૦.૩૨	૦.૪૧	૧૦.૩	૧૦.૯	૦.૪૪	૦.૪૧
૯.૮	૯.૨૯	૦.૫૬	૦.૪૧	૧૦.૪	૧૦.૧૨	૦.૬૮	૦.૫૩
ધોરણ – ૯				૧૦.૫	૧૦.૧૪	૦.૬૫	૦.૪૭
૯.૧	૯.૩	૦.૫૬	૦.૪૧	૧૦.૬	૧૦.૨૬	૦.૫૦	૦.૪૧
૯.૨	૯.૮	૦.૬૫	૦.૪૭	૧૦.૭	૧૦.૨૮	૦.૩૫	૦.૪૭
૯.૩	૯.૧૦	૦.૩૮	૦.૫૩	૧૦.૮	૧૦.૨૯	૦.૪૪	૦.૫૩
૯.૪	૯.૧૩	૦.૫૬	૦.૪૧	પસંદ થયેલ કુલ કલમો			૨૪

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૫૦ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૨ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું. ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૮ થી ૦.૬૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું. તેમજ ૭. ઈતિહાસ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૫ થી ૦.૬૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું.

હવે પછી સારણી ૪.૫૧, ૪.૫૨ અને ૪.૫૩ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ કસોટીની કલમોના સરળતા મૂલ્ય, તારવણી મૂલ્ય તથા તેના આધારે અંતિમ કસોટી માટે કલમના સ્વીકાર કે અસ્વીકારની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૧

૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૮.૧	૦.૬૨	૦.૫૩	સ્વીકાર	૮.૧૭	૦.૫૩	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૮.૨	૦.૬૮	૦.૫૩	સ્વીકાર	૮.૧૮	૦.૨૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૩	૦.૯૭	૦.૦૬	અસ્વીકાર	૮.૧૯	૦.૬૨	૦.૫૩	સ્વીકાર
૮.૪	૦.૨૯	૦.૫૯	અસ્વીકાર	૮.૨૦	૦.૦૬	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૮.૫	૦.૪૪	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૮.૨૧	૦.૧૫	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૮.૬	૦.૪૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૮.૨૨	૦.૩૫	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૮.૭	૦.૫૦	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૮.૨૩	૦.૮૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર
૮.૮	૦.૪૪	૦.૪૧	સ્વીકાર	૮.૨૪	૦.૭૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૯	૦.૩૮	૦.૦૬	અસ્વીકાર	૮.૨૫	૦.૨૧	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૮.૧૦	૦.૩૨	૦.૦૬	અસ્વીકાર	૮.૨૬	૦.૬૫	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૮.૧૧	૦.૩૨	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૮.૨૭	૦.૬૮	૦.૫૩	સ્વીકાર
૮.૧૨	૦.૮૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૮.૨૮	૦.૫૯	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૮.૧૩	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર	૮.૨૯	૦.૪૧	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૮.૧૪	૦.૭૯	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૮.૩૦	૦.૮૨	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૮.૧૫	૦.૬૮	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૮.૩૧	૦.૫૦	૦.૫૩	સ્વીકાર
૮.૧૬	૦.૪૪	૦.૪૧	સ્વીકાર	૮.૩૨	૦.૩૮	૦.૧૮	અસ્વીકાર

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૫૧ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ બત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૬ થી ૦.૯૭ તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૦૬ થી ૦.૫૯ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૫૨ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૨

૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૯.૧	૦.૧૨	-૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૧૬	૦.૩૫	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૨	૦.૪૧	૦.૪૭	સ્વીકાર	૯.૧૭	૦.૬૮	૦.૪૧	સ્વીકાર
૯.૩	૦.૭૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૯.૧૮	૦.૩૮	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૪	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર	૯.૧૯	૦.૮૨	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૫	૦.૮૨	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૯.૨૦	૦.૬૮	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૬	૦.૨૬	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૯.૨૧	૦.૧૫	૦.૦૬	અસ્વીકાર
૯.૭	૦.૮૨	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૯.૨૨	૦.૨૪	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૯.૮	૦.૪૧	૦.૧૨	અસ્વીકાર	૯.૨૩	૦.૭૯	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૯	૦.૩૮	૦.૬૫	સ્વીકાર	૯.૨૪	૦.૮૨	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૯.૧૦	૦.૪૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૯.૨૫	૦.૨૬	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૧૧	૦.૨૧	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૯.૨૬	૦.૫૬	૦.૪૧	સ્વીકાર
૯.૧૨	૦.૩૮	-૦.૦૬	અસ્વીકાર	૯.૨૭	૦.૫૬	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૯.૧૩	૦.૩૮	૦.૧૮	અસ્વીકાર	૯.૨૮	૦.૪૪	૦.૦૬	અસ્વીકાર
૯.૧૪	૦.૫૦	૦.૫૩	સ્વીકાર	૯.૨૯	૦.૩૮	૦.૫૩	સ્વીકાર
૯.૧૫	૦.૩૫	૦.૪૭	સ્વીકાર				

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૫૨ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ –૯ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ઓગણત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૧૨ થી ૦.૮૨ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૨ થી ૦.૬૫ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૫૩માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અજમાયશ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૩

૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીના સરળતા મૂલ્યો તથા તારવણી મૂલ્યો

અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	સ્વીકાર/ અસ્વીકાર
૧૦.૧	૦.૨૧	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૧૦.૧૬	૦.૨૧	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૨	૦.૫૦	૦.૫૩	સ્વીકાર	૧૦.૧૭	૦.૪૧	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૧૦.૩	૦.૧૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૧૦.૧૮	૦.૨૧	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૪	૦.૪૪	૦.૪૧	સ્વીકાર	૧૦.૧૯	૦.૩૮	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૫	૦.૭૪	૦.૨૯	અસ્વીકાર	૧૦.૨૦	૦.૦૬	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૧૦.૬	૦.૩૮	૦.૫૩	સ્વીકાર	૧૦.૨૧	૦.૩૨	૦.૨૯	અસ્વીકાર
૧૦.૭	૦.૫૦	૦.૫૩	સ્વીકાર	૧૦.૨૨	૦.૨૯	૦.૧૨	અસ્વીકાર
૧૦.૮	૦.૬૨	૦.૪૧	સ્વીકાર	૧૦.૨૩	૦.૫૦	૦.૫૩	સ્વીકાર
૧૦.૯	૦.૦૯	-૦.૦૬	અસ્વીકાર	૧૦.૨૪	૦.૪૭	૦.૦૦	અસ્વીકાર
૧૦.૧૦	૦.૧૨	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૫	૦.૩૫	૦.૫૯	સ્વીકાર
૧૦.૧૧	૦.૧૨	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૬	૦.૭૯	૦.૪૧	અસ્વીકાર
૧૦.૧૨	૦.૧૮	૦.૨૪	અસ્વીકાર	૧૦.૨૭	૦.૭૬	૦.૩૫	અસ્વીકાર
૧૦.૧૩	૦.૩૫	૦.૪૭	સ્વીકાર	૧૦.૨૮	૦.૨૬	-૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૪	૦.૩૫	૦.૦૦	અસ્વીકાર	૧૦.૨૯	૦.૩૨	૦.૧૮	અસ્વીકાર
૧૦.૧૫	૦.૨૪	૦.૧૨	અસ્વીકાર				

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૫૩નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ કસોટીની અજમાયશ કસોટીમાં કુલ ઓગણત્રીસ કલમો હતી. તેમનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૦૬ થી ૦.૭૯ તથા તારવણી મૂલ્ય -૦.૧૮ થી ૦.૫૯ સુધીનું હતું. તેમાંથી સૌથી ઊંચા તારવણી મૂલ્ય તથા મધ્યમ સરળતા મૂલ્યવાળી આઠ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

હવે પછી સારણી ૪.૫૪ માં શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ કસોટીમાં પસંદ થયેલી ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ની કલમોની વિગતો દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૪

**અંતિમ કસોટી વિભાગ – ૨માં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ કસોટી માટે
પસંદ થયેલી કલમોની માહિતી**

અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય	અંતિમ કસોટીમાં ક્રમ	અજમાયશ કસોટીમાં ક્રમ	સરળતા મૂલ્ય	તારવણી મૂલ્ય
ધોરણ – ૮				ધોરણ – ૧૦			
૮.૧	૮.૧	૦.૬૨	૦.૫૩	૯.૫	૯.૧૫	૦.૩૫	૦.૪૭
૮.૨	૮.૨	૦.૬૮	૦.૫૩	૯.૬	૯.૧૭	૦.૬૮	૦.૪૧
૮.૩	૮.૮	૦.૪૪	૦.૪૧	૯.૭	૯.૨૬	૦.૫૬	૦.૪૧
૮.૪	૮.૧૩	૦.૫૬	૦.૪૧	૯.૮	૯.૨૯	૦.૩૮	૦.૫૩
૮.૫	૮.૧૬	૦.૪૪	૦.૪૧	ધોરણ – ૧૦			
૮.૬	૮.૧૯	૦.૬૨	૦.૫૩	૧૦.૧	૧૦.૨	૦.૫૦	૦.૫૩
૮.૭	૮.૨૭	૦.૬૮	૦.૫૩	૧૦.૨	૧૦.૪	૦.૪૪	૦.૪૧
૮.૮	૮.૩૧	૦.૫૦	૦.૫૩	૧૦.૩	૧૦.૬	૦.૩૫	૦.૪૭
ધોરણ – ૯				૧૦.૪	૧૦.૭	૦.૫૦	૦.૫૩
૯.૧	૯.૨	૦.૪૧	૦.૪૭	૧૦.૫	૧૦.૮	૦.૬૨	૦.૪૧
૯.૨	૯.૪	૦.૫૬	૦.૪૧	૧૦.૬	૧૦.૧૩	૦.૩૫	૦.૪૭
૯.૩	૯.૯	૦.૩૮	૦.૬૫	૧૦.૭	૧૦.૨૩	૦.૫૦	૦.૫૩
૯.૪	૯.૧૪	૦.૫૦	૦.૫૩	૧૦.૮	૧૦.૨૫	૦.૩૫	૦.૫૯
પસંદ થયેલ કુલ કલમો							૨૪

સારણી અવલોકન : સારણી ૪.૫૪ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમોનો અંતિમ કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૮ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૪૪ થી ૦.૬૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૫૩ સુધીનું હતું. ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૯ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૫ થી ૦.૬૮ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૬૫ સુધીનું હતું. તેમજ ૮. ભૂગોળ વિષયવસ્તુ ધોરણ – ૧૦ ની પસંદ થયેલ આઠ કલમોનું સરળતા મૂલ્ય ૦.૩૫ થી ૦.૬૨ સુધીનું હતું તથા તારવણી મૂલ્ય ૦.૪૧ થી ૦.૫૯ સુધીનું હતું.

૪.૧૩ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું અંતિમ સ્વરૂપ

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની અજમાયશ પછી તેનું ગુણાંકન કરવામાં આવ્યું હતું. ગુણાંકનના આધારે કલમ પૃથક્કરણ કરવામાં આવ્યું હતું. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી બે વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ તથા ક્ષમતા કસોટી વિભાગ. માધ્યમિક

શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સમય મર્યાદા ૧.૪૫ કલાકની રાખવામાં આવી હતી. હવે પછી અંતિમ કસોટીમાં કલમોની પસંદગીની રીત વિગતવાર દર્શાવવામાં આવી છે.

વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ-૧ અને પેટાવિભાગ-૨ની કુલ ચાર પેટા કસોટી માટે દરેક કસોટીમાં સપ્રમાણ પાંચ હકારાત્મક અને પાંચ નકારાત્મક એમ દસ વિધાનો પસંદ કરવાનું નક્કી કરાવામાં આવ્યું હતું. વિધાનોની પસંદગી તેના ' ટી ' મૂલ્યના આધારે કરવામાં આવી હતી. પસંદ થયેલા હકારાત્મક અને નકારાત્મક વિધાનોને આકસ્મિક રીતે અંતિમ કસોટીમાં ગોઠવવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે પેટાવિભાગ- ૧ માં કુલ વીસ કલમો અને પેટાવિભાગ- ૨ માં કુલ વીસ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી.

આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગમાં અંતિમ કસોટી માટે કુલ ચાલીસ કલમોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.

વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પેટાવિભાગ-૧ અને પેટાવિભાગ-૨ની કુલ બાર પેટા કસોટી માટે દરેક કસોટીમાં યોગ્ય સરળતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્યના આધારે કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. પેટાવિભાગ- ૧ની કસોટી ૧(અ)૧ અને ૧(અ)૨ માટે કસોટી દીઠ ત્રણ કલમો યોગ્ય સરળતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્યના આધારે પસંદ કરવામાં આવી હતી. કસોટી ૧(અ)૩ માટે ચાર કલમો યોગ્ય સરળતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્યના આધારે પસંદ કરવામાં આવી હતી. કસોટી ૧(બ) માટે દસ કલમો યોગ્ય સરળતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્યના આધારે પસંદ કરવામાં આવી હતી. આ રીતે પેટાવિભાગ- ૧ માં કુલ વીસ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. પેટાવિભાગ-૨ની કુલ આઠ પેટા કસોટી માટે ધોરણ-૮, ધોરણ-૯ અને ધોરણ- ૧૦ની આઠ-આઠ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. આ રીતે દરેક આઠ વિષયની પેટા કસોટીમાં કુલ ચોવીસ કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. આમ કુલ એકસો બાણું કલમો પસંદ કરવામાં આવી હતી. તેમાંથી તાલીમાર્થીએ પોતે પસંદ કરેલા બે વિષયોની મળીને ૪૮ કલમના ઉત્તર આપવાના હતા.

આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગમાં અંતિમ કસોટી માટે કુલ બસો બાર કલમોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની અંતિમ કસોટીની એક નકલ પરિશિષ્ટ - ૯ માં મૂકવામાં આવી છે. તથા આ કસોટીનું ઉત્તરપત્ર અને ગુણાંકન ચાવી એક નકલ અનેક્રમે પરિશિષ્ટ - ૧૦ અને પરિશિષ્ટ - ૧૧ માં મૂકવામાં આવી છે.

૪.૧૪ કસોટીની વિશ્વસનીયતા

માપન માટેના કોઈપણ સાધન વડે એક જ વસ્તુનું વારંવાર માપ લેવામાં આવે અને દરેક વખતે સરખું જ માપ બતાવે તો તે સાધન વિશ્વસનીય છે તેમ કહી શકાય. મનોમાપન ક્ષેત્રમાં ઉપકરણની

પસંદગી વખતે તેના ઉપયોગકર્તા ઉપકરણીય લક્ષણોની સાથે ઉપકરણની વિશ્વસનીયતાને અતિ મહત્વનું લક્ષણ ગણે છે. ઉપકરણની વિશ્વસનીયતા શોધવાની મુખ્ય ત્રણ રીતો છે. (૧) કસોટી-પુનઃકસોટી પદ્ધતિ (૨) અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ અને (૩) સમાંતર સ્વરૂપની કસોટી પ્રથમ રીત દ્વારા મળતા વિશ્વસનીયતા આંકને સામયિક સ્થિરતા આંક, બીજી રીત દ્વારા મળતા વિશ્વસનીયતા આંકને આંતરિક સુસંગતતા અંક અને ત્રીજી રીત દ્વારા મળતા વિશ્વસનીયતા આંકને સ્થિરતા અંક કહે છે.

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતા નીચેની બે રીતો દ્વારા મેળવવામાં આવી હતી.

૧. **કસોટી-પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા :** આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૧૧ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો લેવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૫૬ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને ૧૫૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. જેમને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી પ્રાપ્તિઓ મેળવવામાં આવ્યા હતા તેવા તાલીમાર્થીઓને પચીસ દિવસ પછી ફરી કસોટી આપી પ્રાપ્તિઓ મેળવવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તિઓની આ બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ સહસંબંધ ત્રણ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ, ક્ષમતા કસોટી વિભાગ તથા સમગ્ર કસોટી માટે શોધવામાં આવ્યો હતો.

કસોટી પુનઃકસોટીની રીતે વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે જે પાત્રો લેવામાં આવ્યા હતા તેની વિગત સારણી ૪.૫૫ માં આપવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૫

કસોટી-પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે પાત્રોની વિગત

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	કુલ તાલીમાર્થીઓ
૧	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ (મહિલા બી.એડ.) - સુરેન્દ્રનગર	-	૪૫	૪૫
૨	પંચશીલ બી.એડ. કોલેજ - રાજકોટ	૩૫	૩૪	૬૯
૩	શ્રી બી. વી. શાહ બી.એડ. કોલેજ - વઢવાણ શહેર	૫	૨૦	૨૫
૪	શ્રી તક્ષશીલા બી.એડ. કોલેજ - હળવદ	૧૨	૯	૨૧
૫	ડો. વી. આર. ગોઢાણીયા બી.એડ. કોલેજ - પોરબંદર	૪	૪૭	૫૧
	કુલ	૫૬	૧૫૫	૨૧૧

સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની કસોટી પુનઃ કસોટી વિશ્વસનીયતાની ગણતરી નીચેના ત્રણ વિભાગમાં કરવામાં આવી હતી.

- (૧) લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા
- (૨) ક્ષમતા કસોટી વિભાગની કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા
- (૩) સમગ્ર કસોટીની કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા

હવે, પછી આ ત્રણેય વિભાગ માટે શોધવામાં આવેલ વિશ્વસનીયતાની સહસંબંધાંક સારણીઓ દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી – ૪.૫૬

લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની કસોટી-પુનઃકસોટી સહસંબંધ
શોધવા માટેની સારણી

પ્રાપ્તાંક વર્ગ ટેસ્ટ → રીટેસ્ટ ↓	૯૫-૧૦૪	૧૦૫-૧૧૪	૧૧૫-૧૨૪	૧૨૫-૧૩૪	૧૩૫-૧૪૪	૧૪૫-૧૫૪	૧૫૫-૧૬૪	કુલ
૧૬૦-૧૬૯					૧	૧	૨	૪
૧૫૦-૧૫૯				૨	૧૩	૧૩	૮	૩૬
૧૪૦-૧૪૯		૧	૧	૬	૨૨	૧૪	૨	૪૬
૧૩૦-૧૩૯		૧	૧૦	૧૭	૧૭	૬		૫૧
૧૨૦-૧૨૯	૧	૭	૧૫	૧૦	૪	૩		૪૦
૧૧૦-૧૧૯	૧	૭	૩	૫	૧			૧૭
૧૦૦-૧૦૯	૩	૮		૧	૧			૧૩
૯૦-૯૯	૧	૨	૧					૪
કુલ	૬	૨૬	૩૦	૪૧	૫૯	૩૭	૧૨	૨૧૧

✓ કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા અંક : $r = 0.95$

✓ સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

સારણી - ૪.૫૭

ક્ષમતા કસોટી વિભાગની કસોટી-પુન:કસોટી સહસંબંધ

શોધવા માટેની સારણી

પ્રાપ્તાંક વર્ગ ટેસ્ટ → રીટેસ્ટ ↓	૧૨-૧૯	૨૦-૨૭	૨૮-૩૫	૩૬-૪૩	૪૪-૫૧	૫૨-૫૯	કુલ
૫૨-૫૯			૧	૨	૮	૫	૧૬
૪૪-૫૧		૧	૬	૧૭	૧૯	૧	૪૪
૩૬-૪૩	૧	૧૧	૧૯	૨૪	૭		૬૨
૨૮-૩૫	૩	૩૧	૨૦	૧૨			૬૬
૨૦-૨૭	૫	૮	૭				૨૦
૧૨-૧૯	૨	૧					૩
કુલ	૧૧	૫૨	૫૩	૫૫	૩૪	૬	૨૧૧

➤ કસોટી પુન:કસોટી વિશ્વસનીયતા અંક : $r = 0.96$

➤ સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

સારણી - ૪.૫૮

સમગ્ર કસોટીની કસોટી-પુનઃકસોટી સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી

પ્રાપ્તાંક વર્ગ ટેસ્ટ → રીટેસ્ટ ↓	૧૧૫-૧૨૯	૧૩૦-૧૪૪	૧૪૫-૧૫૯	૧૬૦-૧૭૪	૧૭૫-૧૮૯	૧૯૦-૨૦૪	૨૦૫-૨૧૯	કુલ
૨૦૫-૨૧૯					૩	૫	૩	૧૧
૧૯૦-૨૦૪				૪	૧૫	૧૨	૧	૩૨
૧૭૫-૧૮૯			૫	૨૩	૨૩	૬		૫૭
૧૬૦-૧૭૪		૩	૧૯	૨૩	૬	૧		૫૨
૧૪૫-૧૫૯	૧	૧૧	૧૯	૪	૧			૩૬
૧૩૦-૧૪૪	૫	૬	૪	૧				૧૬
૧૧૫-૧૨૯	૩	૩	૧					૭
કુલ	૯	૨૩	૪૮	૫૫	૪૮	૨૪	૪	૨૧૧

✓ કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા અંક : $r = 0.૮૪$

✓ સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

૨. અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા : આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૩૦ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો લેવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ૯૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૧૩૩ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ થતો હતો. આ તાલીમાર્થીઓએ કસોટીની એકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંક અને બેકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંક નોંધવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે અર્ધકસોટી વિશ્વસનીયતા મળે છે. આ રીતે મળેલ વિશ્વસનીયતા આંક પરથી સ્પીઅરમેન બ્રાઉન સૂત્ર વડે આખી કસોટીની વિશ્વસનીયતા શોધવામાં આવી હતી. આ સહસંબંધ પણ ઉપરની જેમ જ ત્રણ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ, ક્ષમતા કસોટી વિભાગ તથા સમગ્ર કસોટી માટે શોધવામાં આવ્યો હતો.

અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે જે પાત્રો લેવામાં આવ્યા હતા તેની વિગત સારણી ૪.૫૯ માં આપવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૫૯

અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે પાત્રોની વિગત

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	કુલ તાલીમાર્થીઓ
૧	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર.	૬	૭	૧૩
૨	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ (મહિલા બી.એડ.) - સુરેન્દ્રનગર	અ	૧૦	૧૦
૩	શ્રી ડી. જી. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય - અલિયાબાડા.	૩	૪	૭
૪	શ્રી શારદાપીઠ આર્ટ્સ, કોમર્સ એન્ડ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - દ્વારકા.	૨	૫	૭
૫	શ્રીમતી જે. જે. કુંડલિયા ગ્રેજ્યુએટ ટીચર્સ કોલેજ - રાજકોટ.	૪	૫	૯
૬	પંચશીલ બી.એડ. કોલેજ - રાજકોટ	૭	૨	૯
૭	શ્રી તક્ષશીલા બી.એડ. કોલેજ - હળવદ	૫	૧	૬
૮	ડો. વી. આર. ગોઢાણીયા બી.એડ. કોલેજ - પોરબંદર	૨	૪	૬
૯	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ ટીચર્સ એજ્યુકેશન - રાજકોટ.	૭	૧	૮
૧૦	શ્રીમતી જે. એન. ભાટુ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - જૂનાગઢ.	૩	૪	૭
૧૧	સ્વ. એમ. જે. કુંડલિયા એજ્યુકેશન એન્ડ ફિઝિકલ એજ્યુકેશન કોલેજ - રાજકોટ.	-	૧૨	૧૨
૧૨	શ્રી ગ્રામ સાર્વજનિક એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ - અમરાપુર.	૫	૧	૬
૧૩	સ્વ. રતિલાલ વઘાસિયા સ્મારક ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ - ભૂતવડ.	૮	૮	૧૬
૧૪	મહર્ષિ દયાનંદ સરસ્વતિ બી.એડ. કોલેજ - ટંકારા.	૨	૨	૪

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	કુલ તાલીમાર્થીઓ
૧૫	શ્રી એમ. પી. પટેલ બી.એડ. કોલેજ - જોધપર નદી.	૩	૫	૮
૧૬	શ્રી નવયુગ બી.એડ. કોલેજ - વીરપર	૪	૩	૭
૧૭	રેવાબેન ઓઘવજી પટેલ વુમન્સ કોલેજ (બી.એડ.)- ટંકારા.	-	૮	૮
૧૮	ડૉ. સુભાષ બી.એડ. કોલેજ - જૂનાગઢ.	-	૯	૯
૧૯	શ્રી વી. જી. સોલંકી બી.એડ. કોલેજ - કોડીનાર.	૪	૨	૬
૨૦	સોમનાથ બી.એડ. કોલેજ - કોડીનાર.	૪	૧	૫
૨૧	શ્રીમતી વી. બી. નાંદોળા બી.એડ. કોલેજ - ભાયા.	૫	૪	૯
૨૨	શ્રી મહાવીર બી.એડ. કોલેજ - ધાંગધા.	૧	૬	૭
૨૩	ઉમિયાજી પરિવાર ટ્રસ્ટ સંચાલિત મહિલા બી.એડ. કોલેજ - ધ્રોલ.	-	૬	૬
૨૪	શ્રીમતી મિનાક્ષીબેન દવે કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - જામનગર.	૪	૫	૯
૨૫	શ્રીમતી શાંતાબેન આર. હેરમા બી.એડ. કોલેજ - સતાપર.	૫	૩	૮
૨૬	શ્રીમતીએસ. બી. ગાર્ડી કોમર્સ એન્ડ બી.એડ. કોલેજ - ધ્રોલ.	૩	૨	૫
૨૭	શ્રી ધર્મજીવનદાસ સ્વામી બી. એડ. કોલેજ - તરવડા.	૭	-	૭
૨૮	ગાયત્રી ગુરુ કૃપા બી. એડ. કોલેજ - લાઠી.	૩	૩	૬
૨૯	શ્રીમતી એમ. જે. ગજેરા બી.એડ. (મહિલા) કોલેજ - અમરેલી.	-	૬	૬
૩૦	સૌરાષ્ટ્ર ગાંધીજી ગ્રામોદ્ધાર ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ. કોલેજ - ગોપાલધામ.	૩	૧	૪
	કુલ	૯૭	૧૩૩	૨૩૦

સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતાની ગણતરી નીચેના ત્રણ વિભાગમાં કરવામાં આવી હતી.

- (૧) લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા
- (૨) ક્ષમતા કસોટી વિભાગની અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા
- (૩) સમગ્ર કસોટીની કસોટી અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા

હવે, પછી આ ત્રણેય વિભાગ માટે શોધવામાં આવેલ વિશ્વસનીયતાની સહસંબંધાંક સારણીઓ દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી – ૪.૬૦

લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના એકી કલમોના પ્રાપ્તાંકો અને બેકી કલમોના પ્રાપ્તાંકોની વચ્ચે સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી

પ્રાપ્તાંક વર્ગ એકી કલમો → બેકી કલમો ↓	૪૧-૪૯	૫૦-૫૪	૫૫-૫૯	૬૦-૬૪	૬૫-૬૯	૭૦-૭૪	૭૫-૭૯	૮૦-૮૪	કુલ
૮૦-૮૪						૨	૩	૧	૬
૭૫-૭૯			૧	૫	૮	૭	૧૫	૧	૩૭
૭૦-૭૪			૧	૮	૨૧	૨૩	૮		૬૧
૬૫-૬૯	૨	૫	૧૦	૧૬	૨૦	૫	૫		૬૩
૬૦-૬૪	૧	૩	૧૦	૧૯	૬	૩	૧		૪૩
૫૫-૫૯	૧	૫	૧	૫	૨				૧૪
૫૦-૫૪		૪	૧		૧				૬
કુલ	૪	૧૭	૨૪	૫૩	૫૮	૪૦	૩૨	૨	૨૩૦

- અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા અંક : $r = 0.66$
- સ્પિઅરમેન-બ્રાઉનના સૂત્ર પરથી આખી કસોટીનો વિશ્વસનીયતા અંક: $r = 0.80$
- સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

સારણી - ૪.૬૧

ક્ષમતા કસોટી વિભાગના એકી કલમોના પ્રાપ્તાંકો અને બેકી કલમોના
પ્રાપ્તાંકોની વચ્ચે સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી

પ્રાપ્તાંક વર્ગ એકી કલમો → બેકી કલમો ↓	૫-૯	૧૦-૧૪	૧૫-૧૯	૨૦-૨૪	૨૫-૨૯	૩૦-૩૪	કુલ
૩૦-૩૪				૧	૪	૨	૭
૨૫-૨૯			૩	૧૯	૧૮	૧	૪૧
૨૦-૨૪		૨	૨૨	૩૮	૧૩		૭૫
૧૫-૧૯		૧૬	૪૨	૨૨	૪		૮૪
૧૦-૧૪	૧	૧૨	૬	૧			૨૦
૫-૯	૧	૧	૧				૩
કુલ	૨	૩૧	૭૪	૮૧	૩૯	૩	૨૩૦

- અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા અંક : $r = 0.98$
- સ્પિઅરમેન-બ્રાઉનના સૂત્ર પરથી આખી કસોટીનો વિશ્વસનીયતા અંક: $r = 0.84$
- સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

સારણી - ૪.૬૨

સમગ્ર કસોટીના એકી કલમોના પ્રાપ્તાંકો અને બેકી કલમોના પ્રાપ્તાંકોની
વચ્ચે સહસંબંધ શોધવા માટેની સારણી

પ્રાપ્તાંક વર્ગ એકી કલમો → બેકી કલમો ↓	૫૫-૬૨	૬૩-૭૦	૭૧-૭૮	૭૯-૮૬	૮૭-૯૪	૯૫-૧૦૨	૧૦૩-૧૧૦	કુલ
૧૦૩-૧૧૦						૮	૩	૧૧
૯૫-૧૦૨				૯	૨૩	૨૪	૫	૬૧
૮૭-૯૪			૫	૩૨	૨૪	૮		૬૯
૭૯-૮૬		૬	૨૧	૧૭	૯	૩		૫૬
૭૧-૭૮	૩	૭	૯	૮				૨૭
૬૩-૭૦		૨	૩	૧				૬
કુલ	૩	૧૫	૩૮	૬૭	૫૬	૪૩	૮	૨૩૦

- અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા અંક : $r = 0.99$
- સ્પિઅરમેન-બ્રાઉનના સૂત્ર પરથી આખી કસોટીનો વિશ્વસનીયતા અંક: $r = 0.89$
- સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

૪.૧૫ કસોટીની પ્રમાણભૂતતા

કસોટીએ જે લક્ષણ માપવાનું છે તે જ માપે તો તે પ્રમાણભૂત કહેવાય. સ્વનિર્મિત માપપટ્ટી વડે લીધેલું માપ અને પ્રમાણભૂત મીટરપટ્ટી વડે લીધેલું તે જ વસ્તુનું માપ જો સરખાં આવે તો સ્વનિર્મિત માપપટ્ટી પ્રમાણભૂત છે એમ કહેવાય. કસોટી માટે પણ આ સાચું છે. કોઈ કસોટી પ્રમાણભૂત માનદંડ સાથે જેટલી મળતી આવે તેટલી તે પ્રમાણભૂત ગણાય.

વિશ્વસનીયતા એ સ્વ-સહસંબંધ છે જ્યારે પ્રમાણભૂતતા એ બહારના કોઈ માનદંડ સાથેનો સહસંબંધ છે. કસોટીની પ્રમાણભૂતતા માટે તે વિશ્વસનીય હોવી જરૂરી છે. પરંતુ દરેક વિશ્વસનીય કસોટી પ્રમાણભૂત હોય જ એમ કહી શકાય નહીં.

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની પ્રમાણભૂતતા નીચે મુજબની પદ્ધતિએ શોધવામાં આવી હતી.

૧. અન્ય કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા શોધવી :

પ્રસ્તુત કસોટીની પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી ૨૧૮ તાલીમાર્થીઓના ડો. જયશ્રી જે. દીક્ષિત રચિત આ જ પ્રકારની પ્રમાણભૂત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી તેના પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રાપ્તાંકો અને સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીત માટેના પાત્રોની વિગત સારણી ૪.૬૪ માં આપવામાં આવી છે. ડો. જયશ્રી જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની એક નકલ પરિશિષ્ટ - ૧૨ માં મૂકવામાં આવી છે. તથા આ કસોટીનું ઉત્તરપત્ર અને ગુણાંકન ચાવીની એક નકલ અનુક્રમે પરિશિષ્ટ - ૧૩ અને પરિશિષ્ટ - ૧૪ માં મૂકવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૬૩

ડો. જયશ્રી જે. દીક્ષિતની કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધવા માટેના પાત્રોની વિગત

ક્રમ	માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનું નામ	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	કુલ તાલીમાર્થીઓ
૧	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ (મહિલા બી.એડ.) - સુરેન્દ્રનગર	-	૫૪	૫૪
૨	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	૨૪	૩૭	૬૧
૩	શ્રી બી. વી. શાહ બી.એડ. કોલેજ - વઢવાણ શહેર	૯	૨૪	૩૩
૫	ડો. વી. આર. ગોઢાણીયા બી.એડ. કોલેજ - પોરબંદર	૧૧	૫૯	૭૦
	કુલ	૪૪	૧૭૪	૨૧૮

૨૧૮ તાલીમાર્થીઓને સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપર મેળવેલા પ્રાપ્તાંકો તથા ડો. જયશ્રી જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપર મેળવેલા પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવા માટેની વિગત નીચેની સારણી - ૪.૬૪ માં દર્શાવવામાં આવી છે.

સારણી - ૪.૬૪

ડૉ. જયશ્રી જે. દીક્ષિતની કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધવા માટેની સહસંબંધાંક સારણી

		ડૉ. જયશ્રી જે. દીક્ષિતની કસોટી પરના પ્રાપ્તાંક							
સંશોધક રચિત કસોટી પરના પ્રાપ્તાંક	પ્રાપ્તાંક વર્ગ	૧૧-૧૫	૧૬-૨૦	૨૧-૨૫	૨૬-૩૦	૩૧-૩૫	૩૬-૪૦	૪૧-૪૫	કુલ
	૨૦૫-૨૧૯				૧	૨	૧	૨	૬
	૧૯૦-૨૦૪			૪	૬	૧૬	૭	૪	૩૭
	૧૭૫-૧૮૯		૨	૧૪	૩૫	૧૬	૧	૧	૬૯
	૧૬૦-૧૭૪		૫	૧૬	૧૪	૬	૩		૪૪
	૧૪૫-૧૫૯	૧	૮	૧૦	૧૫	૧			૩૫
	૧૩૦-૧૪૪	૨	૫	૬	૫				૧૮
	૧૧૫-૧૨૯	૧	૪	૪					૯
	કુલ	૪	૨૪	૫૪	૭૬	૪૧	૧૨	૭	૨૧૮

➤ સહસંબંધાંક : $r = 0.99$

➤ સારો નોંધપાત્ર સહસંબંધાંક

૨. શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી ૨૬૮ તાલીમાર્થીઓના સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો અને તે તાલીમાર્થીઓએ યુનિવર્સિટીની એપ્રિલ ૨૦૧૧ની શિક્ષણની સ્નાતક પરીક્ષામાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંકોની શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે શોધવામાં આવેલ પ્રમાણભૂતતા માટે લીધેલ નમૂનાની વિગત સારણી - ૪.૬૫ માં રજૂ કરવામાં આવી છે.

સારણી ૪.૬૫

યુનિવર્સિટીની શિક્ષણની સ્નાતક પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ સાથે
સહસંબંધ શોધવા માટેના પાત્રોની વિગત

ક્રમ	બી.એડ્. કોલેજનું નામ	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	કુલ તાલીમાર્થીઓ
૧	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ (મહિલા બી.એડ્.) – સુરેન્દ્રનગર	—	૫૧	૫૧
૨	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – વઢવાણ શહેર	૨૩	૩૫	૫૮
૩	સ્વ. રતિલાલ વઘાસિયા સ્મારક ટ્રસ્ટ સંચાલિત બી.એડ્. કોલેજ – ભૂતવડ.	૪૫	૫૨	૯૭
૫	ડો. વી. આર. ગોઢાણીયા બી.એડ્. કોલેજ – પોરબંદર	૧૦	૫૨	૬૨
	કુલ	૭૮	૧૯૦	૨૬૮

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે ૨૬૮ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો લેવામાં આવ્યો હતો. તેમાંથી ૭૮ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તથા ૧૯૦ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ હતા. તેઓના સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપર મેળવેલા પ્રાપ્તિાંકો તથા યુનિવર્સિટીની શિક્ષણની સ્નાતક પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. તેની વિગત નીચેની સારણી – ૪.૬૬ માં દર્શાવવામાં આવેલ છે.

સારણી - ૪.૬૬

યુનિવર્સિટીની શિક્ષણ સ્નાતકની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ
સાથેના સહસંબંધની સારણી

		યુનિવર્સિટીની શિક્ષણ સ્નાતકની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ							
સંશોધક રચિત કસોટી પરના પ્રાપ્તોંક	પ્રાપ્તોંક વર્ગ	૧૨૦૦-૧૨૬૦	૧૨૬૧-૧૩૨૧	૧૩૨૨-૧૩૮૨	૧૩૮૩-૧૪૪૩	૧૪૪૪-૧૫૦૪	૧૫૦૫-૧૫૬૫	૧૫૬૬-૧૬૨૬	કુલ
	૨૦૩-૨૧૫				૧	૨	૨	૪	૯
	૧૯૦-૨૦૨			૨	૧	૧૩	૧૬	૧૧	૪૩
	૧૭૭-૧૮૯			૫	૧૦	૨૦	૩૦	૭	૭૨
	૧૬૪-૧૭૬			૭	૧૫	૨૭	૧૨	૭	૬૮
	૧૫૧-૧૬૩	૧	૪	૧	૧૩	૨૮	૫	૧	૫૩
	૧૩૮-૧૫૦		૧	૬	૯	૨			૧૮
	૧૨૫-૧૩૭	૧		૩	૧				૫
	કુલ	૨	૫	૨૪	૫૦	૯૨	૬૫	૩૦	૨૬૮

- સહસંબંધોંક : $r = 0.૫૫$
- સારો સહસંબંધોંક

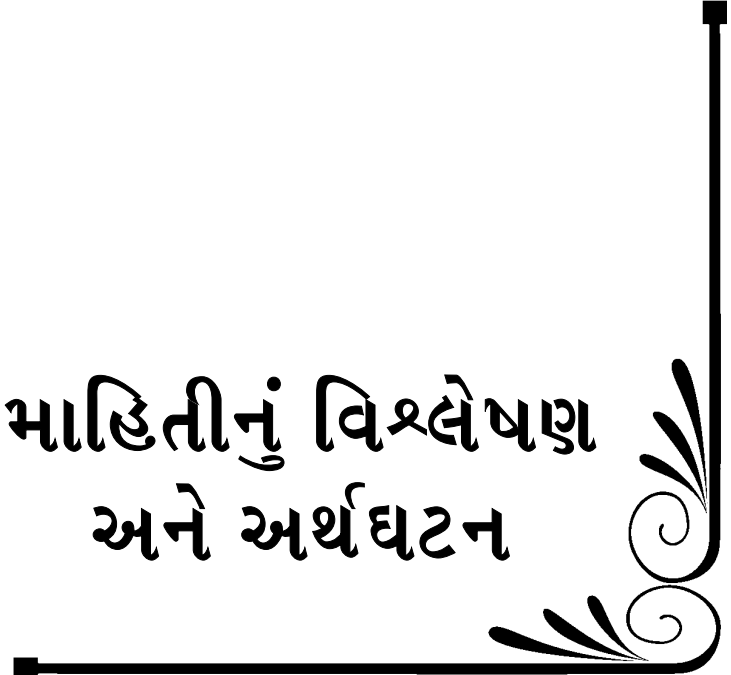
૪.૧૬ કસોટીના સંચાલન, ગુણોંકન તથા અર્થઘટન માટેની માર્ગદર્શિકા

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ઘટકોની વિગતો, પ્રમાણીકરણની વિગતો વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણભૂતતા, કસોટી સંચાલનની વિગતો અને માનાંકોની વિગતો દર્શાવતી માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરવામાં આવી હતી. આ માર્ગદર્શિકાની નકલ પરિશિષ્ટ - ૧૫ માં મૂકવામાં આવી છે.

પ્રકરણ – ૫

માહિતીનું વિશ્લેષણ
અને અર્થઘટન

પ્રકરણ –૫

માહિતીનું વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન

- પ.૧ પ્રસ્તાવના
- પ.૨ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનું વર્ગીકરણ
- પ.૩ આવૃત્તિ વિતરણોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ
- પ.૪ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના વિવિધ જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓનું અર્થઘટન અને આલેખાત્મક રજૂઆત
- પ.૫ માનાંક પ્રસ્થાપન
- પ.૬ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો ઉપર ચલોની અસરનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન

પ.૧ પ્રસ્તાવના

પ્રસ્તુત સંશોધન મુખ્યત્વે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવા માટેનું હતું. આ ઉપરાંત સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓની માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર તેઓ જ્યાં અભ્યાસ કરે છે તે કોલેજનો ભૌગોલિક વિસ્તાર, વિદ્યાશાખા, જાતીયતા, પિતાનો વ્યવસાય, અને માતા-પિતાનો અભ્યાસ, સામાજિક જૂથ, કોલેજ સંચાલનનો પ્રકાર જેવાં સ્વતંત્ર ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાનો પણ હેતુ હતો. આ માટે સંશોધક દ્વારા માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના કરવામાં આવી હતી. આ કસોટી સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન ૩૪ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ના કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી અને તેનું ગુણાંકન કરીને પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. મળેલી માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન આ પ્રકરણમાં કરવામાં આવ્યું છે. મળેલ માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન બે વિભાગમાં કરવામાં આવ્યું છે. પ્રથમ વિભાગમાં વિવિધ જૂથોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ તથા વિવિધ માનાંકોની ગણતરી કરવામાં આવી છે, જ્યારે બીજા વિભાગમાં વિવિધ સ્વતંત્ર ચલોની અસરકારકતાના અભ્યાસ અંગેની ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી કરવામાં આવી છે.

પ.૨ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનું વર્ગીકરણ

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન ૩૪ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ના કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો મેળવ્યા બાદ સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ સ્વતંત્ર ચલોના સંદર્ભમાં પચીસ જૂથોમાં વિભાજન કરવામાં આવ્યું હતું. દરેક જૂથના પ્રાપ્તાંકોને આધારે આવૃત્તિ વિતરણો તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા. સારણી પ.૧માં આ પચીસ જૂથોના આવૃત્તિ વિતરણો દર્શાવવામાં આવ્યાં છે.

સારણી પ.૧

વિવિધ જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોનાં આવૃત્તિ વિતરણો

યલ → કક્ષા → પ્રાપ્તાંકો ↓	જાતીયતા		વિદ્યાશાખા		ભૌગોલિક વિસ્તાર			પિતાનો વ્યવસાય					પિતાનો અભ્યાસ			
	પુરુષ	સ્ત્રી	વિનયન	વિજ્ઞાન	શહેરી	અર્ધ શહેરી	ગ્રામ્ય	શિક્ષણ	નોકરી	ખેતી	સ્વતંત્ર વ્યવસાય	અન્ય વ્યવસાય	ઉચ્ચ શિક્ષણ	મધ્યમ શિક્ષણ	નિમ્ન શિક્ષણ	નિરક્ષર
૨૧૪-૨૨૩		૧		૧	૧						૧			૧		
૨૦૪-૨૧૩	૧૧	૩૨	૨૫	૧૮	૨૩	૧૫	૫	૭	૧૩	૧૧	૭	૫	૧૮	૧૨	૧૧	૧
૧૯૪-૨૦૩	૪૪	૯૬	૯૩	૪૭	૭૦	૪૩	૨૭	૯	૪૦	૪૧	૪૦	૧૦	૪૭	૩૭	૪૭	૯
૧૮૪-૧૯૩	૧૦૩	૧૭૧	૨૨૪	૫૦	૧૨૦	૯૨	૬૨	૨૦	૮૨	૯૭	૫૪	૨૧	૯૪	૭૯	૮૦	૨૧
૧૭૪-૧૮૩	૧૩૩	૨૪૦	૩૦૭	૬૬	૧૪૫	૧૩૨	૯૬	૨૦	૮૭	૧૫૭	૭૩	૩૬	૯૬	૧૨૭	૧૧૦	૪૦
૧૬૪-૧૭૩	૧૫૧	૨૫૨	૩૫૬	૪૭	૧૬૪	૧૨૧	૧૧૮	૨૨	૯૫	૧૮૫	૭૪	૨૭	૧૦૬	૧૦૫	૧૪૪	૪૮
૧૫૪-૧૬૩	૧૨૬	૨૩૪	૩૨૩	૩૭	૧૧૫	૧૩૭	૧૦૮	૧૪	૭૭	૧૭૨	૭૨	૨૫	૭૭	૯૭	૧૪૫	૪૧
૧૪૪-૧૫૩	૮૯	૧૬૯	૨૩૯	૧૯	૮૮	૯૭	૭૩	૧૪	૫૦	૧૨૪	૪૬	૨૪	૫૧	૭૦	૧૦૭	૩૦
૧૩૪-૧૪૩	૬૦	૯૮	૧૪૮	૧૦	૪૬	૭૦	૪૨	૫	૨૯	૯૦	૨૦	૧૪	૨૨	૪૪	૬૮	૨૪
૧૨૪-૧૩૩	૨૯	૨૯	૫૧	૭	૨૨	૨૦	૧૬	૧	૭	૩૯	૬	૫	૮	૧૪	૨૭	૯
૧૧૪-૧૨૩	૧૧	૧૬	૨૪	૧	૯	૧૩	૩	૨	૩	૧૩	૪	૩	૨	૮	૧૧	૪
૧૦૪-૧૧૩		૭	૮	૧	૧	૫	૩		૨	૩	૩	૧	૧	૩	૩	૨
કુલ	૭૫૭	૧૩૪૫	૧૭૯૮	૩૦૪	૮૦૪	૭૪૫	૫૫૩	૧૧૪	૪૮૫	૯૩૨	૪૦૦	૧૭૧	૫૨૩	૫૯૭	૭૫૩	૨૨૯
જૂથનો સરવાળો	૨૧૦૨		૨૧૦૨		૨૧૦૨			૨૧૦૨					૨૧૦૨			

સારણી પ.૧ (ચાલુ)

વિવિધ જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોનાં આવૃત્તિ વિતરણો

યલ → કક્ષા → પ્રાપ્તાંકો ↓	માતાનો અભ્યાસ				સામાજિક જૂથ		કોલેજનો પ્રકાર		સમગ્ર જૂથનો સરવાળો
	ઉચ્ચ શિક્ષણ	મધ્યમ શિક્ષણ	નિમ્ન શિક્ષણ	નિરક્ષર	અનામત	બિન અનામત	અનુદાનિત	સ્વનિર્ભર	
૨૧૪-૨૨૩			૧		૧		૧		૧
૨૦૪-૨૧૩	૭	૧૨	૧૮	૬	૨૦	૨૩	૧૨	૩૧	૪૩
૧૯૪-૨૦૩	૧૯	૩૬	૫૮	૨૭	૮૨	૫૮	૩૬	૧૦૪	૧૪૦
૧૮૪-૧૯૩	૨૭	૬૫	૧૧૬	૬૬	૧૨૩	૧૫૧	૫૧	૨૨૩	૨૭૪
૧૭૪-૧૮૩	૨૫	૮૮	૧૬૩	૯૭	૧૩૧	૨૪૨	૪૬	૩૨૭	૩૭૩
૧૬૪-૧૭૩	૩૦	૮૮	૧૬૭	૧૧૮	૧૩૫	૨૬૮	૩૮	૩૬૫	૪૦૩
૧૫૪-૧૬૩	૨૧	૬૬	૧૫૯	૧૧૪	૧૨૬	૨૩૪	૨૭	૩૩૩	૩૬૦
૧૪૪-૧૫૩	૧૭	૪૬	૧૨૪	૭૧	૮૪	૧૭૪	૨૯	૨૨૮	૨૫૮
૧૩૪-૧૪૩	૧૦	૧૬	૬૭	૬૫	૫૦	૧૦૮	૧૪	૧૪૪	૧૫૮
૧૨૪-૧૩૩	૧	૮	૨૭	૨૨	૯	૪૯	૮	૫૦	૫૮
૧૧૪-૧૨૩	૧	૪	૧૨	૮	૧૦	૧૫	૨	૨૩	૨૭
૧૦૪-૧૧૩	૧	૨	૩	૩	૬	૩		૯	૭
કુલ	૧૫૯	૪૩૧	૯૧૫	૫૯૭	૭૭૭	૧૩૨૫	૨૬૪	૧૮૩૮	
જૂથનો સરવાળો	૨૧૦૨				૨૧૦૨		૨૧૦૨		૨૧૦૨

સારણી પ.૧ નું અવલોકન કરતાં માલૂમ પડે છે કે સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓ પૈકી જાતીયતાના સંદર્ભમાં ૭૫૭ પુરુષ તથા ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ હતા. વિદ્યાશાખાના સંદર્ભમાં ૧૭૯૮ વિનયન તથા ૩૦૪ વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થીઓ હતા. ભૌગોલિક વિસ્તારના સંદર્ભમાં ૮૦૪ શહેરી, ૭૪૫ અર્ધ શહેરી અને ૫૫૩ ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ હતા. પિતાના વ્યવસાયના સંદર્ભમાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતાં પિતાના સંતાનો ૧૧૪, નોકરી કરતાં પિતાના સંતાનો ૪૮૫, ખેતી કરતાં પિતાના સંતાનો ૯૩૨, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતાં પિતાના સંતાનો ૪૦૦ તથા અન્ય વ્યવસાય કરતાં પિતાના સંતાનો ૧૭૧ તાલીમાર્થીઓ હતા. પિતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં ઉચ્ચ અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાનો ૫૨૩, મધ્યમ અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાનો ૫૯૭, નિમ્ન અભ્યાસવાળા પિતાના સંતાનો ૭૫૩, તથા નિરક્ષર પિતાના સંતાનો ૨૨૯ તાલીમાર્થીઓ હતા. માતાના અભ્યાસના સંદર્ભમાં ઉચ્ચ અભ્યાસવાળા માતાના સંતાનો ૧૫૯, મધ્યમ અભ્યાસવાળા માતાના સંતાનો ૪૩૧, નિમ્ન અભ્યાસવાળા માતાના સંતાનો ૯૧૫, તથા નિરક્ષર માતાના સંતાનો ૫૯૭ તાલીમાર્થીઓ હતા. સામાજિક જૂથના સંદર્ભમાં ૭૭૭ તાલીમાર્થીઓ અનામત જૂથના તથા ૧૩૨૫ તાલીમાર્થીઓ બિનઅનામત જૂથના તાલીમાર્થીઓ હતા. કોલેજ સંચાલનના સંદર્ભમાં ૨૬૪ અનુદાનિત કોલેજના તથા ૧૮૩૮ સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થીઓ હતા.

પ.૩ આવૃત્તિ વિતરણોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ

સારણી પ.૧ માં ૨જૂ થયેલા કુલ ૨૫ જૂથના આવૃત્તિ વિતરણો પરથી પ્રત્યેક આવૃત્તિ વિતરણની સરાસરી, મધ્યસ્થ, પ્રમાણવિચલન, વિતરણની વિરૂપતા અને વિતરણની કુકુદતા શોધવામાં આવ્યા હતા. વિવિધ આવૃત્તિ વિતરણોનાં આ માપો સારણી પ.૨ માં દર્શાવવામાં આવ્યાં છે.

સારણી પ.૨

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોનાં આવૃત્તિ વિતરણોની
અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓ

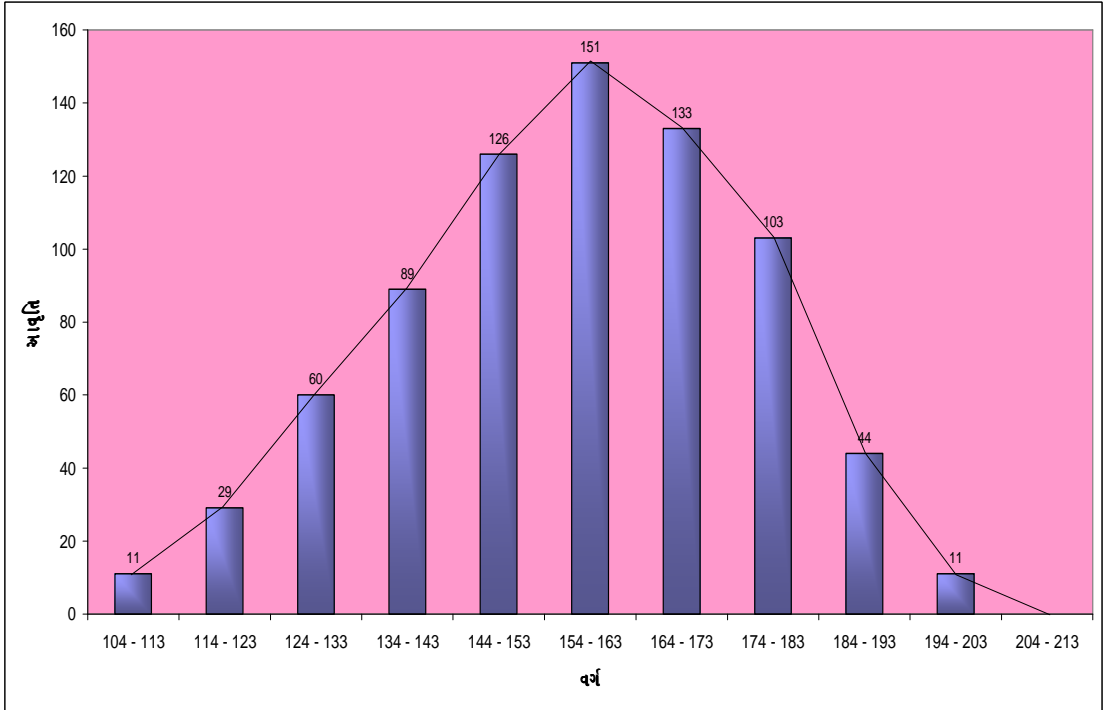
જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	મધ્યસ્થ	પ્રમાણ વિચલન	વિરૂપતા	કુકુદતા
પુરુષ તાલીમાર્થી	૭૫૭	૧૬૬.૬૯	૧૬૮	૧૯.૪૦	-૦.૨૦૩	૦.૨૬૫
સ્ત્રી તાલીમાર્થી	૧૩૪૫	૧૬૭.૮૦	૧૬૯	૧૯.૭૦	-૦.૧૮૩	૦.૨૮૦
વિનયન વિદ્યાશાખા	૧૭૯૮	૧૬૫.૮૪	૧૬૭	૧૯.૧૯	-૦.૧૮૧	૦.૨૭૪
વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા	૩૦૪	૧૭૬.૬૦	૧૭૮	૧૯.૪૪	-૦.૨૧૬	૦.૨૭૭
શહેરી વિસ્તાર	૮૦૪	૧૭૦.૦૮	૧૭૧	૧૯.૬૬	-૦.૧૪૦	૦.૨૬૦
અર્ધ શહેરી વિસ્તાર	૭૪૫	૧૬૫.૭૪	૧૬૭	૨૦.૨૪	-૦.૧૮૭	૦.૨૭૯
ગ્રામ્ય વિસ્તાર	૫૫૩	૧૬૫.૭૩	૧૬૭	૧૮.૧૫	-૦.૨૧૦	૦.૨૬૭
શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન	૧૧૪	૧૭૨.૫૧	૧૭૩	૧૯.૭૮	-૦.૦૭૫	૦.૨૮૨
નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન	૪૮૫	૧૭૦.૮૬	૧૭૨	૧૮.૯૮	-૦.૧૮૦	૦.૨૭૦
ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન	૯૩૨	૧૬૪.૦૬	૧૬૫	૧૯.૦૮	-૦.૧૪૭	૦.૨૭૩
સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન	૪૦૦	૧૬૯.૭૬	૧૭૦	૧૯.૬૨	-૦.૦૩૭	૦.૨૭૪
અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન	૧૭૧	૧૬૬.૮૧	૧૬૯	૨૦.૮૫	-૦.૩૧૬	૦.૨૮૪
ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન	૫૨૩	૧૭૨.૭૬	૧૭૩	૧૮.૪૯	-૦.૦૩૯	૦.૨૭૭
મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન	૫૯૭	૧૬૭.૮૭	૧૭૦	૧૯.૬૨	-૦.૩૨૬	૦.૨૮૦
નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન	૭૫૩	૧૬૪.૬૨	૧૬૫	૧૯.૫૯	-૦.૦૫૮	૦.૨૬૬
નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન	૨૨૯	૧૬૩.૦૫	૧૬૪	૧૯.૨૮	-૦.૧૪૮	૦.૨૬૫
ઉચ્ચ અભ્યાસ મેળવેલ માતાઓના સંતાન	૧૫૯	૧૭૨.૯૫	૧૭૩	૨૦.૦૦	-૦.૦૦૮	૦.૩૧૦
મધ્યમ અભ્યાસ મેળવેલ માતાઓના સંતાન	૪૩૧	૧૭૧.૦૭	૧૭૨	૧૮.૮૩	-૦.૧૪૭	૦.૨૬૫
નિમ્ન અભ્યાસ મેળવેલ માતાઓના સંતાન	૯૧૫	૧૬૬.૭૩	૧૬૮	૧૯.૬૦	-૦.૧૯૪	૦.૨૮૦
નિરક્ષર માતાઓના સંતાન	૫૯૭	૧૬૪.૨૮	૧૬૫	૧૯.૩૪	-૦.૧૧૧	૦.૨૮૦
આરક્ષિત જૂથ	૧૩૨૫	૧૬૫.૭૨	૧૬૭	૧૮.૯૫	-૦.૨૦૨	૦.૨૬૦
બિનઆરક્ષિત જૂથ	૭૭૭	૧૭૦.૨૫	૧૭૧	૨૦.૩૪	-૦.૧૧૦	૦.૨૮૮
અનુદાનિત કોલેજ	૨૬૪	૧૭૩.૮૮	૧૭૭	૨૧.૨૦	-૦.૩૭૦	૦.૨૯૧
સ્વનિર્ભર કોલેજ	૧૮૩૮	૧૬૬.૪૭	૧૬૭	૧૯.૧૮	-૦.૦૮૪	૦.૨૬૫
સમગ્ર નમૂનો	૨૧૦૨	૧૬૭.૪૦	૧૬૯	૧૯.૫૯	-૦.૨૪૫	૦.૨૬૫

પ.૪ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના વિવિધ જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાઓનું અર્થઘટન અને આલેખાત્મક રજૂઆત

અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ દ્વારા વિવિધ જૂથોના આવૃત્તિ વિતરણોની લાક્ષણિકતાઓની ચકાસણી કર્યા બાદ તેની આલેખાત્મક રજૂઆત કરવામાં આવી હતી. સારણી પ.૧ માં દર્શાવેલ આવૃત્તિ વિતરણોના સ્તાંભાલેખ તથા આવૃત્તિ બહુકોણ તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા. તૈયાર કરવામાં આવેલા આલેખોની રજૂઆત આલેખ પ.૧ થી પ.૨૫ સુધીમાં કરવામાં આવી છે. દરેક આલેખની નીચે અંકશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતા તથા અર્થઘટન રજૂ કરેલ છે.

આલેખ – પ.૧

પુરુષ તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

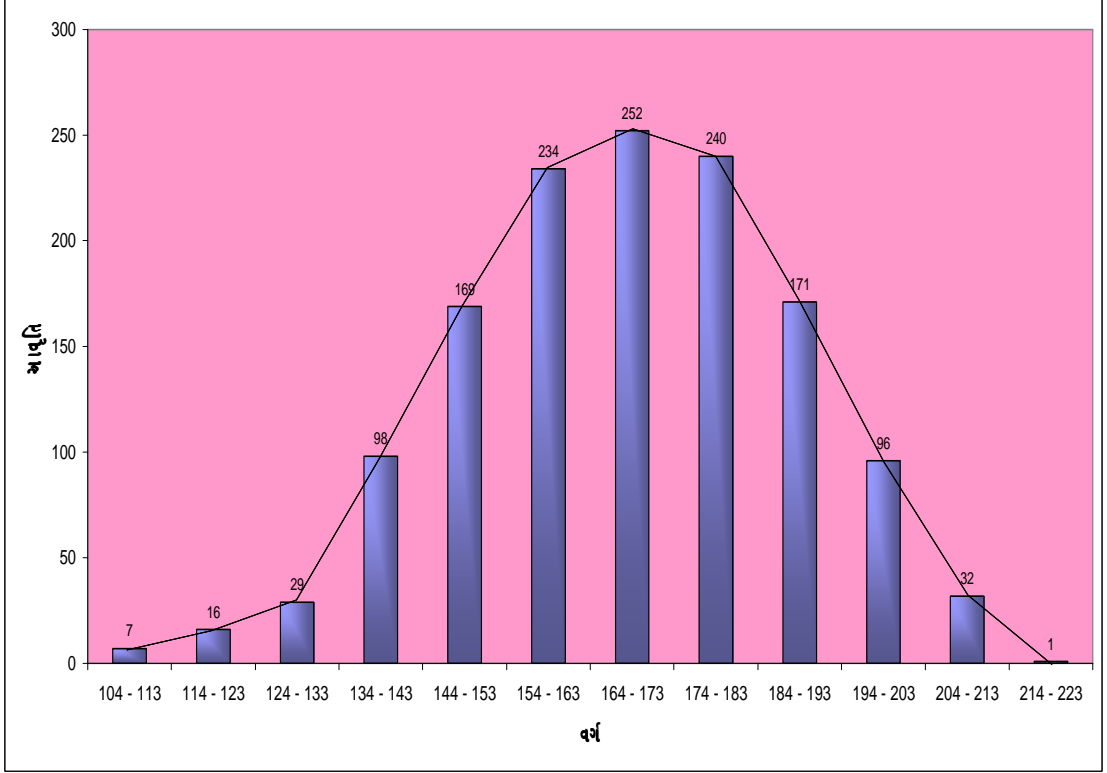

આલેખ – પ.૧ નું અર્થઘટન

પુરુષ તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૬.૧૯, ૧૬૮ અને ૧૯.૪૦ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.203 અને કુદૃઢતા 0.2૬૫ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદ હતો.

આલેખ – પ.૨

સ્ત્રી તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

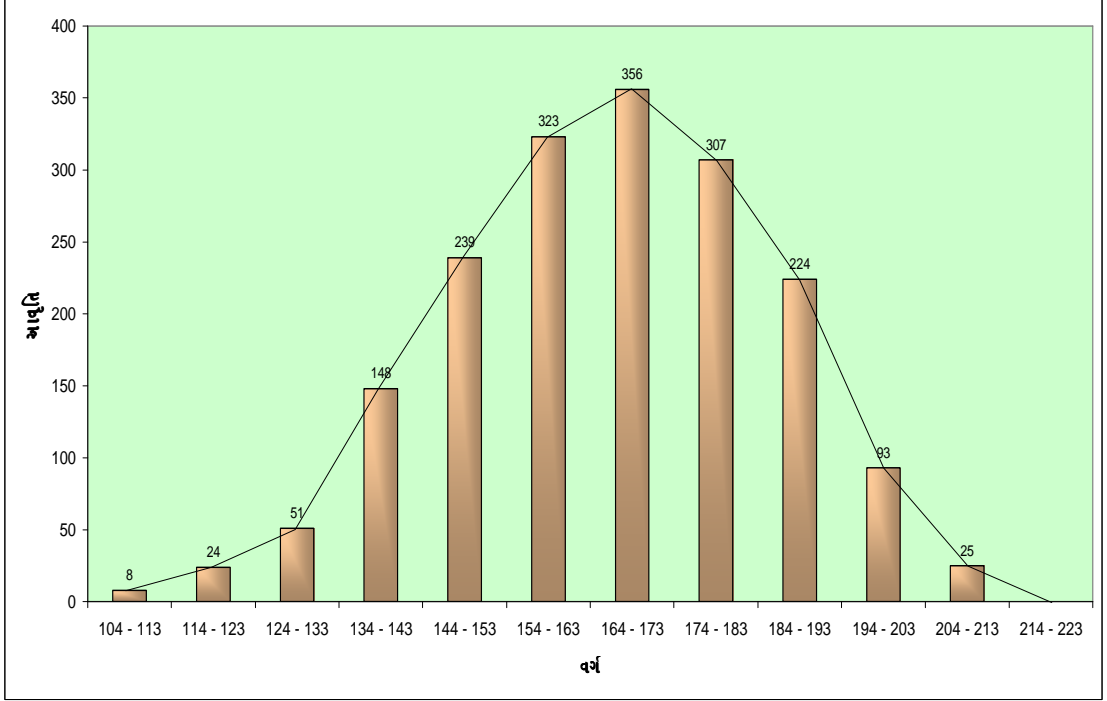

આલેખ – પ.૨ નું અર્થઘટન

સ્ત્રી તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૭.૮૦, ૧૬૮ અને ૧૮.૭૦ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૮૩ અને કકુદતા 0.૨૮૦ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૩

વિનયન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

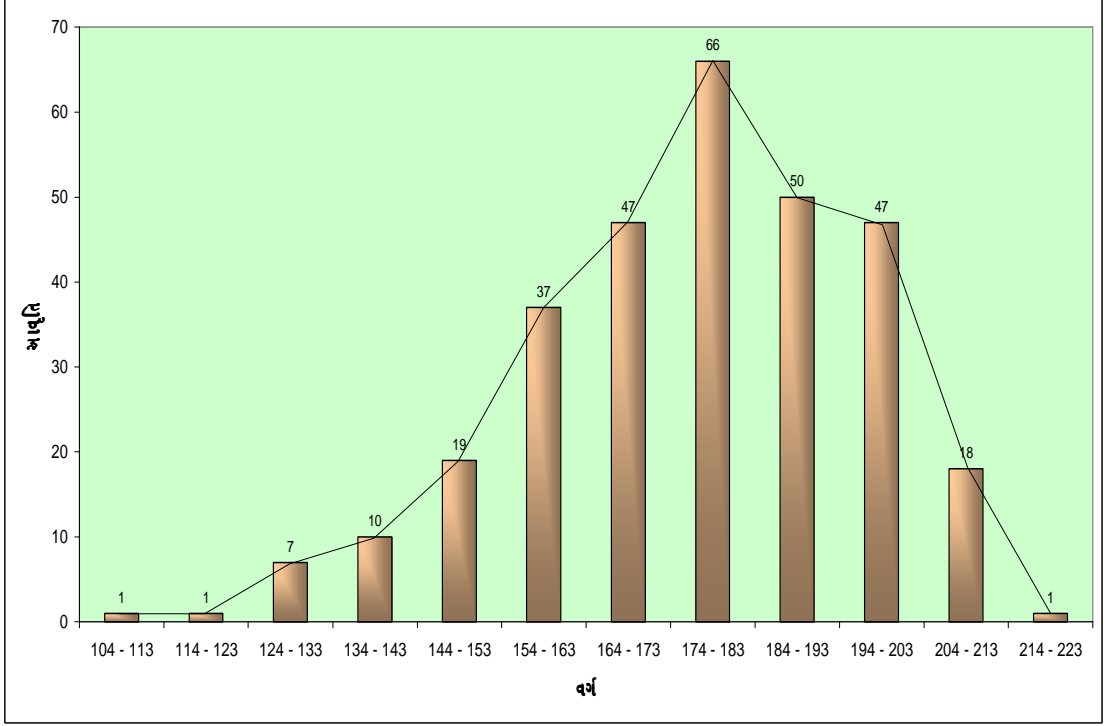

આલેખ – પ.૩ નું અર્થઘટન

વિનયન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૫.૮૪, ૧૬૭ અને ૧૯.૧૯ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૮૧ અને કકુદતા 0.૨૭૪ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૪

વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

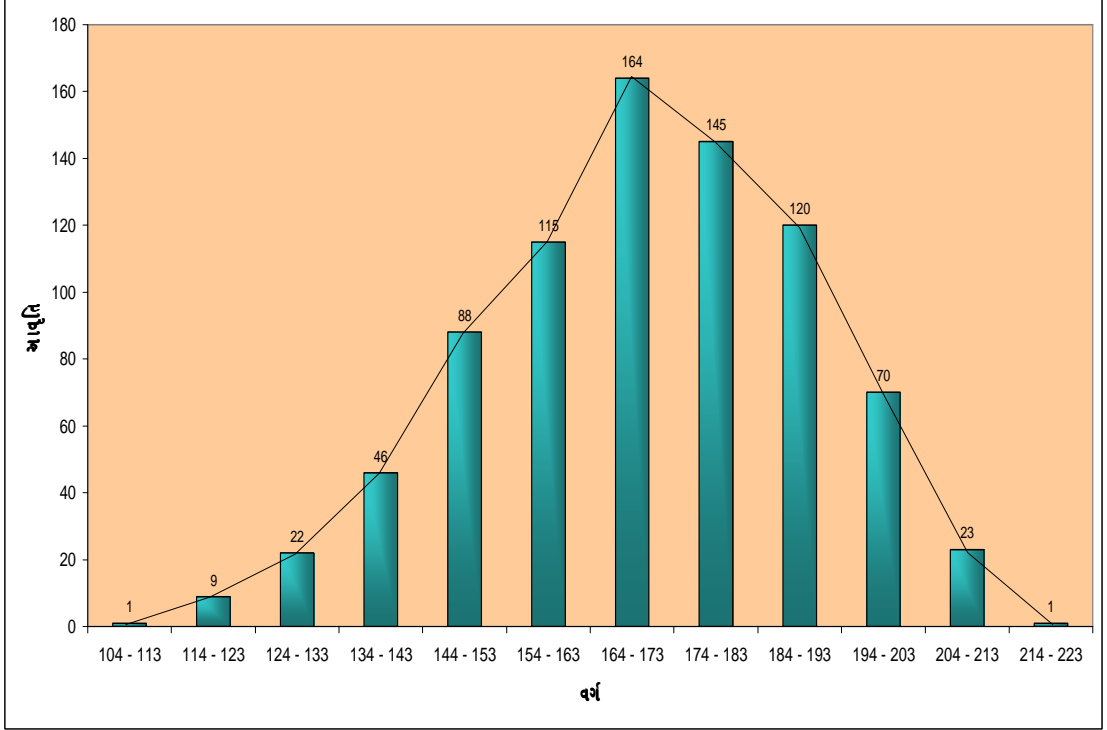

આલેખ – પ.૪ નું અર્થઘટન

વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૬.૬૦, ૧૭૮ અને ૧૯.૪૪ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.215 અને કકુદતા 0.297 હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.પ

શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

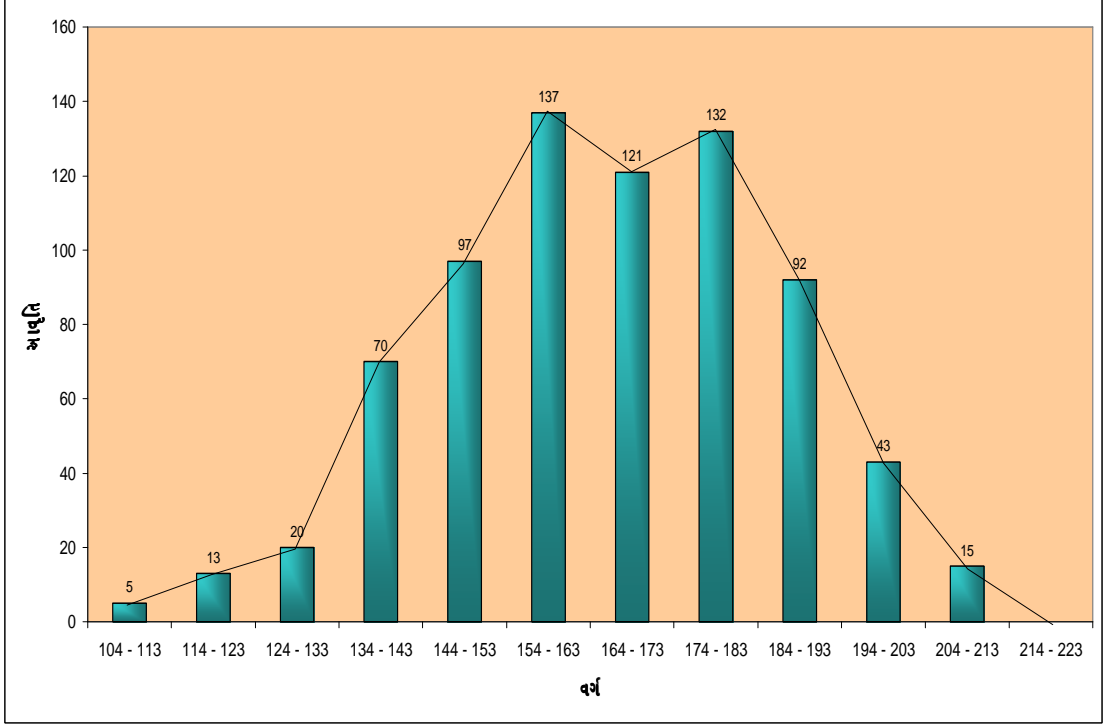

આલેખ – પ.પ નું અર્થઘટન

શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૦.૦૮, ૧૭૧ અને ૧૯.૬૬ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૪૦ અને કુકુદતા 0.૨૬૦ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને કૂટકકુદ હતો.

આલેખ – પ. ૬

અર્ધ શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

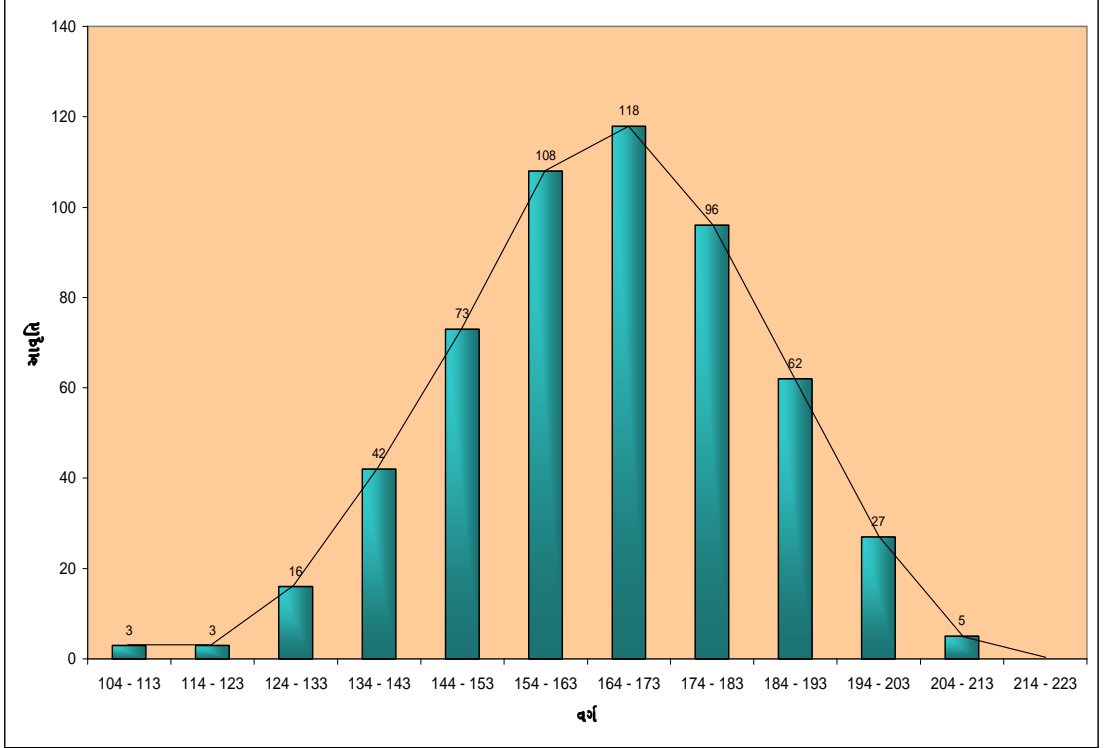

આલેખ – પ. ૬ નું અર્થઘટન

અર્ધ શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૫.૭૪, ૧૬૭ અને ૨૦.૨૪ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૮૭ અને કકુદતા 0.૨૭૮ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૭

ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

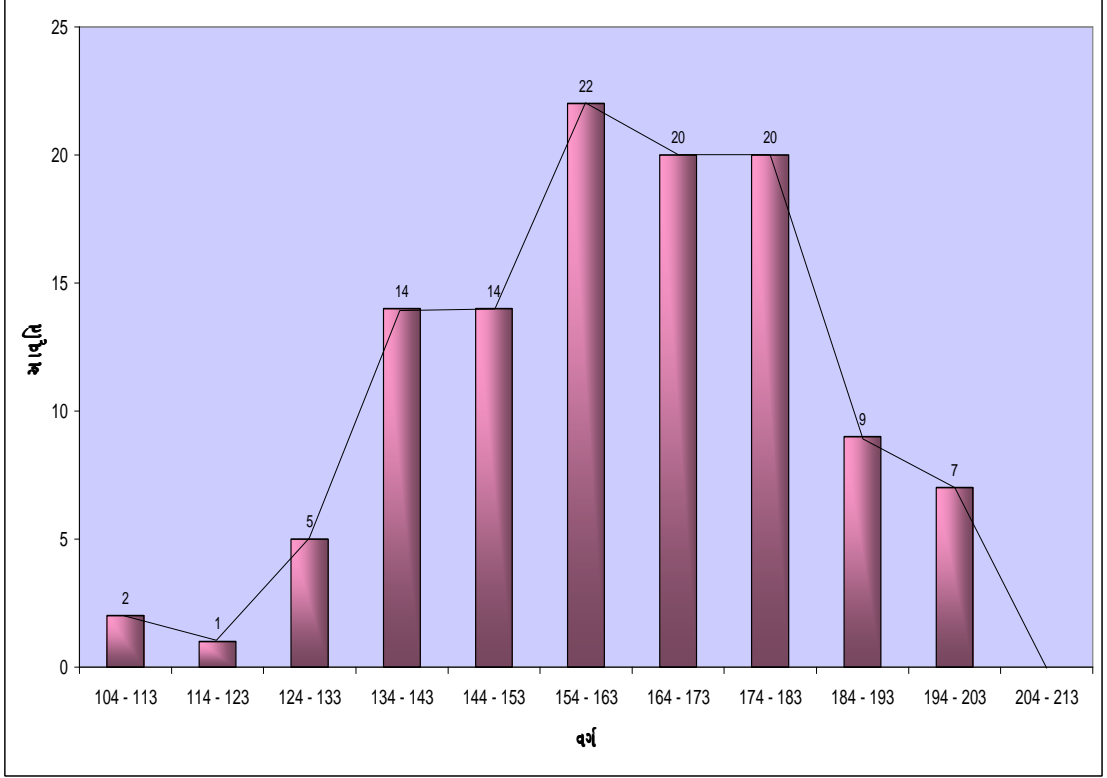

આલેખ – પ.૭ નું અર્થઘટન

ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૫.૭૩, ૧૬૭ અને ૧૮.૧૫ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૨૧૦ અને કકુદતા 0.૨૬૭ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૮

શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

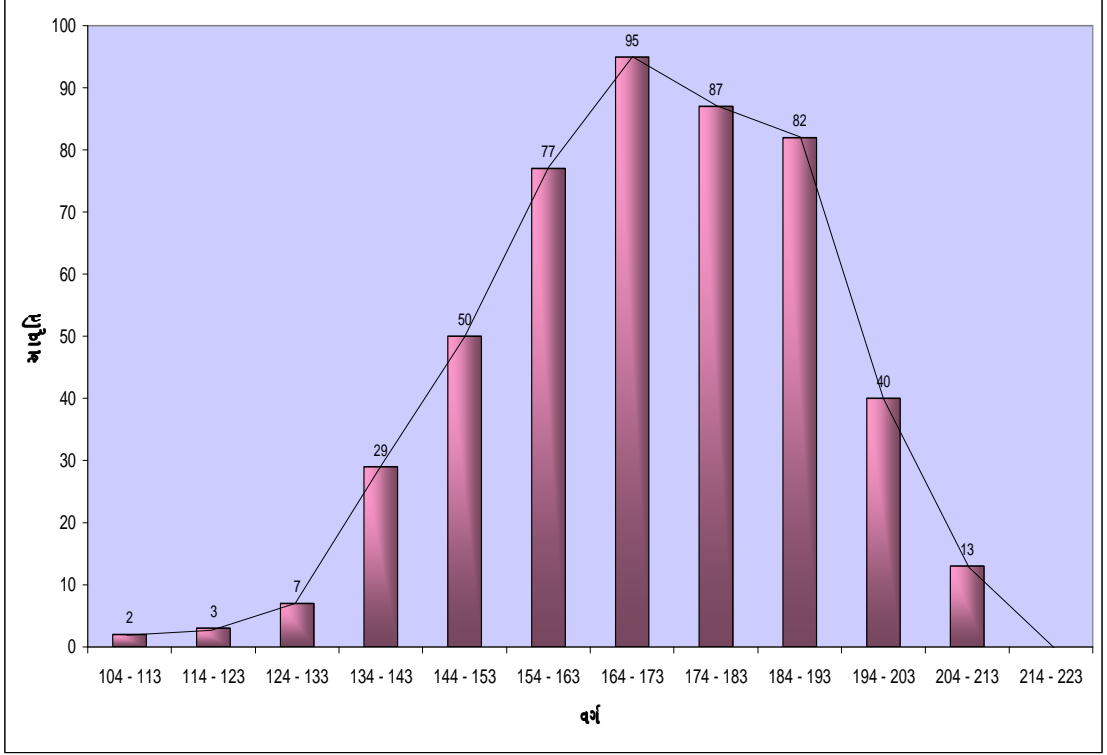

આલેખ – પ.૮નું અર્થઘટન

શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧, ૧૭૩ અને ૧૯.૭૮ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.095 અને કુદૃઢતા 0.222 હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદ હતો.

આલેખ – ૫.૯

નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

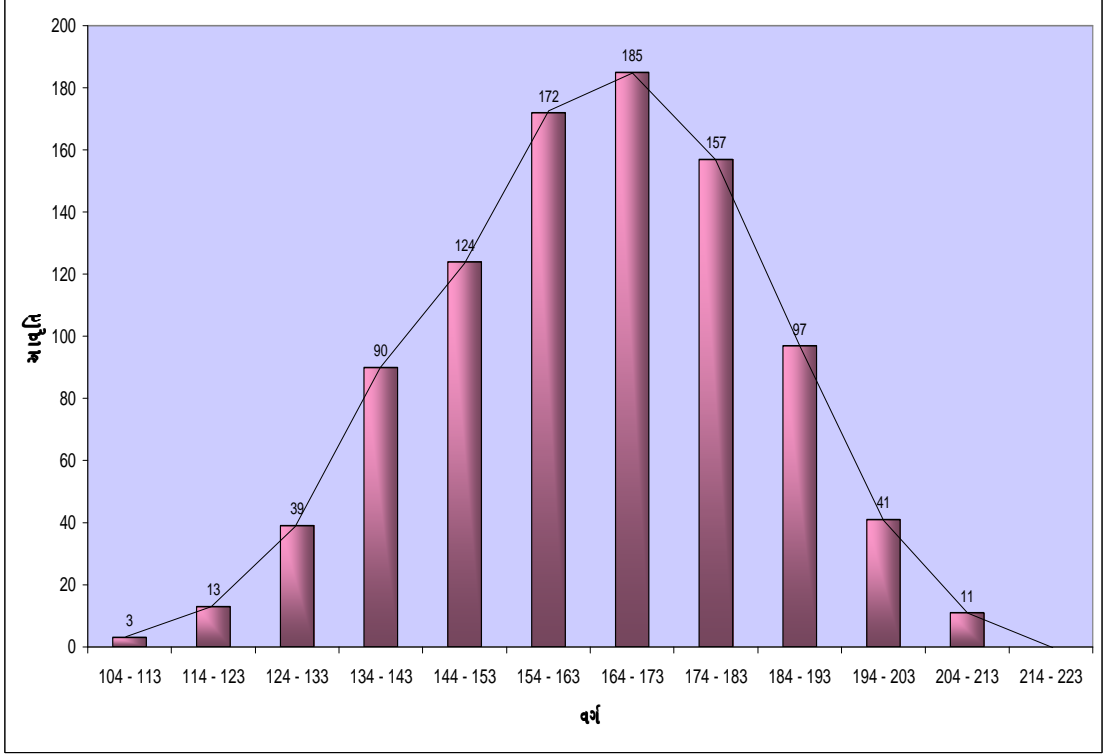

આલેખ – ૫.૯ નું અર્થઘટન

નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬, ૧૭૨ અને ૧૮.૯૮ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૮૦ અને કુદૃઢતા 0.૨૭૦ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદૃહ હતો.

આલેખ – પ.૧૦

ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

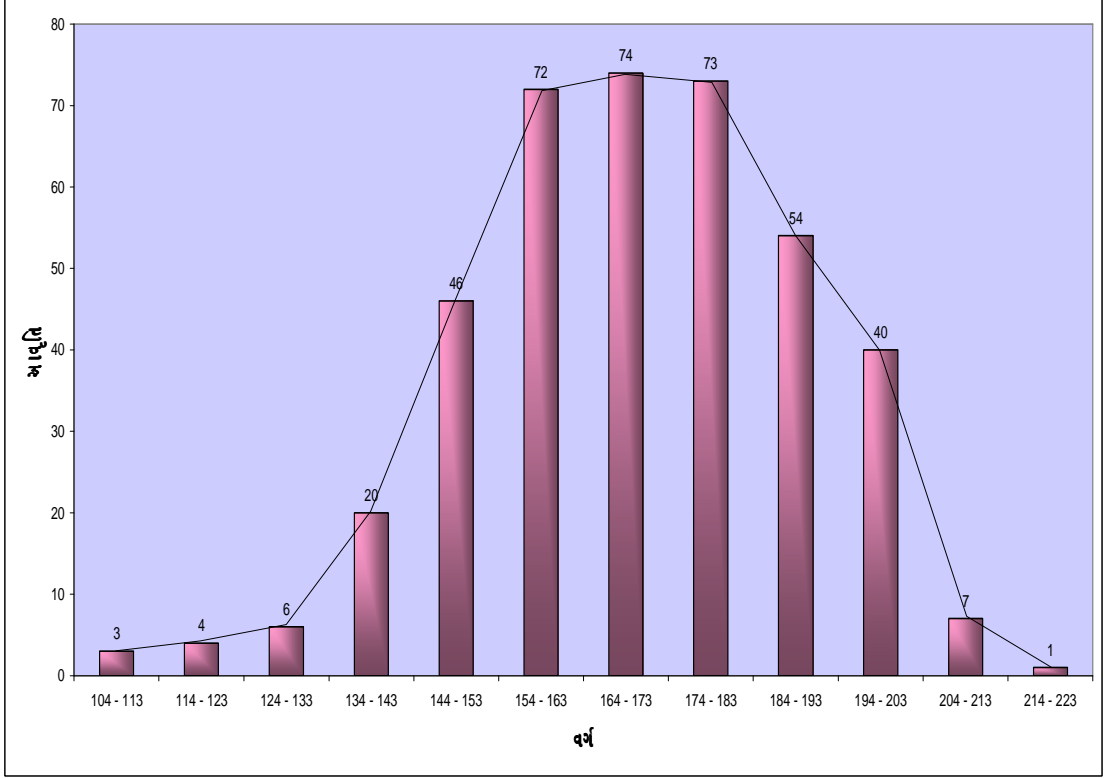

આલેખ – પ.૧૦ નું અર્થઘટન

ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૪.૦૬, ૧૬૫ અને ૧૯.૦૮ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૪૭ અને કુકુદતા 0.૨૭૩ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદ હતો.

આલેખ – પ. ૧૧

સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થી જૂથના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

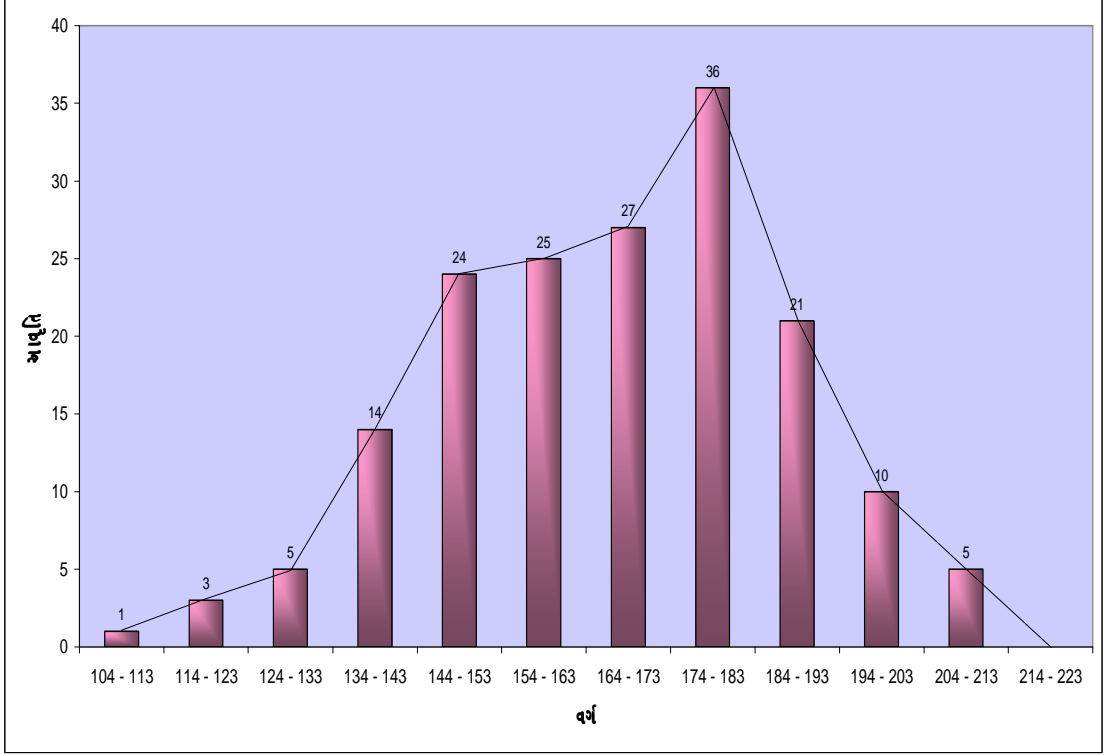

આલેખ – પ. ૧૧ નું અર્થઘટન

સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૯.૭૬, ૧૭૦ અને ૧૯.૬૨ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.039 અને કુકુદતા 0.298 હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદ હતો.

આલેખ – પ.૧૨

અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

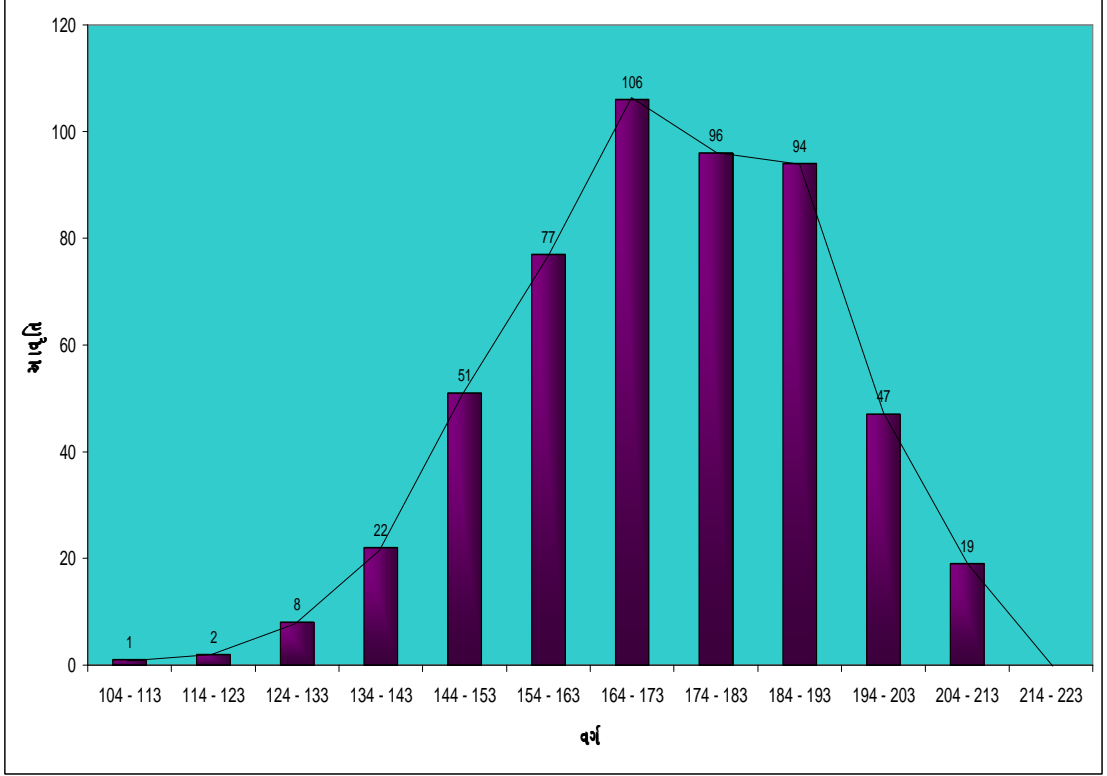

આલેખ – પ.૧૨ નું અર્થઘટન

અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૬.૮૧, ૧૬૯ અને ૨૦.૮૫ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૩૧૬ અને કુદૃઢતા 0.૨૮૪ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદૃહ હતો.

આલેખ – પ. ૧૩

ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

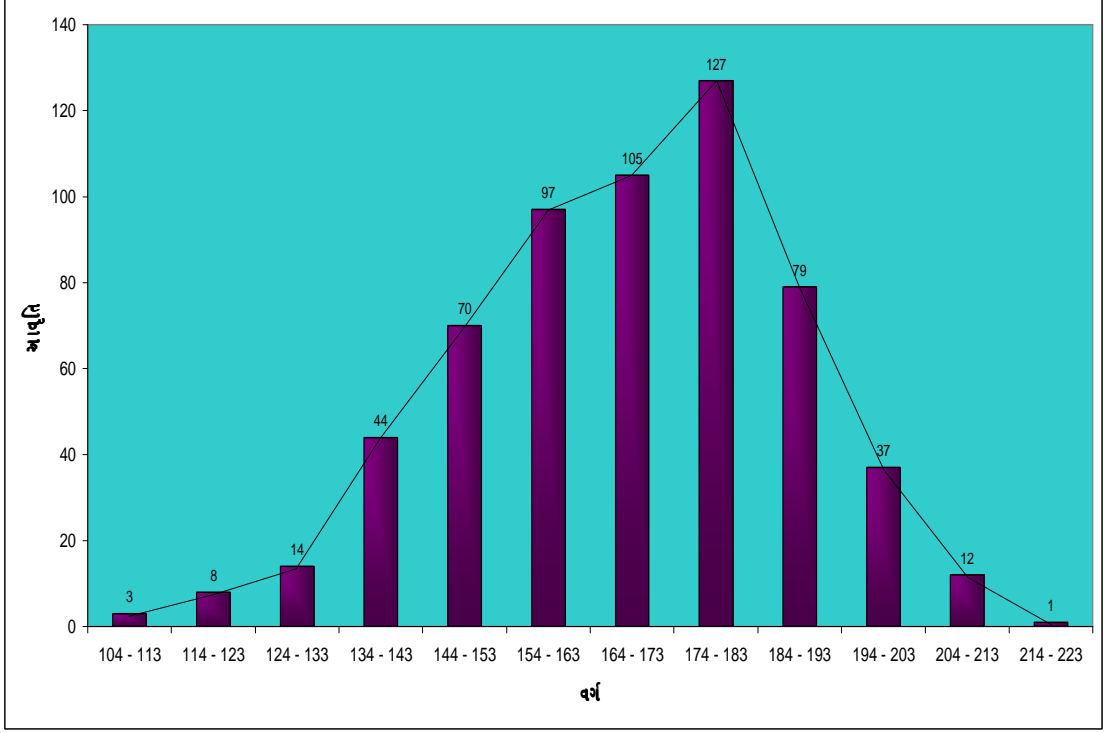

આલેખ – પ. ૧૩ નું અર્થઘટન

ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬, ૧૭૩ અને ૧૮.૪૯ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.034 અને 0.299 કક્ષુદતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકક્ષુદ હતો.

આલેખ – પ. ૧૪

મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

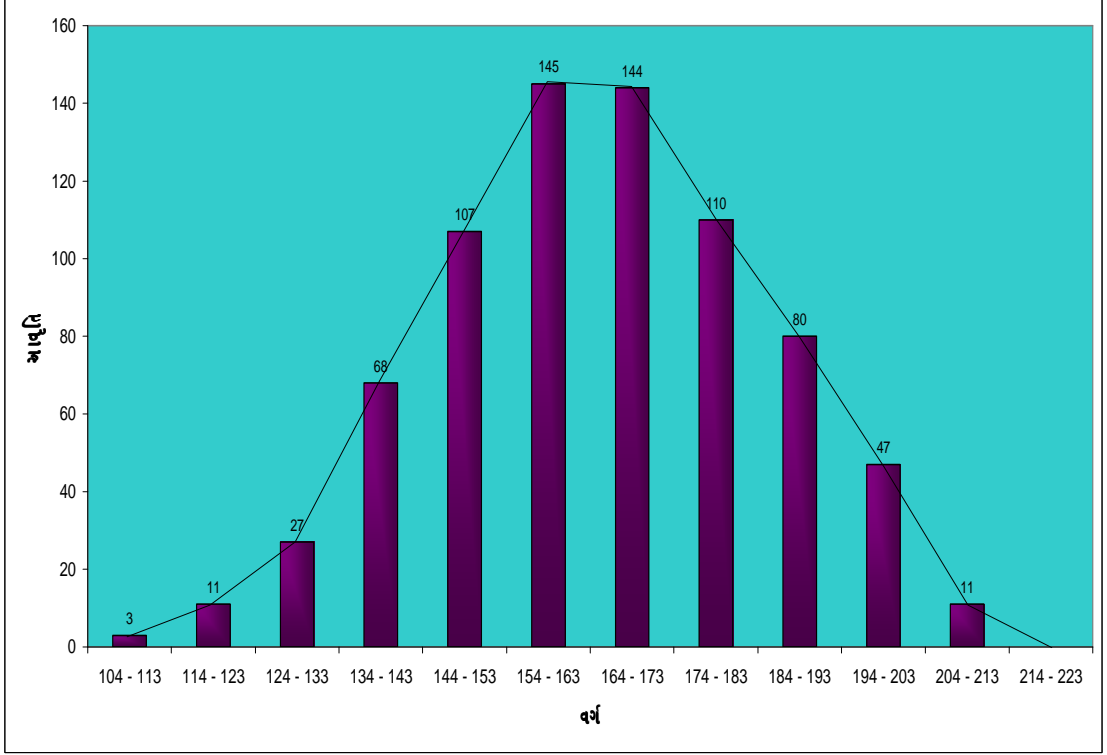

આલેખ – પ. ૧૪ નું અર્થઘટન

મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૭.૮૭, ૧૭૦ અને ૧૯.૬૨ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૩૨૬ અને 0.૨૮૦ કક્ષુદતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકક્ષુદ હતો.

આલેખ – પ. ૧૫

નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

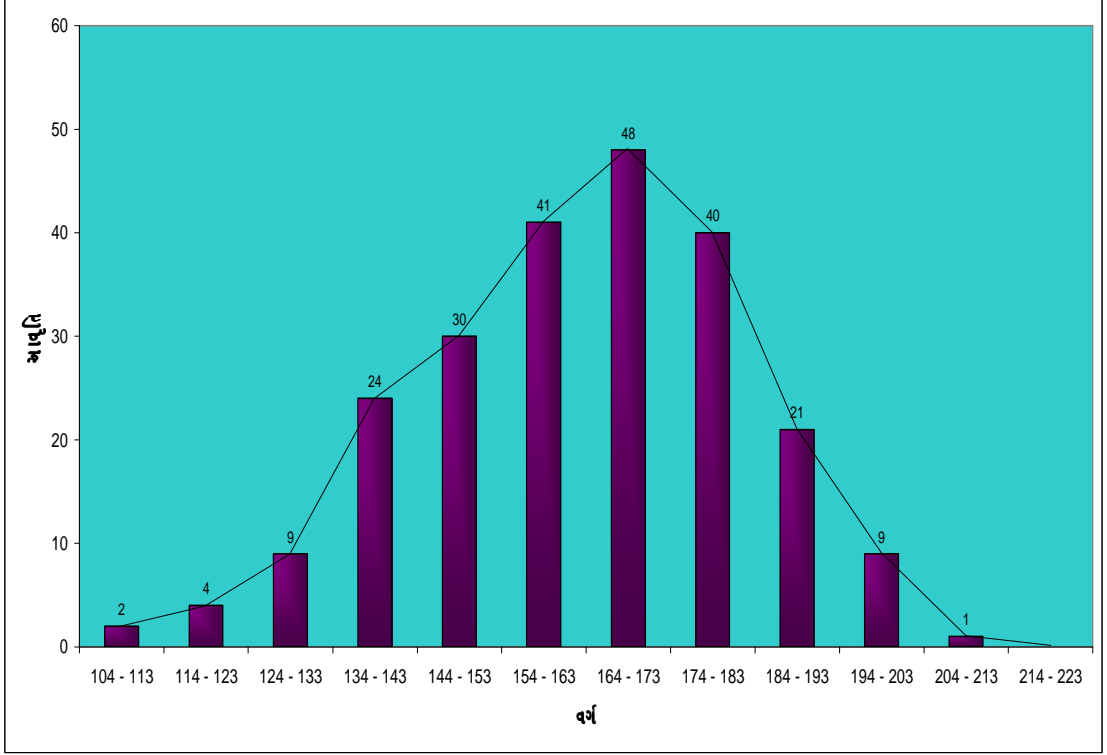

આલેખ – પ. ૧૫ નું અર્થઘટન

નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૪.૬૨, ૧૬૫ અને ૧૯.૫૯ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.0૫૮ અને 0.૨૬૬ કક્ષુદતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકક્ષુદ હતો.

આલેખ – પ. ૧૬

નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

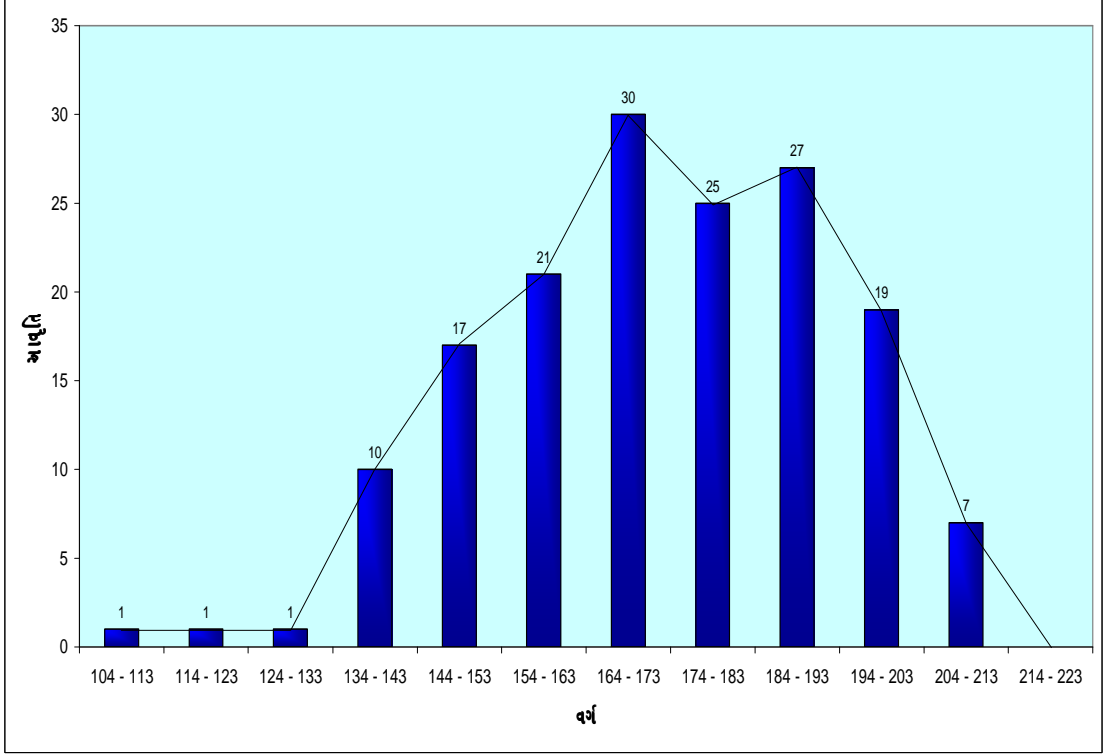

આલેખ – પ. ૧૬ નું અર્થઘટન

નિરક્ષર પિતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૩.૦૫, ૧૬૪ અને ૧૯.૨૮ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૪૮ અને 0.૨૬૫ કક્ષુદતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકક્ષુદ હતો.

આલેખ – પ. ૧૭

ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

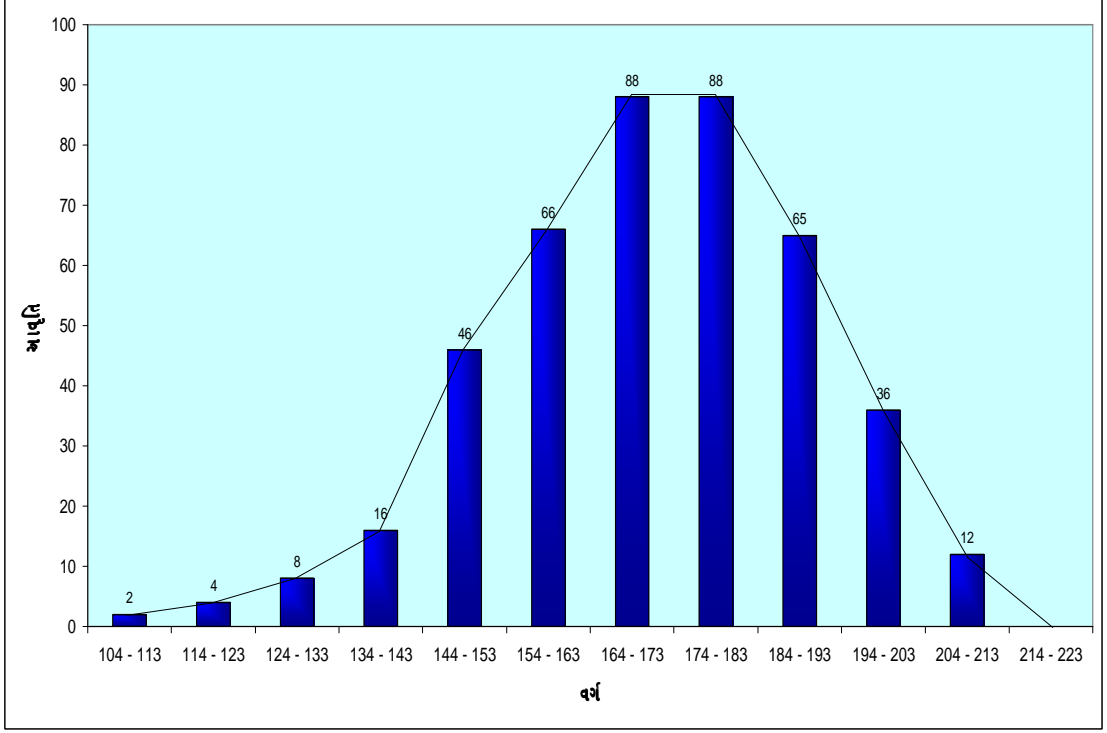

આલેખ – પ. ૧૭ નું અર્થઘટન

ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૨.૮૫, ૧૭૩ અને ૨૦ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.00૮ અને 0.૩૧૦ કુદૃઢતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદૃઢ તથા દ્વિશીખરી હતો.

આલેખ – પ. ૧૮

મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

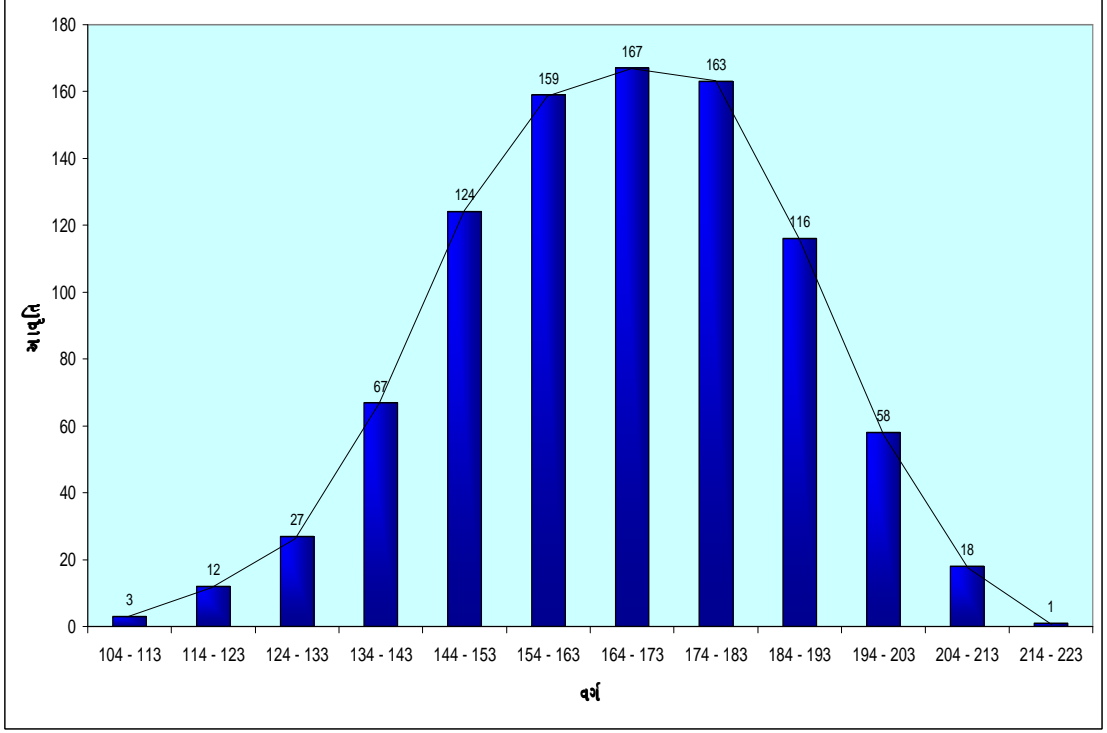

આલેખ – પ. ૧૮ નું અર્થઘટન

મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૧.૦૭, ૧૭૨ અને ૧૮.૮૩ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા –૦.૧૪૭ અને ૦.૨૬૫ કક્કુદતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકક્કુદ હતો.

આલેખ – પ. ૧૯

નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

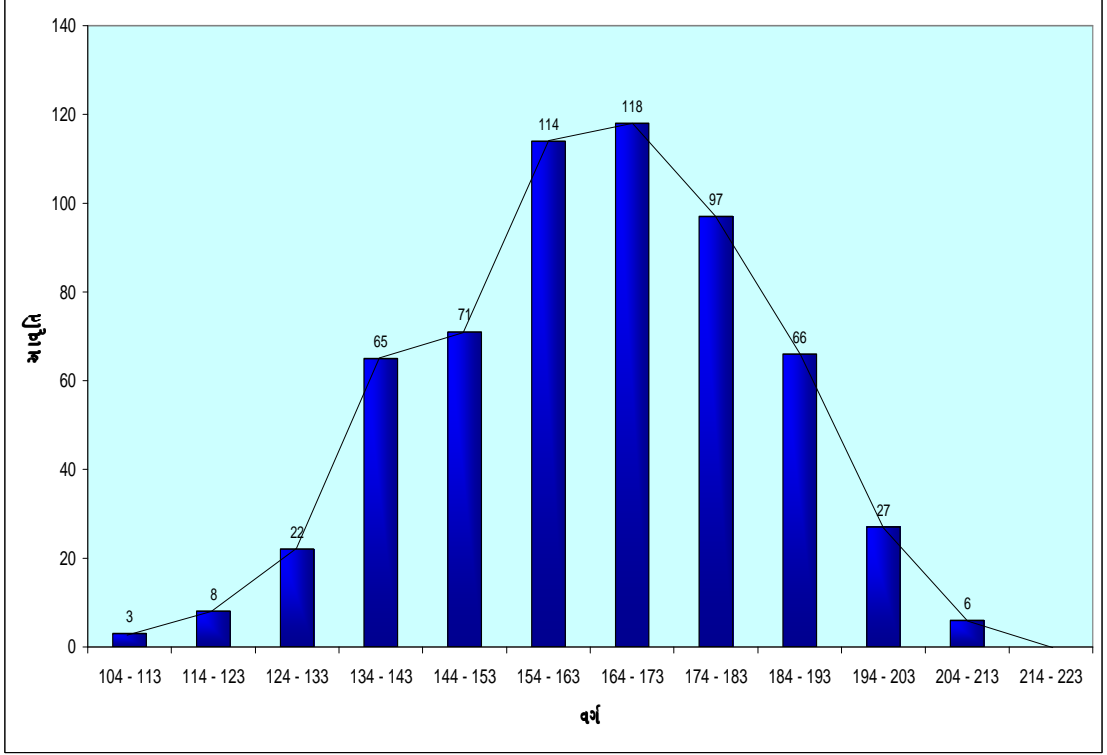

આલેખ – પ. ૧૯ નું અર્થઘટન

નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૬.૭૩, ૧૬૮ અને ૧૯.૬૦ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૯૪ અને 0.૨૮૦ કક્ષુદતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકક્ષુદ હતો.

આલેખ – ૫.૨૦

નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના આવૃત્તિ વિતરણનો
સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

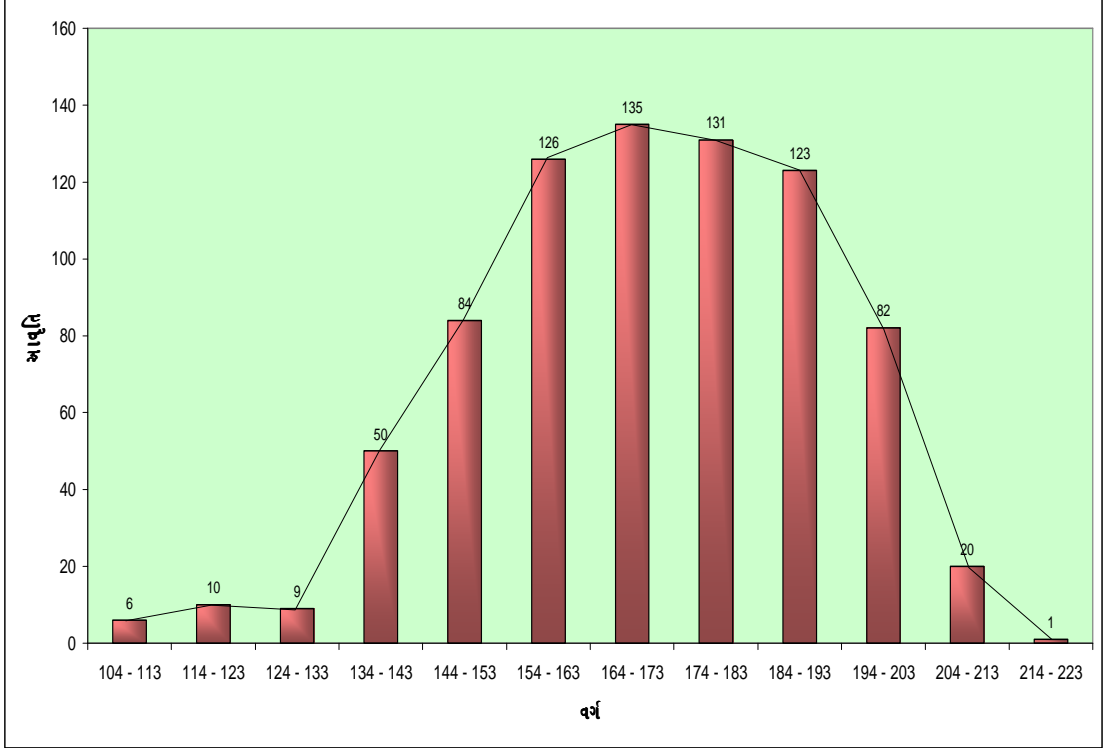

આલેખ – ૫.૨૦ નું અર્થઘટન

નિરક્ષર માતાનાં સંતાનો હોય તેવા તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૪.૨૮, ૧૬૫ અને ૧૯.૩૪ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૧૧ અને 0.૨૮૦ કુદૃઢતા હતી. આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુદૃઢ હતો.

આલેખ – પ.૨૧

આરક્ષિત તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

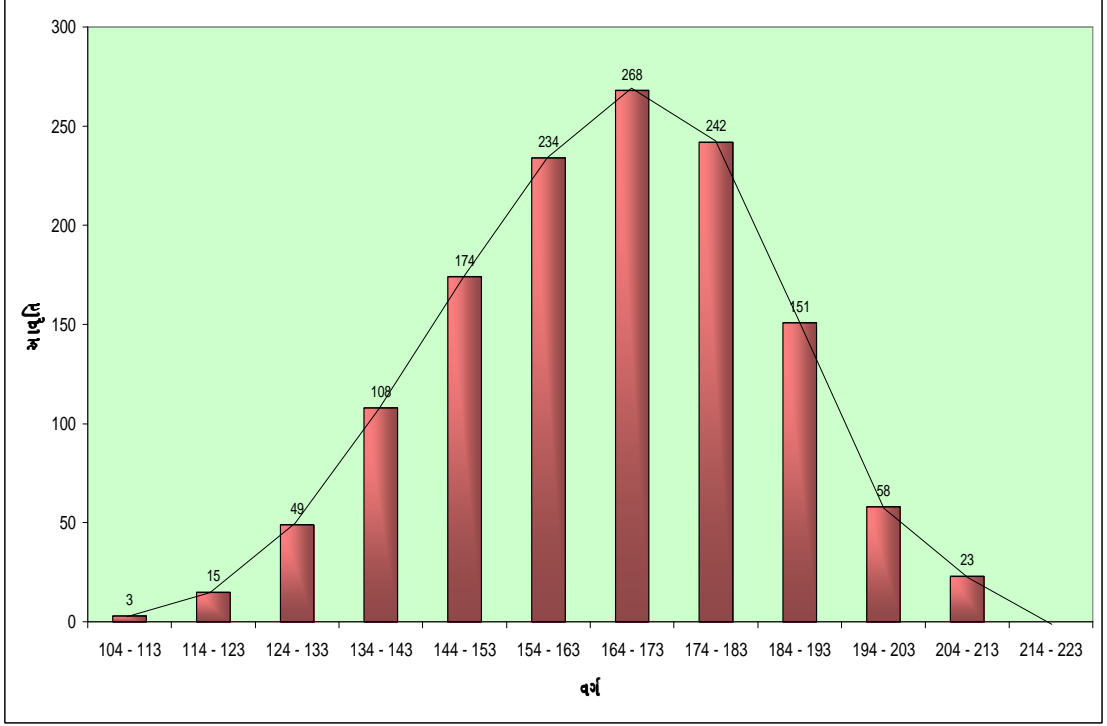

આલેખ – પ.૨૧ નું અર્થઘટન

આરક્ષિત તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૫.૭૨, ૧૬૭ અને ૧૮.૮૫ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.202 અને કુકુદતા 0.250 હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને કૂટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૨૨

બિનઆરક્ષિત તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

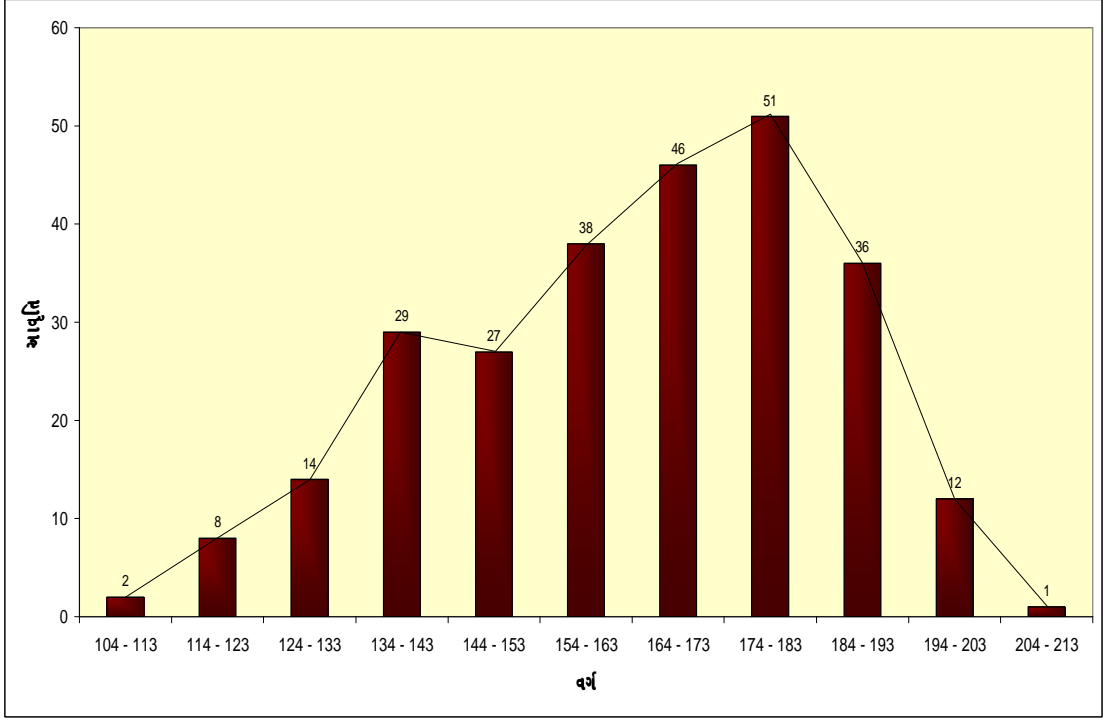

આલેખ – પ.૨૨ નું અર્થઘટન

બિનઆરક્ષિત તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૦.૨૫, ૧૭૧ અને ૨૦.૩૪ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૧૧૦ અને કકુદતા 0.૨૮૮ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૨૩

અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

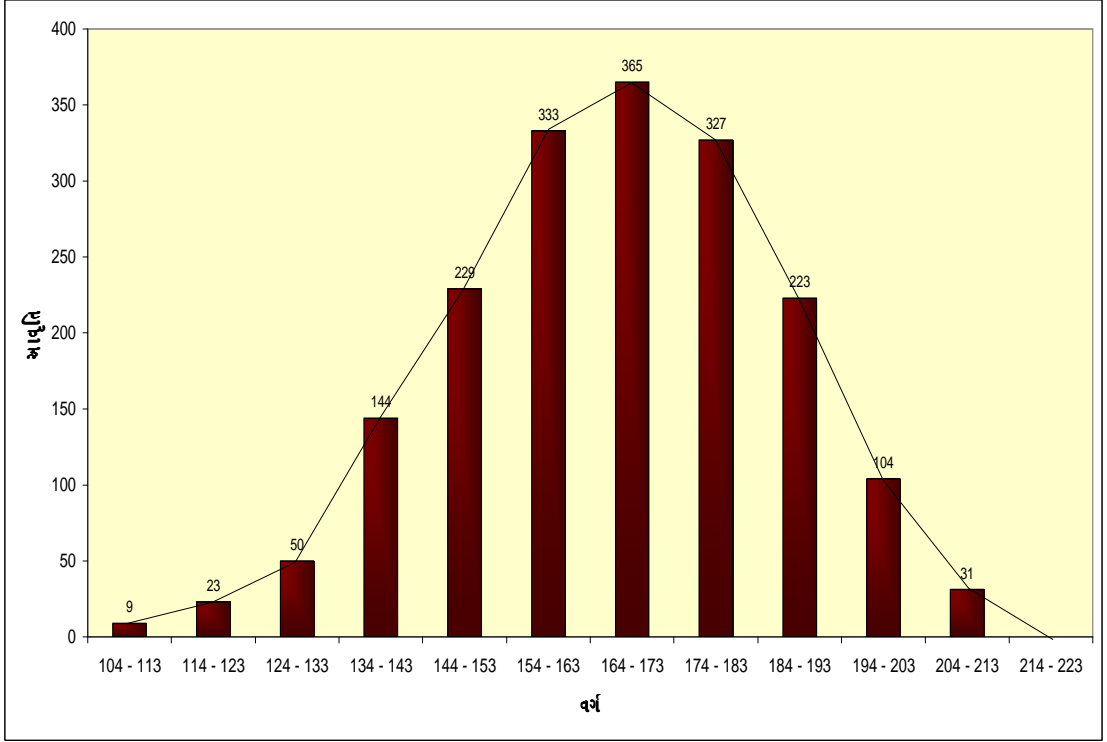

આલેખ – પ.૨૩ નું અર્થઘટન

અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૭૩.૮૮, ૧૭૭ અને ૨૧.૨૦ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૩૭૦ અને કકુદતા 0.૨૯૧ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૨૪

સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

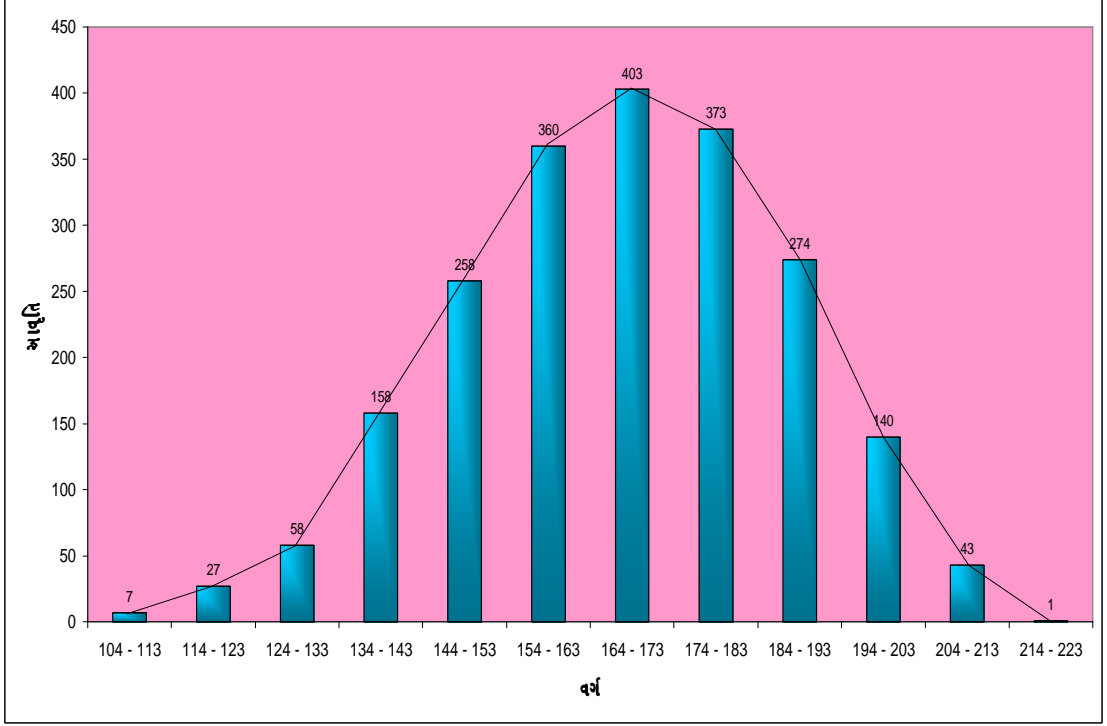

આલેખ – પ.૨૪ નું અર્થઘટન

સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થી જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૬.૪૭, ૧૬૭ અને ૧૮.૧૮ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.0૮૪ અને કકુદતા 0.૨૬૫ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકકુદ હતો.

આલેખ – પ.૨૫

સમગ્ર તાલીમાર્થી જૂથનાં આવૃત્તિ વિતરણનો સ્તાંભાલેખ – આવૃત્તિ બહુકોણ

આલેખ – પ.૨૫ નું અર્થઘટન

સમગ્ર તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, મધ્યસ્થ અને પ્રમાણિત વિચલન અનુક્રમે ૧૬૭.૪૦, ૧૬૯ અને ૧૯.૫૯ હતા તેના આવૃત્તિ વિતરણની વિરૂપતા -0.૨૪૫ અને કુકુદતા 0.૨૬૫ હતી. આ આવૃત્તિ બહુકોણ ઋણ વિરૂપતાવાળો અને ચર્પટકુકુદ હતો.

૫.૫ માનાંક પ્રસ્થાપન

સામાન્ય રીતે વ્યક્તિએ કોઈ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી પર મેળવેલા પ્રાપ્તાંકોનું અર્થઘટન કરવા માટે વ્યક્તિ જે જૂથની સભ્ય હોય તે જૂથના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી કે મધ્યસ્થ સાથે તે વ્યક્તિના પ્રાપ્તાંકોને સરખાવીને જૂથના સંદર્ભમાં વ્યક્તિનું સ્થાન નક્કી કરવામાં આવે છે. વ્યક્તિએ મેળવેલા પ્રાપ્તાંક, જૂથના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી કે મધ્યસ્થ થી કેટલા નજીક કે કેટલા દૂર છે તે જાણવા માટે પ્રમાણવિચલન કે પાદસ્થ વિચલનનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. સંશોધનના નમૂનામાં સમાવિષ્ટ પાત્રોના કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોને આધારે શોધવામાં આવેલ સરાસરીવિચલન, પ્રમાણવિચલન, પાદસ્થ વિચલન, પ્રથમ પાદસ્થ કે ત્રિપાદસ્થના માપો વ્યક્તિએ મેળવેલા કાયા પ્રાપ્તાંકના અર્થઘટન માટે વપરાતા હોઈ તેને મધ્યવર્તી માનાંકો ગણવામાં આવે છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં પણ માનાંક પ્રસ્થાપન માટે જરૂરી ગણતરી કરી તેની રજૂઆત પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં કરવામાં આવી છે.

આ ઉપરાંત કાયા પ્રાપ્તાંકોને તુલનાક્ષમ બનાવવા માટે તેમનું શતાંશસ્થ, સિગ્મા સ્કોર, પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તાંકો (ઝેડ સ્કોર) અને સ્ટેનાઈન પ્રાપ્તાંકોમાં રૂપાંતર કરવામાં આવ્યું હતું. આ રૂપાંતર પુરુષ તાલીમાર્થીઓ, સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ, વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથના તાલીમાર્થીઓ, વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથના તાલીમાર્થીઓ, આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ, બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ તથા સમગ્ર નમૂનામાં સમાવિષ્ટ તાલીમાર્થીઓ એમ સાત જૂથમાં કરવામાં આવ્યું હતું. હવે પછીની સારણી ૫.૩ માં વિવિધ જૂથના શતાંશસ્થ માનાંકો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. ત્યારબાદ સારણી ૫.૪ થી ૫.૧૦ સુધીમાં દરેક જૂથના સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ તથા તેના આલેખની રજૂઆત કરવામાં આવી છે. ત્યારબાદ સારણી ૫.૧૧ માં સાત જૂથના સિગ્મા સ્કોર, સારણી ૫.૧૨માં ઝેડ સ્કોર અને સારણી ૫.૧૩ માં સ્ટેનાઈન સ્કોર દર્શાવવામાં આવેલા છે.

સારણી પ.૩

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના શતાંશસ્થ

શતાંશસ્થ	કાર્યા પ્રાપ્તાંક						
	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ	આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ	બિન આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ	સમગ્ર જૂથ
૯૯	૨૦૭	૨૦૮	૨૦૬	૨૧૧.૯૭	૨૦૭	૨૦૯.૨૪	૨૦૮
૯૫	૧૯૭	૧૯૯	૧૯૬	૨૦૫.૮૫	૧૯૬	૨૦૦.૨૦	૧૯૮
૯૦	૧૯૧	૧૯૩	૧૯૦	૧૯૯.૭૦	૧૯૦	૧૯૭	૧૯૨
૮૫	૧૮૭	૧૮૯	૧૮૬.૪૫	૧૯૮	૧૮૫	૧૯૨	૧૮૮
૮૦	૧૮૪	૧૮૫	૧૮૩	૧૯૬	૧૮૨	૧૮૮	૧૮૫
૭૫	૧૮૧	૧૮૨	૧૮૦	૧૯૧	૧૭૯	૧૮૬	૧૮૧
૭૦	૧૭૮	૧૭૯	૧૭૭	૧૮૮	૧૭૭	૧૮૩	૧૭૯
૬૫	૧૭૫	૧૭૭	૧૭૪	૧૮૬	૧૭૪	૧૭૯	૧૭૬
૬૦	૧૭૩	૧૭૪	૧૭૨	૧૮૨.૮૦	૧૭૨	૧૭૭	૧૭૩
૫૫	૧૭૦	૧૭૧	૧૬૯	૧૮૦	૧૬૯	૧૭૪	૧૭૧
૫૦	૧૬૮	૧૬૯	૧૬૭	૧૭૮	૧૬૭	૧૭૧	૧૬૯
૪૫	૧૬૬	૧૬૬	૧૬૪	૧૭૬	૧૬૪	૧૬૯	૧૬૬
૪૦	૧૬૩	૧૬૨.૬૦	૧૬૧	૧૭૩.૨૦	૧૬૧	૧૬૬	૧૬૩
૩૫	૧૬૦	૧૬૦	૧૫૯	૧૭૨	૧૫૯	૧૬૨	૧૬૦
૩૦	૧૫૭	૧૫૭	૧૫૬	૧૬૯	૧૫૬	૧૫૯	૧૫૭
૨૫	૧૫૪	૧૫૪	૧૫૩	૧૬૪	૧૫૩	૧૫૬	૧૫૪
૨૦	૧૪૯	૧૫૧	૧૪૯	૧૬૦	૧૪૯	૧૫૩	૧૫૦
૧૫	૧૪૫	૧૪૭	૧૪૫	૧૫૬	૧૪૫	૧૪૮	૧૪૬
૧૦	૧૪૦	૧૪૩	૧૪૦.૭૦	૧૫૧	૧૪૦	૧૪૫	૧૪૧
૦૫	૧૩૩	૧૩૫	૧૩૪	૧૪૨.૧૫	૧૩૩.૨૦	૧૩૮	૧૩૫

➤ શતાંશસ્થ માનાંકોની આલેખાત્મક રજૂઆત :

હવે પછીની સાત સારણીઓમાં સમગ્ર નમૂનાના સાત જૂથો પુરુષ તાલીમાર્થીઓ, સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ, વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ, વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ, આરક્ષિત

જૂથના તાલીમાર્થીઓ, બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ, તથા સમગ્ર જૂથના તાલીમાર્થીઓના શતાંશસ્થ માનાંકોની આલેખાત્મક રજૂઆત માટે સંગૃહિત શતમાન આલેખ (OGIVE) દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

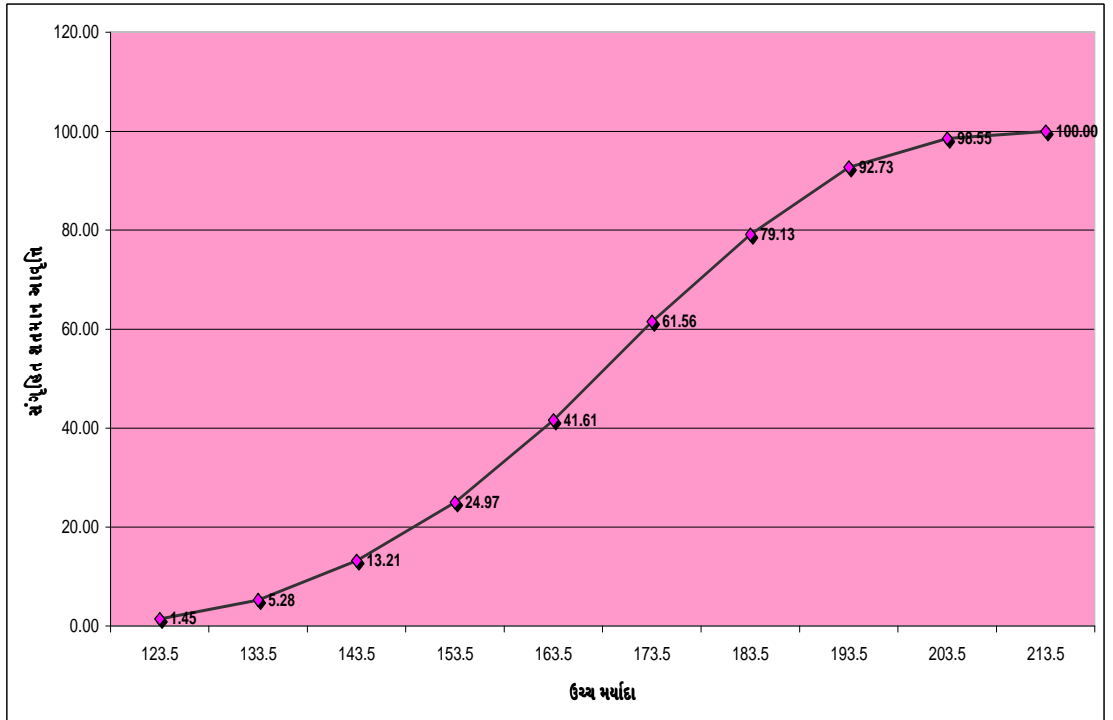
સારણી પ.૪

પુરુષ જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૧૧	૭૫૭	૧૦૦.૦૦
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૪૪	૭૪૬	૯૮.૫૫
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૧૦૩	૭૦૨	૯૨.૭૩
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૧૩૩	૫૯૯	૭૯.૧૩
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૧૫૧	૪૬૬	૬૧.૫૬
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૧૨૬	૩૧૫	૪૧.૬૧
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૮૯	૧૮૯	૨૪.૯૭
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૬૦	૧૦૦	૧૩.૨૧
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૨૯	૪૦	૫.૨૮
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૧૧	૧૧	૧.૪૫
કુલ આવૃત્તિ		૭૫૭	-	-

આલેખ - પ.૨૬

પુરુષ જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

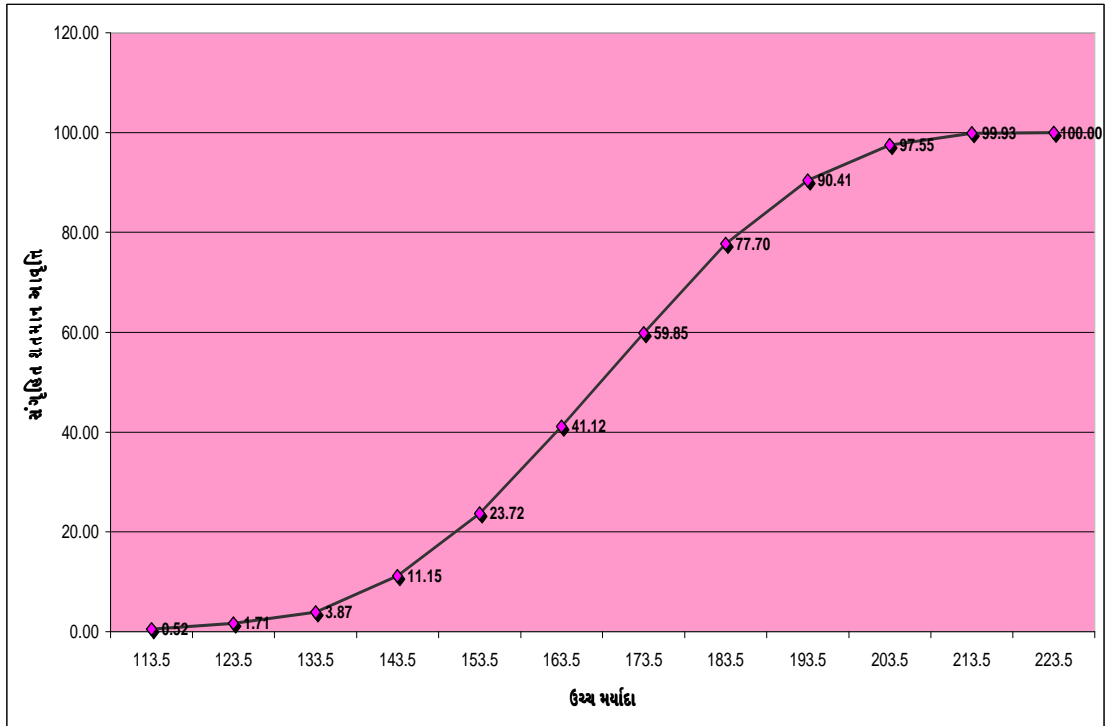
સારણી પ.પ

સ્ત્રી જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૧૪-૨૨૩	૨૨૩.૫	૧	૧૩૪૫	૧૦૦.૦૦
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૩૨	૧૩૪૪	૯૯.૯૩
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૯૬	૧૩૧૨	૯૭.૫૫
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૧૭૧	૧૨૧૬	૯૦.૪૧
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૨૪૦	૧૦૪૫	૭૭.૭૦
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૨૫૨	૮૦૫	૫૯.૮૫
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૨૩૪	૫૫૩	૪૧.૧૨
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૧૬૯	૩૧૯	૨૩.૭૨
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૯૮	૧૫૦	૧૧.૧૫
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૨૯	૫૨	૩.૮૭
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૧૬	૨૩	૧.૭૧
૧૦૪-૧૧૩	૧૧૩.૫	૭	૭	૦.૫૨
કુલ આવૃત્તિ		૧૩૪૫	-	-

આલેખ - પ.૨૭

સ્ત્રી જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

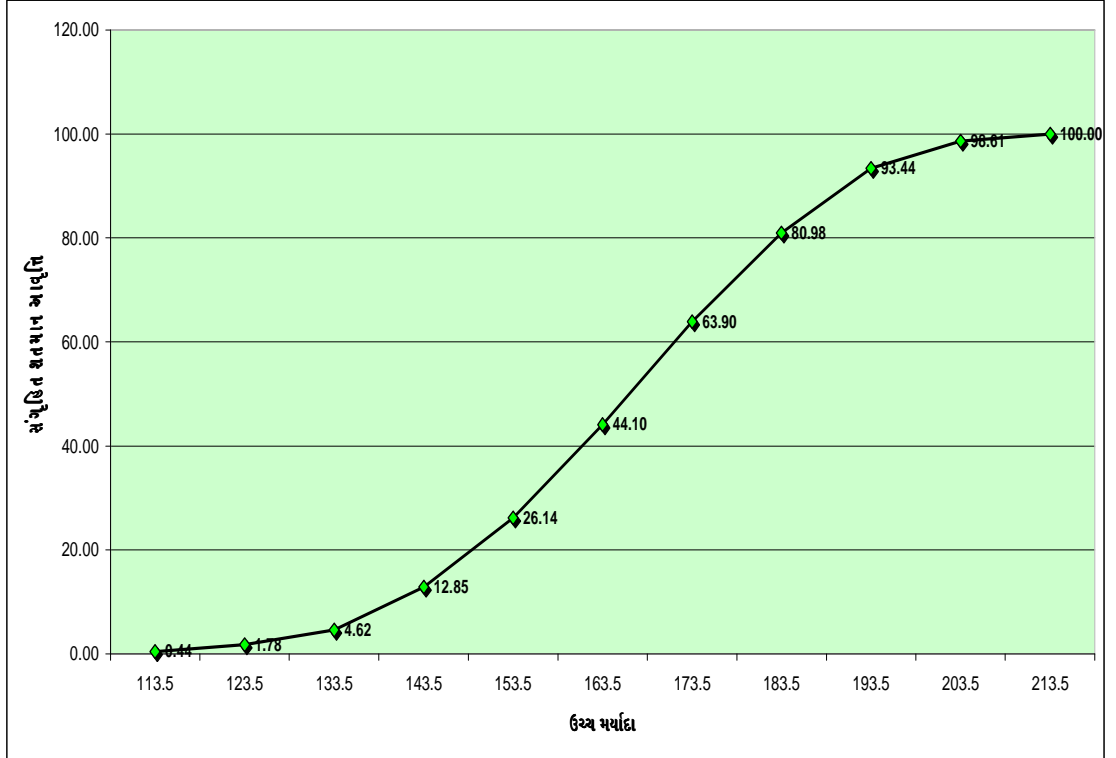
સારણી પ. ૬

વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૨૫	૧૭૯૮	૧૦૦.૦૦
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૯૩	૧૭૭૩	૯૮.૬૧
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૨૨૪	૧૬૮૦	૯૩.૪૪
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૩૦૭	૧૪૫૬	૮૦.૯૮
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૩૫૬	૧૧૪૯	૬૩.૯૦
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૩૨૩	૭૯૩	૪૪.૧૦
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૨૩૯	૪૭૦	૨૬.૧૪
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૧૪૮	૨૩૧	૧૨.૮૫
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૫૧	૮૩	૪.૬૨
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૨૪	૩૨	૧.૭૮
૧૦૪-૧૧૩	૧૧૩.૫	૮	૮	૦.૪૪
કુલ આવૃત્તિ		૧૭૯૮	—	—

આલેખ - પ.૨૮

વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

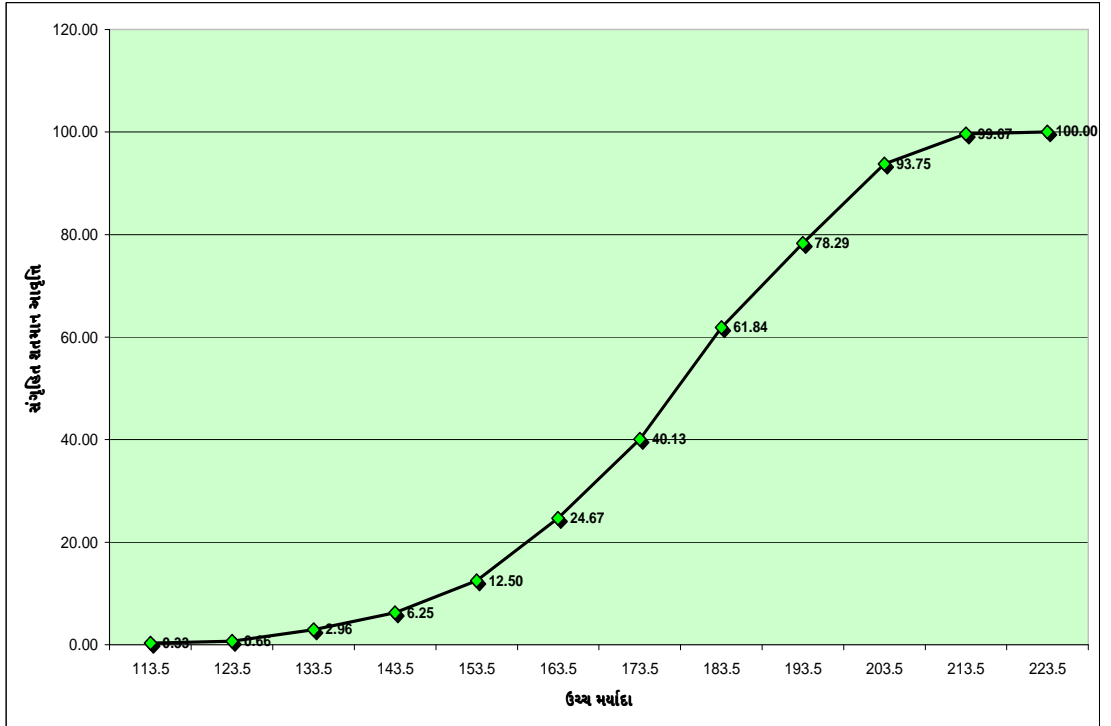
સારણી પ.૭

વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૧૪-૨૨૩	૨૨૩.૫	૧	૩૦૪	૧૦૦.૦૦
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૧૮	૩૦૩	૯૯.૬૭
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૪૭	૨૮૫	૯૩.૭૫
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૫૦	૨૩૮	૭૮.૨૯
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૬૬	૧૮૮	૬૧.૮૪
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૪૭	૧૨૨	૪૦.૧૩
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૩૭	૭૫	૨૪.૬૭
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૧૯	૩૮	૧૨.૫૦
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૧૦	૧૯	૬.૨૫
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૭	૯	૨.૯૬
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૧	૨	૦.૬૬
૧૦૪-૧૧૩	૧૧૩.૫	૧	૧	૦.૩૩
કુલ આવૃત્તિ		૩૦૪	-	-

આલેખ - પ.૨૯

વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

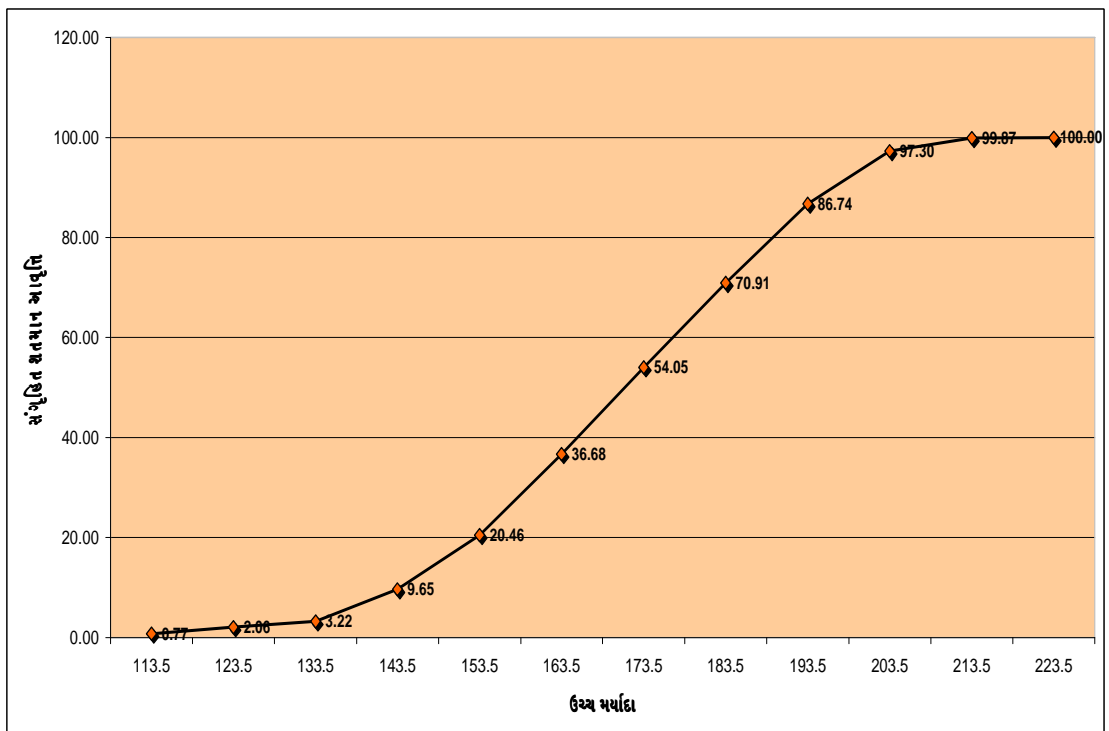
સારણી પ.૮

આરક્ષિત જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૧૪-૨૨૩	૨૨૩.૫	૧	૭૭૭	૧૦૦.૦૦
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૨૦	૭૭૬	૯૯.૮૭
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૮૨	૭૫૬	૯૭.૩૦
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૧૨૩	૬૭૪	૮૬.૭૪
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૧૩૧	૫૫૧	૭૦.૯૧
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૧૩૫	૪૨૦	૫૪.૦૫
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૧૨૬	૨૮૫	૩૬.૬૮
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૮૪	૧૫૯	૨૦.૪૬
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૫૦	૭૫	૯.૬૫
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૯	૨૫	૩.૨૨
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૧૦	૧૬	૨.૦૬
૧૦૪-૧૧૩	૧૧૩.૫	૬	૬	૦.૭૭
કુલ આવૃત્તિ		૭૭૭	-	-

આલેખ - પ.૩૦

આરક્ષિત જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

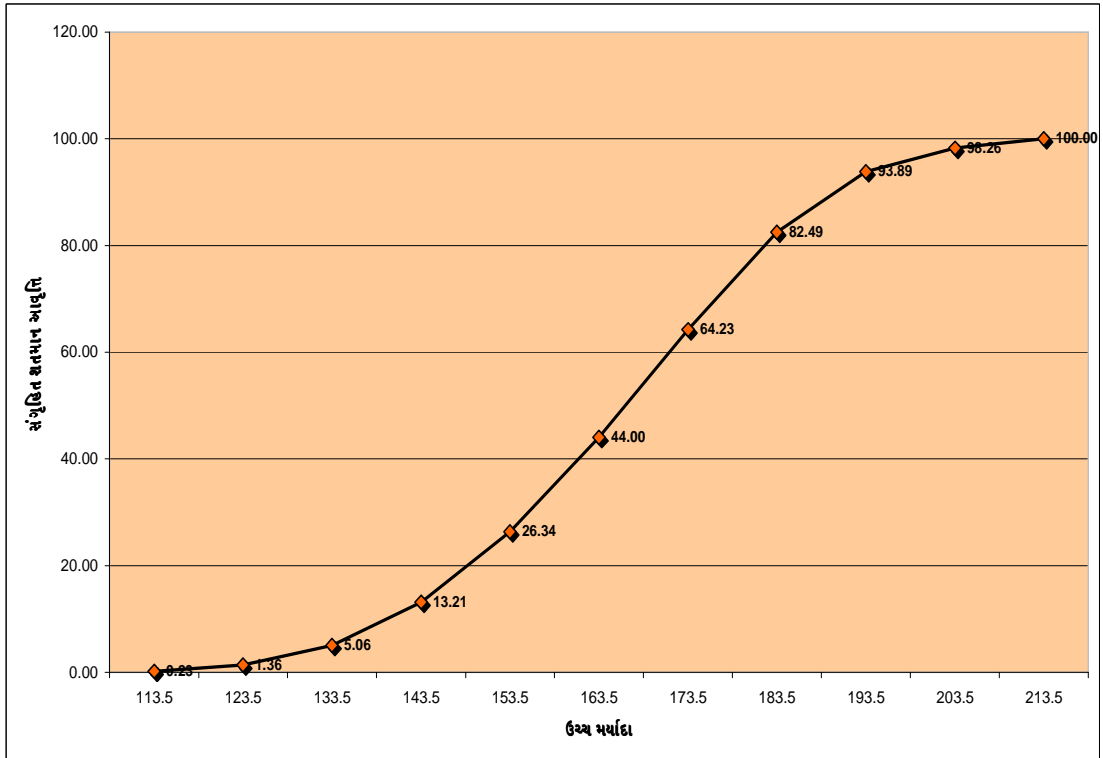
સારણી પ.૯

બિન આરક્ષિત જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૨૩	૧૩૨૫	૧૦૦.૦૦
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૫૮	૧૩૦૨	૯૮.૨૬
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૧૫૧	૧૨૪૪	૯૩.૮૯
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૨૪૨	૧૦૯૩	૮૨.૪૯
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૨૬૮	૮૫૧	૬૪.૨૩
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૨૩૪	૫૮૩	૪૪.૦૦
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૧૭૪	૩૪૯	૨૬.૩૪
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૧૦૮	૧૭૫	૧૩.૨૧
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૪૯	૬૭	૫.૦૬
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૧૫	૧૮	૧.૩૬
૧૦૪-૧૧૩	૧૧૩.૫	૩	૩	૦.૨૩
કુલ આવૃત્તિ		૧૩૨૫	—	—

આલેખ - પ.૩૧

બિન આરક્ષિત જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

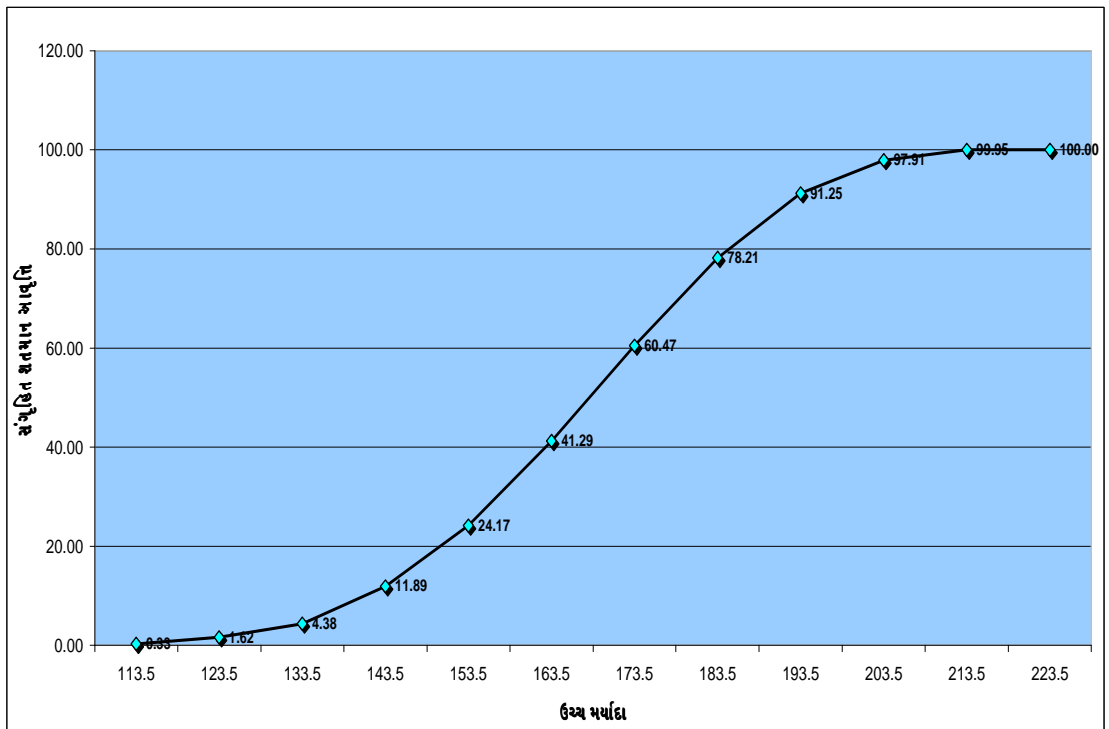
સારણી પ. ૧૦

સમગ્ર જૂથનું સંગૃહિત શતમાન આવૃત્તિ વિતરણ

વર્ગ	ઉચ્ચ મર્યાદા	આવૃત્તિ	સંગૃહિત આવૃત્તિ	સંગૃહિત શતમાન
૨૧૪-૨૨૩	૨૨૩.૫	૧	૨૧૦૨	૧૦૦.૦૦
૨૦૪-૨૧૩	૨૧૩.૫	૪૩	૨૧૦૧	૯૯.૯૫
૧૯૪-૨૦૩	૨૦૩.૫	૧૪૦	૨૦૫૮	૯૭.૯૧
૧૮૪-૧૯૩	૧૯૩.૫	૨૭૪	૧૯૧૮	૯૧.૨૫
૧૭૪-૧૮૩	૧૮૩.૫	૩૭૩	૧૬૪૪	૭૮.૨૧
૧૬૪-૧૭૩	૧૭૩.૫	૪૦૩	૧૨૭૧	૬૦.૪૭
૧૫૪-૧૬૩	૧૬૩.૫	૩૬૦	૮૬૮	૪૧.૨૯
૧૪૪-૧૫૩	૧૫૩.૫	૨૫૮	૫૦૮	૨૪.૧૭
૧૩૪-૧૪૩	૧૪૩.૫	૧૫૮	૨૫૦	૧૧.૮૯
૧૨૪-૧૩૩	૧૩૩.૫	૫૮	૯૨	૪.૩૮
૧૧૪-૧૨૩	૧૨૩.૫	૨૭	૩૪	૧.૬૨
૧૦૪-૧૧૩	૧૧૩.૫	૭	૭	૦.૩૩
કુલ આવૃત્તિ		૨૧૦૨	-	-

આલેખ - પ.૩૨

સમગ્ર જૂથનો સંગૃહિત શતમાન આલેખ

સારણી પ. ૧૧

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના સીગ્મા સ્કોર

કાયા પ્રાપ્તાંક	સીગ્મા સ્કોર						
	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ	આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ	બિન આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ	સમગ્ર જૂથ
૨૧૫	૨.૩૧	૨.૫૧	૨.૪૮	૨.૧૯	૨.૬૦	૨.૨૦	૨.૪૩
૨૧૦	૨.૦૫	૨.૨૫	૨.૨૨	૧.૯૫	૨.૩૪	૧.૯૫	૨.૧૭
૨૦૫	૧.૮૦	૧.૯૯	૧.૯૬	૧.૭૧	૨.૦૭	૧.૭૧	૧.૯૨
૨૦૦	૧.૫૫	૧.૭૪	૧.૭૦	૧.૪૭	૧.૮૧	૧.૪૬	૧.૬૬
૧૯૫	૧.૩૦	૧.૪૮	૧.૪૪	૧.૨૪	૧.૫૫	૧.૨૨	૧.૪૧
૧૯૦	૧.૦૪	૧.૨૨	૧.૧૮	૧.૦૦	૧.૨૮	૦.૯૭	૧.૧૫
૧૮૫	૦.૭૯	૦.૯૬	૦.૯૨	૦.૭૬	૧.૦૨	૦.૭૩	૦.૯૦
૧૮૦	૦.૫૪	૦.૭૧	૦.૬૭	૦.૫૨	૦.૭૫	૦.૪૮	૦.૬૪
૧૭૫	૦.૨૯	૦.૪૫	૦.૪૧	૦.૨૮	૦.૪૯	૦.૨૩	૦.૩૯
૧૭૦	૦.૦૩	૦.૧૯	૦.૧૫	૦.૦૫	૦.૨૩	-૦.૦૧	૦.૧૩
૧૬૫	-૦.૨૨	-૦.૦૭	-૦.૧૧	-૦.૧૯	-૦.૦૪	-૦.૨૬	-૦.૧૨
૧૬૦	-૦.૪૭	-૦.૩૩	-૦.૩૭	-૦.૪૩	-૦.૩૦	-૦.૫૦	-૦.૩૮
૧૫૫	-૦.૭૨	-૦.૫૮	-૦.૬૩	-૦.૬૭	-૦.૫૭	-૦.૭૫	-૦.૬૩
૧૫૦	-૦.૯૭	-૦.૮૪	-૦.૮૯	-૦.૯૧	-૦.૮૩	-૧.૦૦	-૦.૮૯
૧૪૫	-૧.૨૩	-૧.૧૦	-૧.૧૪	-૧.૧૪	-૧.૦૯	-૧.૨૪	-૧.૧૪
૧૪૦	-૧.૪૮	-૧.૩૬	-૧.૪૦	-૧.૩૮	-૧.૩૬	-૧.૪૯	-૧.૪૦
૧૩૫	-૧.૭૩	-૧.૬૧	-૧.૬૬	-૧.૬૨	-૧.૬૨	-૧.૭૩	-૧.૬૫
૧૩૦	-૧.૯૮	-૧.૮૭	-૧.૯૨	-૧.૮૬	-૧.૮૮	-૧.૯૮	-૧.૯૧
૧૨૫	-૨.૨૪	-૨.૧૩	-૨.૧૮	-૨.૧૦	-૨.૧૫	-૨.૨૨	-૨.૧૬
૧૨૦	-૨.૪૯	-૨.૩૯	-૨.૪૪	-૨.૩૩	-૨.૪૧	-૨.૪૭	-૨.૪૨
૧૧૫	-૨.૭૪	-૨.૬૫	-૨.૬૯	-૨.૫૭	-૨.૬૮	-૨.૭૨	-૨.૬૭
૧૧૦	-૨.૯૯	-૨.૯૦	-૨.૯૫	-૨.૮૧	-૨.૯૪	-૨.૯૬	-૨.૯૩
૧૦૫	-૩.૨૫	-૩.૧૬	-૩.૨૧	-૩.૦૫	-૩.૨૦	-૩.૨૧	-૩.૧૯

સારણી પ. ૧૨

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના ઝેડ સ્કોર

ક્રમ પ્રાપ્તાંક	ઝેડ સ્કોર						
	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ	આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ	બિન આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓ	સમગ્ર જૂથ
૨૧૫	૭૩.૦૬	૭૫.૦૯	૭૪.૭૬	૭૧.૮૮	૭૬.૦૧	૭૨.૦૦	૭૪.૩૦
૨૧૦	૭૦.૫૪	૭૨.૫૨	૭૨.૧૭	૬૯.૫૦	૭૩.૩૭	૬૯.૫૪	૭૧.૭૫
૨૦૫	૬૮.૦૨	૬૯.૯૪	૬૯.૫૯	૬૭.૧૩	૭૦.૭૩	૬૭.૦૮	૬૯.૧૯
૨૦૦	૬૫.૪૯	૬૭.૩૬	૬૭.૦૦	૬૪.૭૫	૬૮.૦૯	૬૪.૬૩	૬૬.૬૪
૧૯૫	૬૨.૯૭	૬૪.૭૮	૬૪.૪૨	૬૨.૩૭	૬૫.૪૫	૬૨.૧૭	૬૪.૦૯
૧૯૦	૬૦.૪૪	૬૨.૨૧	૬૧.૮૩	૫૯.૯૯	૬૨.૮૧	૫૯.૭૧	૬૧.૫૪
૧૮૫	૫૭.૯૨	૫૯.૬૩	૫૯.૨૫	૫૭.૬૧	૬૦.૧૭	૫૭.૨૫	૫૮.૯૮
૧૮૦	૫૫.૪૦	૫૭.૦૫	૫૬.૬૬	૫૫.૨૩	૫૭.૫૪	૫૪.૭૯	૫૬.૪૩
૧૭૫	૫૨.૮૭	૫૪.૪૭	૫૪.૦૭	૫૨.૮૫	૫૪.૯૦	૫૨.૩૪	૫૩.૮૮
૧૭૦	૫૦.૩૫	૫૧.૯૦	૫૧.૪૯	૫૦.૪૭	૫૨.૨૬	૪૯.૮૮	૫૧.૩૩
૧૬૫	૪૭.૮૨	૪૯.૩૨	૪૮.૯૦	૪૮.૦૯	૪૯.૬૨	૪૭.૪૨	૪૮.૭૭
૧૬૦	૪૫.૩૦	૪૬.૭૪	૪૬.૩૨	૪૫.૭૧	૪૬.૯૮	૪૪.૯૬	૪૬.૨૨
૧૫૫	૪૨.૭૮	૪૪.૧૬	૪૩.૭૩	૪૩.૩૩	૪૪.૩૪	૪૨.૫૦	૪૩.૬૭
૧૫૦	૪૦.૨૫	૪૧.૫૯	૪૧.૧૫	૪૦.૯૫	૪૧.૭૦	૪૦.૦૪	૪૧.૧૨
૧૪૫	૩૭.૭૩	૩૯.૦૧	૩૮.૫૬	૩૮.૫૭	૩૯.૦૭	૩૭.૫૯	૩૮.૫૭
૧૪૦	૩૫.૨૦	૩૬.૪૩	૩૫.૯૮	૩૬.૧૯	૩૬.૪૩	૩૫.૧૩	૩૬.૦૧
૧૩૫	૩૨.૬૮	૩૩.૮૬	૩૩.૩૯	૩૩.૮૧	૩૩.૭૯	૩૨.૬૭	૩૩.૪૬
૧૩૦	૩૦.૧૬	૩૧.૨૮	૩૦.૮૧	૩૧.૪૩	૩૧.૧૫	૩૦.૨૧	૩૦.૯૧
૧૨૫	૨૭.૬૩	૨૮.૭૦	૨૮.૨૨	૨૯.૦૫	૨૮.૫૧	૨૭.૭૫	૨૮.૩૬
૧૨૦	૨૫.૧૧	૨૬.૧૨	૨૫.૬૪	૨૬.૬૭	૨૫.૮૭	૨૫.૨૯	૨૫.૮૦
૧૧૫	૨૨.૫૮	૨૩.૫૫	૨૩.૦૫	૨૪.૨૯	૨૩.૨૩	૨૨.૮૪	૨૩.૨૫
૧૧૦	૨૦.૦૬	૨૦.૯૭	૨૦.૪૭	૨૧.૯૧	૨૦.૬૦	૨૦.૩૮	૨૦.૭૦
૧૦૫	૧૭.૫૪	૧૮.૩૯	૧૭.૮૮	૧૯.૫૩	૧૭.૯૬	૧૭.૯૨	૧૮.૧૫

સારણી પ.૧૩

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના સ્ટેનાઈન સ્કોર

સ્ટેનાઈન	કાર્યા પ્રાપ્તાંક						
	પુરુષ જૂથ	સ્ત્રી જૂથ	વિનયન જૂથ	વિજ્ઞાન જૂથ	અનામત જૂથ	બિન અનામત જૂથ	સમગ્ર જૂથ
૯	૨૯૩-૩૦૧	૨૯૧-૩૦૩	૨૮૨-૨૯૩	૩૦૨-૩૦૩	૨૮૨-૨૯૩	૨૮૨-૨૯૩	૨૯૧-૩૦૩
૮	૨૮૧-૨૯૦	૨૭૯-૨૮૮	૨૭૮-૨૮૧	૨૮૮-૩૦૧	૨૭૮-૨૮૧	૨૭૮-૨૮૧	૨૭૯-૨૯૦
૭	૨૭૦-૨૭૮	૨૭૦-૨૭૯	૨૬૯-૨૭૭	૨૭૨-૨૮૪	૨૬૯-૨૭૭	૨૬૯-૨૭૭	૨૭૦-૨૭૯
૬	૨૬૪-૨૬૯	૨૬૧-૨૭૦	૨૫૯-૨૬૯	૨૬૫-૨૭૨	૨૫૯-૨૬૯	૨૫૯-૨૬૯	૨૬૧-૨૭૦
૫	૨૫૬-૨૬૪	૨૫૧-૨૬૦	૨૪૮-૨૫૯	૨૫૮-૨૬૫	૨૪૮-૨૫૯	૨૪૮-૨૫૯	૨૫૧-૨૬૧
૪	૨૪૧-૨૫૩	૨૪૨-૨૫૦	૨૩૮-૨૪૭	૨૫૦-૨૫૭	૨૩૮-૨૪૭	૨૩૮-૨૪૭	૨૪૧-૨૫૧
૩	૨૩૩-૨૪૦	૨૨૮-૨૪૧	૨૨૭-૨૩૭	૨૩૭-૨૪૯	૨૨૭-૨૩૭	૨૨૭-૨૩૭	૨૨૯-૨૪૧
૨	૨૦૨-૨૩૦	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૩-૨૩૪	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૮-૨૨૮
૧	૧૮૧-૧૮૯	૨૦૯-૨૧૮	૧૮૧-૨૧૮	૧૮૯-૨૦૯	૧૮૧-૨૧૮	૧૮૧-૨૧૮	૧૮૧-૨૧૫

પ.૬ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો ઉપર ચલોની અસરનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિવિધ સ્વતંત્ર ચલોની અસરના અભ્યાસ માટેની ઉત્કલ્પનાઓ ત્રણ વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ

- (૧) લાક્ષણિકતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ
- (૨) ક્ષમતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ
- (૩) સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનાં વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ના ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ત્રણેય વિભાગના પ્રાપ્તાંકોનું સંશોધન અભ્યાસ હેઠળના જુદા જુદા આઠ સ્વતંત્ર ચલના સંદર્ભમાં પચ્ચીસ જૂથમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તેના આધારે દરેક વિભાગ માટે ૨૯ ઉત્કલ્પનાઓ અને કુલ સત્યાસી શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓ રચવામાં આવી હતી. દરેક તુલના જૂથના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીનો તફાવત, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ તથા ટી-ગુણોત્તર શોધવામાં આવ્યા હતા. આ અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીના આધારે શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓનું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું. હવે પછી સારણી પ.૧૪ માં લાક્ષણિકતા કસોટી, પ.૧૫ માં ક્ષમતા કસોટી તથા પ.૧૬ માં સમગ્ર કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ જૂથોની સંખ્યા, સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીનો તફાવત, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. ત્યારબાદ શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓના સંદર્ભમાં અર્થઘટનો કરવામાં આવ્યા છે.

સારણી પ. ૧૪

લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ તુલના જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી,
પ્રમાણવિચલન તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો

ક્રમ	તુલના જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલન	સરાસરીનો તફાવત	સરાસરીની પ્રમાણભૂલ	'ટી' મૂલ્ય
૧	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	૭૫૭	૧૩૧.૦૯	૧૪.૨૪	૦.૯૪	૦.૬૫	૧.૪૬
	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	૧૩૪૫	૧૩૨.૦૩	૧૪.૨૦			
૨	વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથ	૧૭૯૮	૧૩૦.૯૧	૧૪.૨૩	૫.૪૫	૦.૮૩	૬.૫૬
	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથ	૩૦૪	૧૩૬.૩૬	૧૩.૨૫			
૩	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૧૩૨.૬૮	૧૪.૫૮	૧.૮૩	૦.૭૩	૨.૫૦
	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૧૩૦.૮૫	૧૪.૩૦			
૪	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૧૩૨.૬૮	૧૪.૫૮	૧.૨૯	૦.૭૭	૧.૬૭
	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૧૩૧.૪૦	૧૩.૪૯			
૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૧૩૦.૮૫	૧૪.૩૦	૦.૫૫	૦.૭૮	૦.૭૦
	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૧૩૧.૪૦	૧૩.૪૯			
૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૩૪.૦૩	૧૪.૮૬	૦.૨૭	૧.૫૨	૦.૧૮
	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૩૩.૭૫	૧૩.૨૮			
૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૩૪.૦૩	૧૪.૮૬	૪.૨૯	૧.૪૭	૨.૯૨
	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૨૯.૭૪	૧૪.૩૨			
૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૩૪.૦૩	૧૪.૮૬	૦.૫૭	૧.૫૬	૦.૩૭
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૩૩.૪૬	૧૪.૦૪			
૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૩૪.૦૩	૧૪.૮૬	૩.૧૭	૧.૭૯	૧.૭૭
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૩૦.૮૫	૧૪.૭૯			
૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૩૩.૭૫	૧૩.૨૮	૪.૦૧	૦.૭૬	૫.૨૫
	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૨૯.૭૪	૧૪.૩૨			
૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૩૩.૭૫	૧૩.૨૮	૦.૩૦	૦.૯૩	૦.૩૨
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૩૩.૪૬	૧૪.૦૪			
૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૩૩.૭૫	૧૩.૨૮	૨.૯૦	૧.૨૮	૨.૨૬
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૩૦.૮૫	૧૪.૭૯			
૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૨૯.૭૪	૧૪.૩૨	૩.૭૨	૦.૮૪	૪.૪૦
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૩૩.૪૬	૧૪.૦૪			
૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૨૯.૭૪	૧૪.૩૨	૧.૧૧	૧.૨૨	૦.૯૧
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૩૦.૮૫	૧૪.૭૯			
૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૩૩.૪૬	૧૪.૦૪	૨.૬૦	૧.૩૩	૧.૯૫
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૩૦.૮૫	૧૪.૭૯			
૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૧૩૪.૮૫	૧૩.૦૯	૨.૮૧	૦.૮૧	૩.૪૬
	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૩૨.૦૪	૧૪.૦૩			
૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૧૩૪.૮૫	૧૩.૦૯	૪.૭૬	૦.૭૮	૬.૧૧
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૧૩૦.૧૦	૧૪.૫૦			
૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૧૩૪.૮૫	૧૩.૦૯	૬.૦૧	૧.૧૪	૫.૨૭
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૧૨૮.૮૪	૧૪.૯૩			

ક્રમ	તુલના જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલન	સરાસરીનો તફાવત	સરાસરીની પ્રમાણભૂલ	'ટી' મૂલ્ય
૧૯	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૩૨.૦૪	૧૪.૦૩	૧.૯૫	૦.૭૮	૨.૫૦
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૧૩૦.૧૦	૧૪.૫૦			
૨૦	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૩૨.૦૪	૧૪.૦૩	૩.૨૦	૧.૧૪	૨.૮૦
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૧૨૮.૮૪	૧૪.૯૩			
૨૧	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૧૩૦.૧૦	૧૪.૫૦	૧.૨૫	૧.૧૨	૧.૧૨
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૧૨૮.૮૪	૧૪.૯૩			
૨૨	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૧૩૪.૫૨	૧૩.૩૫	૦.૨૯	૧.૨૪	૦.૨૩
	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૧૩૪.૨૩	૧૩.૩૭			
૨૩	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૧૩૪.૫૨	૧૩.૩૫	૨.૯૮	૧.૧૬	૨.૫૭
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૧૩૧.૫૪	૧૪.૩૦			
૨૪	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૧૩૪.૫૨	૧૩.૩૫	૫.૧૬	૧.૨૧	૪.૨૫
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૨૯.૩૬	૧૪.૫૧			
૨૫	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૧૩૪.૨૩	૧૩.૩૭	૨.૬૯	૦.૮૦	૩.૩૬
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૧૩૧.૫૪	૧૪.૩૦			
૨૬	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૧૩૪.૨૩	૧૩.૩૭	૪.૮૭	૦.૮૮	૫.૫૬
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૨૯.૩૬	૧૪.૫૧			
૨૭	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૧૩૧.૫૪	૧૪.૩૦	૨.૧૮	૦.૭૬	૨.૮૭
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૨૯.૩૬	૧૪.૫૧			
૨૮	બિનઆરક્ષિત તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૭૭૭	૧૩૩.૨૩	૧૪.૧૭	૨.૪૩	૦.૬૪	૩.૮૦
	આરક્ષિત તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૧૩૨૫	૧૩૦.૮૦	૧૪.૧૭			
૨૯	અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૨૬૪	૧૩૪.૯૬	૧૪.૩૭	૩.૭૪	૦.૯૪	૩.૯૬
	સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૧૮૩૮	૧૩૧.૨૩	૧૪.૧૪			

સારણી ૫.૧૪ મુજબ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ પરના પ્રાપ્તાંકોનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૧.૦૯ અને ૧૩૨.૦૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૯૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૪૬ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૦.૮૧ અને ૧૩૬.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૪૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૫૬ છે. જે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ કરતાં વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૨.૬૮ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૩ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૦ છે. જે શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૨.૬૮ અને ૧૩૧.૪૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૨૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૬૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૦.૮૫ અને ૧૩૧.૪૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૫૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૭૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૩૩.૭૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૨૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૧૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૨૯.૭૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૨૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૯૨ છે. જે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૩૩.૪૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૫૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૧૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૭૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૦. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૭૫ અને ૧૨૯.૭૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૦૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૨૫ છે. જે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૩.૭૫ અને ૧૩૩.૪૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૩૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૨ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૩.૭૫ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૯૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૨૬ છે. જે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૨૯.૭૪ અને ૧૩૩.૪૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૭૨ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૪૦ છે. જે સ્વતંત્ર વ્યવસાય

કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૨૯.૭૪ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૧૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૯૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૪૬ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૬૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૯૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૧૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૫ અને ૧૩૨.૦૪

છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૮૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૪૬ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૫ અને ૧૩૦.૧૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૭૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૧૧ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૫ અને ૧૨૮.૮૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૦૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૨૭ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૨.૦૪ અને ૧૩૦.૧૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૦ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

૨૦. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૨.૦૪ અને ૧૨૮.૮૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૨૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૮૦ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

૨૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૦.૧૦ અને ૧૨૮.૮૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૨૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૧૨ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૨૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૫૨ અને ૧૩૪.૨૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૨૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૨૩ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૨૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૫૨ અને ૧૩૧.૫૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૯૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૭ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૫૨ અને ૧૨૯.૩૬ છે, તેમની સરાસરી

વચ્ચેનો તફાવત ૫.૧૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૨૫ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

૨૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૨૩ અને ૧૩૧.૫૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૬૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૩૬ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

૨૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાનોના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૨૩ અને ૧૨૯.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૫૬ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

૨૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૧.૫૪ અને ૧૨૯.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૧૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૮૭ છે. જે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૩.૨૩ અને ૧૩૦.૮૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૪૩ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૮૦ છે. જે બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, આરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૩૪.૯૬ અને ૧૩૧.૨૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૭૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૯૬ છે. જે અનુદાનિત

માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ કરતાં અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

સારણી પ. ૧૫

ક્ષમતા કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ તુલના જૂથોના પ્રાપ્તકોની સરાસરી,
પ્રમાણવિચલન તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો

ક્રમ	તુલના જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલન	સરાસરીનો તફાવત	સરાસરીની પ્રમાણભૂલ	'ટી' મૂલ્ય																																																																																																																																																																																																								
૧	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	૭૫૭	૩૫.૬૦	૯.૭૨	૦.૧૬	૦.૪૪	૦.૩૭																																																																																																																																																																																																								
	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	૧૩૪૫	૩૫.૭૬	૯.૩૭				૨	વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથ	૧૭૯૮	૩૪.૯૩	૯.૦૭	૫.૩૧	૦.૬૫	૮.૨૩	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથ	૩૦૪	૪૦.૨૪	૧૦.૬૨	૩	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૨.૫૧	૦.૪૯	૫.૧૨	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૪	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૩.૦૬	૦.૫૦	૬.૧૦	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૦.૫૫	૦.૫૧	૧.૦૮	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૧.૩૭	૦.૯૮	૧.૩૯	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮
૨	વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથ	૧૭૯૮	૩૪.૯૩	૯.૦૭	૫.૩૧	૦.૬૫	૮.૨૩																																																																																																																																																																																																								
	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથ	૩૦૪	૪૦.૨૪	૧૦.૬૨				૩	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૨.૫૧	૦.૪૯	૫.૧૨	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૪	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૩.૦૬	૦.૫૦	૬.૧૦	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૦.૫૫	૦.૫૧	૧.૦૮	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૧.૩૭	૦.૯૮	૧.૩૯	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩								
૩	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૨.૫૧	૦.૪૯	૫.૧૨																																																																																																																																																																																																								
	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪				૪	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૩.૦૬	૦.૫૦	૬.૧૦	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૦.૫૫	૦.૫૧	૧.૦૮	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૧.૩૭	૦.૯૮	૧.૩૯	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																				
૪	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૩૭.૩૯	૯.૬૨	૩.૦૬	૦.૫૦	૬.૧૦																																																																																																																																																																																																								
	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧				૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૦.૫૫	૦.૫૧	૧.૦૮	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧	૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૧.૩૭	૦.૯૮	૧.૩૯	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																
૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૩૪.૮૮	૯.૬૪	૦.૫૫	૦.૫૧	૧.૦૮																																																																																																																																																																																																								
	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૩૪.૩૩	૮.૭૧				૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૧.૩૭	૦.૯૮	૧.૩૯	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																												
૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૧.૩૭	૦.૯૮	૧.૩૯																																																																																																																																																																																																								
	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭				૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																								
૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૪.૧૬	૦.૯૩	૪.૪૬																																																																																																																																																																																																								
	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭				૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																				
૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૧૮	૧.૦૧	૨.૧૭																																																																																																																																																																																																								
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨				૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																
૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૩૮.૪૮	૯.૪૩	૨.૫૩	૧.૧૫	૨.૧૯																																																																																																																																																																																																								
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦				૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																												
૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૨.૭૯	૦.૫૩	૫.૨૮																																																																																																																																																																																																								
	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭				૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																								
૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૦.૮૧	૦.૬૫	૧.૨૪																																																																																																																																																																																																								
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨				૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																				
૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૩૭.૧૧	૯.૫૭	૧.૧૬	૦.૮૬	૧.૩૫																																																																																																																																																																																																								
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦				૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																
૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૯૮	૦.૫૭	૩.૫૦																																																																																																																																																																																																								
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨				૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																												
૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૩૪.૩૨	૮.૧૭	૧.૬૩	૦.૮૦	૨.૦૪																																																																																																																																																																																																								
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦				૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦	૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																																								
૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૩૬.૩૧	૯.૬૨	૦.૩૫	૦.૮૮	૦.૪૦																																																																																																																																																																																																								
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૩૫.૯૫	૯.૭૦				૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																																																				
૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૨.૦૮	૦.૫૭	૩.૬૪																																																																																																																																																																																																								
	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯				૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																																																																
૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૩૮	૦.૫૪	૬.૨૪																																																																																																																																																																																																								
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬				૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																																																																												
૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૩૭.૯૧	૯.૬૩	૩.૭૦	૦.૭૧	૫.૧૮																																																																																																																																																																																																								
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૮.૭૩																																																																																																																																																																																																											

ક્રમ	તુલના જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલન	સરાસરીનો તફાવત	સરાસરીની પ્રમાણભૂલ	'ટી' મૂલ્ય
૧૯	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧.૩૦	૦.૫૨	૨.૫૧
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬			
૨૦	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૫.૮૨	૯.૪૯	૧.૬૨	૦.૭૦	૨.૩૩
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૯.૭૩			
૨૧	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૩૪.૫૩	૯.૩૬	૦.૩૨	૦.૬૭	૦.૪૮
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૩૪.૨૧	૯.૭૩			
૨૨	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૩૮.૪૩	૧૦.૩૮	૧.૫૫	૦.૯૪	૧.૬૪
	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૩૬.૮૯	૯.૪૨			
૨૩	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૩૮.૪૩	૧૦.૩૮	૩.૨૪	૦.૮૮	૩.૬૮
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૩૫.૧૯	૯.૪૨			
૨૪	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૩૮.૪૩	૧૦.૩૮	૩.૫૧	૦.૯૧	૩.૮૮
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૪.૯૨	૯.૨૨			
૨૫	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૩૬.૮૯	૯.૪૨	૧.૭૦	૦.૫૫	૩.૦૮
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૩૫.૧૯	૯.૪૨			
૨૬	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૩૬.૮૯	૯.૪૨	૧.૯૬	૦.૫૯	૩.૩૩
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૪.૯૨	૯.૨૨			
૨૭	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૩૫.૧૯	૯.૪૨	૦.૨૭	૦.૪૯	૦.૫૫
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૩૪.૯૨	૯.૨૨			
૨૮	બિનઆરક્ષિત તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૭૭૭	૩૭.૦૩	૧૦.૦૫	૨.૧૦	૦.૪૪	૪.૮૦
	આરક્ષિત તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૧૩૨૫	૩૪.૯૨	૯.૦૭			
૨૯	અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૨૬૪	૩૮.૯૨	૧૦.૬૩	૩.૬૮	૦.૬૯	૫.૩૫
	સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૧૮૩૮	૩૫.૨૪	૯.૨૩			

સારણી ૫.૧૫ મુજબ ક્ષમતા કસોટી વિભાગ પરના પ્રાપ્તાંકોનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૫.૬૦ અને ૩૫.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૧૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૩૪.૯૩ અને ૪૦.૨૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૩૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૮.૨૩ છે. જે વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ કરતાં વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

● ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૩૭.૩૯ અને ૩૪.૮૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૫૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૧૨ છે. જે શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૩૭.૩૯ અને ૩૪.૩૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૦૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૧૦ છે. જે શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૮૮ અને ૩૪.૩૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૫૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૦૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૭.૧૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૩૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૯ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૪.૩૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૧૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૪૬ છે. જે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૬.૩૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૧૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૧૭ છે. જે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૫.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૫૩ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૧૯ છે. જે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૦. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૧૧ અને ૩૪.૩૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો

તફાવત ૨.૭૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૨૮ છે. જે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૧૧ અને ૩૬.૩૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૮૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૨૪ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૧૧ અને ૩૫.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૧૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૩૨ અને ૩૬.૩૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૫૦ છે. જે સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા

પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૩૨ અને ૩૫.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૫૩ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૦૪ છે. જે અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૬.૩૧ અને ૩૫.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૪૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૪૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૧૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૮૧ અને ૩૫.૮૨ છે,

તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૦૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૬૪ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૮૧ અને ૩૪.૫૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૩૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૨૪ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૮૧ અને ૩૪.૨૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૬૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૧૮ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના

ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૩૫.૮૨ અને ૩૪.૫૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૩૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૧ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૦. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૩૫.૮૨ અને ૩૪.૨૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૬૨ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૩૩ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૩૪.૫૩ અને ૩૪.૨૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૩૨ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૪૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૨૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ

માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૩ અને ૩૬.૮૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૫૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૬૪ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

૨૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૩ અને ૩૫.૧૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૨૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૬૮ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૩ અને ૩૪.૮૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૫૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૮૮ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૬.૮૯ અને ૩૫.૧૯ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૭૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૦૮ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાનોના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૬.૮૯ અને ૩૪.૯૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૬ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૩૩ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૫.૧૯ અને ૩૪.૯૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૨૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૫૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૦૩ અને ૩૪.૯૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૧૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૮૦ છે. જે બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, આરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૯૨ અને ૩૫.૨૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૬૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૩૫ છે. જે અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓ કરતાં અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

સારણી પ. ૧૬

સમગ્ર કસોટી વિભાગ પરના વિવિધ તુલના જૂથોના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી,
પ્રમાણવિચલન તથા ટી-ગુણોત્તરના મૂલ્યો

ક્રમ	તુલના જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલન	સરાસરીનો તફાવત	સરાસરીની પ્રમાણભૂલ	હટી' મૂલ્ય
૧	પુરુષ તાલીમાર્થીઓ	૭૫૭	૧૬૯.૩૧	૧૯.૮૧	૨.૯૯	૦.૮૯	૩.૩૪
	સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ	૧૩૪૫	૧૬૬.૩૨	૧૯.૪૦			
૨	વિનયન વિદ્યાશાખા જૂથ	૧૭૯૮	૧૬૭.૧૨	૧૯.૩૪	૧.૯૦	૧.૨૯	૧.૪૮
	વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખા જૂથ	૩૦૪	૧૬૯.૦૨	૨૧.૦૧			
૩	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૧૭૦.૦૮	૧૯.૬૫	૪.૩૪	૧.૦૨	૪.૨૮
	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૧૬૫.૭૪	૨૦.૨૪			
૪	શહેરી વિસ્તાર જૂથ	૮૦૪	૧૭૦.૦૮	૧૯.૬૫	૪.૩૫	૧.૦૪	૪.૧૯
	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૧૬૫.૭૩	૧૮.૧૫			
૫	અર્ધશહેરી વિસ્તાર જૂથ	૭૪૫	૧૬૫.૭૪	૨૦.૨૪	૦.૦૧	૧.૦૭	૦.૦૦
	ગ્રામ્ય વિસ્તાર જૂથ	૫૫૩	૧૬૫.૭૩	૧૮.૧૫			
૬	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૭૨.૫૧	૧૯.૭૮	૧.૬૪	૨.૦૪	૦.૮૧
	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૭૦.૮૬	૧૮.૯૮			
૭	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૭૨.૫૧	૧૯.૭૮	૮.૪૫	૧.૯૬	૪.૩૨
	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૬૪.૦૬	૧૯.૦૮			
૮	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૭૨.૫૧	૧૯.૭૮	૨.૭૫	૨.૧૦	૧.૩૧
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૬૯.૭૬	૧૯.૬૨			
૯	શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૧૪	૧૭૨.૫૧	૧૯.૭૮	૫.૭૦	૨.૪૪	૨.૩૩
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૬૬.૮૧	૨૦.૮૫			
૧૦	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૭૦.૮૬	૧૮.૯૮	૬.૮૦	૧.૦૬	૬.૩૯
	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૬૪.૦૬	૧૯.૦૮			
૧૧	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૭૦.૮૬	૧૮.૯૮	૧.૧૦	૧.૩૧	૦.૮૫
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૬૯.૭૬	૧૯.૬૨			
૧૨	નોકરી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૮૫	૧૭૦.૮૬	૧૮.૯૮	૧.૯૫	૨.૭૫	૦.૭૧
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૬૬.૮૧	૨૦.૮૫			
૧૩	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૬૪.૦૬	૧૯.૦૮	૫.૭૦	૧.૧૬	૪.૯૦
	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૬૯.૭૬	૧૯.૬૨			
૧૪	ખેતી કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૯૩૨	૧૬૪.૦૬	૧૯.૦૮	૪.૮૫	૨.૬૯	૧.૮૦
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૬૬.૮૧	૨૦.૮૫			
૧૫	સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૪૦૦	૧૬૯.૭૬	૧૯.૬૨	૦.૮૫	૨.૭૯	૦.૩૦
	અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓના સંતાન જૂથ	૧૭૧	૧૬૬.૮૧	૨૦.૮૫			
૧૬	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૧૭૨.૭૬	૧૮.૪૯	૪.૮૯	૧.૧૪	૪.૨૯
	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૬૭.૮૭	૧૯.૬૨			
૧૭	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૧૭૨.૭૬	૧૮.૪૯	૮.૧૪	૧.૦૮	૭.૫૪
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૧૬૪.૬૨	૧૯.૫૯			
૧૮	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૨૩	૧૭૨.૭૬	૧૮.૪૯	૯.૭૧	૧.૫૧	૬.૪૪
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૧૬૩.૦૫	૧૯.૨૮			

ક્રમ	તુલના જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્રમાણ વિચલન	સરાસરીનો તફાવત	સરાસરીની પ્રમાણભૂલ	હટી' મૂલ્ય
૧૯	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૬૭.૮૭	૧૯.૬૨	૨.૭૭	૧.૧૭	૨.૩૬
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૧૬૪.૬૨	૧૯.૫૯			
૨૦	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૬૭.૮૭	૧૯.૬૨	૪.૮૨	૧.૫૧	૩.૨૦
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૧૬૩.૦૫	૧૯.૨૮			
૨૧	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓના સંતાન જૂથ	૭૫૩	૧૬૪.૬૨	૧૯.૫૯	૨.૦૫	૧.૫૪	૧.૩૪
	નિરક્ષર પિતાઓના સંતાન જૂથ	૨૨૯	૧૬૩.૦૫	૧૯.૨૮			
૨૨	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૧૭૨.૯૫	૨૦.૦૦	૧.૮૮	૧.૭૩	૧.૦૩
	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૧૭૧.૦૭	૧૮.૮૩			
૨૩	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૧૭૨.૯૫	૨૦.૦૦	૬.૨૨	૧.૭૧	૩.૬૩
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૧૬૬.૭૩	૧૯.૬૦			
૨૪	ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૧૫૯	૧૭૨.૯૫	૨૦.૦૦	૮.૬૭	૧.૭૭	૪.૮૯
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૬૪.૨૮	૧૯.૩૪			
૨૫	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૧૭૧.૦૭	૧૮.૮૩	૪.૩૪	૧.૧૧	૩.૯૦
	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૧૬૬.૭૩	૧૯.૬૦			
૨૬	મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૪૩૧	૧૭૧.૦૭	૧૮.૮૩	૬.૧૯	૧.૩૪	૪.૬૦
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૬૪.૨૮	૧૯.૩૪			
૨૭	નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓના સંતાન જૂથ	૯૧૫	૧૬૬.૭૩	૧૯.૬૦	૧.૮૫	૧.૧૮	૧.૫૬
	નિરક્ષર માતાઓના સંતાન જૂથ	૫૯૭	૧૬૪.૨૮	૧૯.૩૪			
૨૮	બિનઆરક્ષિત તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૭૭૭	૧૭૦.૨૫	૨૦.૩૪	૪.૫૩	૦.૯૦	૫.૦૬
	આરક્ષિત તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૧૩૨૫	૧૬૫.૭૨	૧૮.૯૫			
૨૯	અનુદાનિત કોલેજના તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૨૬૪	૧૭૩.૮૮	૨૧.૨૦	૭.૨૨	૧.૩૯	૫.૧૮
	સ્વનિર્ભર કોલેજના તાલીમાર્થીઓનું જૂથ	૧૮૩૮	૧૬૬.૬૬	૨૦.૮૯			

સારણી ૫.૧૬ મુજબ સમગ્ર કસોટી વિભાગ પરના પ્રાપ્તાંકોનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૯.૩૧ અને ૧૬૬.૩૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૯૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૩૪ છે. જે પુરુષ તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ કરતાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૭.૧૨ અને ૧૬૯.૦૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૪૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

■ ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૦૮ અને ૧૬૫.૭૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૩૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૨૮ છે. જે શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૦૮ અને ૧૬૫.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૩૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૧૯ છે. જે શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક

શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૬૫.૭૪ અને ૧૬૫.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૦૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૦૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

■ પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૭૦.૮૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૬૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૮૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૬૪.૦૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૮.૪૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૩૨ છે. જે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી

પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૬૯.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૭૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૬૬.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૭૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૩૩ છે. જે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૦. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬ અને ૧૬૪.૦૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૮૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૩૯ છે. જે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો

અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬ અને ૧૬૯.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૧૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૮૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬ અને ૧૬૮.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૭૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૬૪.૦૬ અને ૧૬૯.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૭૦ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૯૦ છે. જે સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૬૪.૦૬ અને ૧૬૮.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૫ છે.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૮૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

૧૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૯.૭૬ અને ૧૬૮.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૮૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

■ પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૧૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬ અને ૧૬૭.૮૭ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૨૯ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬ અને ૧૬૪.૬૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો

તફાવત ૮.૧૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૭.૫૪ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬ અને ૧૬૩.૦૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૯.૭૧ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૪૪ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૧૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૭.૮૭ અને ૧૬૫.૧૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૭૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૩૬ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૦. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન

જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૭.૮૭ અને ૧૬૩.૦૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૨ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૨૦ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૧. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૫.૧૦ અને ૧૬૩.૦૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૦૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૪ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

■ માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

૨૨. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૮૫ અને ૧૭૧.૦૭ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૮ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૦૩ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

૨૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ

માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૯૫ અને ૧૬૬.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૨૨ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૬૩ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૪. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૯૫ અને ૧૬૪.૨૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૮.૬૭ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૮૯ છે. જે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૫. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૧.૦૭ અને ૧૬૬.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૩૪ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૯૦ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૬. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાનોના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૧.૦૭ અને ૧૬૪.૮૯ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૧૯ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૬૦ છે. જે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

૨૭. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૬.૭૩ અને ૧૬૪.૮૯ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૫ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૫૬ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

આમ, નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૮. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૨૫ અને ૧૬૫.૭૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૫૩ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૦૬ છે. જે બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, આરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

૨૯. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૭૩.૮૮ અને ૧૬૬.૬૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૭.૨૨ છે. આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૧૮ છે. જે અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓની તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

આમ, સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ કરતાં અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

પ્રકરણ — ૬

સારાંશ, તારણો
અને ભલામણો

પ્રકરણ – ૬

સારાંશ, તારણો અને ભલામણો

- ૬.૧ પ્રસ્તાવના
- ૬.૨ સારાંશ
 - ૬.૨.૧ સંશોધનના હેતુઓ
 - ૬.૨.૨ સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો
 - ૬.૨.૩ ઉત્કલ્પનાઓ
 - ૬.૨.૪ વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનાની પસંદગી
 - ૬.૨.૫ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ
 - ૬.૨.૬ માહિતીનું વિશ્લેષણ
- ૬.૩ સંશોધનનાં તારણો
 - ૬.૨.૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગનાં તારણો
 - ૬.૨.૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગનાં તારણો
 - ૬.૨.૩ સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટીનાં તારણો
- ૬.૪ ભાવિ સંશોધન અંગેની ભલામણો
- ૬.૫ શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો
- ૬.૬ ઉપસંહાર

૬.૧ પ્રસ્તાવના

સંશોધન કોઈ ચોક્કસ હેતુને અનુલક્ષીને હાથ ધરવામાં આવે છે. તે કંઈક સત્ય શોધી કાઢવાના હેતુસર કરવામાં આવે છે. સંશોધનમાંથી નીકળતો નીચોડ એ તેનાં તારણો છે. કોઈપણ સંશોધન સમાજને કોઈને કોઈ રીતે ઉપયોગી નીવડે છે. શૈક્ષણિક સંશોધનો પણ શૈક્ષણિક સુધારણા તથા નીતિ વિષયક નિર્ણય લેવા માટે ઉપયોગી થઈ શકે છે. આમ, સમગ્ર શિક્ષણ જગતને શૈક્ષણિક સંશોધનો ઉપયોગી થઈ શકે છે.

પ્રસ્તુત સંશોધનનો સારાંશ, સંશોધનના તારણો તથા ભાવિ સંશોધન માટેની ભલમણો આ પ્રકરણમાં રજૂ કરવામાં આવી છે.

૬.૨ સારાંશ

પ્રસ્તુત સંશોધન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓ માટે ગુજરાતી ભાષામાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના તથા પ્રમાણીકરણ માટે હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. સંશોધન કાર્યની ટૂંકમાં વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

૬.૨.૧ સંશોધનના હેતુઓ

સંશોધકે પ્રસ્તુત સંશોધનના માટે આ મુજબના હેતુઓ નક્કી કર્યા હતા.

૧. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકોની અભિયોગ્યતાના માપન માટે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને તેનું પ્રમાણીકરણ કરવું.
૨. સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓના વિવિધ જૂથો માટેના માનાંકોની રચના કરવી.
૩. સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષણ પ્રશિક્ષણ કોલેજોના તાલીમાર્થીઓને શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપવી અને પ્રાપ્તાંકો મેળવવા.
૪. માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓની શિક્ષક અભિયોગ્યતા પર તેઓની જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, વિસ્તાર, સામાજિક જૂથ, પિતાનો વ્યવસાય, માતા-પિતાની શૈક્ષણિક લાયકાત તેમજ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારની અસરનો અભ્યાસ કરવો.
૫. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનાં સંચાલન, ગુણાંકન અને અર્થઘટન માટે માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરવી.

૬.૨.૨ સંશોધનમાં સમાવિષ્ટ ચલો

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં નીચે મુજબનાં પરતંત્ર અને સ્વતંત્ર ચલોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧. પરતંત્ર ચલ : માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તિાંકો
૨. સ્વતંત્ર ચલ :

ક્રમ	ચલ	ચલની કક્ષા
૧	જાતીયતા	(૧) પુરુષ (૨) સ્ત્રી
૨	વિદ્યાશાખા	(૧) વિનયન (૨) વિજ્ઞાન
૩	વિસ્તાર	(૧) શહેરી (૨) અર્ધશહેરી (૩) ગ્રામ્ય
૪	પિતાનો વ્યવસાય	(૧) શિક્ષણ (૨) નોકરી (૩) ખેતી (૪) સ્વતંત્ર વ્યવસાય (૫) અન્ય
૫	પિતાનો અભ્યાસ	(૧) ઉચ્ચ (૨) મધ્યમ (૩) નિમ્ન (૪) નિરક્ષર
૬	માતાનો અભ્યાસ	(૧) ઉચ્ચ (૨) મધ્યમ (૩) નિમ્ન (૪) નિરક્ષર
૭	સામાજિક સ્તર	(૧) આરક્ષિત (૨) બિન આરક્ષિત
૮	કોલેજ સંચાલનનો પ્રકાર	(૧) અનુદાનિત (૨) સ્વનિર્ભર

૬.૨.૩ ઉત્કલ્પનાઓ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિવિધ સ્વતંત્ર ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવા માટેની ઉત્કલ્પનાઓ ત્રણ વિભાગમાં રચવામાં આવી હતી. :

- (અ) લાક્ષણિકતા કસોટી પરના પ્રાપ્તિાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ
- (બ) ક્ષમતા કસોટી પરના પ્રાપ્તિાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ
- (ક) સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તિાંકોની ઉત્કલ્પનાઓ

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં સંશોધકે ઉપરોક્ત દરેક વિભાગની ઓગણત્રીસ શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓ રચી હતી, આમ આ ત્રણેય વિભાગ મળીને કુલ સત્યાસી ઉત્કલ્પનાઓની રચના અને ચકાસણી કરી હતી.

૬.૨.૪ વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનાની પસંદગી

સંશોધકે પ્રસ્તુત સંશોધનના વ્યાપવિશ્વમાં સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના છ જિલ્લાઓમાં આવેલ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧ દરમિયાન તાલીમ લેતા તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરેલ હતો. સંશોધકે તાલીમાર્થીઓના અભિયોગ્યતા આંક સ્વરચિત ઉપકરણ

દ્વારા મેળવ્યા હતા. પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં સમગ્ર વ્યાપવિશ્વનાં ૨૮% પાત્રોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. નમૂનામાં ૫ અનુદાનિત અને ૨૯ સ્વનિર્ભર કોલેજોના ૭૫૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તેમજ ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં (કસોટીના દિવસે) જે તે શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં હાજર રહેલા તાલીમાર્થીઓ હતા.

૬.૨.૫ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કસોટી સંરચનાના નીચે મુજબના શાસ્ત્રીય સોપાનો અનુસાર કરવામાં આવ્યું હતું.

(ક) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકો નક્કી કરવાની પ્રક્રિયા :

સંશોધકે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવા માટે આ ક્ષેત્રના અનુભવી તાલીમી કોલેજના અધ્યાપકો, યુનિવર્સિટી ભવનોના અધ્યાપકો, માધ્યમિક શાળાના આચાર્યો, માધ્યમિક શાળાના શિક્ષકો તેમજ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણાર્થીઓની મુલાકાત લીધી હતી. સફળ શિક્ષક થવા માટે વ્યક્તિમાં કયા ગુણો, લક્ષણો, વિશિષ્ટ આવડતો, કૌશલ્યો કે ક્ષમતાઓ હોવી જોઈએ તેની ચર્ચા કરી ઘટકોની યાદી લિખિત સ્વરૂપમાં મેળવવામાં આવી હતી. આ ઉપરાંત આ વિષયને લગતાં કેટલાંક સંદર્ભ પુસ્તકોના અને આ ક્ષેત્રમાં થયેલા સંશોધનના અભ્યાસ દ્વારા પણ અભિયોગ્યતાના ઘટકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના ઘટકોની યાદી તૈયાર કરવા માટે આ ક્ષેત્રના કુલ ત્રીસ તજજ્ઞની રૂબરૂ મુલાકાત લીધેલ હતી. આ પ્રક્રિયાના આધારે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના વીસ ઘટકો તારવવામાં આવ્યા હતા. આ વીસ ઘટકોમાંથી છ ઘટકો તારવવા માટે આ યાદી શિક્ષણશાસ્ત્રના નિષ્ણાત તેમજ શિક્ષણ અને સંશોધન સાથે સંકળાયેલ ત્રેવીસ તજજ્ઞો પાસે ક્રમાંકન કરવા માટે મોકલવામાં આવી હતી. તેમાંથી ઓગણીસ તજજ્ઞોએ ક્રમાંકન કરી આપેલ હતું. આ ક્રમાંકનના આધારે સૌથી મહત્વના છ ઘટકોનો કસોટીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે મળેલા છ ઘટકોને નીચે પ્રમાણે બે વિભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યા હતા.

(ખ) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના વિભાગો :

વિભાગ-૧ : લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ

પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ

પેટા વિભાગ : ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ

પેટા વિભાગ : ૨-(અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ

પેટા વિભાગ : ૨-(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ

વિભાગ-૨ : ક્ષમતા કસોટી

અભિયોગ્યતા કસોટીમાં અગત્યનો ઘટક વ્યક્તિનું જ્ઞાનાત્મક પાસુ છે. વ્યક્તિના જ્ઞાનાત્મક ક્ષમતાના પાસામાં તર્ક શક્તિ અને ક્ષમતા ઘટકોને ધ્યાનમાં રાખીને ક્ષમતા કસોટી વિભાગ-૨ માટે નીચે મુજબ બે પેટા કસોટીઓ રચવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શાબ્દિક તર્ક

પેટા વિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક

પેટા વિભાગ : ૨ ક્ષમતા

૨.૧	ગુજરાતી	૨.૫	ગણિત
૨.૨	હિન્દી	૨.૬	વિજ્ઞાન
૨.૩	સંસ્કૃત	૨.૭	ઈતિહાસ
૨.૪	અંગ્રેજી	૨.૮	ભૂગોળ

આ પેટા વિભાગ : ૨માં વ્યક્તિએ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના જ ઉત્તરો આપવાના હતા.

આમ, માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીમાં મુખ્ય બે વિભાગો રાખવામાં આવ્યા હતા. જેમાં પ્રથમ વિભાગમાં ૨૨ અને વલણનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો તેમજ બીજા વિભાગમાં તર્ક શક્તિ અને આઠ વિષયના ક્ષમતાનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

(ગ) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના :

લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બે પેટા કસોટીઓ માટે દરેક ઘટકને માપતી કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અજમાયશ કસોટી માટે પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં ૨૨માં ૪૦ કલમોનો, પેટા વિભાગ : ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં ૨૨માં ૪૦ કલમોનો, પેટા વિભાગ : ૨-(અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણમાં ૪૦ કલમોનો, પેટા વિભાગ : ૨-(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણમાં ૪૦ કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના અજમાયશી સ્વરૂપમાં લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બે પેટા કસોટીઓ માટે કુલ ૧૬૦ કલમોનો સમાવેશ માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

પેટા વિભાગ : ૩-(અ) શાબ્દિક તર્કમાં ૩૯ કલમો, પેટા વિભાગ : ૩-(બ) અશાબ્દિક તર્કમાં ૩૬ કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના અજમાયશી સ્વરૂપમાં લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની ત્રણ પેટા કસોટીઓ માટે કુલ ૨૩૫ કલમોનો સમાવેશ માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બે પેટા કસોટીઓ માટે દરેક ઘટકને માપતી કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અજમાયશ કસોટી માટે પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શાબ્દિક તર્કમાં ૩૯ કલમો, પેટા વિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્કમાં ૩૬ કલમોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. વિભાગ : ૨ ક્ષમતામાં આઠ વિષયોની પેટા કસોટીઓ માટે નિષ્ણાતોના અભિપ્રાયના આધારે ધોરણ ૮, ૯ અને ૧૦ ના પાઠ્ય પુસ્તકના આધારે પાયાની સંકલ્પનાઓ ઉપર આધારિત નીચે મુજબ પ્રશ્નો તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા.

૧. ગુજરાતી - ૯૬ પ્રશ્નો	૫. ગણિત - ૯૬ પ્રશ્નો
૨. હિન્દી - ૯૨ પ્રશ્નો	૬. વિજ્ઞાન - ૯૬ પ્રશ્નો
૩. સંસ્કૃત - ૯૪ પ્રશ્નો	૭. ઇતિહાસ - ૯૫ પ્રશ્નો
૪. અંગ્રેજી - ૯૬ પ્રશ્નો	૮. ભૂગોળ - ૮૦ પ્રશ્નો

આમ આઠ ક્ષમતાના મળીને કુલ ૭૪૫ કલમોની પસંદગી અજમાયશ કસોટી માટે કરવામાં આવી હતી. આ વિભાગમાં તાલીમાર્થીએ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના ઉત્તરો આપવાના હતા.

આમ, આ રીતે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ અને ક્ષમતા કસોટી વિભાગની મળીને કુલ ૯૮૦ કલમોની રચના કરવામાં આવી હતી.

(ઘ) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું પૂર્વેક્ષણ

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની અજમાયશ માટે સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન છ માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો યાદચ્છિક રીતે લેવામાં આવ્યો હતો.

(ચ) કલમ પૃથક્કરણ અને અંતિમ કસોટી માટે કલમ પસંદગી

અજમાયશ કસોટીમાં સમાવિષ્ટ બંને વિભાગોનું કલમ પૃથક્કરણ અલગ અલગ રીતે કરવામાં આવ્યું હતું. લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ માટે ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓના અજમાયશ કસોટીના ઉત્તરોનું ગુણાંકન કરવામાં આવ્યું. કસોટીના પેટા વિભાગ-૧ના હકારાત્મક વિધાનના ત્રણ વિકલ્પો હા, અનિશ્ચિત તથા ના માટે અનુક્રમ ૩, ૨ અને ૧ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. જ્યારે નકારાત્મક વિધાન માટે ૧, ૨ અને ૩ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. પેટા વિભાગ-૨ના હકારાત્મક વિધાનના પાંચ વિકલ્પો સંપૂર્ણ સંમત, સંમત, તટસ્થ, અસંમત તથા સંપૂર્ણ અસંમત માટે અનુક્રમે ૫, ૪, ૩, ૨ અને ૧ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. જ્યારે નકારાત્મક વિધાન માટે ૧, ૨, ૩, ૪ અને ૫ ગુણ આપવામાં આવેલ હતા. આમ, પ્રથમ વિભાગની દરેક પેટાકસોટીઓનું ગુણાંકન કરી દરેક પેટાકસોટીમાં તાલીમાર્થીઓને મળેલા પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા. તાલીમાર્થીઓએ મેળવેલ પ્રાપ્તાંકોના આધારે પેટા વિભાગ-૧ અને

પેટા વિભાગ-૨નો એડવર્ઝ સૂચવેલા સૂત્ર મુજબ 'ટી' ગુણોત્તર શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે મળેલ 'ટી' ગુણોત્તરના આધારે આ પેટા વિભાગ-૧(અ)માં ૧૦, પેટા વિભાગ -૧(બ)માં ૧૦, પેટા વિભાગ-૨(અ)માં ૧૦ અને પેટા વિભાગ-૨(બ)માં ૧૦ હકારાત્મક તથા નકારાત્મક વિધાનોની પસંદગી અંતિમ કસોટી માટે કરવામાં આવી હતી.

જ્યારે પેટા વિભાગ-૩ના દરેક કલમના સાચા ઉત્તર માટે એક (૧) ગુણ તથા ખોટા ઉત્તર માટે શૂન્ય (૦) ગુણ આપવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે પેટા વિભાગ-૩(અ) અને પેટા વિભાગ-૩(બ)ના દરેક કલમના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્ય શોધવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યના આધારે આ પેટા વિભાગ-૩(અ)માં ૧૦ અને પેટા વિભાગ-૩(બ)માં ૧૦ કલમોની પસંદગી અંતિમ કસોટી માટે કરવામાં આવી હતી.

ક્ષમતા કસોટી વિભાગ માટે ૪૧૫ તાલીમાર્થીઓના પ્રારંભિક અજમાયશ કસોટીના ઉત્તરોનું ગુણાંકન કરવામાં આવ્યું. કસોટીના પેટા વિભાગ-૧ની દરેક કલમના સાચા ઉત્તર માટે એક (૧) ગુણ તથા ખોટા ઉત્તર માટે શૂન્ય (૦) ગુણ આપવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે પેટા વિભાગ-૩(અ) અને પેટા વિભાગ-૩(બ)ના દરેક કલમના સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્ય શોધવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યના આધારે આ પેટા વિભાગ-૩(અ)માં ૧૦ અને પેટા વિભાગ-૩(બ)માં ૧૦ કલમોની પસંદગી અંતિમ કસોટી માટે કરવામાં આવી હતી. પેટા વિભાગ - ૨ ની દરેક કલમના સાચા ઉત્તર માટે એક (૧) ગુણ તથા ખોટા ઉત્તર માટે શૂન્ય (૦) ગુણ આપવામાં આવ્યા હતા. આમ, વિભાગ-૨ની દરેક ક્ષમતા કસોટીઓનું ગુણાંકન કરી દરેક તાલીમાર્થીઓના બે ક્ષમતા કસોટીઓનાં પ્રાપ્તકો મેળવવામાં આવ્યા. તાલીમાર્થીઓએ મેળવેલ પ્રાપ્તકોના આધારે દરેક ક્ષમતા કસોટીના દરેક પ્રશ્નનું સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્ય શોધવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે સરળતા મૂલ્ય તથા તારવણી મૂલ્યના આધારે વિભાગ-૨ની આઠ વિષયોની ક્ષમતા કસોટી માટે દરેક ક્ષમતા દીઠ ચોવીસ પ્રશ્નોની પસંદગી અંતિમ કસોટી માટે કરવામાં આવી હતી. જેમાં ધોરણ ૮,૯ અને ૧૦ ના પાઠ્ય પુસ્તક આધારીત આઠ-આઠ પ્રશ્નોની પસંદગી કરવામાં આવી હતી.

(છ) કસોટીની વિશ્વસનીયતા

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતા નીચેની બે રીતો દ્વારા શોધવામાં આવી હતી.

૧. **કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા :** આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૧૧ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો લેવામાં આવ્યો હતો. જેમને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી પ્રાપ્તકો મેળવવામાં આવ્યા હતા તેવા તાલીમાર્થીઓને પચીસ દિવસ પછી ફરી કસોટી આપી પ્રાપ્તકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તકોની આ બે શ્રેણી

વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ સહસંબંધ ત્રણ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ, ક્ષમતા કસોટી વિભાગ તથા સમગ્ર કસોટી માટે શોધવામાં આવ્યો હતો.

૨. અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા : આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૩૦ તાલીમાર્થીઓએ કસોટીની એકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંક અને બેકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંક નોંધવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે અર્ધકસોટી વિશ્વસનીયતા મળે છે. આ રીતે મળેલ વિશ્વસનીયતા આંક પરથી સ્પીઅરમેન બ્રાઉન સૂત્ર વડે આખી કસોટીની વિશ્વસનીયતા શોધવામાં આવી હતી. આ સહસંબંધ પણ ત્રણ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ, ક્ષમતા કસોટી વિભાગ તથા સમગ્ર કસોટી માટે શોધવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત બે રીતે શોધવામાં આવેલ વિશ્વસનીયતાના આંક નીચેની સારણીમાં દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

સારણી ૬.૧

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતાના માપો

ક્રમ	પદ્ધતિ	મળેલ વિશ્વસનીયતા આંક		
		લાક્ષણિકતા કસોટી	ક્ષમતા કસોટી	સમગ્ર કસોટી
૧	કસોટી પુનઃકસોટી	૦.૭૫	૦.૭૯	૦.૮૪
૨	અર્ધવિચ્છેદન	૦.૮૦	૦.૮૫	૦.૮૭

(જ) કસોટીની પ્રમાણભૂતતા

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની પ્રમાણભૂતતા નીચે મુજબની પદ્ધતિએ શોધવામાં આવી હતી.

- અન્ય કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી ૨૧૮ તાલીમાર્થીઓના ડો. જયશ્રી જે. દીક્ષિત રચિત આજ પ્રકારની પ્રમાણભૂત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આખી તેના પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રાપ્તાંકો અને સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે

પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીત દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૭૭ હતો.

■ શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી લગભગ ૨૬૮ તાલીમાર્થીઓના સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો અને તે તાલીમાર્થીઓએ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની શિક્ષણની સ્નાતક કક્ષાની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ આ બંને પ્રાપ્તાંકોની શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે મળેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૫૫ હતો.

૬.૨.૬ માહિતીનું વિશ્લેષણ

સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનાં વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ના ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. તેનું ગુણાંકન કરીને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રાપ્તાંકોનું નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

(૧) ચલના સંદર્ભમાં પાડેલા ચોવીસ જૂથના આવૃત્તિ વિતરણોની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવવા સરાસરી, મધ્યસ્થ, પ્રમાણવિચલન, વિતરણની વિરૂપતા, વિતરણની કુકુદતા શોધવામાં આવ્યા હતા. આવૃત્તિ વિતરણોની આલેખાત્મક રજૂઆત માટે દરેક જૂથના સ્તંભાલેખ તથા આવૃત્તિ બહુકોણ તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા.

(૨) માનાંક પ્રસ્થાપન માટે પુરુષ તાલીમાર્થીઓ, સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ, વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ, અન્ય વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ તથા સમગ્ર નમૂના માટે શતાંશસ્થ, સીગ્મા સ્કોર, ઝેડ સ્કોર અને સ્ટેનાઈન પ્રાપ્તાંકોની ગણતરી કરવામાં આવી હતી.

(૩) મળેલ પ્રાપ્તાંકોનું સંશોધન અભ્યાસ હેઠળના ચલના સંદર્ભમાં ચોવીસ જૂથમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું હતું. દરેક તુલના જૂથના પ્રાપ્તાંકોની સરાસરી, પ્રમાણવિચલન, સરાસરીનો તફાવત, સરાસરીની પ્રમાણભૂલ તથા ટી-ગુણોત્તર શોધવામાં આવ્યા હતા. આ અંકશાસ્ત્રીય ગણતરીના આધારે શૂન્ય ઉત્કલ્પનાઓની ચકાસણી તથા અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું હતું. પૃથક્કરણ નીચે મુજબ ત્રણ વિભાગમાં કરવામાં આવ્યું હતું

(૧) લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ (૨) ક્ષમતા કસોટી વિભાગ (૩) સમગ્ર કસોટી વિભાગ

૬.૩ સંશોધનનાં તારણો

અહીંયા નીચે ત્રણેય વિભાગની ઉત્કલ્પના, અવલોકન તથા તારણો રજૂ કરવામાં આવ્યા છે.

૬.૩.૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગનાં તારણો

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૧.૦૮ અને ૧૩૨.૦૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૯૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૪૬ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર જાતીયતાના ચલની કોઈ અસર જોવા મળતી નથી.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૦.૮૧ અને ૧૩૬.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૪૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૫૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ કરતાં વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર વિદ્યાશાખા ચલ સંપૂર્ણ અસર કરે છે.

■ ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૨.૬૮ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૩ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૦ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૨.૬૮ અને ૧૩૧.૪૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૨૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૬૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૦.૮૫ અને ૧૩૧.૪૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૫૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૭૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર વિસ્તાર ચલ આંશિક અસર કરે છે.

■ પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૪૩.૦૩ અને ૧૩૩.૭૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૨૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૧૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૨૯.૭૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૨૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૯૨ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૩૩.૪૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૫૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાનોના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૦૩ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૧૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૭૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના

તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૭૫ અને ૧૨૯.૭૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૦૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૨૫ છે. જે તરફેણમાં ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૭૫ અને ૧૩૩.૪૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૩૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૨ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૭૫ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૯૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૨૬ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૨૯.૭૪ અને ૧૩૩.૪૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૭૨ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૪૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૨૯.૭૪ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૧૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૯૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૪૬ અને ૧૩૦.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૬૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૯૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૬ થી ૧૫ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર પિતાના વ્યવસાયના ચલની આંશિક અસર જોવા મળે છે.

■ પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૫ અને ૧૩૨.૦૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૮૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૪૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી

વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૫ અને ૧૩૦.૧૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૭૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૧૧ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૫ અને ૧૨૮.૮૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૦૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૨૭ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૨.૦૪ અને ૧૩૦.૧૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૦ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૨.૦૪ અને ૧૨૮.૮૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૨૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૮૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૦.૧૦ અને ૧૨૮.૮૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૨૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૧૨ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૧૬ થી ૨૧ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર પિતાના અભ્યાસના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૫૨ અને ૧૩૪.૨૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૨૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૨૩ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી

વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૫૨ અને ૧૩૧.૫૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૯૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૭ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૫૨ અને ૧૨૯.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૧૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૨૫ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૨૩ અને ૧૩૧.૫૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૬૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૩૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાનોના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૨૬ અને ૧૨૯.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૯૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૫૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૧.૫૪ અને ૧૨૯.૩૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૧૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૮૭ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૨૨ થી ૨૭ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર માતાના અભ્યાસના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૩.૨૩ અને ૧૩૦.૮૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૪૩ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૮૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે આરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર સામાજિક જૂથના ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૩૪.૮૬ અને ૧૩૧.૨૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૭૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૮૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ કરતાં અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

૬.૩.૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગનાં તારણો

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય. ક્ષમતા

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૫.૬૦ અને ૩૫.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૧૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૭ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે પુરુષ તાલીમાર્થીઓ અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર જાતીયતા ચલની અસર જોવા મળતી નથી.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૯૩ અને ૪૦.૨૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૩૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૮.૨૩ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ કરતાં વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર વિદ્યાશાખા ચલ સંપૂર્ણ અસર કરે છે.

■ ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૩૯ અને ૩૪.૮૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૫૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૧૨ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૩૯ અને ૩૪.૩૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૦૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૧૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૮૮ અને ૩૪.૩૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૫૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૦૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫ નો અસ્વીકાર થાતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર વિસ્તાર ચલ મહદ અંશે અસર કરે છે.

■ પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૭.૧૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૩૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૪.૩૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૧૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૪૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૬.૩૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૧૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૧૭ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૮ અને ૩૫.૯૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૫૩ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૧૯ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહી હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૧૧ અને ૩૪.૩૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૭૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૨૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહી હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૧૧ અને ૩૬.૩૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૮૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૨૪ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૧૧ અને ૩૫.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૧૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૩૨ અને ૩૬.૩૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૫૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૩૨ અને ૩૫.૯૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૬૩ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૦૪ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૬.૩૧ અને ૩૫.૮૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૩૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૪૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૬ થી ૧૫ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર પિતાના વ્યવસાયના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૮૧ અને ૩૫.૮૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૦૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૬૪ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી

વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ અનુક્રમે ૩૭.૯૧ અને ૩૪.૫૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૩૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૨૪ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ અનુક્રમે ૩૭.૯૧ અને ૩૪.૨૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૭૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૧૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં

સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૫.૮૨ અને ૩૪.૫૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૩૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૫૧ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૫.૮૨ અને ૩૪.૨૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૬૨ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૩૩ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૪.૫૩ અને ૩૪.૨૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૩૨ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૪૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૧૬ થી ૨૧ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર પિતાના અભ્યાસના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં

સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૩ અને ૩૬.૮૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૫૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૬૪ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૩ અને ૩૫.૧૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૨૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૬૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૪૩ અને ૩૪.૯૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૫૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૮૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ અનુક્રમે ૩૬.૮૯ અને ૩૫.૧૯ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૭૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૦૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાનોના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તિઓ અનુક્રમે ૩૬.૮૯ અને ૩૪.૯૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૬ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૩૩ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૫.૧૮ અને ૩૪.૮૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૨૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૫૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૨૨ થી ૨૭ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર માતાના અભ્યાસના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક

અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૭.૦૩ અને ૩૪.૯૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૧૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૮૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે આરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર સામાજિક જૂથના ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના ક્ષમતા કસોટી વિભાગના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૩૮.૯૨ અને ૩૫.૨૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૩.૬૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૩૫ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓ કરતાં અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓ

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની ક્ષમતા કસોટી વિભાગના પ્રાપ્તાંકો ઉપર કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

૬.૩.૩ સમગ્ર અભિયોગ્યતા કસોટી વિભાગનાં તારણો

■ જાતીયતાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના પુરુષ તાલીમાર્થીઓના અને સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૯.૩૧ અને ૧૬૬.૩૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૯૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૩૪ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ કરતાં પુરુષ તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડયા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર જાતીયતા ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

■ વિદ્યાશાખાના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૭.૧૨ અને ૧૬૯.૦૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૯૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૪૮ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે વિનયન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ અને વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર વિદ્યાશાખા ચલ અસર કરતો નથી.

■ ભૌગોલિક વિસ્તારના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૦૮ અને ૧૬૫.૭૪ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૩૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૨૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૦૮ અને ૧૬૫.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૩૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૧૯ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ કરતાં શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૫.૭૪ અને ૧૬૫.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૦૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૦૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અર્ધશહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ અને શહેરી વિસ્તારના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર વિસ્તાર ચલ મહદ અંશે અસર કરે છે.

■ પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૭૦.૮૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૬૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૮૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૬ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના

તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૬૪.૦૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૮.૪૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૩૨ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૬૮.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૭૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૮ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૫૧ અને ૧૬૬.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૭૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૩૩ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતા શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬ અને ૧૬૪.૦૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૮૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૩૯ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં શિક્ષણનો વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬ અને ૧૬૮.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૧૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૮૫ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નોકરી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગના

સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૮૬ અને ૧૬૮.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૭૧ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નોકરી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૪.૦૬ અને ૧૬૮.૭૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૫.૭૦ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૮૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ખેતી કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૬૪.૦૬ અને ૧૬૮.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૮૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૪ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ખેતી કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૬૮.૭૬ અને ૧૬૮.૮૧ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૦.૦૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૦.૩૦ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૫ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને અન્ય વ્યવસાય કરતા પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, પિતાના વ્યવસાયના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૬ થી ૧૫ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તકો ઉપર પિતાના વ્યવસાયના ચલની આંશિક અસર જોવા મળે છે.

■ પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬ અને ૧૬૭.૮૭ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૨૯ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં

સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬ અને ૧૬૪.૬૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૮.૧૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૭.૫૪ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૭ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૭૬ અને ૧૬૩.૦૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૯.૭૧ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૬.૪૪ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં

સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૭.૮૭ અને ૧૬૫.૧૦ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૭૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૨.૩૬ છે. જે ૦.૦૫ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૧૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૭.૮૭ અને ૧૬૩.૦૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૮૨ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૨૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૦ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૫.૧૦ અને ૧૬૩.૦૫ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૨.૦૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૩૪ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૧ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર પિતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, પિતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૧૬ થી ૨૧ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર પિતાના અભ્યાસના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પનાઓ

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં

સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૮૫ અને ૧૭૧.૦૭ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૮ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૦૩ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૨ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં સમાન હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૮૫ અને ૧૬૬.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૨૨ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૬૩ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૩ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૨.૮૫ અને ૧૬૪.૨૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૮.૬૭ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૮૯ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૪ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૧.૦૭ અને ૧૬૬.૭૩ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૩૪ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૩.૯૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૫ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાનોના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાનોના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૧.૦૭ અને ૧૬૪.૮૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૬.૧૯ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૪.૬૦ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૬ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં મધ્યમ શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૬૬.૭૩ અને ૧૬૪.૮૮ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૧.૮૫ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૧.૫૬ છે. જે કોઈ કક્ષાએ સાર્થક નથી. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૭ નો અસ્વીકાર થતો નથી.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે નિમ્ન શિક્ષણ મેળવેલ માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ અને નિરક્ષર માતાઓનાં સંતાન જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આમ, માતાના અભ્યાસના ચલના સંદર્ભમાં રચેલી ઉત્કલ્પનાઓ નંબર ૨૨ થી ૨૭ ના તારણો ઉપરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર માતાના અભ્યાસના ચલની મહદ અંશે અસર જોવા મળે છે.

■ સામાજિક જૂથના ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના બિનઆરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને આરક્ષિત જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૦.૨૫ અને ૧૬૫.૭૨ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૪.૫૩ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૦૬ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૮ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે આરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ કરતાં બિનઆરક્ષિત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર સામાજિક જૂથના ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

■ કોલેજ સંચાલનના પ્રકારનાં ચલના સંદર્ભમાં ઉત્કલ્પના

શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નહીં હોય.

અવલોકન

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના અને સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓના માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના સરાસરી પ્રાપ્તાંકો અનુક્રમે ૧૭૩.૮૮ અને ૧૬૬.૬૬ છે, તેમની સરાસરી વચ્ચેનો તફાવત ૭.૨૨ હતો.

આ તફાવતનો ટી-ગુણોત્તર ૫.૧૮ છે. જે ૦.૦૧ કક્ષાએ સાર્થક છે. તેથી આ વિભાગની શૂન્ય ઉત્કલ્પના ૨૯ નો અસ્વીકાર થાય છે.

તારણ

ઉત્કલ્પનાની ચકાસણી પરથી ફલિત થાય છે કે સ્વનિર્ભર માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ કરતાં અનુદાનિત માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજ જૂથના તાલીમાર્થીઓ માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાની બાબતમાં ચઢિયાતા માલૂમ પડ્યા હતા.

ચલની અસરકારકતા

આ પરથી ફલિત થાય છે કે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના પ્રાપ્તાંકો ઉપર કોલેજ સંચાલનના પ્રકારના ચલની સંપૂર્ણ અસર જોવા મળે છે.

૬.૪ ભાવિ સંશોધન અંગેની ભલામણો

સંશોધનોનો વ્યાપ ઘણો જ વિશાળ હોય છે. નવા સંશોધનનું કાર્ય પૂરોગામી સંશોધનના પાયા ઉપર ઊભેલું હોય છે. દરેક સંશોધક સંશોધન દરમિયાન પોતાના અનુભવો, મૂંઝવણો, મર્યાદાઓ અને કાર્યવિધીઓની સમીક્ષા કરતો રહે છે. તેનાથી તેની સામે નવા સત્યો આવે છે તથા તેની સૂઝ અને સમજનો વિકાસ થાય છે. ત્યારે તેને પોતાના ક્ષેત્રમાં થઈ શકે તેવાં અન્ય સંશોધનોની ભાળ મળે છે. સંશોધક પોતાના અનુભવ ભાવિ સંશોધકોને ઉપયોગી બને તેમ ઈચ્છે છે. સંશોધક પ્રસ્તુત સંશોધન ઉપરથી નીચેની ભલામણો કરવા પ્રેરાય છે.

(૧) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપરના પ્રાપ્તાંકો અને વ્યાવસાયિક સફળતા વચ્ચેના સંબંધનો અભ્યાસ થઈ શકે.

- (૨) માધ્યમિક શિક્ષકોને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપીને આ કસોટીમાં ઉચ્ચ પ્રાપ્તિઓ મેળવનાર જૂથ તથા નીચા પ્રાપ્તિઓ મેળવનાર જૂથના કાર્યસંતોષનો અભ્યાસ થઈ શકે.
- (૩) પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર તાલીમાર્થીઓના અભ્યાસના જાતીયતા, વિદ્યાશાખા, ભૌગોલિક વિસ્તાર, પિતાનો વ્યવસાય, માતા-પિતાનો અભ્યાસ, સામાજિક જૂથ તેમજ કોલેજ સંચાલનનો પ્રકાર જેવા સ્વતંત્ર ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો. માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા સાથે આ તથા આ સિવાયના અન્ય ચલોનો સંબંધાત્મક અભ્યાસ થઈ શકે.
- (૪) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું હિન્દી તથા અંગ્રેજી ભાષામાં રૂપાંતર કરી તેને અન્ય રાજ્યનાં નિદર્શ પર પ્રમાણિત કરી તેના માનાંકો પ્રસ્થાપિત કરી શકાય.

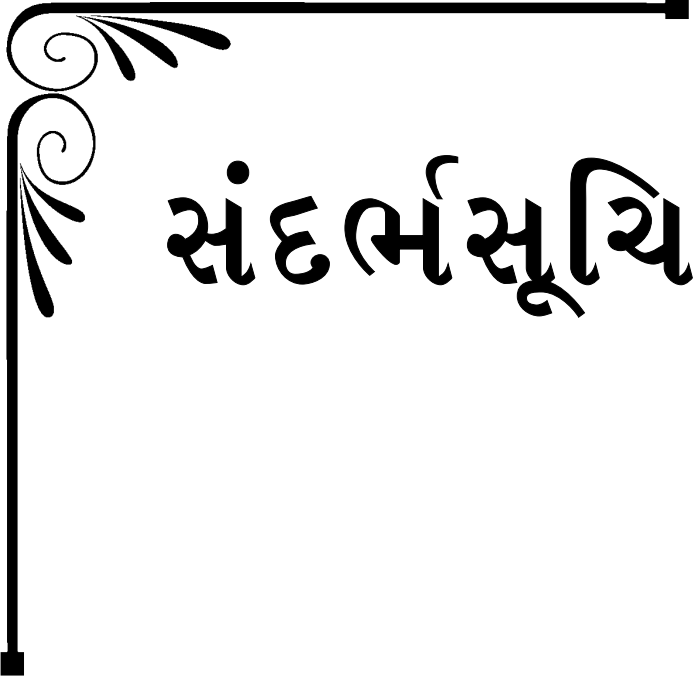
૬.૫ શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

પ્રસ્તુત અભ્યાસ દ્વારા મળતા શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો નીચે પ્રમાણે છે.

- (૧) માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ યોગ્યતા નક્કી કરવા માટે ગ્રંથપાલ અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપયોગી થઈ શકશે.
- (૨) માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના આધારે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનું માપન કરી સ્નાતક વિદ્યાર્થીઓને શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન આપી શકાય.
- (૩) તાલીમાર્થીઓની માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનું માપન કરી તેઓને જુદા જુદા જૂથોમાં વહેંચવા માટે આ કસોટી ઉપયોગી બનશે.
- (૪) માધ્યમિક શાળાઓમાં શિક્ષકોની ભરતી કરવા માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનું માપન કરી યોગ્ય ઉમેદવાર પસંદ કરવા માટે આ કસોટી ઉપયોગી બનશે.

૬.૬ ઉપસંહાર

શિક્ષણ અને સંશોધન સાથે માધ્યમિક શાળાઓ અને માધ્યમિક શિક્ષક બંને સીધી રીતે સંકળાયેલા છે. શિક્ષણક્ષેત્રે આવતી નવી આધુનિક કમ્પ્યુટર આધારિત ટેકનોલોજી અને વિકસતા જતા જ્ઞાન અને માહિતીને યોગ્ય રીતે વિદ્યાર્થીઓ સુધી પહોંચાડવા કુશળ શિક્ષકની આવશ્યકતા પડવાની. આવી યોગ્ય શક્તિવાળા શિક્ષકોની ઓળખ માટે માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી ઉપયોગી થઈ શકે. પ્રસ્તુત કસોટી સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન માધ્યમિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં પ્રવેશ આપવામાં ઉપયોગી થઈ શકે તો સંશોધકનો પ્રયાસ સફળ થયો ગણાશે.

संढर्भसूयि

संदर्भसूचि

पुस्तको

- Ansstasi, Anne. (1961). **Psychological Testing**. New York: The Macmillan Company.
- Best, J.W., (1959). **Research in Education**, Prentice Hall.
- Buch, M. B., (1974). **A Survey of Research in Education**. Baroda: CASE.
- Buch, M. B., (1979). **Second Survey of Research in Education (1972-78)**. Baroda: SERD.
- Buch, M. B., (1987). **Third Survey of Research in Education (1978-83)**. New Delhi: NCERT.
- Buch, M. B., (1991). **Fourth Survey of Research in Education (1978-83)**. New Delhi: NCERT.
- Cronbach, Lee J. (1949). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Brothers.
- Garrett, Henry E. (1959). **Testing for Teachers**. New Delhi: Eurasia Publishing House (P.) Ltd.
- Good, C.V., (1945). **Dictionary of Education**, New York : Mc. Graw Hill Book Company.
- Good, C. V., (1959). **Research in Education**, Macmillan.
- John, Izard., (2005). **Module-6 Overview of test construction**. In Kenneth N. R. (Series editor), **Quantitative research methods in educational planning**. (pp. 1-52) International Institute for Educational Planning/UNESCO, Paris, France.
http://www.iiep.unesco.org/fileadmin/user_upload/Cap_Dev_Training/Training_Materials/Quality/Qu_Mod6.pdf
- Lau, S., & Roeser, R. W. (2002). **On cognitive abilities and motivational processes in student's Science engagement and achievement: A multidimensional approach to achievement Validation**. Unpublished technical report, University of California, Los Angeles.
- Macklem, G. L. (1990). **Measuring aptitude. Practical Assessment Research & Evaluation**, 2(5). <http://ericae.net/pare/getvn.asp>.
- Mehrotra, L. P., **Introduction to Psychological Testing Research Methods and statistical Management**, Allahbad.
- Mouly, George J. (1964). **The Science of Educational Research**. New Delhi: Eurasia Publishing House (pvt.) Ltd.
- NCERT, (2000). **Fifth Survey of Educational Research (1988-92). Vol.-II**. New Delhi: NCERT.
- Snow, R. E., & Yallow, E. (1982). **Education and intelligence**. In R. J. Sternberg (Ed.), **Handbook of human intelligence** (pp. 493-585). New York : Cambridge University Press.
- Snow, R. E., (1989). **Cognitive-conative aptitude interaction in learning**. In R. Kanfer, P. L. Ackerman, & R. Cudeck (Eds.), **Abilities, motivation, and methodology** (pp. 435-474). Hillsdale, NJ:Lawrence Erlbaum Associates.

Snow, R. E., (1992). **Aptitude theory : Yesterday, today, and tomorrow.** Educational Psychologist, 27, 5-32.

Stanford Aptitude Seminar [Corno, L., Cronbach, L. J. (Ed.), Kupermintz, H., Lohman, D. F., Mandinach, E. B., Porteus, A. W., & Talbert, J. E.]. (2002). **Remaking the concept of aptitude : Extending the legacy of Richard E Snow.** Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Super, Donald E. and Crites, John O. (1949). **Appraising Vocational Fitness: By Means of Psychological Tests.** New York: Harper & Row.

Tackman B.W. (1986). **Fundamentals of Educational Research,** Layka Book Depot., Meerut.

UGC NET/SLET: Shiksha Shashtra. Gurgaon: Cosmos Bookshiv P. Ltd.

Wrightstone, J. Wayne, Justman, Joseph and Robbins, Irving. (1964). **Evaluation in Modern Education.** New Delhi: Eurasia Publishing House (Pvt.) Ltd.

w|gR, mHx 00000a00y | mnov# aink pr19` Ov mapn | , gra: Hr p&ad wagR |

ઉચાટ, દિનેશચંદ્ર. એ. (સંપાદક). (૧૯૮૮). **સંશોધનનું સંદોહન.** રાજકોટ: સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.

ઉચાટ, દિનેશચંદ્ર. એ. (૧૯૯૭). **સામાજિક શાસ્ત્રોમાં સંશોધન સમસ્યા પસંદગીના સૈદ્ધાંતિક અને વ્યવહારુ આધારો.** રાજકોટ: પારસ પ્રકાશન.

કે. જી. દેસાઈ, શાહ, જે. એચ. અને શાહ, આર. પી. (૧૯૮૪). **શૈક્ષણિક પરિભાષા અને વિભાવના.** અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.

કે. જી. દેસાઈ અને એચ. જી. દેસાઈ, **મનોવૈજ્ઞાનિક માપન,** યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

જોષી, હરિપ્રસાદ ઓ. (૧૯૯૧). **કસોટી સંરચના.** રાજકોટ: ડૉ. હરિભાઈ જી. દેસાઈ મેમોરિયલ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ.

ત્રિવેદી, મનુભાઈ ડી., શાહ, તારાબહેન એ., શાહ, હિંમતભાઈ વી. અને જોશી, કાંતિકુમાર જે. (૧૯૭૦). **સંશોધન ઉપકરણો.** રાજકોટ: સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.

ડી. એ. ઉચાટ. અને વગેરે (૨૦૦૬). **શૈક્ષણિક સંશોધનોનાં સારાંશ(૧૯૭૮-૨૦૦૬).** શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ.

દેસાઈ, કૃષ્ણકાન્ત જી. અને દેસાઈ, હરિભાઈ જી. (૧૯૮૪). **મનોવૈજ્ઞાનિક માપન.** અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.

દેસાઈ, કૃષ્ણકાન્ત જી., શાહ, જે. એચ. અને શાહ, આર. પી. (સંપાદક). (૧૯૮૪). **શૈક્ષણિક પરિભાષા અને વિભાવના.** અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.

દેસાઈ, ધનવંત મ. (૧૯૬૧). **વસ્તુલક્ષી કસોટીઓ કેમ બનાવશો : બહુવિકલ્પ કસોટી રચના – ભાગ ૧.** મુંબઈ: એ. આરે શેઠની કંપની.

- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. (૧૯૮૧). સંશોધનના પરિમાણો. રાજકોટ: ડો. હરિભાઈ જી. દેસાઈ મેમોરિયલ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ.
- દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને દેસાઈ, કૃષ્ણકાન્ત જી. (૧૯૮૨). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ. અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- પટેલ, વિનોદ જી. (૧૯૮૬). મનોવિજ્ઞાનની કસોટીઓ. અમદાવાદ: ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય.
- પૂજારા, નટુભાઈ વા. અને ભાવસાર, શાંતિભાઈ જે. (૧૯૭૦). મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ. રાજકોટ: સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
- પોપટ, બી. એચ. અને પોપટ જે. બી. (સંપાદક). ભારત યુનિક માસ્ટર ગાર્ડ્સ: નેટ/સ્લેટ વ્યાખ્યાતા પરીક્ષા. અમદાવાદ: ભારત પબ્લીકેશન.
- બારૈયા, વી. વી. (૧૯૮૯). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર. આણંદ: પ્રતિક પ્રકાશન.
- બુદ્ધદેવ, પ્રવીણા વી. (૧૯૮૧). મનોવલણ અને તેનું માપન. રાજકોટ: ડો. હરિભાઈ જી. દેસાઈ મેમોરિયલ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ.
- ભોગાયતા, ચંદ્રકાન્ત કે. (૨૦૦૫). ગણિત અને વિજ્ઞાનની અભિયોગ્યતાઓ. જીવન શિક્ષણ, જાન્યુઆરી-૨૦૦૫, ૧૧-૧૪.
- શર્મા, આર.એ. (૧૯૮૬) શિક્ષા અનુસંધાન, લાયક બુક ડીપો, મેરઠ.

ભારતમાં થયેલા સંશોધનો

- Banmalidas, (1987). **Construction and Standardization of a Scientific Aptitude Test in Oriya for the 10th Class Students of Orissa.** Ph.D. Edu., Kur. U., In M. B. Buch (Ed.) The Fourth Survey of Research in Education. (p.550) New Delhi: NCERT, 1991.
- Bhatttacharya, S. and Shah M. M., (1966). **Try-out and Standardization of Teacher Efficiency Inventory,** Centre of Advanced Study in Education, M. S. U., Baroda, 1966.
- Bhavsar, S. J. (1970). **Construction and Standardization of Numerical Aptitude Test for the Students of Standards IX, X and XI of Secondary School of Saurashtra Area.** Ph.D. Edu. Sau. uni., In M. B. Buch (Ed.) A Survey of Research in Education. (p.225) Baroda: CASE, 1974.
- Bhavsar, S. J. (1974). **Developing and Standardizing a Clerical Ability Test for Pre-University Student.** Dept. of Edu., Sau.U. In M. B. Buch (Ed.) The Second Survey of Research in Education. (p.249) Baroda: SERD, 1979.
- Chattopadhyaya, S. (1979). **Construction of a Psychological Test for Selecting the Student Nurses.** Ph.D.Psy., Cal. U., In M. B. Buch (Ed.) The Third Survey of Research in Education. (p.482) New Delhi: NCERT, 1987.

- Dave, B. M. (1964). **Construction and Standardization of Scientific Aptitude Test**. Ph.D. Edu., SPU, In M. B. Buch (Ed.) A Survey of Research in Education. (p.233) Baroda: CASE, 1974.
- Deb, M. (1968). **Development of a standardized Battery of Test for selection of Engineering students**. D.SC. Psy., Cal. U. In M. B. Buch (Ed.) The Second Survey of Research in Education. (p.250) Baroda: SERD, 1979.
- Debnath H. N., (1971). **Teaching Efficiency, its measurement and some Determinants**. Ph.D. Edu., Viswa Bharti 4, 1971.
- Dixit, J. J. (2007). **Construction and Standardization of Secondary Teacher Aptitude Test**, Ph.D. Edu., Bhav. U., 2007.
- Goyal, J. C., Sabharwal, N., Tewari A. D., (1984). **Developing Tools for admission to secondary Teacher Training Institutions in India**, NCERT, 1984.
- Dwbey. Rajeshwari, (1986). **Study of the personality Traits of Pupil. Teachers towards successful Integration of Instructional skills**, Ph.D. Edu., Bhopal U., 1986.
- Jayamma. M. S., (1962). **Construction and Standardization of an Inventory for Predicting Teacher Efficiency (for the Primary School teacher of Mysore State)**, Ph.D. Edu. M. S. U., 1962.
- Kantaria, N. M., (2008). **Construction and Standardization of an Aptitude Test for The Librarians of Gujarat State**, Ph.D. Lib., Sau. U., 2008.
- Mahapatra, P. L., (1987). **Comparative Role of Intelligence, Attitude and vocational Interest towards success in Teaching**, Ph.D. Edu., Utkal U., 1987.
- Mehta, V. B., (1972). **A Factorial Analysis of Teaching Ability of Graduate Pupil Teachers of secondary Teachers Training colleges**, Ph.D. Edu., Nag. U., 1972.
- Mukherjee, M. (1966). **Construction and Standardization of Differential Aptitude Test Battery**. D.Phil. Psy., Cal. U., In M. B. Buch (Ed.) A Survey of Research in Education. (p.242) Baroda: CASE, 1974.
- Pandey, K. P., (1968). **Construction and standardization of a Teacher Aptitude Test (to be used for selection purposes in the Institutions of Teacher Education for Primary Level)**, Ph.D. Edu., Jiw. U., 1968.
- Pandya, B. G. (1972). **Professional Test for Teachers**. Ph.D. Edu., Bom. U. In M. B. Buch
- Patel, D. P. (1980). **Construction and Standardization of an Aptitude Test for Primary School Teachers in Gujarat State**. Ph.D. Edu., Sau. U., In M. B. Buch (Ed.) The Third Survey of Research in Education. (p.498) New Delhi: NCERT, 1987.
- Patel, P. M. (1976). **Differential Aptitude Test Battery**. NCERT, New Delhi, In M. B. Buch (Ed.) The Second Survey of Research in Education. (p.264) Baroda: SERD, 1979.
- Patil, G. G., (1984). **A Differential study of Intelligence, Interest and Atitude of The B. Ed. College students as contributory factors to wards their Achievements in the compulsory subjects**, Ph. D. Edu., Nag. U., 1984..

- Prasad M. M., (1970). **Evaluation of Professional Efficiency (Aptitude) of Primary School Teachers in Service**, Ph.D. Edu. Sag. Uni., 1970.
- Pratap, S. (1972). **Construction and Standardization of an Entrance Test for Students in Engineering and Technology**. Ph.D. Psy., MSU. In M. B. Buch (Ed.) The Second Survey of Research in Education. (p.266) Baroda: SERD, 1979.
- Roy Bina, (1965). **Relationship between the Measures of success of Teachers as students under training and as teachers in schools**, Ph. D. Edu., Del. U., 1965.
- Samantaroy G. K., (1971). **A study of Teacher Attitude and its Relationship with Teaching Efficiency**, Ph.D. Edu., Sam. U., 1971.
- Saran, S. A., (1975). **Study of Teachers Aptitude towards Teaching Profession and certain personality variables as Related to their Level of Education and Amount of Experience**, Ph.D. Psy., Agra, U., 1975.
- Shah, M. M. (1962). **An Aptitude Test for Secondary School Teacher – Construction and Standardization**. Ph.D. Edu., M. S. U. In M. B. Buch (Ed.) A Survey of Research in Education. (p.461) Baroda: CASE, 1974.
- Sharma R. A., (1971). **A Study of The Relationship of Predictors of Teacher Effectiveness of Elementary level and Follow-up after one year of Training**, D.Phil Edu., Mee U, 1971.
- Sharma, R. C., (1984). **Teaching Aptitude, Intellectual Level and Morality of Prospective Teachers**, Ph. D. Edu., M. Sukh. U., 1984.
- Sharma, S. N., (1969). **A Teaching Aptitude Test for Elementary School Teachers**, Ph.D. Edu., Pat. U., 1969.
- Shukla, D. S., (1987). **The Construction and Standardization of a Musical Aptitude Test for Gujarati Children**. Ph.D. Edu., Guj. U., In M. B. Buch (Ed.) The Fourth Survey of Research in Education. (p.563) New Delhi: NCERT, 1991.
- Som, P., (1984). **Teachers Personality pattern and their Attitudes towards Teaching and Related Areas**, Ph. D. Edu., Cal. U., 1984.
- Sofat S. L., (1977). **Construction and standardization of self-Education Scale of Teaching Effectiveness of Secondary Teachers**, Ph.D.Edu., Punjab. U., 1977.
- Swain, S. K. (1986). **Construction and Standardization of Mechanical Aptitude Test in Oriya for 10th Class Students of Orissa**. Ph.D. Edu., Kur. U. In M. B. Buch (Ed.) The Fourth Survey of Research in Education. (p.563) New Delhi: NCERT, 1991.
- Tamaliya, M. U. (2001). **Construction and Standardization of an Aptitude Test for Primary School Teachers**. Unpublished Ph.D.Thesis, Edu., Saurashtra University, Rajkot.
- Upadhyaya, B. M. (1976). **Construction and Standardization of the Aptitude Test for Secondary School Teachers**. Ph.D.Psy, Sau. U., In M. B. Buch (Ed.) The Second Survey of Research in Education. (p.275) Baroda: SERD, 1979.

Venkatramana, C. (1970). **Construction and Standardization of an Aptitude Test in Science**. Ph.D. Edu., MSU, In M. B. Buch (Ed.) A Survey of Research in Education. (p.262) Baroda: CASE, 1974.

વિદેશમાં થયેલા સંશોધનો

Ariyo, A. O. (2007). **Construction and Validation of a General Science Aptitude Test (GSAT) for Nigerian Junior Secondary School Graduates**, Reserch Artical, Institute of Education, University of Ibadan., Nigeria.
<http://www.unilorin.edu.ng/ejournals/index.php/ije/article/viewFile/165/64>

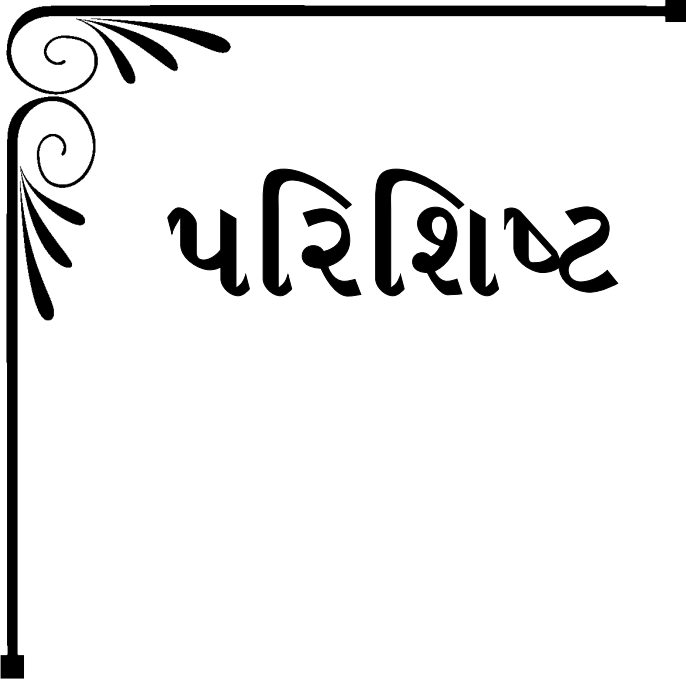
Cheung, H. Y. (2008). **Teacher Efficacy : A Comparative Study of Hong Kong and Shanghai Primary In-Service Teachers**, Reserch Artical, The City University of Hong Kong, China. The Australian Educational Researcher, Volume 35, Number 1, April, 2008.
<http://www.aare.edu.au/aer/online/0801g.pdf>

Ekstrom, R. B. (1978). **Relationship Between Teacher Aptitudes, Teaching Behaviors, and Pupil Outcomes**. National Institute of Education(DEEW), Washington, Reserch Articla, American Association of Colleges for Teacher Education, Chicago, Illincis, February 22, 1978.
<http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED156621.pdf>

Hussain, Shaukat. (2004). **Effectiveness of Teacher Training in developing professional Attitude of Prospective Secondary Teachers**, Ph. D. thesis, University of Arid Agriculture, Ravalpindi, Pakistan. <http://eprints.hec.gov.pk/483/>

Iketuonye, A. I. (1986). **Experimental differences in tested aptitudes**. Nigerian Journal of Counseling and Development, 1(2). 20-30. Nigeria.

Robert, T. Y. Wu. (2005). **Relationship Between Teachers' Teaching Effectiveness and school Effectiveness in Comprehensive High Schools in Taiwan, Republic of Chaina**, National Changhua University of Education, Changhua City Taiwan, Republic of Chaina. Reserch Paper, International Congress for School Effectiveness and Improvement Conference, Barcelona, Spain, January 2-5, 2005.

परिशिष्ट

પરિશિષ્ટ - ૧

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકો અંગે માર્ગદર્શન આપનાર તજજ્ઞોની યાદી

ક્રમ	વ્યક્તિનું નામ	યુનિવર્સિટી/ કોલેજનું નામ	હોદ્દો
૧	ડો. જી. જી. નકુમ	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	ઈનચાર્જ આચાર્યશ્રી
૨	પ્રા. જી. જી. પટેલ	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	આસી. પ્રોફેસર
૩	ડો. એસ. એલ. ભોરાણિયા	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	આસી. પ્રોફેસર
૪	ડો. ડી. બી. કુંડલ	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	આસી. પ્રોફેસર
૫	ડો. એચ. એસ. શાહ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર	નિવૃત્ત આચાર્યશ્રી
૬	ડો. બી. કે. ચૌહાણ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર	એસો. પ્રોફેસર
૭	ડો. બી. વી. વ્યાસ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર	આસી. પ્રોફેસર
૮	ડો. કે. ડી. ગોહીલ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર	આસી. પ્રોફેસર
૯	ડો. એ. આર. ભરડા	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ - પોરબંદર	આસી. પ્રોફેસર
૧૦	ડો. એમ. એચ. થાનકી	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ - પોરબંદર	આસી. પ્રોફેસર
૧૧	પ્રા. સી. જે. કક્કડ	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ - પોરબંદર	આસી. પ્રોફેસર
૧૨	પ્રા. આર. જે. રાજપૂરા	શ્રી શારદાગ્રામ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - માંગરોળ	આસી. પ્રોફેસર
૧૩	પ્રા. એમ. બી. ડોડીયા	શ્રી શારદાગ્રામ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - માંગરોળ	આસી. પ્રોફેસર
૧૪	પ્રા. પી. એ. અંબાસણા	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - રાજકોટ	આસી. પ્રોફેસર

ક્રમ	વ્યક્તિનું નામ	યુનિવર્સિટી/ કોલેજનું નામ	હોદ્દો
૧૫	પ્રા. એસ. બી. દંતાલીયા	શ્રી સ. વ. પ્ર. મહિલા અધ્યાપન મંદીર – પ્રભાસપાટણ– વેરાવળ	અધ્યાપકશ્રી
૧૬	ડો. સી. એમ. જોષી	શ્રી સ. વ. પ્ર. મહિલા અધ્યાપન મંદીર – પ્રભાસપાટણ– વેરાવળ	અધ્યાપકશ્રી
૧૭	પ્રા. એન. એસ. યુડાસમા	શ્રી સ. વ. પ્ર. મહિલા અધ્યાપન મંદીર – પ્રભાસપાટણ– વેરાવળ	અધ્યાપકશ્રી
૧૮	પ્રા. ડી. બી. હદવાણી	શ્રી શારદાગ્રામ પી. ટી. સી. કોલેજ – માંગરોળ	અધ્યાપકશ્રી
૧૯	પ્રા. એ. એચ. શાસ્ત્રી	જિલ્લા પંચાયત – શિક્ષણ શાખા – પોરબંદર	પૂર્વ ના. જિ. નિ. શિ. અધિકારી
૨૦	શ્રી જી. એફ. મહેતા	સૌરાષ્ટ્ર હાઈસ્કૂલ – રાજકોટ	મા. શિ.
૨૧	શ્રી પી. આર. બોધરા	સૌરાષ્ટ્ર હાઈસ્કૂલ – રાજકોટ	મા. શિ.
૨૨	શ્રી પી. એ. પરમાર	શ્રી મેઘાણી હાઈસ્કૂલ – બગસરા	મા. શિ.
૨૩	પ્રા. વાય. જે. વ્યાસ	શ્રી સ. વ. પ્ર. મહિલા અધ્યાપન મંદીર – પ્રભાસપાટણ– વેરાવળ	અધ્યાપકશ્રી
૨૪	શ્રી એસ. એમ. ગોયાણી	સરકારી ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા – લીલીયા	ઉચ્ચ. મા. શિ.
૨૫	ડો. એસ. જે. જાની	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – રાજકોટ	આસી. પ્રોફેસર
૨૬	પ્રા. એન. સી. રાણીગા	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – રાજકોટ	આસી. પ્રોફેસર
૨૭	ડો. જે. જે. જાંબીસીયા	શ્રી વી. ટી. ચોકસી કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – સૂરત	આસી. પ્રોફેસર
૨૮	શ્રી એચ. એચ. અઘારા	શ્રી આર. પી. પી. ગર્લ્સ હાઈસ્કૂલ – સુરેન્દ્રનગર	મા. શિ.
૨૯	પ્રા. વી. વી. વાઘેલા	જે. કે. એમ. બી. એડ્. કોલેજ – જૂનાગઢ	આસી. પ્રોફેસર
૩૦	પ્રા. આર. એસ. રાવલ	શ્રીમતી જે. એન. ભાટુ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – સૂરત	આસી. પ્રોફેસર
૩૧	પ્રા. આર. પી. ભટ્ટ	જિલ્લા શિક્ષણ તાલીમ ભવન – અમરેલી	અધ્યાપકશ્રી

પરિશિષ્ટ - ૨

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોને ક્રમાંકન કરી આપનાર તજજ્ઞોની યાદી

ક્રમ	વ્યક્તિનું નામ	યુનિવર્સિટી/ કોલેજનું નામ	હોદ્દો
૧	ડો. ડી. એ. ઉચાટ	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન - સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી - રાજકોટ	નિવૃત્ત અધ્યક્ષશ્રી
૨	ડો. એચ. ઓ. જોષી	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન - સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી - રાજકોટ	નિવૃત્ત અધ્યક્ષશ્રી
૩	ડો. બી. એસ. પટેલ	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન - કચ્છ યુનિવર્સિટી - ભૂજ	અધ્યક્ષશ્રી
૪	ડો. ડી. બી. શાહ	શિક્ષણ વિભાગ - વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી - સૂરત	એસો. પ્રોફેસર
૫	ડો. સી. કે. ભોગાયતા	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન - ભાવનગર યુનિવર્સિટી	નિવૃત્ત અધ્યક્ષશ્રી
૬	ડો. બી. એલ. પોપટ	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	નિવૃત્ત આચાર્યાશ્રી
૭	ડો. જી. જી. નકુમ	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	ઈન્ચાર્જ આચાર્યશ્રી
૮	ડો. એસ. એલ. ભોરાણિયા	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	આસી. પ્રોફેસર
૯	ડો. ડી. બી. કુંડલ	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર	આસી. પ્રોફેસર
૧૦	ડો. એચ. એમ. શાહ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર	નિવૃત્ત આચાર્યાશ્રી
૧૧	ડો. બી. કે. ચૌહાણ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર	એસો. પ્રોફેસર

ક્રમ	વ્યક્તિનું નામ	યુનિવર્સિટી/ કોલેજનું નામ	હોદ્દો
૧૨	ડૉ. બી. વી. વ્યાસ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ – સુરેન્દ્રનગર	આસી. પ્રોફેસર
૧૩	ડૉ. કે. ડી. ગોહીલ	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ – સુરેન્દ્રનગર	આસી. પ્રોફેસર
૧૪	ડૉ. કે. એમ. દોંગા	શ્રીમતી જે. જે. કુંડલિયા ગ્રેજ્યુએટ ટીચર્સ કોલેજ – રાજકોટ	એસો. પ્રોફેસર
૧૫	ડૉ. ડી. કે. સેજપાલ	ટી. એન. રાવ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – રાજકોટ	અધ્યક્ષશ્રી, એમ. એડ્. વિભાગ
૧૬	પ્રા. એ. એચ. શાસ્ત્રી	જિલ્લા પંચાયત – શિક્ષણ શાખા – પોરબંદર	પૂર્વ ના. જિ. નિ. શિ. અધિકારી
૧૭	ડૉ. એ. આર. ભરડા	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ – પોરબંદર	આસી. પ્રોફેસર
૧૮	ડૉ. એમ. એચ. થાનકી	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ – પોરબંદર	આસી. પ્રોફેસર
૧૯	પ્રા. સી. જે. કક્કડ	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ – પોરબંદર	આસી. પ્રોફેસર

પરિશિષ્ટ - ૩

તજજોને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાનાં ઘટકોને અગત્યાનુક્રમ આપવા પાઠવેલ વિનંતી પત્ર

માર્ગદર્શક

ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી
એસોસીએટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ.એમ.શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન, વઢવાણ શહેર

સંશોધક

શ્રી હિતેશભાઈ એમ. સોલંકી
આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ.એમ.શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન, વઢવાણ શહેર

માનનીય સાહેબશ્રી.....

સંસ્થાનું નામ :.....

સાદર નમસ્કાર,

સવિનય જણાવવાનું કે હું શ્રીમતી એમ.એમ.શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, વઢવાણ શહેરના અનુસ્નાતક કેન્દ્રમાં પીએચ.ડી.ની પદવી માટે સંશોધન કાર્ય કરી રહ્યો છું. મારા સંશોધનનો વિષય "સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ" છે. મારા સંશોધનકાર્યમાં મને નીચેની વિગતે આપના માર્ગદર્શનની જરૂર છે.

આ સાથે માધ્યમિક શાળાના શિક્ષક તરીકે સફળ થવા માટે વ્યક્તિમાં હોવા જોઈતા ગુણ-લક્ષણોની યાદી મોકલું છું. આ યાદી માધ્યમિક શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલા અનુભવી શિક્ષકો, આચાર્યો અને બી.એડ. કોલેજના અધ્યાપકો-આચાર્યશ્રીઓ સાથે રૂબરૂ ચર્ચા કરીને તથા આ ક્ષેત્રમાં અગાઉ થયેલા સંશોધનોનાં તારણોના આધારે તૈયાર કરી છે.

આ યાદીમાં આપેલાં લક્ષણોની સામે રાખેલી જગ્યામાં તે લક્ષણોને તેમની અગત્ય પ્રમાણે ક્રમ આપવા નમ્ર વિનંતી છે. જે લક્ષણ સૌથી મહત્વનું લાગે તેની સામે શબ્દમાં "એક" તેથી ઉતરતા મહત્વનાં લક્ષણ સામે "બે" એ રીતે ક્રમ આપશો. જો કોઈ બે લક્ષણ સમાન મહત્વનાં લાગે તો તે બંનેને એક જ ક્રમ આપશો. દા.ત. આપ બે સમાન મહત્વનાં લક્ષણો "એ" અને "બી"ને એક સમાન ક્રમ 'પાંચ' આપો છો તો તે પછીના ઉતરતા મહ વના લક્ષણને "છ" નંબર ન આપતાં સાતમો ક્રમ આપશો. તેમ કરવાથી છેલ્લા લક્ષણને 'વીસમો' ક્રમ આપી શકાશે. આપના અનુભવે આ યાદીમાં આપ્યા સિવાયનાં અન્ય લક્ષણો સમાવવાની જરૂર જણાય તો તે ઉમેરશો અને તેને પછી તેના મહ વ મુજબ ક્રમ આપશો.

આપ આપના કાર્યમાં વ્યસ્ત હશો જ પરંતુ થોડો સમય ફાળવી મારા સંશોધનકાર્યમાં મદદરૂપ થશો તેવી આશા રાખું છું. સહકાર બદલ આભાર.

લિ.

આપનો વિશ્વાસુ,

(સોલંકી હિતેશ એમ.)

બિડાણ: (૧) સફળ માધ્યમિક શિક્ષક થવા માટેના ગુણ-લક્ષણ-ઘટકોની યાદી

(૨) સરનામાવાળું જવાબી કવર

સફળ માધ્યમિક શિક્ષક થવા માટેના ગુણ-લક્ષણ-ઘટકોની યાદી

ક્રમ	ગુણ/લક્ષણ/ઘટક	સંકલ્પના	જરૂરિયાત અનુસાર ગુણાંકન
૧	વિદ્યાર્થીઓમાં રસ	વિદ્યાર્થીઓની તમામ પ્રવૃત્તિમાં અંગત રીતે ભાગ લેવાની વૃત્તિ	
૨	શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ	આ વ્યવસાયની વિચારપ્રણાલી, આદર્શો અને વિચારો પ્રત્યે સંમતિ અથવા અસંમતિ દર્શાવતા મનના પ્રતિચારો	
૩	સમાજ પ્રત્યેનું વલણ	એક શિક્ષક પાસે રખાતી સમાજની અપેક્ષાઓ પ્રત્યેસંમતિ અથવા અસંમતિ દર્શાવતા મનના પ્રતિચારો	
૪	શિક્ષક – વિદ્યાર્થી સંબંધ	શિક્ષકના વિદ્યાર્થી સાથેના અને વિદ્યાર્થીના શિક્ષક સાથેના માન્ય સંબંધો બાબતની માન્યતા	
૫	શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ	શિક્ષણના વ્યવસાયમાં કરવાની થતી પ્રવૃત્તિઓ વારંવાર કે લાંબો સમય નાણાં, સમય કે વ્યક્તિગત સુખસગવડનો ભોગ આપવો પડે તો પણ આપીને કરવાની વૃત્તિ	
૬	અધ્યાપન કાર્યની ક્ષમતા	શિક્ષકની અસરકારક શિક્ષણકાર્ય કરાવવાની વિવિધ પદ્ધતિઓ પરની તેની ક્ષમતા	
૭	શિક્ષકની સાંવેગિક સ્થિરતા	શિક્ષકનો કોઈ પણ વિદ્યાર્થી,વાલી કે પરિસ્થિતિ પર પોતાની લાગણીઓનો કાબુ	
૮	અનુકૂલનક્ષમતા	વ્યક્તિ પોતાની જાત, પોતાનું કુટુંબ અને આસપાસના સમાજ સાથેના વ્યવહારમાં કેટલા પ્રમાણમાં સાયુજ્ય સાધે છે, કેટલાં પ્રમાણમાં બંધ બેસે છે તે દર્શાવતી બાબતને અનુકૂલનક્ષમતા કહેવાય	
૯	વાંચન રસ	શિક્ષણના વ્યવસાય સંબંધી પૂસ્તકો, સંદર્ભો, સંશોધન લેખો વગેરે વાંચવા માટે કરવાની થતી પ્રવૃત્તિઓ વારંવાર કે લાંબો સમય નાણાં, સમય કે વ્યક્તિગત સુખસગવડનો ભોગ આપવો પડે તો પણ આપીને કરવાની વૃત્તિ	
૧૦	કમ્પ્યુટર શિક્ષણ પ્રત્યેનું વલણ	કમ્પ્યુટર શિક્ષણ અને તેના ઉપયોગની વિચારપ્રણાલી અને વિચારો પ્રત્યે સંમતિ અથવા અસંમતિ દર્શાવતા મનના પ્રતિચારો	

૧૧	સામાન્ય જ્ઞાન	શિક્ષણ, શિક્ષક, વિદ્યાર્થી, વાલી, સમાજ તેમજ પોતાના વિષયને લગતું સાંપ્રત સામાન્ય જ્ઞાન	
૧૨	વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ	વિદ્યાર્થીઓની વિચારપ્રણાલી, આદર્શો અને વિચારો પ્રત્યે સંમતિ કે અસંમતિ દર્શાવતા મનના પ્રતિચારો	
૧૩	માતા-પિતા-વાલી સાથેનો સંપર્ક	વિદ્યાર્થીઓના સર્વાંગી વિકાસ બાબતે તેના વાલી સાથેની મુલાકાતો	
૧૪	વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટીકોણ	આ વ્યવસાયના સંદર્ભમાં જરૂરી એવી તમામ પરિસ્થિતિ તેમજ ઘટનાઓને સમસ્યા-ઉકેલ અભિગમ કે સંશોધનાત્મક દ્રષ્ટીથી ઉકેલવી કે સમજવાની વૃત્તિ	
૧૫	વ્યવસાય પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા	પોતાના વ્યવસાયનું ગૌરવ અનુભવવું, વ્યાવસાયિક સજ્જતા અને વિકાસ માટે પ્રયત્નોની ઈચ્છા હોવી અને વ્યવસાયની ફરજ અને જવાબદારીની આંતરિક સ્વીકૃતિ	
૧૬	તર્કશક્તિ	ક્રમિક રજૂઆત કે આંતરસૂઝ કે વિવેકબુદ્ધિ કે ચિંતન કરવાની આવડત	
૧૭	મનોવિજ્ઞાનનું જ્ઞાન	વિદ્યાર્થીઓના વૃદ્ધિ, વિકાસ, બુદ્ધિ અને વ્યક્તિત્વ પર થતી તેના મનની અસરો વિશેનું વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન	
૧૮	ઉચ્ચ બુદ્ધિ કક્ષા	જ્ઞાનના મોટા ભાગના ક્ષેત્રોની જાણકારી ધરાવનાર	
૧૯	વિષયવસ્તુ પરનું પ્રભુત્વ	શિક્ષકનું પોતાના વિષય પરનું તલસ્પર્શી જ્ઞાન	
૨૦	શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિમાં રસ	શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ વારંવાર કે લાંબો સમય નાણાં, સમય કે વ્યક્તિગત સુખસગવડનો ભોગ આપવો પડે તો પણ આપીને કરવાની વૃત્તિ	

પ્રતિચાર આપનાર તજજ્ઞની માહિતી

નામ :----- હોદ્દો :-----

સંસ્થાનું નામ :----- સ્થળ :-----

શૈક્ષણિક લાયકાત :----- અનુભવ વર્ષ :-----

પરિશિષ્ટ - ૪

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની કલમો તપાસી આપનાર તજજ્ઞોની યાદી

ક્રમ	તજજ્ઞનું નામ	હોદ્દો	સંસ્થાનું નામ
૧	ડો. એચ. ઓ. જોશી	નિવૃત્ત અધ્યક્ષશ્રી	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ
૨	ડો. એ. ડી. અંબાસણા	અધ્યક્ષશ્રી	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ
૩	ડો. ડી. કે. સેજપાલ	અધ્યક્ષશ્રી, એમ. એડ્. વિભાગ	ટી. એન. રાવ બી. એડ્. કોલેજ, રાજકોટ
૪	ડો. એચ. એચ. શાહ	નિવૃત્ત આચાર્યશ્રી	મહિલા બી. એડ્. કોલેજ, સુરેન્દ્રનગર
૫	પ્રા. પી. ડી. ભાલ	નિવૃત્ત અધ્યાપકશ્રી	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ બી. એડ્. કોલેજ, વઢવાણ
૬	ડો. જી. જી. નકુમ	ઈન્ચાર્જ આચાર્યશ્રી	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ બી. એડ્. કોલેજ, વઢવાણ
૭	ડો. એ. આર. ભરડા	આસી. પ્રોફેસર	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ - પોરબંદર
૮	ડો. એમ. એચ. થાનકી	આસી. પ્રોફેસર	શ્રી આર. જી. ટી. કોલેજ - પોરબંદર
૯	ડો. ડી. બી. શાહ	આસી. પ્રોફેસર	શિક્ષણ વિભાગ - વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી - સુરત
૧૦	ડો. બી. એસ. પટેલ	અધ્યક્ષશ્રી	શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન - કચ્છ યુનિવર્સિટી - ભૂજ
૧૧	ડો. બી. કે. ચૌહાણ	આસો. પ્રોફેસર	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર
૧૨	ડો. બી. વી. વ્યાસ	આસી. પ્રોફેસર	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર
૧૩	ડો. કે. ડી. ગોહીલ	આસી. પ્રોફેસર	શ્રી સી. એચ. શાહ મૈત્રી મહિલા બી. એડ્. કોલેજ - સુરેન્દ્રનગર

ક્રમ	તજ્જનું નામ	હોદ્દો	સંસ્થાનું નામ
૧૪	પ્રા. જી. જી. પટેલ	આસી. પ્રોફેસર	શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – વઢવાણ શહેર
૧૫	ડો. કે. એમ. દોંગા	એસો. પ્રોફેસર	શ્રીમતી જે. જે. કુંડલિયા ગ્રેજ્યુએટ ટીચર્સ કોલેજ – રાજકોટ
૧૬	પ્રા. એ. એચ. શાસ્ત્રી	પૂર્વ ના. જિ. નિ. શિ. અધિકારી	જિલ્લા પંચાયત – શિક્ષણ શાખા – પોરબંદર
૧૭	પ્રા. આર. જે. રાજપૂરા	આસી. પ્રોફેસર	શ્રી શારદાગ્રામ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – માંગરોળ
૧૮	પ્રા. એમ. બી. ડોડીયા	આસી. પ્રોફેસર	શ્રી શારદાગ્રામ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન – માંગરોળ

પરિશિષ્ટ – ૫

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની કલમો તપાસવા માટે નિષ્ણાતોને લખેલો વિનંતી પત્ર

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ

માર્ગદર્શક

ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી
એસોસીએટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન, વઢવાણ શહેર

સંશોધક

પ્રા. હિતેષ એમ. સોલંકી
(એમ.એસસી., એમ.એડ., એમ.ફીલ.)
આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન, વઢવાણ શહેર

માનનીય સાહેબશ્રી.....

સવિનય જણાવવાનું કે હું શ્રીમતી એમ.એમ.શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન, વઢવાણ શહેરના અનુસ્નાતક કેન્દ્રમાં પીએચ.ડી.ની પદવી માટે સંશોધન કાર્ય કરી રહ્યો છું. મારા સંશોધનનો વિષય "સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ" છે.

આ માટે મેં માધ્યમિક શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલા અનુભવી શિક્ષકો, આચાર્યો, બી.એડ. કોલેજના આચાર્યો – અધ્યાપકો તેમજ માધ્યમિક શાળાના સંચાલકો સાથે રૂબરૂ ચર્ચા કરીને માધ્યમિક શાળાનાં સફળ શિક્ષકમાં અપેક્ષિત હોય તેવા ગુણ કે લક્ષણોનાં મહત્ત્વ સંદર્ભે ક્રમાંકન કરાવ્યું હતું. આ પ્રમાણે પ્રથમ છ ક્રમે આવેલા ઘટકોને કસોટીમાં સમાવવાનું નક્કી કર્યું છે. લક્ષણોના પેટા જૂથ બનાવી કસોટી નીચે પ્રમાણે ચાર વિભાગમાં રચવાનું વિચાર્યું છે.

વિભાગ – ૧ : લાક્ષણિકતા કસોટી

- પેટા વિભાગ-૧ (અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ, (બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ
પેટા વિભાગ-૨ (અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ,
(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ

વિભાગ-૨ : ક્ષમતા કસોટી

- પેટા વિભાગ-૧ તર્ક શક્તિ કસોટી
પેટા વિભાગ-૨ વિષયવસ્તુ કસોટી

ઉપરોક્ત પ્રથમ બે વિભાગોને લગતી કલમોની રચના કરી છે. આપ સંશોધન ક્ષેત્રનાં જ્ઞાતા છો અને માધ્યમિક શિક્ષણના ક્ષેત્રથી પણ પરિચિત છો અને શિક્ષણનો બહોળો અનુભવ ધરાવો છો. મારે મારા સંશોધન કાર્યમાં નીચેની વિગતે આપના માર્ગદર્શનની જરૂર છે.

આ સાથે વિભાગ :-..... પેટા વિભાગ :-..... સંબંધિત વિધાનો અને તેના પ્રતિચારની રીત આપેલ છે. જો વિધાન આપેલા ઘટક માટે આપને યોગ્ય છે તેમ લાગે તો તેનાં ક્રમ સામે ' ✓ ' ની નિશાની અને અયોગ્ય લાગે તો ' X ' ની નિશાની કરવા વિનંતી છે. તેમજ ભાષાકીય ભૂલ હોય તો સુધારવા વિનંતી.

આપ આપના કાર્યમાં વ્યસ્ત હશો જ પરંતુ થોડો સમય ફાળવી મારા સંશોધનકાર્યમાં મદદરૂપ થશો તેવી આશા રાખું છું. આપનું માર્ગદર્શન મારા કાર્યને દિશા અને વેગ આપશે તેવી શ્રદ્ધા સાથે વિરમું છું.

આભાર સહ..

લિ.

આપનો વિશ્વાસુ,
(સોલંકી હિતેશ એમ.)

પરિશિષ્ટ – ૬
અજમાયશ કસોટી

માધ્યમિક

શિક્ષક

અભિયોગ્યતા

કસોટી

Secondary
Teachers'
Aptitude
Test

માર્ગદર્શક

ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી

એસોસીએટ પ્રોફેસર

શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ

ઓફ એજ્યુકેશન

વઢવાણ શહેર

પ્રયોજક

પ્રા. હિતેશભાઈ એમ. સોલંકી

(M.Sc., M.Ed., M.Phil)

આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર

શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ

ઓફ એજ્યુકેશન

વઢવાણ શહેર

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી

Secondary Teachers' Aptitude Test

સૂચનાઓ :-

- આ કસોટીનો હેતુ તમારા નિખાલસ અભિપ્રાય અને કેટલીક ક્ષમતાઓ જાણવાનો છે.
- કસોટીના ઉત્તરો તમને આપેલા અલગ ઉત્તરપત્રમાં યોગ્ય જગ્યાએ જ આપવાના છે. તેથી કસોટી પુસ્તિકામાં ક્યાંય કશું જ લખશો નહીં.
- આ કસોટીમાં મુખ્ય બે વિભાગો છે. દરેક વિભાગ અને પેટાવિભાગ માં ઉત્તર લખવા માટે સમજૂતી આપેલી છે. તે કાળજીપૂર્વક વાંચી તે પ્રમાણે ઉત્તર આપશો.
- તમને આપેલ ઉત્તરપત્રમાં દરેક કસોટીનાં વિભાગ તેમજ પેટાવિભાગની કસોટીનાં પ્રશ્નોનાં ક્રમની સામે ઉત્તરનાં વિકલ્પો 'O' થી દર્શાવેલ છે. સાચા ઉત્તરનાં વર્તુળને કાળી અથવા બ્લુ પેનથી ઘૂંટો.
- કસોટીનાં ઉત્તર આપવા માટે તમને પૂરતો સમય આપવામાં આવશે. છતાં ઉત્તર આપવામાં શક્ય એટલી ઝડપ રાખશો.
- કોઈ પણ પ્રશ્નનાં ઉત્તર આપવામાં તમને કશી શંકા કે મૂંઝવણ લાગે તો નિરીક્ષકને પૂછો.
- ઉત્તરપત્ર પર તમારા વિશેની સામાન્ય માહિતી તથા ઉત્તરો નિઃસંકોચપણે આપો. આ બાબત સંપૂર્ણ ખાનગી રાખવામાં આવશે. આ માહિતીનો ઉપયોગ ફક્ત સંશોધનનાં હેતુ માટે જ કરવામાં આવશે.
- તમારા પ્રામાણિક અને નિષ્ઠાપૂર્વકના ઉત્તરો આ કસોટીને વધુ વિશ્વસનીય બનાવશે. તેથી સંપૂર્ણ સહકાર માટે વિનંતી કરું છું.
- કસોટી પૂરી થયે તમને આપેલી કસોટીપુસ્તિકા અને ઉત્તરપત્ર નિરીક્ષકશ્રીને પરત સોંપી દો.

વિભાગ-૧ (લાક્ષણિકતા કસોટી)

પેટા વિભાગ-૧

આ વિભાગમાં બે લક્ષણો માટે વિધાનો આપેલાં છે. દરેક વિધાન સામે ત્રણ વિકલ્પો (A) હા (B) અનિશ્ચિત (C) ના આપેલા છે. તાલીમાર્થીએ પોતાનો અભિપ્રાય ઉત્તરપત્ર વિભાગ-૧માં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમની સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવો.

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

- (1) આદર્શ શાળાની મુલાકાત લેવી મને ગમે.
- (2) શિક્ષણમાં નવા પ્રયોગો કરીએ તો અભ્યાસક્રમ પૂરો જ ન થાય.
- (3) સમયસર શાળાએ અચૂક પહોંચી જાઉં.
- (4) વિદ્યાર્થીઓમાં વિવિધ શક્તિઓ વિકસે તેવા પ્રયત્ન કરું.
- (5) નબળા વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવામાં કંટાળો આવે.
- (6) શાળામાં રજા હોય ત્યારે આનંદ આવે.
- (7) શીખવતી વખતે વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્ન પૂછે તો ન ગમે.
- (8) વિવિધ સંદર્ભોના ઉપયોગથી શિક્ષણકાર્યને અસરકારક બનાવું.
- (9) વિવિધ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓની મુલાકાત લેવી ગમે.
- (10) શિક્ષણ માટે મળતા સમયનો પૂરેપૂરો ઉપયોગ કરું.
- (11) શિક્ષક તરીકેની મારી જવાબદારી માત્ર શાળા પૂરતી જ.
- (12) વિદ્યાર્થીઓનો સર્વાંગી વિકાસ થાય તેવા સતત પ્રયત્ન કરું.
- (13) સજા વિના વિદ્યાર્થીઓને શિસ્તમાં રાખી શકતો નથી.
- (14) અનુભવી શિક્ષકને નવું વાંચવાની જરૂર નથી.
- (15) વર્ગમાં વિદ્યાર્થીઓ ઉત્સાહપૂર્વક અધ્યયનમાં જોડાય તેવા પ્રયત્ન કરું.
- (16) જીવનનું એક જ ધ્યેય આદર્શ શિક્ષક બનવું.
- (17) વિદ્યાર્થીને શાળામાં ન ગમે તેમાં શિક્ષકનો દોષ નથી.
- (18) સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરવું ગમે.
- (19) શિક્ષણને લગતાં સંશોધનો વાંચવાં ગમે.
- (20) વિદ્યાર્થીઓ વારંવાર ભૂલો કરે તો ગુસ્સે થઈ જવાય.
- (21) રિસેસના સમયમાં વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસનાં પ્રશ્નો પૂછે તો ન ગમે.
- (22) વિદ્યાર્થીઓ સાથે શૈક્ષણિક પ્રવાસ પર્યટનમાં જવાનું ગમે.
- (23) શાળામાં ભૌતિક સુવિધાના અભાવને કારણે શિક્ષણકાર્ય સારી રીતે થઈ ન શકે.

- (24) શૈક્ષણિક સાધનોથી સારૂ શીખવી શકાય એ સાચુ નથી.
- (25) રજાના દિવસોમાં પણ શિક્ષણકાર્ય કરાવવાનું ગમે.
- (26) ખાસ કંઈ જવાબદારી વગરનો વ્યવસાય.
- (27) નવરાશના સમયમાં ઘરના કે પડોશના વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવામાં ખૂબ આનંદ અનુભવું.
- (28) જો અન્ય વ્યવસાય મળે તો શિક્ષકનો વ્યવસાય છોડી દઉં.
- (29) પ્રોકસી તાસમાં વર્ગમાં જવાનો કંટાળો આવે છે.
- (30) શિક્ષણ નિરીક્ષકો દ્વારા મળતાં સૂચનો અનુસાર શિક્ષણકાર્યમાં સુધારો લાવું.
- (31) વિદ્યાર્થીનાં વાલીઓનો સંપર્ક રાખવો ન ગમે.
- (32) તમામ વિદ્યાર્થીઓ શાળાએ સમયસર આવે તેવા પ્રયત્ન કરું.
- (33) શિક્ષણને લગતા સામયિકો નિયમિત રીતે વાંચું.
- (34) શાળાનું કોઈપણ કાર્ય ઘરે લઈ જવું ન ગમે.
- (35) કોઈપણ વિદ્યાર્થી પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ ન રાખું.
- (36) વધુમાં વધુ રજાઓ મળે છે જેથી શિક્ષકના વ્યવસાયમાં મજા આવે.
- (37) વર્ગમાં જતાં પહેલાં ભણાવવાનાં મુદ્દાનું બરાબર અધ્યયન કરું.
- (38) વિદ્યાર્થીઓ વારંવાર પૂછપૂછ કરે તે ન ગમે.
- (39) શિક્ષણને લગતા લેખો છાપાંમાંથી અચૂક વાંચું.
- (40) શિક્ષક પાસે નિયમિતતાની બિનજરૂરી અપેક્ષા રખાય છે.

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

- (1) સમસ્યાત્મક વિદ્યાર્થીઓ અંગે સહકાર્યકરો સાથે વિચારવિમર્શ કરું.
- (2) વિદ્યાર્થીઓને કારકિર્દી અંગે માર્ગદર્શન આપું.
- (3) વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસમાં પાછળ રહે તે તેમની અંગત સમસ્યા છે.
- (4) વિદ્યાર્થીઓના સદ્ગુણોનો વિકાસ થાય તેવા વાર્તાલાપ યોજું.
- (5) વિદ્યાર્થીઓ કશું શીખવા તૈયાર જ નથી.
- (6) અત્યારનાં વિદ્યાર્થીઓ ભણવા માટે આવતાં જ નથી.
- (7) વિદ્યાર્થીઓમાં એકતા જળવાઈ રહે તેવા પ્રયત્નો કરું.
- (8) જેનાં નસીબમાં જેટલું શિક્ષણ હોય તેટલું મળે, તેમાં આપણાથી કશો ફેર પડતો નથી.
- (9) અત્યારે તો વિદ્યાર્થીઓથી દુર રહેવામાં જ સારું.
- (10) બીમાર પડી ગયેલા વિદ્યાર્થીઓને મળવા તેમના ઘરે જાઉં.
- (11) વિદ્યાર્થીઓમાં સારી ટેવો વિકસાવવાનું કામ તેઓના કૂટુંબનું છે.

- (12) વિદ્યાર્થીને સુધારવાનું કામ શિક્ષકનું નથી.
- (13) વિદ્યાર્થી સાથેનો સંબંધ શાળા પૂરતો જ રાખું.
- (14) વિદ્યાર્થીઓના કલ્યાણની પ્રવૃત્તિમાં હોશભેર ભાગ લઉં.
- (15) વિદ્યાર્થી સારો નાગરિક બને તેથી શિક્ષકને કશો લાભ થતો નથી.
- (16) વિદ્યાર્થી શા માટે ગેરહાજર રહે છે તેનાં કારણો વિચારું.
- (17) શાળામાં શિક્ષણકાર્ય સિવાય કોઈ પ્રવૃત્તિ થવી જ ન જોઈએ.
- (18) વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓનું નિરાકરણ કરવા પ્રામાણિકપણે પ્રયત્ન કરું છું.
- (19) વિદ્યાર્થીઓની વિકાસાત્મક જરૂરિયાતો અંગે વાલી સાથે ચર્ચા કરું.
- (20) વિદ્યાર્થી શિક્ષકથી સતત ડરતો રહેવો જોઈએ.
- (21) વિદ્યાર્થીઓ સ્વાસ્થ્ય બાબતે સભાન રહે તેવી ચર્ચા કરું.
- (22) વિદ્યાર્થીઓના રસનાં ક્ષેત્રોમાં વધારો થાય તે માટે પ્રયત્ન કરું.
- (23) વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ સિદ્ધિ મેળવવા માટે પ્રેરણા આપું.
- (24) નબળા વિદ્યાર્થી પાછળ ગમે તેટલી મહેનત કરો કંઈ ફેર ન પડે.
- (25) વિદ્યાર્થીઓ સાથે બરાબર કડકાઈથી જ વર્તું.
- (26) નિમ્ન સિદ્ધિ મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓનાં વાલીની મુલાકાત લઉં.
- (27) ઠોઠ વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવા એટલે માથાનો દુઃખાવો.
- (28) વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓ ઉકેલવાનું કામ શિક્ષકોનું નથી.
- (29) વિદ્યાર્થીઓનું હિત હોય તેવી બાબતોમાં સક્રિય ભાગ લઉં.
- (30) વિદ્યાર્થીઓમાં રહેલી વિશિષ્ટ શક્તિઓ ઓળખવાનો પ્રયત્ન કરું.
- (31) વિવિધ શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવાથી અધ્યયનમાં કશો ફેર પડતો નથી.
- (32) વિદ્યાર્થીઓના બધા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાનું જરૂરી નથી.
- (33) વિદ્યાર્થીઓને સરકારશ્રી તરફથી મળતા તમામ લાભો અપાવવા પ્રયત્ન કરું.
- (34) વિદ્યાર્થીને જ શિક્ષણમાં રસ ન હોય તો કંઈ કરવાનું રહેતું નથી.
- (35) વિદ્યાર્થીઓ યોગ્ય અભ્યાસ ટેવો વિકસાવે તે માટે જાગૃત રહું.
- (36) શાળાના કાર્યક્રમોમાં વિદ્યાર્થીઓ ન જોડાય તેમાં શિક્ષકનો દોષ નથી.
- (37) વિદ્યાર્થીઓને ન સમજાતો મુદ્દો વિવિધ પદ્ધતિઓ દ્વારા સમજાવવા પ્રયત્ન કરું.
- (38) અભ્યાસમાં નબળા વિદ્યાર્થીઓ ખાનગી ટ્યૂશન લે તેમાં કશું ખોટું નથી.
- (39) વિદ્યાર્થીઓને વાંચન અંગે માર્ગદર્શન આપું.
- (40) અભ્યાસમાં પાછળ રહેતા વિદ્યાર્થીઓને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપું.

પેટા વિભાગ-૨

આ વિભાગમાં ત્રણ લક્ષણો માટે વિધાનો આપેલા છે. દરેક વિધાન સામે પાંચ વિકલ્પો આપેલા છે. (A) સંપૂર્ણ સંમત (B) સંમત (C) તટસ્થ (D) અસંમત (E) સંપૂર્ણ અસંમત. તાલીમાર્થીએ પોતાનો અભિપ્રાય ઉત્તરપત્ર વિભાગ-૧માં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમની સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવો.

પેટા વિભાગ : ૨-(અ)

- (1) શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓનો સાચો મિત્ર છે.
- (2) વિદ્યાર્થીને સમૂહ વચ્ચે ઉતારી પાડવો ન જોઈએ.
- (3) વિદ્યાર્થીઓ સાથે લાગણીભર્યો વ્યવહાર રાખનાર શિક્ષક નિષ્ફળ જ જાય.
- (4) બાળકો સ્વભાવથી જ ઝઘડાખોર હોય છે.
- (5) શિક્ષક પાસે વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક મુશ્કેલીઓનું નિરાકરણ કરવાનો સમય હોતો નથી.
- (6) વિદ્યાર્થીઓની તકલીફો સમજવા પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ.
- (7) શિક્ષકનું વર્તન વિદ્યાર્થીઓનો ઉત્સાહ વધે તેવું હોવું જોઈએ.
- (8) તોફાની બાળકોને સુધારવાનું અસંભવિત છે.
- (9) વિદ્યાર્થીઓના અંગત પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે શિક્ષકે પોતાના કુરસદના સમયનો ભોગ આપવો જોઈએ.
- (10) શિક્ષક વર્ગના બધા જ વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓ તરફ ધ્યાન આપી શકે નહીં.
- (11) શિક્ષકે બાળકો વચ્ચે બાળક જેવા બની જવું જોઈએ.
- (12) વિદ્યાર્થીના વાલીની મુલાકાત લેવાનું શિક્ષક માટે જરૂરી નથી.
- (13) વિદ્યાર્થીઓને સ્વતંત્રતા આપવી ઈચ્છનીય નથી.
- (14) બાળકોના યોગ્ય વિકાસ માટે પૂરેપૂરી મદદ કરવી જોઈએ.
- (15) બધા વિદ્યાર્થીઓ સાથે ન્યાયપૂર્ણ વર્તન કરવું જોઈએ.
- (16) વિદ્યાર્થીને જ્ઞાનથી નહીં પણ પ્રેમથી જીતી શકાય.
- (17) વિદ્યાર્થીને સ્વાર્થ હોય ત્યાં સુધી જ તે શિક્ષક સાથે સંબંધ રાખે છે.
- (18) ઝઘડાળુ વિદ્યાર્થીઓને શાળામાંથી કાઢી મૂકવા જોઈએ.
- (19) બાળકોની ભૂલો ઉદારતાથી માફ કરી દેવી જોઈએ.
- (20) સજા કરવાથી જ વિદ્યાર્થીઓ સીધા ચાલે.
- (21) શિક્ષકે માતા જેટલું જ ધીરજવાન બનવું જોઈએ.
- (22) નબળા વિદ્યાર્થીઓ તરફ વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ.
- (23) શિક્ષક માટે બધા વિદ્યાર્થીઓ સાથે સમાન વ્યવહાર રાખવો શક્ય નથી.

- (24) જેને મા બાપ સુધારી ન શકે તેને શિક્ષક સુધારે એવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં.
- (25) વર્ગ વ્યવહારમાં લોકશાહી રીત – રસમ ચાલી શકે નહીં.
- (26) શિક્ષકે નાત જાતનાં ભેદભાવ ન રાખવા જોઈએ.
- (27) વિદ્યાર્થીઓની જિજ્ઞાસાવૃત્તિને સંતોષવી જોઈએ.
- (28) વિદ્યાર્થીને માર્ગદર્શન આપવાની ફરજ શિક્ષકની નથી.
- (29) શાળાનાં કાર્યોમાં વિદ્યાર્થીઓનો સહકાર લેવો જોઈએ.
- (30) વિદ્યાર્થીઓના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવા શિક્ષક બંધાયેલો નથી.
- (31) શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓ ઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ મૂકવો જોઈએ.
- (32) શિક્ષકે પ્રત્યેક બાળકનો પરિચય કેળવવો જોઈએ.
- (33) વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકને નિઃસંકોચ મળી શકે તેવું વ્યક્તિત્વ હોવું જોઈએ.
- (34) શિક્ષણકાર્ય દરમિયાન વિદ્યાર્થી કંઈ ન સમજે તો તે તેનો પ્રશ્ન છે.
- (35) બાળકો સાથે પ્રેમાળ વર્તન લાંબા ગાળે નુકસાનકારક નીવડે છે.
- (36) વિદ્યાર્થીની પ્રગતિ માટે મા બાપે ચિંતિત રહેવું જોઈએ, શિક્ષકે નહીં.
- (37) અભ્યાસમાં નબળા બાળક તરફ સહાનુભૂતિ રાખી શીખવવું જોઈએ.
- (38) શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને તેમની નબળાઈઓ સહિત સ્વીકારવા જોઈએ.
- (39) શાળા સમય દરમિયાન વિદ્યાર્થીને અંગત કામ સોંપવામાં કંઈ ખોટું નથી.
- (40) પોતાના ભાષા પ્રયોગથી વિદ્યાર્થીને અપમાન લાગશે તેવો વિચાર શિક્ષકે ન કરવો જોઈએ.

પેટા વિભાગ : ૨-(બ)

- (1) વેપારી અને શિક્ષણના ધંધા વચ્ચે કશો તફાવત નથી.
- (2) શિક્ષક ગમે તેટલી મહેનત કરે સમાજમાં તેની કોઈ કિંમત થવાની નથી.
- (3) સમાજ સુધારણાની તક આપોઆપ મળે છે.
- (4) આ વ્યવસાયમાં વ્યક્તિની પ્રગતિ રૂંધાય છે.
- (5) જીવનમાં શાંતિ પ્રદાન કરે તેવો વ્યવસાય.
- (6) નવી પેઢીના ઘડતરનો આનંદ મળે.
- (7) શિક્ષણના વ્યવસાયને સમાજ મહત્ત્વનો ગણતો નથી.
- (8) બોર્ડ ઉપર લખતાં આવડે તે બધા જ શિક્ષક બની શકે.
- (9) પવિત્ર અને ઉમદા વ્યવસાય છે.
- (10) માત્ર એક જ પ્રકારનું કાર્ય કંટાળો આપે છે.
- (11) દુનિયાનો સર્વશ્રેષ્ઠ વ્યવસાય છે.

- (12) ભષ્ટાચારથી મુક્ત વ્યવસાય છે.
- (13) જવાબદારી કશી નહીં અને ઢગલો પગાર મળે.
- (14) વગર મહેનતે કમાણી કરવી હોય તો શિક્ષક થવું.
- (15) ઘાણીના બળદ પેઠે ઠેરના ઠેર રહેવાનું.
- (16) મનથી આજીવન યુવાન રહી શકાય.
- (17) વિદ્યાર્થીઓ રૂપી ફૂલોને ખીલવવાનો વ્યવસાય.
- (18) આ વ્યવસાય માત્ર સમય પસાર કરવાનો વ્યવસાય છે.
- (19) શિક્ષણ નીરસ વ્યવસાય છે.
- (20) ભણવું ભણાવવુંએ નસીબદારને જ મળે.
- (21) કંટાળો આવે તેવો વ્યવસાય.
- (22) આ વ્યવસાયમાં પડેલી વ્યક્તિ વ્યવહારુ હોતી નથી.
- (23) શિક્ષક થવું એટલે સામાજિક પરિવર્તનના દૂત તરીકે કામ કરવું.
- (24) પ્રતિષ્ઠા અને માન અપાવે તેવો વ્યવસાય છે.
- (25) શિક્ષક સાચા અર્થમાં રાષ્ટ્રવિદ્યાતા છે.
- (26) બીજા વ્યવસાયમાં તક મળે તો શિક્ષણના વ્યવસાયમાં અવાય નહીં.
- (27) આ વ્યવસાય સમાજસેવાનો છે.
- (28) આજીવન વિદ્યાર્થી રહેવાની તક મળે.
- (29) શિક્ષણ દ્વારા ઉત્તમ નાગરિકોનું ઘડતર કરી શકાય.
- (30) નીચા દરજ્જાનો વ્યવસાય છે.
- (31) શિક્ષક થવા કરતાં બેકાર રહેવું વધારે સારું.
- (32) સતત નવું નવું શીખતાં રહેવાની તક મળે.
- (33) નિર્દોષ બાળકોના પ્રેમ અને આદર મેળવી શકાય.
- (34) કાર્યનિષ્ઠા વિનાના માણસનું કામ નહીં.
- (35) બાળકોના ઘોંઘાટથી જ ત્રાસી જવાય.
- (36) શિક્ષક થવું એટલે બાળકોનાં જીવન ઘડતરમાં ઉપયોગી થવું.
- (37) શિક્ષક થવા કરતાં તો કલાર્ક થવું વધારે ગમે.
- (38) હંમેશાં તાજગીભર્યા અને ઉત્સાહી રહી શકાય છે.
- (39) જૂની પુરાણી માહિતી નીરસ રીતે આપ્યા કરવાની પ્રવૃત્તિ.
- (40) સફળતા મેળવવા માટે કંઈ જ કરવું પડતું નથી.

વિભાગ-૨ (ક્ષમતા કસોટી)

પેટા વિભાગ - ૧ (તર્ક શક્તિ કસોટી)

૧-(અ) શાબ્દિક તર્ક કસોટી

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧-(અ-૧) : અલગ પડતો શબ્દ

સૂચના : નીચેની પ્રત્યેક કલમમાં પાંચ શબ્દોનું જૂથ આપવામાં આવ્યું છે. એ પાંચ શબ્દોમાંનો એક શબ્દ બાકીના ચાર શબ્દોથી જુદો પડે છે. ચાર શબ્દોમાં અર્થની રીતે અથવા સંબંધની રીતે કોઈને કોઈ પ્રકારનું સામ્ય છે. તમારે બધા શબ્દોનો અભ્યાસ કરી કયા ચાર શબ્દોમાં સામ્ય છે અને કયો શબ્દ સામ્ય ધરાવતો નથી એ શોધી કાઢવાનું છે. અલગ પડતા શબ્દનો ઉત્તર ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

- (1) (A) નાક (B) હાથ (C) પગ (D) હૃદય (E) આંખ
- (2) (A) ન્યાયાધીશ (B) વકીલ (C) ન્યાયાલય (D) આરોપી (E) ફરિયાદી
- (3) (A) વિદ્યાર્થી (B) શિક્ષક (C) આચાર્ય (D) કલાર્ક (E) પટ્ટાવાળો
- (4) (A) સજીવ (B) હયાત (C) સચેતન (D) મૃત (E) જીવંત
- (5) (A) પીળો (B) ચળકતો (C) લીલો (D) લાલ (E) જાંબલી
- (6) (A) વોલીબોલ (B) ક્રિકેટ (C) ફૂટબોલ (D) ટેનિસ (E) બોક્સિંગ
- (7) (A) કાવ્ય (B) નાટક (C) પદ્ય (D) ગીત (E) કવિતા
- (8) (A) વાઘ (B) સિંહ (C) ઘોડો (D) રીંછ (E) ચિત્તો
- (9) (A) પેન (B) પેન્સિલ (C) રબ્બર (D) પુસ્તક (E) પરિકર
- (10) (A) કમ્પ્યુટર (B) ટી.વી. (C) રેડિયો (D) ટેપ (E) વોકમેન
- (11) (A) મીટર (B) લીટર (C) કિલોમીટર (D) સેન્ટિમીટર (E) મિલીમીટર
- (12) (A) ઘઉં (B) બાજરી (C) ચોખા (D) મગફળી (E) જુવાર

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧-(અ-૨) : ખૂટતો શબ્દ શોધો

સૂચના : આપેલ કસોટીમાં :: ચિહ્નની ડાબી બાજુ બે બાબતો વચ્ચે જેવો સંબંધ છે તેવો જ સંબંધ :: ચિહ્નની જમણી બાજુની બે બાબતો વચ્ચે પણ છે. તો આ સંબંધને અનુરૂપ '?' ની જગ્યાએ ખૂટતો શબ્દ આપેલા ચાર વિકલ્પમાંથી શોધી ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેના વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

- (13) મકાન : બારી :: માણસ :?.....
 (A) સૃષ્ટિ (B) મગજ (C) આંખો (D) વ્યથા
- (14)?.... : ઇપખાનું :: કાપડ : કાપડની મીલ
 (A) રૂ (B) વર્તમાનપત્ર (C) દરજી (D) કાગળ
- (15) શિક્ષક : મૂલ્યાંકન :: નિદાન :?.....
 (A) દવા (B) નર્સ (C) ડૉક્ટર (D) દવાખાનું
- (16) ગ્રંથાલય : ગ્રંથપાલ :: મંદિર :?.....
 (A) ભક્ત (B) મૂર્તિ (C) પૂજારી (D) આરતી
- (17) રેડિયો : શ્રોતા :: ફિલ્મ :?.....
 (A) પ્રસારણ (B) આલોચક (C) અભિનેતા (D) દર્શક
- (18) ભૂતકાળ : દાદા ::?..... : પૌત્ર
 (A) ભવિષ્યકાળ (B) પિતા (C) વર્તમાનકાળ (D) પુત્ર
- (19) બસ : ડ્રાઈવર :: શાળા :?.....
 (A) વિદ્યાર્થી (B) શિક્ષક (C) પટ્ટાવાળા (D) આચાર્ય
- (20) ચા : કપ :: પાણી :?.....
 (A) ગ્લાસ (B) જગ (C) માટલું (D) નદી
- (21) મિનિટ :?..... :: કિલોગ્રામ : વજન
 (A) સમય (B) ઘડિયાળ (C) કાંટો (D) કલાક
- (22) શબ્દ : અક્ષર :: ચોપડી :?.....
 (A) વાક્ય (B) વાર્તા (C) પાના (D) કવિતા
- (23) કળી : ફૂલ ::?..... : છોડ
 (A) ફળ (B) બગીચો (C) બી (D) ઝાડ
- (24) કન્યા :?..... :: છોડ : વૃક્ષ
 (A) બહેનપણી (B) સ્ત્રી (C) બહેન (D) માતા

પેટા કસોટી વિભાગ : ૧-(અ-૩) : શબ્દ કારણ સંબંધ

સુચના : આ કસોટીમાં કેટલાક વાક્યો આપેલા છે. પ્રત્યેક વાક્યના બે ભાગ છે. વાક્યના પહેલા અને અંતિમ શબ્દના સ્થાન ખાલી છે, અને તે તમારે યોગ્ય અર્થ અનુસાર શોધવાનાં છે. આ બંને શબ્દો પ્રત્યેક વાક્ય નીચે આપેલી પાંચ જોડીમાંથી એક જોડીમાં છે. ધ્યાન રાખો કે સાચી જોડીનો પહેલો શબ્દ વાક્યની પહેલી ખાલી જગ્યા પર આવશે અને એજ જોડીનો બીજો શબ્દ બીજી ખાલી જગ્યા પર આવશે. આ પાંચ જોડીને A, B, C, D, E અક્ષરો વડે દર્શાવેલ છે. સાચી જોડીનો ઉત્તર ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેના વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

ઉદાહરણ : ૧

જેમ..... અને દીવો, તેવી જ રીતે મીણ અને

(A)	પ્રકાશ	મીણબત્તી
(B)	તેલ	મીણબત્તી
(C)	બળવું	ઓગળવું
(D)	પ્રકાશ	પ્રકાશ
(E)	તેલ	ઓગળવું

– સાચો જવાબ B છે. જે બાજુમાં

A	B	C	D	E
O	●	O	O	O

દર્શાવ્યા પ્રમાણે ઉત્તરપત્રમાં દર્શાવવો.

(25) જેમ.....અને ઉત્પાદન, તેવી જ રીતે શાળા અને

(A)	મજૂર	શિક્ષક
(B)	કારખાનું	પુસ્તકાલય
(C)	મજૂર	શિક્ષણ
(D)	કારખાનું	શિક્ષણ
(E)	માલ	શિક્ષણ

(26) જેમ.....અને દાંત, તેવી જ રીતે સીવવું અને

(A)	ડોક્ટર	દરજી
(B)	ચાવવું	કપડું
(C)	ચાવવું	સોય
(D)	બ્રશ કરવું	કપડું
(E)	ચાવવું	દરજી

- (27) જેમ.....અને ચોર, તેવી જ રીતે દાન અને
- (A) પોલીસ દાતા
 (B) પાપ પુણ્ય
 (C) ચોરી દાતા
 (D) પૈસા પૈસા
 (E) રાત દિવસ
- (28) જેમ.....અને ખ્રિસ્તી, તેવી જ રીતે કુરાન અને
- (A) બાઈબલ મસ્જીદ
 (B) ધર્મ ધર્મગ્રંથ
 (C) ઈશુ પયગંબર
 (D) બાઈબલ મુસ્લિમ
 (E) દેવળ મુસલમાન
- (29) જેમ.....અને પાંજરુ, તેવી જ રીતે માણસ અને
- (A) પોપટ ઘર
 (B) પોપટ જેલ
 (C) સિંહ ઓરડા
 (D) રહેઠાણ ઘર
 (E) રહેઠાણ જેલ
- (30) જેમ.....અને ગોઠણ, તેવી જ રીતે કાંડુ અને
- (A) ચાલવું પકડવું
 (B) પગ હથેળી
 (C) ઘૂંટી હથેળી
 (D) ઘૂંટી કોણી
 (E) પગ કોણી
- (31) જેમ.....અને પદ્ય, તેવી જ રીતે લેખક અને
- (A) કવિ લેખન
 (B) કાવ્ય ગદ્ય
 (C) કવિ ગદ્ય
 (D) કાવ્ય લેખન
 (E) સાહિત્ય લેખ

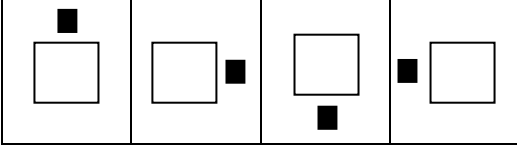
- (32) જેમ.....અને ટી. વી., તેવી જ રીતે પેટ્રોલ અને
- (A) એન્ટેના મોટર
 (B) વીજળી વાહન
 (C) વાયર વાહન
 (D) રેડિયો ડીઝલ
 (E) સમાચાર ભૂગર્ભ
- (33) જેમ.....અને માંદગી, તેવી જ રીતે કાયદો અને
- (A) રોગ સજા
 (B) દવા ગુન્હો
 (C) બેદરકારી ન્યાય
 (D) દવા વ્યવસ્થા
 (E) રોગ જેલ
- (34) જેમ.....અને સમુદ્ર, તેવી જ રીતે વિમાન અને
- (A) જહાજ આકાશ
 (B) મોજા વાદળ
 (C) ઊડાઈ ઊંચાઈ
 (D) જહાજ પવન
 (E) જળચર આકાશ
- (35) જેમ.....અને સોની, તેવી જ રીતે કુંડું અને
- (A) ઘરેણાં ચાક
 (B) સોનું માળી
 (C) સોનું કુંભાર
 (D) ઘરેણા કુંભાર
 (E) હથોડી ધોબી
- (36) જેમ.....અને રંગ, તેવી જ રીતે દિવાળી અને
- (A) રંગોળી દીવા
 (B) મહેંદી પ્રકાશ
 (C) રંગોળી ફટાકડા
 (D) હોળી દીવા
 (E) હોળી મીઠાઈ

- (37) જેમ.....અને પગ, તેવી જ રીતે ટોપી અને
- (A) પગરખાં વાળ
- (B) ઝાંઝર માથું
- (C) મોજાં વાળ
- (D) પગરખાં માથું
- (E) મોજાં માથું
- (38) જેમ.....અને કાપવું, તેવી જ રીતે સોય અને
- (A) છરી દવા
- (B) દાંત સાંધવું
- (C) કાતર સાંધવું
- (D) કાંટો દોરો
- (E) ચપ્પુ કપડા
- (39) જેમ.....અને નાક, તેવી જ રીતે ધ્વનિ અને
- (A) ગંધ કાન
- (B) શ્વાસ કાન
- (C) હવા વાજિંત્ર
- (D) ઉચ્છ્વાસ મોઢું
- (E) ગંધ ગળ

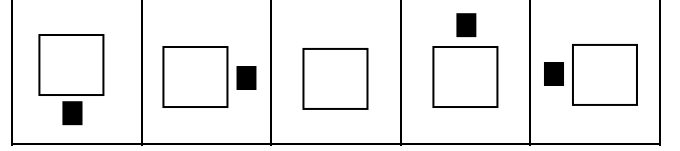
૧-(બ) અશબ્દિક તર્ક કસોટી

નીચેના પ્રશ્નોમાં ડાબી બાજુએ એક સમસ્યા રજૂ કરી છે. તેમાં ચોક્કસ ક્રમમાં બદલાતી ચાર આકૃતિઓની શ્રેણી છે. આ શ્રેણીની પાંચમી સંભવિત આકૃતિ જમણી બાજુની પાંચ આકૃતિઓમાંથી શોધી અલગ ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

૧. સમસ્યા

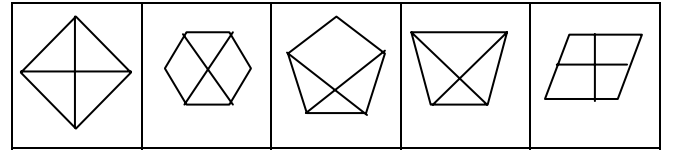
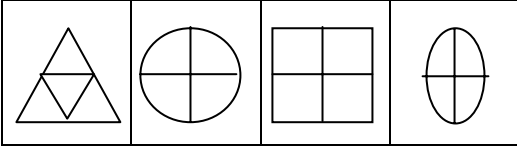
ઉત્તર આકૃતિઓ

A B C D E

ઉત્તર આકૃતિઓ

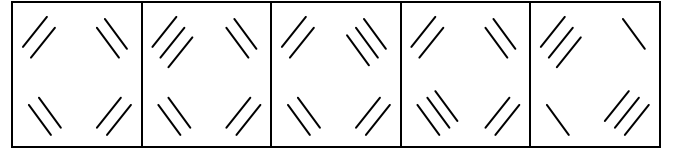
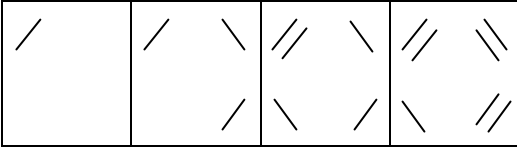
૨. સમસ્યા

A B C D E

ઉત્તર આકૃતિઓ

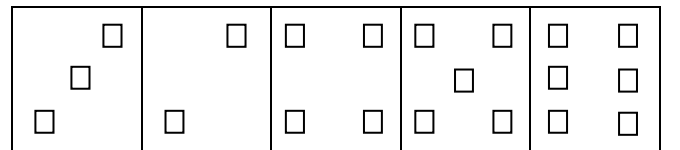
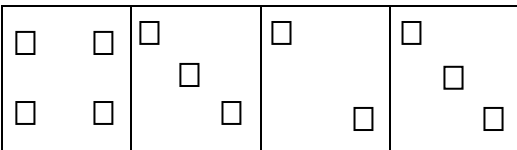
૩. સમસ્યા

A B C D E

ઉત્તર આકૃતિઓ

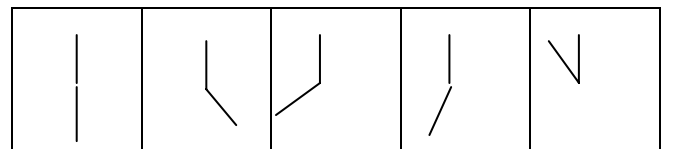
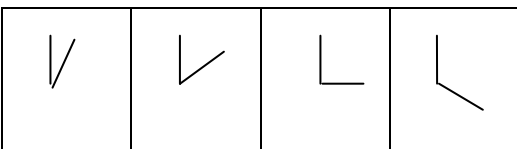
૪. સમસ્યા

A B C D E

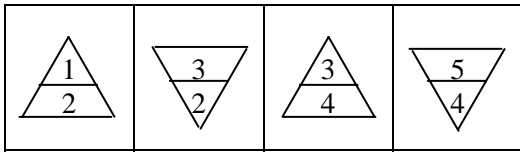
ઉત્તર આકૃતિઓ

૫. સમસ્યા

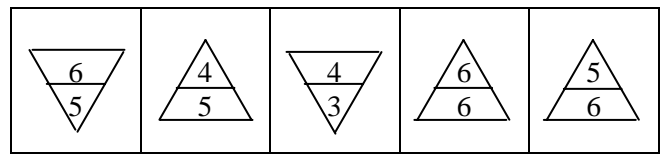

A B C D E

૬. સમસ્યા

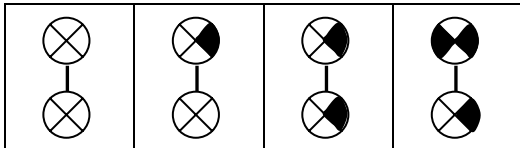

ઉત્તર આકૃતિઓ

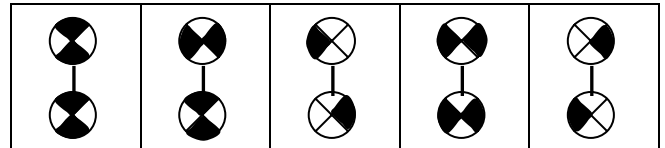

A B C D E

૭. સમસ્યા

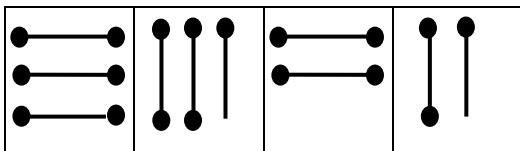

ઉત્તર આકૃતિઓ

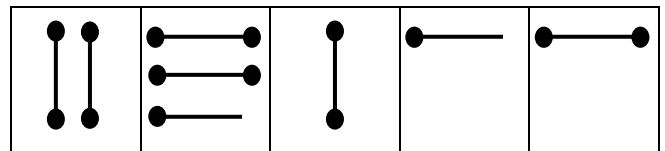

A B C D E

૮. સમસ્યા

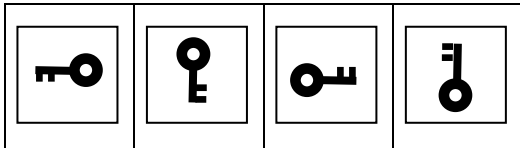
ઉત્તર આકૃતિઓ

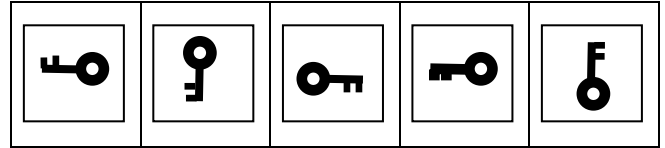
A

A B C D E

૯. સમસ્યા

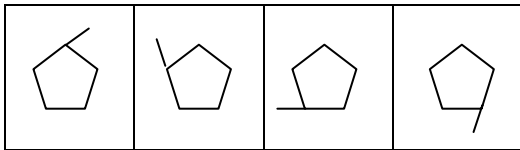

ઉત્તર આકૃતિઓ

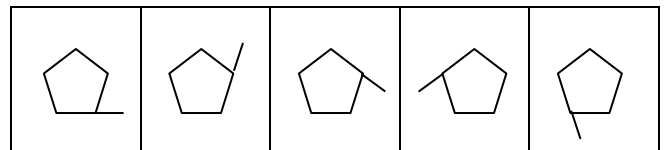

A B C D E

૧૦. સમસ્યા

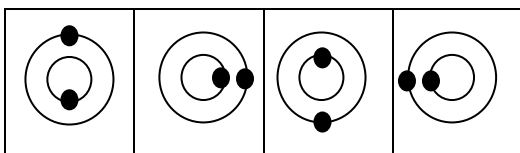
ઉત્તર આકૃતિઓ

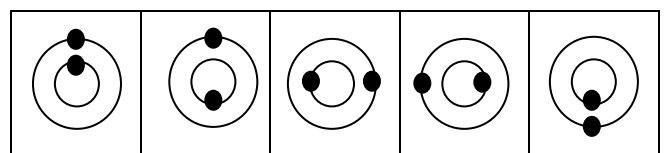
a

A B C D E

૧૧. સમસ્યા

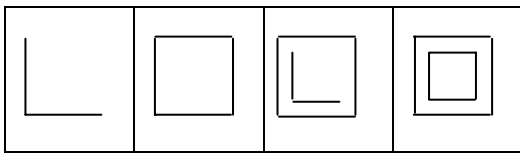

ઉત્તર આકૃતિઓ

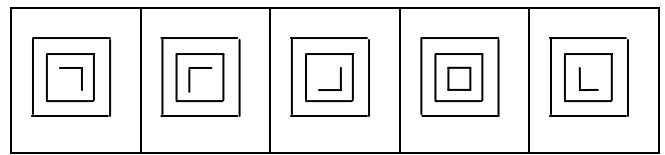

A B C D E

૧૨. સમસ્યા

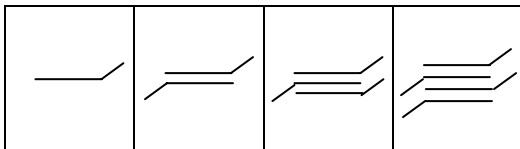

ઉત્તર આકૃતિઓ

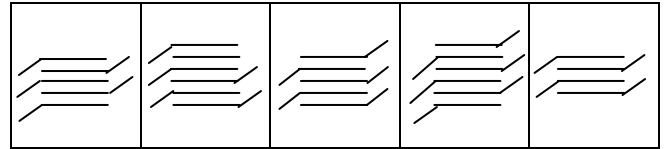

A B C D E

૧૩. સમસ્યા

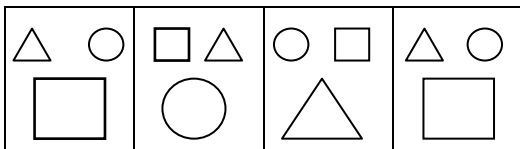

ઉત્તર આકૃતિઓ

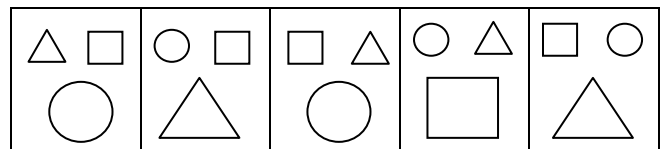

A B C D E

૧૪. સમસ્યા

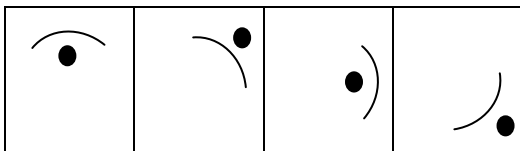

ઉત્તર આકૃતિઓ

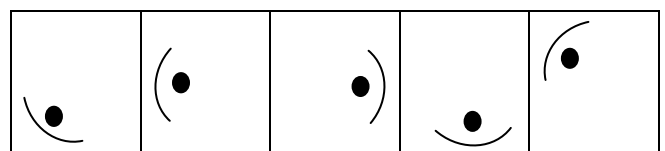

A B C D E

૧૫. સમસ્યા

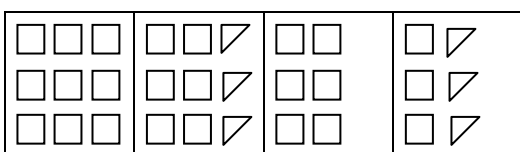

ઉત્તર આકૃતિઓ

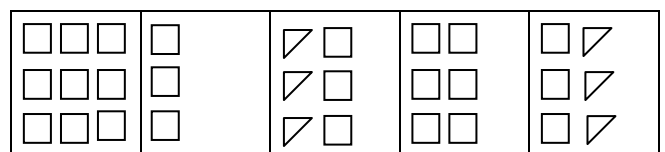

A B C D E

૧૬. સમસ્યા

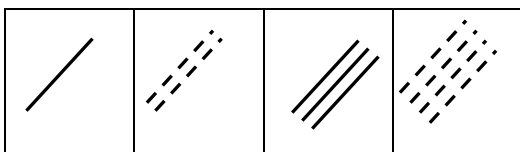

ઉત્તર આકૃતિઓ

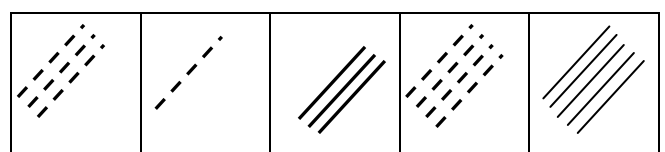

A B C D E

૧૭. સમસ્યા

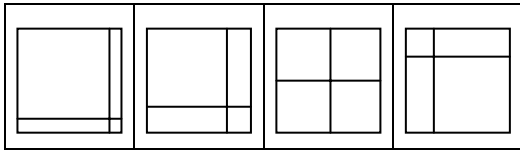

ઉત્તર આકૃતિઓ

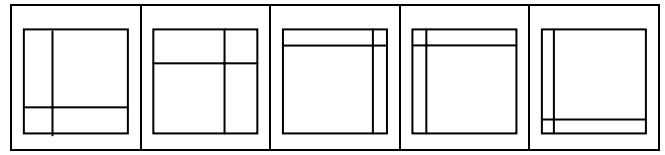

A B C D E

૧૮. સમસ્યા

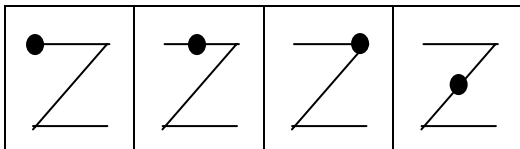

ઉત્તર આકૃતિઓ

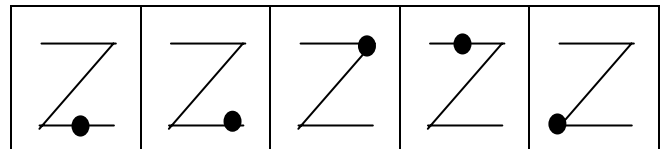

A B C D E

૧૯. સમસ્યા

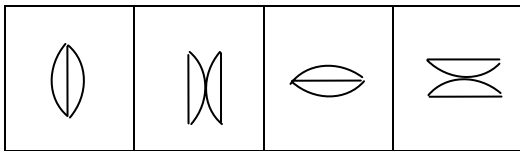

ઉત્તર આકૃતિઓ

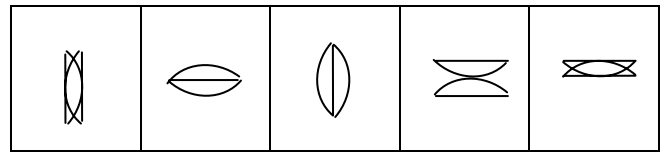

A B C D E

૨૦. સમસ્યા

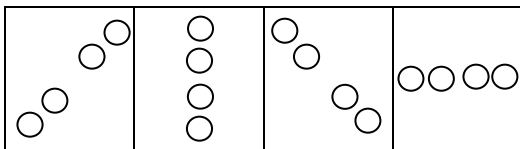

ઉત્તર આકૃતિઓ

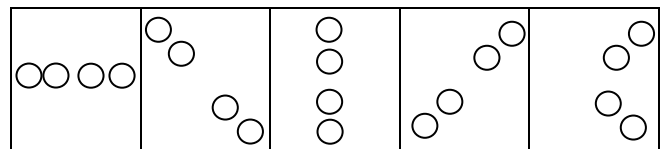

A B C D E

૨૧. સમસ્યા

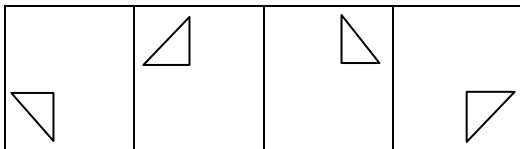

ઉત્તર આકૃતિઓ

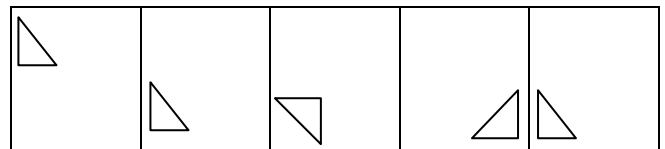

A B C D E

૨૨. સમસ્યા

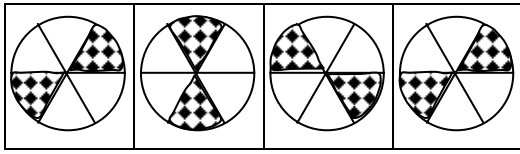

ઉત્તર આકૃતિઓ

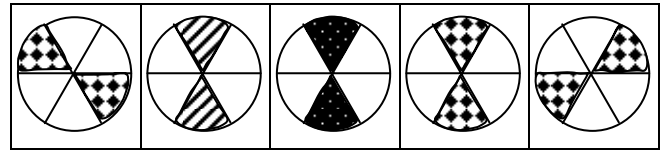

A B C D E

૨૩. સમસ્યા

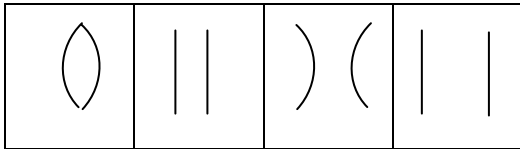

ઉત્તર આકૃતિઓ

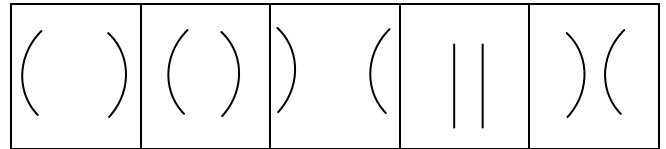

A B C D E

૨૪. સમસ્યા

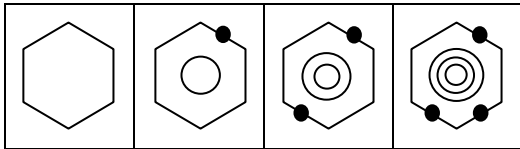

ઉત્તર આકૃતિઓ

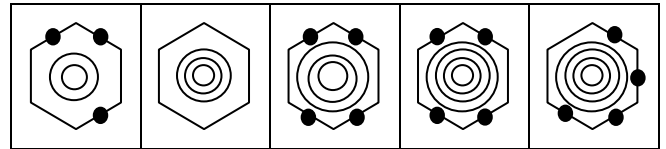

A B C D E

૨૫. સમસ્યા

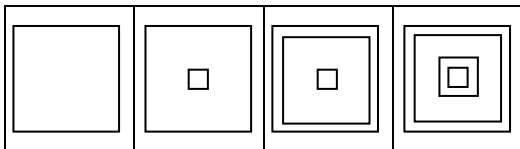

ઉત્તર આકૃતિઓ

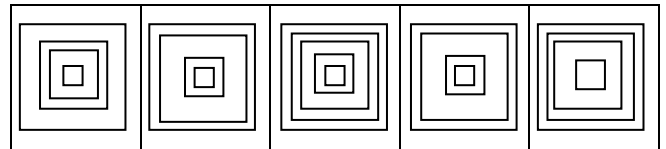

A B C D E

૨૬. સમસ્યા

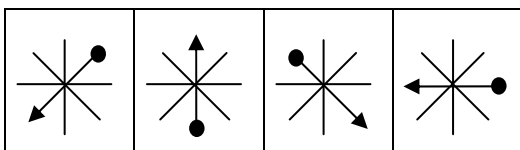

ઉત્તર આકૃતિઓ

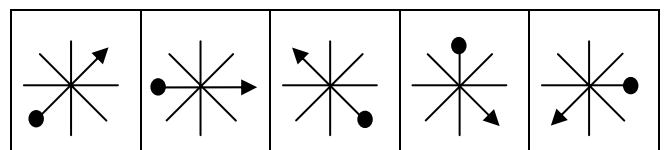

A B C D E

૨૭. સમસ્યા

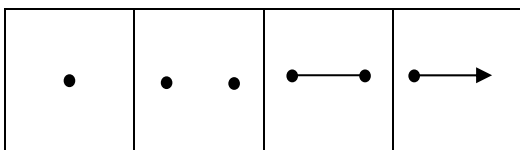

ઉત્તર આકૃતિઓ

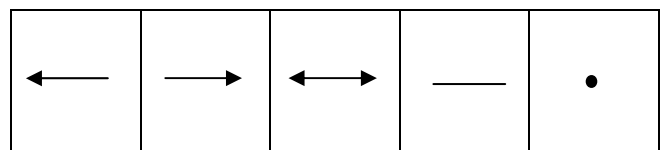

A B C D E

૨૮. સમસ્યા

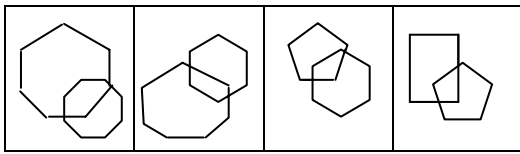

ઉત્તર આકૃતિઓ

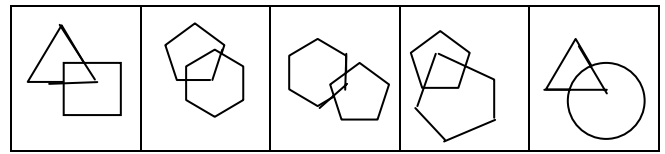

A B C D E

૨૯. સમસ્યા

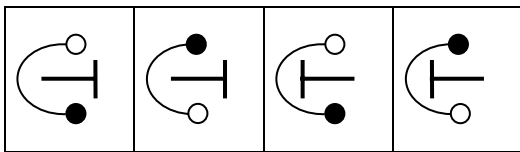

ઉત્તર આકૃતિઓ

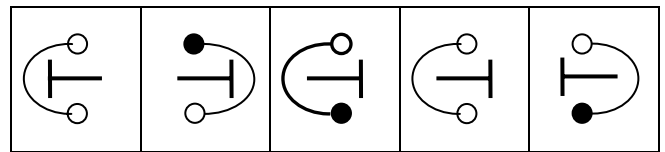

A B C D E

૩૦. સમસ્યા

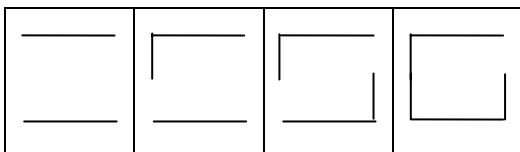

ઉત્તર આકૃતિઓ

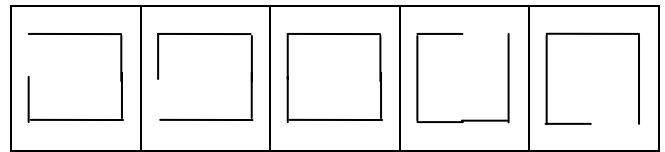

A B C D E

૩૧. સમસ્યા

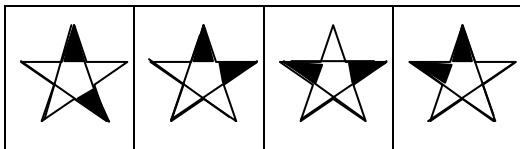

ઉત્તર આકૃતિઓ

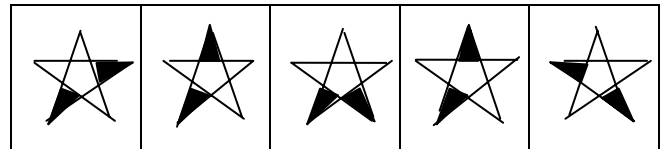

A B C D E

૩૨. સમસ્યા

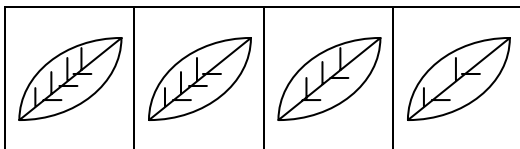

ઉત્તર આકૃતિઓ

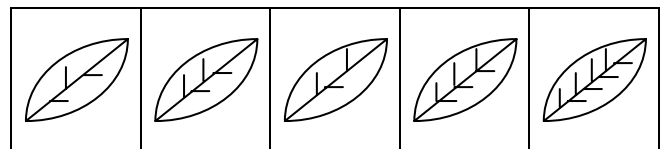

A B C D E

૩૩. સમસ્યા

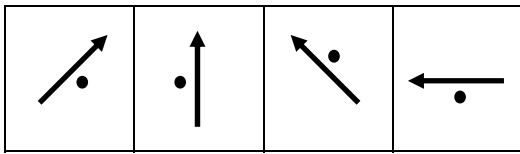

ઉત્તર આકૃતિઓ

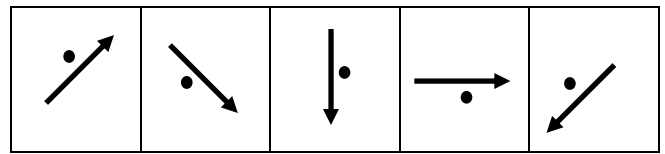

A B C D E

૩૪. સમસ્યા

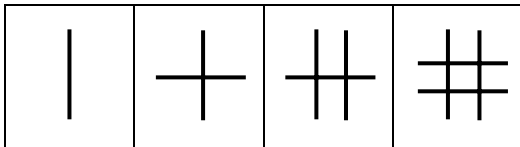

ઉત્તર આકૃતિઓ

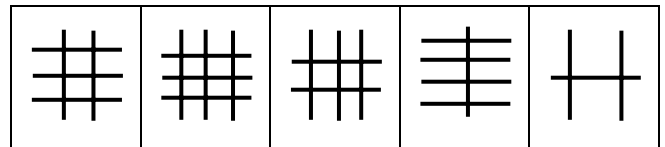

A B C D E

૩૫. સમસ્યા

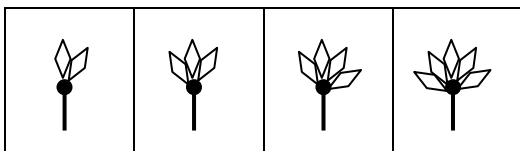

ઉત્તર આકૃતિઓ

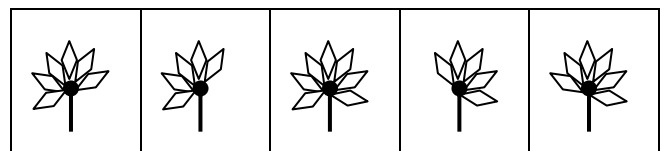

A B C D E

૩૬. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A B C D E

પેટા વિભાગ – ૨ (વિષયવસ્તુ કસોટી)

સૂચના : બી.એડ. અભ્યાસક્રમમાં તમે પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના જ ઉત્તરો તમારે આપવાના છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર વિકલ્પો આપેલ છે. તેમાંથી સાચો ઉત્તર પસંદ કરીને ઉત્તરપત્રમાં વિભાગ-૨માં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

૧. ગુજરાતી

- (8.1) નીચેનામાંથી વ્યાકરણની દૃષ્ટિએ શું અલગ પડે છે ?
 (A) પોરવી દેવું (B) ન બોલવામાં નવ ગુણ
 (C) ખાલી ચણો વાગે ઘણો (D) ઉતાવળે આંબા ન પાકે
- (8.2) નીચેનામાંથી સાચી જોડણી કઈ છે ?
 (A) હરીમૂખ (B) હરિમૂખ (C) હરિમુખ (D) હરીમુખ
- (8.3) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ શુદ્ધ છે ?
 (A) હોશિયાર (B) હોશિઆર (C) હોશિયાર (D) હોશીયાર
- (8.4) નીચેનામાંથી કઈ શબ્દ-જોડી અલગ પડે છે ?
 (A) આપત્તિ – વિપત્તિ (B) ઉદાસ – હતાશ
 (C) જયેષ્ઠ – કનિષ્ઠ (D) મુક્તિ – મોક્ષ
- (8.5) 'હઠવું' શબ્દનો અર્થ છે?
 (A) હરખાવું (B) ખસવું (C) આગળ વધવું (D) શોધવું
- (8.6) 'માતૃભોમ' કયો સમાસ છે ?
 (A) દ્વંદ્વ (B) કર્મધારય (C) તત્પુરુષ (D) મધ્યમપદલોપી
- (8.7) 'યુદ્ધવિરામ' કયો સમાસ છે ?
 (A) દ્વંદ્વ (B) તત્પુરુષ (C) કર્મધારય (D) મધ્યમપદલોપી
- (8.8) 'ઉલ્લાસ' શબ્દનો સાચો સંધિ વિગ્રહ કયો છે ?
 (A) ઉત્ + લાસ (B) ઉદ્ + લાસ (C) ઉલ્ + લાસ (D) ઉલ્લ + આસ
- (8.9) નીચેનામાંથી તત્પુરુષ સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) હિંમતમદિરા (B) શૂરવીર (C) ખાળકુંડી (D) બીકણ બાયલા
- (8.10) નીચેનામાંથી મધ્યમપદલોપી સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) વર્તમાનપત્ર (B) વ્યવહારુકુશળતા (C) પ્રશંસાયુક્ત (D) બે-ચાર

- (8.11) નીચેનામાંથી દ્વંદ્વ સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) દેશદ્રોહી (B) જયગીત (C) રણશૂર (D) દિનરાત
- (8.12) નીચેનામાંથી કર્મધારય સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) મિલમજૂર (B) નાહ્યા ધોયા (C) મિષ્ટાન (D) ગૃહસ્થ
- (8.13) કર્તા વિભક્તિ પ્રત્યય લે ત્યારે ક્રિયાપદ.....અનુસાર આવે.
 (A) કર્તા (B) વિશેષણ (C) કર્મ (D) નામયોગી
- (8.14) 'ભાષાન્તર' શબ્દના જેવો જ સન્ધિનિયમ ધરાવતો શબ્દ નીચેનામાંથી કયો છે ?
 (A) ગોળાકાર (B) રેખાકૃતિ (C) સૂર્યાસ્ત (D) વિદ્યાભ્યાસ
- (8.15) 'માં ક્યાં ગઈ ?' આ વાક્યમાં ઉદ્દેશ્ય ઓળખાવો.
 (A) ક્યાં (B) ક્યાં ગઈ (C) માં (D) માં ક્યાં
- (8.16) સબંધ વિભક્તિમાં સંજ્ઞા કે સર્વનામ સાથે.....અનુગ આવે.
 (A) એ (B) ના (C) માંથી (D) બાદ
- (8.17) ફીફાં ખાંડવાં – રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ દર્શાવતો અન્ય રૂઢિપ્રયોગ કયો છે ?
 (A) ધૂળ કાઢી નાખવી (B) કાળાંધોળાં કરવાં
 (C) મીઠાનાં હળ હાંકવાં (D) પાણીમાં લીટા કરવા
- (8.18) 'હું સાચું જ કહું છું' આ વાક્યનું નિષેધવાક્ય કયું બનશે ?
 (A) હું ખોટું કહેતો જ નથી. (B) હું સાચું કહું તે ખોટું છે.
 (C) હું સાચું ના કહું તો ચાલે. (D) હું સાચું કહેતો જ નથી.
- (8.19) 'લખવું' એ ક્રિયાપદ પુનઃપ્રેરક વાક્યરચનામાંસ્વરૂપે આવે.
 (A) લખેલું (B) લખાવું (C) લખાવરાવવું (D) લખાવવું.
- (8.20) ગુજરાતી ભાષામાં.....લિંગ અનેવચન પ્રયુક્ત થાય છે.
 (A) ત્રણ-બે (B) બે - બે (C) બે-ત્રણ (D) ત્રણ - ત્રણ
- (8.21) અહીં કહેવતની જોડ આપી છે, વિરોધી અર્થ દર્શાવતી કહેવતજોડ કઈ છે ?
 (A) બે હાથ વગર તાળી ન પડે – ઝાઝી કીડીઓ સાપને તાણે
 (B) હોય સાન તો જગમાં માન – સત્તા આગળ સાન નકામી
 (C) અધૂરો ઘડો છલકાય – ખોટો રૂપિયો ચળકે
 (D) કૂતરાની પૂંછડી વાંકી તે વાંકી – દોરડી બળે પણ વળ ન મૂકે
- (8.22) સાચી જોડણી જાણવાનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ છે.
 (A) સામયિક (B) શિક્ષક (C) પુસ્તક (D) શબ્દકોષ

- (8.23) 'સત્યના પ્રયોગો' ઉપરાંત.....એ ગાંધીજીનું નોંધપાત્ર પુસ્તક છે.
 (A) હિંદ સ્વરાજ (B) સ્વપ્નદ્રષ્ટા (C) હરિજનબંધુ (D) વિશ્વગીતા
- (8.24) મીરાંએ સરસ મજાની ચોકલેટ ખાધી. આ વાક્યમાં ક્રિયાપદ કયા શબ્દ પ્રમાણે રૂપ સંવાદ સાધે છે ?
 (A) મીરાં (B) ચોકલેટ (C) મજાની (D) સરસ
- (8.25) ઝવેરચંદ મેઘાણીના પુસ્તક સૌરાષ્ટ્રની રસધારમાંથી લેવાયેલ 'દીકરો' પાઠમાં.....નું વર્ણન જોવા મળે છે.
 (A) માતૃપ્રેમ (B) ભાઈ-બહેનના સંબંધ
 (C) નારીશક્તિનું ગૌરવ (D) ત્યાગ અને સમર્પણ
- (8.26) ફારસી ભાષામાંથી ગુજરાતી ભાષામાં ઉતરી આવેલો શબ્દ કયો છે ?
 (A) વાયર (B) શરબત (C) સરકસ (D) ટિકિટ
- (8.27) શબ્દમાં પ્રત્યય ઉમેરવાથી.....
 (A) અર્થમાં ભેદભાવ આવે (B) શબ્દ ખોટો થઈ જાય
 (C) અર્થમાં પરિવર્તન આવે (D) શબ્દ નકામો થઈ જાય
- (8.28) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ માન્ય ભાષાનો નહીં પણ બોલીનો વિશિષ્ટ પ્રયોગ છે.
 (A) થેપલું (B) અથાણું (C) થેપાડું (D) રોટલો
- (8.29) ભાષાનું સૌથી મહત્ત્વનું કાર્ય કયું છે ?
 (A) પ્રત્યાયન (B) અર્થઘટન (C) રૂપાંતર (D) વિનયન
- (8.30) પ્રથમ પુરુષ એક વચન સર્વનામનું 'અર' અનુગવાળું રૂપ કયું છે ?
 (A) અમારામાં (B) તમારું (C) હું (D) મારું
- (8.31) ગુજરાતી સાહિત્યના કયા ક્ષેત્રમાં પ્રેમાનંદનું પ્રદાન નોંધપાત્ર છે ?
 (A) પદ (B) ગરબી (C) ફાગુ (D) આખ્યાન
- (8.32) ગુજરાતી સાહિત્યમાં સત્તર અક્ષરનું કાવ્ય કયા નામથી ઓળખાય છે ?
 (A) તાન્કા (B) મોનો ઈમેજ (C) હાઈકુ (D) સોનેટ
- (9.1) બળવંતરાય કલ્યાણરાય ઠાકોરનું ઉપનામ કયું છે ?
 (A) સેહેની (B) ઘનશ્યામ (C) ધૂમકેતુ (D) સુન્દરમ્
- (9.2) નીચેનામાંથી બ.ક. ઠાકોરનો કવિતાસંગ્રહ ઓળખી બતાવો.
 (A) ભણકારા (B) વરદા (C) વસુધા (D) ધ્રુવયાત્રા

- (9.3) સૌ પ્રથમ સોનેટ કાવ્ય પ્રકાર ખેડવાનો અને તેને સુસ્થિર કરવાનો યશ કોના ફાળે જાય છે ?
 (A) ન્હાનાલાલ (B) ધૂમકેતુ (C) સુન્દરમ્ (D) બ.ક. ઠાકોર
- (9.4) કયા ઉપનામ સાથે કનૈયાલાલે નવલકથાલેખન કર્યું હતું ?
 (A) ઘનશ્યામ (B) વલ્લભ (C) ઈશ્વર (D) મોહન
- (9.5) કનૈયાલાલ મુનશીની પ્રથમ નવલકથાનું નામ શું હતું ?
 (A) સરસ્વતીચંદ્ર (B) વેરની વસૂલાત (C) પૃથ્વિવલ્લભ (D) જય સોમનાથ
- (9.6) 'પાટણની પ્રભુતા' નવલકથાના લેખક કોણ છે ?
 (A) ગોવર્ધનરામ મા. ત્રિપાઠી (B) કરસનદાસ
 (C) કનૈયાલાલ મુનશી (D) નર્મદ
- (9.7) ઉમાશંકર જોષીના કયા કાવ્યસંગ્રહને ભારતીય જ્ઞાનપીઠ પારિતોષિક પ્રાપ્ત થયું છે ?
 (A) નિશીથ (B) વિશ્વશાંતિ (C) પ્રાચીન (D) વસંતવર્ષા
- (9.8) ઉમાશંકર જોષીનું ઉપનામ કયું છે ?
 (A) સુન્દરમ્ (B) વાસૂકિ (C) ત્રિશૂળ (D) કલાપિ
- (9.9) 'ગોષ્ઠી' એ ઉમાશંકર જોષીનો કેવા પ્રકારનો સંગ્રહ છે ?
 (A) વિવેચન ગ્રંથ (B) એકાંકી (C) કાવ્ય સંગ્રહ (D) નિબંધ સંગ્રહ
- (9.10) ઉમાશંકર જોષીનો પ્રથમ કાવ્ય સંગ્રહ કયો હતો ?
 (A) વિશ્વશાંતિ (B) યાત્રા (C) પ્રાચીના (D) વસુધા
- (9.11) રાજેન્દ્ર શાહના તમામ કાવ્યસંગ્રહો કયા નામે પ્રગટ થયા છે ?
 (A) કાવ્યમાળા (B) સંકલિત કવિતા (C) કાવ્ય વિનોદિની (D) કાવ્ય મિમાંસા
- (9.12) હરીન્દ્ર દવેની ખૂબ વખણાયેલી નવલકથા કઈ છે ?
 (A) અનાગત (B) માઘવ કયાંય નથી (C) ગાંધીની કાવડ (D) મુખવટો
- (9.13) હરીન્દ્ર દવેના કયા ગઝલ સંગ્રહને દિલ્હી સાહિત્ય અકાદમીનું પારિતોષિક મળ્યું હતું ?
 (A) સમય (B) મૌન (C) હયાતી (D) આસવ
- (9.14) રમેશ પારેખને શ્રેષ્ઠ કવિતા માટેનો કયો એવોર્ડ પ્રાપ્ત થયો છે ?
 (A) નરસિંહ મહેતા (B) સરસ્વતી એવોર્ડ
 (C) રવિન્દ્રનાથ ટાગોર (D) જ્ઞાનપીઠ એવોર્ડ
- (9.15) નીચેનામાંથી કયો કાવ્ય સંગ્રહ રમેશ પારેખનો નથી ?
 (A) મીરાં સામે પાર (B) છ અક્ષરનું નામ
 (C) સ્વાગત પર્વ (D) અર્પણ

- (9.16) ક્રિયાવિશેષણ તરીકે વપરાતું વિશેષણ નીચેનામાંથી કોના અનુસાર લિંગ વચન લે છે ?
 (A) વિશેષણ પદ (B) કર્મ (C) કર્તા (D) ક્રિયાપદ
- (9.17) તે છાપરા ઉપર બેઠો છે. – નામયોગી બતાવો.
 (A) છાપરા (B) તે (C) ઉપર (D) બેઠો
- (9.18) 'મારાથી પુસ્તક વંચાશે.' – આ વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
 (A) કર્મણિ (B) સંયુક્ત વાક્ય (C) કર્તરિ (D) પ્રેરક
- (9.19) 'રાજે પુસ્તક વાંચ્યું.' – આ કયા પ્રકારની રચના છે ?
 (A) કર્તરિ રચના (B) ભાવે રચના (C) કર્મણિ રચના (D) પ્રેરક રચના
- (9.20) 'તે દેવશંકરને લાડુ જમાડે છે.' – આ વાક્ય ઓળખાવો.
 (A) કર્તરિ રચના (B) કર્મણિ રચના (C) પ્રેરક રચના (D) ભાવે રચના
- (9.21) 'દોરડાં કૂદતી છોકરી પડી ગઈ' – આ વાક્યમાં 'કૂદતી' શું છે ?
 (A) કૃદંત (B) ક્રિયાપદ (C) વિશેષણ (D) ક્રિયાવિશેષણ
- (9.22) વર્તમાન કૃદંતનો પ્રત્યય કયો છે ?
 (A) 'આ' (B) 'ત્' (C) 'ય' (D) 'ધ'
- (9.23) 'દોડતો છોકરો' કૃદંતમાં કયો પ્રત્યય લગાડવામાં આવ્યો છે ?
 (A) 'ત્' (B) 'આ' (C) 'ય' (D) 'અ'
- (9.24) 'કામ કરનારો માણસ' એ કયા કૃદંતનું ઉદાહરણ છે ?
 (A) સાદા ભૂતકૃદંત (B) ભવિષ્ય કૃદંત
 (C) પરોક્ષ કૃદંત (D) પ્રત્યેક્ષ કૃદંત
- (9.25) 'ગૂંથાયેલી જાળ કરાળ કાળ કેરી' – કયો અલંકાર છે ?
 (A) ઉપમા (B) રૂપક (C) યમક (D) B, C બન્ને
- (9.26) ઉપમેયને ઉપમાન કરતા ચઢિયાતો ગણવામાં આવે તે કયો અલંકાર છે ?
 (A) વ્યતિરેક (B) અનન્વય (C) A, B બન્ને (D) એકપણ નહીં
- (9.27) નીચેના ઉદાહરણમાંથી રૂપક અલંકાર ઓળખાવો.
 (A) 'આંખમાં સમણાં શું ઊઘડે રાતમાંથી પરોઢિયું'
 (B) 'મનમાં હળુક લહોવા લાગે વ્યોમની કિરણ – ઝુલ'
 (C) A, B બન્ને
 (D) એકપણ નહીં

- (9.28) 'કામિની કોકિલા કેલિ કૂંજન કરે' – અહીં કયો અલંકાર છે ?
 (A) વ્યતિરેક (B) રૂપક (C) વર્ણસગાઈ (D) ઉત્પ્રેક્ષા
- (9.29) 'માનવીને મા નવી મળતા માનવીની જિંદગી નકામી માનવી' – અહીં કયો અલંકાર છે ?
 (A) યમક (B) ઉપમા (C) રૂપક (D) ઉત્પ્રેક્ષા
- (9.30) 'યમનસભલગા' કયા છંદનું બંધારણ છે ?
 (A) વસંતતિલકા (B) શિખરિણી (C) ભૂજંગી (D) માલિની
- (9.31) કયા છંદને કુલ ૧૯ અક્ષર હોય છે ?
 (A) ઈન્દ્રવજ (B) ભૂજંગી (C) શાર્દૂલ-વિક્રીડિત (D) વસંતતિલકા
- (9.32) દોહરા છંદમાં કેટલી માત્રા પછી યતિ હોય છે ?
 (A) ૧૨ (B) ૧૩ (C) ૧૪ (D) ૧૫
- (10.1) નીચેનામાંથી નરસિંહ મહેતાની સાહિત્યકૃતિ કઈ છે ?
 (A) સંતો અમે રે ! વહેવારિયા (B) ગોવિંદો પ્રાણ અમારો રે
 (C) ઓ વ્રજનારી ! (D) ગોવર્ધનગિરીધારણ
- (10.2) 'હાજી, કાસમ તારી વિજળી' નો સાહિત્ય પ્રકાર કયો છે ?
 (A) ભજન (B) ગઝલ (C) ખંડકાવ્ય (D) લોકગીત
- (10.3) 'શરણાઈના સૂર' નો સાહિત્ય પ્રકાર કયો છે ?
 (A) નિબંધ (B) નવલિકા (C) નવલકથા ખંડ (D) પ્રસંગ લેખ
- (10.4) નીચેનામાંથી સાચી જોડણી કઈ છે ?
 (A) ગિરિશૃંગ (B) ગીરીશૃંગ (C) ગીરિશૃંગ (D) ગિરીશૃંગ
- (10.5) નીચેનામાંથી નપુંસકલિંગ શબ્દ કયો છે ?
 (A) પર્વત (B) ગોકુળ (C) તરસ (D) અધ્યાય
- (10.6) નીચેનામાંથી સ્ત્રીલિંગ શબ્દ કયો છે ?
 (A) વેણું (B) રાજા (C) દર્દ (D) હસ્ત
- (10.7) નીચેનામાંથી પુલ્લિંગ શબ્દ કયો છે ?
 (A) લાકડી (B) રવિ (C) ભૂખ (D) છવી
- (10.8) નીચેનામાંથી એકવચન શબ્દ કયો છે ?
 (A) આંખડી (B) દુંખડા (C) પોઢણાં (D) ચશમાં
- (10.9) નીચેનામાંથી સાચી જોડણીવાળો શબ્દ કયો છે ?
 (A) પ્રતીશત્રુત્વ (B) પ્રતિશત્રુત્વ (C) પ્રતિશત્રુત્વ (D) પ્રતીશત્રુત્વ

- (10.10) 'ગાય માતા તરીક પૂજાય છે.' – લીટી દોરેલ શબ્દ કઈ સંજ્ઞા છે ?
 (A) જાતિવાચક (B) વ્યક્તિવાચક (C) ભાવવાચક (D) દ્રવ્યવાચક
- (10.11) નીચેનામાંથી કયા શબ્દમાં પૂર્વપ્રત્યય છે ?
 (A) મહાત્માજી (B) દોરવણ (C) સ્નેહાળ (D) વિમુખ
- (10.12) નીચેનામાંથી કયા શબ્દમાં પર પ્રત્યય છે ?
 (A) ઈચ્છીત (B) નામદર્દો (C) બેઅદબી (D) પ્રતિકાર
- (10.13) 'આપની સહાનુભૂતિ માટે આભારી છું.' – લીટી દોરેલ સંજ્ઞા કઈ છે ?
 (A) દ્રવ્યવાચક (B) વ્યક્તિવાચક (C) જાતિવાચક (D) ભાવવાચક
- (10.14) નીચેનામાંથી તાલવ્ય વ્યંજન કયો છે ?
 (A) ટ્ (B) થ્ (C) ધ્ (D) ભ્
- (10.15) નીચેનામાંથી મૂર્ધન્ય વ્યંજન કયો છે ?
 (A) ડ્ (B) ઢ્ (C) મ્ (D) ગ્
- (10.16) નીચેનામાંથી દંત્ય વ્યંજન કયો છે ?
 (A) ક્ (B) ખ્ (C) ઢ્ (D) ન્
- (10.17) નીચેનામાંથી કઈ સંજ્ઞા અલગ પડે છે ?
 (A) ગુજરાત (B) કારતક (C) ગંગા (D) શિક્ષક
- (10.18) નીચેનામાંથી કઈ સંજ્ઞા અલગ પડે છે ?
 (A) પાણી (B) બાજરી (C) કાપડ (D) મીઠાશ
- (10.19) નીચેનામાંથી સાચી જોડણીવાળો શબ્દ કયો છે ?
 (A) પ્રતીકૃતી (B) પ્રતિકૃતી (C) પ્રતિકૃતિ (D) પ્રતીકૃતિ
- (10.20) નીચેનામાંથી કયા શબ્દમાં પૂર્વ પ્રત્યય લાગેલો છે ?
 (A) તટસ્થતા (B) બચપણ (C) નિરીક્ષણ (D) રાષ્ટ્રીય
- (10.21) નીચેનામાંથી કયા શબ્દમાં પર પ્રત્યય લાગેલો છે ?
 (A) દાદાગીરી (B) કુટેવ (C) નિષ્ફળ (D) પ્રતિભાવ
- (10.22) 'મિતભાષી' નો શબ્દાર્થ શું થાય ?
 (A) બીજાઓ સાથે ઓછું ભળનાર (B) જરૂર પૂરતું જ બોલનાર
 (C) મીઠાશથી બોલનાર (D) બહુ બોલનાર

- (10.23) 'ઉજ્જવળ' નો સાચો સંધિ વિગ્રહ કયો છે ?
 (A) ઉજ્ + અજવળ (B) ઉદ્ + જવળ
 (C) ઉત્ + જવળ (D) ઉજજ + અવળ
- (10.24) 'પરીક્ષા' નો સાચો સંધિ વિગ્રહ કયો છે ?
 (A) પર + અઈક્ષા (B) પરી + અક્ષા
 (C) પરિ + અક્ષા (D) પરિ + ઈક્ષા
- (10.25) 'મહાસિદ્ધિ' કયો સમાસ છે ?
 (A) કર્મધારય (B) દ્વંદ્વ (C) તત્પુરુષ (D) મધ્યમપદલોપી
- (10.26) નીચેનામાંથી દ્વંદ્વ સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) જનમોજનમ (B) બ્રહ્મલોક (C) ગોવિંદ-ગુણ (D) ભક્તિપદારથ
- (10.27) 'તત્પુરુષ' સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) રાતદિવસ (B) લોચનમન (C) સુખ દુઃખ (D) નંદકુંવર
- (10.28) નીચેનામાંથી દ્વિગુ સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) રાજગૃહ (B) અશક્ત (C) ત્રિકાળ (D) સ્વપક્ષ
- (10.29) 'જેણે ગોવિંદ-ગુણ ગાયા રે !' માં કયો અલંકાર છે ?
 (A) વર્ણાનુપ્રાસ (B) રૂપક (C) પ્રાસાનુપ્રાસ (D) અંત્યાનુપ્રાસ
- (10.30) શિખરિણી છંદના બંધારણમાં કેટલા અક્ષરો હોય છે ?
 (A) 17 (B) 19 (C) 21 (D) 31
- (10.31) ચોપાઈ છંદના બંધારણમાં દરેક ચરણમાં કેટલી માત્રા હોય ?
 (A) 13 (B) 28 (C) 15 (D) 32
- (10.32) 'અતિજ્ઞાન' પદનો સાહિત્યપ્રકાર કયો છે ?
 (A) સોનેટ (B) ખંડ કાવ્ય (C) ગીત (D) પદ

૨. હિન્દી

- (8.1) 'સાહિત્ય લહરી' કિસ કવિ કી રચના હૈ ?
 (A) સુરદાસ (B) તુલસીદાસ (C) કબીરદાસ (D) મીરાંબાઈ
- (8.2) 'વિશ્વરાજ્ય' કવિતા કે રચયિતા કૌન હૈ ?
 (A) જયશંકર પ્રસાદ (B) મૈથિલીશરણ ગુપ્ત
 (C) મહાદેવી વર્મા (D) સૂર્યકાન્ત ત્રિપાઠી

- (8.3) 'वर्णबाधा' किसकी आत्मकथा का अंश है ?
 (A) काका कालेलकर (B) रवीन्द्रनाथ टैगोर
 (C) महात्मा गांधी (D) जाकीर हुसैन
- (8.4) 'अज्ञेय' किसका उपनाम है ?
 (A) हजारी प्रसाद द्विवेदी (B) रामदरश मिश्र
 (C) सच्चिदानंद हीरानंद वात्स्थायन (D) नागार्जुन
- (8.5) 'आनन' शब्द का अर्थ श्वा होता है ?
 (A) मुख (B) आइना (C) सतत (D) आकर्षक
- (8.6) 'सपनो पर सही करना' मुहावरे का अर्थ श्वा होता है ?
 (A) सपनो पर पानी फिर जाना (B) सपने बुनना
 (C) सपनो का सच्च हो जाना (D) आधार तैयार करना
- (8.7) निम्नलिखित शब्दों में बर्तनी की दृष्टि से शुद्ध शब्द कौन सा है ?
 (A) परिस्थिती (B) परीस्थिती (C) परीस्थीति (D) परिस्थिति
- (8.8) 'सिर पकडकर बैठना' मुहावरे का सही अर्थ श्वा है ?
 (A) कुछ काम न करना (B) बहुत थक जाना
 (C) अत्यंत निराश हो जाना (D) काम में रूकावट आना
- (8.9) 'स्वस्थ' भाववाचक संज्ञा बनाइए ।
 (A) स्वस्थता (B) स्वास्थ्य (C) स्वस्थ (D) स्वच्छता
- (8.10) 'ज' निम्नलिखित वर्गों में से किसमें आता है ?
 (A) 'क' वर्ग (B) 'ह' वर्ग (C) 'प' वर्ग (D) 'च' वर्ग
- (8.11) 'अबु खाँ अलमोडा में रहते थे' । इस वाक्य में रेखांकित पद श्वा है ?
 (A) सर्वनाम (B) संज्ञा (C) क्रियापद (D) क्रिया
- (8.12) जो पद संज्ञा के स्थान पर आते हैं, उसे श्वा कहते हैं ?
 (A) अव्यय (B) सर्वनाम (C) अविकारी पद (D) विशेषण
- (8.13) वाक्य में कर्मकारक दर्शाने के लिए कौन सा परसर्ग लगता है ?
 (A) 'से' (B) 'ने' (C) 'पर' (D) 'को'
- (8.14) उपसर्ग की दृष्टि से निम्नलिखित शब्दों में से कौन सा शब्द अलग है ?
 (A) बरदाश्त (B) हमदम (C) सम्मान (D) खुशबू
- (8.15) 'इतना' - कौन सा विशेषण प्रकार है ?
 (A) परिमाण वाचक (B) गुणवाचक
 (C) संख्यावाचक (D) सार्वनामिक

- (8.16) निम्नलिखित में से लिंग की दृष्टि से अलग कौन पडता है ?
 (A) संसार (B) वेश (C) विपदा (D) दिन
- (8.17) 'स्कूल का चपरासी सच्चा सेवक है' इस वाक्य में से कर्तृवाचक संज्ञा कौन सी है ?
 (A) सच्चा (B) सेवक (C) स्कूल (D) चपरासी
- (8.18) अपना शब्द का भाववाचक शब्दा है ?
 (A) अपने (B) अपनापन (C) अपनापन (D) अपनेदारा
- (8.19) 'नाक' शब्द का लिंग पहचानिए ।
 (A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग (C) नपुंसकलिंग (D) एक भी नहीं
- (8.20) पढाई और लिखाई में कौन सा प्रत्यय लगता है ?
 (A) आक (B) ई (C) आब (D) आई
- (8.21) अपना, अपनी, आप, स्वयं, खुद ये सर्वनाम के किस प्रकार के शब्द हैं ?
 (A) निजवाचक (B) नि यवाचक (C) संबंधवाचक (D) पुरुषवाचक
- (8.22) जिस वाक्य में 0क उद्देश्य है और 0क विधेय उसे कौन सा वाक्य कहते हैं ?
 (A) मिश्र वाक्य (B) संयुक्त वाक्य
 (C) सरल या साधारण (D) इनमें से एक भी नहीं
- (8.23) पुल्लिंग से स्त्रीलिंग बनाने में कौन सा प्रत्यय लगता है ? जैसे - महोदय - महोदया
 (A) अ-इन (B) अ-आ (C) अ-आनी (D) अ-नी
- (8.24) जो शब्दांश किसी मूल शब्द के अंत में जुड़कर नया शब्द बनाते हैं -उसे शब्दा कहते हैं ?
 (A) उपसर्ग (B) प्रत्यय (C) तत्सम (D) इनमें से एक भी नहीं
- (8.25) कारक के कितने भेद हैं ?
 (A) दश (B) छः (C) सात (D) आठ
- (8.26) 'अहिंसा' शब्द में 'अ' उपसर्ग किस अर्थ में प्रयुक्त है ?
 (A) अभाव (B) अच्छा (C) बुरा (D) अपूर्ण
- (8.27) 'वह घर गया ।' वाक्य का काल पहचानिए ।
 (A) वर्तमान काल (B) भूतकाल
 (C) भविष्यकाल (D) संदिग्ध वर्तमानकाल
- (8.28) निम्नलिखित में से पुल्लिंग शब्द पहचानिए ।
 (A) शत्रुता (B) मिलावट (C) संस्कृत (D) नारियल
- (8.29) कनक शब्द का अर्थ है ।
 (A) सोना (B) गेहूँ (C) धतूरा (D) इनमें से सभी

- (8.30) थ वर्ण का उच्चारण स्थान है ।
 (A) कण्ठ (B) दन्त (C) तालु (D) ओष्ठ
- (9.1) 'बीजक' किस भक्त कवि की वाणी का संग्रह है ?
 (A) रैदास (B) रहीम (C) कबीर (D) सूरदास
- (9.2) 'कृष्ण गीतावली' किसकी रचना है ?
 (A) तुलसीदास (B) सूरदास (C) मीराबाई (D) कबीरदास
- (9.3) निम्नलिखित शब्दों में से वर्तनी की अशुद्धि किस शब्द में है ?
 (A) पृथक (B) संन्यास (C) चिह्न (D) ऋषि
- (9.4) निम्न दिए गए शब्दों में कौन सा शब्द समानार्थी नहीं है ?
 (A) अनिल (B) अग्नि (C) पावक (D) अनल
- (9.5) 'निराला' किस कवि का उपनाम है ?
 (A) जयशंकर प्रसाद (B) सुमित्रानंदन पंत
 (C) भगवतीशरण वर्मा (D) सुर्यकान्त त्रिपाठी
- (9.6) सुमित्रानंदन पंत को किस रचना पर 'भारतीय ज्ञानपीठ पुरस्कार' प्राप्त हुआ है ?
 (A) लोकायतन (B) कला और बुढ़ा चाँद
 (C) चिदंबर (D) ताज
- (9.7) 'चारू' शब्द का शब्दार्थ दीजिए ।
 (A) सुंदर (B) शोभा (C) दिशा (D) पवित्र
- (9.8) 'विधाताने अपनी सारी निपुणता प्रकट कर दी ।' इस विधान में भाववाचक संज्ञा पहचानिए ।
 (A) विधाता (B) प्रकट (C) निपुणता (D) सारी
- (9.9) निम्नलिखित शब्दों में से वर्तनी की अशुद्धि किस शब्द में है ?
 (A) दुर्बल (B) समुन्दर (C) मुल्क (D) स्वाद
- (9.10) सही वर्तनी पहचानिए ।
 (A) दिपशिखा (B) दीपशिखा (C) दीपसिखा (D) दिपसीखा
- (9.11) 'सरोवर में उत्पन्न होनेवाला' - शब्द समुह के लिए एक शब्द दीजिए श्व
 (A) सरोज (B) मधुव (C) शुभद (D) दिरांचल
- (9.12) 'मृत्यु' शब्द का विशेषण श्रया होता है ?
 (A) मर्त्य (B) निर्जीव (C) पार्थिव (D) मरण
- (9.13) लिंग की दृष्टि से निम्नलिखित शब्दों में कौन सा शब्द अलग पडता है ?
 (A) निर्झर (B) स्वर (C) रजनी (D) प्रभात

- (9.14) 'किसान धर्म की और झुक गया।' इस विधान में गलत शब्द पहचानिए।
 (A) धर्म (B) और (C) किसान (D) झुक
- (9.15) निम्न दिए गए शब्दों में केवल एक शब्द शद्ध है, पहचानिए।
 (A) संतुष्ट (B) कलस (C) बुद्ध (D) पोषक
- (9.16) 'बिजली' का पर्यायवाची शब्द बताईए।
 (A) चपला (B) निशा (C) शर्वरी (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.17) 'सोना बटोरना' मुहावरे का अर्थ श्मा है ?
 (A) स्तंभित हो जाना (B) भेंटना
 (C) खूब कमाई करना (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.18) शब्दसमूह के लिए एक शब्द - जानने की इच्छा रखनेवाला।
 (A) जितेन्द्रिय (B) चिरंजीवी (C) जिज्ञासु (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.19) निम्न दिए गए शब्दों में कौन सा शब्द समानार्थी नहीं है ?
 (A) उर्वी (B) दामिनी (C) वसुधा (D) वसुंधरा
- (9.20) निम्नलिखित शब्दों का विशेषण बनाईए। - 'प्रवाह'
 (A) प्रवाही (B) प्रवाहिता (C) प्रवाहित (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.21) 'जो आंखों के सामने हो' - शब्दसमूह के लिए एक शब्द दीजिए।
 (A) परोक्ष (B) आमने (C) प्रत्यक्ष (D) कोई नहीं
- (9.22) लिंग की दृष्टि से निम्नलिखित शब्दों में कौन सा शब्द अलग पड़ता है ?
 (A) पत्नी (B) शंका (C) भय (D) आदेश
- (9.23) वे एक प्रसिद्ध कवि हैं। - रेखांकित शब्द का लिंग परिवर्तन कीजिए।
 (A) कविता (B) कवियत्री (C) कवयित्री (D) कवियानी
- (9.24) उसे विद्या के प्रति बड़ा अनुराग है। रेखांकित शब्द का विरोधी शब्द बताइए।
 (A) विराग (B) बहुराग (C) लघुराग (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.25) क्षारवाली भूमि जिसमें बीज नहीं उगते। - शब्दसमूह के लिए एक शब्द दीजिए।
 (A) भूस्तर (B) श्वसर (C) रणभूमि (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.26) 'इश्तहार' का पर्यायवाची शब्द दीजिए।
 (A) विज्ञापन (B) मुसाफिर (C) व्यवसाय (D) मानवता
- (9.27) शरीर पर रक्षक की लाल रेखाएं दिख रही थीं। - विशेषण बताईए।
 (A) शरीर (B) रक्षक (C) लाल (D) रेखाएं
- (9.28) निम्नलिखित शब्दों में से वर्तनी की अशुद्धि किस शब्द में है ?
 (A) सब्र (B) मग्न (C) हाथगोला (D) ब्राह्मण

- (9.29) कहावत और मुहावरो के संदर्भ में निम्नलिखित में से श्रया अलग है ?
 (A) चिराग तले अंधेरा (B) ज्योति बुझा देना
 (C) आप काज महा काज (D) जहाँ चाह वहाँ राह
- (10.1) निम्नलिखित काव्यसंग्रहो में से महादेवी वर्मा का काव्य संग्रह कौन-सा है ।
 (A) हुंकार (B) बावरा अहेरी (C) दीपशिखा (D) पद्य के गीत
- (10.2) 'कलिंग के बुद्धिमान' का साहित्य-प्रकार कौन-सा है ?
 (A) कहानी (B) लोककथा (C) यात्रा कृतान्त (D) निबंध
- (10.3) गीतांजली शब्दो की संधि पहचानिए ।
 (A) गीत + अंजली (B) गीता + अंजली
 (C) गीत + आंजली (D) गीत + जली
- (10.4) निम्नलिखित मे से कौन सा वाश्रय प्रकार अलग है ?
 (A) विधानवाचक वाश्रय (B) संकेत वाश्रय
 (C) संयुक्त वाश्रय (D) आज्ञार्थक वाश्रय
- (10.5) निम्नलिखित शब्दों में सही वर्तनी पहचानिए ।
 (A) खिलोनेवाला (B) भगौडा (C) अपरिचित (D) बंदुक
- (10.6) 'निहत्थी' शब्द का अर्थ श्रया होता है ?
 (A) आश्रयहीन (B) जिसके हाथ नही (C) आक्रमजहीन (D) शस्त्रहीन
- (10.7) 'अपनी कमाई' कहानी से श्रया शीख मिलती है ?
 (A) ईमानदारी (B) कमाई के भिन्न तरीके (C) परिश्रम (D) फर्ज
- (10.8) 'नींद टूटना' मुहावरे का सही अर्थ श्रया है ?
 (A) नष्ट होना (B) सपना टूट जाना
 (C) घमंड टूटना (D) सही स्थिति का पता चलना
- (10.9) निम्नलिखित शब्दों में कौन सा पारिभाषिक शब्द अलग है ?
 (A) खाता (B) विनिमय (C) मुद्रा (D) वेग
- (10.10) सच्चिदानंद हिरानंद वात्सायन का उपनाम श्रया है ?
 (A) दिनकर (B) नीरज (C) अज्ञेय (D) अंचल
- (10.11) हिन्दी साहित्य में 'साकेत' महाकाव्य किनका प्रदान है ?
 (A) रामधारीसिंह (B) मैथिलीशरण गुप्त
 (C) मखनलाल चतुर्वेदी (D) जयशंकर प्रसाद
- (10.12) जयशंकर प्रसाद की चिरस्मरणीय रचना है
 (A) उर्वशी (B) विभावरी (C) कामायनी (D) भारत-भारती

- (10.13) 'मुँह फुलाना' मुहावरे का अर्थ है
- (A) प्रशंसा करना (B) गुब्बारा बनाना
(C) क्रोध आना (D) नाराज होना
- (10.14) आशीर्वाद शब्द का संधि विग्रह श्वा है ?
- (A) आशीः + वाद (B) आशीर + वाद
(C) आशी + वाद (D) आशिर + आद
- (10.15) आकृष्ट शब्द का संधि विग्रह श्वा है ?
- (A) आकृस् + ष्ट (B) आकृशः + त
(C) आकृष् + ट (D) आकृष् + त
- (10.16) 'अज्ञ तुमने श्वा कमाया ?' - इस वाक्य में रेखांकित शब्द पहचानिए ।
- (A) रीतिवाचक क्रियाविशेषण (B) कालवाचक क्रियाविशेषण
(C) परिणामवाचक क्रियाविशेषण (D) इनमें से एक भी नहीं
- (10.17) एक ऋषि का नाम हिन्दी में ऐसे लिखते हैं
- (A) अगस्त्य (B) अगस्तय (C) अगत्स्य (D) अगस्तेय
- (10.18) 'निरीह' शब्द का अर्थ है
- (A) न रहे वह (B) निर्दोष (C) स्वतंत्र (D) निवासी
- (10.19) नीलकमल - समास पहचानिए ।
- (A) बहुव्रीहि (B) अव्ययीभाव (C) उपपद (D) कर्मधारय
- (10.20) 'तुम्हें खा लेना चाहिए ।' - इस वाक्य का आज्ञार्थक वाक्य में रूपांतर है
- (A) तुम खाना नहि चाहते । (B) तुम खाओगे ।
(C) तुम खा लो । (D) अब तुम खाना नहि ।
- (10.21) 'उन लोगो के जाने का उपक्रम होने पर ममताने सुना ।' वाक्य का प्रकार पहचानिए ।
- (A) सरल वाक्य (B) मिश्र वाक्य
(C) संयुक्त वाक्य (D) संकेतवाचक वाक्य
- (10.22) प्रशासन सम्बन्धी शब्द Allowance को हिन्दी में श्वा कहते हैं ?
- (A) अनुदान (B) आयात (C) भत्ता (D) पावती
- (10.23) Demand Draft के लिये हिन्दी शब्द कौन सा है ?
- (A) तुलनपत्र (B) माँगपत्र (C) अधिमार पत्र (D) मानदेयपत्र
- (10.24) संस्था या सभा के Chairman / Chair Person को हिन्दी में श्वा सम्बोधन करेंगे ?
- (A) अध्यक्ष (B) आयुक्त (C) कोषाध्यक्ष (D) सभाशोधक

- (10.25) सरकारी तंत्र में शिकायती पत्र का संबोधन कैसे करेंगे ?
 (A) विनीत (B) सेवा में (C) स्नेही (D) अनुराग में
- (10.26) :- चिह्न को हिन्दी में क्या कहते हैं ?
 (A) निर्देशक चिह्न (B) योजक चिह्न
 (C) विवरण चिह्न (D) संक्षेपक चिह्न
- (10.27) विस्मयादिबोधक वाक्य में कौन सा चिह्न प्रयुक्त होता है ?
 (A) ? (B) ' ' (C) ! (D) ;
- (10.28) 'अनुग्रह' शब्द का विपरीतार्थक शब्द है
 (A) विग्रह (B) परिग्रह (C) उपग्रह (D) ग्रह
- (10.29) जिस भोजन में मांस न हो - शब्द समूह के लिए एक शब्द दीजिए ।
 (A) सामिष (B) निशमिष (C) निमिष (D) अनिमिष
- (10.30) 'तीन बेर खाती सो तीन बेर खाती है ।' - अलंकार पहचानिए ।
 (A) रूपक (B) अन्योक्ति (C) यमक (D) अतिशयोक्ति
- (10.31) और, यदि, परन्तु, कि, तो - आदि शब्दों को हिन्दी में कहते हैं ।
 (A) सम्बन्धबोधक (B) विस्मयादिबोधक
 (C) समुच्चयबोधक (D) उपवाक्यबोधक
- (10.32) ऐ स्वर की मात्रा का प्रयोग किस शब्द में है ?
 (A) प्रयोग (B) केला (C) औरत (D) पैसा

3. संस्कृत

- (8.1) जनाः धनलाभाय कं पूजयन्ति ?
 (A) शारदां (B) गोविन्दं (C) कुबेरं (D) गणेशं
- (8.2) _____ कार्ये त्वं कुशलः ? आक्षेपार्थक शब्दों में से सही शब्द चुनिए।
 (A) कस्य (B) कम् (C) कस्मात् (D) कस्मिन्
- (8.3) _____ बालिकाः च आक्षेपार्थक शब्दों में से सही शब्द चुनिए।
 (A) एषा (B) ऐताः (C) ऐतानि (D) एषः
- (8.4) वयं सर्वे _____ वसामः । आक्षेपार्थक शब्दों में से सही शब्द चुनिए।
 (A) सुखे (B) सुखेन (C) सुखात् (D) सुखम्

- (8.5) गम (गच्छति) એટલે જવું – આ ધાતુ સાથે જ્યાં જવાનું હોય તે સ્થાનદર્શક શબ્દની કઈ વિભક્તિ આવે ?
 (A) દ્વિતીયા (B) તૃતીયા (C) ચતુર્થી (D) પંચમી
- (8.6) निबिडम् શબ્દનો સાચો અર્થ લખો.
 (A) પંખીનો માળો (B) ગાઢ (C) જંગલ (D) અંધકાર
- (8.7) ' अष्टानवति : ' શબ્દને દેવનાગરી અંકમાં કઈ રીતે લખાય ?
 (A) ૮૯ (B) ૯૮ (C) ૧૮ (D) ૧૯
- (8.8) _____ સરસ્વત્યા : પ્રિયં વાહનમ્ । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય નામ મૂકો.
 (A) કોકિલઃ (B) હંસઃ (C) મયુરઃ (D) ગરૂડઃ
- (8.9) 'कूजनम्' શબ્દનો સાચો અર્થ લખો.
 (A) કેકારવ (B) કોયલ (C) કૃપા (D) વન
- (8.10) સંસ્કૃતમાં સ્વરોની કુલ સંખ્યા તેર છે. એમાંથી દીર્ઘ સ્વર કેટલા છે ?
 (A) દસ (B) નવ (C) આઠ (D) સાત
- (8.11) સ્પર્શ વ્યંજનોની સંખ્યા કેટલી છે ?
 (A) દસ (B) પંદર (C) વીસ (D) પચીસ
- (8.12) बाल - अ - कारान्त पुलिङ्ग नाम कहेवाय, तेवी रीते' कवि ने नीयेनामांथी क्या विभागमां मूकी शकाय ?
 (A) इ - कारान्त स्त्रीलिङ्ग (B) इ - कारान्त पुलिङ्ग
 (C) ई - कारान्त पुलिङ्ग (D) इ - कारान्त नपुसकलिङ्ग
- (8.13) સંસ્કૃતમાં અનુસ્વાર મૂકતી વખતે જે તે વર્ગનાં અનુનાસિકનો ઉપયોગ થાય છે આ દ્રષ્ટિએ નીચેનામાંથી કયો શબ્દ સાચો છે ?
 (A) સંબંધ (B) સમ્બન્ધ (C) સંબન્ધ (D) સમ્બંધ
- (8.14) ક્રિયા જેને માટે થતી હોય તે નિમિત્ત દર્શાવતી વિભક્તિને વ્યવહારમાં કઈ વિભક્તિ કહેવાય ?
 (A) દ્વિતીય (B) તૃતીયા (C) ચતુર્થી (D) પંચમી
- (8.15) देवी + ईक्षते - संधि कઈ रीते थशे ?
 (A) देवीक्षते (B) देवेक्षते (C) देवैक्षते (D) देविक्षते
- (8.16) अहिनकुलम् - આ સામાસિક પદ કયા પ્રકારના સમાસનું ઉદાહરણ છે ?
 (A) ઈતરેતર દ્વન્દ્વ (B) સમાહાર દ્વન્દ્વ (C) બહુવ્રીહિ (D) કર્મધારય

(8.17) નીચે આપેલા રૂપોમાંથી પુષ્ (૪ પ.) ધાતુનું પ્રેરક વર્તમાનકાળ, અન્ય પુરુષ એકવચનનું રૂપ શોધો.

(A) પુષયતિ (B) પોષયતિ (C) પોષયન્તિ (D) પોષયતે

(8.18) મહેશસ્ય શ્વશુરઃ અસ્તિ । ખાલી જગ્યા માટે સાચો શબ્દ શોધો.

(A) ગણેશઃ (B) ધનેશઃ (C) નગેશઃ (D) દેવેશઃ

(8.19) શિવસ્ય સરુવા અસ્તિ । ખાલી જગ્યા માટે સાચો શબ્દ શોધો.

(A) ધનેશઃ (B) ગણેશઃ (C) નગેશઃ (D) દેવેશઃ

(8.20) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ ' નિશા ' નો પર્યાયવાચી નથી ?

(A) રજની (B) યામિની (C) વાસરઃ (D) વિભાવરી

(8.21) સૂર્ય + ઉદય : = સૂર્યોદય આ પ્રકારની સંધિ નીચેનામાંથી કયા પ્રકારની સંધિનું ઉદાહરણ છે ?

(A) ગુણ સંધિ (B) વૃદ્ધિ સંધિ (C) પણભાવ સંધિ (D) વ્યંજન સંધિ

(8.22) નીચેના રૂપોમાંથી સપ્તમી એકવચનનું રૂપ અલગ તારવો.

(A) મન્દિરાણિ (B) કસ્મિન્ (C) કસ્ય (D) પર્ણાનામ

(8.23) મતિ (સ્ત્રી) બુદ્ધિ નું ષષ્ઠી બહુવચનનું રૂપ નીચેનામાંથી કયું થશે ?

(A) મત્યાઃ (B) મતિષુ (C) મતીનામ્ (D) મતિભ્યઃ

(8.24) સંસ્કૃતમાં બધા ધાતુઓને કેટલા ગણો (જૂથો) માં વહેચી નાખવામાં આવ્યા છે ?

(A) 10 (B) 15 (C) 20 (D) 25

(8.25) દસમાં ગણનો વિકરણ પ્રત્યય કયો છે ?

(A) અ (B) અય (C) આય (D) ય

(8.26) વચસ્ય, ઉપરિ તવ મહાન ઉપકારઃ । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મૂકો.

(A) મામ્ (B) મહયમ્ (C) મમ (D) અહમ્

(8.27) પ્રહેલિકાનો ઉકેલ આપો – કાળા મુખવાળી છે. બે જીભવાળી છે. પાંચ પતિઓવાળી છે.

(A) પાંચાલી (B) કલમ (C) સાપણ (D) બિલાડી

(8.28) 'રંગ અવધૂત' નું સાધુ થયા પૂર્વેનું નામ શું હતું ?

(A) પાડુરંગ (B) બાપા સીતારામ (C) વિશ્વનાથ (D) યોગિરાજ

(8.29) વર્તમાકાળ ત્રીજો પુરુષ એકવચનનું રૂપ ' આગચ્છતિ ' નો મૂળ ધાતુ જણાવો.

(A) આગચ્છ (B) આગમ્ (C) આ + ગમ્ (D) ગચ્છ

(8.30) ' કાકા ' શબ્દ માટેનો સંસ્કૃત શબ્દ શોધો.

(A) અગ્રજઃ (B) પિતામહ (C) પિતૃવ્યઃ (D) માતુલઃ

- (8.31) _____ સત્યં વદ્ । ખાલી જગ્યામાં નીચેનામાંથી યોગ્ય રૂપ મૂકો.
 (A) અહમ્ (B) સઃ (C) ત્વમ્ (D) યૂયમ્
- (8.32) 'રસોડુ' શબ્દ માટેનો સંસ્કૃત શબ્દ શોધો.
 (A) વાયુચુલ્લી (B) મહાનસઃ (C) વાતાયનમ્ (D) ચન્દ્રશાલા
- (9.1) સવિનયમ્ સમાસનો પ્રકાર શોધો.
 (A) કર્મધારય (B) અવ્યયીભાવ (C) બહુવ્રીહિ (D) તત્પુરુષ
- (9.2) 'ધાત્રી' શબ્દનો સાચો અર્થ શો થશે ?
 (A) દાસી (B) ધારણકરનારી
 (C) ધીરજ ધરનારી (D) પ્રસિદ્ધ
- (9.3) દિલીપસ્ય વધૂઃ કા આસીત્ ?
 (A) સુદક્ષિણા (B) મંદારવતી (C) માયાદેવી (D) દયાવતી
- (9.4) સદા _____ સેવં પતતિ । ખાલી જગ્યામાં નીચેનામાંથી કયું રૂપ યોગ્ય ગણાશે.
 (A) વૃક્ષેણ (B) વૃક્ષાત્ (C) વૃક્ષે (D) વૃક્ષમ્યઃ
- (9.5) શૂરઃ _____ જાયતે । - નીચે આપેલા રૂપોમાંથી યોગ્યરૂપ પસંદ કરો.
 (A) શતૈઃ (B) શતેમ્યઃ (C) શતેષુ (D) શતેભિઃ
- (9.6) નીચેનામાંથી ઙ - કારાન્ત પુલ્લિંગનું રૂપ કયું છે ?
 (A) જનની (B) કવિ (C) મતિ (D) ગતિ
- (9.7) મૃચ્છકટિકમ ની પ્રણયકથામાં નાયક અને નાયિકા તરીકે કયાં પાત્રોનું આલેખન થયું છે ?
 (A) દુષ્યન્ત - શકુન્તલા (B) વિક્રમ - ઊર્વશી
 (C) વાસવદત્તા - ચિત્રસેન (D) ચારુદત્ત - વસન્તસેના
- (9.8) સઃ _____ સહ વાર્તાલાપં પ્રારભત । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મૂકો.
 (A) છાત્રાન્ (B) છાત્રૈઃ (C) છાત્રાઃ (D) છાત્રાણામ્
- (9.9) 'ચિકિત્સક' શબ્દનો સાચો અર્થ શો થશે ?
 (A) સેવાભાવી (B) સેવક (C) ઠાકતર (D) દવાખાનું
- (9.10) મુદ્ઘ ધાતુ પહેલો ગણ આત્મનેપદ આજ્ઞાર્થનું રૂપ મોદ્ઘાવહૈ નો અર્થ શો થશે ?
 (A) હું આનંદ પામું (B) તું આનંદ પામ
 (C) અમે બે આનંદ પામીએ (D) તમે બે આનંદ પામો
- (9.11) પાર્વતી નગાધિરાજ હિમાલયની પુત્રી છે તો લક્ષ્મી કોની પુત્રી છે ?
 (A) ગંગાપુત્રી (B) મહાસાગર પુત્રી
 (C) રાજા લક્ષ્મીચંદ (D) દક્ષ પ્રજાપતિ

- (9.12) समुद्रः कस्मै विषं ददौ ?
 (A) पीताम्बराय (B) चर्माम्बराय
 (C) वासुदेवाय (D) जनकाय
- (9.13) _____ गोदुग्धं श्रेष्ठतम् । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મૂકો.
 (A) पेयद्रव्यै (B) पेयद्रव्येभ्यः
 (C) पेयद्रव्येषु (D) पेयद्रव्येभिः
- (9.14) ' ધી ' ને સંસ્કૃતમાં શું કહેવાય ?
 (A) तक्म् (B) मधु (C) धृतम् (D) दधि
- (9.15) દેવપૂજા - આ કયો સમાસ છે ?
 (A) द्वन्द्व (B) अव्ययीभाव (C) कर्मधारय (D) तत्पुरुष
- (9.16) ડો. વિક્રમ સારાભાઈનો જન્મ કયાં થયો હતો ?
 (A) અમદાવાદ (B) બંગાળ
 (C) મુંબઈ (D) છોટા ઉદેપુર
- (9.17) મહા + ઋષિ - મહર્ષિ આ કયા પ્રકારની સંધિનું ઉદાહરણ છે.
 (A) सवर्ण संधि (B) गुण संधि
 (C) वृद्धि संधि (D) व्यंजन संधि
- (9.18) નીચેનામાંથી ' યણ સંધિ ' નું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) सुर + इन्द्रः = सुरेन्द्रः (B) वन + औषधि = वनौषधि
 (C) देवम् + नमति = देवं नमति (D) गुरुः + आदेशः = गुर्वादेशः
- (9.19) નમઃ, સ્વસ્તિ - આ અવ્યયો કઈ રીતે વિભક્તિ સાથે વપરાય છે ?
 (A) द्वितीया (B) तृतीया (C) चतुर्थी (D) पंचमी
- (9.20) કર્ણભારમ્ - એકાંકીના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) માધ (B) બાણ (C) દંડી (D) ભાસ
- (9.21) નીચેના રૂપોમાંથી ' કૃદંત ' અલગ તારવો.
 (A) भगवन् (B) तव (C) वारयितुम् (D) महत्तराम
- (9.22) સર્વે ગુણાઃ _____ આશ્રયન્તે । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મુકવો.
 (A) कांचनम् (B) कांचनेन (C) कांचने (D) कांचनेः
- (9.23) નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી સ્ત્રીલિંગ શબ્દ શોધો.
 (A) रामः (B) अम्बा (C) ग्रन्थः (D) स्वगृहम्

(9.24) કર્તરિ પ્રયોગમાંથી કર્મણિ પ્રયોગમાં વાક્ય પરિવર્તન કરતી વખતે કર્મણિ પ્રયોગમાં કર્તા કઈ

વિભક્તિમાં મૂકાય છે ?

(A) પ્રથમા (B) દ્વિતીયા (C) તૃતીયા (D) ચતુર્થા

(9.25) નીચેના રૂપોમાંથી કર્મણિરૂપ શોધો.

(A) ગચ્છતિ (B) લભતે (C) પશ્યતિ (D) રચ્યતે

(9.26) જનાઃ _____ નયનાભ્યાં પશ્યન્તિ । ખાલી જગ્યામાં ' દ્વિ 'નું યોગ્ય રૂપ મૂકો.

(A) દ્વૌ (B) દ્વયો : (C) દ્વાભ્યામ્ (D) દ્વે

(9.27) વિપણિઃ – શબ્દનો સાચો અર્થ શોધો.

(A) વાડી (B) ખરીદી (C) દૂકાન (D) વેચાણ

(9.28) વજ્રાદ્રપિ – શબ્દની સંધિ કઈ રીતે છૂટી પાડશો ?

(A) વજ્રાદ્ર + અપિ (B) વજ્ર + આદ્રપિ

(C) વજ્રા + અદ્રપિ (D) વજ્રાત + અપિ

(9.29) અર્થો ઘટો ઘોષમુપૈતિ નૂનમ્ – આ સૂક્તિમાં કેવા પ્રકારનાં માણસોની વાત કરવામાં આવી છે ?

(A) ગુણવિહોણા (B) સમજદાર (C) સજજન (D) દુર્જન

(9.30) યોગક્ષેમં વહામ્યહમ્ – આ ધ્યેય વાક્યનો ઉપયોગ કયાં કરવામાં આવે છે ?

(A) તાર ટપાલ વિભાગ (B) દૂરદર્શન (ટી. વી.)

(C) ગુજરાત વિશ્વવિદ્યાલય (D) જીવનવીમા નિગમ

(9.31) સંસ્કૃત સાહિત્યમાં ઉત્તમ સુભાષિતોને શાની સાથે સરખાવવામાં આવ્યા છે ?

(A) રત્ન સાથે (B) હીરા સાથે

(C) જ્ઞાન સાથે (D) ડહાપણ સાથે

(9.32) પરોપકારાય પુણ્યાય પાપાય પરપીડનમ્ – આ સૂક્તિ કયા ધર્મગ્રંથનાં સારરૂપ છે ?

(A) શ્રીમદ્ ભાગવત (B) મહાભારત

(C) બાઈબલ (D) અઢાર પૂરાણો

(10.1) ઋગ્વેદ કેટલા મંડલમાં વિસ્તરેલો છે ?

(A) આઠ (B) નવ (C) દસ (D) વીસ

(10.2) સં ગચ્છઘ્વં સં વદઘ્વં આ ઋચ્યા કયા વેદમાંથી લેવામાં આવી છે ?

(A) ઋગ્વેદ (B) યજુર્વેદ

(C) સામવેદ (D) અથર્વવેદ

- (10.3) श्रुं तत्सवितुर्वरेण्यंआ मंत्रमां कया देवनी उपसाना करवामां आवी छे.
 (A) यंद्र (B) ईन्द्र (C) सूर्य (D) वरुष
- (10.4) सविता - शब्दनो पर्यायवाची शब्द लभो.
 (A) सुराः (B) भगिनी (C) दिवाकरः (D) भ्राता
- (10.5) देव - शब्दनो विरुद्धर्था शब्द शोधो.
 (A) सुरः (B) असुरः (C) महाराजः (D) भद्रम्
- (10.6) आज्ञार्थ अन्य पुरुष बहुवचननुं रूप शोधो.
 (A) जानताम् (B) अस्तु (C) उपासते (D) वदत
- (10.7) संधि करो - द्विक्षत् + मा
 (A) द्विक्षत्मा (B) द्विक्षन्मा (C) द्विक्षतम (D) द्विक्षतेमा
- (10.8) वेतालपञ्चविंशति मां केटली वार्ताओनो संग्रह छे ?
 (A) वीस (B) बावीस (C) पचीस (D) त्रीस
- (10.9) षः मयूरः _____ रोचते । ખાલી જગ્યામાં નીચેનામાંથી યોગ્ય રૂપ મૂકો.
 (A) અહમ્ (B) મામ્ (C) મમ (D) મહયમ્
- (10.10) સત્વરમ્ - શબ્દનો પર્યાયવાચી શબ્દ શોધો.
 (A) શનૈઃ (B) મન્દમ્ (C) ક્ષિપ્રમ્ (D) ત્વરા
- (10.11) રામાયણ કેટલા કાંડોમાં વહેચાયેલું છે ?
 (A) સાત (B) આઠ (C) નવ (D) દસ
- (10.12) સૂર્ય એવ _____ અક્ષ્યં સ્ત્રોતઃ । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મૂકો.
 (A) શ્વર્જાયૈઃ (B) શ્વર્જામ્ (C) શ્વર્જાયાઃ (D) શ્વર્જાત્
- (10.13) શોકઃ શ્લોકત્વમાગતઃ - પ્રસ્તુત પાઠ રામાયણના કયા કાંડમાંથી લેવામાં આવ્યો છે ?
 (A) બાલકાંડ (B) અયોધ્યાકાંડ (C) સુન્દરકાંડ (D) અરણ્યકાંડ
- (10.14) શ્રી રામનું ચરિત્ર કાવ્યરૂપે રચવાની પ્રેરણા વાલ્મીકીને કોણે આપી ?
 (A) બ્રહ્મા (B) વિષ્ણુ (C) મહેશ (D) વેદ વ્યાસ
- (10.15) વૃક્ષેઃ પર્યાવરણં રક્ષ્યતે - આ વાક્યરચના કયા પ્રકારની છે ?
 (A) કર્તરિ પ્રયોગ (B) કર્મણિ પ્રયોગ
 (C) સરળ વાક્ય રચના (D) પ્રેરક વાક્ય રચના
- (10.16) નીચે આપેલા ધાતુરૂપોમાંથી આજ્ઞાર્થ અન્ય પુરુષ એકવચનનું રૂપ શોધો.
 (A) આદાય (B) નિશામ્યતુ
 (C) પ્રાયચ્છત (D) સમપદ્યત

(10.17) एषः अश्वारोहः आपदः कथं गणयेत् ? लाईन करेल पद कयो काण / अर्थ दर्शावे छे ?

- (A) वर्तमानकाण (B) उयस्तन भूतकाण
(C) आज्ञार्थ (D) विध्यर्थ

(10.18) तीक्ष्णादन्तः _____ सह भीषणयुद्धं प्रारभत । ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મૂકો.

- (A) सारमेयः (B) सारमेयैः (C) सारमेयान् (D) सारमेयागाम्

(10.19) 'श्वान' शब्दનો સમાનાર્થી શબ્દ શોધો.

- (A) शुनकः (B) कुरङ्गाः (C) तनयः (D) आमोदः

(10.20) तैर्मिलित्वा – शब्दની સંધિ વિચ્છેદ કરો.

- (A) तैर + मिलित्वा (B) तैः + मिलित्वा
(C) तैर्मिल + इत्वा (D) तैर्मिल + त्वा

(10.21) तीक्ष्णदन्तः – એ કયો સમાસ છે ?

- (A) બહુવ્રીહિ (B) ઉપપદ (C) કર્મધારય (D) દ્વન્દ્વ સમાસ

(10.22) सः तस्य मासं _____ आरभत । ખાલી જગ્યામાં નીચેનામાંથી યોગ્ય કૃદન્તરૂપ શોધીને લખો.

- (A) भक्षितम् (B) भक्षयित्वा (C) भक्षयितुम् (D) भक्षित्वा

(10.23) નીચે આપેલા રૂપોમાંથી નામધાતુ શોધો.

- (A) गम्यते (B) गणयते (C) हर्षयति (D) अमृतायते

(10.24) નીચે આપેલી કૃતિઓમાંથી કઈ કૃતિનાં રચયિતા ઉર્ષવધન છે ?

- (A) कादम्बरी (B) नागानन्दम् (C) कथासरित्सागर (D) बुद्धचरितम्

(10.25) નીચે આપેલી કૃતિઓમાંથી કઈ કૃતિનાં રચયિતા આદિશશ્વરાચાર્ય છે ?

- (A) चर्पटपंजरिकास्तोत्रम् (B) भोजकुविन्दयोः
(C) स्वकार्यात् न विरमतिः (D) विवाहमहोत्सवः

(10.26) प्र + आप् (प्र.पु.)धातुનું કર્મણિ ભૂતકૃદન્ત પુલ્લિંગ પ્રથમા એ.વ.નું રૂપ નીચેનામાંથી કયું છે ?

- (A) प्रस्थाप्य (B) प्रत्यवदत् (C) प्राप्यः (D) प्रवृतः

(10.27) આત્મજઃ – શબ્દનો શો અર્થ થશે ?

- (A) પોતાનું (B) પુત્ર (C) નાનોભાઈ (D) સારથી

(10.28) राजा _____ आगमनस्य कारणमपृच्छत् । – ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય રૂપ મૂકો.

- (A) तम् (B) तस्मै (C) तस्य (D) तस्मात्

(10.29) किमहमपि वृद्धः _____ ?- ખાલી જગ્યામાં ક્રિયાપદનું યોગ્ય રૂપ મૂકો.

- (A) भवति (B) भविष्यामि (C) भवामि (D) भवानि

(10.30) સદ્ધર્મની માતાનું નામ શું હતું ?

- (A) મંદોદરી (B) માયાદેવી (C) મંદારવતી (D) સુદક્ષિણા

(10.31) સપદ્યેવ – શબ્દનો સંધિ વિચ્છેદ કઈ રીતે થશે ?

- (A) સપદા + એવ (B) સપત્ + એવ
(C) સપદિ + એવ (D) સપદ્ય + એવ

(10.32) ભ્રમણયોગ્ય: – એ કયો તત્પુરુષ સમાસ છે ?

- (A) તૃતીયા તત્પુરુષ (B) ચતુર્થી તત્પુરુષ
(C) પંચમી તત્પુરુષ (D) ષષ્ઠી તત્પુરુષ

4. English

(8.1) The Dandi March started from _____

- (A) Dandi (B) Surat
(C) Ahmedabad (D) Durban

(8.2) When was the state of Gujarat formed ?

- (A) 1st March 1965 (B) 1st August 1962
(C) 1st May 1960 (D) 1st March 1962

(8.3) The Sun temple is at _____.

- (A) Jaipur (B) Suryanagar (C) Ahmedabad (D) Modhera

(8.4) Who was known as 'Muchahali Ma' in Gujrati literature ?

- (A) Premanand (B) Narmad
(C) Gijubhai Badheka (D) Sundaram

(8.5) What was Ravishankar Raval ?

- (A) National Leader (B) Dramatist
(C) Musician (D) Painter

(8.6) From which plant a 'Flute' made of ?

- (A) Sandal (B) Cane (C) Bamboo (D) Teak

(8.7) Which is a social festival ?

- (A) 2nd October – Gandhi Jayanti
(B) Independence day
(C) Rakshabandhan
(D) Holi

- (8.8) What does 'Furious' mean _____
(A) Selfish (B) Angry (C) Pleasant (D) Very happy
- (8.9) Who was Newton ?
(A) a scientist (B) a pharmacist
(C) an artist (D) a musician
- (8.10) The Sun is _____ KMS away from the earth.
(A) 10 Crore (B) 20 Crore
(C) 15 Crore (D) 25 Crore
- (8.11) Abraham Lincoln was the president of _____
(A) U.S.A. (B) U.S.S.R. (C) U.A.E. (D) U.K.
- (8.12) The heat from the sun rays is utilised to _____
(A) Produce energy (B) Cook food
(C) Produce electricity (D) get light
- (8.13) What is somnath famous for ?
(A) A temple of Lord Shiva (B) A temple of Lord Krishna
(C) A temple of Lord Rama (D) a temple of Lord Buddha
- (8.14) "Innovative" means _____
(A) Inventive (B) Scientific (C) Old (D) New
- (8.15) The Word 'Oath' Means _____
(A) Pledge (B) Promise (C) Challenge (D) Risk
- (8.16) The Word "Porcus" Means _____
(A) a horse (B) a dog (C) a pig (D) a nose
- (8.17) Which plant is a killer plant ?
(A) Porcupine (B) Pitcher
(C) Leopardus (D) Rhinoceros
- (8.18) Abraham Lincoln was called _____
(A) Poor Abe (B) Smart Abe
(C) Honest Abe (D) Brilliant Abe
- (8.19) A Group of children _____ on the ground.
(A) Play (B) Playing (C) is playing (D) are playing
- (8.20) _____ invented the telephone ?
(A) Who (B) Whose (C) What (D) Whom

- (8.21) The short form of 'Does not' _____
(A) Doesn't (B) Dosen't (C) Don't (D) Dont
- (8.22) I _____ to school everyday.
(A) go (B) goes (C) went (D) gone
- (8.23) Raman _____ his lesson yesterday.
(A) writes (B) wrote (C) written (D) write
- (8.24) What is the Past Participle of the word "slay" ?
(A) slayed (B) slew (C) slow (D) slain
- (8.25) What is the plural form of "Loof" ?
(A) Loaf (B) loafes (C) loaves (D) loafies
- (8.26) _____ milk do you need ?
(A) What (B) How many (C) How (D) How much
- (8.27) The Sun _____ brightly ?
(A) Sets (B) Shined (C) Shines (D) Set
- (8.28) The boys _____ chess last Sunday.
(A) are playing (B) played
(C) were playing (D) play
- (8.29) Sumeet has _____ his friends.
(A) forget (B) forgotten (C) forgot (D) forgive
- (8.30) He will come _____ monday
(A) on (B) in (C) at (D) for
- (8.31) If reporting verb is in "simple past tense" So, in which tense we change reported speech ?
(A) Present perfect tense (B) Past continuous tense
(C) Simple past tense (D) Past perfect tense
- (8.32) The fan is _____ my bed.
(A) on (B) over (C) along (D) under
- (9.1) Who is India's first woman IPS Officer ?
(A) Kalpana Chawla (B) Kiran Bedi
(C) P. T. Usha (D) Sunita Williams
- (9.2) Give the nearest meaning of 'creatures'
(A) insects (B) Mosquitoes
(C) rabbits (D) animals

- (9.3) Who was 'Shrinivas Ramanujan' ?
(A) Doctor (B) Engineer
(C) Mathematician (D) Scientist
- (9.4) Who was the first Prime Minister of India ?
(A) Dr. Radha Krishana (B) Jawaharlal Nehru
(C) Gandhiji (D) Dr. Rajendra Prasad
- (9.5) Which game is related with Vishwanathan Anand ?
(A) Cricket (B) Chess (C) Hockey (D) Foot ball
- (9.6) Who received the magsaysay award ?
(A) Ramanujan (B) M. K. Gandhi
(C) Ilaben Bhatt (D) Kiran Bedi
- (9.7) Where was the first atom bomb dropped ?
(A) Nagasaki (B) South Arabia
(C) Hiroshima (D) Chin
- (9.8) The Woard ' Compartment' means _____
(A) Wagon (B) part (C) section (D) carriage
- (9.9) When did Anand start playing chess ?
(A) at the age of ten (B) at the age of six
(C) at the age of twelve (D) at the age of five
- (9.10) From where is the ward 'Money' derived ?
(A) Germani (B) France (C) India (D) Latin
- (9.11) Who gave this slogon " Jay Jawan Jay Kisan " ?
(A) Lal Bahudur Shastri (B) Gandhiji
(C) Jawahar Lal (D) Sardar Patel
- (9.12) When did the earthquake occur in Gujarat ?
(A) 26th January 2000 (B) 26th January 2001
(C) 26th January 2002 (D) 26th January 2003
- (9.13) How much does the blue whale weight ?
(A) Over 50,000 kg (B) Over 1,30,000 kg
(C) Over 5,00,000 kg (D) Over 2,50,000 kg
- (9.14) How do Mammals send Messages ?
(A) Using different Sounds (B) Using different sign
(C) with their ears (D) with their legs

- (9.15) How many pairs of legs the crabs have ?
 (A) two (B) three (C) four (D) eight
- (9.16) Which country is not India's neighbour.
 (A) Pakistan (B) Chin (C) Russia (D) Nepal
- (9.17) We respect him _____ he is our teacher.
 (A) or (B) because (C) therefore (D) for
- (9.18) Ravan was not so brave _____ Ram
 (A) that (B) as (C) much (D) all of above
- (9.19) _____ large is the blue whale ?
 (A) What (B) How (C) Which (D) How much
- (9.20) They often help you, _____ they ?
 (A) Aren't (B) Doesn't (C) Haven't (D) Don't
- (9.21) He has good manners, _____ everybody like him.
 (A) For (B) But (C) Because (D) Therefore
- (9.22) There is _____ water in this jug.
 (A) many (B) much (C) few (D) none
- (9.23) The bell is _____ by the peon.
 (A) ring (B) rings (C) rung (D) rang
- (9.24) I am your friend, _____ ?
 (A) Amn't I (B) Isn't I (C) Aren't I (D) Wasn't I
- (9.25) The Jasmine is as _____ as the rose.
 (A) Beautiful (B) Shorter
 (C) More Beautiful (D) broader
- (9.26) Narmada is _____ than Tapi.
 (A) stronger (B) heavier (C) better (D) longer
- (9.27) Vibhishan was better _____ his brother.
 (A) for (B) with (C) than (D) now
- (9.28) Oxygen is the _____ useful of all gases for living beings.
 (A) more (B) much (C) most (D) all of above
- (9.29) Prakash _____ in ahmedabad for five years.
 (A) have been (B) has been (C) have (D) has
- (9.30) Tina _____ returned home before sunset.
 (A) have been (B) has (C) has been (D) had

- (9.31) Amit is sitting _____ his parents.
 (A) after (B) among (C) before (D) between
- (9.32) _____ I borrow your pen ?
 (A) can (B) must (C) would (D) should
- (10.1) To bear in mind means _____ ?
 (A) to tolerate (B) to remember
 (C) to forget (D) to listen
- (10.2) "God save the king" is the National Anthem of _____
 (A) India (B) China (C) England (D) Canada
- (10.3) Neither milk nor fruits _____ in the kitchen.
 (A) is (B) are (C) was (D) is not
- (10.4) What is the origin of the name "canada" ?
 (A) canata (B) Kenata (C) cenata (D) Kanata
- (10.5) Which is the opposite word of word "Monarchy" ?
 (A) Kingdom (B) Freedom
 (C) Democracy (D) Strong rule
- (10.6) China is famous for _____
 (A) The chinese people (B) The chines noodles
 (C) The chinese silk cloth (D) The great wall
- (10.7) Which country was belong to william shakespeare and sir Isaac Newton ?
 (A) Chi (B) Japan (C) Canada (D) England
- (10.8) What is Japan known as ?
 (A) The Land of the red sun (B) The land of the Japanese
 (C) The land of the rising sun (D) The land of the festivals
- (10.9) Which three colours are in our National flag ?
 (A) Red, Blue, Green (B) Saffron, White, Green
 (C) Red, White, Blue (D) Geen and White
- (10.10) _____ is the hardest substance.
 (A) Gold (B) Silver (C) Diamond (D) Copper
- (10.11) How many lions are seated back to back in our National emblem?
 (A) Two (B) Three (C) Four (D) Five

- (10.12) Rahul ____ by our school because he is the best student of last year ?
(A) will award (B) shall awarded
(C) Will not be awarded (D) will be awarded
- (10.13) There are dark clouds in the sky, It _____ rain.
(A) can (B) let (C) may (D) none
- (10.14) This is a light bag so, I _____ lift it.
(A) may (B) allow (C) let (D) can
- (10.15) _____ books are there in the library ?
(A) How much (B) How many
(C) How often (D) How long
- (10.16) _____ air pollution is there in Ahmedabad ?
(A) How much (B) How many
(C) How deep (D) How often
- (10.17) You can stay here _____ the owner of the house returns.
(A) because (B) or (C) therefore (D) till
- (10.18) Mr. Vivek hasn't met his father _____ he left for the U. K.
(A) so (B) and (C) for (D) since
- (10.19) The Wounded soldier's life was saved _____ a doctor's treatment.
(A) Therefore (B) So that
(C) because of (D) because
- (10.20) Every citizen _____ pay taxes honestly.
(A) should (B) must (C) would (D) could
- (10.21) My younger sister _____ with her friends yesterday at five o'clock
(A) Was playing (B) is playing
(C) play (D) none
- (10.22) _____ we stop cutting trees, there will be no rain.
(A) if (B) when (C) unless (D) none
- (10.23) _____ the soldiers were very angry the captain did not lose patience.
(A) If (B) Unless (C) Even (D) Though

- (10.24) Don't make a noise _____ father is reading.
 (A) when (B) where (C) while (D) because
- (10.25) Nilesh said " I want to see shobhaben
 Nilesh said that he _____ to see Sobhaben
 (A) wants (B) wanted (C) want (D) wanting
- (10.26) If reporting verb is in 'Past Perfect Tense'. So in which tense we change reported speech ?
 (A) Past continuous tense (B) Present perfect tense
 (C) Past perfect tense (D) Past perfect continuous tense
- (10.27) Niddhi may not like the ring. The ring _____ by Niddhi.
 (A) may not like (B) may not liked
 (C) may not be liked (D) all of above
- (10.28) Nisha is _____ than vidhi (clever)
 (A) clever (B) cleverer (C) as clever (D) cleverest
- (10.29) Priti is the _____ girl in the class.
 (A) more skilfully (B) skilfully
 (C) most skilfully (D) so skilful
- (10.30) She has two brothers _____ are clever.
 (A) Each (B) Every (C) Both (D) All
- (10.31) Tell me the timewe have to leave
 (A) when (B) which (C) what (D) where
- (10.32) The people are not happy _____ they are very rich.
 (A) so (B) although (C) though (D) because

પ. ગણિત

- (8.1) ગણનાં ઉપગણોની સંખ્યા શોધવાનું સુત્ર..... છે.
 (A) $2n$ (B) 2^n (C) $2 + n$ (D) $n - 2$
- (8.2)અસંમેય સંખ્યા છે ?
 (A) $\sqrt{2}$ (B) $\sqrt{4}$ (C) $\sqrt{9}$ (D) $\sqrt{16}$
- (8.3) $3x = 0$ તો $3 + x$ ની કિંમતથાય.
 (A) 0 (B) 3 (C) -3 (D) 1
- (8.4) $5^4 \times 5^{-4} - 5^0 = \dots\dots\dots$
 (A) 0 (B) 1 (C) 4 (D) 5
- (8.5) $\left(\frac{81}{144}\right)^{\frac{1}{2}}$ ની કિંમતથાય
 (A) $\frac{3}{2}$ (B) $\frac{2}{3}$ (C) $\frac{9}{2}$ (D) $\frac{3}{4}$
- (8.6) મુદત $N = 73$ દિવસને વર્ષમાં ફેરવવા.....વડે ભાગવા પડે.
 (A) 360 (B) 365 (C) 366 (D) 364
- (8.7) રૂ. 315 = રૂ.....ના 90 %
 (A) 300 (B) 350 (C) 210 (D) 310
- (8.8) 21 - 30 વર્ગની વર્ગલંબાઈ.....છે.
 (A) 9 (B) 21 (C) 10 (D) 11
- (8.9) વ્યાજે નાણા લીધા તારીખ 22-01-05 અને હિસાબ ચુકતે કર્યા તારીખ 30-04-05 હોય તો
દિવસનું વ્યાજ આપવું પડે.
 (A) 98 (B) 100 (C) 99 (D) 97
- (8.10) 7.25 % લેખે રૂ. 5432 ના એક વર્ષના સાદા વ્યાજ અને ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ વચ્ચેનો તફાવત
 રૂ.....થાય.
 (A) 233 (B) 200 (C) 405 (D) 0
- (8.11) $(a + b)^2 - (a - b)^2$ નું સાદુરૂપ.....થાય
 (A) $2(a^2 + b^2)$ (B) $a^2 + b^2$ (C) $4ab$ (D) 0
- (8.12) $(9.9)^3 = \underline{\hspace{2cm}}$
 (A) 973.299 (B) 970.299 (C) 790.270 (D) એકપણ નહી

- (8.13) $\left(x^2 + \frac{1}{x^2}\right)^2 - \frac{1}{x^4}$ નું સાદુ રૂપથાય.
 (A) $x^2 + 2$ (B) $x^4 + 1$ (C) $x^4 + 2$ (D) $x^4 - 1$
- (8.14) $9x^2 + \underline{\hspace{2cm}} + 36$ પૂર્ણવર્ગ ત્રિપદી છે.
 (A) $36x^2$ (B) $18x^2$ (C) $18x$ (D) $36x$
- (8.15) $8a^3 - 24a^2 + 18a$ નાં અવયવ.....થાય.
 (A) $2a(2a - 3)^2$ (B) $a(4a - 2)^2$
 (C) $4a(2a - 4)^2$ (D) એક પણ નહીં.
- (8.16) $x^2 + 6x + (p + 4)$ પૂર્ણવર્ગ ત્રિપદી હોય તો $P = \underline{\hspace{2cm}}$ થાય.
 (A) 12 (B) 4 (C) 5 (D) 0
- (8.17) $(x^2 - 10x + 21) = (x - 7)(\underline{\hspace{2cm}})$
 (A) $(x - 3)$ (B) $(x + 3)$ (C) $(x - 14)$ (D) $(x + 14)$
- (8.18) $x^3 - 3x + 3$ માં.....ઉમેરીએ, તો તેને $x - 2$ વડે નિ:શેષ ભાગી શકાય.
 (A) 1 (B) -1 (C) 0 (D) 3
- (8.19) $7x^3 - 5x^2 + 8$ બહુપદીનો ઘાત..... છે.
 (A) 7 (B) 5 (C) 8 (D) 3
- (8.20) $x + 6 = 13$ હોય તો $x = \underline{\hspace{2cm}}$
 (A) 6 (B) 7 (C) 13 (D) 19
- (8.21) $|x + 3| = 8$ અને $x > 0$, તો $x = \underline{\hspace{2cm}}$
 (A) 5 (B) -5 (C) -11 (D) 11
- (8.22)અવ્યાખ્યાયિત પદ છે.
 (A) કિરણ (B) રેખાખંડ (C) રેખા (D) ત્રિકોણ
- (8.23)એ પ્રમેયનું અંગ નથી.
 (A) પક્ષ (B) પૂર્વધારણા (C) સાધ્ય (D) સાબિતિ
- (8.24) $\{A, B\} \cup \{P | A - P - B\}$ ને સાંકેતિક રૂપે.....લખાય
 (A) AB (B) APB (C) \overleftrightarrow{AB} (D) \overline{AB}
- (8.25) ત્રણ ભિન્ન અસમરેખ બિંદુઓમાંથી કેટલા સમતલ પસાર થાય ?
 (A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) અનેક

- (8.26) બે કિરણોનો છેદગણ ખાલીગણ હોય તો તેમનેકહેવાય.
 (A) વિરૂધ્ધ કિરણ (B) ભિન્ન કિરણ
 (C) સમાન કિરણ (D) અલગ કિરણ
- (8.27) જો બે ખૂણાના માપનો સરવાળો 90 થતો હોય તો તે બંન્ને ખૂણા એકબીજાનાકહેવાય.
 (A) પૂરકકોણ (B) કોટીકોણ (C) અભિકોણ (D) એકરૂપ ખૂણા
- (8.28) 135^0 ના માપના ખૂણાના પૂરકકોણનું માપ..... હોય.
 (A) 35 (B) 45 (C) 55 (D) 135
- (8.29) $O(P, 5)$ ની મોટામાં મોટી જીવાનું માપ.....હોય.
 (A) 5 (B) 2.5 (C) 10 (D) એકપણ નહીં.
- (8.30) નળાકારનું ઘનફળ શોધવાનું સુત્ર..... છે.
 (A) $\pi^2 h$ (B) $\frac{1}{3} \pi^2 h$ (C) $\frac{2}{3} \pi^3$ (D) $\frac{4}{3} \pi^3$
- (8.31) વર્તુળનો વ્યાસ 14 હોય તો ત્રિજ્યા.....છે.
 (A) 14 (B) 28 (C) 7 (D) 38
- (8.32) નળાકારનું ઘનફળ \times શંકુનું ઘનફળ
 (A) $\frac{1}{3}$ (B) 3 (C) 6 (D) 9
- (9.1) સાર્વત્રિક ગણ U નો પૂરકગણ છે.
 (A) યોગગણ (B) છેદગણ (C) સાર્વત્રિક ગણ (D) ખાલીગણ
- (9.2) $A \cup A'$ બરાબર કયો ગણ થાય ?
 (A) A (B) A' (C) U (D) \emptyset
- (9.3) $(5, -2)$ અને $(5, 4)$ ને જોડતો રેખાખંડહોય છે.
 (A) X અક્ષને લંબ (B) X અક્ષને સમાંતર
 (C) Y અક્ષને છેદતો (D) Y અક્ષને લંબ
- (9.4) જો $A = \{3, 4, 5\}$ અને $B = \{6, 7\}$ તો $A \times B$ ના ઘટકોની સંખ્યા કેટલી થાય ?
 (A) 3 (B) 6 (C) 5 (D) 2
- (9.5) એક રેડિયાની છાપેલી કિંમત રૂ. 750 છે. તેના પર વળતર કાપી ગ્રાહકને રૂ. 690 માં આપવામાં આવે છે, તો વળતરનો દર..... થાય.
 (A) 6% (B) 7% (C) 7.5% (D) 8%
- (9.6) કયા ચેકના નાણાં, બેન્ક ચેક રજૂ કરનારને આપે છે?
 (A) બેરર ચેક (B) ઓર્ડર ચેક (C) ક્રોસ ચેક (D) એકાઉન્ટ પેઈડ ક્રોસ ચેક

- (9.7) આવૃત્તિ બહુકોણએ કેવી આકૃતિ છે ?
 (A) ખુલ્લી (B) નળાકાર (C) બંધ (D) વક્ર
- (9.8) મધ્યવર્તી સ્થિતિનું પ્રમાણભૂત માપ કયું છે ?
 (A) મધ્યક (B) મધ્યસ્થ (C) બહુલક (D) મધ્યસ્થ અને બહુલક
- (9.9) 5 પ્રાપ્તાંકોનો મધ્યક 10 છે. તેમનો એક પ્રાપ્તાંક 6 કાઢી લેતા બાકીના પ્રાપ્તાંકોનો મધ્યક
 = થાય
 (A) 11 (B) 13.5 (C) 4 (D) 44
- (9.10) ચડતા ક્રમમાં ગોઠવેલી એક માહિતીના અડધા પ્રાપ્તાંકો 15 થી ઓછા છે, તો 15 એ છે.
 (a) મધ્યક (b) સરેરાશ (c) મધ્યસ્થ (d) બહુલક
- (9.11) $a^3 + b^3$ ના અવયવો કયા છે ?
 (A) $(a + b)(a^2 + b^2)$ (B) $(a + b)(a^2 - ab + b^2)$
 (C) $(a - b)(a^2 + ab + b^2)$ (D) $(a - b)(a^2 - b^2)$
- (9.12) બહુપદી $p(x)$ ને $x - 2$ વડે ભાગતાશેષ મળે.
 (A) $p(2)$ (B) $p(0)$ (C) $p(-2)$ (D) 2
- (9.13) $x : y = a : b$ નું વ્યસ્ત પ્રમાણ..... છે.
 (A) $x : a = y : b$ (B) $y : x = b : a$
 (C) $x : a = b : y$ (D) $a : b = x : y$
- (9.14) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d}$ હોય તો આ ગુણોત્તરનું વિયોગ પ્રમાણ કયું છે ?
 (A) $\frac{a+b}{b} = \frac{c+d}{d}$ (B) $\frac{b}{a} = \frac{d}{c}$
 (C) $\frac{a-b}{a+b} = \frac{c-d}{c+d}$ (D) $\frac{a-b}{b} = \frac{c-d}{d}$
- (9.15) “x એ y નાં વર્ગના વ્યસ્ત ચલનમાં છે.” તેને સંકેતમાંલખાય.
 (A) $x a y$ (B) $x a y^2$ (C) $x \propto \frac{1}{y^2}$ (D) $y \propto \frac{1}{x^2}$
- (9.16) જો $x \propto y^2$ અને $y \propto z^3$ તો $x \propto$
 (A) z^2 (B) z^5 (C) z^6 (D) z^4
- (9.17) $y = 5x - 7$ દ્વિચલ સમીકરણના પ્રમણિત સ્વરૂપમાં..... લખાય.
 (A) $5x - y + 7 = 0$ (B) $5x - y - 7 = 0$
 (C) $y + 5x - 7 = 0$ (D) $5x - y = 7$
- (9.18) $2x + 5y = k$ નો આલેખ ઉગમબિંદુમાંથી પસાર થાય તો $k =$ _____
 (A) 1 (B) 0 (C) 2 (D) -1

- (9.19) નીચેનામાંથી કયું દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણ છે ?
 (A) $x = y - 3$ (B) $x = y^2 - 5$ (C) $x^2 = y + 1$ (D) $xy - 2 = 0$
- (9.20) ત્રણ વર્ષ પહેલા નીધી, નીશા અને વિધીની ઉંમરનો સરવાળો x વર્ષ હતો, તો ત્રણ વર્ષ પછી તેમની ઉંમરનો સરવાળો.....વર્ષ થાય.
 (A) $3x + 3$ (B) $x + 9$ (C) $x + 18$ (D) $4x + 3$
- (9.21) પ્રમેયની સાબીતીની.....રીતમાં પક્ષમાંનાં વિધાન પરથી તાર્કિક દલીલો કરી સાધ્ય વિધાન પર પહોંચાય છે.
 (A) પ્રત્યક્ષ (B) પરોક્ષ
 (C) વિકલ્પ નિવારણ પદ્ધતિ (D) અનિષ્ઠાપત્તિની રીત
- (9.22) બે સમાંતર રેખાઓને એક છેદિકા છેદવાથી યુગ્મકોણોની કેટલી જોડ બને ?
 (A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) ચાર
- (9.23) ΔABC ને ગણ સ્વરૂપમાં.....લખાય
 (A) $\{ A, B, C \}$ (B) $\angle A \cup \angle B \cup \angle C$
 (C) $\angle A \cup \overline{BC}$ (D) $\overline{AB} \cup \overline{BC} \cup \overline{AC}$
- (9.24) ત્રિકોણને કુલ કેટલા બહિષ્કોણ છે ?
 (A) બે (B) ત્રણ (C) ચાર (D) છ
- (9.25) જે ત્રિકોણના બે ખૂણાનું માપ 40 અને 50 હોય તે ત્રિકોણ છે.
 (A) કાટકોણ (B) ગુરૂકોણ (C) લઘુકોણ (D) સમદ્વિભુજ
- (9.26) સમદ્વિભુજ કાટકોણ ત્રિકોણમાં લઘુકોણનું માપ કેટલું હોય ?
 (A) 30 (B) 40 (C) 45 (D) 60
- (9.27) જો કોઈ ચતુષ્કોણની ચારે બાજુ એકરૂપ હોય પરંતુ ચારેય ખુણા એકરૂપ ન હોય તે.....
 (A) ચોરસ (B) સમબાજુ (C) લંબચોરસ (D) સમાંતરબાજુ
- (9.28) બહિર્મુખ ચતુષ્કોણના ચારેય ખુણાના માપનો સરવાળો કેટલો થાય છે ?
 (A) 90 (B) 180 (C) 270 (D) 360
- (9.29) ત્રિકોણનું લંબકેન્દ્ર એ જ ત્રિકોણનું પરિકેન્દ્ર છે તો તે ત્રિકોણ કયો હોય ?
 (A) સમબાજુ (B) સમદ્વિબાજુ (C) વિષમબાજુ (D) લઘુકોણ
- (9.30) વર્તુળમાં ત્રિજ્યા જેવડી જીવા વર્તુળના કેન્દ્ર આગળમાપનો ખુણો બનાવે.
 (A) 45 (B) 60 (C) 90 (D) 30
- (9.31) ત્રિકોણીય પ્રિઝમના દરેક પૃષ્ઠનો આકાર.....હોય છે.
 (A) ત્રિકોણ (B) લંબચોરસ (C) ચોરસ (D) પંચકોણ

(9.32) $\sin^2 60^\circ =$ _____

- (A) $\frac{1}{4}$ (B) $\frac{1}{2}$ (C) $\frac{\sqrt{3}}{2}$ (D) $\frac{3}{4}$

(10.1) પ્રથમ n પ્રાકૃતિક સંખ્યાનો સરવાળો..... છે.

- (A) $\frac{n}{2}$ (B) $\frac{n+1}{2}$ (C) $\frac{n(n+1)}{2}$ (D) એક પણ નહીં

(10.2) એક સમાંતર શ્રેણીનું n મું પદ શોધવાનું સુત્ર $T_n = 13 - 2n$ છે, તો પ્રથમ પદ થાય.

- (A) 13 (B) 11 (C) 15 (D) -2

(10.3) રૂ. 1200 નું 1 વર્ષનું સાદુ વ્યાજ રૂ. 180 છે. તો વ્યાજનો દરથાય.

- (A) 5% (B) 8% (C) 10% (D) 15%

(10.4) $I = \frac{PRN}{100}$ માં N નો અર્થથાય.

- (A) મુદલ (B) વ્યાજનો દર (C) મુદ્ત (D) વ્યાજમુદલ

(10.5) એક માહિતીનો મધ્યક 84 છે. જો દરેક પ્રાપ્તિકમાં 3 ઉમેરી 5 વડે ભાગવામાં આવે તો નવો મધ્યક થાય.

- (A) 17.4 (B) 8.4 (C) 87 (D) કોઈ ફેર ન પડે

(10.6) $\sum_{i=1}^{10} (x_i - \bar{x}) =$ _____

- (A) 0 (B) $9\bar{x}$ (C) $10\bar{x}$ (D) $-9\bar{x}$

(10.7) જો બે અંકની સંખ્યાનો એકમનો અંક p અને દશકનો અંક r હોય તો સંખ્યા છે.

- (A) $10x + y$ (B) $10a + r$
(C) $10r + p$ (D) $10y + x$

(10.8) $x^2 + 7x + m$ બહુપદીનો એક અવયવ $x + 4$ હોય તો $m =$ ----

- (A) 3 (B) 12 (C) 4 (D) 7

(10.9) $p(x) = x^2 + 1$ તથા $q(x) = x^2 - 1$ નો ગુ.સા.અ =

- (A) $x^2 - 1$ (B) x^2 (C) 1 (D) $x^2 + 1$

(10.10)નીચેનામાંથીસંમેય પદાવલિ છે, પરંતુ બહુપદી નથી.

- (A) $\frac{x-5}{x-3}$ (B) $\frac{x^2-9}{x-3}$ (C) $\frac{x^3-9}{x^2+2x+4}$ (D) $\frac{x-3}{3-x}$

(10.11) $\frac{x-3}{2+x}$ ની વિરોધીની વ્યસ્ત સંમેય પદાવલિ..... છે.

- (A) $\frac{3-x}{x+2}$ (B) $\frac{x+2}{x-3}$ (C) $\frac{x+2}{3-x}$ (D) $\frac{2+x}{x+3}$

(10.12)નીચેનામાંથી.....યલ x માં બહુપદી છે.

- (A) $x + \frac{1}{x}$ (B) $\frac{x^3 + 1}{x^2 + x + 1}$
 (C) $\frac{(x-3)^2}{x^2-9}$ (D) $\frac{(x^2-2x+1)}{x-1}$

(10.13) $5x^2 - 6x + 1 = 0$ દ્વિઘાત સમીકરણના વિવેચક D નું મૂલ્ય.....થાય.

- (A) 16 (B) 56 (C) $\sqrt{56}$ (D) 4

(10.14) $\infty = \underline{\hspace{2cm}}$ દ્વિઘાત સમીકરણ $x^2 + 7x + 12 = 0$ નો ઉકેલ બનશે.

- (A) 7 (B) 4 (C) -4 (D) -3

(10.15) દ્વિઘાત સમીકરણના વિવેચક D ની કઈ કિંમતો માટે બીજ ભિન્ન અને વાસ્તવિક મળે.

- (A) $D = 0$ (B) $D < 0$ (C) $D \leq 0$ (D) $D > 0$

(10.16)નીચે આપેલ દ્વિઘાત સમીકરણમાં.....સમીકરણનો ઉકેલ $x = 3$ છે.

- (A) $x^2 - 8x + 15 = 0$ (B) $x^2 + 8x + 15 = 0$
 (C) $x^2 - 8x - 15 = 0$ (D) $x^2 + 8x - 15 = 0$

(10.17) $\triangle ABC$ અને $\triangle PQR$ ની સંગતતા $ABC \leftrightarrow RPQ$ માં $\angle B$ ને અનુરૂપ ખૂણો છે.

- (A) $\angle P$ (B) $\angle Q$ (C) $\angle R$ (D) $\angle B$

(10.18) $\triangle XYZ$ અને $\triangle MNO$ માટે $\frac{XY}{MN} = \frac{XZ}{NO} = \frac{YZ}{MO}$ હોય તોસંગતતા સમરૂપતા થાય.

- (A) $XYZ \leftrightarrow MNO$ (B) $XYZ \leftrightarrow NMO$
 (C) $XYZ \leftrightarrow OMN$ (D) $XYZ \leftrightarrow MON$

(10.19) $\triangle PQR$ માં $PQ = 8$, $QR = 6$, $PR = 13$ તો $\triangle PRQ$ ત્રિકોણ છે.

- (A) ગુરૂકોણ (B) લઘુકોણ (C) કાટકોણ (D) સમકોણ

(10.20)વર્તુળની તમામ ત્રિજયાઓનો છેદગણ..... છે.

- (A) \emptyset (B) {વર્તુળનું કેન્દ્ર} (C) વર્તુળ (D) વર્તુળનો અંદરનો ભાગ

(10.21)O (P, 8.4) નો વ્યાસ \overline{AB} હોય તો $AB = \dots\dots\dots$

- (A) 8.4 (B) 4.2 (C) 16.8 (D) 4.8

(10.22)O (0, 5) ના અર્ધવર્તુળ ચાપની લંબાઈ..... છે.

- (A) 5π (B) 2π (C) 10π (D) π

(10.23) અર્ધવર્તુળના કોઈપણ ખૂણાનું માપ..... છે.

- (A) 120 (B) 30 (C) 60 (D) 90

(10.24) $O(p, 5)$ તથા $O(q, 4)$ એકબીજાને બહારથી સ્પર્શે તો $pq = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) 5 (B) 9 (C) 1 (D) 7

(10.25) $\square^m PQRS$ ચક્રિય ચતુષ્કોણ હોય તો $m \angle P = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) 90 (B) 45 (C) 60 (D) 30

(10.26) 5 રૂપિયાના સિકકાની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ શોધવાનું સુત્ર છે.

- (A) $\pi r^2 h$ (B) $\pi r(r+h)$ (C) $2\pi r(r+h)$ (D) એકપણ નહીં

(10.27) ગોલકની ગુંજાશ શોધવાનું સુત્ર..... છે.

- (A) $2\pi r^2$ (B) $\frac{4}{3}\pi r^3$ (C) $4\pi r^2$ (D) $\frac{2}{3}\pi r^3$

(10.28) $(1 - \cos\theta)(1 + \cos\theta) = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) $\operatorname{cosec}^2 \theta$ (B) $\cos^2 \theta$ (C) $2 - \cos^2 \theta$ (D) $\frac{1}{\operatorname{cosec}^2 \theta}$

(10.29) 616 ચો.સેમી. વક્રસપાટીનું પૃષ્ઠફળ ધરવાતા ગોળાની ત્રિજ્યા.....સેમી. છે.

- (A) 6 (B) 7 (C) 8 (D) 5

(10.30) $\frac{1}{\cos^2 \theta} - 1 = \dots\dots\dots$

- (A) $\sin^2 \theta$ (B) $\cot^2 \theta$ (C) $\tan^2 \theta$ (D) એકપણ નહીં

(10.31) જો $\tan\theta = 1$ તો $\sin\theta \cdot \cos\theta = \dots\dots\dots$

- (A) 1 (B) 2 (C) $\frac{1}{\sqrt{2}}$ (D) $\frac{1}{2}$

(10.32) નીચેનામાંથીબિંદુ ત્રીજા ચરણમાં છે.

- (A) $(-3, 1)$ (B) $(3, -3)$ (C) $(-5, -1)$ (D) $(-3, \frac{1}{3})$

૬. વિજ્ઞાન

- (8.1) આકાશમાં દેખાતો દુધિયો પ્રકાશિત પટ્ટો શું છે ?
 (A) ઉલ્કા (B) ઉલ્કાશીલા (C) આકાશગંગા (D) ધૂમકેતુ
- (8.2) કયા ગ્રહ પર લાલાશ પડતો વિશાળ ડાઘ જોવા મળે છે ?
 (A) ગુરુ (B) બુધ (C) શની (D) મંગળ
- (8.3) હેલીનો ધૂમકેતુ કેટલા વર્ષે સૂર્યની નજીક આવે છે ?
 (A) 74 વર્ષ (B) 76 વર્ષ (C) 75 વર્ષ (D) 78 વર્ષ
- (8.4) ભૂમિના આશરે કેટલા ટકા ભાગ પર પાણી છે ?
 (A) 99 % (B) 90 % (C) 78 % (D) 75 %
- (8.5) વાતાવરણનું દબાણ માપવા કયું સાધન વપરાય છે ?
 (A) બેરોમિટર (B) થર્મોમિટર (C) લેક્ટોમિટર (D) સ્પેક્ટ્રોમિટર
- (8.6) ગ્રીન હાઉસ અસરમાં કયો વાયુ મુખ્ય ભાગ ભજવે છે ?
 (A) ઓક્સિજન (B) ઓઝોન (C) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (D) નાઈટ્રોજન
- (8.7) વાતાવરણમાં ઓક્સિજનનું પ્રમાણ કેટલું હોય છે ?
 (A) 25 % (B) 10 % (C) 90 % (D) 21 %
- (8.8) ચુંબકના કયા ધ્રુવો વચ્ચે અપાકર્ષણ થાય છે ?
 (A) N - N (B) N - S (C) S - N (D) એક પણ નહીં.
- (8.9) અવરોધની સંજ્ઞા શી છે ?
 (A) A (B) P (C) R (D) Z
- (8.10) કયા ભૌતિક વૈજ્ઞાનિકની યાદમાં વિદ્યુતભારનો એકમ આપવામાં આવ્યો છે ?
 (A) ચાર્લ્સ કુલંબ (B) ઓહ્મ (C) એમ્પિયર (D) ઓરસ્ટેડ
- (8.11) અવરોધનો એકમ શો છે ?
 (A) એમ્પિયર (B) ઓહ્મ (C) કુલંબ (D) એક પણ નહીં
- (8.12) બરફનું ગલનબિંદુ..... છે.
 (A) 100° C (B) 50° C (C) 1° C (D) 0° C
- (8.13) અધાતુ તત્ત્વોની સંખ્યા કેટલી છે ?
 (A) 22 (B) 11 (C) 58 (D) 114

- (8.14) ધાતુના ઓક્સાઈડ કયો ગુણધર્મ ધરાવે છે ?
 (A) એસિડીક (B) તટસ્થ (C) બેઝીક (D) એક પણ નહીં.
- (8.15) $MgCl_2 + Na_2CO_3 \rightarrow MgCO_3 \downarrow + 2NaCl$ એપ્રક્રિયા છે.
 (A) વિસ્થાપન (B) પૂનર્વિન્યાસ (C) અવક્ષેપન (D) વિઘટન
- (8.16) ઈલેક્ટ્રોન કરતા પ્રોટોનનું દળ કેટલા ગણું છે ?
 (A) 1840 (B) 1836 (C) 1837 (D) 1838
- (8.17) સંપૂર્ણ શુદ્ધ સોનું કેટલા કેરેટનું કહેવાય છે ?
 (A) 24 કેરેટ (B) 22 કેરેટ (C) 100 કેરેટ (D) એકપણ નહીં
- (8.18) કઈ ધાતુ કુદરતમાં મુક્ત સ્વરૂપમાં મળે છે ?
 (A) ચાંદી (B) સોનું (C) તાંબુ (D) કાંસુ
- (8.19) હીરામાં કાર્બન પરમાણુઓ કેવો બંધ ધરાવે છે ?
 (A) ધ્રુવીય (B) આયોનીક (C) સહસંયોજક (D) એક પણ નહીં.
- (8.20) ઈથેનનું અણુસૂત્ર..... છે.
 (A) C_6H_6 (B) C_5H_{10} (C) C_4H_{12} (D) C_2H_6
- (8.21) તત્ત્વના પરમાણુની કોઈપણ કક્ષામાં વધુમાં વધુ કેટલા ઈલેક્ટ્રોન સમાવી શકાય તે શોધવા માટેનું સુત્ર કયું છે ?
 (A) n (B) n + 1 (C) 2n (D) $2n^2$
- (8.22) નિષ્ક્રિય તત્ત્વના પરમાણુની બાહ્યતમ કક્ષામાં કેટલા ઈલેક્ટ્રોન હોય છે ?
 (A) શૂન્ય (B) ૭ (C) આઠ (D) દસ
- (8.23) પદાર્થનું સંપૂર્ણ દહન થાય ત્યારે તે કેવા રંગની જ્યોતથી સળગે છે ?
 (A) લાલ (B) પીળા (C) નારંગી (D) ભૂરા
- (8.24) સી.એન.જી.માં મુખ્ય ઘટક તરીકે કયો વાયુ હોય છે ?
 (A) મિથેન (B) ઈથેન (C) પ્રોપેન (D) બ્યુટેન
- (8.25) વનસ્પતિ કોષની કોષદિવાલ શેની બનેલી હોય છે ?
 (A) લીપીડ (B) સેલ્યુલોઝ (C) પ્રોટીન (D) રીબોઝોમ્સ
- (8.26) નીચેનામાંથી કઈ અંગિકા પ્રકાશસંશ્લેષણનું કાર્ય કરે છે ?
 (A) કણાભસૂત્ર (B) લાઈસોઝોમ (C) હરિતકણો (D) તારાકેન્દ્ર
- (8.27) બી.સી.જી. રસી કયા રોગ સામે રક્ષણ પુરુ પાડે છે ?
 (A) કોલેરા (B) પોલીયો (C) ક્ષય (D) અઇબડા

- (8.28) પાણીને જંતુરહિત બનાવવા કયુ રસાયણ વપરાય છે ?
 (A) પોટેશિયમ ક્લોરાઈડ (B) પોટેશિયમ પરમેંગેનેટ
 (C) પોટેશિયમ ડાઈક્રોમેટ (D) એમોનિયમ ક્લોરાઈડ
- (8.29) કોલેરા રોગ નીચેનામાંથી શેના દ્વારા થાય છે ?
 (A) બેક્ટેરીયા (B) વાઈરસ (C) ફૂગ (D) પ્રજીવ
- (8.30) ઓરીની રસી બાળકને કઈ ઉંમરે મુકાવવી જોઈએ.
 (A) 5 માસ (B) 8 માસ (C) 9 માસ (D) 10 માસ
- (8.31) આંખના આસુમાં કયો ઉત્સેચક હોય છે ?
 (A) ઈન્વર્ટેઝ (B) લાઈસોઝોઈમ (C) ઝાયમેન (D) લેક્ટોબેસિલસ
- (8.32) શિયાળામાં લેવામાં આવતા પાકને.....કહે છે ?
 (A) રવિપાક (B) ખરીફપાક (C) દ્વિપાક (D) એકપણ નહી
- (9.1) SI એકમ પદ્ધતિમાં વેગનો એકમ કયો છે ?
 (A) સેકન્ડ / મીટર (B) મીટર / સેકન્ડ
 (C) વાર / સેકન્ડ (D) ફુટ / સેકન્ડ
- (9.2) નીચેના પૈકી સદિશ રાશિ કઈ છે ?
 (A) ઝડપ (B) વેગ (C) કાર્ય (D) તાપમાન
- (9.3) પદાર્થના દળ અને વેગના ગુણનફળને શું કહે છે ?
 (A) પ્રવેગ (B) પ્રતિપ્રવેગ (C) વેગમાન (D) જડત્વ
- (9.4) પદાર્થનું જડત્વ શાના પર આધાર રાખે છે ?
 (A) દળ (B) દળ અને વેગ (C) વેગ (D) દળ અને પ્રવેગ
- (9.5) અમુક ઉચાઈએથી મુક્ત પતન કરતો પદાર્થ કેવી ગતિ કરે છે ?
 (A) અચળ વેગીય (B) પ્રતિવેગી
 (C) દોલન (D) અચળ પ્રવેગી
- (9.6) નીચે પૈકી કઈ સ્થિતિમાં તમારા શરીરની સ્થિતિઊર્જા ઓછામાં ઓછી હોય ?
 (A) તમે ઉભા હો ત્યારે (B) તમે જમીન પર બેસો ત્યારે
 (C) તમે જમીન પર સુઈ જાઓ ત્યારે (D) તમે પલંગ પર બેસો ત્યારે
- (9.7) પદાર્થની વિશિષ્ટ ઉષ્મા શાના પર આધાર રાખે છે ?
 (A) દ્રવ્યમાન (B) દ્રવ્યની જાત (C) તાપમાન (D) એકપણ નહી

- (9.8) ધરતીકંપના તરંગો કેવા પ્રકારના હોય છે?
 (A) ઈન્ફ્રાસોનિક (B) અલ્ટ્રાસોનિક (C) સુપરસોનિક (D) ઈન્ટ્રાસોનિક
- (9.9) પાણીમાં હાઈડ્રોજન અને ઓક્સિજનનું ભારથી પ્રમાણ કેટલું છે ?
 (A) 1 : 8 (B) 8 : 1 (C) 16 : 1 (D) 1 : 16
- (9.10) ક્ષ - કિરણનાં શોધક કોણ હતા ?
 (A) રુધર ફોર્ડ (B) રૉજન (C) ચેડવિક (D) વિલાર્ડ
- (9.11) કોઈપણ તત્વના પરમાણુની ત્રીજી કક્ષામાં (બાહ્યતમ-કક્ષા ન હોય તો) કેટલા ઈલેક્ટ્રોન સમાવી શકાય ?
 (A) 2 (B) 8 (C) 18 (D) 32
- (9.12) વિશ્વમાં અત્યાર સુધીમાં કેટલાં તત્ત્વો શોધાયા છે ?
 (A) 94 (B) 114 (C) 124 (D) 141
- (9.13) આધુનિક આર્વતકોષ્ટકમાં સમુહની સંખ્યા..... છે.
 (A) 18 (B) 17 (C) 16 (D) 4
- (9.14) NaCl નાં સ્ફટિકમાં એક Na⁺ આયનની આજુબાજુ કેટલા Cl⁻ આયન ગોઠવાયેલા હોય છે.
 (A) 3 (B) 4 (C) 5 (D) 6
- (9.15) ઓક્સિજનના અણુમાં પરમાણુઓ દ્વારા કયો બંધ રચાય છે.
 (A) એક બંધ (B) દ્વિબંધ (C) ત્રિબંધ (D) ચતુર્બંધ
- (9.16) $PbO_2 + SO_2 \longrightarrow PbSO_4$ આ કઈ રાસાયણિક પ્રક્રિયા છે ?
 (A) વિસ્થાપન (B) દ્વિવિસ્થાપન (C) સંયોગીકરણ (D) વિઘટન
- (9.17) આપણા શરીરમાં થતી પાચનક્રિયા કયા પ્રકારની રાસાયણિક પ્રક્રિયા છે.
 (a) વિઘટન (B) વિસ્થાપન (C) દ્વિવિસ્થાપન (D) સંયોગીકરણ
- (9.18) એલ્યુમિનિયમ સલ્ફેટનું રાસાયણિક સુત્ર કયું છે ?
 (A) $AlSO_4$ (B) Al_2SO_4 (C) $Al_2\overset{\sim}{SO}_4\overset{\sim}{3}$ (D) $Al_3\overset{\sim}{SO}_4\overset{\sim}{2}$
- (9.19) કયા વૈજ્ઞાનિકે સૌ પ્રથમ કોષોને સૂક્ષ્મદર્શક યંત્રમાં જોયા ?
 (A) રૂડોલ્ફ વિશોવ (B) લ્યુવેન હોક (C) રોબર્ટ બ્રાઉન (D) રોબર્ટ હૂક
- (9.20) રંગસૂત્રો કયાં આવેલા હોય છે ?
 (A) કોષકેન્દ્રમાં (B) કોષદિવાલમાં
 (C) કણાત્મસૂત્રમાં (D) રિબોઝોમ્સમાં

- (9.21) અર્ધીકરણમાં વિભાજનને અંતે કેટલા કોષ મળે છે ?
 (A) બે (B) ત્રણ (C) ચાર (D) આઠ
- (9.22) કઈ પેશી યાંત્રિક મજબુતાઈની સાથે કઠિનતા પણ બક્ષે છે ?
 (A) મૃદુતક (B) વાયુતક (C) સ્થૂલકોણક (D) દઢોતક
- (9.23) કઈ પેશી ઊર્મિવેગનું વહન કરવા માટે જવાબદાર છે ?
 (A) સ્નાયુપેશી (B) અધિચ્છદ પેશી (C) ચેતા પેશી (D) સંયોજક પેશી
- (9.24) કયા વૈજ્ઞાનિકે સજીવોના નામકરણ માટેની દ્વિનામી નામકરણ પદ્ધતિ આપેલી છે ?
 (A) લિનિયસ (B) લ્યુવેનહોક (C) લેમાર્ક (D) ડાર્વિન
- (9.25) કયા વિટામીનનું આપણા શરીરમાં નિર્માણ થાય છે ?
 (A) A (B) B (C) C (D) D
- (9.26) વાઈરસજન્ય રોગ કયો છે ?
 (A) મેલેરિયા (B) કોલેરા (C) હડકવા (D) ક્ષય
- (9.27) એસિડ વર્ષા માટે કયો વાયુ જવાબદાર છે ?
 (A) CO₂ (B) SO₂ (C) O₂ (D) ઓઝોન
- (9.28) GG 11 એ કયા પાકની સુધારેલી જાત છે ?
 (A) મગફળી (B) ડાંગર (C) મગ (D) સોયાબીન
- (9.29) નીચે પૈકી કયું પક્ષી નથી ?
 (A) ચકલી (B) કબુતર (C) બતક (D) ચામાચિડીયું
- (9.30) વાતાવરણમાં નાઈટ્રોજનનું પ્રમાણ કેટલું હોય છે ?
 (A) 1 % (B) 78 % (C) 58 % (D) 21 %
- (9.31) A - રૂધિરજૂથવાળી વ્યક્તિ કોને રૂધિર આપી શકે ?
 (A) A (B) B (C) A , AB (D) A , B , AB
- (9.32) કયો રોગ લોહતત્ત્વની ઉણપથી થાય છે ?
 (A) પાંડુરોગ (B) મરાસ્મસ (C) ક્વાશિયોરકોર (D) સુકતાન
- (10.1) 1 નેનોમીટર = _____ મીટર
 (A) 10⁻⁶ (B) 10⁶ (C) 10⁻⁹ (D) 10⁹
- (10.2) એક માધ્યમમાંથી બીજા માધ્યમમાં દાખલ થતા પ્રકાશનાં ત્રાંસા કિરણની ગતિની દિશા બદલવાની ઘટનાને શું કહે છે ?
 (A) પરાવર્તન (B) વક્રિભવન (C) વિભાજન (D) પૂર્ણ આંતરિક પરાવર્તન

- (10.3) લાલ શર્ટને લીલા પ્રકાશમાં જોવામાં આવે તો કેવું દેખાય ?
 (A) કાળું (B) લાલ (C) નારંગી (D) લીલું
- (10.4) વિદ્યુતભાર માટેનો એકમ..... છે.
 (A) ઓહ્મ (B) એમ્પિયર (C) વોલ્ટ (D) કુલંબ
- (10.5) શુદ્ધ પાણી વિદ્યુતનું.....
 (A) સુવાહક છે. (B) અવાહક છે.
 (C) અર્ધવાહક છે. (D) અતિવાહક છે.
- (10.6) ચુંબકીય ક્ષેત્રની હાજરી કયા સાધન વડે નોંધી શકાય ?
 (A) ગેલ્વેનોમીટર (B) એમિટર (C) ચુંબકીય સોય (D) વોલ્ટામિટર
- (10.7) ઇલેક્ટ્રિક જનરેટર કયા સિદ્ધાંત પર કાર્ય કરે છે ?
 (A) વિદ્યુત ઊર્જાનું યાંત્રિક ઊર્જામાં રૂપાંતરણ
 (B) વિદ્યુત ઊર્જાનું ઉષ્માં ઊર્જામાં રૂપાંતરણ
 (C) યાંત્રિક ઊર્જાનું વિદ્યુત ઊર્જામાં રૂપાંતરણ
 (D) વિદ્યુત ઊર્જાનું પ્રકાશ ઊર્જામાં રૂપાંતરણ
- (10.8) કયા માધ્યમમાં વિદ્યુત ચુંબકીય તરંગોની ઝડપ સૌથી ઓછી હોય છે ?
 (A) હવા (B) હીરો (C) પાણી (D) શૂન્યાવકાશ
- (10.9) નિર્ધૂમચૂલામાં બળતણ તરીકે શું વાપરવામાં આવે છે ?
 (A) ચારકોલ (B) લાકડું (C) LPG (D) CNG
- (10.10) રાંધવાના ગેસના બાટલામાં બ્યુટેન સાથે ખરાબ વાસવાળું કયું રસાયણ ઉમેરવામાં આવે છે ?
 (A) મિથેન (B) પ્રોપેન (C) ઈથેન (D) મરકેપ્ટન
- (10.11) પ્રકાશવર્ષ શેનો એકમ છે ?
 (A) અંતર (B) સમય (C) ઝડપ (D) પ્રકાશની તીવ્રતા
- (10.12) રોકેટમાં પ્રવાહી બળતણ તરીકે શું વપરાય છે ?
 (A) ફક્ત પ્રવાહી હાઈડ્રોજન
 (B) ફક્ત પ્રવાહી ઓક્સિજન
 (C) પ્રવાહી હાઈડ્રોજન અને પ્રવાહી ઓક્સિજનનું મિશ્રણ
 (D) પ્રવાહી હાઈડ્રોજન અને નાઈટ્રોજનનું મિશ્રણ

- (10.13) ડાયરેક્ટ ટુ હોમ (DTH) પ્રસારણ માટે ભારતે કયો ઉપગ્રહ તરતો મુક્યો છે ?
 (A) INSAT – I (B) INSAT – 44
 (C) IRS – P (D) CARTOSAT
- (10.14) લોહીની P^H કેટલી હોય છે ?
 (A) 7 થી ઓછી (B) 7 જેટલી (C) 7 થી વધારે (D) એકપણ નહી
- (10.15) LPG નું પૂરું નામ નીચેનામાંથી કયું છે ?
 (A) Liquefied Petroleum Gas (B) Liquid Petroleum Gas
 (C) Liquefied Petrol Gas (D) Liquid Petrol Gas
- (10.16) બેકિંગ સોડા (ખાવાના સોડા)નું રાસાયણિક સુત્ર કયું છે ?
 (A) Na_2CO_3 (B) $NaHCO_3$ (C) $NaOH$ (D) $NaCl$
- (10.17) બોક્સાઈડનું રાસાયણિક સુત્ર કયું છે ?
 (A) Al_2O_3 (B) $Al_2O_3 \cdot 2H_2O$ (C) $Al_2O_3 \cdot H_2O$ (D) Fe_2O_3
- (10.18) વિદ્યુતવિભાજન પ્રક્રિયામાં ધન ધ્રુવ ઉપર કઈ પ્રક્રિયા થાય છે ?
 (A) રિડકશન (B) ઓક્સિડેશન
 (C) ઓક્સિડેશન – રિડકશન (D) એક પણ નહી.
- (10.19) નીચે આપેલી ધાતુમાંથી વધુ સક્રિય ધાતુ કઈ છે ?
 (A) જસત (B) મેગ્નેશિયમ (C) કોપર (D) સોડિયમ
- (10.20) -OH ક્રિયાશીલ સમુહ ધરાવતો પદાર્થ કયો છે ?
 (A) આલ્કિહાઈડ (B) કિટોન (C) આલ્કોહોલ (D) ગ્લુકોઝ
- (10.21) "એનાલ" પ્રત્યય કયા સમુહ સાથે જોડાયેલ છે ?
 (A) -CHO (B) -OH (C) $\diagup C = O$ (D) $\diagup C = C$
- (10.22) નેઈલ પોલિશને નખ પરથી દુર કરનાર તરીકે વપરાતા પ્રવાહીમાં નીચેનામાંથી શેનો ઉપયોગ થાય ?
 (A) એસિટીક એસિડ (B) એસિટોન (C) મિથેનાલ (D) પાણી
- (10.23) પ્રકાશસંશ્લેષણની પ્રકાશ પ્રક્રિયા કઈ અંગિકાના કયા ભાગમાં છે ?
 (A) કણાભસુત્રના આધારકમાં (B) કણાભસુત્રની ક્લિરિટીમાં
 (C) હરિતકણોના સ્ટ્રોમામાં (D) હરિતકણોના ગ્રેનામાં
- (10.24) અજારક શ્વસન કરતાં જારક શ્વસનમાં..... શક્તિ ઉત્પન્ન થાય છે ?
 (A) વધુ (B) ઓછી (C) ઘણી ઓછો (D) ઓછી નહી પણ સરખી જ

- (10.25) મનુષ્યના હૃદયમાં કેટલા ખંડો હોય છે ?
 (A) ત્રણ (B) બે (C) ચાર (D) એક
- (10.26) છેદક દાંતનું કાર્ય શું છે ?
 (A) કાપવાનું (B) ચીરવાનું (C) દબવાનું (D) ભરડવાનું
- (10.27) નીચેનામાંથી કઈ વનસ્પતિ સ્પર્શાનુવર્તન દર્શાવે છે ?
 (A) કીટાહારી (B) લજામણી (C) સુર્યમુખી (D) પાનફૂટી
- (10.28) મનુષ્યમાં કેટલી જોડ રંગસૂત્રો આવેલા છે ?
 (A) 8 જોડ (B) 10 જોડ (C) 23 જોડ (D) 40 જોડ
- (10.29) તંદુરસ્ત નવજાત શિશુનું જન્મ સમયે આદર્શ વજન કેટલું હોવું જોઈએ ?
 (A) 1.5 થી 2.0 kg (B) 2 થી 5 kg (C) 1.0 kg (D) 3 થી 3.5 kg
- (10.30) એક પેઢીમાંથી બીજી પેઢીમાં થતી જનીનિક માહિતીની અભિવ્યક્તિ માટેનો ઘટક..... છે.
 (A) DNA (B) RNA (C) DNA - RNA (D) એકપણ નહીં
- (10.31) DNA ની રચનાનું આદર્શ મોડેલ રજૂ કરનાર વૈજ્ઞાનિકો કયા છે ?
 (A) મેકકલિઓડ અને મેકકાર્ટી (B) બોવરી અને સટન
 (C) વોટ્સન અને ક્રિક (D) ગ્રિફિથ અને એવરી
- (10.32) ઓઝોન સ્તરના ઘટાડાને કારણે કયા કિરણો પૃથ્વી પર આવે છે ?
 (A) પારજાંબલી (B) પારરક્ત
 (C) ક્ષ - કિરણો (D) પારજાંબલી અને પારરક્ત સંયુક્ત

૭. ઇતિહાસ

- (8.1) અમેરિકા ખંડની શોધ કોણે કરી હતી ?
 (A) મેગલને (B) વાસ્કો-દ-ગામાએ (C) કોલંબસે (D) ડેવિડ વેલિંગ્ટને
- (8.2) ઓદ્યોગિક ક્રાંતિની સૌપ્રથમ શરૂઆત કયા દેશમાં થઈ હતી ?
 (A) ઈંગ્લેન્ડ (B) ફ્રાન્સ (C) અમેરિકા (D) ભારત
- (8.3) વરાળચંત્રની શોધ કોણે કરી ?
 (A) જહોન મેકાડમે (B) જેમ્સ હારગ્રીવ્સે
 (C) ગ્રેહામ બેલે (D) જેમ્સ વોટ
- (8.4) ઈ.સ. ૧૬૦૮ માં ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીનું પહેલું વેપારી વહાણ ભારના કયા બંદરે આવ્યું ?
 (A) મુંબઈ (B) કોચીન (C) મદ્યલીપટ્ટમ (D) સુરત

- (8.5) વાસ્કો-દ-ગામા કયા દેશનો વતની હતો ?
 (A) ઈંગ્લેન્ડ (B) સ્પેન (C) ઈટલી (D) પોર્ટુગલ
- (8.6) ભારતમાં સૌપ્રથમ કયા યુરોપિયન લોકો વેપાર કરવા આવ્યા ?
 (A) વલંદા (B) ડેનિશ (C) પોર્ટુગીઝો (ફિરંગીઓ) (D) અંગ્રેજો
- (8.7) ભારતનો સૌપ્રથમ બ્રિટીશ ગવર્નર જનરલ કોણ હતો ?
 (A) વોરન હેસ્ટિંગ્ઝ (B) લોર્ડ હેસ્ટિંગ્ઝ
 (C) લોર્ડકોર્નવોલિસ (D) લોર્ડ ડેલહાઉસી
- (8.8) વિધવા પુનર્લગ્નનો કાયદો બનાવવા કોણે પ્રયત્ન કર્યા હતા ?
 (A) રાજા રામમોહનરાયે (B) ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગરે
 (C) કેશવચંદ્ર સેને (D) ન્યાયમૂર્તિ રાનડેએ
- (8.9) સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીએ લોકોને કયું સુત્ર આપ્યું હતું ?
 (A) 'સૂર્યની ઉપાસના કરો' (B) 'દેશ માટે સંગઠિત બનો'
 (C) 'વેદ તરફ પાછા વળો' (D) 'ઉઠો, જાગો અને કામ કરો'
- (8.10) કયા શહેરમાં યોજાયેલ વિશ્વ ધર્મપરિષદમાં સ્વામી વિવેકાનંદે હાજરી આપી હતી ?
 (A) ન્યુ યોર્કમાં (B) વોશિંગ્ટનમાં (C) શિકાગોમાં (D) લંડનમાં
- (8.11) રામકૃષ્ણ મિશનનું વડું મથક કયાં આવેલું છે ?
 (A) નાગપુરમાં (B) બેલૂરમાં (C) અમૃતસરમાં (D) અક્યારમાં
- (8.12) ૧૮૫૭ના સંગ્રામની સૌપ્રથમ શરૂઆત કયાંથી થઈ હતી ?
 (A) પટનાથી (B) મેરઠથી (C) કાનપુરથી (D) દિલ્લીથી
- (8.13) ૧૮૫૭ના સંગ્રામનો પ્રથમ શહીદ કોણ હતો ?
 (A) મંગલ પાંડે (B) મંગલસિંહ (C) તાત્યા ટોપે (D) જનરલ નીલ
- (8.14) ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસનાં પ્રથમ અધિવેશનના પ્રમુખ કોણ હતા ?
 (A) વ્યોમેશચંદ્ર બેનરજી (B) દાદાભાઈ નવરોજી
 (C) એ. ઓ. હયુમ (D) સર ફિરોજશાહ મહેતા
- (8.15) ' સ્વરાજ મારો જન્મસિદ્ધ અધિકાર છે ' આ સુત્ર કોણે ઉચ્ચાર્યું હતું ?
 (A) દાદાભાઈ નવરોજી (B) ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલેએ
 (C) લોકમાન્ય ટિળકે (D) મહાત્મા ગાંધીએ

- (8.16) 'વંદે માતરમ્' નામનું વર્તમાનપત્ર કોણે શરૂ કર્યું હતું ?
 (A) લાલા લજપતરાય (B) બિપિનચંદ્ર પાલે
 (C) લોકમાન્ય ટિળકે (D) બંકિમચંદ્ર ચટ્ટોપાધ્યાયે
- (8.17) 'ભાગલા પાડો અને રાજ કરો' એ નીતિ કોણે અમલમાં મૂકી હતી ?
 (A) વાઈસરોય લોર્ડ કેનિંગે (B) વાઈસરોય લોર્ડ કર્ઝને
 (C) વાઈસરોય લોર્ડ રિપને (D) વાઈસરોય લોર્ડ લિટને
- (8.18) અંગ્રેજ સરકાર સામે લડનારી પહેલી વીરાંગના કોણ હતી ?
 (A) રાણી તારાબાઈ (B) રાણી અહલ્યાબાઈ
 (C) રાણી લક્ષ્મીબાઈ (D) રાણી ચેન્નમ્મા
- (8.19) ગાંધીજીનો જન્મ કયારે થયો હતો ?
 (A) ૨ જાન્યુઆરી ૧૮૬૯ના રોજ (B) ૨ ઓક્ટોબર, ૧૮૭૯ના રોજ
 (C) ૨ ઓક્ટોબર ૧૮૬૯ના રોજ (D) ૧ જાન્યુઆરી, ૧૮૬૯ના રોજ
- (8.20) વિશ્વ-આરોગ્ય સંસ્થાનું વડું મથક કયાં આવેલું છે ?
 (A) પેરિસ (B) ન્યુ યોર્ક (C) રોમ (D) જિનીવા
- (8.21) દાંડીકૂચને અંતે આખા દેશમાં કઈ ચળવળ શરૂ થઈ ?
 (A) સવિનય કાનૂન ભંગની (B) હિંદ છોડો
 (C) અસહકારની (D) વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહી
- (8.22) ગાંધીજીએ અમદાવાદમાં સૌપ્રથમ કયા આશ્રમની સ્થાપના કરી ?
 (A) પવનાર આશ્રમ (B) સત્યાગ્રહ આશ્રમ
 (C) સાબરમતી આશ્રમ (D) કોચરબ આશ્રમ
- (8.23) 'હિંદ છોડો' આંદોલન વખતે ગાંધીજીએ લોકોને.....
 (A) 'પૂર્ણ સ્વરાજ' નું સૂત્ર આપ્યું (B) 'ચલો દિલ્લી' નું સૂત્ર આપ્યું
 (C) 'કરોંગે યા મરોંગે' નું સૂત્ર આપ્યું (D) 'કિવટ ઈન્ડિયા' નું સૂત્ર આપ્યું
- (8.24) 'તુમ મુઝે ખૂન દો મે તુમ્હે આઝાદી દૂંગા' આ વિધાન કોણે ઉચ્ચાર્યું હતું ?
 (A) મેજર મોહનસિંગે (B) કર્નલ લક્ષ્મીએ
 (C) સુભાષચંદ્ર બોઝે (D) જવાહરલાલ નેહરુએ
- (8.25) કયા સત્યાગ્રહથી ભારતને વલ્લભભાઈ જેવા નેતા મળ્યા ?
 (A) બારડોલી સત્યાગ્રહ (B) બોરસદ સત્યાગ્રહ
 (C) ખેડા સત્યાગ્રહ (D) વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહ

- (8.26) ગાંધીજીએ 'ડુંગળીચોર' નું બિરૂદ કોને આપ્યું હતું ?
 (A) બેચરદાસ લશ્કરીને (B) નરસિંહભાઈ પટેલને
 (C) મોહનલાલ પંડ્યાને (D) અંબાલાલ સાકરલાલ દેસાઈને
- (8.27) દ્વિતીય વિશ્વયુદ્ધ પછી ઈંગ્લેન્ડના વડાપ્રધાન કોણ બન્યા ?
 (A) ક્લેમેન્ટ એટલી (B) લોર્ડ લિનલિથગો
 (C) રામસે મેકડોનાલ્ડ (D) ચર્ચિલ
- (8.28) સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ ગર્વનર જનરલ તરીકે કોને નીમવામાં આવ્યા ?
 (A) લોર્ડ માઉન્ટ બેટનને (B) જવાહરલાલ નેહરુને
 (C) લોર્ડ વેવેલને (D) રાજગોપાલાચારીને
- (8.29) ગાંધીજીની હત્યા ક્યારે થઈ ?
 (A) ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૪૭ના રોજ (B) ૨૬મી જાન્યુઆરી, ૧૯૪૮ના રોજ
 (C) ૨ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૦ના રોજ (D) ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૪૮ના રોજ
- (8.30) સ્વતંત્ર ભારતના પહેલા રાષ્ટ્રપતિ.....
 (A) ડૉ. ઝાકીરહુસેન હતા (B) ડૉ. રાધાકૃષ્ણન્ હતા
 (C) ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદ હતા (D) જવાહરલાલ નેહરુ હતા
- (8.31) વિશ્વમાં મોટામાં મોટી લોકશાહી ધરાવતો દેશ કયો છે ?
 (A) રશિયા (B) યુ.એસ.એ. (C) ભારત (D) ગ્રેટબ્રિટન
- (9.1) ભારત તરફનો નવો જળમાર્ગ કોણે શોધ્યો ?
 (A) ક્રિસ્ટોફર કોલંબસે (B) બાર્થોલોમ્યુ ડાયઝે
 (C) વાસ્કો - દ - ગામાએ (D) મેગલને
- (9.2) કયો દેશ ઔદ્યોગિક ક્રાંતિની માતૃભૂમિ બન્યો ?
 (A) ઈટાલી (B) જર્મની (C) ઈંગ્લેન્ડ (D) ફ્રાન્સ
- (9.3) સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (U. N.) નું મુખ્ય કાર્યાલય કયા શહેરમાં આવેલું છે ?
 (A) જિનીવા (B) ન્યુયોર્ક (C) વિયેના (D) પેરિસ
- (9.4) કયા વાઈસરોયે બંગાળના બે ભાગલા પાડ્યા ?
 (A) લોર્ડ કર્ઝન (B) લિનલિથગો (C) લિટન (D) વેવેલ
- (9.5) 'વંદે માતરમ્' ગીતના રચયિતા કોણ હતા ?
 (A) સુભાષચંદ્ર બોઝ (B) કવિવર રવીન્દ્રનાથ ટાગોર
 (C) સોમેશ્વર ચેટરજી (D) બંકિમચંદ્ર ચટ્ટોપાધ્યાય

- (9.6) જલિયાંવાલા બાગનાં હત્યાકાંડે કયા મહત્વના આંદોલનની ભૂમિકા પૂરી પાડી ?
- (A) દાંડી કૂચ (B) અસહકારનું આંદોલન
(C) હિંદ છોડો (D) સવિનય કાનૂનભંગ
- (9.7) અંગ્રેજોના લીઠીયાજને કારણે કોનું અવસાન થયું ?
- (A) પંડિત ગોવિંદ વલ્લભ પંત (B) બિપિનચંદ્ર પાલ
(C) લાલા લજપતરાય (D) બાલગંગાધર ટિળક
- (9.8) ગાંધીજીએ ' વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહ ' ની લડત માટે પ્રથમ સત્યાગ્રહી તરીકે કોને પસંદ કર્યા ?
- (A) વલ્લભભાઈ પટેલ (B) જવાહરલાલ નેહરુ
(C) અચ્યુત પટવર્ધન (D) વિનોબા ભાવે
- (9.9) સુભાષચંદ્ર બોઝનું સુત્ર કયું હતું ?
- (A) આઝાદ હિંદ (B) જયહિંદ
(C) પૂર્ણ સ્વરાજ (D) હિંદ છોડો
- (9.10) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સામાન્ય સભાના અધ્યક્ષ તરીકે કોણે કામગીરી બજાવી હતી ?
- (A) ડો. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણ (B) પંડિત જવાહરલાલ નેહરુ
(C) શ્રીમતી વિજયાલક્ષ્મી પંડિત (D) ડો. રાજેન્દ્રપ્રસાદ
- (9.11) ભારતમાં ભારે અને ચાવીરૂપ ઉદ્યોગો સ્થાપવામાં કયા દેશે ભારતને ખૂબ સહાય કરી છે ?
- (A) યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ (B) સોવિયત યુનિયન
(C) જર્મની (D) બ્રિટન
- (9.12) કોના નેતૃત્વ હેઠળ જૂનાગઢ કબ્જે કરવામાં આવ્યું ?
- (A) શામળદાસ ગાંધી (B) રસિકલાલ પરીખ
(C) રતુભાઈ અદાણી (D) જેઠાલાલ જોશી
- (9.13) ગુજરાત રાજ્યની રચના કયારે કરવામાં આવી ?
- (A) ૧ મે, ૧૯૬૦ (B) ૫ નવેમ્બર, ૧૯૬૧
(C) ૧૮ જુલાઈ, ૧૯૫૮ (D) ૧૫ એપ્રિલ, ૧૯૫૮
- (9.14) સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ ગૃહમંત્રી કોણ હતા ?
- (A) જવાહરલાલ નેહરુ (B) વલ્લભભાઈ પટેલ
(C) ડો. રાજેન્દ્રપ્રસાદ (D) મોતીભાઈ પટેલ

- (9.15) પાકિસ્તાને કબજે કરેલો કાશ્મીરનો ભાગ પાછો મેળવવા ભારત સરકારે કોની સમક્ષ ફરિયાદ કરી ?
 (A) સોવિયેત સરકાર (B) અમેરિકન સરકાર
 (C) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સલામતિ સમિતિ (D) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સામાન્ય સભા
- (9.16) નીચેનામાંથી કયુ એક રાજ્ય આર્થિક દ્રષ્ટિએ પ્રગતિશીલ છે?
 (A) પંજાબ (B) બિહાર (C) રાજસ્થાન (D) ઓરિસ્સા
- (9.17) ગુજરાતનો કયો વિસ્તાર આર્થિક દ્રષ્ટિએ અલ્પવિકસિત છે ?
 (A) સુરેન્દ્રનગર (B) દક્ષિણ ગુજરાત (C) કચ્છ (D) મધ્ય ગુજરાત
- (9.18) ભારતના કયા નિષ્ણાંતો વિશ્વભરમાં પ્રતિષ્ઠા પામ્યા છે ?
 (A) કૃષિ (B) કમ્પ્યુટર (C) પરમાણુ (D) અવકાશ
- (9.19) આપણા બંધારણનો અમલ કયારથી થયો ?
 (A) ૨૬ નવેમ્બર, ૧૯૪૯ (B) ૨૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૫૦
 (C) ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૦ (D) ૨૬ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૦
- (9.20) આમુખમાં કરેલી જોગવાઈઓ ભારતને કેવો દેશ જાહેર કરે છે ?
 (A) સમાજવાદી (B) સામ્યવાદી (C) લોકશાહી (D) સામંતશાહી
- (9.21) એક હરિજન બહેનને ગામના કુવામાંથી પાણી ભરવા ન દેવામાં આવે તો કયા મૂળભૂત હકનું ઉલ્લંઘન થયું ગણાય ?
 (A) સમાનતાનો હક (B) સ્વતંત્રતાનો હક
 (C) બંધારણીય ઈલાજનો હક (D) શોષણ વિરોધી હક
- (9.22) નાઝી પક્ષની રચના કોણે કરી હતી ?
 (A) હિટલર (B) બિસ્માર્ક (C) લેનિન (D) મુસોલિની
- (9.23) ભારતમાં આવેલા પોર્ટુગીઝોએ કયા સ્થળને વડું મથક બનાવ્યું ?
 (A) કાલિકટ (B) ગોવા (C) સુરત (D) ચંદ્રનગર
- (9.24) 'ખાલસા નીતિ' નો જનક કોણ હતો ?
 (A) ગર્વનર જનરલ હેસ્ટિંગ્ઝ (B) ગર્વનર જનરલ વેલેસ્લી
 (C) ગર્વનર જનરલ ડેલહાઉસી (D) ગર્વનર જનરલ વોરન હેસ્ટિંગ્ઝ
- (9.25) " સ્વરાજ મારો જન્મસિદ્ધ હક છે અને તેને લઈને જ હું ઝંપીશ" આ વિધાન કોણે ઉચ્ચાર્યું હતું ?
 (A) ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે (B) લાલા લજપતરાય
 (C) વિનાયક સાવરકર (D) બાળગંગાધર ટિલક

- (9.26) કોના નેતૃત્વ નીચે 'પૂર્ણ સ્વરાજ્ય' ની માગણીની પ્રતિજ્ઞા કરાઈ ?
 (A) મોતીલાલ નેહરુ (B) જવાહરલાલ નેહરુ
 (C) વલ્લભભાઈ પટેલ (D) ગાંધીજી
- (9.27) નીચેનામાંથી કયું એક રાજ્ય આર્થિક દ્રષ્ટિએ અલ્પવિકસિત છે ?
 (A) કેરલ (B) મહારાષ્ટ્ર (C) ગુજરાત (D) ઝારખંડ
- (9.28) જલિયાવાલા બાગ ક્યા શહેરમાં આવેલો છે ?
 (A) શ્રીનગર (B) દિલ્હી (C) અમૃતસર (D) બેંગ્લોર
- (9.29) મુસ્લિમ સમાજની સુધારણા માટેનું કાર્ય કોણે શરૂ કર્યું ?
 (A) સર સૈયદ અહમદ (B) નવાબ અબ્દુલ લતીફ
 (C) સર સૈયદ અબ્દુલ (D) રહિમતુલ્લા
- (9.30) લેનિને પ્રજાને કયું સુત્ર આપ્યું ?
 (A) 'કલ્યાણ રાજ્ય' (B) 'રોટી, જમીન અને શાંતિ'
 (C) 'રોટી, કપડા અને મકાન' (D) 'સવિનય કાનૂનભંગ'
- (9.31) વિશ્વની પહેલી સામ્યવાદી ક્રાંતિ કઈ છે ?
 (A) અમેરિકન સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામ (B) ફ્રાન્સની રાજ્યક્રાંતિ
 (C) ચીનની સામ્યવાદી ક્રાંતિ (D) બોલ્શેવિક ક્રાંતિ
- (9.32) સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશોની નિમણૂંક કોણ કરે છે ?
 (A) વડા પ્રધાન (B) ઉપરાષ્ટ્રપ્રમુખ
 (C) રાષ્ટ્રપ્રમુખ (D) ગૃહપ્રધાન
- (10.1) વિસ્તાર અને વસ્તીની દ્રષ્ટિએ વિશ્વમાં સૌથી મોટો ખંડ કયો છે ?
 (A) યુરોપ (B) એશિયા (C) ઓસ્ટ્રેલિયા (D) આફ્રિકા
- (10.2) સંસ્કૃતિ એટલે.....
 (A) માનવમનનું ખેડાણ (B) માનવમનની કલ્પનાઓ
 (C) માનવમનનાં સુખદુઃખ (D) માનવમનની ચંચળતા
- (10.3) 'આપણે જે કાંઈ છીએ તે' એટલે.....
 (A) સભ્યતા (B) જીવનશૈલી (C) સંસ્કૃતિ (D) વારસો
- (10.4) કથકલી નૃત્ય મૂળ ક્યા રાજ્યનું છે ?
 (A) કેરળ (B) કન્યાકુમારી (C) કર્ણાટક (D) અસમ

- (10.5) મહાકવિ કાલિદાસની સૌથી શ્રેષ્ઠ નાટ્યકૃતિ કઈ છે ?
 (A) માલવિકાગ્નિમિત્રમ્ (B) અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્
 (C) વિક્રમોવર્શીયમ્ (D) ઉત્તરરામચરિત
- (10.6) કયો સ્તૂપ પૂર્વ મૌર્યકાલિન છે ?
 (A) પીપરાવા ગામનો સ્તૂપ (B) સાંચીનો સ્તૂપ
 (C) સારનાથનો સ્તૂપ (D) નંદનગઢનો સ્તૂપ
- (10.7) કોર્ણાકનું સૂર્યમંદિર કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?
 (A) ઓરિસ્સા (B) તમિલનાડુ
 (C) ગુજરાત (D) મધ્યપ્રદેશ
- (10.8) ગુજરાતની કઈ મસ્જિદ સમગ્ર વિશ્વમાં પ્રસિદ્ધ છે ?
 (A) રાણી સિપ્રીની મસ્જિદ (B) રાણી રૂપમતીની મસ્જિદ
 (C) બીબીજી કી મસ્જિદ (D) જામા મસ્જિદ
- (10.9) સહસ્ત્રીલિંગ તળાવ અને રાણકી વાવ કયા શહેરમાં આવેલા છે ?
 (A) ડભોઈ (B) અમદાવાદ (C) જૂનાગઢ (D) પાટણ
- (10.10) સંસ્કૃતના મહાન વ્યાકરણશાસ્ત્રી કોણ હતા ?
 (A) બાણભટ્ટ (B) ભારવિ (C) પાણિનિ (D) અશ્વઘોષ
- (10.11) ભારતીય સાહિત્યનું પ્રાચીનતમ પુસ્તક કયું છે ?
 (A) રામાયણ (B) કૌટિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર (C) ઋગ્વેદ (D) મહાભારત
- (10.12) કયો ગ્રંથ મહાભારતનો એક ભાગ છે ?
 (A) શ્રીકૃષ્ણ બાલગીતા (B) સુંદરકાંડ
 (C) વ્યાસ ભગવદ્ગીતા (D) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા
- (10.13) હિંદી સાહિત્યનો પ્રારંભિક ગ્રંથ કયો છે ?
 (A) 'પૃથ્વીરાજરાસો' (B) 'ગીતગોવિંદ'
 (C) 'કવિરાજરાસો' (D) 'રાસતરંગિણી'
- (10.14) કયુ શિલ્પ કલાની દષ્ટિએ આંતરરાષ્ટ્રિય ખ્યાતિ ધરાવે છે ?
 (A) વિષ્ણુનું (B) ગણપતિનું (C) નટરાજનું (D) બ્રહ્માનું
- (10.15) ગણિતશાસ્ત્રના પિતા કોને કહેવામાં આવે છે ?
 (A) બ્રહ્મગુપ્ત (B) ચરક (C) ભાસ્કરાચાર્ય (D) આર્યભટ્ટ

- (10.16) ભારતની કઈ શોધને કારણે વિશ્વના ગણિતશાસ્ત્રમાં ક્રાંતિકારી ફેરફારો થયા ?
 (A) ઓછા ચિહ્નની (B) અપૂર્ણાંક અને પૂર્ણાંકના ગુણાકારની
 (C) શૂન્ય અને દશાંશ-પદ્ધતિની (D) વર્ગ અને વર્ગમૂળની
- (10.17) ભાસ્કારાચાર્યે કયો પ્રખ્યાત ગ્રંથ લખ્યો હતો ?
 (A) લીલાવતી ગણિત (B) કલાવતી ગણિત
 (C) ચંપાવતી ગણિત (D) શીલાવતી ગણિત
- (10.18) વરાહમિહિરે કયો પ્રખ્યાત ગ્રંથ લખ્યો હતો ?
 (A) 'ખગોળસંહિતા' (B) 'બૃહદ્સંહિતા'
 (C) 'જ્યોતિષસંહિતા' (D) 'બ્રહ્માંડસંહિતા'
- (10.19) અજંતા-ઈલોરાની ગુફાઓ કયા રાજ્યોમાં આવેલી છે ?
 (A) ગુજરાત (B) મહારાષ્ટ્ર (C) કર્ણાટક (D) ગોવા
- (10.20) ભારતનો સૌથી ઉંચો મિનારો કયો છે ?
 (A) તાજ મિનાર (B) લાલ મિનાર
 (C) કુતુબમિનાર (D) બુલંદ મિનાર
- (10.21) હુમાયુની ભવ્ય કબર (મકબરો) કયાં આવેલી છે ?
 (A) દિલ્હીમાં (B) મુલતાનમાં (C) આગ્રામાં (D) લાહોરમાં
- (10.22) પોંગલ કયા રાજ્યનો મુખ્ય તહેવાર છે ?
 (A) કર્ણાટક (B) કેરળ (C) તમિલનાડુ (D) આંધ્રપ્રદેશ
- (10.23) ભવનાથનો મેળો કયા સ્થળે ભરાય છે ?
 (A) સાપુતારા (B) પાવાગઢ (C) જૂનાગઢ (D) વૌઠા
- (10.24) ભારતમાં જ્યોતિર્લિંગોની સંખ્યા કેટલી છે ?
 (A) 4 (B) 6 (C) 8 (D) 12
- (10.25) ગુજરાતમાં કન્યા કેળવણીના ઉત્તેજન માટે કઈ યોજના અમલમાં મૂકી છે ?
 (A) મહિલા બોન્ડ (B) સરસ્વતી બોન્ડ
 (C) વિદ્યાલક્ષી બોન્ડ (D) નર્મદા બોન્ડ
- (10.26) ભારતના કયા પડોશી દેશમાં લાકડાના મંદિરો અને મૂર્તિઓ જોવા મળે છે ?
 (A) બાંગ્લાદેશમાં (B) મ્યાનમારમાં
 (C) નેપાળમાં (D) ભૂતાનમાં

- (10.27) ગુજરાતમાં કયું શહેર જરી ઉદ્યોગ માટે પ્રખ્યાત છે ?
 (A) સુરત (B) ભૂજ (C) અમદાવાદ (D) ભરૂચ
- (10.28) દેલવાડાના જૈન મંદિરો કયા પર્વતો પર આવેલા છે ?
 (A) આબુ (B) ગિરનાર (C) શેત્રુંજય (D) વિંધ્યાચળ
- (10.29) ભારતીય વૈદકશાસ્ત્રના મહાન પ્રણેતાઓ કોણ ગણાય છે ?
 (A) ચરક અને સુશ્રુત (B) ચંદ્રગુપ્ત અને સમુદ્રગુપ્ત
 (C) વિક્રમાદિત્ય અને કુમારપાળ (D) આર્યભટ્ટ અને બ્રહ્મગુપ્ત
- (10.30) દુનિયાનો સૌથી ભવ્ય દરવાજો કયો છે ?
 (A) બિજાપુરનો ઝુંબજ દરવાજો (B) ફતેહપુર સિકરીનો બુલંદ દરવાજો
 (C) સંત સલીમ ચિશ્તીનો દરવાજો (D) મુંબઈનો ગેટવે ઓફ ઈન્ડિયા
- (10.31) નીચેનામાંથી કેટલા વર્ષની ઉંમરના બાળકોને બાળમજૂર કહેવાય ?
 (A) 18 વર્ષ (B) 21 વર્ષ (C) 17 વર્ષ (D) 14 વર્ષ

૮. ભૂગોળ

- (8.1) પરમાણુ વિદ્યુત શક્તિ ઉત્પન્ન કરવા મુખ્યત્વે કઈ ધાતુ વપરાય છે ?
 (A) પ્લેટિનમ (B) મેંગેનીઝ (C) યુરેનિયમ (D) બેરિયમ
- (8.2) પંડિત રવિશંકર શેના માટે વિશ્વવિખ્યાત છે ?
 (A) સરોદવાદન (B) સિતારવાદન (C) બંસરીવાદન (D) તબલાવાદન
- (8.3) રામાયણના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) વેદ વ્યાસ (B) સાંદીપનિ (C) વાલ્મીકિ (D) વિશ્વામિત્ર
- (8.4) જોગનો ધોધ કઈ નદી પર આવેલો છે ?
 (A) શરાવતી (B) ગોદાવરી (C) કનકાવતી (D) નર્મદા
- (8.5) ભારતનો કયો બંધ દુનિયાનો સૌથી લાંબો બંધ ગણાય છે ?
 (A) ભાખડા (B) નાગાર્જુન સાગર (C) હીરાકુંડ (D) સરદાર સરોવર
- (8.6) સુંદરવન રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન તેના કયા પ્રાણી માટે પ્રખ્યાત છે ?
 (A) હાથી (B) વાઘ (C) એકશીંગી ગેંડ (D) સિંહ
- (8.7) વિશ્વમાં સોનાનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કયા દેશમાં થાય છે ?
 (A) યુ.એસ (B) દક્ષિણ આફ્રિકા (C) રશિયા (D) ઓસ્ટ્રેલિયા

- (8.8) કયા ખનીજનાં ઉત્પાદનમાં ભારત વિશ્વમાં પ્રથમ સ્થાને છે ?
 (A) લોહ અયસ્ક (B) બોકસાઈટ (C) ખનીજ કોલસો (D) અબરખ
- (8.9) ગુજરાતના કયા જિલ્લામાં લિગ્નાઈટ કોલસાની ખાણો છે ?
 (A) સુરેન્દ્રનગર (B) ભાવનગર (C) કચ્છ (D) મહેસાણા
- (8.10) ગુજરાતમાં કઈ જગ્યાએ અણુવિદ્યુતમથક આવેલું છે ?
 (A) કોયલી (B) કાકરાપાર (C) જામનગર (D) કડાણા
- (8.11) ભારતની આશરે કેટલા ટકા જમીનમાં ખેતી થાય છે ?
 (A) 35 (B) 50 (C) 58 (D) 62
- (8.12) નીચેનામાંથી રોકડીયો પાક કયો છે ?
 (A) શેરડી (B) બાજરી (C) જુવાર (D) ઘઉં
- (8.13) સરદાર પટેલ કૃષિ યુનિવર્સિટી કયાં સ્થાપવામાં આવી છે ?
 (A) આણંદ (B) દાંતીવાડા (C) જૂનાગઢ (D) સુરત
- (8.14) ગુજરાતના કયા પ્રદેશને 'સોનેરી પાનનો મુલક' કહે છે ?
 (A) ચરોતર (B) કાનમ (C) વાલોર (D) વાગડ
- (8.15) ગુજરાત સ્ટેટ ફર્ટિલાઈઝર કંપની (GSFC) નું ખાતરનું કારખાનું કયા સ્થળે છે ?
 (A) ભરૂચ (B) કલોલ (C) કંડલા (D) વડોદરા
- (8.16) ભારતમાં કાગળની પ્રથમ મિલ કયાં સ્થપાઈ હતી ?
 (A) ટીટાગઢ (B) ગોરખપુર (C) ચેન્નઈ (D) શ્રીરામપુર
- (8.17) વિસ્તારની દૃષ્ટિએ ભારત વિશ્વમાં કેટલામાં ક્રમે છે ?
 (A) ચોથા (B) પાંચમા (C) છઠ્ઠા (D) સાતમાં
- (8.18) ભારતમાં સૌથી વધુ વસ્તીગીચતા ધરાવતું રાજ્ય કયું છે ?
 (A) ઉત્તર પ્રદેશ (B) પશ્ચિમ બંગાળ (C) બિહાર (D) કેરલ
- (8.19) ભારતમાં સ્ત્રી-પુરુષ જાતિપ્રમાણની સમાનતામાં કયું રાજ્ય મોખરે છે ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) બિહાર (C) કેરલ (D) પંજાબ
- (8.20) ગુજરાતમાં માહિતી તકનીકના ક્ષેત્રે કોનું પ્રદાન મહત્વપૂર્ણ છે ?
 (A) ડૉ. સામ પિત્રોડા (B) ડૉ. વિક્રમ સારાભાઈ
 (C) ડૉ. ડી. એન. વાડિયા (D) પ્રો. ત્રિભુવન ગજજર
- (8.21) વિશ્વમાં કાપડની સૌપ્રથમ મિલ કયા શહેરમાં સ્થપાઈ હતી ?
 (A) માન્ચેસ્ટર (B) લંડન (C) લેકશિયર (D) મુંબઈ

- (8.22) વિશ્વમાં 'મોટેરાની રાજધાની' તરીકે કયું શહેર જાણીતું છે ?
 (A) ટસ્કેલુસા (B) ટ્રિનિડાડ (C) ડિટ્રોઈટ (D) ન્યૂયોર્ક
- (8.23) ભારતમાં ચાનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કયા રાજ્યમાં થાય છે ?
 (A) તમિલનાડુ (B) અસમ (C) હિમાચલપ્રદેશ (D) પશ્ચિમ બંગાળ
- (8.24) ગુજરાતમાં ખનીજ તેલનું સૌથી મોટું ક્ષેત્ર કયું છે ?
 (A) કલોલ (B) મહેસાણા (C) અંકલેશ્વર (D) અમદાવાદ
- (8.25) ભારતમાં સૌથી પહેલું જળવિદ્યુતમથક કર્ણાટકમાં કયા ધોધ પાસે સ્થાપવામાં આવ્યું હતું ?
 (A) જોગ (B) ધુંઆધાર (C) શરાવતી (D) શિવસમુદ્રમ
- (8.26) નાગાર્જુનસાગર બંધ કઈ નદી પર બાંધવામાં આવ્યો છે ?
 (A) મહાનદી (B) કૃષ્ણા (C) કાવેરી (D) ગોદાવરી
- (8.27) દુધસાગર ડેરી કયા શહેરમાં આવેલી છે ?
 (A) મહેસાણા (B) આણંદ (C) સુરત (D) ગાંધીનગર
- (8.28) ગુજરાતમાં કાપડ ઉદ્યોગના જનક તરીકે કોનું નામ મોખરે છે ?
 (A) અંબાલાલ સારાભાઈ (B) અરવિંદભાઈ મફતલાલ
 (C) રણછોડલાલ છોટાલાલ (D) લાલભાઈ દલપતભાઈ
- (8.29) બાયોટેકનોલોજીનો વિશેષ ઉપયોગ કયા ક્ષેત્રે થાય છે ?
 (A) શૈક્ષણિક (B) સામુદ્રિક (C) ઈજનેરી (D) તબીબી
- (8.30) ભારતમાં ઘઉંનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન કયા રાજ્યમાં થાય છે ?
 (A) પંજાબ (B) હરિયાણા (C) મધ્યપ્રદેશ (D) ઉત્તર પ્રદેશ
- (8.31) ભરતીના જંગલો બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) મેંઝોવ (B) મોસમી (C) ખરાઉ (D) વરસાદી
- (8.32) નીચેના પૈકી કયું શહેર 'જાપાનનું માન્યેસ્ટર' કહેવાય છે ?
 (A) યોકોહામા (B) ટોકિયો (C) ઓસાકા (D) ક્યોટો
- (9.1) જુવારનો છોડ પોષણકડીના કયા સોપાનમાં ગણાય ?
 (A) પહેલા (B) બીજા (C) ત્રીજા (D) ચોથા
- (9.2) ભારતના કયા શહેરના સ્થાનિક સમયને ભારતનો પ્રમાણસમય માનવામાં આવે છે ?
 (A) દિબ્રુગઢ (B) કાનપુર (C) અલાહાબાદ (D) દિલ્લી
- (9.3) ભારતની મધ્યમાંથી કયું અક્ષાંશ વૃત્ત પસાર થાય છે ?
 (A) મકરવૃત્ત (B) કર્કવૃત્ત (C) વિષવૃત્ત (D) ધ્રુવવૃત્ત

- (9.4) ભારતની દક્ષિણે કયો મહાસાગર આવેલો છે ?
 (A) એટલેન્ટિક (B) આર્કટિક (C) પેસિફિક (D) હિંદ
- (9.5) વિશ્વનું સર્વોચ્ચ શિખર કયું છે ?
 (A) કાંચનજંગા (B) માઉન્ટ કારાકોરમ (C) ધવલગિરિ (D) માઉન્ટ એવરેસ્ટ
- (9.6) અરવલ્લીની પશ્ચિમે કયુ રણ આવેલું છે ?
 (A) કચ્છનું નાનું રણ (B) કચ્છનું મોટું રણ
 (C) થરપાકરનું રણ (D) ગોબીનું રણ
- (9.7) ભારત કયા પવનોનો દેશ છે ?
 (A) પશ્ચિમિયા (B) વ્યાપારી (C) મોસમી (D) નેઝ્ઝત્યના
- (9.8) ભારતના કયા રાજ્યમાં ચોમાસા કરતાં શિયાળામાં વધુ વરસાદ પડે છે ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) કેરલ (C) તમિલનાડુ (D) પંજાબ
- (9.9) ભારતમાં ચોમાસામાં મોસમી પવનો કઈ દિશામાંથી વાય છે ?
 (A) નેઝ્ઝત્ય (B) વાયવ્ય (C) અગ્નિ (D) ઈશાન
- (9.10) જમ્મુ-કશ્મીરમાં આવેલા કયા વિસ્તારમાં ઓછો વરસાદ પડે છે ?
 (A) લેહ (B) ગુવાહાટી (C) તેજપુર (D) લાલાધાટ
- (9.11) અલકનંદા અને ભાગીરથી કયા સ્થળ પાસે એકબીજાને મળે છે ?
 (A) દેવપ્રયાગ (B) રુદ્રપ્રયાગ (C) કર્ણપ્રયાગ (D) ઋષીકેશ
- (9.12) ગંગા અને યમુનાનો સંગમ કયા સ્થળ પાસે થાય છે ?
 (A) દેવ પ્રયાગ (B) હરદ્વાર (C) વારાણસી (D) અલાહાબાદ
- (9.13) ભારતમાં મીઠા પાણીનું સૌથી મોટું કુદરતી સરોવર કયું છે ?
 (A) ચિલ્કા (B) વુલર (C) સાંભર (D) નૈનીતાલ
- (9.14) બાંગ્લાદેશમાં બ્રહ્મપુત્ર નદી કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) જમુના (B) ત્સાંગપો (C) મેઘના (D) અલકનંદા
- (9.15) કઈ ઔષધિનો ઉપયોગ લોહીના ઊંચા દબાણનો રોગ મટાડવા માટે થાય છે ?
 (A) નિશિગંધા (B) રજનીગંધા (C) સંપર્ગંધા (D) મન્સ્યગંધા
- (9.16) ચંદનના વૃક્ષો કયા પ્રકારના જંગલોમાં જોવા મળે છે ?
 (A) વરસાદી (B) મોસમી (C) કાંટાળા (D) સમશીતોષ્ણ કટિબંધીય
- (9.17) ખાખરાનાં પાન શું બનાવવા માટે વપરાય છે ?
 (A) સાવરણી (B) પતરાળા-પડીયા (C) સાદડી (D) બીડી

- (9.18) કયુ તત્વ જમીન અને પાકોનું રક્ષણ કરે છે ?
 (A) જંગલ (B) વરસાદ (C) ગરમી (D) પવન
- (9.19) ભારતનું રાષ્ટ્રીય પ્રાણી કયુ છે ?
 (A) સિંહ (B) વાઘ (C) હાથી (D) ગેંડો
- (9.20) ગુજરાતમાં કયુ અભયારણ્ય પક્ષીઓ માટે છે ?
 (A) સાસણગીર (B) બરડીપાડા (C) નળ સરોવર (D) નારાયણ સરોવર
- (9.21) ભારતમાં કયું પક્ષી સૌથી વજનદાર છે ?
 (A) ગીધ (B) ગરુડ (C) મોર (D) ઘોરાડ
- (9.22) ભારતમાં સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય કયું છે ?
 (A) પશ્ચિમ બંગાળ (B) બિહાર (C) કેરલ (D) ઉત્તર પ્રદેશ
- (9.23) નીચેનામાંથી ગુજરાતનું સૌથી મોટું શહેર કયું છે ?
 (A) ગાંધીનગર (B) અમદાવાદ (C) સુરત (D) વડોદરા
- (9.24) ભારતમાં સૌથી મોટો વ્યવસાય કયો છે ?
 (A) વેપાર (B) ઉદ્યોગ (C) વાહન વ્યવહાર (D) ખેતી
- (9.25) કચ્છના અખાતમાં આવેલું કયું અભયારણ્ય દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિ માટે પ્રખ્યાત છે ?
 (A) વેળાવદર (B) પિરોટન (C) બંદીપુર (D) મહાત્મા ગાંધી
- (9.26) ભારતમાં ઉનાળામાં સૌથી વધુ ગરમી કયા રાજ્યમાં પડે છે ?
 (A) પંજાબ (B) મધ્યપ્રદેશ (C) ગુજરાત (D) રાજસ્થાન
- (9.27) કયા પાણીમાં સ્વયં સાફ કરવાની ક્ષમતા હોય છે ?
 (A) ફૂવાના (B) વહેતા (C) તળાવના (D) 'વાવ'ના
- (9.28) નીચેનામાંથી કયા વૃક્ષના રસમાંથી ટર્પેન્ટાઈન બને છે ?
 (A) સીડર (B) દેવદાર (C) ઓક (D) ચીડ
- (9.29) નીચેનામાંથી કયુ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન એકશિંગી ગેંડા માટે પ્રખ્યાત છે ?
 (A) મુદ્દમલાઈ (B) સુંદરવન (C) કાઝીરંગા (D) કોર્બેટ
- (10.1) ભારતની ભૂમિનો કેટલો ભાગ મેદાની છે ?
 (A) 43 % (B) 30 % (C) 57 % (D) 27 %
- (10.2) ભારતની આબોહવા કેવા પ્રકારની છે ?
 (A) ગરમ અને ભેજવાળી (B) ગરમ અને સુકી
 (C) શીતળ અને ભેજવાળી (D) મોસમી

- (10.3) કઈ ઔષધીય વનસ્પતિ એકમાત્ર ભારતમાં થાય છે ?
 (A) અશ્વગંધા (B) રજનીગંધા (C) સર્પગંધા (D) મત્સ્યગંધા
- (10.4) ભારતમાં કયા માર્ગોનું મહત્વ સૌથી વધુ છે ?
 (A) રેલમાર્ગો (B) સડકમાર્ગો
 (C) હવાઈ માર્ગો (D) જળમાર્ગો
- (10.5) 'વિશ્વ પર્યાવરણદિન' કયા દિવસે ઉજવાય છે ?
 (A) 5 જૂને (B) 29 ડિસેમ્બરે (C) 4 ઓક્ટોબરે (D) 21 માર્ચે
- (10.6) ભારતની કુલ વસ્તીના કુલ કેટલા ટકા વસ્તી કૃષિ પર નિર્ભર છે ?
 (A) 78 % (B) 75 % (C) 72 % (D) 64 %
- (10.7) નીચેના પૈકી કયો પાક રવી પાક છે ?
 (A) ઘઉં (B) બાજરી (C) કપાસ (D) જુવાર
- (10.8) નીચેનામાંથી કયો પદાર્થ સૌથી સસ્તી, અત્યંત અનુકૂળ અને સૌથી શુદ્ધ ઊર્જાશક્તિ આપે છે ?
 (A) કુદરતી વાયુ (B) ખનીજકોલસો (C) પેટ્રોલ (D) કેરોસીન
- (10.9) ભારતમાં મગફળીના ઉત્પાદનમાં કયું રાજ્ય અગ્રસ્થાને છે ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) ગુજરાત (C) આંધ્રપ્રદેશ (D) તમિલનાડુ
- (10.10) ગુજરાતનો કયો પ્રદેશ કપાસના ઉત્પાદન માટે જાણીતો છે ?
 (A) ચરોતર (B) કાનમ (C) સોરઠ (D) ભાલ
- (10.11) ભારતમાં ઉપયોગ માટે ઉપલબ્ધ પાણીના કેટલા ટકા સિંચાઈમાં વપરાય છે ?
 (A) 64 % (B) 84 % (C) 24 % (D) 44 %
- (10.12) માનવીએ સૌપ્રથમ કઈ ધાતુનો ઉપયોગ શરૂ કર્યો ?
 (A) તાંબુ (B) પિત્તળ (C) કાંસુ (D) લોખંડ
- (10.13) ગુજરાતનાં કયા જિલ્લામાં ઊંચી જાતનો યુનાનો પથ્થર મળે છે ?
 (A) જામનગર (B) અમરેલી (C) જૂનાગઢ (D) ખેડા
- (10.14) વિશ્વમાં સૌથી વધુ ઊર્જા શામાંથી મેળવાય છે ?
 (A) ખનીજતેલમાંથી (B) ખનીજ કોલસામાંથી
 (C) કુદરતી વાયુમાંથી (D) પરમાણુ શક્તિમાંથી
- (10.15) કયો કોલસો સૌથી ઊંચી જાતનો છે ?
 (A) લિગ્નાઈટ (B) બિપ્ચુમિનસ (C) પીટ (D) એન્થ્રેસાઈટ

- (10.16) ભારતમાં સૌથી વધુ ખનીજતેલ અને કુદરતી વાયુ કયા ક્ષેત્રમાંથી મળે છે ?
 (A) ગાંધાર (B) બોમ્બે હાઈ (C) અંકલેશ્વર (D) વસઈ
- (10.17) ગુજરાતનું સૌથી મોટું તાપવિદ્યુતમથક કયા સ્થળે આવેલું છે ?
 (A) સાબરમતી (B) ગાંધીનગર (C) ધુવારણ (D) કંડલા
- (10.18) ભારતમાં સર્વપ્રથમ વિન્ડફાર્મ કઈ જગ્યાએ સ્થપાયું છે ?
 (A) કંડલા (B) માંડવી (C) લાંબા (D) તુતીકોરીન
- (10.19) ભારતમાં સુતરાઉ કાપડની સર્વપ્રથમ મિલ કયાં સ્થપાઈ હતી ?
 (A) સુરત (B) ચેન્નઈ (C) અમદાવાદ (D) મુંબઈ
- (10.20) નીચેનામાંથી કયા સ્થળે લડાયક વિમાનો બને છે ?
 (A) કોઈમ્બતૂર (B) કોરાપુર (C) ભોપાલ (D) સોનપત
- (10.21) ભારતમાં સિમેન્ટનું પહેલું કારખાનું કયા સ્થળે આવ્યું ?
 (A) મુંબઈમાં (B) કોલકત્તામાં (C) દિલ્હીમાં (D) ચેન્નઈમાં
- (10.22) ભારતનું કયું શહેર ઈલેક્ટ્રોનિક ઉદ્યોગની રાજધાની ગણાય છે ?
 (A) દિલ્હી (B) બેંગ્લોર (C) મુંબઈ (D) હૈદરાબાદ
- (10.23) નીચેનામાંથી કયા સ્થળે ગરમ કાપડની મિલો આવેલી છે ?
 (A) અજમેર (B) કંડલા (C) અમૃતસર (D) જયપુર
- (10.24) ગુજરાતનું સૌથી મોટું રેલ્વે જંકશન કયું છે ?
 (A) અમદાવાદ (B) વડોદરા (C) વિરમગામ (D) મહેસાણા
- (10.25) ભારતમાં સૌથી વધુ આયાત શેની થાય છે ?
 (A) ચંત્રસામગ્રીની (B) સોનું અને કીમતી પથ્થરોની
 (C) ખાતરની (D) ખનીજતેલની
- (10.26) ભારતનું રાષ્ટ્રીય પક્ષી કયું છે ?
 (A) હંસ (B) મોર (C) પોપટ (D) કોયલ
- (10.27) ભારતના કયા રાજ્યને 'ઘઉંનો કોઠાર' કહેવામાં આવે છે ?
 (A) ગુજરાત (B) મહારાષ્ટ્ર (C) પંજાબ (D) બિહાર
- (10.28) નીચેનામાંથી કયા દેશમાં કોલસાનો સૌથી વધુ અનામત જથ્થો છે ?
 (A) ચીન (B) ભારત (C) યુ.એસ. (D) રશિયા
- (10.29) નીચેનામાંથી કઈ જમીન લોહ અને એલ્યુમિનિયમના સંયોજનોનું પ્રમાણ વધુ ધરાવે છે ?
 (A) રાતી (B) પડખાઉ (C) રણપ્રકારની (D) કાંપની

પરિશિષ્ટ - ૭
અજમાયશ કસોટી ઉત્તર પત્ર

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી Secondary Teachers' Aptitude Test	
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">ઉત્તર પત્ર</div>	
<p style="text-align: center;">માર્ગદર્શક</p> <p>ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી</p> <p style="text-align: center;">એસોસીએટ પ્રોફેસર</p> <p>શ્રીમતી એમ.એમ. શાહ કોલેજ ઓફ</p> <p style="text-align: center;">એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર</p>	<p style="text-align: center;">પ્રયોજક</p> <p>પ્રા. હિતેષ એમ. સોલંકી</p> <p style="text-align: center;">આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર</p> <p>શ્રીમતી એમ.એમ. શાહ કોલેજ ઓફ</p> <p style="text-align: center;">એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">સામાન્ય માહિતી</div>	
<p>તાલીમાર્થીનું નામ :-.....રોલ નં :-.....</p> <p>કોલેજનું નામ :-.....</p> <p>કોલેજનો પ્રકાર : ☐ અનુદાનિત ☐ સ્વનિર્ભર વિસ્તાર : ☐ શહેરી ☐ અર્ધશહેરી ☐ ગ્રામ્ય</p> <p>જાતિયતા :- ☐ પુરુષ ☐ સ્ત્રી વિદ્યાશાખા :- ☐ વિનિયન ☐ વિજ્ઞાન</p> <p>પિતાનો વ્યવસાય :- ☐ શિક્ષણ ☐ નોકરી ☐ ખેતી ☐ સ્વતંત્ર વ્યવસાય ☐ અન્ય</p> <p>પિતાનો અભ્યાસ :- ☐ કોલેજ પ્રથમ વર્ષ કે તેથી વધુ ☐ ધોરણ-૧૦ થી ધોરણ-૧૨</p> <p style="padding-left: 100px;">☐ ધોરણ ૧ થી ૯ ☐ નિરક્ષર</p> <p>માતાનો અભ્યાસ :- ☐ કોલેજ પ્રથમ વર્ષ કે તેથી વધુ ☐ ધોરણ-૧૦ થી ધોરણ-૧૨</p> <p style="padding-left: 100px;">☐ ધોરણ ૧ થી ૯ ☐ નિરક્ષર</p> <p>સામાજિક જૂથ :- ☐ બિન આરક્ષિત ☐ બક્ષીપંચ ☐ એસ.સી અથવા એસ.ટી</p>	

વિભાગ :-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	0
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
13	0	0	0
14	0	0	0
15	0	0	0
16	0	0	0
17	0	0	0
18	0	0	0
19	0	0	0
20	0	0	0

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
21	0	0	0
22	0	0	0
23	0	0	0
24	0	0	0
25	0	0	0
26	0	0	0
27	0	0	0
28	0	0	0
29	0	0	0
30	0	0	0
31	0	0	0
32	0	0	0
33	0	0	0
34	0	0	0
35	0	0	0
36	0	0	0
37	0	0	0
38	0	0	0
39	0	0	0
40	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિ			

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	0
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
13	0	0	0
14	0	0	0
15	0	0	0
16	0	0	0
17	0	0	0
18	0	0	0
19	0	0	0
20	0	0	0

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
21	0	0	0
22	0	0	0
23	0	0	0
24	0	0	0
25	0	0	0
26	0	0	0
27	0	0	0
28	0	0	0
29	0	0	0
30	0	0	0
31	0	0	0
32	0	0	0
33	0	0	0
34	0	0	0
35	0	0	0
36	0	0	0
37	0	0	0
38	0	0	0
39	0	0	0
40	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિક			

पेटा विभाग : २-(अ)

विधान क्रम	संपूर्ण संमत A	अंशतः संमत B	तटस्थ C	अंशतः असंमत D	संपूर्ण असंमत E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0
12	0	0	0	0	0
13	0	0	0	0	0
14	0	0	0	0	0
15	0	0	0	0	0
16	0	0	0	0	0
17	0	0	0	0	0
18	0	0	0	0	0
19	0	0	0	0	0
20	0	0	0	0	0

विधान क्रम	संपूर्ण संमत A	अंशतः संमत B	तटस्थ C	अंशतः असंमत D	संपूर्ण असंमत E
21	0	0	0	0	0
22	0	0	0	0	0
23	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0
25	0	0	0	0	0
26	0	0	0	0	0
27	0	0	0	0	0
28	0	0	0	0	0
29	0	0	0	0	0
30	0	0	0	0	0
31	0	0	0	0	0
32	0	0	0	0	0
33	0	0	0	0	0
34	0	0	0	0	0
35	0	0	0	0	0
36	0	0	0	0	0
37	0	0	0	0	0
38	0	0	0	0	0
39	0	0	0	0	0
40	0	0	0	0	0
कुल प्राप्तिंक					

पेटा विभाग : २-(ब)

विधान क्रम	संपूर्ण संमत A	अंशतः संमत B	तटस्थ C	अंशतः असंमत D	संपूर्ण असंमत E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0
12	0	0	0	0	0
13	0	0	0	0	0
14	0	0	0	0	0
15	0	0	0	0	0
16	0	0	0	0	0
17	0	0	0	0	0
18	0	0	0	0	0
19	0	0	0	0	0
20	0	0	0	0	0

विधान क्रम	संपूर्ण संमत A	अंशतः संमत B	तटस्थ C	अंशतः असंमत D	संपूर्ण असंमत E
21	0	0	0	0	0
22	0	0	0	0	0
23	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0
25	0	0	0	0	0
26	0	0	0	0	0
27	0	0	0	0	0
28	0	0	0	0	0
29	0	0	0	0	0
30	0	0	0	0	0
31	0	0	0	0	0
32	0	0	0	0	0
33	0	0	0	0	0
34	0	0	0	0	0
35	0	0	0	0	0
36	0	0	0	0	0
37	0	0	0	0	0
38	0	0	0	0	0
39	0	0	0	0	0
40	0	0	0	0	0
					कुल प्राप्तांक

વિભાગ :-૨
ક્ષમતા કસોટી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

૧-(અ-૧)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0
12	0	0	0	0	0
૧-(અ-૨)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	
13	0	0	0	0	
14	0	0	0	0	
15	0	0	0	0	
16	0	0	0	0	
17	0	0	0	0	
18	0	0	0	0	
19	0	0	0	0	
20	0	0	0	0	
21	0	0	0	0	
22	0	0	0	0	
23	0	0	0	0	
24	0	0	0	0	

૧-(અ-૩)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
25	0	0	0	0	0
26	0	0	0	0	0
27	0	0	0	0	0
28	0	0	0	0	0
29	0	0	0	0	0
30	0	0	0	0	0
31	0	0	0	0	0
32	0	0	0	0	0
33	0	0	0	0	0
34	0	0	0	0	0
35	0	0	0	0	0
36	0	0	0	0	0
37	0	0	0	0	0
38	0	0	0	0	0
39	0	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિ					

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0
12	0	0	0	0	0
13	0	0	0	0	0
14	0	0	0	0	0
15	0	0	0	0	0
16	0	0	0	0	0
17	0	0	0	0	0
18	0	0	0	0	0

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
19	0	0	0	0	0
20	0	0	0	0	0
21	0	0	0	0	0
22	0	0	0	0	0
23	0	0	0	0	0
24	0	0	0	0	0
25	0	0	0	0	0
26	0	0	0	0	0
27	0	0	0	0	0
28	0	0	0	0	0
29	0	0	0	0	0
30	0	0	0	0	0
31	0	0	0	0	0
32	0	0	0	0	0
33	0	0	0	0	0
34	0	0	0	0	0
35	0	0	0	0	0
36	0	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિ					

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૧ :

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	0	0	0	0	8.25	0	0	0	0	9.17	0	0	0	0	10.9	0	0	0	0
8.2	0	0	0	0	8.26	0	0	0	0	9.18	0	0	0	0	10.10	0	0	0	0
8.3	0	0	0	0	8.27	0	0	0	0	9.19	0	0	0	0	10.11	0	0	0	0
8.4	0	0	0	0	8.28	0	0	0	0	9.20	0	0	0	0	10.12	0	0	0	0
8.5	0	0	0	0	8.29	0	0	0	0	9.21	0	0	0	0	10.13	0	0	0	0
8.6	0	0	0	0	8.30	0	0	0	0	9.22	0	0	0	0	10.14	0	0	0	0
8.7	0	0	0	0	8.31	0	0	0	0	9.23	0	0	0	0	10.15	0	0	0	0
8.8	0	0	0	0	8.32	0	0	0	0	9.24	0	0	0	0	10.16	0	0	0	0
8.9	0	0	0	0	9.1	0	0	0	0	9.25	0	0	0	0	10.17	0	0	0	0
8.10	0	0	0	0	9.2	0	0	0	0	9.26	0	0	0	0	10.18	0	0	0	0
8.11	0	0	0	0	9.3	0	0	0	0	9.27	0	0	0	0	10.19	0	0	0	0
8.12	0	0	0	0	9.4	0	0	0	0	9.28	0	0	0	0	10.20	0	0	0	0
8.13	0	0	0	0	9.5	0	0	0	0	9.29	0	0	0	0	10.21	0	0	0	0
8.14	0	0	0	0	9.6	0	0	0	0	9.30	0	0	0	0	10.22	0	0	0	0
8.15	0	0	0	0	9.7	0	0	0	0	9.31	0	0	0	0	10.23	0	0	0	0
8.16	0	0	0	0	9.8	0	0	0	0	9.32	0	0	0	0	10.24	0	0	0	0
8.17	0	0	0	0	9.9	0	0	0	0	10.1	0	0	0	0	10.25	0	0	0	0
8.18	0	0	0	0	9.10	0	0	0	0	10.2	0	0	0	0	10.26	0	0	0	0
8.19	0	0	0	0	9.11	0	0	0	0	10.3	0	0	0	0	10.27	0	0	0	0
8.20	0	0	0	0	9.12	0	0	0	0	10.4	0	0	0	0	10.28	0	0	0	0
8.21	0	0	0	0	9.13	0	0	0	0	10.5	0	0	0	0	10.29	0	0	0	0
8.22	0	0	0	0	9.14	0	0	0	0	10.6	0	0	0	0	10.30	0	0	0	0
8.23	0	0	0	0	9.15	0	0	0	0	10.7	0	0	0	0	10.31	0	0	0	0
8.24	0	0	0	0	9.16	0	0	0	0	10.8	0	0	0	0	10.32	0	0	0	0

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૨ :

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	0	0	0	0	8.25	0	0	0	0	9.17	0	0	0	0	10.9	0	0	0	0
8.2	0	0	0	0	8.26	0	0	0	0	9.18	0	0	0	0	10.10	0	0	0	0
8.3	0	0	0	0	8.27	0	0	0	0	9.19	0	0	0	0	10.11	0	0	0	0
8.4	0	0	0	0	8.28	0	0	0	0	9.20	0	0	0	0	10.12	0	0	0	0
8.5	0	0	0	0	8.29	0	0	0	0	9.21	0	0	0	0	10.13	0	0	0	0
8.6	0	0	0	0	8.30	0	0	0	0	9.22	0	0	0	0	10.14	0	0	0	0
8.7	0	0	0	0	8.31	0	0	0	0	9.23	0	0	0	0	10.15	0	0	0	0
8.8	0	0	0	0	8.32	0	0	0	0	9.24	0	0	0	0	10.16	0	0	0	0
8.9	0	0	0	0	9.1	0	0	0	0	9.25	0	0	0	0	10.17	0	0	0	0
8.10	0	0	0	0	9.2	0	0	0	0	9.26	0	0	0	0	10.18	0	0	0	0
8.11	0	0	0	0	9.3	0	0	0	0	9.27	0	0	0	0	10.19	0	0	0	0
8.12	0	0	0	0	9.4	0	0	0	0	9.28	0	0	0	0	10.20	0	0	0	0
8.13	0	0	0	0	9.5	0	0	0	0	9.29	0	0	0	0	10.21	0	0	0	0
8.14	0	0	0	0	9.6	0	0	0	0	9.30	0	0	0	0	10.22	0	0	0	0
8.15	0	0	0	0	9.7	0	0	0	0	9.31	0	0	0	0	10.23	0	0	0	0
8.16	0	0	0	0	9.8	0	0	0	0	9.32	0	0	0	0	10.24	0	0	0	0
8.17	0	0	0	0	9.9	0	0	0	0	10.1	0	0	0	0	10.25	0	0	0	0
8.18	0	0	0	0	9.10	0	0	0	0	10.2	0	0	0	0	10.26	0	0	0	0
8.19	0	0	0	0	9.11	0	0	0	0	10.3	0	0	0	0	10.27	0	0	0	0
8.20	0	0	0	0	9.12	0	0	0	0	10.4	0	0	0	0	10.28	0	0	0	0
8.21	0	0	0	0	9.13	0	0	0	0	10.5	0	0	0	0	10.29	0	0	0	0
8.22	0	0	0	0	9.14	0	0	0	0	10.6	0	0	0	0	10.30	0	0	0	0
8.23	0	0	0	0	9.15	0	0	0	0	10.7	0	0	0	0	10.31	0	0	0	0
8.24	0	0	0	0	9.16	0	0	0	0	10.8	0	0	0	0	10.32	0	0	0	0

પરિશિષ્ટ - ૮

અજમાયશ કસોટી ગુણાંકન યાવી

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી
Secondary Teachers' Aptitude Test

વિભાગ :- ૧
લાક્ષણિકતા કસોટી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
1P	3	2	1
2N	1	2	3
3P	3	2	1
4P	3	2	1
5N	1	2	3
6N	1	2	3
7N	1	2	3
8P	3	2	1
9P	3	2	1
10P	3	2	1
11N	1	2	3
12P	3	2	1
13N	1	2	3
14N	1	2	3
15P	3	2	1
16P	3	2	1
17N	1	2	3
18P	3	2	1
19P	3	2	1
20N	1	2	3

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
21N	1	2	3
22P	3	2	1
23N	1	2	3
24N	1	2	3
25P	3	2	1
26N	1	2	3
27P	3	2	1
28N	1	2	3
29N	1	2	3
30P	3	2	1
31N	1	2	3
32P	3	2	1
33P	3	2	1
34N	1	2	3
35P	3	2	1
36N	1	2	3
37P	3	2	1
38N	1	2	3
39P	3	2	1
40N	1	2	3
કુલ પ્રાપ્તિાંક			

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
1P	3	2	1
2P	3	2	1
3N	1	2	3
4P	3	2	1
5N	1	2	3
6N	1	2	3
7P	3	2	1
8N	1	2	3
9N	1	2	3
10P	3	2	1
11N	1	2	3
12N	1	2	3
13N	1	2	3
14P	3	2	1
15N	1	2	3
16P	3	2	1
17N	1	2	3
18P	3	2	1
19P	3	2	1
20N	1	2	3

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
21P	3	2	1
22P	3	2	1
23P	3	2	1
24N	1	2	3
25N	1	2	3
26P	3	2	1
27N	1	2	3
28N	1	2	3
29P	3	2	1
30P	3	2	1
31N	1	2	3
32N	1	2	3
33P	3	2	1
34N	1	2	3
35P	3	2	1
36N	1	2	3
37P	3	2	1
38N	1	2	3
39P	3	2	1
40P	3	2	1
કુલ પ્રાપ્તિક			

પેટા વિભાગ : ૨-(અ)

વિધાન ક્રમ	સંપૂર્ણ સંમત A	અંશતઃ સંમત B	તટસ્થ C	અંશતઃ અસંમત D	સંપૂર્ણ અસંમત E
1P	5	4	3	2	1
2P	5	4	3	2	1
3N	1	2	3	4	5
4N	1	2	3	4	5
5N	1	2	3	4	5
6P	5	4	3	2	1
7P	5	4	3	2	1
8N	1	2	3	4	5
9P	5	4	3	2	1
10N	1	2	3	4	5
11P	5	4	3	2	1
12N	1	2	3	4	5
13N	1	2	3	4	5
14P	5	4	3	2	1
15P	5	4	3	2	1
16P	5	4	3	2	1
17N	1	2	3	4	5
18N	1	2	3	4	5
19P	5	4	3	2	1
20N	1	2	3	4	5

વિધાન ક્રમ	સંપૂર્ણ સંમત A	અંશતઃ સંમત B	તટસ્થ C	અંશતઃ અસંમત D	સંપૂર્ણ અસંમત E
21P	5	4	3	2	1
22P	5	4	3	2	1
23N	1	2	3	4	5
24N	1	2	3	4	5
25N	1	2	3	4	5
26P	5	4	3	2	1
27P	5	4	3	2	1
28N	1	2	3	4	5
29P	5	4	3	2	1
30N	1	2	3	4	5
31P	5	4	3	2	1
32P	5	4	3	2	1
33P	5	4	3	2	1
34N	1	2	3	4	5
35N	1	2	3	4	5
36N	1	2	3	4	5
37P	5	4	3	2	1
38P	5	4	3	2	1
39N	1	2	3	4	5
40N	1	2	3	4	5
					કુલ પ્રાપ્તિાંક

પેટા વિભાગ : ૨-(બ)

વિધાન ક્રમ	સંપૂર્ણ સંમત A	અંશતઃ સંમત B	તટસ્થ C	અંશતઃ અસંમત D	સંપૂર્ણ અસંમત E
1 _N	1	2	3	4	5
2 _N	1	2	3	4	5
3 _P	5	4	3	2	1
4 _N	1	2	3	4	5
5 _P	5	4	3	2	1
6 _P	5	4	3	2	1
7 _N	1	2	3	4	5
8 _N	1	2	3	4	5
9 _P	5	4	3	2	1
10 _N	1	2	3	4	5
11 _P	5	4	3	2	1
12 _P	5	4	3	2	1
13 _N	1	2	3	4	5
14 _N	1	2	3	4	5
15 _N	1	2	3	4	5
16 _P	5	4	3	2	1
17 _P	5	4	3	2	1
18 _N	1	2	3	4	5
19 _N	1	2	3	4	5
20 _P	5	4	3	2	1

વિધાન ક્રમ	સંપૂર્ણ સંમત A	અંશતઃ સંમત B	તટસ્થ C	અંશતઃ અસંમત D	સંપૂર્ણ અસંમત E
21 _N	1	2	3	4	5
22 _N	1	2	3	4	5
23 _P	5	4	3	2	1
24 _P	5	4	3	2	1
25 _P	5	4	3	2	1
26 _N	1	2	3	4	5
27 _P	5	4	3	2	1
28 _P	5	4	3	2	1
29 _P	5	4	3	2	1
30 _N	1	2	3	4	5
31 _N	1	2	3	4	5
32 _P	5	4	3	2	1
33 _P	5	4	3	2	1
34 _P	5	4	3	2	1
35 _N	1	2	3	4	5
36 _P	5	4	3	2	1
37 _N	1	2	3	4	5
38 _P	5	4	3	2	1
39 _N	1	2	3	4	5
40 _N	1	2	3	4	5
					કુલ પ્રાપ્તિાંક

વિભાગ :-૨
ક્ષમતા કસોટી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

૧-(અ-૧)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	0	0	0	●	0
2	0	0	●	0	0
3	●	0	0	0	0
4	0	0	0	●	0
5	0	●	0	0	0
6	0	0	0	0	●
7	0	●	0	0	0
8	0	0	●	0	0
9	0	0	0	●	0
10	●	0	0	0	0
11	0	●	0	0	0
12	0	0	0	●	0
૧-(અ-૨)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	
13	0	0	●	0	
14	0	●	0	0	
15	0	0	●	0	
16	0	0	●	0	
17	0	0	0	●	
18	●	0	0	0	
19	0	0	0	●	
20	●	0	0	0	
21	●	0	0	0	
22	0	0	●	0	
23	●	0	●	0	
24	0	●	0	●	

૧-(અ-૩)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
25	0	0	0	●	0
26	0	0	●	0	0
27	0	0	●	0	0
28	0	0	0	●	0
29	0	●	0	0	0
30	0	0	0	●	0
31	0	0	●	0	0
32	0	●	0	0	0
33	0	0	0	●	0
34	●	0	0	0	0
35	0	0	0	●	0
36	0	0	0	●	0
37	0	0	0	0	●
38	0	0	●	0	0
39	●	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક					

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	0	0	0	●	0
2	●	0	0	0	0
3	0	●	0	0	0
4	0	0	●	0	0
5	0	●	0	0	0
6	0	0	0	0	●
7	0	0	0	●	0
8	0	0	0	0	●
9	0	0	0	●	0
10	0	0	●	0	0
11	0	●	0	0	0
12	0	0	0	0	●
13	0	0	●	0	0
14	0	0	●	0	0
15	0	0	0	●	0
16	0	●	0	0	0
17	0	0	0	0	●
18	0	0	0	●	0

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
19	0	0	0	0	●
20	0	0	●	0	0
21	0	0	0	●	0
22	0	0	●	0	0
23	0	0	0	●	0
24	●	0	0	0	0
25	0	0	0	●	0
26	0	0	●	0	0
27	●	0	0	0	0
28	0	0	●	0	0
29	●	0	0	0	0
30	0	0	●	0	0
31	0	0	●	0	0
32	0	0	0	●	0
33	0	0	●	0	0
34	0	0	0	0	●
35	0	0	●	0	0
36	0	0	0	0	●
કુલ પ્રાપ્તિ					

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૧ : ગુજરાતી

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	●	○	○	○	8.25	○	○	●	○	9.17	○	○	●	○	10.9	○	○	●	○
8.2	○	○	●	○	8.26	○	●	○	○	9.18	●	○	○	○	10.10	●	○	○	○
8.3	○	○	●	○	8.27	○	○	●	○	9.19	●	○	○	○	10.11	○	○	○	●
8.4	○	○	●	○	8.28	○	○	●	○	9.20	○	○	●	○	10.12	●	○	○	○
8.5	○	●	○	○	8.29	●	○	○	○	9.21	●	○	○	○	10.13	○	○	○	●
8.6	○	●	○	○	8.30	○	○	○	●	9.22	○	●	○	○	10.14	○	○	●	○
8.7	○	●	○	○	8.31	○	○	○	●	9.23	●	○	○	○	10.15	●	○	○	○
8.8	○	●	○	○	8.32	○	○	●	○	9.24	○	●	○	○	10.16	○	○	○	●
8.9	○	○	●	○	9.1	●	○	○	○	9.25	○	○	○	●	10.17	○	○	○	●
8.10	●	○	○	○	9.2	●	○	○	○	9.26	●	○	○	○	10.18	○	○	○	●
8.11	○	○	○	●	9.3	○	○	○	●	9.27	○	○	●	○	10.19	○	○	●	○
8.12	○	○	●	○	9.4	●	○	○	○	9.28	○	○	●	○	10.20	○	○	●	○
8.13	○	○	●	○	9.5	○	●	○	○	9.29	●	○	○	○	10.21	●	○	○	○
8.14	○	○	○	●	9.6	○	○	●	○	9.30	○	●	○	○	10.22	○	●	○	○
8.15	○	○	●	○	9.7	●	○	○	○	9.31	○	○	●	○	10.23	○	●	○	○
8.16	○	●	○	○	9.8	○	●	○	○	9.32	○	●	○	○	10.24	○	○	○	●
8.17	○	○	○	●	9.9	○	○	○	●	10.1	●	○	○	○	10.25	●	○	○	○
8.18	●	○	○	○	9.10	●	○	○	○	10.2	○	○	○	●	10.26	●	○	○	○
8.19	○	○	●	○	9.11	○	●	○	○	10.3	○	●	○	○	10.27	○	○	○	●
8.20	●	○	○	○	9.12	○	●	○	○	10.4	●	○	○	○	10.28	○	○	●	○
8.21	○	●	○	○	9.13	○	○	●	○	10.5	○	●	○	○	10.29	●	○	○	○
8.22	○	○	○	●	9.14	●	○	○	○	10.6	●	○	○	○	10.30	●	○	○	○
8.23	●	○	○	○	9.15	○	○	○	●	10.7	○	●	○	○	10.31	○	○	●	○
8.24	○	●	○	○	9.16	○	○	●	○	10.8	●	○	○	○	10.32	○	●	○	○

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૨ : હિન્દી

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	●	○	○	○	8.25	○	○	○	●	9.19	○	●	○	○	10.14	●	○	○	○
8.2	○	●	○	○	8.26	●	○	○	○	9.20	○	○	●	○	10.15	○	○	○	●
8.3	○	○	●	○	8.27	○	●	○	○	9.21	○	○	●	○	10.16	○	●	○	○
8.4	○	○	●	○	8.28	○	○	○	●	9.22	○	○	○	●	10.17	○	○	●	○
8.5	●	○	○	○	8.29	○	○	○	●	9.23	○	○	●	○	10.18	○	●	○	○
8.6	○	●	○	○	8.30	○	●	○	○	9.24	●	○	○	○	10.19	○	○	○	●
8.7	○	○	○	●	9.1	○	○	●	○	9.25	○	●	○	○	10.20	○	○	●	○
8.8	○	○	●	○	9.2	●	○	○	○	9.26	●	○	○	○	10.21	●	○	○	○
8.9	○	●	○	○	9.3	●	○	○	○	9.27	○	○	●	○	10.22	○	○	●	○
8.10	○	○	○	●	9.4	●	○	○	○	9.28	○	○	●	○	10.23	○	●	○	○
8.11	○	○	●	○	9.5	○	○	○	●	9.29	○	○	●	○	10.24	●	○	○	○
8.12	○	●	○	○	9.6	○	○	●	○	10.1	○	○	●	○	10.25	○	●	○	○
8.13	○	○	○	●	9.7	●	○	○	○	10.2	○	●	○	○	10.26	○	○	●	○
8.14	○	●	○	○	9.8	○	○	●	○	10.3	●	○	○	○	10.27	○	○	●	○
8.15	●	○	○	○	9.9	○	●	○	○	10.4	○	○	●	○	10.28	●	○	○	○
8.16	○	○	●	○	9.10	○	●	○	○	10.5	○	○	●	○	10.29	○	●	○	○
8.17	○	●	○	○	9.11	●	○	○	○	10.6	○	○	○	●	10.30	○	○	●	○
8.18	○	●	○	○	9.12	●	○	○	○	10.7	○	○	●	○	10.31	○	○	●	○
8.19	○	●	○	○	9.13	○	○	●	○	10.8	○	○	○	●	10.32	○	○	○	●
8.20	○	○	○	●	9.14	○	●	○	○	10.9	○	○	○	●					
8.21	●	○	○	○	9.15	○	○	○	●	10.10	○	○	●	○					
8.22	○	○	●	○	9.16	●	○	○	○	10.11	○	●	○	○					
8.23	○	●	○	○	9.17	○	○	●	○	10.12	○	○	●	○					
8.24	○	●	○	○	9.18	○	○	●	○	10.13	○	○	○	●					

पेटा विभाग : २

विषयवस्तु : ३ : संस्कृत

प्रश्न क्रम	उत्तरना विकल्पो				प्रश्न क्रम	उत्तरना विकल्पो				प्रश्न क्रम	उत्तरना विकल्पो				प्रश्न क्रम	उत्तरना विकल्पो			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	0	0	●	0	8.25	0	●	0	0	9.17	0	●	0	0	10.9	0	0	0	●
8.2	0	0	0	●	8.26	0	0	●	0	9.18	0	0	0	●	10.10	0	0	●	0
8.3	0	●	0	0	8.27	0	●	0	0	9.19	●	0	0	0	10.11	●	0	0	0
8.4	0	●	0	0	8.28	●	0	0	0	9.20	0	0	0	●	10.12	0	0	●	0
8.5	●	0	0	0	8.29	0	0	●	0	9.21	0	0	●	0	10.13	●	0	0	0
8.6	0	●	0	0	8.30	0	0	●	0	9.22	●	0	0	0	10.14	●	0	0	0
8.7	0	●	0	0	8.31	0	0	●	0	9.23	0	●	0	0	10.15	0	●	0	0
8.8	0	0	●	0	8.32	0	●	0	0	9.24	0	0	●	0	10.16	0	●	0	0
8.9	●	0	0	0	9.1	0	●	0	0	9.25	0	0	0	●	10.17	0	0	0	●
8.10	0	0	●	0	9.2	0	●	0	0	9.26	0	0	●	0	10.18	0	●	0	0
8.11	0	0	0	●	9.3	●	0	0	0	9.27	0	0	●	0	10.19	●	0	0	0
8.12	0	●	0	0	9.4	0	●	0	0	9.28	0	0	0	●	10.20	0	●	0	0
8.13	0	●	0	0	9.5	0	0	●	0	9.29	●	0	0	0	10.21	●	0	0	0
8.14	0	0	●	0	9.6	0	●	0	0	9.30	0	0	0	●	10.22	0	0	●	0
8.15	●	0	0	0	9.7	0	0	0	0	9.31	●	0	0	0	10.23	0	0	0	●
8.16	0	●	0	0	9.8	0	●	0	0	9.32	0	0	0	●	10.24	0	●	0	0
8.17	0	●	0	0	9.9	0	0	●	0	10.1	0	0	●	0	10.25	●	0	0	0
8.18	0	0	●	0	9.10	0	0	●	0	10.2	●	0	0	0	10.26	0	0	●	0
8.19	●	0	0	0	9.11	0	●	0	0	10.3	0	0	●	0	10.27	0	●	0	0
8.20	0	0	●	0	9.12	0	●	0	0	10.4	0	0	●	0	10.28	●	0	0	0
8.21	●	0	0	0	9.13	0	0	●	0	10.5	0	●	0	0	10.29	0	●	0	0
8.22	0	●	0	0	9.14	0	0	●	0	10.6	●	0	0	0	10.30	0	●	0	0
8.23	0	0	●	0	9.15	0	0	0	0	10.7	0	●	0	0	10.31	0	0	●	0
8.24	●	0	0	0	9.16	●	0	0	0	10.8	0	0	●	0	10.32	0	●	0	0

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૪ : અંગ્રેજી

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	○	○	●	○	8.25	○	○	●	○	9.17	○	●	○	○	10.9	○	●	○	○
8.2	○	○	●	○	8.26	○	○	○	●	9.18	○	●	○	○	10.10	○	○	●	○
8.3	○	○	○	●	8.27	○	○	●	○	9.19	○	●	○	○	10.11	○	○	●	○
8.4	○	○	●	○	8.28	○	○	●	○	9.20	○	○	○	●	10.12	○	○	○	●
8.5	○	○	○	●	8.29	○	●	○	○	9.21	○	○	○	●	10.13	○	○	●	○
8.6	○	○	●	○	8.30	●	○	○	○	9.22	○	●	○	○	10.14	○	○	○	●
8.7	○	○	●	○	8.31	○	○	●	○	9.23	○	○	●	○	10.15	○	●	○	○
8.8	○	●	○	○	8.32	○	●	○	○	9.24	○	○	●	○	10.16	●	○	○	○
8.9	●	○	○	○	9.1	○	●	○	○	9.25	●	○	○	○	10.17	○	○	○	●
8.10	○	○	●	○	9.2	○	○	○	●	9.26	○	○	○	●	10.18	○	○	○	●
8.11	●	○	○	○	9.3	○	○	●	○	9.27	○	○	●	○	10.19	○	○	●	○
8.12	○	○	●	○	9.4	○	●	○	○	9.28	○	○	●	○	10.20	○	●	○	○
8.13	●	○	○	○	9.5	○	●	○	○	9.29	○	●	○	○	10.21	●	○	○	○
8.14	○	○	○	●	9.6	○	○	○	●	9.30	○	○	○	●	10.22	○	○	●	○
8.15	●	○	○	○	9.7	○	○	●	○	9.31	○	○	○	●	10.23	○	○	○	●
8.16	○	○	●	○	9.8	●	○	○	○	9.32	●	○	○	○	10.24	○	○	●	○
8.17	○	●	○	○	9.9	○	●	○	○	10.1	○	●	○	○	10.25	○	●	○	○
8.18	○	○	●	○	9.10	○	○	○	●	10.2	○	○	●	○	10.26	○	○	●	○
8.19	○	○	●	○	9.11	●	○	○	○	10.3	○	●	○	○	10.27	○	○	●	○
8.20	●	○	○	○	9.12	○	●	○	○	10.4	○	○	○	●	10.28	○	●	○	○
8.21	●	○	○	○	9.13	○	●	○	○	10.5	○	○	●	○	10.29	○	○	●	○
8.22	●	○	○	○	9.14	●	○	○	○	10.6	○	○	●	○	10.30	○	○	●	○
8.23	○	●	○	○	9.15	○	○	●	○	10.7	○	○	○	●	10.31	●	○	○	○
8.24	○	○	○	●	9.16	○	○	●	○	10.8	○	○	●	○	10.32	○	●	○	○

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : પ : ગણિત

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	○	●	○	○	8.25	●	○	○	○	9.17	●	○	○	○	10.9	○	○	●	○
8.2	●	○	○	○	8.26	○	○	○	●	9.18	○	●	○	○	10.10	●	○	○	○
8.3	○	●	○	○	8.27	○	●	○	○	9.19	●	○	○	○	10.11	○	○	●	○
8.4	●	○	○	○	8.28	○	●	○	○	9.20	○	○	●	○	10.12	○	○	○	●
8.5	○	○	○	●	8.29	○	○	●	○	9.21	○	●	○	○	10.13	●	○	○	○
8.6	○	●	○	○	8.30	●	○	○	○	9.22	○	●	○	○	10.14	○	○	○	●
8.7	○	●	○	○	8.31	○	○	●	○	9.23	○	○	○	●	10.15	○	○	○	●
8.8	○	○	●	○	8.32	●	○	○	○	9.24	○	○	○	●	10.16	●	○	○	○
8.9	●	○	○	○	9.1	○	○	○	●	9.25	●	○	○	○	10.17	●	○	○	○
8.10	○	○	○	●	9.2	○	○	●	○	9.26	○	○	●	○	10.18	○	●	○	○
8.11	○	○	●	○	9.3	●	○	○	○	9.27	○	●	○	○	10.19	●	○	○	○
8.12	○	●	○	○	9.4	○	●	○	○	9.28	○	○	○	●	10.20	○	●	○	○
8.13	○	○	●	○	9.5	○	○	○	●	9.29	●	○	○	○	10.21	○	○	●	○
8.14	○	○	○	●	9.6	●	○	○	○	9.30	○	○	●	○	10.22	●	○	○	○
8.15	●	○	○	○	9.7	○	○	●	○	9.31	○	●	○	○	10.23	○	○	○	●
8.16	○	○	●	○	9.8	●	○	○	○	9.32	○	○	○	●	10.24	○	●	○	○
8.17	●	○	○	○	9.9	○	●	○	○	10.1	○	○	●	○	10.25	●	○	○	○
8.18	○	●	○	○	9.10	○	○	●	○	10.2	○	●	○	○	10.26	○	○	●	○
8.19	○	○	○	●	9.11	○	●	○	○	10.3	○	○	○	●	10.27	○	●	○	○
8.20	○	●	○	○	9.12	●	○	○	○	10.4	○	○	●	○	10.28	○	○	○	●
8.21	●	○	○	○	9.13	○	●	○	○	10.5	●	○	○	○	10.29	○	●	○	○
8.22	○	○	●	○	9.14	○	○	○	●	10.6	●	○	○	○	10.30	○	○	●	○
8.23	○	●	○	○	9.15	○	○	●	○	10.7	○	○	●	○	10.31	○	○	○	●
8.24	○	○	○	●	9.16	○	○	●	○	10.8	○	●	○	○	10.32	○	○	●	○

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૬ : વિજ્ઞાન

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	○	○	●	○	8.25	○	●	○	○	9.17	●	○	○	○	10.9	●	○	○	○
8.2	●	○	○	○	8.26	○	○	●	○	9.18	○	○	●	○	10.10	○	○	○	●
8.3	○	●	○	○	8.27	○	○	●	○	9.19	○	○	○	●	10.11	●	○	○	○
8.4	○	○	○	●	8.28	○	●	○	○	9.20	●	○	○	○	10.12	○	○	●	○
8.5	●	○	○	○	8.29	●	○	○	○	9.21	○	○	●	○	10.13	○	●	○	○
8.6	○	○	●	○	8.30	○	○	●	○	9.22	○	○	○	●	10.14	○	○	●	○
8.7	○	○	○	●	8.31	○	●	○	○	9.23	○	○	●	○	10.15	●	○	○	○
8.8	●	○	○	○	8.32	●	○	○	○	9.24	●	○	○	○	10.16	○	●	○	○
8.9	○	○	●	○	9.1	○	●	○	○	9.25	○	○	○	●	10.17	○	●	○	○
8.10	●	○	○	○	9.2	○	●	○	○	9.26	○	○	●	○	10.18	○	●	○	○
8.11	○	●	○	○	9.3	○	○	●	○	9.27	○	●	○	○	10.19	○	○	○	●
8.12	○	○	●	○	9.4	●	○	○	○	9.28	●	○	○	○	10.20	○	○	●	○
8.13	●	○	○	○	9.5	○	○	○	●	9.29	○	○	○	●	10.21	●	○	○	○
8.14	○	○	●	○	9.6	○	○	●	○	9.30	○	●	○	○	10.22	○	●	○	○
8.15	○	○	●	○	9.7	○	●	○	○	9.31	○	○	●	○	10.23	○	○	○	●
8.16	○	●	○	○	9.8	●	○	○	○	9.32	●	○	○	○	10.24	●	○	○	○
8.17	●	○	○	○	9.9	●	○	○	○	10.1	○	○	●	○	10.25	○	○	●	○
8.18	○	●	○	○	9.10	○	●	○	○	10.2	○	●	○	○	10.26	●	○	○	○
8.19	○	○	●	○	9.11	○	○	●	○	10.3	●	○	○	○	10.27	○	●	○	○
8.20	○	○	○	●	9.12	○	●	○	○	10.4	○	○	○	●	10.28	○	○	●	○
8.21	○	○	○	●	9.13	●	○	○	○	10.5	○	●	○	○	10.29	○	○	○	●
8.22	○	○	●	○	9.14	○	○	○	●	10.6	○	○	●	○	10.30	●	○	○	○
8.23	○	○	○	●	9.15	○	●	○	○	10.7	○	○	●	○	10.31	○	○	●	○
8.24	●	○	○	○	9.16	○	○	●	○	10.8	○	●	○	○	10.32	●	○	○	○

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૭ : ઈતિહાસ

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	○	○	●	○	8.25	●	○	○	○	9.18	○	●	○	○	10.10	○	○	●	○
8.2	●	○	○	○	8.26	○	○	●	○	9.19	○	●	○	○	10.11	○	○	●	○
8.3	○	○	○	●	8.27	●	○	○	○	9.20	○	○	●	○	10.12	○	○	○	●
8.4	○	○	○	●	8.28	●	○	○	○	9.21	●	○	○	○	10.13	●	○	○	○
8.5	○	○	○	●	8.29	○	○	○	●	9.22	●	○	○	○	10.14	○	○	●	○
8.6	○	○	●	○	8.30	○	○	●	○	9.23	○	●	○	○	10.15	○	○	○	●
8.7	●	○	○	○	8.31	○	○	●	○	9.24	○	○	●	○	10.16	○	○	●	○
8.8	○	●	○	○	9.1	○	○	●	○	9.25	○	○	○	●	10.17	●	○	○	○
8.9	○	○	●	○	9.2	○	○	●	○	9.26	○	●	○	○	10.18	○	●	○	○
8.10	○	○	●	○	9.3	○	●	○	○	9.27	○	○	○	●	10.19	○	●	○	○
8.11	○	●	○	○	9.4	●	○	○	○	9.28	○	○	●	○	10.20	○	○	●	○
8.12	○	●	○	○	9.5	○	○	○	●	9.29	●	○	○	○	10.21	●	○	○	○
8.13	●	○	○	○	9.6	○	●	○	○	9.30	○	●	○	○	10.22	○	○	●	○
8.14	●	○	○	○	9.7	○	○	●	○	9.31	○	○	○	●	10.23	○	○	●	○
8.15	○	○	●	○	9.8	○	○	○	●	9.32	○	○	●	○	10.24	○	○	○	●
8.16	○	●	○	○	9.9	○	●	○	○	10.1	○	●	○	○	10.25	○	○	●	○
8.17	○	●	○	○	9.10	○	○	●	○	10.2	●	○	○	○	10.26	○	○	●	○
8.18	○	○	○	●	9.11	○	●	○	○	10.3	●	○	○	○	10.27	●	○	○	○
8.19	○	○	●	○	9.12	●	○	○	○	10.4	●	○	○	○	10.28	●	○	○	○
8.20	○	○	○	●	9.13	●	○	○	○	10.5	○	●	○	○	10.29	●	○	○	○
8.21	●	○	○	○	9.14	○	●	○	○	10.6	○	●	○	○	10.30	○	○	○	●
8.22	○	○	○	●	9.15	○	○	○	●	10.7	●	○	○	○	10.31	○	○	○	●
8.23	○	○	●	○	9.16	●	○	○	○	10.8	○	○	○	●					
8.24	○	○	●	○	9.17	○	○	●	○	10.9	○	○	○	●					

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૮ : ભૂગોળ

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
8.1	○	○	●	○	8.25	○	○	○	●	9.17	○	●	○	○	10.11	●	○	○	○
8.2	○	●	○	○	8.26	○	●	○	○	9.18	●	○	○	○	10.12	○	●	○	○
8.3	○	○	●	○	8.27	●	○	○	○	9.19	○	●	○	○	10.13	●	○	○	○
8.4	●	○	○	○	8.28	○	○	●	○	9.20	○	○	●	○	10.14	●	○	○	○
8.5	○	○	●	○	8.29	○	○	○	●	9.21	○	○	○	●	10.15	○	●	○	○
8.6	○	●	○	○	8.30	●	○	○	○	9.22	○	●	○	○	10.16	○	○	○	●
8.7	○	●	○	○	8.31	●	○	○	○	9.23	○	○	○	●	10.17	○	●	○	○
8.8	○	○	○	●	8.32	○	○	●	○	9.24	○	●	○	○	10.18	○	○	●	○
8.9	○	○	●	○	9.1	●	○	○	○	9.25	○	○	○	●	10.19	○	○	○	●
8.10	○	●	○	○	9.2	○	○	●	○	9.26	○	●	○	○	10.20	○	○	○	●
8.11	○	●	○	○	9.3	○	●	○	○	9.27	○	○	○	●	10.21	○	●	○	○
8.12	●	○	○	○	9.4	○	○	○	●	9.28	○	●	○	○	10.22	○	○	○	●
8.13	○	●	○	○	9.5	○	○	○	●	9.29	○	○	○	●	10.23	○	●	○	○
8.14	●	○	○	○	9.6	○	○	●	○	9.30	○	○	●	○	10.24	○	○	●	○
8.15	○	○	○	●	9.7	○	○	●	○	10.1	●	○	○	○	10.25	●	○	○	○
8.16	○	○	○	●	9.8	○	○	●	○	10.2	○	○	○	●	10.26	○	○	○	●
8.17	○	○	○	●	9.9	●	○	○	○	10.3	○	○	●	○	10.27	○	●	○	○
8.18	○	●	○	○	9.10	●	○	○	○	10.4	○	●	○	○	10.28	○	○	●	○
8.19	○	○	●	○	9.11	●	○	○	○	10.5	○	●	○	○	10.29	○	○	●	○
8.20	●	○	○	○	9.12	○	○	○	●	10.6	●	○	○	○	10.30	○	●	○	○
8.21	○	○	●	○	9.13	○	●	○	○	10.7	○	○	○	●					
8.22	○	○	●	○	9.14	○	●	○	○	10.8	●	○	○	○					
8.23	○	●	○	○	9.15	○	○	●	○	10.9	●	○	○	○					
8.24	○	○	●	○	9.16	○	●	○	○	10.10	●	○	○	○					

પરિશિષ્ટ – ૯
અંતિમ કસોટી

માધ્યમિક
શિક્ષક
અભિયોગ્યતા
કસોટી

Secondary
Teachers'
Aptitude
Test

માર્ગદર્શક
ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી
એસોસીએટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન
વઢવાણ શહેર.

પ્રયોજક
પ્રા. હિતેશભાઈ એમ. સોલંકી
(M.Sc., M.Ed., M.Phil)
આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન
વઢવાણ શહેર.

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી

Secondary Teachers' Aptitude Test

સૂચનાઓ :-

- આ કસોટીનો હેતુ તમારા નિખાલસ અભિપ્રાય અને કેટલીક ક્ષમતાઓ જાણવાનો છે.
- કસોટીના ઉ 1રો તમને આપેલા અલગ ઉ 1રપત્રમાં યોગ્ય જગ્યાએ જ આપવાના છે. તેથી કસોટી પુસ્તિકામાં ક્યાંય કશું જ લખશો નહીં.
- આ કસોટીમાં મુખ્ય બે વિભાગો છે. દરેક વિભાગ અને પેટાવિભાગ માં ઉ 1ર લખવા માટે સમજૂતી આપેલી છે. તે કાળજીપૂર્વક વાંચી તે પ્રમાણે ઉ 1ર આપશો.
- તમને આપેલ ઉ 1રપત્રમાં દરેક કસોટીનાં વિભાગ તેમજ પેટાવિભાગની કસોટીનાં પ્રશ્નોનાં ક્રમની સામે ઉ 1રનાં વિકલ્પો 'O' થી દર્શાવેલ છે. સાચા ઉ 1રનાં વર્તુળને કાળી અથવા બ્લુ પેનથી ઘૂંટો.
- કસોટીનાં ઉ 1ર આપવા માટે તમને પૂરતો સમય આપવામાં આવશે. છતાં ઉ 1ર આપવામાં શક્ય એટલી ઝડપ રાખશો.
- કોઈ પણ પ્રશ્નનાં ઉ 1ર આપવામાં તમને કશી શંકા કે મૂંઝવણ લાગે તો નિરીક્ષકને પૂછો.
- ઉ 1રપત્ર પર તમારા વિશેની સામાન્ય માહિતી તથા ઉ 1રો નિઃસંકોચપણે આપો. આ બાબત સંપૂર્ણ ખાનગી રાખવામાં આવશે. આ માહિતીનો ઉપયોગ ફક્ત સંશોધનનાં હેતુ માટે જ કરવામાં આવશે.
- તમારા પ્રામાણિક અને નિષ્ઠાપૂર્વકના ઉ 1રો આ કસોટીને વધુ વિશ્વસનીય બનાવશે. તેથી સંપૂર્ણ સહકાર માટે વિનંતી કરું છું.
- કસોટી પૂરી થયે તમને આપેલી કસોટીપુસ્તિકા અને ઉ 1રપત્ર નિરીક્ષકશ્રીને પરત સોંપી દો.

વિભાગ-૧ (લાક્ષણિકતા કસોટી)

પેટા વિભાગ-૧

આ વિભાગમાં શિક્ષણનાં વ્યવસાય સાથે સંબંધિત વિધાનો આપેલાં છે. દરેક વિધાન સામે ત્રણ વિકલ્પો (A) હા (B) અનિશ્ચિત (C) ના આપેલા છે. તાલીમાર્થીએ દરેક વિધાન વાંચી પોતાનો અભિપ્રાય ઉત્તરપત્રનાં વિભાગ-૧માં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમની સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવાનો છે.

પેટા વિભાગ : ૧ – (અ)

- (1) શીખવતી વખતે વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્ન પૂછે તો ન ગમે.
- (2) શિક્ષણને લગતાં સંશોધનો વાંચવાં ગમે.
- (3) રિસેસના સમયમાં વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસનાં પ્રશ્નો પૂછે તો ન ગમે.
- (4) રજાના દિવસોમાં પણ શિક્ષણકાર્ય કરાવવાનું ગમે.
- (5) નવરાશના સમયમાં ઘરના કે પડોશના વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવામાં ખૂબ આનંદ અનુભવું.
- (6) વિદ્યાર્થીનાં વાલીઓનો સંપર્ક રાખવો ન ગમે.
- (7) શિક્ષણને લગતા સામયિકો નિયમિત રીતે વાંચું.
- (8) શાળાનું કોઈપણ કાર્ય ઘરે લઈ જવું ન ગમે.
- (9) વિદ્યાર્થીઓ વારંવાર પૂછપૂછ કરે તે ન ગમે.
- (10) શિક્ષણને લગતા લેખો છાપાંમાંથી અચૂક વાંચું.

પેટા વિભાગ : ૧ – (બ)

- (1) બીમાર પડી ગયેલા વિદ્યાર્થીઓને મળવા તેમના ઘરે જાઉં.
- (2) વિદ્યાર્થીને સુધારવાનું કામ શિક્ષકનું નથી.
- (3) વિદ્યાર્થીઓના કલ્યાણની પ્રવૃત્તિમાં હોશભેર ભાગ લઉં.
- (4) વિદ્યાર્થી સારો નાગરિક બને તેથી શિક્ષકને કશો લાભ થતો નથી.
- (5) વિદ્યાર્થીઓની વિકાસાત્મક જરૂરિયાતો અંગે વાલી સાથે ચર્ચા કરું.
- (6) નિમ્ન સિદ્ધિ મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓનાં વાલીની મુલાકાત લઉં.
- (7) વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓ ઉકેલવાનું કામ શિક્ષકોનું નથી.
- (8) વિદ્યાર્થીઓના બધા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાનું જરૂરી નથી.
- (9) વિદ્યાર્થીને જ શિક્ષણમાં રસ ન હોય તો કંઈ કરવાનું રહેતું નથી.
- (10) અભ્યાસમાં પાછળ રહેતા વિદ્યાર્થીઓને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપું.

પેટા વિભાગ-૨

આ વિભાગમાં શિક્ષણનાં વ્યવસાય સાથે સંબંધિતે વિધાનો આપેલા છે. દરેક વિધાન સામે પાંચ વિકલ્પો આપેલા છે. (A) સંપૂર્ણ સંમત (B) સંમત (C) તટસ્થ (D) અસંમત (E) સંપૂર્ણ અસંમત. તાલીમાર્થીએ દરેક વિધાન વાંચી પોતાનો અભિપ્રાય ઉત્તરપત્રનાં વિભાગ-૧માં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમની સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવાનો છે.

પેટા વિભાગ :૨ – (અ)

- (1) તોફાની બાળકોને સુધારવાનું અસંભવિત છે.
- (2) વિદ્યાર્થીઓના અંગત પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે શિક્ષકે પોતાના ફુરસદના સમયનો ભોગ આપવો જોઈએ.
- (3) વિદ્યાર્થીના વાલીની મુલાકાત લેવાનું શિક્ષક માટે જરૂરી નથી.
- (4) વિદ્યાર્થીઓની જિજ્ઞાસાવૃત્તિને સંતોષવી જોઈએ.
- (5) વિદ્યાર્થીઓના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવા શિક્ષક બંધાયેલો નથી.
- (6) શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓ ઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ મૂકવો જોઈએ.
- (7) વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકને નિઃસંકોચ મળી શકે તેવું વ્યક્તિત્વ હોવું જોઈએ.
- (8) બાળકો સાથે પ્રેમાળ વર્તન લાંબા ગાળે નુકસાનકારક નીવડે છે.
- (9) વિદ્યાર્થીની પ્રગતિ માટે મા બાપે ચિંતિત રહેવું જોઈએ, શિક્ષકે નહીં.
- (10) શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને તેમની નબળાઈઓ સહિત સ્વીકારવા જોઈએ.

પેટા વિભાગ :૨ – (બ)

- (1) શિક્ષણનો વ્યવસાય પવિત્ર અને ઉમદા વ્યવસાય છે.
- (2) શિક્ષણએ દુનિયાનો સર્વશ્રેષ્ઠ વ્યવસાય છે.
- (3) શિક્ષણનાં વ્યવસાયમાં ઘાણીના બળદ પેઠે ઠેરના ઠેર રહેવાનું.
- (4) શિક્ષકનો વ્યવસાય કંટાળો આવે તેવો વ્યવસાય છે.
- (5) શિક્ષક થવું એટલે સામાજિક પરિવર્તનના દૂત તરીકે કામ કરવું.
- (6) શિક્ષક સાચા અર્થમાં રાષ્ટ્રવિદાતા છે.
- (7) બીજા વ્યવસાયમાં તક મળે તો શિક્ષણના વ્યવસાયમાં અવાય નહીં.
- (8) શિક્ષણનાં વ્યવસાયમાં આજીવન વિદ્યાર્થી રહેવાની તક મળે.
- (9) વર્ગમાં બાળકોના ઘોંઘાટથી જ ત્રાસી જવાય.
- (10) શિક્ષક થવા કરતાં તો કલાર્ક થવું વધારે ગમે.

પેટા વિભાગ - ૩

પેટા વિભાગ : ૩ અ - (૧)

સૂચના : નીચેની પ્રત્યેક કલમમાં પાંચ શબ્દોનું જૂથ આપવામાં આવ્યું છે. એ પાંચ શબ્દોમાંનો એક શબ્દ બાકીના ચાર શબ્દોથી જુદો પડે છે. ચાર શબ્દોમાં અર્થની રીતે અથવા સંબંધની રીતે કોઈને કોઈ પ્રકારનું સામ્ય છે. તમારે બધા શબ્દોનો અભ્યાસ કરી કયા ચાર શબ્દોમાં સામ્ય છે અને કયો શબ્દ સામ્ય ધરાવતો નથી એ શોધી કાઢવાનું છે. અલગ પડતા શબ્દનો ઉત્તર ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવાનો છે.

-
- (1) (A) કમ્પ્યુટર (B) ટી.વી. (C) રેડિયો (D) ટેપ (E) વોકમેન
 (2) (A) પેન (B) પેન્સિલ (C) રબ્બર (D) પુસ્તક (E) પરિકર
 (3) (A) વિદ્યાર્થી (B) શિક્ષક (C) આચાર્ય (D) કલાર્ક (E) પટ્ટાવાળો

પેટા વિભાગ : ૩ અ - (૨)

સૂચના : આપેલ કસોટીમાં :: ચિહ્નની ડાબી બાજુ બે બાબતો વચ્ચે જેવો સંબંધ છે તેવો જ સંબંધ :: ચિહ્નની જમણી બાજુની બે બાબતો વચ્ચે પણ છે. તો આ સંબંધને અનુરૂપ '?' ની જગ્યાએ ખૂટતો શબ્દ આપેલા ચાર વિકલ્પમાંથી શોધી ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેના વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવાનો છે.

-
- (4) રેડિયો : શ્રોતા :: ફિલ્મ :?.....
 (A) પ્રસારણ (B) આલોચક (C) અભિનેતા (D) દર્શક
 (5) ભૂતકાળ : દાદા ::?..... : પૌત્ર
 (A) ભવિષ્યકાળ (B) પિતા (C) વર્તમાનકાળ (D) પુત્ર
 (6) બસ : ડ્રાઈવર :: શાળા :?.....
 (A) વિદ્યાર્થી (B) શિક્ષક (C) પટ્ટાવાળા (D) આચાર્ય

પેટા વિભાગ : ૩ અ – (૩)

સૂચના : આ કસોટીમાં કેટલાક વાક્યો આપેલા છે. પ્રત્યેક વાક્યના બે ભાગ છે. વાક્યના પહેલા અને અંતિમ શબ્દના સ્થાન ખાલી છે, અને તે તમારે યોગ્ય અર્થ અનુસાર શોધવાનાં છે. આ બંને શબ્દો પ્રત્યેક વાક્ય નીચે આપેલી પાંચ જોડીમાંથી એક જોડીમાં છે. ધ્યાન રાખો કે સાચી જોડીનો પહેલો શબ્દ વાક્યની પહેલી ખાલી જગ્યા પર આવશે અને એજ જોડીનો બીજો શબ્દ બીજી ખાલી જગ્યા પર આવશે. આ પાંચ જોડીને A, B, C, D, E અક્ષરો વડે દર્શાવેલ છે. સાચી જોડીનો ઉત્તર ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેના વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

ઉદાહરણ : ૧ જેમ..... અને દીવો, તેવી જ રીતે મીણ અને

(A)	પ્રકાશ	મીણબત્તી
(B)	તેલ	મીણબત્તી
(C)	બળવું	ઓગળવું
(D)	પ્રકાશ	પ્રકાશ
(E)	તેલ	ઓગળવું

—સાચો જવાબ B છે. જે બાજુમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ઉત્તરપત્રમાં દર્શાવવો.

A	B	C	D	E
O	●	O	O	O

(7) જેમ..... અને ચોર, તેવી જ રીતે દાન અને

(A)	પોલીસ	દાતા
(B)	પાપ	પુણ્ય
(C)	ચોરી	દાતા
(D)	પૈસા	પૈસા
(E)	રાત	દિવસ

(8) જેમ..... અને ખ્રિસ્તી, તેવી જ રીતે કુરાન અને

(A)	બાઈબલ	મસ્જીદ
(B)	ધર્મ	ધર્મગ્રંથ
(C)	ઈશુ	પયગંબર
(D)	બાઈબલ	મુસ્લિમ
(E)	દેવળ	મુસલમાન

(9) જેમ.....અને પદ્ય, તેવી જ રીતે લેખક અને

(A) કવિ લેખન

(B) કાવ્ય ગદ્ય

(C) કવિ ગદ્ય

(D) કાવ્ય લેખન

(E) સાહિત્ય લેખ

(10) જેમ.....અને સમુદ્ર, તેવી જ રીતે વિમાન અને

(A) જહાજ આકાશ

(B) મોજા વાદળ

(C) ઊંડાઈ ઊંચાઈ

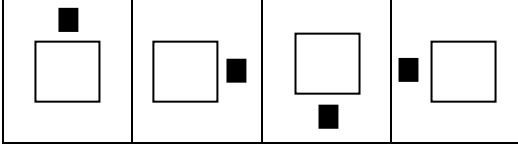
(D) જહાજ પવન

(E) જળચર આકાશ

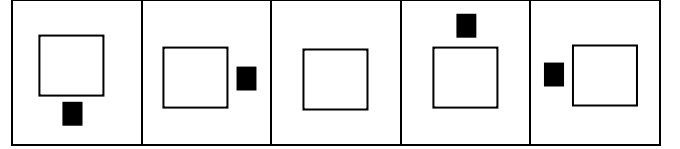
૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક કસોટી

નીચેના પ્રશ્નોમાં ડાબી બાજુએ એક સમસ્યા રજૂ કરી છે. તેમાં ચોક્કસ ક્રમમાં બદલાતી ચાર આકૃતિઓની શ્રેણી છે. આ શ્રેણીની પાંચમી સંભવિત આકૃતિ જમણી બાજુની પાંચ આકૃતિઓમાંથી શોધી અલગ ઉત્તરપત્રમાં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવો.

૧. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A

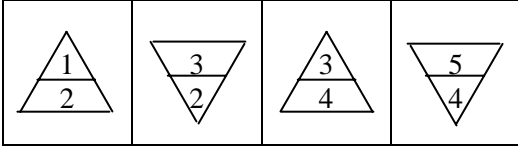
B

C

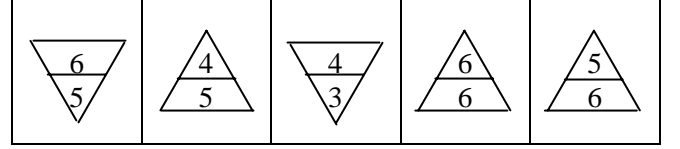
D

E

૨. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A

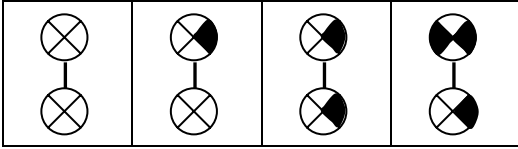
B

C

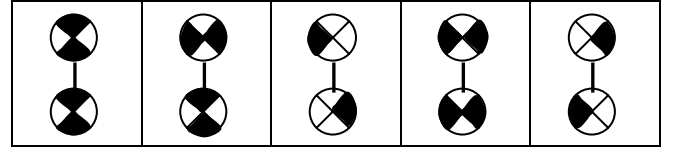
D

E

૩. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A

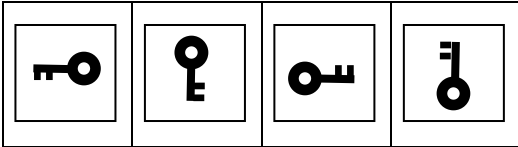
B

C

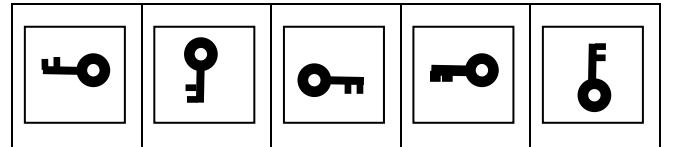
D

E

૪. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A

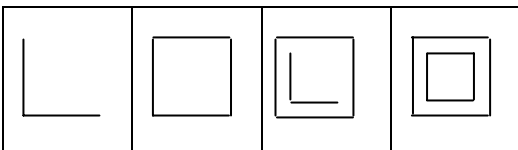
B

C

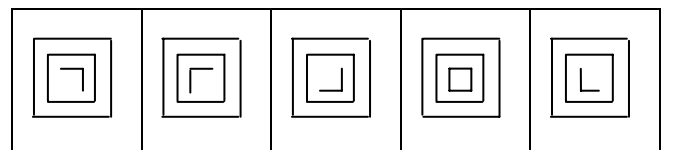
D

E

૫. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A

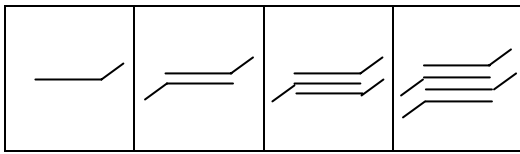
B

C

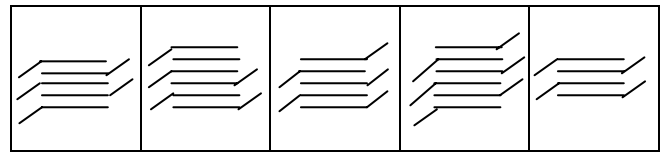
D

E

૬. સમસ્યા

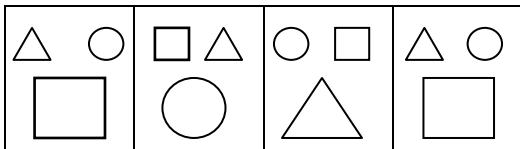

ઉત્તર આકૃતિઓ

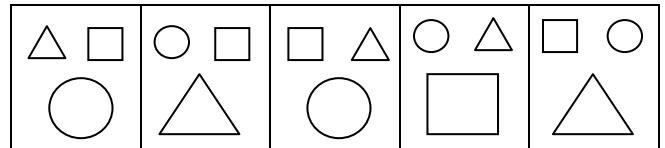

A B C D E

૭. સમસ્યા

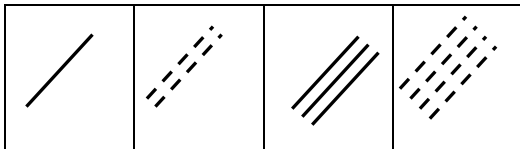

ઉત્તર આકૃતિઓ

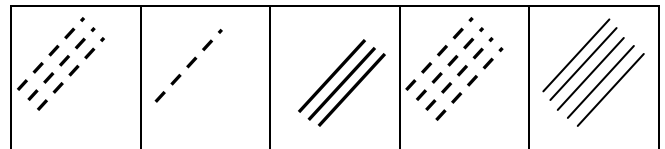

A B C D E

૮. સમસ્યા

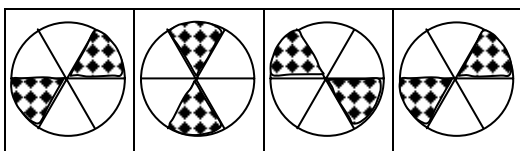

ઉત્તર આકૃતિઓ

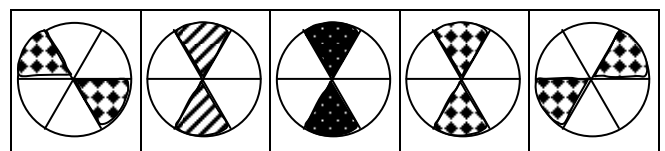

A B C D E

૯. સમસ્યા

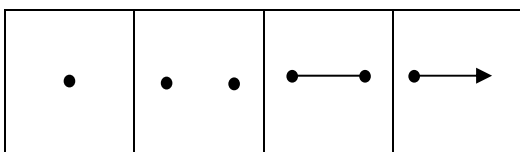

ઉત્તર આકૃતિઓ

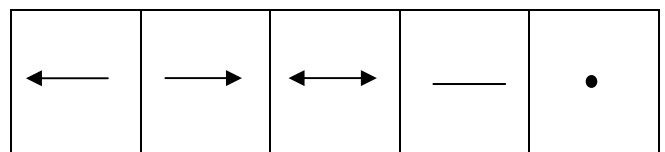

A B C D E

૧૦. સમસ્યા

ઉત્તર આકૃતિઓ

A B C D E

વિભાગ : ૨ (વિષયવસ્તુ કસોટી)

સૂચના : બી.એડ. અભ્યાસક્રમમાં તમે પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના જ ઉત્તરો તમારે આપવાના છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર વિકલ્પો આપેલ છે. તેમાંથી સાચો ઉત્તર પસંદ કરીને ઉત્તરપત્રમાં વિભાગ-૨માં જે તે પ્રશ્નનાં ક્રમ સામેનાં વર્તુળને ઘૂંટીને દર્શાવવાનો છે.

૧. ગુજરાતી

- (8.1) નીચેનામાંથી સાચી જોડણી કઈ છે ?
 (A) હરીમૂખ (B) હરિમૂખ (C) હરિમુખ (D) હરીમુખ
- (8.2) નીચેનામાંથી મધ્યમપદલોપી સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) વર્તમાનપત્ર (B) વ્યવહારુકુશળતા (C) પ્રશંસાયુક્ત (D) બે-ચાર
- (8.3) નીચેનામાંથી દ્વંદ્વ સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) દેશદ્રોહી (B) જયગીત (C) રણશૂર (D) દિનરાત
- (8.4) કર્તા વિભક્તિ પ્રત્યય લે ત્યારે ક્રિયાપદ.....અનુસાર આવે.
 (A) કર્તા (B) વિશેષણ (C) કર્મ (D) નામયોગી
- (8.5) 'હું સાચું જ કહું છું' આ વાક્યનું નિષેધવાક્ય કયું બનશે ?
 (A) હું ખોટું કહેતો જ નથી. (B) હું સાચું કહું તે ખોટું છે.
 (C) હું સાચું ના કહું તો ચાલે. (D) હું સાચું કહેતો જ નથી.
- (8.6) સાચી જોડણી જાણવાનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ છે.
 (A) સામયિક (B) શિક્ષક (C) પુસ્તક (D) શબ્દકોષ
- (8.7) ઝવેરચંદ મેઘાણીના પુસ્તક સૌરાષ્ટ્રની રસધારમાંથી લેવાયેલ 'દીકરો' પાઠમાં.....નું વર્ણન જોવા મળે છે.
 (A) માતૃપ્રેમ (B) ભાઈ-બહેનના સંબંધ
 (C) નારીશક્તિનું ગૌરવ (D) ત્યાગ અને સમર્પણ
- (8.8) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ માન્ય ભાષાનો નહીં પણ બોલીનો વિશિષ્ટ પ્રયોગ છે.
 (A) થેપલું (B) અથાણું (C) થેપાડું (D) રોટલો
- (9.1) બળવંતરાય કલ્યાણરાય ઠાકોરનું ઉપનામ કયું છે ?
 (A) સેહેની (B) ઘનશ્યામ (C) ધૂમકેતુ (D) સુન્દરમ્
- (9.2) સૌ પ્રથમ સોનેટ કાવ્ય પ્રકાર ખેડવાનો અને તેને સુસ્થિર કરવાનો યશ કોના ફાળે જાય છે ?
 (A) ન્હાનાલાલ (B) ધૂમકેતુ (C) સુન્દરમ્ (D) બ.ક. ઠાકોર

- (9.3) 'પાટણની પ્રભુતા' નવલકથાના લેખક કોણ છે ?
 (A) ગોવર્ધનરામ મા. ત્રિપાઠી (B) કરસનદાસ (C) કનૈયાલાલ મુનશી (D) નર્મદ
- (9.4) ઉમાશંકર જોષીનું ઉપનામ કયું છે ?
 (A) સુન્દરમ્ (B) વાસૂકિ (C) ત્રિશૂળ (D) કલાપિ
- (9.5) હરીન્દ્ર દવેની ખૂબ વખણાયેલી નવલકથા કઈ છે ?
 (A) અનાગત (B) માધવ ક્યાંય નથી (C) ગાંધીની કાવક (D) મુખવટો
- (9.6) 'કામિની કોકિલા કેલિ કુંજન કરે' – અહીં કયો અલંકાર છે ?
 (A) વ્યતિરેક (B) રૂપક (C) વર્ણસગાઈ (D) ઉત્પ્રેક્ષા
- (9.7) 'માનવીને મા નવી મળતા માનવીની જિંદગી નકામી માનવી' – અહીં કયો અલંકાર છે ?
 (A) યમક (B) ઉપમા (C) રૂપક (D) ઉત્પ્રેક્ષા
- (9.8) કયા ઇંદને કુલ ૧૮ અક્ષર હોય છે ?
 (A) ઈન્દ્રવજ (B) ભૂજંગી (C) શાર્દૂલ-વિક્રીડિત (D) વસંતતિલકા
- (10.1) નીચેનામાંથી નરસિંહ મહેતાની સાહિત્યકૃતિ કઈ છે ?
 (A) સંતો અમે રે ! વહેવારિયા (B) ગોવિંદો પ્રાણ અમારો રે
 (C) ઓ વ્રજનારી ! (D) ગોવર્ધનગિરીધારણ
- (10.2) નીચેનામાંથી સ્ત્રીલિંગ શબ્દ કયો છે ?
 (A) વેણું (B) રાજા (C) દર્દ (D) હસ્ત
- (10.3) નીચેનામાંથી પુલ્લિંગ શબ્દ કયો છે ?
 (A) લાકડી (B) રવિ (C) ભૂખ (D) છવી
- (10.4) 'ગાય માતા તરીક પૂજાય છે.' – લીટી દોરેલ શબ્દ કઈ સંજ્ઞા છે ?
 (A) જાતિવાચક (B) વ્યક્તિવાચક (C) ભાવવાચક (D) દ્રવ્યવાચક
- (10.5) 'પરીક્ષા' નો સાચો સંધિ વિગ્રહ કયો છે ?
 (A) પર + અઈક્ષા (B) પરી + અક્ષા (C) પરિ + અક્ષા (D) પરિ + ઈક્ષા
- (10.6) 'મહાસિદ્ધિ' કયો સમાસ છે ?
 (A) કર્મધારય (B) દ્વંદ્વ (C) તત્પુરુષ (D) મધ્યમપદલોપી
- (10.7) નીચેનામાંથી દ્વિગુ સમાસનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) રાજગૃહ (B) અશક્ત (C) ત્રિકાળ (D) સ્વપક્ષ
- (10.8) 'અતિજ્ઞાન' પદ્યનો સાહિત્યપ્રકાર કયો છે ?
 (A) સોનેટ (B) ખંડ કાવ્ય (C) ગીત (D) પદ

२. छिन्दी

- (8.1) 'अज्ञेय' किसका उपनाम है ?
 (A) हजारी प्रसाद द्विवेदी (B) रामदरश मिश्र
 (C) सच्चिदानंद हीरानंद वात्स्थायन (D) नागार्जुन
- (8.2) 'आनन' शब्द का अर्थ श्रया होता है ?
 (A) मुख (B) आइना (C) सतत (D) आकर्षक
- (8.3) 'अब्बु खाँ अलमोडा मे रहते थे। इस वाक्य मे रेखांकित पद श्रया है ?
 (A) सर्वनाम (B) संज्ञा (C) क्रियापद (D) क्रिया
- (8.4) 'इतना' - कौन सा विशेषण प्रकार है ?
 (A) परिमाण वाचक (B) गुणवाचक
 (C) संख्यावाचक (D) सार्वनामिक
- (8.5) निम्नलिखित मे से लिंग की द्रष्टि से अलग कौन पडता है ।
 (A) संसार (B) वेश (C) विपदा (D) दिन
- (8.6) 'नाक' शब्द का लिंग पहचानिए ।
 (A) पुल्लिंग (B) स्त्रीलिंग (C) नपुसकलिंग (D) एक भी नहीं
- (8.7) निम्नलिखित मे से पुल्लिंग शब्द पहचानिए ।
 (A) शत्रुता (B) मिलावट (C) संस्कृत (D) नारियल
- (8.8) थ वर्ण का उच्चारण स्थान _____ है ।
 (A) कण्ठ (B) दन्त (C) तालु (D) ओष्ठ
- (9.1) 'बीजक' किस भक्त कवि की वाणी का संग्रह है ?
 (A) रैदास (B) रहीम (C) कबीर (D) सूरदास
- (9.2) 'निराला' किस कवि का उपनाम है ?
 (A) जयशंकर प्रसाद (B) सुमित्रानंदन पंत
 (C) भगवतीशरण वर्मा (D) सुर्यकान्त त्रिपाठी
- (9.3) सही वर्तनी पहचानिए ।
 (A) दिपशिखा (B) दीपशिखा (C) दीपसिखा (D) दिपसीखा
- (9.4) 'सरोवर मे उत्पन्न होनेवाला' - शब्द समुह के लिए एक शब्द दीजिए ।
 (A) सरोज (B) मधुव (C) शुभद (D) दिरांचल
- (9.5) 'किसान धर्म की और झुक गया।' इस विधान मे गलत शब्द पहचानिए ।
 (A) धर्म (B) और (C) किसान (D) झुक

- (9.6) निम्न दिए गए शब्दों में केवल एक शब्द शब्द है, पहचानिए ।
 (A) संतुष्ट (B) कलस (C) बुद्ध (D) पोषक
- (9.7) उसे विद्या के प्रति बड़ा अनुराग है । रेखांकित शब्द का विरोधी शब्द बताइए ।
 (A) विराग (B) बहुराग (C) लघुराग (D) इनमें से एक भी नहीं
- (9.8) 'इशतहार' का पर्यायवाची शब्द दिजिए ।
 (A) विज्ञापन (B) मुसाफिर (C) व्यवसाय (D) मानवता
- (10.1) गीतांजली शब्दों की संधि पहचानिए ।
 (A) गीत अंजली (B) गीता अंजली
 (C) गीत आंजली (D) गीत जली
- (10.2) 'निहत्थी' शब्द का अर्थ श्रया होता है ?
 (A) आश्रयहीन (B) जिसके हाथ नहीं (C) आक्रमजहीन (D) शस्त्रहीन
- (10.3) 'अपनी कमाई' कहानी से श्रया शीख मिलती है ?
 (A) ईमानदारी (B) कमाई के भिन्न तरीके (C) परिश्रम (D) फर्ज
- (10.4) 'नींद टूटना' मुहावरे का सही अर्थ श्रया है ?
 (A) नष्ट होना (B) सपना टूट जाना
 (C) घमंड टूटना (D) सही स्थिति का पता चलना
- (10.5) सच्चिदानंद हिरानंद वात्सायन का उपनाम श्रया है ?
 (A) दिनकर (B) नीरज (C) अज्ञेय (D) अंचल
- (10.6) 'मुंह फुलाना' मुहावरे का अर्थ है
 (A) प्रशंसा करना (B) गुब्बारा बनाना
 (C) क्रोध आना (D) नाराज होना
- (10.7) 'आज तुमने श्रया कमाया ?' - इस वाक्य में रेखांकित शब्द पहचानिए ।
 (A) रीतिवाचक क्रियाविशेषण (B) कालवाचक क्रियाविशेषण
 (C) परिणामवाचक क्रियाविशेषण (D) इनमें से एक भी नहीं
- (10.8) विस्मयादिबोधक वाक्य में कौन सा चिह्न प्रयुक्त होता है ?
 (A) ? (B) ' ' (C) ! (D) ;

૩. સંસ્કૃત

- (8.1) 'કૂજનમ્' શબ્દનો સાચો અર્થ લખો.
 (A) કેકારવ (B) કોયલ (C) કૃપા (D) વન
- (8.2) સંસ્કૃતમાં અનુસ્વાર મૂકતી વખતે જે તે વર્ગનાં અનુનાસિકનો ઉપયોગ થાય છે આ દ્રષ્ટિએ નીચેનામાંથી કયો શબ્દ સાચો છે ?
 (A) સંબંધ (B) સમ્બન્ધ (C) સંબન્ધ (D) સમ્બંધ
- (8.3) દેવી + ઈક્ષતે - સંધિ કઈ રીતે થશે ?
 (A) દેવીક્ષતે (B) દેવેક્ષતે (C) દેવૈક્ષતે (D) દેવિક્ષતે
- (8.4) મહેશસ્ય શ્વશુરઃ અસ્તિ । ખાલી જગ્યા માટે સાચો શબ્દ શોધો.
 (A) ગણેશઃ (B) ધનેશઃ (C) નગેશઃ (D) દેવેશઃ
- (8.5) શિવસ્ય સરવા અસ્તિ । ખાલી જગ્યા માટે સાચો શબ્દ શોધો.
 (A) ધનેશઃ (B) ગણેશઃ (C) નગેશઃ (D) દેવેશઃ
- (8.6) 'કાકા' શબ્દ માટેનો સંસ્કૃત શબ્દ શોધો.
 (A) અગ્રજઃ (B) પિતામહઃ (C) પિતૃવ્યઃ (D) માતુલઃ
- (8.7) સંસ્કૃતમાં બધા ધાતુઓને કેટલા ગણો (જૂથો)માં વહેચી નાખવામાં આવ્યા છે ?
 (A) 10 (B) 15 (C) 20 (D) 25
- (8.8) 'રસોડુ' શબ્દ માટેનો સંસ્કૃત શબ્દ શોધો.
 (A) વાયુચુલ્લી (B) મહાનસઃ (C) વાતાયનમ્ (D) ચન્દ્રશાલા
- (9.1) સદા _____ સેવં પતતિ । ખાલી જગ્યામાં નીચેનામાંથી કયું રૂપ યોગ્ય ગણાશે.
 (A) વૃક્ષેણ (B) વૃક્ષાત્ (C) વૃક્ષે (D) વૃક્ષેમ્યઃ
- (9.2) પાર્વતી નગાધિરાજ હિમાલયની પુત્રી છે તો લક્ષ્મી કોની પુત્રી છે ?
 (A) ગંગાપુત્રી (B) મહાસાગર પુત્રી
 (C) રાજા લક્ષ્મીચંદ્ર (D) દક્ષ પ્રજાપતિ
- (9.3) 'ઘી' ને સંસ્કૃતમાં શું કહેવાય ?
 (A) તકમ્ (B) મધુ (C) ધૃતમ્ (D) દધિ
- (9.4) સમુદ્રઃ કસ્મૈ વિષં દદૌ ?
 (A) પીતામ્બરાય (B) ચર્મામ્બરાય (C) વાસુદેવાય (D) જનકાય

- (9.5) कर्णभारम् – એકાંકીના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) માધ (B) બાણ (C) દંડી (D) ભાસ
- (9.6) नीयेना रुपोमांथी ' कृदंत ' अलग तारवो.
 (A) भगवन् (B) तव (C) वारयितुम् (D) महत्तराम
- (9.7) विपणिः – शब्दनो सायो अर्थ शोधो.
 (A) વાડી (B) ખરીદી (C) દૂકાન (D) વેચાણ
- (9.8) वज्राद्रपि – शब्दनी संधि कर्ष रीते छूटी पाऽशो ?
 (A) वज्राद्र + अपि (B) वज्र + आद्रपि
 (C) वज्रा + अद्रपि (D) वज्रात + अपि
- (10.1) श्रँ तत्सवितुर्वरेण्यंआ मंत्रमां कया देवनी उपसाना करवामां आवी छे.
 (A) ચંદ્ર (B) ઈન્દ્ર (C) સૂર્ય (D) વરુણ
- (10.2) रामायण केटला कांडोमां वडेयायेलुं छे ?
 (A) સાત (B) આઠ (C) નવ (D) દસ
- (10.3) सविता – शब्दनो पर्यायवाची शब्द लभो.
 (A) सुराः (B) भगिनी (C) दिवाकरः (D) भ्राता
- (10.4) वेतालपञ्चविंशति मां केटली वार्ताओनो संग्रह छे ?
 (A) વીસ (B) બાવીસ (C) પચીસ (D) ત્રીસ
- (10.5) श्री रामनुं यरित्र काव्यरूपे रयवानी प्रेरणा वाल्मीकीने कोषे आपी ?
 (A) બ્રહ્મા (B) વિષ્ણુ (C) મહેશ (D) વેદ વ્યાસ
- (10.6) वृक्षैः पर्यावरणं रक्ष्यते – આ વાક્યરચના કયા પ્રકારની છે ?
 (A) કર્તરિ પ્રયોગ (B) કર્મણિ પ્રયોગ
 (C) સરળ વાક્ય રચના (D) પ્રેરક વાક્ય રચના
- (10.7) 'श्वान' शब्दनो समानार्थी शब्द शोधो.
 (A) शुनकः (B) कुरङ्गाः (C) तनयः (D) आमोदः
- (10.8) किमहमपि वृद्धः _____ ?- ખાલી જગ્યામાં ક્રિયાપદનું યોગ્ય રૂપ મૂકો.
 (A) ભવતિ (B) ભવિષ્યામિ (C) ભવામિ (D) ભવાનિ

4. English

- (8.1) Who was known as 'Muchahali Ma' in Gujrat literature ?
 (A) Premanand (B) Narmad
 (C) Gijubhai Badheka (D) Sundaram
- (8.2) What was Ravishankar Raval ?
 (A) National Leader (B) Dramatist (C) Musician (D) Painter
- (8.3) "Innovative" means _____
 (A) Inventive (B) Scientific (C) Old (D) New
- (8.4) The Word 'Oath' Means _____
 (A) Pledge (B) Promise (C) Challenge (D) Risk
- (8.5) _____invented the telephone ?
 (A) Who (B) Whose (C) What (D) Whom
- (8.6) What is the Past Participle of the word "slay" ?
 (A) slayed (B) slew (C) slow (D) slain
- (8.7) Sumeet has _____ his friends.
 (A) forget (B) forgotten (C) forgot (D) forgive
- (8.8) He will come_____monday
 (A) on (B) in (C) at (D) for
- (9.1) Who was the first Prime Minister of India ?
 (A) Dr. Radha Krishana (B) Jawaharlal Nehru
 (C) Gandhiji (D) Dr. Rajendra Prasad
- (9.2) Where was the first atom bomb dropped ?
 (A) Nagasaki (B) South Arabia (C) Hiroshima (D) Chin
- (9.3) From where is the ward 'Money' derived ?
 (A) Germani (B) France (C) India (D) Latin
- (9.4) They offten help you, _____they ?
 (A) Aren't (B) Doesn't (C) Haven't (D) Don't
- (9.5) How do Mammals send Messages ?
 (A) Using different Sounds (B) Using different sings
 (C) with their ears (D) with their legs

- (9.6) There is _____ water in this jug.
 (A) many (B) much (C) few (D) none
- (9.7) The bell is _____ by the peon.
 (A) ring (B) rings (C) rung (D) rang
- (9.8) Amit is sitting _____ his parents.
 (A) after (B) among (C) before (D) between
- (10.1) Which is the opposite word of word "Monarchy" ?
 (A) Kingdom (B) Freedom (C) Democracy (D) Storng rule
- (10.2) Rahul _____ by our school because he is the best student of last year ?
 (A) will award (B) shall awarded
 (C) Will not be awarded (D) will be awarded
- (10.3) What is Japan known as ?
 (A) The Land of the red sun (B) The land of the Japanese
 (C) The land of the rising sun (D) The land of the festivals
- (10.4) _____ is the hardest substance.
 (A) Gold (B) Silver (C) Diamond (D) Copper
- (10.5) _____ the soldiers were very angry the captain did not lose patience.
 (A) If (B) Unless (C) Even (D) Though
- (10.6) If reporting verb is in 'Past Perfect Tense'. So in which tense we change reported speech ?
 (A) Past continuous tense (B) Present perfect tense
 (C) Past perfect tense (D) Past perfact continuous tense
- (10.7) Niddhi may not like the ring. The ring _____ by Niddhi.
 (A) may not like (B) may not liked
 (C) may not be liked (D) all of above
- (10.8) Nisha is _____ than vidhi (clever)
 (A) clever (B) cleverer (C) as clever (D) cleverest

પ. ગણિત

- (8.1) રૂ. 315 = રૂ.....ના 90 %
 (A) 300 (B) 350 (C) 210 (D) 310
- (8.2) 7.25 % લેખે રૂ. 5432 ના એક વર્ષના સાદા વ્યાજ અને ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ વચ્ચેનો તફાવત રૂ.....થાય.
 (A) 233 (B) 200 (C) 405 (D) 0
- (8.3) $(9.9)^3 =$ _____
 (A) 973.299 (B) 970.299 (C) 790.270 (D) એકપણ નહી
- (8.4) $x^3 - 3x + 3$ માં.....ઉમેરીએ, તો તેને $x - 2$ વડે નિ:શેષ ભાગી શકાય.
 (A) 1 (B) -1 (C) 0 (D) 3
- (8.5) $7x^3 - 5x^2 + 8$ બહુપદીનો ઘાત..... છે.
 (A) 7 (B) 5 (C) 8 (D) 3
- (8.6)અવ્યાખ્યાયિત પદ છે.
 (A) કિરણ (B) રેખાખંડ (C) રેખા (D) ત્રિકોણ
- (8.7) $\{A, B\} \cup \{P | A - P - B\}$ ને સાંકેતિક રૂપે.....લખાય
 (A) AB (B) APB (C) \overleftrightarrow{AB} (D) \overline{AB}
- (8.8) જો બે ખૂણાના માપનો સરવાળો 90 થતો હોય તો તે બંને ખૂણા એકબીજાનાકહેવાય.
 (A) પૂરકકોણ (B) કોટીકોણ (C) અભિકોણ (D) એકરૂપ ખૂણા
- (9.1) સાર્વત્રિક ગણ U નો પૂરકગણ છે.
 (A) યોગગણ (B) છેદગણ (C) સાર્વત્રિક ગણ (D) ખાલીગણ
- (9.2) મધ્યવર્તી સ્થિતિનું પ્રમાણભૂત માપ કયું છે ?
 (A) મધ્યક (B) મધ્યસ્થ (C) બહુલક (D) મધ્યસ્થ અને બહુલક
- (9.3) ΔABC ને ગણ સ્વરૂપમાં.....લખાય
 (A) $\{A, B, C\}$ (B) $\angle A \cup \angle B \cup \angle C$
 (C) $\angle A \cup \overline{BC}$ (D) $\overline{AB} \cup \overline{BC} \cup \overline{AC}$
- (9.4) $\frac{a}{b} = \frac{c}{d}$ હોય તો આ ગુણોત્તરનું વિયોગ પ્રમાણ કયું છે ?
 (A) $\frac{a+b}{b} = \frac{c+d}{d}$ (B) $\frac{b}{a} = \frac{d}{c}$
 (C) $\frac{a-b}{a+b} = \frac{c-d}{c+d}$ (D) $\frac{a-b}{b} = \frac{c-d}{d}$

- (9.5) જો $x \propto y^2$ અને $y \propto z^3$ તો $x \propto$
- (a) z^2 (b) z^5 (c) z^6 (d) z^4
- (9.6) નીચેનામાંથી કયું દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણ છે ?
- (A) $x = y - 3$ (B) $x = y^2 - 5$ (C) $x^2 = y + 1$ (D) $xy - 2 = 0$
- (9.7) બે સમાંતર રેખાઓને એક છેદિકા છેદવાથી યુગ્મકોણોની કેટલી જોડ બને ?
- (A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) ચાર
- (9.8) ત્રિકોણને કુલ કેટલા બહિષ્કોણ છે ?
- (A) બે (B) ત્રણ (C) ચાર (D) છ
- (10.1) $\frac{x-3}{2+x}$ ની વિરોધીની વ્યસ્ત સંમેય પદાવલિ..... છે.
- (A) $\frac{3-x}{x+2}$ (B) $\frac{x+2}{x-3}$ (C) $\frac{x+2}{3-x}$ (D) $\frac{2+x}{x+3}$
- (10.2) નીચે આપેલ દ્વિઘાત સમીકરણમાં.....સમીકરણનો ઉકેલ $x = 3$ છે.
- (A) $x^2 - 8x + 15 = 0$ (B) $x^2 + 8x + 15 = 0$
 (C) $x^2 - 8x - 15 = 0$ (D) $x^2 + 8x - 15 = 0$
- (10.3) વર્તુળની તમામ ત્રિજ્યાઓનો છેદગણ..... છે.
- (A) \emptyset (B) { વર્તુળનું કેન્દ્ર } (C) વર્તુળ (D) વર્તુળનો અંદરનો ભાગ
- (10.4) O (P, 8.4) નો વ્યાસ \overline{AB} હોય તો AB =
- (A) 8.4 (B) 4.2 (C) 16.8 (D) 4.8
- (10.5) અર્ધવર્તુળના કોઈપણ ખૂણાનું માપ.....છે.
- (A) 120 (B) 30 (C) 60 (D) 90
- (10.6) \square^m PQRS ચક્રિય ચતુષ્કોણ હોય તો $m \angle P =$ _____
- (A) 90 (B) 45 (C) 60 (D) 30
- (10.7) $(1 - \cos\theta)(1 + \cos\theta) =$ _____
- (A) $\operatorname{cosec}^2 \theta$ (B) $\cos^2 \theta$ (C) $2 - \cos^2 \theta$ (D) $\frac{1}{\operatorname{cosec}^2 \theta}$
- (10.8) $\frac{1}{\cos^2 \theta} - 1 =$
- (A) $\sin^2 \theta$ (B) $\cot^2 \theta$ (C) $\tan^2 \theta$ (D) એકપણ નહીં.

૬. વિજ્ઞાન

- (8.1) આકાશમાં દેખાતો દુધિયો પ્રકાશિત પટ્ટો શું છે ?
 (A) ઉલ્કા (B) ઉલ્કાશીલા (C) આકાશગંગા (D) ધૂમકેતુ
- (8.2) હેલીનો ધૂમકેતુ કેટલા વર્ષે સૂર્યની નજીક આવે છે ?
 (A) 74 વર્ષ (B) 76 વર્ષ (C) 75 વર્ષ (D) 78 વર્ષ
- (8.3) વાતાવરણનું દબાણ માપવા કયું સાધન વપરાય છે ?
 (A) બેરોમિટર (B) થર્મોમિટર (C) લેક્ટોમિટર (D) સ્પેક્ટ્રોમિટર
- (8.4) કયા ભૌતિક વૈજ્ઞાનિકની યાદમાં વિદ્યુતભારનો એકમ આપવામાં આવ્યો છે ?
 (A) ચાર્લ્સ કુલંબ (B) ઓહ્મ (C) એમ્પિયર (D) ઓરસ્ટેડ
- (8.5) $MgCl_2 + Na_2CO_3 \rightarrow MgCO_3 \downarrow + 2NaCl$ એપ્રક્રિયા છે.
 (A) વિસ્થાપન (B) પૂનર્વિન્યાસ (C) અવક્ષેપન (D) વિઘટન
- (8.6) ઈલેક્ટ્રોન કરતા પ્રોટોનનું દળ કેટલા ગણું છે ?
 (A) 1840 (B) 1836 (C) 1837 (D) 1838
- (8.7) નિષ્ક્રિય તત્વના પરમાણુની બાહ્યતમ કક્ષામાં કેટલા ઈલેક્ટ્રોન હોય છે ?
 (A) શૂન્ય (B) છ (C) આઠ (D) દસ
- (8.8) પદાર્થનું સંપૂર્ણ દહન થાય ત્યારે તે કેવા રંગની જ્યોતથી સળગે છે ?
 (A) લાલ (B) પીળા (C) નારંગી (D) ભૂરા
- (9.1) અમુક ઉચાઈએથી મુક્ત પતન કરતો પદાર્થ કેવી ગતિ કરે છે ?
 (A) અચળ વેગીય (B) પ્રતિવેગી
 (C) દોલન (D) અચળ પ્રવેગી
- (9.2) કોઈપણ તત્વના પરમાણુની ત્રીજી કક્ષામાં (બાહ્યતમ-કક્ષા ન હોય તો) કેટલા ઈલેક્ટ્રોન સમાવી શકાય ?
 (A) 2 (B) 8 (C) 18 (D) 32
- (9.3) વિશ્વમાં અત્યાર સુધીમાં કેટલાં તત્ત્વો શોધાયા છે ?
 (A) 94 (B) 114 (C) 124 (D) 141
- (9.4) NaCl નાં સ્ફટિકમાં એક Na^+ આયનની આજુબાજુ કેટલા Cl^- આયન ગોઠવાયેલા હોય છે.
 (A) 3 (B) 4 (C) 5 (D) 6

- (9.5) રંગસુત્રો કયાં આવેલા હોય છે ?
 (A) કોષકેન્દ્રમાં (B) કોષદિવાલમાં
 (C) કણાભસુત્રમાં (D) રિબોઝોમસમાં
- (9.6) કઈ પેશી ઊર્મિવેગનું વહન કરવા માટે જવાબદાર છે ?
 (A) સ્નાયુપેશી (B) અધિચ્છદ પેશી (C) ચેતા પેશી (D) સંયોજક પેશી
- (9.7) કયા વિટામીનનું આપણા શરીરમાં નિર્માણ થાય છે ?
 (A) A (B) B (C) C (D) D
- (9.8) એસિડ વર્ષા માટે કયો વાયુ જવાબદાર છે ?
 (A) CO₂ (B) SO₂ (C) O₂ (D) ઓઝોન
- (10.1) 1 નેનોમીટર = _____ મીટર
 (A) 10⁻⁶ (B) 10⁶ (C) 10⁻⁹ (D) 10⁹
- (10.2) વિદ્યુતભાર માટેનો એકમ..... છે.
 (A) ઓહ્મ (B) એમ્પિયર (C) વોલ્ટ (D) કુલંબ
- (10.3) રાંધવાના ગેસના બાટલામાં બ્યુટેન સાથે ખરાબ વાસવાળું કયું રસાયણ ઉમેરવામાં આવે છે ?
 (A) મિથેન (B) પ્રોપેન (C) ઈથેન (D) મરકેપ્ટન
- (10.4) પ્રકાશવર્ષ શેનો એકમ છે ?
 (A) અંતર (B) સમય (C) ઝડપ (D) પ્રકાશની તીવ્રતા
- (10.5) નીચે આપેલી ધાતુમાંથી વધુ સક્રિય ધાતુ કઈ છે ?
 (A) જસત (B) મેગ્નેશિયમ (C) કોપર (D) સોડિયમ
- (10.6) "એનાલ" પ્રત્યય કયા સમુહ સાથે જોડાયેલ છે ?
 (A) -CHO (B) -OH (C) $\begin{array}{l} \diagup \\ \diagdown \end{array} C = O$ (D) $\begin{array}{l} \diagup \\ \diagdown \end{array} C = C$
- (10.7) મનુષ્યના હૃદયમાં કેટલા ખંડો હોય છે ?
 (A) ત્રણ (B) બે (C) ચાર (D) એક
- (10.8) ઓઝોન સ્તરના ઘટાડાને કારણે કયા કિરણો પૃથ્વી પર આવે છે ?
 (A) પારજાંબલી (B) પારરક્ત
 (C) ક્ષ - કિરણો (D) પારજાંબલી અને પારરક્ત સંયુક્ત

૭. ઈતિહાસ

- (8.1) ઈ.સ. ૧૬૦૮ માં ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીનું પહેલું વેપારી વહાણ ભારના કયા બંદરે આવ્યું ?
 (A) મુંબઈ (B) કોચીન (C) મછલીપટ્ટમ (D) સુરત
- (8.2) ભારતમાં સૌપ્રથમ કયા યુરોપિયન લોકો વેપાર કરવા આવ્યા ?
 (A) વલંદા (B) ડેનિશ (C) પોર્ટુગીઝો (ફિરંગીઓ) (D) અંગ્રેજો
- (8.3) ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસનાં પ્રથમ અધિવેશનના પ્રમુખ કોણ હતા ?
 (A) વ્યોમેશચંદ્ર બેનરજી (B) દાદાભાઈ નવરોજી
 (C) એ. ઓ. હયુમ (D) સર ફિરોજશાહ મહેતા
- (8.4) દાંડીકૂચને અંતે આખા દેશમાં કઈ ચળવળ શરૂ થઈ ?
 (A) સવિનય કાનૂન ભંગની (B) હિંદ છોડો
 (C) અસહકારની (D) વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહી
- (8.5) 'હિંદ છોડો' આંદોલન વખતે ગાંધીજીએ લોકોને.....
 (A) 'પૂર્ણ સ્વરાજ' નું સૂત્ર આપ્યું (B) 'ચલો દિલ્લી' નું સૂત્ર આપ્યું
 (C) 'કરોંગે યા મરોંગે' નું સૂત્ર આપ્યું (D) 'કિવટ ઈન્ડિયા' નું સૂત્ર આપ્યું
- (8.6) ગાંધીજીએ 'ડુંગળીચોર' નું બિરૂદ કોને આપ્યું હતું ?
 (A) બેચરદાસ લશ્કરીને (B) નરસિંહભાઈ પટેલને
 (C) મોહનલાલ પંડ્યાને (D) અંબાલાલ સાકરલાલ દેસાઈને
- (8.7) સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ ગર્વનર જનરલ તરીકે કોને નીમવામાં આવ્યા ?
 (A) લોર્ડ માઉન્ટ બેટનને (B) જવાહરલાલ નેહરુને
 (C) લોર્ડ વેવેલને (D) રાજગોપાલાચારીને
- (8.8) ગાંધીજીની હત્યા ક્યારે થઈ ?
 (A) ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૪૭ના રોજ (B) ૨૬મી જાન્યુઆરી, ૧૯૪૮ના રોજ
 (C) ૨ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૦ના રોજ (D) ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૧૯૪૮ના રોજ
- (9.1) સંયુક્ત રાષ્ટ્ર (U. N.) નું મુખ્ય કાર્યાલય કયા શહેરમાં આવેલું છે ?
 (A) જિનીવા (B) ન્યુયોર્ક (C) વિયેના (D) પેરિસ

- (9.2) ગાંધીજીએ ' વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહ ' ની લડત માટે પ્રથમ સત્યાગ્રહી તરીકે કોને પસંદ કર્યા ?
 (A) વલ્લભભાઈ પટેલ (B) જવાહરલાલ નેહરુ
 (C) અચ્યુત પટવર્ધન (D) વિનોબા ભાવે
- (9.3) સંયુક્ત રાષ્ટ્રોની સામાન્ય સભાના અધ્યક્ષ તરીકે કોણે કામગીરી બજાવી હતી ?
 (A) ડો. સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણ (B) પંડિત જવાહરલાલ નેહરુ
 (C) શ્રીમતી વિજયાલક્ષ્મી પંડિત (D) ડો. રાજેન્દ્રપ્રસાદ
- (9.4) ગુજરાત રાજ્યની રચના ક્યારે કરવામાં આવી ?
 (A) ૧ મે, ૧૯૬૦ (B) ૫ નવેમ્બર, ૧૯૬૧
 (C) ૧૮ જુલાઈ, ૧૯૫૮ (D) ૧૫ એપ્રિલ, ૧૯૫૮
- (9.5) એક હરિજન બહેનને ગામના કુવામાંથી પાણી ભરવા ન દેવામાં આવે તો કયા મૂળભૂત હકનું ઉલ્લંઘન થયું ગણાય ?
 (A) સમાનતાનો હક (B) સ્વતંત્રતાનો હક
 (C) બંધારણીય ઈલાજનો હક (D) શોષણ વિરોધી હક
- (9.6) નાઝી પક્ષની રચના કોણે કરી હતી ?
 (A) હિટલર (B) બિસ્માર્ક (C) લેનિન (D) મુસોલિની
- (9.7) ' ખાલસા નીતિ ' નો જનક કોણ હતો ?
 (A) ગર્વનર જનરલ હેસ્ટિંગ્ઝ (B) ગર્વનર જનરલ વેલેસ્લી
 (C) ગર્વનર જનરલ ડેલહાઉસી (D) ગર્વનર જનરલ વોરન હેસ્ટિંગ્ઝ
- (9.8) વિશ્વની પહેલી સામ્યવાદી ક્રાંતિ કઈ છે ?
 (A) અમેરિકન સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામ (B) ફ્રાન્સની રાજ્યક્રાંતિ
 (C) ચીનની સામ્યવાદી ક્રાંતિ (D) બોલ્શેવિક ક્રાંતિ
- (10.1) સંસ્કૃતિ એટલે.....
 (A) માનવમનનું ખેડાણ (B) માનવમનની કલ્પનાઓ
 (C) માનવમનનાં સુખદુઃખ (D) માનવમનની ચંચળતા
- (10.2) કોર્ણાકનું સૂર્યમંદિર કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?
 (A) ઓરિસ્સા (B) તમિલનાડુ
 (C) ગુજરાત (D) મધ્યપ્રદેશ
- (10.3) સહસ્ત્રીલિંગ તળાવ અને રાણકી વાવ કયા શહેરમાં આવેલા છે ?
 (A) ડભોઈ (B) અમદાવાદ (C) જૂનાગઢ (D) પાટણ

- (10.4) કયો ગ્રંથ મહાભારતનો એક ભાગ છે ?
 (A) શ્રીકૃષ્ણ બાલગીતા (B) સુંદરકાંડ
 (C) વ્યાસ ભગવદ્ગીતા (D) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા
- (10.5) કયુ શિલ્પ કલાની દષ્ટિએ આંતરરાષ્ટ્રિય ખ્યાતિ ધરાવે છે ?
 (A) વિષ્ણુનું (B) ગણપતિનું (C) નટરાજનું (D) બ્રહ્માનું
- (10.6) ભારતના કયા પડોશી દેશમાં લાકડાના મંદિરો અને મૂર્તિઓ જોવા મળે છે ?
 (A) બાંગ્લાદેશમાં (B) મ્યાનમારમાં
 (C) નેપાળમાં (D) ભૂતાનમાં
- (10.7) દેલવાડાના જૈન મંદિરો કયા પર્વતો પર આવેલા છે ?
 (A) આબુ (B) ગિરનાર (C) શેત્રુંજય (D) વિંધ્યાચળ
- (10.8) ભારતીય વૈદકશાસ્ત્રના મહાન પ્રણેતાઓ કોણ ગણાય છે ?
 (A) ચરક અને સુશ્રુત (B) ચંદ્રગુપ્ત અને સમુદ્રગુપ્ત
 (C) વિક્રમાદિત્ય અને કુમારપાળ (D) આર્યભટ્ટ અને બ્રહ્મગુપ્ત

૮. ભૂગોળ

- (8.1) પરમાણુ વિદ્યુત શક્તિ ઉત્પન્ન કરવા મુખ્યત્વે કઈ ધાતુ વપરાય છે ?
 (A) પ્લેટિનમ (B) મેંગેનીઝ (C) યુરેનિયમ (D) બેરિયમ
- (8.2) પંડિત રવિશંકર શેના માટે વિશ્વવિખ્યાત છે ?
 (A) સરોદવાદન (B) સિતારવાદન (C) બંસરીવાદન (D) તબલાવાદન
- (8.3) કયા ખનીજનાં ઉત્પાદનમાં ભારત વિશ્વમાં પ્રથમ સ્થાને છે ?
 (A) લોહ અયસ્ક (B) બોક્સાઈટ (C) ખનીજ કોલસો (D) અબરખ
- (8.4) સરદાર પટેલ કૃષિ યુનિવર્સિટી ક્યાં સ્થાપવામાં આવી છે ?
 (A) આણંદ (B) દાંતીવાડા (C) જૂનાગઢ (D) સુરત
- (8.5) ભારતમાં કાગળની પ્રથમ મિલ ક્યાં સ્થપાઈ હતી ?
 (A) ટીટાગઢ (B) ગોરખપુર (C) ચેન્નઈ (D) શ્રીરામપુર
- (8.6) ભારતમાં સ્ત્રી-પુરુષ જાતિપ્રમણની સમાનતામાં કયુ રાજ્ય મોખરે છે ?
 (A) મહારાષ્ટ્ર (B) બિહાર (C) કેરલ (D) પંજાબ
- (8.7) દુધસાગર ડેરી કયા શહેરમાં આવેલી છે ?
 (A) મહેસાણા (B) આણંદ (C) સુરત (D) ગાંધીનગર
- (8.8) ભરતીના જંગલો બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) મેંગ્રોવ (B) મોસમી (C) ખરાઉ (D) વરસાદી
- (9.1) ભારતના કયા શહેરના સ્થાનિક સમયને ભારતનો પ્રમાણસમય માનવામાં આવે છે ?
 (A) દિબ્રુગઢ (B) કાનપુર (C) અલાહાબાદ (D) દિલ્લી
- (9.2) ભારતની દક્ષિણે કયો મહાસાગર આવેલો છે ?
 (A) એટલેન્ટિક (B) આર્કટિક (C) પેસિફિક (D) હિંદ
- (9.3) ભારતમાં ચોમાસામાં મોસમી પવનો કઈ દિશામાંથી વાય છે ?
 (A) નેઋત્ય (B) વાયવ્ય (C) અગ્નિ (D) ઈશાન
- (9.4) બાંગ્લાદેશમાં બ્રહ્મપુત્ર નદી કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) જમુના (B) ત્સાંગપો (C) મેધના (D) અલકનંદા
- (9.5) કઈ ઔષધિનો ઉપયોગ લોહીના ઊંચા દબાણનો રોગ મટાડવા માટે થાય છે ?
 (A) નિશિગંધા (B) રજનીગંધા (C) સંપર્ગંધા (D) મત્સ્યગંધા

- (9.6) ખાખરાનાં પાન શું બનાવવા માટે વપરાય છે ?
 (A) સાવરણી (B) પતરાળા-પડીયા (C) સાદડી (D) બીડી
- (9.7) ભારતમાં ઉનાળામાં સૌથી વધુ ગરમી કયા રાજ્યમાં પડે છે ?
 (A) પંજાબ (B) મધ્યપ્રદેશ (C) ગુજરાત (D) રાજસ્થાન
- (9.8) નીચેનામાંથી કયુ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન એકશિંગી ગેંડા માટે પ્રખ્યાત છે ?
 (A) મુદ્દમલાઈ (B) સુંદરવન (C) કાઝીરંગા (D) કોર્બેટ
- (10.1) ભારતની આબોહવા કેવા પ્રકારની છે ?
 (A) ગરમ અને ભેજવાળી (B) ગરમ અને સુકી
 (C) શીતળ અને ભેજવાળી (D) મોસમી
- (10.2) ભારતમાં કયા માર્ગોનું મહત્વ સૌથી વધુ છે ?
 (A) રેલમાર્ગો (B) સડકમાર્ગો
 (C) હવાઈ માર્ગો (D) જળમાર્ગો
- (10.3) ભારતની કુલ વસ્તીના કુલ કેટલા ટકા વસ્તી કૃષિ પર નિર્ભર છે ?
 (A) 78 % (B) 75 % (C) 72 % (D) 64 %
- (10.4) નીચેના પૈકી કયો પાક રવી પાક છે ?
 (A) ઘઉં (B) બાજરી (C) કપાસ (D) જુવાર
- (10.5) નીચેનામાંથી કયો પદાર્થ સૌથી સસ્તી, અત્યંત અનુકૂળ અને સૌથી શુદ્ધ ઊર્જાશક્તિ આપે છે ?
 (A) કુદરતી વાયુ (B) ખનીજકોલસો (C) પેટ્રોલ (D) કેરોસીન
- (10.6) ગુજરાતનાં કયા જિલ્લામાં ઊંચી જાતનો યુનાનો પથ્થર મળે છે ?
 (A) જામનગર (B) અમરેલી (C) જૂનાગઢ (D) ખેડા
- (10.7) નીચેનામાંથી કયા સ્થળે ગરમ કાપડની મિલો આવેલી છે ?
 (A) અજમેર (B) કંડલા (C) અમૃતસર (D) જયપુર
- (10.8) ભારતમાં સૌથી વધુ આયાત શેની થાય છે ?
 (A) યંત્રસામગ્રીની (B) સોનું અને કીમતી પથ્થરોની
 (C) ખાતરની (D) ખનીજતેલની

પરિશિષ્ટ - ૧૦
અંતિમ કસોટી ઉત્તર પત્ર

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી Secondary Teachers' Aptitude Test	
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px; margin: 5px 0;">ઉત્તર પત્ર</div>	
<p style="text-align: center;">માર્ગદર્શક</p> <p>ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી</p> <p style="text-align: center;">એસોસીએટ પ્રોફેસર</p> <p>શ્રીમતી એમ.એમ. શાહ કોલેજ ઓફ</p> <p style="text-align: center;">એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર</p>	<p style="text-align: center;">પ્રયોજક</p> <p>પ્રા. હિતેષ એમ. સોલંકી</p> <p style="text-align: center;">આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર</p> <p>શ્રીમતી એમ.એમ. શાહ કોલેજ ઓફ</p> <p style="text-align: center;">એજ્યુકેશન - વઢવાણ શહેર</p>
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px 10px; margin: 5px 0;">સામાન્ય માહિતી</div>	
<p>તાલીમાર્થીનું નામ :-.....રોલ નં :-.....</p>	
<p>કોલેજનું નામ :-.....</p>	
<p>કોલેજનો પ્રકાર : ☐ અનુદાનિત ☐ સ્વનિર્ભર વિસ્તાર : ☐ શહેરી ☐ અર્ધશહેરી ☐ ગ્રામ્ય</p>	
<p>જાતિયતા :- ☐ પુરુષ ☐ સ્ત્રી વિદ્યાશાખા :- ☐ વિનિયન ☐ વિજ્ઞાન</p>	
<p>પિતાનો વ્યવસાય :- ☐ શિક્ષણ ☐ નોકરી ☐ ખેતી ☐ સ્વતંત્ર વ્યવસાય ☐ અન્ય</p>	
<p>પિતાનો અભ્યાસ :- ☐ કોલેજ પ્રથમ વર્ષ કે તેથી વધુ ☐ ધોરણ-૧૦ થી ધોરણ-૧૨</p>	
<p style="padding-left: 100px;">☐ ધોરણ ૧ થી ૯ ☐ નિરક્ષર</p>	
<p>માતાનો અભ્યાસ :- ☐ કોલેજ પ્રથમ વર્ષ કે તેથી વધુ ☐ ધોરણ-૧૦ થી ધોરણ-૧૨</p>	
<p style="padding-left: 100px;">☐ ધોરણ ૧ થી ૯ ☐ નિરક્ષર</p>	
<p>સામાજિક જૂથ :- ☐ બિન આરક્ષિત ☐ બક્ષીપંચ ☐ એસ.સી અથવા એસ.ટી</p>	

ઉત્તરપત્ર વિભાગ :-૧
લાક્ષણિકતા કસોટી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	0
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક			

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

વિધાન ક્રમ	હા A	અનિશ્ચિત B	ના C
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	0	0	0
5	0	0	0
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક			

પેટા વિભાગ : ૨-(અ)

વિધાન ક્રમ	સંપૂર્ણ સંમત A	અંશતઃ સંમત B	તટસ્થ C	અંશતઃ અસંમત D	સંપૂર્ણ અસંમત E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક					

પેટા વિભાગ : ૨-(બ)

વિધાન ક્રમ	સંપૂર્ણ સંમત A	અંશતઃ સંમત B	તટસ્થ C	અંશતઃ અસંમત D	સંપૂર્ણ અસંમત E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક					

ઉત્તરપત્ર વિભાગ :-૨
ક્ષમતા કસોટી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

૧-(અ-૧)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
૧-(અ-૨)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	
4	0	0	0	0	
5	0	0	0	0	
6	0	0	0	0	
૧-(અ-૩)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક					

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	0	0	0	0	0
2	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક					

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૧ :.....				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	0	0
8.2	0	0	0	0
8.3	0	0	0	0
8.4	0	0	0	0
8.5	0	0	0	0
8.6	0	0	0	0
8.7	0	0	0	0
8.8	0	0	0	0
9.1	0	0	0	0
9.2	0	0	0	0
9.3	0	0	0	0
9.4	0	0	0	0
9.5	0	0	0	0
9.6	0	0	0	0
9.7	0	0	0	0
9.8	0	0	0	0
10.1	0	0	0	0
10.2	0	0	0	0
10.3	0	0	0	0
10.4	0	0	0	0
10.5	0	0	0	0
10.6	0	0	0	0
10.7	0	0	0	0
10.8	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તાંક				

વિષયવસ્તુ : ૨ :.....				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	0	0
8.2	0	0	0	0
8.3	0	0	0	0
8.4	0	0	0	0
8.5	0	0	0	0
8.6	0	0	0	0
8.7	0	0	0	0
8.8	0	0	0	0
9.1	0	0	0	0
9.2	0	0	0	0
9.3	0	0	0	0
9.4	0	0	0	0
9.5	0	0	0	0
9.6	0	0	0	0
9.7	0	0	0	0
9.8	0	0	0	0
10.1	0	0	0	0
10.2	0	0	0	0
10.3	0	0	0	0
10.4	0	0	0	0
10.5	0	0	0	0
10.6	0	0	0	0
10.7	0	0	0	0
10.8	0	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તાંક				

Thank You . . .

ગુણાંકન વિભાગ : ૧ (લાક્ષણિકતા કસોટી)				
૧(અ)	૧(બ)	૨(અ)	૨(બ)	કુલ

ગુણાંકન વિભાગ : ૨ (ક્ષમતા કસોટી)				
૧(અ)	૧(બ)	૨(અ)	૨(બ)	કુલ

કુલ ગુણાંકન : (અભિયોગ્યતા કસોટી)		
ગુણાંકન વિભાગ : ૧	ગુણાંકન વિભાગ : ૨	કુલ

परिशिष्ट - ११

अंतिम कसोटी गुणांकन यावी

माध्यमिक शिक्षक अभियोग्यता कसोटी
Secondary Teachers' Aptitude Test

विभाग :- १
वाक्यश्रुति कसोटी

पेटा विभाग : १-(अ)

विधान क्रम	डा A	अनिश्चित B	ना C
1N	1	2	3
2P	3	2	1
3N	1	2	3
4P	3	2	1
5P	3	2	1
6N	1	2	3
7P	3	2	1
8N	1	2	3
9N	1	2	3
10P	3	2	1
कुल प्राप्तांक			

पेटा विभाग : १-(ब)

विधान क्रम	डा A	अनिश्चित B	ना C
1P	3	2	1
2N	1	2	3
3P	3	2	1
4N	1	2	3
5P	3	2	1
6P	3	2	1
7N	1	2	3
8N	1	2	3
9N	1	2	3
10P	3	2	1
कुल प्राप्तांक			

पेटा विभाग : २-(अ)

विधान क्रम	संपूर्ण संमत A	अंशतः संमत B	तटस्थ C	अंशतः असंमत D	संपूर्ण असंमत E
1N	1	2	3	4	5
2P	5	4	3	2	1
3N	1	2	3	4	5
4P	5	4	3	2	1
5N	1	2	3	4	5
6P	5	4	3	2	1
7P	5	4	3	2	1
8N	1	2	3	4	5
9N	1	2	3	4	5
10P	5	4	3	2	1
कुल प्राप्तांक					

पेटा विभाग : २-(ब)

विधान क्रम	संपूर्ण संमत A	अंशतः संमत B	तटस्थ C	अंशतः असंमत D	संपूर्ण असंमत E
1P	5	4	3	2	1
2P	5	4	3	2	1
3N	1	2	3	4	5
4N	1	2	3	4	5
5P	5	4	3	2	1
6P	5	4	3	2	1
7N	1	2	3	4	5
8P	5	4	3	2	1
9N	1	2	3	4	5
10N	1	2	3	4	5
कुल प्राप्तांक					

વિભાગ : -૨ ક્ષમતા કસોટી
--

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)

૧-(અ-૧)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	●	○	○	○	○
2	○	○	○	●	○
3	●	○	○	○	○
૧-(અ-૨)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	
4	○	○	○	●	
5	●	○	○	○	
6	○	○	○	●	
૧-(અ-૩)					
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
7	○	○	●	○	○
8	○	○	○	●	○
9	○	○	●	○	○
10	●	○	○	○	○
કુલ પ્રાપ્તિ					

પેટા વિભાગ : ૧-(બ)

પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો				
	A	B	C	D	E
1	○	○	○	●	○
2	○	○	○	○	●
3	○	○	○	●	○
4	○	○	○	●	○
5	○	○	○	○	●
6	○	○	●	○	○
7	○	○	●	○	○
8	○	○	○	○	●
9	○	○	○	●	○
10	○	○	●	○	○
કુલ પ્રાપ્તિ					

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૧ : ગુજરાતી				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	●	0
8.2	●	0	0	0
8.3	0	0	0	●
8.4	0	0	●	0
8.5	●	0	0	0
8.6	0	0	0	●
8.7	0	0	●	0
8.8	0	0	●	0
9.1	●	0	0	0
9.2	0	0	0	●
9.3	0	0	●	0
9.4	0	●	0	0
9.5	0	●	0	0
9.6	0	0	●	0
9.7	●	0	0	0
9.8	0	0	●	0
10.1	●	0	0	0
10.2	●	0	0	0
10.3	0	●	0	0
10.4	●	0	0	0
10.5	0	0	0	●
10.6	●	0	0	0
10.7	0	0	●	0
10.8	0	●	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક				

વિષયવસ્તુ : ૨ : હિન્દી				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	●	0
8.2	●	0	0	0
8.3	0	0	●	0
8.4	●	0	0	0
8.5	0	0	●	0
8.6	0	●	0	0
8.7	0	0	0	●
8.8	0	●	0	0
9.1	0	0	●	0
9.2	0	0	0	●
9.3	0	●	0	0
9.4	●	0	0	0
9.5	0	●	0	0
9.6	0	0	0	●
9.7	●	0	0	0
9.8	●	0	0	0
10.1	●	0	0	0
10.2	0	0	0	●
10.3	0	0	●	0
10.4	0	0	0	●
10.5	0	0	●	0
10.6	0	0	0	●
10.7	0	●	0	0
10.8	0	0	●	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક				

पेटा विभाग : २

विषयवस्तु : ३ : संस्कृत				
प्रश्न क्रम	उत्तरना विकल्पो			
	A	B	C	D
8.1	●	○	○	○
8.2	○	●	○	○
8.3	●	○	○	○
8.4	○	○	●	○
8.5	●	○	○	○
8.6	○	○	●	○
8.7	●	○	○	○
8.8	○	●	○	○
9.1	○	●	○	○
9.2	○	●	○	○
9.3	○	○	●	○
9.4	○	●	○	○
9.5	○	○	○	●
9.6	○	○	●	○
9.7	○	○	●	○
9.8	○	○	○	●
10.1	○	○	●	○
10.2	●	○	○	○
10.3	○	○	●	○
10.4	○	○	●	○
10.5	●	○	○	○
10.6	○	●	○	○
10.7	●	○	○	○
10.8	○	●	○	○
कुल प्राप्तांक				

विषयवस्तु : ४ : अंग्रेज				
प्रश्न क्रम	उत्तरना विकल्पो			
	A	B	C	D
8.1	○	○	●	○
8.2	○	○	○	●
8.3	○	○	○	●
8.4	●	○	○	○
8.5	●	○	○	○
8.6	○	○	○	●
8.7	○	●	○	○
8.8	●	○	○	○
9.1	○	●	○	○
9.2	○	○	●	○
9.3	○	○	○	●
9.4	○	○	○	●
9.5	○	●	○	○
9.6	○	●	○	○
9.7	○	○	●	○
9.8	○	○	○	●
10.1	○	○	●	○
10.2	○	○	○	●
10.3	○	○	●	○
10.4	○	○	●	○
10.5	○	○	○	●
10.6	○	○	●	○
10.7	○	○	●	○
10.8	○	●	○	○
कुल प्राप्तांक				

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૫ : ગણિત				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	●	0	0
8.2	0	0	0	●
8.3	0	●	0	0
8.4	0	●	0	0
8.5	0	0	0	●
8.6	0	0	●	0
8.7	0	0	0	●
8.8	0	●	0	0
9.1	0	0	0	●
9.2	●	0	0	0
9.3	0	0	0	●
9.4	0	0	0	●
9.5	0	0	●	0
9.6	●	0	0	0
9.7	0	●	0	0
9.8	0	0	0	●
10.1	0	0	●	0
10.2	●	0	0	0
10.3	0	●	0	0
10.4	0	0	●	0
10.5	0	0	0	●
10.6	●	0	0	0
10.7	0	0	0	●
10.8	0	0	●	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક				

વિષયવસ્તુ : ૬ : વિજ્ઞાન				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	●	0
8.2	0	●	0	0
8.3	●	0	0	0
8.4	●	0	0	0
8.5	0	0	●	0
8.6	0	●	0	0
8.7	0	0	●	0
8.8	0	0	0	●
9.1	0	0	0	●
9.2	0	0	●	0
9.3	0	●	0	0
9.4	0	0	0	●
9.5	●	0	0	0
9.6	0	0	●	0
9.7	0	0	●	0
9.8	0	●	0	0
10.1	0	0	●	0
10.2	0	0	0	●
10.3	0	0	0	●
10.4	●	0	0	0
10.5	0	0	0	●
10.6	●	0	0	0
10.7	0	0	●	0
10.8	●	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક				

પેટા વિભાગ : ૨

વિષયવસ્તુ : ૭ : ઈતિહાસ				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	0	●
8.2	0	0	●	0
8.3	●	0	0	0
8.4	●	0	0	0
8.5	0	0	●	0
8.6	0	0	●	0
8.7	●	0	0	0
8.8	0	0	0	●
9.1	0	●	0	0
9.2	0	0	0	●
9.3	0	0	●	0
9.4	●	0	0	0
9.5	●	0	0	0
9.6	●	0	0	0
9.7	0	0	●	0
9.8	0	0	0	●
10.1	●	0	0	0
10.2	●	0	0	0
10.3	0	0	0	●
10.4	0	0	0	●
10.5	0	0	●	0
10.6	0	0	●	0
10.7	●	0	0	0
10.8	●	0	0	0
કુલ પ્રાપ્તિાંક				

વિષયવસ્તુ : ૮ : ભૂગોળ				
પ્રશ્ન ક્રમ	ઉત્તરના વિકલ્પો			
	A	B	C	D
8.1	0	0	●	0
8.2	0	●	0	0
8.3	0	0	0	●
8.4	0	●	0	0
8.5	0	0	0	●
8.6	0	0	●	0
8.7	●	0	0	0
8.8	●	0	0	0
9.1	0	0	●	0
9.2	0	0	0	●
9.3	●	0	0	0
9.4	0	●	0	0
9.5	0	0	●	0
9.6	0	●	0	0
9.7	0	0	0	●
9.8	0	0	●	0
10.1	0	0	0	●
10.2	0	●	0	0
10.3	0	0	0	●
10.4	●	0	0	0
10.5	●	0	0	0
10.6	●	0	0	0
10.7	0	0	●	0
10.8	0	0	0	●
કુલ પ્રાપ્તિાંક				

परिशिष्ट – १२

डॉ. जे. जे. दीक्षित रचित माध्यमिक शिक्षक अभियोग्यता कसोटी

माध्यमिक शिक्षक अभियोग्यता कसोटी

(Secondary Teacher's Aptitude Test)

(अंतिम स्वरूप – Final Form)

(जून – २००६)

मार्गदर्शक

डॉ. जयंत व्यास
व्याख्याता,
शिक्षणशास्त्र ભવન,
ભાવનગર યુનિવર્સિટી
ભાવનગર

પ્રયોજક

જયશ્રી જે. દીક્ષિત
વ્યાખ્યાતા,
શ્રી સ્વામીનારાયણ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન, ચિત્રા,
ભાવનગર

:: સૂચનાઓ ::

- કસોટીના ઉત્તરો તમને આપેલા અલગ ઉત્તર પત્રમાં યોગ્ય જગ્યાએ જ આપવાના છે. તેથી આ કસોટી પુસ્તિકામાં કયાંય કશું જ લખાણ કરશો નહીં.
- આ કસોટીમાં ત્રણ વિભાગો છે. દરેક વિભાગમાં ઉત્તર લખવા માટે સૂચના આપેલી છે. તે કાળજીપૂર્વક વાંચી તે પ્રમાણે ઉત્તર આપશો.
- શક્ય હોય તો દરેક પ્રશ્નનો જવાબ અપવાનો પ્રયત્ન કરો. છતાં જવાબ ન આપી શકો તેવું લાગે તે પ્રશ્ન છોડી દો અને આગળ વધો.
- કોઈપણ ઉત્તર આપવામાં તમને કશી શંકા કે મૂંઝવણ લાગે તો નિરીક્ષકને પૂછો.
- તમારો પ્રામાણિક અને નિષ્ઠાયુક્ત સહકાર આ કસોટીની વિશ્વસનીયતા માટે અત્યંત આવશ્યક છે.
- કસોટી પૂરી થયે તમને આપેલી કસોટીપુસ્તિકા અને ઉત્તર પત્ર નિરીક્ષકને સુપ્રત કરો.
- સમગ્ર કસોટીનો સમય એક કલાકનો રહેશે. દરેક વિભાગ માટે ૨૦ મિનિટ આપવામાં આવશે.

વિભાગ – ૧ (વાચન)

સમય : ૨૦ મિનિટ

આ વિભાગમાં તમારા વાચન કૌશલ્યને ચકાસવા માટે કેટલાક ગદ્યાંશ અને પદ્ય આપેલા છે જે કાળજીપૂર્વક વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપવાનો છે. ઉત્તર આપવા માટે તમને આપવામાં આવેલ અલગ ઉત્તર પત્રમાં પેન્સિલ કે બ્લેક પેનનો ઉપયોગ કરશો. સાચા વિકલ્પ ફરતું વર્તુળ કરવું. ઉત્તર આ પ્રમાણે આપશો.

૧. જય જય ગરવી ગુજરાત કાવ્ય કોણે રચ્યું છે ?

(અ) ન્હાનાલાલ (બ) ઉમાશંકર જોષી (ક) નર્મદ (ડ) દલપતરામ

" ગંગાનું જ્યારે આપણે દર્શન કરીએ છીએ ત્યારે પાકથી ઊભરતાં ખેતરો જ ધ્યાનમાં નથી આવતાં, માલથી લદાયેલાં વહાણો જ ધ્યાનમાં નથી આવતાં, પણ વ્યાસ વાલ્મિકનાં કવનો, બુદ્ધ મહાવીરના વિહારો, અશોક, સમુદ્રગુપ્ત કે હર્ષ જેવા સમ્રાટોનાં પરાક્રમો અને તુલસીદાસ કે કબીર જેવાં સંતજનોનાં ભજનો એ બધાં યાદ આવે છે. ગંગાનું દર્શન એટલે શૈત્યપાવનત્વનું પ્રત્યક્ષ દર્શન.

પણ ગંગાનું દર્શન કંઈ એકવિધ નથી. ગંગોત્રી પાસેના હિમાચ્છાદિત પ્રદેશોમાંનું એનું રમતિયાળ કન્યારૂપ, ઉત્તરકાશી તરફનું ચીડદેવદારના કાવ્યમય પ્રદેશમાંનું મુગ્ધા સ્વરૂપ, દેવપ્રયાગના પહાડી અને સાંકડા પ્રદેશમાં ચમકીલી અલકનંદા સાથેની તેની રમત, લક્ષમણઝૂલાની કરાલ દંષ્ટ્રામાંથી છૂટયા પછી હરદ્વાર પાસેનું એનું અનેક ધારે સ્વચ્છંદ વિહરણ, કાનપુરને ધસીને જતો એનો ઈતિહાસ પ્રસિદ્ધ પ્રવાહ, પ્રયાગના વિશાળ પટ ઉપરનો એનો કાલિંદી સાથેનો ત્રિવેણીસંગમ—દરેકની શોભા કંઈક જુદી જુદી છે. એક દ્રશ્ય જોવાથી બીજાની કલ્પના ન આવી શકે. દરેકનું સૌંદર્ય જુદું, દરેકનો ભાવ જુદો, દરેકનું વતાવરણ જુદું, દરેકનું મહાત્મ્ય જુદું.

પ્રયાગથી ગંગા જુદું જ સ્વરૂપ પકડે છે. ગંગોત્રીથી પ્રયાગ સુધીગંગા વર્ધમાન છતાં એકરૂપ ગણાય. પણ પ્રયાગ પાસે તેને યમુના મળે છે. ગંગા શકુંતલા જેવી તપસ્વીકન્યા દેખાય છે, જ્યારે કાળી યમુના દ્રૌપદી જેવી માનિની રાજકન્યા દેખાય છે. શર્મિષ્ઠા અને દેવયાનીની વાર્તા સાંભળીયે ત્યારે પણ પ્રયાગ પાસેના ગંગા અને યમુનાના મહામુશકેલી ભળતા શુકલકૃષ્ણ પ્રવાહ યાદ આવે છે. હિંદુસ્તાનમાં અસંખ્ય નદીઓ છે અને તેથી સંગમો પણ પાર વિનાના છે. આપણા પૂર્વજોએ આ બધા સંગમોમાં ગંગાયમુનાનો આ સંયોગ સૌથી વધારે પસંદ કર્યો છે, અને તેથી જ તેનું પ્રયાગ રાજ એવું ગૈરવભર્યું નામ રાખ્યું છે."

— દત્તાત્રેય બાલાકૃષ્ણ કાલેલકર

- (૧) લેખકના મતે ગંગાનું દર્શન એટલે શું ?
- (અ) પાકથી ઊભરાતા ખેતરોનું દર્શન (બ) બુદ્ધ અને મહાવીરના વિહારનું દર્શન
(ક) શિતળતા અને પવિત્રતાનું દર્શન (ડ) વ્યાસ વાલ્મિકીના કવનનું દર્શન
- (૨) ગંગોત્રી પાસે ગંગાનું સ્વરૂપ કેવું છે ?
- (અ) મુગ્ધા સ્વરૂપ (બ) રમતિયાળ કન્યા સ્વરૂપ
(ક) સ્વચ્છંદી સ્વરૂપ (ડ) ઉપર પૈકી તમામ
- (૩) લેખકે યમુના નદીને કોની સાથે સરખાવી છે ?
- (અ) દ્રૌપદી (બ) શકુંતલા
(ક) શર્મિષ્ઠા (ડ) દેવયાની
- (૪) ગંગા અને યમુનાના પ્રવાહને શુકલકૃષ્ણ પ્રવાહ શા માટે કહે છે ?
- કારણ કે,
- (અ) ગંગા શાંત છે અને યમુના ધસમસતી છે.
(બ) ગંગા ગંગોત્રી અને યમુના યમનોત્રીથી નીકળે છે.
(ક) ગંગાનો પ્રવાહ શ્વેત અને યમુનાનો પ્રવાહ શ્યામ છે.
(ડ) ઉપર પૈકી તમામ
- (૫) આ વર્ણનાત્મક નિબંધની ભાષા કેવી છે ?
- (અ) ગંભીર (બ) સંસ્કૃતમય
(ક) કાવ્યમય (ડ) તળપદી

ગુજરાતના સ્થાપત્યમાં આબુનાં મંદિરો સૌથી વધારે આકર્ષક છે. ભારતવર્ષના સ્થાપત્યમાં તાજમહાલ અને વસ્તુપાલના મંદિરો પરદેશીઓનું સૌથી વધારે ધ્યાન ખેંચે છે. તાજમહાલ એક પ્રેમી સમ્રાટનો મૂર્ત થયેલો પ્રેમ છે; એક શહેનશાહના ખજાના જેટલો એની પાછવાડે ખરચ થયેલો છે. આબુના મંદિર બે પોરવાડ ભાઈઓએ બંધાવેલા છે. એમાં તીર્થંકરની 'શુકલધ્યાન'ની ભાવના મૂર્ત કરવા અઢળક ધન ખર્ચાયું છે. પણ તેની કારીગરી, લોકો કહે છે, અઢળક ધન ખર્ચ્યે પણ સિદ્ધ થાય એવી નથી. કલા અને કલાકારોનો પ્રેમી જ એવી કારીગરી સિદ્ધ કરાવી શકે. આ ઉદારતા અને આ કલાપ્રેમનો પાઠ શીખવનાર એક સ્ત્રી હતી. તેનું નામ એ કુશળ પ્રધાનો જેટલું પ્રસિદ્ધ નથી. એ દેવીનું નામ – અનુપમાદેવી, અને તે તેજપાલની ધર્મપત્ની હતી.

આબુના મંદિરો અનુપમાદેવીએ બંધાવ્યાં. આબુના મંદિરોમાં અનુપમાદેવીની મહાનુભવતા મૂર્ત થાય છે. ઉદારતાનો – ધર્મ ખર્ચવાનો – પ્રથમ પાઠ અનુપમાએ એ ભાઈઓને શીખવ્યો. શિલ્પીઓને સંતોષી કામ લેવાનો પાઠ પણ અનુપમાએ આપ્યો. જે ગુર્જરદેશમાં આવી સ્ત્રીઓ હોય ત્યાં ધર્મ અને કલા કેમ વૃદ્ધિ ન પામે.

– રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખ

- (૬) ભારત વર્ષના સ્થાપત્યમાં કયા મંદિરો પરદેશીઓનું ધ્યાન આકર્ષે છે ?
- (અ) શેત્રુંજય તીર્થના મંદિરો (બ) મોઢેરાના મંદિરો
(ક) આબુના મંદિરો (ડ) રાણકપુરના દેરાસર
- (૭) તાજમહાલ કયા પ્રેમી સમ્રાટનો મૂર્ત થયેલો પ્રેમ છે ?
- (અ) જહાંગીર (બ) શાહજહાં (ક) અકબર (ડ) હુમાયુ
- (૮) આબુના મંદિરો કોણે બંધાવ્યા ?
- (અ) વસ્તુપાલ (બ) તેજપાલ (ક) અનુપમાદેવી (ડ) ઉપરના તમામ
- (૯) અનુપમાદેવી કોના ધર્મપત્ની હતા ?
- (અ) વસ્તુપાલ (બ) તેજપાલ (ક) ભીમદેવ (ડ) મૂળરાજ
- (૧૦) ઉપરના વધાંશને કયું શીર્ષક આપી શકાય ?
- (અ) અનુપમાદેવી (બ) ભારતનો પ્રાચીન વારસો
(ક) ભારતવર્ષના સ્થાપત્યો (ડ) આબુના મંદિરો અને અનુપમાદેવી

રહેવા દે ! રહેવા દે ! આ સંહાર, યુવાન તું,
 ઘટે ન ફૂરતા આવી : વિશ્વ આશ્રમ સન્તનું,
 પંખીડાં, ફૂલડાં રૂડાં, લતા આ, ઝરણા તરું,
 ઘટે ના ફૂર દષ્ટિ ત્યાં ; વિશ્વસૌંદર્ય કુમળું.
 તીરથી પામવા પક્ષી વ્યર્થ આ ફૂરતા મથે ;
 તીરથી પક્ષી તો ના ના કિન્તુ સ્થૂલ મળી શકે.
 પક્ષીને પામવાને તો ઇનાનો તું સુણ ગીતને,
 પક્ષીને તેના પ્રભુ સાથે હેયામાં મળશે તને.
 સૌંદર્ય વેડફી દેતાં ના ના સુંદરતા મળે ;
 સૌંદર્ય પામતા પે'લાં સૌંદર્ય બનવું પડે.
 સૌંદર્ય ખેલવું એ તો પ્રભુનો ઉપયોગ છે,
 પોષવું, પૂજવું એને, એ એનો ઉપભોગ છે.
 રહેવા દે ! રહેવા દે ! આ સંહાર, યુવાન તું,
 બધે છે આદ્રતા ઇર્ષ તેમાં કે ભળવું ભલુ.

— કલાપી

- (૧૧) આ કાવ્યમાં કવિ યુવાનને શું કરવાની ના પાડે છે ?
 (અ) ગીતો ગાવાની ના પાડે છે. (બ) બગીચામાં આવવાની ના પાડે છે.
 (ક) તીરથી પક્ષીને સંહારવાની ના પાડે છે. (ડ) ફૂલો તોડવાની ના પાડે છે.
- (૧૨) કવિ પક્ષીને પામવા માટે શું કરવાનું કહે છે ?
 (અ) પક્ષીને દૂરથી જોયા જ કરવાનું કહે છે.
 (બ) ઇનામાના તેના મધુરા ગીત સાંભળવાનું કહે છે.
 (ક) પક્ષીને સરસ પાંજરામાં પૂરવાનું કહે છે.
 (ડ) ઉપર પૈકી એક પણ નહીં
- (૧૩) સૌંદર્યને શી રીતે પામી શકાય ?
 (અ) પ્રેમાળ બનીને (બ) રસાળ બનીને (ક) સૌંદર્ય બનીને (ડ) ભાવક બનીને
- (૧૪) આ કાવ્ય કોને સંબોધીને લખાયું છે ?
 (અ) પોતાની જાતને (બ) યુવાનને (ક) રાજાને (ડ) શિકારીને
- (૧૫) સૌંદર્યનો શ્રેષ્ઠ ઉપભોગ કયો છે ?
 (અ) વખાણ કરવા (બ) સત્કાર કરવો
 (ક) પોષવું અને પૂજન કરવું (ડ) ઉપર પૈકી તમામ

(૧૬) કવિ યુવાનને શું સલાહ આપે છે ?

- (અ) ક્રૂરતા છોડી સ્નેહભીના બનવાની (બ) પક્ષીને પામવાની
(ક) પક્ષીને પાંજરામાં પૂરવાની (ડ) પક્ષીને દૂરથી જોવાની

પુષ્પ તણી પાંદડીએ બેસી હસતું કોણ ચિરંતન હાસ ?

પૃથ્વી ઉપરથી ઊઠે કોનો સુરભિત, પુલકિત, મુખરિત શ્વાસ ?

કોણ બદલતું સન્ધ્યાકાશે પલ પલ નવલાં પ્રેમલ ચીર ?

કોણ ઊછળતી મોકલતું નિજ કુમળી ઊર્મિ સરવરતીર ?

અહો, ગૂંથતું કોણ પૃથ્વીને સેંથે ઝાકળ-મોતી-માળ ?

તરુએ તરુએ ફરતી કોની આશા કેરી શાખ રસાળ ?

કોના કંકણ બાજે એકલ સરિતા કેરે સૂને ઘાટ ?

પર્વતને શિખરે સ્થિર બેસી કોણ સનાતન જોતું વાટ ?

ઓ સારસની જોડ વિશે ઊડી છે કોની ઝંબનફાળ ?

અહો, ફલંગે કોણ અઘીરું વાદળ વાદળ માંડી ફાળ ?

અંતરની એરણ પર કોની પડે હથોડી ચેતન-રૂપ ?

કાળ તણી ધરતીમાં ખોદી કોણ રહ્યું જીવનના કૂપ ?

— 'સુન્દરમ્'

(૧૭) આ કાવ્યમાં 'મુખરિત' શબ્દનો શો અર્થ થાય ?

- (અ) મૂર્ખતા (બ) મુખ્ય (ક) ઉત્સાહી (ડ) પ્રદર્શિત

(૧૮) પૃથ્વીને સેંથે ઝાકળ મોતીની માળા કોણ પરોવે છે ?

- (અ) આકાશ (બ) વાદળ (ક) પ્રભુ (ડ) કવિ

(૧૯) 'તરુ' શબ્દનો પર્યાય શબ્દ કયો છે ?

- (અ) તરની, હોડી, નાવ (બ) ઝાડ, વૃક્ષ, દ્રુમ
(ક) તરવું, તારવું, તરાવવું (ડ) તરુણ, યુવાન, યુવક

(૨૦) પર્વતની શિખરે સ્થિર બેસી કોણ (શાશ્વત) વાટ જુએ છે ?

- (અ) યક્ષ (બ) જગતનિયંતા (ક) પર્વતારોહક (ડ) કવિ

વિભાગ –૨ (ગણન)

સમય : ૨૦ મિનિટ

આ વિભાગમાં તમારા ગણન કૌશલ્યને ચકાસવા માટે ગણિતના પાયાના ખ્યાલો અને સંકલ્પના આધારિત કેટલાક પ્રશ્નો આપેલા છે. જે કાળજીપૂર્વક વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપવાનો છે. ઉત્તર આપવા માટે તમને આપવામાં આવેલ અલગ ઉત્તરપત્રમાં પેન્સિલ કે બ્લેક પેન ઉપયોગ કરશો. સાચા વિકલ્પ ફરતું વર્તુળ કરવું. ઉત્તર આ પ્રમાણે આપશો.

૧. 5^1 ની કિંમત શું મળે ?

(અ) 0 (બ) 5 (ક) -5 (ડ) 1

(૧) 8 ને કઈ સંખ્યા વડે ગુણતા તે જ સંખ્યા મળે ?

(અ) 0 (બ) 1 (ક) 8 (ડ) -8

(૨) $-\frac{2}{3}$ ના વ્યસ્તની વિરોધી સંખ્યા કઈ છે ?

(અ) $\frac{2}{3}$ (બ) $\frac{3}{2}$ (ક) $-\frac{3}{2}$ (ડ) $-\frac{2}{3}$

(૩) નીચેનામાંથી ખાલીગણનો સંકેત કયો છે ?

(અ) \cap (બ) \subset (ક) \cup (ડ) ϕ

(૪) a ના વર્ગમૂળને સંકેતમાં કેમ લખાય ?

(અ) \sqrt{a} (બ) a^2 (ક) $2\sqrt{a}$ (ડ) $\sqrt[3]{a}$

(૫) $\left(\frac{5}{2}\right)^2$ ની કિંમત શું મળે ?

(અ) $\frac{10}{4}$ (બ) $\frac{25}{4}$ (ક) $\frac{5}{4}$ (ડ) $\frac{125}{8}$

(૬) જે ખુણાનું માપ 90° હોય તેને શું કહેવાય ?

(અ) કોટીકોણ (બ) પૂરકકોણ (ક) કાટકોણ (ડ) ગુરુકોણ

(૭) પાંચ વિદ્યાર્થીઓએ ગુજરાતી વિષયમાં મેળવેલા ગુણ અનુક્રમે 32, 28, 26, 25 અને 29 છે તો સરાસરી કેટલી થાય ?

(અ) 26 (બ) 27 (ક) 28 (ડ) 29

(૮) એક શાળાની પરીક્ષાની બેઠક વ્યવસ્થામાં એક બ્લોકમાં રોલ નંબર 1025 થી 1047 સુધીના વિદ્યાર્થીઓની બેઠક ગોઠવેલ છે તો તે બ્લોકની કુલ સંખ્યા કેટલી હશે ?

(અ) 23 (બ) 22 (ક) 21 (ડ) 20

- (૯) 34, 33, 31, 28, ? (પછી કઈ સંખ્યા આવે ?)
 (અ) 32 (બ) 23 (ક) 24 (ડ) 25
- (૧૦) $(42) + 42) \times 10 = \dots\dots\dots$
 (અ) 0 (બ) 10 (ક) 1 (ડ) 420
- (૧૧) 10% લેખે રૂ. 4000ના સાદા વ્યાજ અને ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ વચ્ચેનો તફાવત કેટલો થશે ?
 (વ્યાજની ગણતરી દર વર્ષે થાય છે)
 (અ) 0 (બ) 400 (ક) 40 (ડ) 4
- (૧૨) નીચે આપેલ વિકલ્પોમાં 10 થી 18 ની મધ્યકિંમત કઈ છે ?
 (અ) 13.5 (બ) 14.5 (ક) 13 (ડ) 14
- (૧૩) 10 – 14 વર્ગની વર્ગલંબાઈ શું મળે ?
 (અ) 10 (બ) 4 (ક) 12 (ડ) 5
- (૧૪) 48 નો એક અવયવ 12 છે તો બીજો અવયવ કયો હશે ?
 (અ) 36 (બ) 4 (ક) 8 (ડ) 6
- (૧૫) એક રેખા પર ત્રણ ભિન્ન બિંદુ ઓ A , B અને C આવેલા છે. જો AB વચ્ચેનું અંતર 6 ,
 BC વચ્ચેનું અંતર 12 હોય તો AC વચ્ચેનું અંતર શોધો.
 (અ) 18 (બ) 6 (ક) 72 (ડ) 2
- (૧૬) એક વર્તુળની ત્રિજ્યા 12 સેમી હોય તો, તેનો વ્યાસ કેટલા સેમી થશે ?
 (અ) 24 (બ) 12 (ક) 6 (ડ) 144
- (૧૭) 10 થી નાની અવિભાજ્ય સંખ્યા કેટલી છે ?
 (અ) 9 (બ) 5 (ક) 4 (ડ) 3
- (૧૮) $x=5y$ માં જો x ની કિંમત 15 હોય તો $Y= \dots\dots\dots$
 (અ) 75 (બ) 3 (ક) $\frac{1}{3}$ (ડ) 10
- (૧૯) ABCD સમબાજુ ચતુષ્કોણ છે. જો તેના દરેક ખુણા કાટકોણ હોય તો તે ચતુષ્કોણનો પ્રકાર કયો હશે ?
 (અ) લંબચોરસ (બ) ચોરસ (ક) સમલંબ (ડ) અંતર્મુખ
- (૨૦) એક વિદ્યાર્થીને ગણિત વિષયમાં પાંચ પ્રશ્નના ગુણ અનુક્રમે 10, 10, 10, $10\frac{1}{2}$ અને $10\frac{1}{2}$ મળ્યા છે તો આ વિદ્યાર્થીને ગણિતમાં કેટલા ગુણ મળશે ?
 (અ) 53 (બ) 52 (ક) 51 (ડ) 50

પરિશિષ્ટ – ૧૩

ડો. જે. જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીનું ઉત્તર પત્ર

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી

(Secondary Teacher's Aptitude Test)

તાલીમાર્થીનું નામ : _____			
કોલેજનું નામ : _____			
ગામ/શહેરનું નામ : _____		પદ્ધતિ : _____	સ્ત્રી/પુરુષ : _____
જાતિ : SC/ST/SEBC/GEN		ઉંમર (વર્ષમાં) : _____	આજની તારીખ : _____

વિભાગ – ૧ (વાચન)					વિભાગ – ૨ (ગણન)				
૧.	અ	બ	ક	ડ	૧.	અ	બ	ક	ડ
૨.	અ	બ	ક	ડ	૨.	અ	બ	ક	ડ
૩.	અ	બ	ક	ડ	૩.	અ	બ	ક	ડ
૪.	અ	બ	ક	ડ	૪.	અ	બ	ક	ડ
૫.	અ	બ	ક	ડ	૫.	અ	બ	ક	ડ
૬.	અ	બ	ક	ડ	૬.	અ	બ	ક	ડ
૭.	અ	બ	ક	ડ	૭.	અ	બ	ક	ડ
૮.	અ	બ	ક	ડ	૮.	અ	બ	ક	ડ
૯.	અ	બ	ક	ડ	૯.	અ	બ	ક	ડ
૧૦.	અ	બ	ક	ડ	૧૦.	અ	બ	ક	ડ
૧૧.	અ	બ	ક	ડ	૧૧.	અ	બ	ક	ડ
૧૨.	અ	બ	ક	ડ	૧૨.	અ	બ	ક	ડ
૧૩.	અ	બ	ક	ડ	૧૩.	અ	બ	ક	ડ
૧૪.	અ	બ	ક	ડ	૧૪.	અ	બ	ક	ડ
૧૫.	અ	બ	ક	ડ	૧૫.	અ	બ	ક	ડ
૧૬.	અ	બ	ક	ડ	૧૬.	અ	બ	ક	ડ
૧૭.	અ	બ	ક	ડ	૧૭.	અ	બ	ક	ડ
૧૮.	અ	બ	ક	ડ	૧૮.	અ	બ	ક	ડ
૧૯.	અ	બ	ક	ડ	૧૯.	અ	બ	ક	ડ
૨૦.	અ	બ	ક	ડ	૨૦.	અ	બ	ક	ડ

પરિશિષ્ટ - ૧૪

ડો. જે. જે. દીક્ષિત રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની ગુણાંકન યાત્રી

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી

(Secondary Teacher's Aptitude Test)

વિભાગ - ૧ (વાચન)					વિભાગ - ૨ (ગણન)				
૧.	અ	બ	●	ડ	૧.	અ	●	ક	ડ
૨.	અ	●	ક	ડ	૨.	અ	●	ક	ડ
૩.	●	બ	ક	ડ	૩.	અ	બ	ક	●
૪.	અ	બ	●	ડ	૪.	●	બ	ક	ડ
૫.	અ	●	ક	ડ	૫.	અ	●	ક	ડ
૬.	અ	બ	●	ડ	૬.	અ	બ	●	ડ
૭.	અ	●	ક	ડ	૭.	અ	બ	●	ડ
૮.	અ	બ	ક	●	૮.	●	બ	ક	ડ
૯.	અ	●	ક	ડ	૯.	અ	બ	●	ડ
૧૦.	અ	બ	ક	●	૧૦.	●	બ	ક	ડ
૧૧.	અ	બ	●	ડ	૧૧.	●	બ	ક	ડ
૧૨.	અ	●	ક	ડ	૧૨.	અ	બ	ક	●
૧૩.	અ	બ	●	ડ	૧૩.	અ	બ	ક	●
૧૪.	અ	બ	ક	●	૧૪.	અ	●	ક	ડ
૧૫.	અ	બ	●	ડ	૧૫.	●	બ	ક	ડ
૧૬.	●	બ	ક	ડ	૧૬.	●	બ	ક	ડ
૧૭.	અ	બ	ક	●	૧૭.	અ	બ	●	ડ
૧૮.	અ	બ	●	ડ	૧૮.	અ	●	ક	ડ
૧૯.	અ	●	ક	ડ	૧૯.	અ	●	ક	ડ
૨૦.	અ	●	ક	ડ	૨૦.	અ	બ	●	ડ

વિભાગ - ૩ (લેખન) નું ગુણાંકન નીચે મુજબ કરવાનું છે.

ક્રમ	કૌશલ્ય	ગુણ
૧	નિબંધનું વિષયવસ્તુ	૧૦
૨	ભાષાશૈલી	૧૦
૩	ભાષાશુદ્ધિ	૧૦
૪	વિચાર સંકલન	૧૦
૫	ઉપસંહાર	૧૦

આમ કુલગુણ ૫૦ માંથી ગુણાંકન કરવાનું છે. આ ૫૦ ગુણ માંથી મળેલ ગુણનું ૧૦ ગુણમાં રૂપાંતરણ કરવાનું છે.

પરિશિષ્ટ – ૧૫

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની માર્ગદર્શિકા

માધ્યમિક શિક્ષકો માટેની અભિયોગ્યતા કસોટીના
સંચાલન, ગુણાંકન તથા અર્થઘટન માટેની

માર્ગદર્શિકા

માર્ગદર્શક

ડૉ. મનસુખભાઈ સી. નંદાણી
એસોસીએટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન
વઢવાણ શહેર.

પ્રયોજક

પ્રા. હિતેશભાઈ એમ. સોલંકી
(M.Sc., M.Ed., M.Phil)
આસીસ્ટન્ટ પ્રોફેસર
શ્રીમતી એમ. એમ. શાહ કોલેજ
ઓફ એજ્યુકેશન
વઢવાણ શહેર.

૧ પ્રસ્તાવના

વર્તમાન સમયમાં સમગ્ર ગુજરાત રાજ્યમાં શિક્ષણમાં ગુણાત્મક વિકાસને અગ્રતા આપવામાં આવી રહી છે. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં ગુણવત્તા યુક્ત શિક્ષણ આપવાની રચનાત્મક સ્પર્ધા ઊભી થયેલ છે. તેમજ વિદ્યાર્થીઓને માત્ર ઔપચારિક જ્ઞાન આપવા કરતાં તેમને કેળવવાનું અને પ્રેરવાનું કાર્ય સતત ચડિયાતું ગણાય છે. શિક્ષકોની તાલીમ અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા NCTE ના પ્રસિદ્ધ થયેલા પુસ્તક Teacher Preparation માં જણાવ્યા પ્રમાણે સાંપ્રત સંક્રાંતિકાળમાં શિક્ષણ સામે અનેક પડકારો ઊભા થયા છે. તે માટે પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓના તાલીમાર્થીઓ બેકારીનો ભય, આર્થિક સંકડામણ, આણ્વિક ભય, પર્યાવરણીય પાયમાલી, મોટા પાયે રહેલી ગરીબી, જ્ઞાતિવાદ, અસહિષ્ણુતા અને સ્વચ્છંદ જીવનશૈલી સામે પૂર્ણપણે સજાગ હોવા જોઈએ. આ રીતે ઊભરતા અને ઝડપથી બદલાતા માળખાનાં પરિપ્રેક્ષ્યમાં શિક્ષણતંત્રની એ રીતે ફેર ગોઠવણી કરવી પડશે કે જેથી વિદ્યાર્થીઓને આત્મવિશ્વાસ પ્રાપ્ત કરવામાં, સભાનતા કેળવવામાં અને આત્મસન્માન જાળવવામાં મદદ કરી શકાય. ઉપરાંત શિક્ષણે વિદ્યાર્થીઓની સર્જનાત્મકતા, વિચાર કૌશલ્ય અને સમસ્યા ઉકેલ પ્રવિધિનો વિકાસ કરવામાં સહાયરૂપ બનવાનું છે.

એ સર્વસ્વીકૃત સત્ય છે કે દરેક વ્યક્તિ તેમની વિવિધ શક્તિઓ અને અભિયોગ્યતામાં એકબીજાથી ભિન્ન હોય છે. શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં વ્યક્તિની તેની અભિયોગ્યતાનાં સંદર્ભમાં ઓળખ અને પસંદગી થાય તો શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણામાં તે ઘણો મહત્વનો ફાળો આપી શકે. જો કોઈ વ્યવસાય માટે પસંદ થયેલાં વ્યક્તિમાં તે વ્યવસાય માટે જરૂરી અભિયોગ્યતા ન હોય તો તે પોતાની જાતને અણગમતી જગ્યાએ આવી પડેલી વ્યક્તિ હોવાનું અનુભવે છે. તેમાંય શિક્ષણ જેવા અતિમહત્વના વ્યવસાયમાં આવી વ્યક્તિ તેની પાસે આવતા અસંખ્ય વિદ્યાર્થીઓના ભવિષ્યમાં અંધકાર ફેલાવનાર શાપિત વ્યક્તિ સાબિત થાય છે. તેથી માધ્યમિક શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સફળ થવા માટે જરૂરી અભિયોગ્યતાઓ, ગુણ, લક્ષણો, શક્તિઓ ધરાવતી વ્યક્તિઓને શોધી કાઢવા માટે ગુજરાતી માધ્યમમાં એક માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની આવશ્યકતા છે. આ ક્ષેત્રમાં ઘણાં વર્ષો પહેલા પણ કામ થયેલું છે. પરંતુ છેલ્લા થોડા વર્ષોમાં માધ્યમિક શિક્ષણમાં અને માધ્યમિક શિક્ષણ પ્રશિક્ષણમાં આમૂલ પરિવર્તનો આવ્યા છે. તેથી આ બદલાયેલા પર્યાવરણના સંદર્ભમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની જરૂરિયાત ઊભી થઈ છે. હાલ ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગના તા. ૧૧-૦૨-૨૦૧૧ નાં પરિપત્રથી માધ્યમિક શિક્ષકની ભરતી માટે ટેટ(ટીયર એપ્ટીટ્યુડ ટેસ્ટ) આપવી ફરજિયાત કરી છે. આમ ગુજરાત સરકારે પણ શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીના મહત્વ તથા જરૂરિયાતનો સ્વીકાર કર્યો છે. તેથી વ્યક્તિની માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા જાણવા માટે ગુજરાતી ભાષામાં અભિયોગ્યતા

કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ કરવા માટે તથા શિક્ષક અભિયોગ્યતા ઉપર કેટલાક ચલોની અસરનો અભ્યાસ કરવાના હેતુથી પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

૨ કસોટી અંગે સામાન્ય માહિતી

પ્રસ્તુત કસોટી માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતાના માપન માટે રચવામાં આવી હતી. કસોટી અને તેનું ઉત્તરપત્ર અલગ રાખવામાં આવ્યા છે, જેથી કસોટીનો એકથી વધુ વખત ઉપયોગ થઈ શકે. કસોટીના અંદરના પેઈજ પર કસોટી અંગે જરૂરી સૂચનાઓ આપવામાં આવી છે. ત્યાર પછી કસોટી શરૂ થાય છે. કસોટીની રચના લાક્ષણિક વિભાગ અને ક્ષમતા કસોટી વિભાગ એમ બે વિભાગમાં કરવામાં આવી છે. પ્રથમ વિભાગમાં ચાર પેટા કસોટીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે જ્યારે બીજા વિભાગમાં બે તર્ક શક્તિ અને આઠ વિષયવસ્તુ પેટા કસોટીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ વિભાગમાં આઠ વિષયવસ્તુ પેટા કસોટીઓમાંથી વ્યક્તિએ બી.એડ્. અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના જ ઉત્તરો આપવાના હતા. આમ આ કસોટીમાં દરેક વ્યક્તિએ પ્રથમ વિભાગની ચાર અને બીજા વિભાગની ચાર એમ કુલ આઠ પેટા કસોટીના ઉત્તરો આપવાના છે.

વિભાગ-૧ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ

પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ

પેટા વિભાગ : ૧-(બ) વિદ્યાર્થીઓમાં રસ

પેટા વિભાગ : ૨-(અ) વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ

પેટા વિભાગ : ૨-(બ) શિક્ષણના વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ

વિભાગ-૨ ક્ષમતા કસોટી વિભાગ

પેટા વિભાગ : ૧-(અ) શાબ્દિક તર્ક

પેટા વિભાગ : ૧-(બ) અશાબ્દિક તર્ક

પેટા વિભાગ : ૨ વિષયવસ્તુ

૧.	ગુજરાતી	૫.	ગણિત
૨.	હિન્દી	૬.	વિજ્ઞાન
૩.	સંસ્કૃત	૭.	ઈતિહાસ
૪.	અંગ્રેજી	૮.	ભૂગોળ

આ પેટા વિભાગ : ૨માં વ્યક્તિએ બી. એડ્. અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના જ ઉત્તરો આપવાના છે.

૩ સંશોધનનું વ્યાપવિશ્વ અને નમૂનો

સંશોધકે પ્રસ્તુત સંશોધનના વ્યાપવિશ્વમાં સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના સાત જિલ્લાઓમાં આવેલ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૦-૨૦૧૧ દરમિયાન તાલીમ લેતા તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરેલ હતો. પ્રસ્તુત સંશોધનના નમૂનામાં સમગ્ર વ્યાપવિશ્વનાં ૨૮% પાત્રોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. નમૂનામાં ૫ અનુદાનિત અને ૨૮ સ્વનિર્ભર કોલેજોના ૭૫૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તેમજ ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ મળીને કુલ ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો.

૪ કસોટીની વિશ્વસનીયતા

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતા નીચેની બે રીતો દ્વારા શોધવામાં આવી હતી.

૧. **કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા :** આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૧૧ તાલીમાર્થીઓનો નમૂનો લેવામાં આવ્યો હતો. જેમને માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા તેવા તાલીમાર્થીઓને પચીસ દિવસ પછી ફરી કસોટી આપી પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તાંકોની આ બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ સહસંબંધ ત્રણ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ, ક્ષમતા કસોટી વિભાગ તથા સમગ્ર કસોટી માટે શોધવામાં આવ્યો હતો.
૨. **અર્ધવિચ્છેદન પદ્ધતિ દ્વારા વિશ્વસનીયતા :** આ પદ્ધતિએ વિશ્વસનીયતા શોધવા માટે ૨૩૦ તાલીમાર્થીઓએ કસોટીની એકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંક અને બેકી કલમોમાં મેળવેલ પ્રાપ્તાંક નોંધવામાં આવ્યા હતા. પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે અર્ધકસોટી વિશ્વસનીયતા મળે છે. આ રીતે મળેલ વિશ્વસનીયતા આંક પરથી સ્પીઅરમેન બ્રાઉન સૂત્ર વડે આખી કસોટીની વિશ્વસનીયતા શોધવામાં આવી હતી. આ સહસંબંધ ત્રણ વિભાગ લાક્ષણિકતા કસોટી વિભાગ, ક્ષમતા કસોટી વિભાગ તથા સમગ્ર કસોટી માટે શોધવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત બે રીતે શોધવામાં આવેલ વિશ્વસનીયતાના આંક નીચેની સારણી ૧ માં દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

સારણી-૧

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની વિશ્વસનીયતાનાં માપો

ક્રમ	પદ્ધતિ	મળેલ વિશ્વસનીયતા આંક		
		લાક્ષણિકતા કસોટી	ક્ષમતા કસોટી	સમગ્ર કસોટી
૧	કસોટી-પુનઃકસોટી	૦.૭૫	૦.૭૯	૦.૮૪
૨	અર્ધવિચ્છેદન	૦.૮૦	૦.૮૫	૦.૮૭

૫ કસોટીની પ્રમાણભૂતતા

પ્રસ્તુત સંશોધનમાં માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટીની પ્રમાણભૂતતા નીચે મુજબની પદ્ધતિએ શોધવામાં આવી હતી.

૧. અન્ય કસોટી સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી ૨૧૮ તાલીમાર્થીઓના ડૉ. જયશ્રી જે. દીક્ષિત રચિત આજ પ્રકારની પ્રમાણભૂત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી આપી તેના પ્રાપ્તાંકો મેળવવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રાપ્તાંકો અને સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોની બે શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીત દ્વારા મેળવવામાં આવેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૭૭ હતો.

૨. શૈક્ષણિક સિદ્ધિ સાથે સહસંબંધ શોધીને પ્રમાણભૂતતા :

આ રીતે પ્રમાણભૂતતા શોધવા માટે જે પાત્રોનો નમૂનામાં સમાવેશ થયો હતો તેમાંથી લગભગ ૨૬૮ તાલીમાર્થીઓના સંશોધક રચિત માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકો અને તે તાલીમાર્થીઓએ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની શિક્ષણની સ્નાતક કક્ષાની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ આ બંને પ્રાપ્તાંકોની શ્રેણી વચ્ચે પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિએ સહસંબંધાંક શોધવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે મળેલ પ્રમાણભૂતતા આંક ૦.૫૫ હતો.

૬ કસોટીનું સંચાલન

કસોટીના સંચાલનની રીત સરળ છે. આ માટે કસોટી લેનારે એક વર્ગમાં ઉત્તરદાતાઓના સમૂહને બેસાડવાના છે. ત્યારબાદ દરેકને એક કસોટીપત્ર અને એક ઉત્તરપત્ર આપવાનું છે. આ પછી ઉત્તરપત્રમાં આપેલા સામાન્ય માહિતી વિભાગમાં જરૂરી વિગતો લખવાની છે. ત્યારબાદ કસોટીપત્રમાં અંદરના પાને આપેલી સામાન્ય સૂચનાઓ વાંચી સંભળાવવાની છે. કસોટીમાં દરેક પેટાકસોટી જ્યાંથી શરૂ થાય છે ત્યાં કસોટી વિશે તેમજ ઉત્તર આપવા માટેની સ્પષ્ટ સૂચનાઓ

આપેલી છે. પેટા વિભાગ : ૨માં વ્યક્તિએ બી.એડ. અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુના જ ઉત્તરો આપવાના છે અને જે તે વિષયનું નામ ઉત્તર પત્ર વિભાગ – ૨ નાં પેટાવિભાગ – ૨માં અચૂક લખવાનું છે. કસોટીની સમય મર્યાદા ૧.૩૦ કલાકની રાખવામાં આવી છે.

૭ કસોટીનું ગુણાંકન કરવાની રીત

અભિયોગ્યતા કસોટીના બે વિભાગો છે અને તેનું ગુણાંકન કરવાની રીત નીચે છે.

કસોટી વિભાગ-૧ ના પ્રતિચારોનું ગુણાંકન

આ વિભાગમાં કુલ ચાર પેટા કસોટીઓ છે. પ્રથમ કસોટી શિક્ષણના વ્યવસાયમાં રસ, બીજી કસોટી વિદ્યાર્થીઓમાં રસ, ત્રીજી કસોટી શિક્ષકોનું વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેનું વલણ અને ચોથી કસોટી શિક્ષકોનું વ્યવસાય પ્રત્યેનું વલણ માપવા માટેના વલણ માપદંડ મૂકેલા છે. પેટાવિભાગ-૧ માં હકારાત્મક અને નકારાત્મક પ્રકારના વિધાનો મળી કુલ દસ વિધાનો દરેક વલણ માપદંડમાં છે. પ્રથમ અને બીજી કસોટીનાં ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં વિધાનોનો ક્રમ દર્શાવેલ છે તથા દરેક ક્રમની સામે હા, અનિશ્ચિત અને ના વિકલ્પો દર્શાવતા અંગ્રજી મૂળાક્ષરો A, B, અને C ને અનુરૂપ વર્તુળો આપેલા છે. પ્રતિચારદાતાએ કસોટીમાંથી વિધાન વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે વિધાનના ક્રમ સામે પોતાના અભિપ્રાય મુજબ આપેલ વિકલ્પમાંથી કોઈ એક વિકલ્પના વર્તુળને ઘૂંટીને પોતાનો પ્રતિચાર આપવાનો હોય છે. આ કસોટીનું ગુણાંકન આ રીતે કરવાનું છે, હકારાત્મક વિધાન હા (A) માટે ત્રણ ગુણ, અનિશ્ચિત (B) માટે બે ગુણ, ના (C) માટે એક ગુણ આપવાના છે. તેનાથી વિરુદ્ધ નકારાત્મક વિધાનો માટે વિકલ્પ A, B, અને C માટે અનુક્રમે ૧, ૨, અને ૩ ગુણ આપવાના છે. આ બંને કસોટીઓનો મહત્તમ ગુણભાર (૩૦ + ૩૦) ૬૦ થાય છે. પેટાવિભાગ-૨ માં હકારાત્મક અને નકારાત્મક પ્રકારના વિધાનો મળી કુલ દસ વિધાનો દરેક વલણ માપદંડમાં છે. ત્રીજી અને ચોથી કસોટીનાં ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં વિધાનોનો ક્રમ દર્શાવેલ છે તથા દરેક ક્રમની સામે સંપૂર્ણ સંમત, સંમત, તટસ્થ, અસંમત, સંપૂર્ણ અસંમત વિકલ્પો દર્શાવતા અંગ્રજી મૂળાક્ષરો A,B,C,D અને E ને અનુરૂપ વર્તુળો આપેલા છે. પ્રતિચારદાતાએ કસોટીમાંથી વિધાન વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે વિધાનના ક્રમ સામે પોતાના અભિપ્રાય મુજબ કોઈ એક વિકલ્પના વર્તુળને ઘૂંટીને પોતાનો પ્રતિચાર આપવાનો હોય છે. આ કસોટીનું ગુણાંકન આ રીતે કરવાનું છે. હકારાત્મક વિધાન સંપૂર્ણ સંમત (A) માટે પાંચ ગુણ, સંમત (B) માટે ચાર ગુણ, તટસ્થ (C) માટે ત્રણ ગુણ, અસંમત (D) માટે બે ગુણ, સંપૂર્ણ અસંમત (E) માટે એક ગુણ આપવાનો છે. તેનાથી વિરુદ્ધ નકારાત્મક વિધાનો માટે વિકલ્પ A,B,C,D અને E માટે અનુક્રમે ૧, ૨, ૩, ૪ અને ૫ ગુણ આપવાના છે. આમ આ બંને કસોટીઓનો મહત્તમ ગુણભાર (૫૦ + ૫૦) ૧૦૦ થાય છે. આમ આ વિભાગની ચારેય પેટા કસોટીઓમાં કુલ ૪૦ વિધાનો છે અને તેનું ગુણાંકન કરતાં મળતો મહત્તમ પ્રાપ્તકાં ૧૬૦ છે. ગુણાંકન ચાવી નીચેની સારણી – ૨માં દર્શાવેલ છે.

સારણી - ૨

વિભાગ :- ૧ લાક્ષણિકતા કસોટીના હકારાત્મક તથા નકારાત્મક વિધાનોના ક્રમ

કસોટીનો પેટા વિભાગ	હકારાત્મક વિધાનોનાં ક્રમ	નકારાત્મક વિધાનોનાં ક્રમ
પેટા વિભાગ : ૧-(અ)	૨, ૪, ૫, ૭, ૧૦	૧, ૩, ૬, ૮, ૯
પેટા વિભાગ : ૧-(બ)	૧, ૩, ૫, ૬, ૧૦	૨, ૪, ૭, ૮, ૯
પેટા વિભાગ : ૨-(અ)	૨, ૪, ૬, ૭, ૧૦	૧, ૩, ૫, ૮, ૯
પેટા વિભાગ : ૨-(બ)	૧, ૨, ૫, ૬, ૮	૩, ૪, ૭, ૯, ૧૦

કસોટી વિભાગ-૨ ના પ્રતિચારોનું ગુણાંકન

આ વિભાગમાં કુલ દસ પેટા કસોટીઓ છે. પ્રથમ કસોટી શાબ્દિક તર્કશક્તિની કસોટી છે, તેમાં દસ પ્રશ્નો છે. બીજી કસોટી અશાબ્દિક તર્કશક્તિની કસોટી છે, અને તેમાં દસ પ્રશ્નો છે. ત્રીજી થી દસ એટલેકે આઠ કસોટી ગુજરાતી, હિન્દી, સંસ્કૃત, અંગ્રેજી, વિજ્ઞાન, ઈતિહાસ અને ભૂગોળ વિષયવસ્તુ કસોટી છે. દરેક વિષયવસ્તુ કસોટીમાં ૨૪ પ્રશ્નો છે. વિભાગ-૨માં આવેલ દસ પેટા કસોટીઓ બહુવિકલ્પવરણી પ્રકારની છે. પ્રથમ કસોટી શાબ્દિક તર્કશક્તિની કસોટીમાં પેટાકસોટી-૧-(અ-૨)માં દરેક પ્રશ્નના પાંચ જવાબી વિકલ્પો છે. જ્યારે બાકીની બંને પેટાકસોટીમાં પ્રશ્નની નીચે તેના ચાર જવાબી વિકલ્પો દર્શાવેલા છે. જ્યારે અશાબ્દિક તર્કશક્તિની કસોટીમાં દરેક પ્રશ્નના પાંચ જવાબી વિકલ્પો છે. પેટાવિભાગ-૨ની આઠ વિષયવસ્તુ કસોટીમાં દરેક પ્રશ્નની નીચે તેના ચાર જવાબી વિકલ્પો દર્શાવેલા છે. ઉત્તરપત્રમાં ઊભી હરોળમાં પ્રશ્નના ક્રમ મૂકેલા છે, તથા દરેક ક્રમની સામે ઉત્તર દર્શાવતા વિકલ્પોના અક્ષરો દર્શાવેલા વર્તુળો છે. પ્રતિચારદાતાએ કસોટીમાંથી પ્રશ્ન વાંચી ઉત્તરપત્રમાં તે પ્રશ્નના ક્રમ સામે આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચા વિકલ્પના અક્ષર વર્તુળને ઘૂંટીને ઉત્તર આપવાનો હોય છે. દરેક પેટા કસોટીમાં એક સાચા ઉત્તરનો એક ગુણ આપવાનો છે. આમ, આ વિભાગમાં દરેક વ્યક્તિએ પેટાવિભાગ-૧ની બંને પેટા કસોટીઓનાં કુલ ૨૦ પ્રશ્નો અને પેટાવિભાગ-૨માં બી.એડ. અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલ બે વિષયવસ્તુ કસોટીનાં કુલ ૪૮ પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપવાના છે. આમ આ વિભાગમાં કુલ ૬૮ પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો આપવાના છે. અને તેનું ગુણાંકન કરતાં મળતો મહત્તમ પ્રાપ્તાંક ૬૮ છે.

જો કોઈ ઉત્તરદાતાએ એક પ્રશ્ન કે વિધાનના એકથી વધુ ઉત્તર દર્શાવ્યા હોય તેવા સંજોગોમાં તેના ઉત્તરને અમાન્ય ગણવો. ગુણાંકન યાવી નીચેની સારણી - ૩.૧, સારણી - ૩.૨ અને સારણી - ૩.૩માં દર્શાવેલ છે.

સારણી – ૩.૧

વિભાગ :- ૨ ક્ષમતા કસોટીના પેટા વિભાગ : ૧ની

ગુણાંકન યાવી

પેટા વિભાગ : ૧-(અ)		પેટા વિભાગ : ૧-(બ)	
પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ
1	A	1	D
2	D	2	E
3	A	3	D
4	D	4	D
5	A	5	E
6	D	6	C
7	C	7	C
8	D	8	E
9	C	9	D
10	A	10	C

સારણી – ૩.૨

વિભાગ :- ૨ ક્ષમતા કસોટીનાં પેટા વિભાગ :૨ની ગુણાંકન યાત્રી

પેટા વિભાગ : ૨							
૧. ગુજરાતી		૨. હિન્દી		૩. સંસ્કૃત		૪. અંગ્રેજી	
પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ
8.1	C	8.1	C	8.1	A	8.1	C
8.2	A	8.2	A	8.2	B	8.2	D
8.3	D	8.3	C	8.3	A	8.3	D
8.4	C	8.4	A	8.4	C	8.4	A
8.5	A	8.5	C	8.5	A	8.5	A
8.6	D	8.6	B	8.6	C	8.6	D
8.7	C	8.7	D	8.7	A	8.7	B
8.8	C	8.8	B	8.8	B	8.8	A
9.1	A	9.1	C	9.1	B	9.1	B
9.2	D	9.2	D	9.2	B	9.2	C
9.3	C	9.3	B	9.3	C	9.3	D
9.4	B	9.4	A	9.4	B	9.4	D
9.5	B	9.5	B	9.5	D	9.5	B
9.6	C	9.6	D	9.6	C	9.6	B
9.7	A	9.7	A	9.7	C	9.7	C
9.8	C	9.8	A	9.8	D	9.8	D
10.1	A	10.1	A	10.1	C	10.1	C
10.2	A	10.2	D	10.2	A	10.2	D
10.3	B	10.3	C	10.3	C	10.3	C
10.4	A	10.4	D	10.4	C	10.4	C
10.5	D	10.5	C	10.5	A	10.5	D
10.6	A	10.6	D	10.6	B	10.6	C
10.7	C	10.7	B	10.7	A	10.7	C
10.8	B	10.8	C	10.8	B	10.8	B

સારણી – ૩.૩

વિભાગ :- ૨ ક્ષમતા કસોટીનાં પેટા વિભાગ :૨ની ગુણાંકન યાત્રી

પેટા વિભાગ : ૨							
૫. ગણિત		૬. વિજ્ઞાન		૭. ઇતિહાસ		૮. ભૂગોળ	
પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ	પ્રશ્ન ક્રમ	સાચો ઉત્તર વિકલ્પ
8.1	B	8.1	C	8.1	D	8.1	C
8.2	D	8.2	B	8.2	C	8.2	B
8.3	B	8.3	A	8.3	A	8.3	D
8.4	B	8.4	A	8.4	B	8.4	B
8.5	D	8.5	C	8.5	C	8.5	D
8.6	C	8.6	B	8.6	C	8.6	C
8.7	D	8.7	C	8.7	A	8.7	A
8.8	B	8.8	D	8.8	D	8.8	A
9.1	D	9.1	D	9.1	B	9.1	C
9.2	A	9.2	C	9.2	D	9.2	D
9.3	D	9.3	B	9.3	C	9.3	A
9.4	D	9.4	D	9.4	A	9.4	B
9.5	C	9.5	A	9.5	A	9.5	C
9.6	A	9.6	C	9.6	A	9.6	B
9.7	B	9.7	C	9.7	C	9.7	D
9.8	D	9.8	B	9.8	D	9.8	C
10.1	C	10.1	C	10.1	A	10.1	D
10.2	A	10.2	D	10.2	A	10.2	B
10.3	B	10.3	D	10.3	D	10.3	D
10.4	C	10.4	A	10.4	D	10.4	A
10.5	D	10.5	D	10.5	C	10.5	A
10.6	A	10.6	A	10.6	C	10.6	A
10.7	D	10.7	C	10.7	A	10.7	C
10.8	C	10.8	A	10.8	A	10.8	D

૭ માનાંકો

પ્રસ્તુત કસોટી સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના સાત જિલ્લાઓમાં આવેલ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સંલગ્ન ૩૪ શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કોલેજનાં ૨૧૦૨ તાલીમાર્થીઓને આપવામાં આવી હતી. જેમાં ૭૫૭ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ તેમજ ૧૩૪૫ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ હતાં. તેમનાં અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રતિયારોના ગુણાંકને આધારે વિવિધ જૂથોના પ્રાપ્તાંકો પરથી આવૃત્તિ વિતરણો તૈયાર કરવામાં આવ્યાં હતાં. તેને આધારે નીચેના સાત જૂથો માટે માનાંકો તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા. સ્ટેનાઈન સ્કોર, શતાંશસ્થ માનાંકો, સીગ્મા સ્કોર તથા ઝેડ સ્કોર નીચે સારણી ૪ થી ૭ માં દર્શાવેલ છે.

જૂથ

- ૧ પુરુષ તાલીમાર્થીઓ
- ૨ સ્ત્રી તાલીમાર્થીઓ
- ૩ વિનયન વિદ્યાશાખાનાં તાલીમાર્થીઓ
- ૪ વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાનાં તાલીમાર્થીઓ
- ૫ અનામત જૂથનાં તાલીમાર્થીઓ
- ૬ બિનઅનામત જૂથના તાલીમાર્થીઓ
- ૫ સમગ્ર જૂથ

સારણી ૪

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના સ્ટેનાર્થન સ્કોર

સ્ટેનાર્થન	કાચા પ્રાપ્તાંક						
	પુરુષ જૂથ	સ્ત્રી જૂથ	વિનયન જૂથ	વિજ્ઞાન જૂથ	અનામત જૂથ	બિન અનામત જૂથ	સમગ્ર જૂથ
૯	૨૯૩-૩૦૧	૨૯૧-૩૦૩	૨૮૨-૨૯૩	૩૦૨-૩૦૩	૨૮૨-૨૯૩	૨૮૨-૨૯૩	૨૯૧-૩૦૩
૮	૨૮૧-૨૯૦	૨૭૯-૨૮૮	૨૭૮-૨૮૧	૨૮૮-૩૦૧	૨૭૮-૨૮૧	૨૭૮-૨૮૧	૨૭૯-૨૯૦
૭	૨૭૦-૨૭૮	૨૭૦-૨૭૯	૨૬૯-૨૭૭	૨૭૨-૨૮૪	૨૬૯-૨૭૭	૨૬૯-૨૭૭	૨૭૦-૨૭૯
૬	૨૬૪-૨૬૯	૨૬૧-૨૭૦	૨૫૯-૨૬૯	૨૬૫-૨૭૨	૨૫૯-૨૬૯	૨૫૯-૨૬૯	૨૬૧-૨૭૦
૫	૨૫૬-૨૬૪	૨૫૧-૨૬૦	૨૪૮-૨૫૯	૨૫૮-૨૬૫	૨૪૮-૨૫૯	૨૪૮-૨૫૯	૨૫૧-૨૬૧
૪	૨૪૧-૨૫૩	૨૪૨-૨૫૦	૨૩૮-૨૪૭	૨૫૦-૨૫૭	૨૩૮-૨૪૭	૨૩૮-૨૪૭	૨૪૧-૨૫૧
૩	૨૩૩-૨૪૦	૨૨૮-૨૪૧	૨૨૭-૨૩૭	૨૩૭-૨૪૯	૨૨૭-૨૩૭	૨૨૭-૨૩૭	૨૨૯-૨૪૧
૨	૨૦૨-૨૩૦	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૩-૨૩૪	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૯-૨૨૭	૨૧૯-૨૨૮
૧	૧૮૧-૧૮૯	૨૦૯-૨૧૮	૧૮૧-૨૧૮	૧૮૯-૨૦૯	૧૮૧-૨૧૮	૧૮૧-૨૧૮	૧૮૧-૨૧૫

સારણી ૫

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના શતાંશસ્થ

શતાંશસ્થ	કાર્યા પ્રાપ્તાંક						
	પુરુષ જૂથ	સ્ત્રી જૂથ	વિનયન જૂથ	વિજ્ઞાન જૂથ	આરક્ષિત જૂથ	બિન આરક્ષિત જૂથ	સમગ્ર જૂથ
૯૯	૨૦૭	૨૦૮	૨૦૬	૨૧૧.૯૭	૨૦૭	૨૦૯.૨૪	૨૦૮
૯૫	૧૯૭	૧૯૯	૧૯૬	૨૦૫.૮૫	૧૯૬	૨૦૦.૨૦	૧૯૮
૯૦	૧૯૧	૧૯૩	૧૯૦	૧૯૯.૭૦	૧૯૦	૧૯૭	૧૯૨
૮૫	૧૮૭	૧૮૯	૧૮૬.૪૫	૧૯૮	૧૮૫	૧૯૨	૧૮૮
૮૦	૧૮૪	૧૮૫	૧૮૩	૧૯૬	૧૮૨	૧૮૮	૧૮૫
૭૫	૧૮૧	૧૮૨	૧૮૦	૧૯૧	૧૭૯	૧૮૬	૧૮૧
૭૦	૧૭૮	૧૭૯	૧૭૭	૧૮૮	૧૭૭	૧૮૩	૧૭૯
૬૫	૧૭૫	૧૭૭	૧૭૪	૧૮૬	૧૭૪	૧૭૯	૧૭૬
૬૦	૧૭૩	૧૭૪	૧૭૨	૧૮૨.૮૦	૧૭૨	૧૭૭	૧૭૩
૫૫	૧૭૦	૧૭૧	૧૬૯	૧૮૦	૧૬૯	૧૭૪	૧૭૧
૫૦	૧૬૮	૧૬૯	૧૬૭	૧૭૮	૧૬૭	૧૭૧	૧૬૯
૪૫	૧૬૬	૧૬૬	૧૬૪	૧૭૬	૧૬૪	૧૬૯	૧૬૬
૪૦	૧૬૩	૧૬૨.૬૦	૧૬૧	૧૭૩.૨૦	૧૬૧	૧૬૬	૧૬૩
૩૫	૧૬૦	૧૬૦	૧૫૯	૧૭૨	૧૫૯	૧૬૨	૧૬૦
૩૦	૧૫૭	૧૫૭	૧૫૬	૧૬૯	૧૫૬	૧૫૯	૧૫૭
૨૫	૧૫૪	૧૫૪	૧૫૩	૧૬૪	૧૫૩	૧૫૬	૧૫૪
૨૦	૧૪૯	૧૫૧	૧૪૯	૧૬૦	૧૪૯	૧૫૩	૧૫૦
૧૫	૧૪૫	૧૪૭	૧૪૫	૧૫૬	૧૪૫	૧૪૮	૧૪૬
૧૦	૧૪૦	૧૪૩	૧૪૦.૭૦	૧૫૧	૧૪૦	૧૪૫	૧૪૧
૦૫	૧૩૩	૧૩૫	૧૩૪	૧૪૨.૧૫	૧૩૩.૨૦	૧૩૮	૧૩૫

સારણી ૬

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના સીગ્મા સ્કોર

કાયા પ્રાપ્તાંક	સીગ્મા સ્કોર						
	પુરુષ જૂથ	સ્ત્રી જૂથ	વિનયન જૂથ	વિજ્ઞાન જૂથ	આરક્ષિત જૂથ	બિન આરક્ષિત જૂથ	સમગ્ર જૂથ
૨૧૫	૨.૩૧	૨.૫૧	૨.૪૮	૨.૧૯	૨.૬૦	૨.૨૦	૨.૪૩
૨૧૦	૨.૦૫	૨.૨૫	૨.૨૨	૧.૯૫	૨.૩૪	૧.૯૫	૨.૧૭
૨૦૫	૧.૮૦	૧.૯૯	૧.૯૬	૧.૭૧	૨.૦૭	૧.૭૧	૧.૯૨
૨૦૦	૧.૫૫	૧.૭૪	૧.૭૦	૧.૪૭	૧.૮૧	૧.૪૬	૧.૬૬
૧૯૫	૧.૩૦	૧.૪૮	૧.૪૪	૧.૨૪	૧.૫૫	૧.૨૨	૧.૪૧
૧૯૦	૧.૦૪	૧.૨૨	૧.૧૮	૧.૦૦	૧.૨૮	૦.૯૭	૧.૧૫
૧૮૫	૦.૭૯	૦.૯૬	૦.૯૨	૦.૭૬	૧.૦૨	૦.૭૩	૦.૯૦
૧૮૦	૦.૫૪	૦.૭૧	૦.૬૭	૦.૫૨	૦.૭૫	૦.૪૮	૦.૬૪
૧૭૫	૦.૨૯	૦.૪૫	૦.૪૧	૦.૨૮	૦.૪૯	૦.૨૩	૦.૩૯
૧૭૦	૦.૦૩	૦.૧૯	૦.૧૫	૦.૦૫	૦.૨૩	-૦.૦૧	૦.૧૩
૧૬૫	-૦.૨૨	-૦.૦૭	-૦.૧૧	-૦.૧૯	-૦.૦૪	-૦.૨૬	-૦.૧૨
૧૬૦	-૦.૪૭	-૦.૩૩	-૦.૩૭	-૦.૪૩	-૦.૩૦	-૦.૫૦	-૦.૩૮
૧૫૫	-૦.૭૨	-૦.૫૮	-૦.૬૩	-૦.૬૭	-૦.૫૭	-૦.૭૫	-૦.૬૩
૧૫૦	-૦.૯૭	-૦.૮૪	-૦.૮૯	-૦.૯૧	-૦.૮૩	-૧.૦૦	-૦.૮૯
૧૪૫	-૧.૨૩	-૧.૧૦	-૧.૧૪	-૧.૧૪	-૧.૦૯	-૧.૨૪	-૧.૧૪
૧૪૦	-૧.૪૮	-૧.૩૬	-૧.૪૦	-૧.૩૮	-૧.૩૬	-૧.૪૯	-૧.૪૦
૧૩૫	-૧.૭૩	-૧.૬૧	-૧.૬૬	-૧.૬૨	-૧.૬૨	-૧.૭૩	-૧.૬૫
૧૩૦	-૧.૯૮	-૧.૮૭	-૧.૯૨	-૧.૮૬	-૧.૮૮	-૧.૯૮	-૧.૯૧
૧૨૫	-૨.૨૪	-૨.૧૩	-૨.૧૮	-૨.૧૦	-૨.૧૫	-૨.૨૨	-૨.૧૬
૧૨૦	-૨.૪૯	-૨.૩૯	-૨.૪૪	-૨.૩૩	-૨.૪૧	-૨.૪૭	-૨.૪૨
૧૧૫	-૨.૭૪	-૨.૬૫	-૨.૬૯	-૨.૫૭	-૨.૬૮	-૨.૭૨	-૨.૬૭
૧૧૦	-૨.૯૯	-૨.૯૦	-૨.૯૫	-૨.૮૧	-૨.૯૪	-૨.૯૬	-૨.૯૩
૧૦૫	-૩.૨૫	-૩.૧૬	-૩.૨૧	-૩.૦૫	-૩.૨૦	-૩.૨૧	-૩.૧૯

સારણી ૭

માધ્યમિક શિક્ષક અભિયોગ્યતા કસોટી પરના પ્રાપ્તાંકોના ઝેડ સ્કોર

કાચા પ્રાપ્તાંક	ઝેડ સ્કોર						
	પુરુષ જૂથ	સ્ત્રી જૂથ	વિનયન જૂથ	વિજ્ઞાન જૂથ	આરક્ષિત જૂથ	બિન આરક્ષિત જૂથ	સમગ્ર જૂથ
૨૧૫	૭૩.૦૬	૭૫.૦૯	૭૪.૭૬	૭૧.૮૮	૭૬.૦૧	૭૨.૦૦	૭૪.૩૦
૨૧૦	૭૦.૫૪	૭૨.૫૨	૭૨.૧૭	૬૯.૫૦	૭૩.૩૭	૬૯.૫૪	૭૧.૭૫
૨૦૫	૬૮.૦૨	૬૯.૯૪	૬૯.૫૯	૬૭.૧૩	૭૦.૭૩	૬૭.૦૮	૬૯.૧૯
૨૦૦	૬૫.૪૯	૬૭.૩૬	૬૭.૦૦	૬૪.૭૫	૬૮.૦૯	૬૪.૬૩	૬૬.૬૪
૧૯૫	૬૨.૯૭	૬૪.૭૮	૬૪.૪૨	૬૨.૩૭	૬૫.૪૫	૬૨.૧૭	૬૪.૦૯
૧૯૦	૬૦.૪૪	૬૨.૨૧	૬૧.૮૩	૫૯.૯૯	૬૨.૮૧	૫૯.૭૧	૬૧.૫૪
૧૮૫	૫૭.૯૨	૫૯.૬૩	૫૯.૨૫	૫૭.૬૧	૬૦.૧૭	૫૭.૨૫	૫૯.૯૮
૧૮૦	૫૫.૪૦	૫૭.૦૫	૫૬.૬૬	૫૫.૨૩	૫૭.૫૪	૫૪.૭૯	૫૬.૪૩
૧૭૫	૫૨.૮૭	૫૪.૪૭	૫૪.૦૭	૫૨.૮૫	૫૪.૯૦	૫૨.૩૪	૫૩.૮૮
૧૭૦	૫૦.૩૫	૫૧.૯૦	૫૧.૪૯	૫૦.૪૭	૫૨.૨૬	૪૯.૮૮	૫૧.૩૩
૧૬૫	૪૭.૮૨	૪૯.૩૨	૪૮.૯૦	૪૮.૦૯	૪૯.૬૨	૪૭.૪૨	૪૮.૭૭
૧૬૦	૪૫.૩૦	૪૬.૭૪	૪૬.૩૨	૪૫.૭૧	૪૬.૯૮	૪૪.૯૬	૪૬.૨૨
૧૫૫	૪૨.૭૮	૪૪.૧૬	૪૩.૭૩	૪૩.૩૩	૪૪.૩૪	૪૨.૫૦	૪૩.૬૭
૧૫૦	૪૦.૨૫	૪૧.૫૯	૪૧.૧૫	૪૦.૯૫	૪૧.૭૦	૪૦.૦૪	૪૧.૧૨
૧૪૫	૩૭.૭૩	૩૯.૦૧	૩૮.૫૬	૩૮.૫૭	૩૯.૦૭	૩૭.૫૯	૩૮.૫૭
૧૪૦	૩૫.૨૦	૩૬.૪૩	૩૫.૯૮	૩૬.૧૯	૩૬.૪૩	૩૫.૧૩	૩૬.૦૧
૧૩૫	૩૨.૬૮	૩૩.૮૬	૩૩.૩૯	૩૩.૮૧	૩૩.૭૯	૩૨.૬૭	૩૩.૪૬
૧૩૦	૩૦.૧૬	૩૧.૨૮	૩૦.૮૧	૩૧.૪૩	૩૧.૧૫	૩૦.૨૧	૩૦.૯૧
૧૨૫	૨૭.૬૩	૨૮.૭૦	૨૮.૨૨	૨૯.૦૫	૨૮.૫૧	૨૭.૭૫	૨૮.૩૬
૧૨૦	૨૫.૧૧	૨૬.૧૨	૨૫.૬૪	૨૬.૬૭	૨૫.૮૭	૨૫.૨૯	૨૫.૮૦
૧૧૫	૨૨.૫૮	૨૩.૫૫	૨૩.૦૫	૨૪.૨૯	૨૩.૨૩	૨૨.૮૪	૨૩.૨૫
૧૧૦	૨૦.૦૬	૨૦.૯૭	૨૦.૪૭	૨૧.૯૧	૨૦.૬૦	૨૦.૩૮	૨૦.૭૦
૧૦૫	૧૭.૫૪	૧૮.૩૯	૧૭.૮૮	૧૯.૫૩	૧૭.૯૬	૧૭.૯૨	૧૮.૧૫